

Комисия за разкриване на документите
и за обявяване на принадлежност на български граждани
към Държавна сигурност
и разузнавателните служби на Българската народна армия
(КРДОПБГДСРСБНА)

ДЪРЖАВНА СИГУРНОСТ И БЕЖАНСКИТЕ ЛАГЕРИ НА ЗАПАД (1944–1991 г.)

**НИВОТО НА КЛАСИФИКАЦИЯ
СЕ ПРЕМАХВА!**

КРДОПБГДСРСБНА
Дата.....20.....8

Правно основание: &17 от ПЗР на ЗДРДОПБГДСРСБНА
Длъжност: секретар на КРДОПБГДСРСБНА

Committee for Disclosing the Documents
and Announcing Affiliation of Bulgarian Citizens
to the State Security and the Intelligence Services
of the Bulgarian National Army
(CDDAABCSSISBNA)

**STATE SECURITY
AND THE REFUGEE
CAMPS IN THE WEST
(1944–1991)**

Documentary Volume

Комисия за разкриване на документите
и за обявяване на принадлежност на български граждани
към Държавна сигурност
и разузнавателните служби на Българската народна армия
(КРДОПБГДСРСБНА)

Държавна сигурност

И БЕЖАНСКИТЕ ЛАГЕРИ
НА ЗАПАД
(1944—1991)

Документален сборник

София, 2019

Комисия за разкриване на документите и за обявяване принадлежност
на български граждани към Държавна сигурност и разузнавателните служби
на Българската народна армия, 2019 г.

ISBN – 978-619-7361-58-2

СЪДЪРЖАНИЕ

Въведение	6
Списък на документите с анотация	23
Факсимилета на документите	53
Справочен апарат	514
1. Начини за осъществяване на бягство от Народна република България.....	514
2. Известни лагери и общежития за настаняване на бежанци	515
3. Списък на по-важните съкращения и термини.....	518
4. Списък на използваните фондове и архивни единици.....	519

CONTENTS

Introduction	15
List of documents with annotation	39
Facsimiles of documents	53
Report mechanism	514
1. Ways of escaping from the People's Republic of Bulgaria.....	514
2. Well-known camps and hostels for refugee accommodation.....	515
3. List of most commonly used abbreviations	518
4. List of the archival funds used	519

ВЪВЕДЕНИЕ

Документалният сборник „Държавна сигурност и бежанските лагери на Запад 1944–1991 г.“ е петдесет и третото издание от поредицата „Из архивите на ДС“, съставен е изцяло от материали, съхранявани в Централизирания архив на Комисията за разкриване на документите и за обявяване на принадлежност на български граждани към Държавна сигурност и разузнавателните служби на Българската народна армия.

Предложената тема представлява несъмнен обществен и изследователски интерес, особено сега, когато Европа се опитва да намери отговори на най-тежката бежанска криза от Втората световна война насам. Публикуваните документи дават възможност да се вникне в проблематиката не само през призмата на Държавна сигурност, но и през очите на завърналите се бегълци от запад и техните разкази пред следствието¹. Книгата, която читателят държи в ръцете си не просто ще обогати наличната вече литература по въпроса за българската емиграция през указания период², а ще насочи вниманието му към един почти непознат и неизследван задълбочено проблем – този за бежанските лагери³.

Необходимо е да се направи уточнението, че понятието „Запад“ в заглавието е използвано по-скоро в политически (в стилистиката на епохата), отколкото в чисто географски смисъл. През разглеждания период, който времевия съвпада и със Студената война България е в обкръжението на две натовски и прозападно ориентирани държави в лицето на Гърция и Турция, а Титова Югославия, която е специален случай⁴, също неслучайно е определяна в някои от документите на ДС като „капиталистическа държава“. (*Вж. Документ № 2 от сборника*). От териториите на посочените държави се извършват и диверсионните и шпионски набези срещу Народна република България.

За ДС бежанските лагери представляват допълнителен механизъм за извършването на подривна дейност срещу НРБ от страна на „разузнавателно-диверсионните служби на противника и вражеските емигрантски центрове“. Поради тази причина всички въпроси свързани с техния политически и административно-правен статут, видовете такива обекти, кадровия им апарат и неговите форми, методи и тактика на действие представляват контра-разузнавателен интерес. От съществено значение е фактът, че лагерите в „капиталистическите страни“ се издържат и функционират с американски средства. Това се отнася за лагерите в Гърция, Турция, Триест⁵, Италия, Австрия и Федерална република Германия. Последната е нещо като „обетованата земя“ за голяма част от бежанците не само днес, но и в годините,

1 Основната дейност по отношение на бежанските лагери се извършва от Второ главно управление на ДС. Това става съвместно с Първо главно, Шесто и Трето управления, както и с помощта на останалите поделения на ДС. В процеса на работа редовно се осигурява получаването на протоколите за разпит от отдел „Следствен“ на лица преминали през тези места. Изисква се подследствените да дават подробно описание на лагерите, службите в тях, лицата провеждащи разпитите, сведения за режима и др. (*Вж. Документ №№ 77 и 91 от сборника*).

2 Като цяло по въпроса за българската емиграция след Втората световна война има не малка по обем литература, която в голямата си част е с мемоарен характер, но има и редица изследвания посветени на разселването на българите и техните организации както на Стария континент, така и в Новия свят – основно в Северна Америка. Тук ще посочим само една част от библиографията: **Попов, Ст.** Безсъници. С., 1992; **Барев, Ц.** С перо в изгнание. В 3 т. С., 1993; **Дочев, И.** Шест десетилетия борба против комунизма за свободата на България. С., 1998; **Маринов, Ст.** Равносметката. Варна, 1998; **Карабулков, Т.** За да не изчезне нашият свят с нас: Спомени на един политически емигрант. Париж, 1999; **Райкин, С.** Политически проблеми пред българската общественост в чужбина. В 5 т. С., 1993; **Райкин, С.** Политическо пътешествие срещу ветровете на ХХ век. В 13 т. С., 2000–2009; **Панайотов, П.** Моят житейски път. Мисли за България. С., 2002; **Груев, Ст.** Моята одисея. С., 2002; **Трайков, В.** История на българската емиграция в Северна Америка: От началото ѝ през средата на XIX в. до 80-те години на ХХ в. С., 1993; **Гърдев, К.** Българската емиграция в Канада. С., 1994; **Василева, Б.** Българската политическа емиграция след Втората световна война. С., 1999; **Христов, Хр.** Държавна сигурност срещу българската емиграция: Дело N 186/74. С., 2000; **Стателова, Е., Танкова, В.** Прокудените. С., 2002.

3 Проверка в справочните масиви на Националната библиотека „Св. св. Кирил и Методий“ показва, че по така дефинираната тема липсва каквато и да е литература. Като цяло по темата за бежанците могат да бъдат намерени няколко заглавия, включително и един учебник по право, а също така издания на Върховния комисариат на ООН за бежанците в Женева с нормативи и процедури за определяне на статут на бежанец: **Събева, А., Найденова, Д., Овчаров, С.** Вратата на миграцията и прозореца на убежището: Допълнителни форми на защита в Западна, Централна и Източна Европа. С., 2001; **Кръстева, А.** (съст.) Фигурите на бежанеца. С., 2006; **Цанков, В., Христова, Н.** Миграционно и бежанско право. С., 2011; Наръчник по процедури и критерии за определяне на статут на бежанец в съответствие с Конвенцията относно статута на бежанците от 1951 г. и Протокола за статута на бежанците от 1967 г. Женева, 1992; Провеждане на интервю с бежанци, кандидатстващи за статут на бежанци. С., 1998.

4 Не случайно лагерните власти в Италия не разпитват югославски граждани, понеже се смятало, че идват от държава, която „не е зад желязната завеса“. Изключение се прави само за югославски офицери, които се разпитват по каналния ред. (*Вж. Документ № 38 от сборника*).

5 Поради съществуващите териториални спорове между Италия и Югославия от 10 януари 1947 г. градът и прилежащата му територия, която е обособена на две зони, са под опеката на ООН. На 5 октомври 1954 г. с договора от Лондон двете зони де факто са поделени между посочените държави, а на 10 ноември 1975 г. свободната територия престава да съществува и де юре съгласно договора от Озимо.

за които разказват документите в тази книга⁶. На другия полюс имаме примера за скандинавския модел, ако можем така да го наречем, в лицето на кралство Швеция, което и до ден днешен е неутрална държава, респективно не е част от Северноатлантическия пакт, а издръжката на бежанските лагери там става със собствени средства.

Въпросът за изучаването на бежанските лагери, в които живеят българските „изменници“ и „целесъобразността тоя въпрос да се използва в печата у нас и зад граница“ е поставен на дневен ред с една инструктивна бележка от зам.-министър Георги Кумбилиев от 28 март 1955 г. (*Вж. Документ № 1 от сборника*).

Изучаването на лагерите в сравнителен исторически аспект показва, че най-общо те може да се разделят в три основни групи обекти: 1/ Лагери за бежанци в капиталистическите и други държави, официално признати от техните правителства и международните организации; 2/ Лагери, военно-диверсионни (тайни) обекти, създадени „скрито“ на територията на европейските капиталистически страни и използвани за активно придобиване на разузнавателна информация и провеждане на шпионска и подривна дейност; 3/ Лагери и места за устройване на задържани и репресирани за бягство и невъзвращенство граждани на социалистическите страни на територията на някои от останалите държави, в това число и СФРЮ.

Представители на първата група например са лагерите край Трайскирхен (*Вж. Документ №№ 58-75 от сборника*) и Цирндорф (*Вж. Документ №№ 80-86 от сборника*). По своя статут тези обекти са известни като обединени, сборни, открити, транзитни или етапни лагери и тяхната задача формално е да служат като места за приемане, настаняване, и проверка на „политическата благонадеждност“ на бежанците с цел даване на същите на убежище в съответните страни или разселването им в другите държави. Някои от тези лагери са специализирани по устройване в тях на лица по национален, народностен, социален или партийно-политически признак.

Втората група лагери безспорно представлява значителен интерес за контра-разузнавателните органи на ДС. Типичен неин представител е лагерът „Кемп Кинг“⁷ край град Оберурзел в подножието на планината Таунус, ФРГ. (*Вж. Документ №№ 89-90 от сборника и Документ №№ 178-179 и 182 от разширения електронен вариант*). Към тази група може да се причислят и разузнавателния център в град Драма⁸, както и школата-лагер в Агия Параскеви за подготовка на кадри за водене на психологическа борба и идеологическа обработка. (*Вж. Документ №№ 9, 18 и 19 от сборника*).

Третата група лагери имат изправителни функции и се срещат в Гърция, Югославия и Италия. Емигрантите са настанявани в тях за различни провинения и нямат право на свободно придвижване, в общия случай и на територията на самите лагери. (*Вж. например Документ №№ 15, 26 и 27 от сборника и Документ № 93 от разширения електронен вариант*).

Друг основен проблем е въпросът за охраната на лагерите. Тя не е еднаква на различните места. В процеса на събиране на информация са констатирани редица слабости във

6 Не са редки случаите, когато бежанците прибягват до нелегални канали за преминаване от Италия във ФРГ. Обикновено се използват укрита на таваните на пътническите вагони и тоалетните, предварително оборудвани от други бегълци. (*Вж. Документ № 57 от сборника*). Интересно е, че подобно е положението и с бежанци приютени в Австрия. Така поради продължителния престой от 7-8 седмици в лагера „Трайскирхен“ мнозина предпочитат да избягат нелегално във ФРГ, но по силата на договор между двете държави заловените бегълци биват връщани обратно в лагера. (*Вж. Документ № 66 от сборника*).

7 Лагерът обхваща около 170 дка площ, оградена с високи бетонни стълбове и бодлива тел. Мястото е строго охранявано, защото е седалище на командването на 513-та група на военното разузнаване на САЩ. От тази група в лагера работят около 600 души настанени в 50 монолитни сгради, а бегълците и невъзвращенците обитават паянтови бараки. Там се настаняват хора, от които се очаква да бъде получена значима информация и се предвижда да се установи оперативен контакт. Счита се, че преминалите през този лагер са контингент и резерв на американското разузнаване и това е подготвителен център за създаването на т. нар. V-та колона в социалистическите страни в Европа и използването ѝ при напрегнати политически ситуации за провокиране на „вътрешен повод“, за да стане възможно милитаристично нападение от вън.

8 Процедурите спрямо бегълците на гръцка територия са еднакви – без значение от това дали човек склонява да сътрудничи с разузнаването или не. Когато някой премина браздата и бъде поет от гръцки военен патрул, нарушителят бива преоблечен като военно лице и му се дава винтовка с изваден затвор, с цел да бъдат заблудени българските гранични власти за извършеното нарушение на границата. След това хората биват отвеждани в околийските центрове, където ги разпитват по въпроси от военен, стопански и политически характер. Когато има съмнение, че някой е изпратен от ДС, срещу него се прилага физическо насилие, побой с палки и бокс. Последното може да завърши за човека с: „изкарване навън из града вечерно време с вързани очи, след това го карат сам да си копае гроб, зареждат автомати за разстрел и му поставят въпроса да си каже последната дума, като го съветват да си признае, след което щели да го освободят и изпратят в която пожелае от страните на Запад“. Много от разпитваните бегълци са принуждавани след побой да подпишат декларация, че са сътрудници на ДС, след което минават през полиграф и биват вербувани. След извършването на пълната филтрация бегълците отказали сътрудничество биват върнати в околийския център, който ги е приел и получават лични карти, а от там биват изпращани в Солун. Разузнавателният център в Драма разполага с топографски и други подробни карти на цяла България като след разпитите информацията на тях се актуализира с придобити данни за промишлени и военни обекти. След приключването на основния разпит на всички се поставя въпроса за сътрудничество на гръцкото или американското разузнаване. Склонилите на сътрудничество не се връщат при другите лица в лагера, а се отвеждат на специални места за подготовка. Диверсантите се подготвят като за целта има специално създадена изкуствена граница, която те трябва да преминат, без да знаят, че са в учебна обстановка.

функционирането на охранително-пропускателния режим. За изпълняването на охранителни функции се привличат и доверени лица от средите на бежанците. Най-строг физически охранителен режим е установен в западногерманските лагери за бежанци от социалистическите страни, както и в лагерите – военни обекти. *(Вж. например Документ №№ 85 и 90 от сборника).*

Има много особености в реда на приемане и настаняване на бежанците в лагерите. Обикновено това става посредством правоохранителните органи, които са ги задържали или установили за пръв път случаите на тяхното пребиваване на територията на съответните страни с цел искане на политическо убежище⁹ или разселване в други държави. Както е видно от документите, съществува и практика на самоинициативно явяване пред лагерните власти. В различните държави се подхожда диференцирано при вземането на решение за устройването на бежанците в лагерите на основата на наличните данни за политическата благонадеждност, професионален признак, пол, семейно положение, възраст и др. на молителите. Обръща се внимание преди всичко на личността на обектите, на убедителността на тяхното „алиби“ за бягство от страната, на връзките им с „местни лица“ и на възможностите последните да гарантират за същите.

За решаването на въпроса за приемането на лицата в лагерите с цел даване или не на същите на политическо убежище или за разселването им в другите държави, лагерните органи провеждат система от агентурно-оперативни, следствени, справочни, медико-санитарни, физиологически, психологически и други мероприятия. В лагерите се възбуждат „съдебни процедури“ и се водят административно-политически дела. В тях периодично функционират различни изселнически комисии на страните, които са съгласни да приемат определени контингенти бежанци за техни граждани.

В системата на бежанските лагери съществува подробна картотека на лицата, преминали през един или друг лагер. Когато някой даде данни за себе си във втори лагер, същите се съпоставят с вече наличните. Евентуално противоречие удължава престоя му до пълното изясняване и установяване на самоличността му. Престоят в лагера зависи от националността, интелигентността, езиковата подготовка, професията и възможността на съответното лице да се устрои в чужбина. *(Вж. Документ № 82 от сборника).*

Според анализаторите на ДС кадровият апарат на разузнавателните служби в лагерите е представен от сътрудници на различно равнище, в това число разузнавачи, контраразузнавачи и агентура, които провеждат мероприятия сред лагерниците. Използват се както добре подготвени и владеещи езиците на съответните социалистически и други страни следователи, така и разузнавачи, легендирани сред административно-техническия персонал. „Агентура“ има и в средите на различните „помощни служби“ и вражеската емиграция, сътрудниците на които заемат официални длъжности в лагерната администрация. От наличните материали за ДС става ясно, че американските специални служби разполагат с добре разработена методика за проучване, обработка, проверка и използване на бежанците с разузнавателна цел. Специално внимание американците обръщат на категоризирането на бегълците, подготовката и провеждането на техните разпити, „мотивите за предателство“ и определянето на степента на благонадеждност на всеки един от тях, както и на формите на подлагане на проверка. Основаната цел на това е: 1/ Събирането на шпионска информация за европейските социалистически страни; 2/ Подборът и привличането на подходящи граждани от тези страни към сътрудничество и използването им за шпионски акции. *(Вж. Документ № 84 от сборника).*

Към края на 1948 г. общият брой на българските емигранти, намиращи се по гръцките лагери, не надвишава 300 души. Над 70% от тях са определени като политически престъпници, врагове на НРБ и ОФ. Около 15% са характеризирани като хора избягали нелегално от страната, но без да са врагове на народната власт. По-големият процент от политическите емигранти в Гърция по това време са характеризирани като „закоравели фашисти с престъп-

⁹ Ето какво казва Женевската конвенция за правното положение на политическите емигранти: „Политически емигрант е чужденец, който се намира извън страната, на която е гражданин, защото чувства добре обоснован страх от преследване поради расата си, националността си, принадлежността си към определена обществена група или заради религиозни или политически идеи и който не може да се ползва от защитата в родината си.“ Същото важи и за лицата без гражданство.

„За преследване се счита такова преследване, което е насочено срещу живота или свободата на чужденеца или има друг тежък характер (политическо преследване).“

За да получи политическият емигрант убежище той се нуждае освен това от политическа защита. Този, който е получил убежище в друга страна, практически не се нуждае от убежище. Принципът е страната, в която политическият емигрант е дошъл за първи път, да разгледа въпроса за убежището. *(Вж. Документ № 184 от разширения електронен вариант).*

но минало“ (полицаи, сътрудници на полицията по избиване на партизани и др.). Другите са представителите на земеделската опозиция, най-вече около Г. М. Димитров. Тези две политически групировки, макар и формално неорганизирани, са в постоянен конфликт помежду си по въпроса за борбата срещу ОФ и комунистите. Групата на „фашистите“, повечето от които са офицери, са за незабавна и кървава борба срещу ОФ. Ето защо английското и гръцкото разузнаване вербоват от техните среди участници за „бандитските групи“ прехвърляни на българска територия. (Вж. Документ № 4 от сборника). Към 1955 г. 101 пъти от гръцка територия са изпращани диверсанти в България. На последните се внушава, че ако се предадат на българските власти впоследствие ще бъдат ликвидирани от доверено лице, специално изпратено от гръцкото разузнаване. (Вж. Документ №№ 10 и 14 от сборника).

По същото това време от територията на Турция са разселени по света около 45 хил. души. (Вж. Документ № 50 от разширения електронен вариант). След като турските власти приключат разпитите на бежанците последните биват настанени в лагерите с цел тяхното разселване основно в САЩ, Канада и Австралия. За входна виза там се чака средно по 4 месеца, но всеки бежанец е задължен да работи най-малко по 6 месеца за издължаване на разходите по пътуването. На основата на функциите и дейността на бежанските лагери, както в Турция, така и в другите капиталистически страни, е направен извод, че: „техните подривни органи използват подходящите за тях вражески емигранти за провеждане на активна подривна дейност против социалистическите страни“. (Вж. Документ № 24 от сборника). След провеждане на разпити от страна на турското разузнаване лица биват връщани на българска територия с разузнавателни задачи. Преди това даденият човек е заставен да напише и подпише бележка, в която информира, че е изпратен в България от турското разузнаване с цел шпионаж. Турските служби запазват въпросната уличаваща бележка с цел да я дадат на българските власти, в случай че лицето не се върне при тях. (Вж. Документ № 23 от сборника).

От 9 септември 1944 г. до края на 1953 г. от България в Югославия са избягали общо 1316 души. В повечето случаи там те живеят в специални лагери, стопанства, мини и др. или пък са пръснати по различни градове и села във вътрешността на страната. Бежанците членуват в следните организации, строго контролирани от УДБ: 1. „Съюз на българските политемигранти“, чиято основна цел е борбата срещу установената в България власт; 2. „Пирински клуб“, в който „изменниците“ от Пиринския край биват проучвани и политически подготвени в полза на УДБ за присъединяването на този край към Вардарска Македония в рамките на Титова Югославия. От всички изменници на Родината, намиращи се по това време в Югославия, УДБ е вербовала и изпращала системно на българска територия около 150 души. (Вж. Документ № 25 от сборника).

Сред множеството лагери на територията на Югославия този в Ниш прави впечатление с псевдонима си – „Прихватилище за българската емиграция“. Помещава се в бивша казарма и там са изпращани всички бегълци от България, за да им бъде проведен разпит за изясняване на положението им. Хората, които не били съмнителни били освобождавани и изпращани на работа из страната. На съмнителните от гледна точка на УДБ следствието се продължавало или ги изпращали в Нишкия или други затвори. (Вж. Документ № 28 от сборника).

Друг по-интересен лагер е този в местността „Падинска скела“ на около 20 км. от Белград, който е за бегълци от социалистическите страни. Престоят на бегълците в него не е регламентиран по време и зависи от това, какво е установено и изяснено от югославските органи за съответния беглец. На бегълците, желаещи да заминат за някоя западна капиталистическа страна, не се издават лагерни документи. Обикновено прехвърлянето се извършва от югославските органи за сигурност по следния начин: беглецът бива заведен от двама служители до югославско-италианската граница в близост до 200 метра. Посочва му се посоката на движение и изрично го предупреждават пред италианските специални органи да не спомеनावе, че е бил задържан от югославските власти при преминаването му през СФРЮ или, че е излежавал някаква присъда в югославски затвори. (Вж. Документ № 30 от сборника).

В края на 80-те години югославските власти предвиждат ограничаването до минимум на приема на български граждани. По принцип трябвало да се разглеждат молбите само на лица, преминали нелегално българо-югославската граница или такива, които действително представят доказателства, че са преследвани по политически причини или на верска основа.

Останалите лица щели да бъдат предавани обратно на българските власти. (*Вж. Документ № 35 от сборника*).

След края на Втората световна война в Италия са построени 16 лагера за прием на бежанци от социалистическите страни. До 1962 г. броят им е намален три пъти. Концентрирането е извършено под предлог, че лагерите трябва да са в близост до канцелариите на посолствата и до международните организации, които движат работата по преселването на лицата. (*Вж. Документ № 44 от сборника*).

След 9 септември 1944 г. всички политически емигранти в Италия минават през транзитния лагер в Баньоли, от където след два-три месеца биват разпращани по другите центрове. От начало сред българската емиграция там не се забелязвала организирана политическа активност, но това се променило след едно посещение на Г. М. Димитров и Александър Цанков през ноември 1948 г. Емиграцията се организира главно в две политически групировки – Подкомитет на Българския национален комитет „Свободна и независима България“ и националистически „Комитет за подпомагане на българските емигранти“. Последният се занимавал с уреждане положението на емигрантите пред италианската полиция, настаняването им на работа или в лагерите, изпращането им в други страни. На този комитет се приписва и „подготовката на шпиони и диверсанти из средата на емигрантите за изпращането им в НРБ“. (*Вж. Документ № 36 от сборника*).

В началото на 70-те години в лагерите в Триест, Латина и Капуа има около 80 души българи, чието положение било доста тежко поради липса на финансови средства. Както се казва в документите Гемето отпуснал малко средства, а цар Симеон се задоволявал само с голи декларации към хората. Ватиканът давал средства, но с тях трябвало да се издържат и църквата, и свещениците от български произход. Последните не били склонни да отделят от тези средства за издръжка на емигрантите, сред които имало много болни – основно с разклатено психично здраве. По този повод се носели слухове, че част от тях нарочно са изпратени от българските служби. (*Вж. Документ № 43 от сборника*).

По това време в италианските лагери основното задължение на бежанците е да посещават курсовете по чужд език. Разпити се провеждат рядко. Въпреки формалната забрана голяма част от хората биват наемани от местните, които имат нужда от работници по частни предприятия и градини. Заплащането е по-ниско в сравнение с това на италианските работници. Престоят там обикновено е няколко месеца – до извършване на необходимите проверки и уреждането на формалностите по разселването в САЩ, Канада, Австралия, ЮАР и Швеция. При заминаването си за САЩ бежанците подписват декларации, че няма да се занимават с политическа и друга дейност, насочена срещу политиката на страната. (*Вж. Документ № 45 от сборника*).

През 1986 г. 5070 граждани от социалистическите страни са искали убежище в Италия, но само молбите на 4% от тях са били удовлетворени. В общия случай емигрантите искали да се установят там водени от желанието си да натрупат материално благосъстояние. Подадените молби от български граждани били 50, а най-голям бил броят на поляците – 4097. (*Вж. Документ № 49 от сборника*). През 1988 г. и началото на 1989 г. има данни, че лагерите в Италия са закрити поради извънредно големия наплив на емигранти от социалистическите страни и главно от Полша. (*Вж. Документ № 53 от сборника*).

До втората половина на 1968 г. в Австрия функционират 29 лагера за бежанци, които са на издръжката на Червения кръст, но постепенно минават към компетенциите на министерство на вътрешните работи. След потушаването на Пражката пролет техният капацитет се оказва крайно недостатъчен. (*Вж. Документ № 61 от сборника*).

На австрийска територия храната е безплатна през първия месец, а след това всеки трябва да си я заплаща. За целта всяка сутрин има своеобразна трудова борса за наемане на работници от различни австрийски фирми. Обикновено на емигрантите се предлага най-нископлатената и черна работа – копаене на канали, пренасяне на въглища, товарене и разтоварване, боядисване и пр. За труда си те получават четири-пет пъти по-ниско възнаграждение от австрийците. Повечето от лагеристите почти винаги са без пари. Някои пък пестят, за да си купят сами билетите до САЩ, а на други това се предвижда в договора за разселване, със задължението тези пари да им бъдат удържани след постъпването на работа. Книги в етапния лагер няма. Липсват дори емигрантски издания, което показва, че и „политическата емигра-

ция във Виена не счита за нужно да „подковава“ новите попълнения“. (*Вж. Документ № 58 от сборника*).

В лагерите действат различни организации по разселването, които са формирани по верски принцип. Бежанците сключват договор със съответната организация за срок от две години. Един месец след това се провежда интервю в легацията на съответната държава, в която емигрантът желае да замине. Ако въпросът се разреши положително, се чака първия самолет. Пътят се заплаща изцяло от емигранта като една част от 600 австрийски шилинга се броят след започване на работа. Преди заминаването съответната организация отпуска еднократна безвъзмездна помощ от 100 шилинга. Преди отпътуване всеки трябва да е уредил сметките си в лагера, в противен случай го задържат докато не се издължи. Това е редът за икономическите емигранти. Всеки, който успее да убеди администрацията на лагера, че е преследван в родината си и е извършвал дейност срещу комунистическата власт след месец престой се сдобива с политически паспорт. Притежателят му може да отиде, където си пожелает и има известни привилегии в страната, в която се изселва. Договорите, които подписват икономическите емигранти не важат за политическите. (*Вж. Документ № 60 от сборника*). От решаващо значение за получаването на политическо убежище е наличието на гарант – австрийски гражданин, който да подпише документ в полицията, че поема отговорността и разходите по пребиваването на чужденеца в Австрия. Срокът за решаване на всеки конкретен случай варира от 8 месеца до 3 години. Жените получават австрийско гражданство, ако са живели най-малко 4 години в страната, от които 3 години в брак с австрийски граждани. Мъжете получават гражданство, ако са работили най-малко 5 години в Австрия или 3 години са били в брак с австрийски гражданки. (*Вж. Документ № 73 от сборника*).

Около 80% от бежанците заминават за Австралия, която приема най-бързо и лесно. Канада приема най-трудно, а след нея е САЩ, но за там интерес почти няма. Европейските страни не взимат никой, който вече е минал през Австрия. Последните дават политическо убежище (но не винаги) само ако даденото лице транзитно е пристигнало в съответната държава и е помолило за азил в първите 24 часа от влизането си. Емигрантският поток основно зависи от активността на туристическия сезон. (*Вж. Документ № 67 от сборника*). През 1989 г. емигрантите от лагерите все по-трудно са приемани от трети страни за постоянно местоживееие и е изказано предположение, че до края на годината лагерът „Трайскирхен“ трябва да бъде закрит. (*Вж. Документ № 75 от сборника*).

По данни на ДС към Федералната разузнавателна служба (външното разузнаване) на Германия функционира т. нар. „Служба за допитване до населението“. Нейните сътрудници „се допитват“ до всички лица, които легално или нелегално са се преселили от социалистическите страни във ФРГ или временно пребивават там поради служебни или лични причини. В бежанските лагери също има клонове на тази служба.¹⁰

Съгласно Законът за чужденците във ФРГ от 1965 г. в Цирндорф, област Фюрт, са концентрирани всички служби, които вземат участие в приемането на чуждестранни бегълци. Там е съсредоточена и цялата процедура по легализация и придобиване на политическо убежище. „Сборният лагер за чуждестранни бежанци“ в Цирндорф възниква на мястото на някогашния сборен лагер „Валка“, чието предназначение е било да прибира всички лица от социалистическия лагер, с изключение на тези от ГДР. В процеса на установяване на самоличността и историята на беглеца се прави опит последният да бъде спечелен за работа в американските помощни части във ФРГ. Сведенията от бегълците за социалните и политическите условия в техните страни се предоставят на радиостанция „Свободна Европа“ за провеждането на „политическо-идеологическа диверсия срещу социалистическата общност“. След като добият основни впечатления за търсеция убежище в резултат на първите разпити и след консултация с „неизвестна служба“ се решава дали даденият човек може да чака да бъде признат за политически бежанец или трябва да бъде изпратен в друга страна. Срокът за престой в лагера за различните лица е много различен – от няколко дни до шест месеца. (*Вж. Документ № 86 от сборника*). След приключването на процедурата за получаване на убежище и разрешение за престой във ФРГ¹¹ следва освобождаването от лагера, който е

¹⁰ АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-ЛІ-805, л. 148-156

¹¹ Новите германски граждани биват предупредени за рисковете в случай, че запазят и предишното си гражданство. Тогава те не могат да получат истинска правна помощ от ФРГ, ако бъдат задържани в родината си или в страна, с която последната има специални спогодби на база действащото международно право. Такива хора биват съветвани да се откажат от предишното си гражданство по надлежния ред. (*Вж. Документ №№ 87-88 от сборника*).

значително по-уреден от този в „Трайскирхен“. Охраната е на ниво, а полицията никога не извършва проверка безпричинно. Лагерният ред се спазва от всички, защото при нарушение провинилият се бива „изхвърлен на улицата и повече никой не се интересува от него“. Капацитетът на лагера е 500 души и то само от Източния блок. За немци от Източна Германия има специален лагер до Дюселдорф, където условията били „фантастични“. (Вж. *Документ № 85 от сборника*).

Част от българските бегълци във ФРГ постъпват на служба в армиите на САЩ и Англия, дислоцирани там като шофьори, монтьори и охрана на военни обекти. Преди да бъдат приети на служба преминават 15-20 дни строева и стрелкова подготовка в американското поделение в Кайзерслаутерн. Има данни за групи от по 30-40 бегълци в поделенията в градовете: Гермерсхайм, Кайзерслаутерн, Мизау, Мюнстер, Пирмазенс, Швецинген и др. (Вж. *Документ № 78 от сборника*).

Дипломите на емигрантите от България не се признават от немските власти и се налага полагаането на допълнителни изпити по специалността. По-голямата част от емигрантите, успешно издържали изпитите, са изпращани на работа в малките градове в близост до френската и швейцарската граница. (Вж. *Документ № 79 от сборника*).

Всеки човек стремящ се да получи политическо убежище в Швеция, се явява в кой да е полицейски участък и заявява своето желание. Разпитът или „интервюто“ в полицията трае около 4 часа и се провежда от един полицай в униформа на криминален инспектор и при необходимост в присъствието на преводач. След това срещу паспорт или шофьорска книжка от полицията издават карта за самоличност с жълт цвят и валидност от една година. С този документ чужденецът няма право да работи или пътува в чужбина, а може единствено да учи и да получава определена сума месечно за издръжката си. За сам човек сумата е 2020 крони за наем на квартира, храна и ежедневни нужди. Освен това 4 пъти годишно, в началото на всеки сезон се полагат по 1500 крони за дрехи. Всеки емигрант преминава обстоятелни медицински прегледи в местната болница и получава личен здравен картон. Всички бежанци задължително изучават шведски език по три часа на ден до получаването на отговора на молбата им за политическо убежище. Това обикновено става между 2 и 6 месеца в зависимост от конкретния случай. Първоначално бежанците биват настанявани в т. нар. „шлус“ – предварителни лагери, където престояват не повече от 4 седмици. Ако бежанецът има близки или познати живущи в Швеция Държавната служба по миграцията им предлага да се погрижат за него. В случай на съгласие бежанецът се освобождава от предварителния лагер и се регистрира в бюрото към комуната, където живеят близките му. Ако до 4 седмици бежанецът не бъде приет от някоя комуна го прехвърлят в някои от т. нар. лагери за бежанци, които са нещо като пансиони, където да изчака решението на властите за оставането му в страната. (Вж. *Документ № 92 от сборника*). Българските граждани обикновено нямат проблеми да получат политическо убежище в Швеция.¹²

Според официалната статистика на шведската служба по миграция за първите девет месеца на 1989 г. са приети като политически бегълци 1190 български граждани. От пристигащите в Швеция български граждани по-голямата част изповядват исляма. По данни на местната българска колония поради големия наплив в последните два месеца в района на Малмьо е изграден палатков лагер, където се намират около 5 хил. български граждани. (Вж. *Документ № 93 от сборника*). Съобщава се, че шансовете им да получат убежище са минимални. Евентуална надежда има само за тези, чиито близки вече са се заселили в Швеция. (Вж. *Документ № 192 от разширения електронен вариант*).

Животът на българските емигранти в лагерите определено не е лек. В Гърция полицията и местното население не ги гледат с добро око, а „единствената достойна и монополизирана работа“ за тях бил ваксаджийският занаят. (Вж. *Документ № 5 от сборника*). Описанието на живота и настроенията сред българските емигранти на остров Макронисос откровено буди печал: „Всеки гледа да се представи по-добре пред полицията, всеки доносници. Ежедневно има кавги и побоища, било за храна или на политическа тема [...]. Националистите обвиняват геметовци, че Гемето си е купил в Америка къща с обществени пари [...]. Геметовци псуват националистите и казват по-хубаво комунистите да управляват вместо вие. Често в

¹² По данни на шведското министерство на труда от 1988 г. за периода 1981–1987 г. в Швеция са поискали политическо убежище следният брой български граждани, даден съответно по години: 16, 7, 14, 19, 20, 22, 28, което демонстрира един устойчив ръст. (Вж. *Документ № 188 от разширения електронен вариант*).

лагера има и кражби. Във всеки политически спор едни други се обвиняват, че са шпиони, изпратени от комунистите. Наричат се и полицейски шпиони (на гръцката полиция).“ (*Вж. Документ № 8 от сборника*). Като цяло сред лагеристите цари пълно разложение и всеки се страхува, че може да бъде убит от гръцките комунисти. Почти всички емигранти имат желание да се завърнат в България, но ги е страх, понеже не знаят съдбата на завърналите се. (*Вж. Документ № 23 от разширения електронен вариант*). Част от българските бежанци в лагера Лаврион вдигат стачка с искане да се завърнат в родината си. След известно протакане те са изпратени в България. (*Вж. Документ № 12 от сборника*). Показателен е примерът как дългогодишен обитател на лагера съветва новопостъпил първо да види какъв е животът там, да не бърза да се записва в никоя партия, а да почака 20 дни и после ако иска да се определи. Той разказва как има емигранти, които са работили за разузнаването, а сега седят изоставени в лагерите. Има също така и хора, които чакат по 5 и повече години, за да се разселят на Запад, но това не става, понеже няма кой да гарантира за тях. Човекът, който е получил съвета и препредава тези думи пред органите на ДС, споделя, че извън пределите на лагера за емигрантите няма свободен и достоен живот, а лично той е отвлечен от „свободния свят“ и е предприел стъпки на всяка цена да се завърне в България. (*Вж. Документ № 13 от сборника*).

В сравнение с Гърция животът в турските лагери (за които информацията е по-оскъдна) сякаш изглежда по-приемлив. Там се раздава добра безплатна храна. Осигурена е работа за всеки и трудът се заплаща. Организиран са радиотехнически курсове и се изучава английски език. Който не желае да работи и да посещава определените му курсове, бива изгонван с право да живее в града. (*Вж. Документ № 21 от сборника*).

Общата характеристика на лагерите в Триест е, че условията там са много мизерни – повечето от хората гладуват и носят скъсани дрехи. Работа почти не се намира и бежанците обикалят по боклуците да търсят старо желязо. (*Вж. Документ № 37 от сборника*). Условията са крайно нехигиенични, помещенията са пренаселени, а храната е слаба и безмесна. Поради голямата влажност има много болести – предимно туберкулоза. (*Вж. Документ № 39 от сборника*).

По отношение на живота в австрийските лагери в документите откриваме две крайно поляризиращи гледни точки. Няма съмнение, че условията за живот в лагерите не отговарят на предварителните нагласи на някои от бежанците, което от своя страна формира настроения за завръщане по родните им места. Такъв е примерът за осъществено бягство по време на екскурзия до Виена. Действията на лицето са импулсивни, а подбудите му явно авантюристични: „Останах много възхитен от [...] лукса и разкоша, в които на пръв поглед живееха виенчани. [...] Тогава през ума ми мина една мисъл, а именно – защо да не мога да живея и аз така разкошно?“ След явяването пред местните власти следва процедурата по прием в лагера „Трайскирхен“: „След малко започнаха да ни извикват за снемане на отпечатъци и описание. Най-обидното беше, когато ме накараха да си отворя устата, за да ми видят зъбите като на говедо. След като свърши всичко това ни раздадоха чаршафи, одеяла и прибори за хранене и по една малка пластмасова чанта с бръснарски принадлежности. Всичко това беше под всякаква критика. Вкараха ни в една голяма стая, в която имаше 16 железни легла и до тук свършиха моите илюзии. [...] Навсякъде цареше мръсотия и нищета. Там този своеобразен затвор наричаха карантина¹³. [...] Стоях там и се проклинах хиляди пъти за глупостта, която бях извършил. [...] Там ни наричаха всякак: бандити, шпиони, свине и с още много други обидни имена.“ След сблъсък с лагерната действителност лицето прави постъпки посредством българското консулство във Виена и се завръща в България. И макар финалните му думи пред следствието да будят усмивка, всъщност до голяма степен разкриват драмата на тези, които са предпочели да извървят пътя на бежанеца до край: „Преношувах в нас и днес доход при вас другари от МВР да се разкаят и да ви кажат, че жестоко се лъже тоз, който мечтае за Запада.“ (*Вж. Документ № 64 от сборника*).

Другата гледна точка, която откриваме в едно агентурно донесение, принадлежи на българска емигрантка, споделила пред свои приятелки в София впечатления за пребиваването си в Австрия. Според жената бежанският лагер бил много добре уреден, а храната била из-

¹³ Понятието карантина не бива да се разбира буквално и в чисто медицински смисъл. Става дума за специални помещения за провеждане на филтрация на емигрантите. Последните престояват в тях различен период от време, в общия случай две седмици, до идването на преводач, в чието присъствие да се проведе основния разпит и да се установи точната им самоличност и мотивите им.

обилна и хубава. Пансионът, в който е настанена след интервюто ѝ бил „лукс“ категория в живописна курортна местност с много туристи. Жената също така търсила начин да сключи брак с австриец, за да получи гражданство. Тези сведения ярко контрастират на данните, които предоставят завърналите се мъже – за мизерията, която цари навсякъде в лагера „Трайскирхен“. Последното може евентуално да се обясни с факта, че в лагера мъжете са отделени от жените (изключение правят семействата) и е забранено мъже да посещават женските отделения и обратното. (*Вж. Документ № 74 от сборника*).

В сравнение с други направления работата на ДС по бежанските лагери на Запад е по-скромна по обем. Същото важи и по отношение на изпълнението на поставените задачи. През март 1982 г. се говори за планиране и провеждане на мероприятия и за извеждането на агентура в лагерите с цел изучаване на режима и разкриване дейността на разузнавателно-диверсионните служби, но голяма част от мероприятията остават само на хартия. В началото на 80-те години се налага мнението, че наблюдението на лагерите не е достатъчно ефективно: „Не са на необходимото равнище на целенасоченост, активност и настъпателност мероприятията ни за създаване на надеждни позиции сред противника, с цел разкриване, предотвратяване и пресичане на неговите подривни дейности против страната. Поради това на етапа ние все още нямаме добри възможности за съвременното установяване на бегълците и невъзвращенците, които пребивават в тях, както и евентуалната агентура на разузнавателните служби сред апарата им. Изостанал е и анализът на неговите прояви и нашето противодействие“. (*Вж. Документ № 91 от сборника*). Обективният прочит на документите показва, че в крайна сметка този извод остава непроменен и в края на обхванатия период, когато работата е преустановена и делата са свалени в архив.

* * *

Сборникът „Държавна сигурност и бежанските лагери на Запад 1944–1991 г.“ включва 93, а разширеният му електронен вариант 194 документа, обособени по тематично-хронологичен принцип. Архивните материали са подредени хронологично за всяка страна и лагер по отделно, както следва: Гърция, Турция, Югославия, Италия, Австрия, Федерална република Германия и Швеция. Приложен е списък с оригиналните заглавия на документите, като при малък брой от тях заглавието е разширено с информативна цел. Към всеки документ има кратка анотация и подробни искови данни. При отсъствието на датировка върху документа са търсени индиректни връзки със съседни документи от архивната единица или сверяване с други исторически събития, за които има информация. Датировката на съставителите, както и всяка друга намеса от тяхна страна, е поставена в квадратни скоби. Сред документите има няколко, които не са публикувани в цялост, а са подбрани части от тях, които ни дават синтезирана информация по темата. В изпълнение изискванията на Закона за достъп и разкриване на документите и за обявяване на принадлежност на български граждани към ДС и РС на БНА в незначителна част от архивните материали е заличена чувствителна информация.

За съставянето на сборника са прегледани над 50 архивни единици. Подбраните документи основно са от фондовете на служебния архив на МВР (АКРДОПБГДСРСБНА – М) и от архива на Първо главно управление на ДС (АКРДОПБГДСРСБНА – Р).

КРДОПБГДСРСБНА

INTRODUCTION

The documentary volume “State Security and the Refugee Camps in the West 1944-1991” is the fifty-third edition of the series “From the Archives of State Security” of the Committee for Disclosing the Documents and Announcing Affiliation of Bulgarian Citizens to the State Security and the Intelligence Services of the Bulgarian National Army.

The proposed topic itself is of unquestionable public and research interest, especially now when Europe is trying to respond to the worst refugee crisis since the Second World War. The documents published provide an insight into the issue not only through the prism of State Security but also through the eyes of the refugees returning from the West and their stories before the investigation authorities¹. The book that the reader holds in its hands will not only enrich the already available literature on the issue of Bulgarian emigration during the given period², but will direct its attention to an almost unknown and unexpectedly profound problem - that of the refugee camps³.

It is necessary to clarify that the term “West” in the title is used more in political (in the style of the era) rather than in a purely geographical sense. During the period under review, which coincides with the Cold War, Bulgaria was surrounded by two NATO and pro-Western oriented countries in the face of Greece and Turkey, while Tito’s Yugoslavia, which is a special case⁴, is also not accidentally defined in some of the State Security documents as a “capitalist country”. (*see Document No. 2 of the documentary volume*). The diversion and spy raids against the People’s Republic of Bulgaria were also carried out from the territories of the abovementioned countries.

State Security considered the refugee camps as an additional mechanism for subversion against the People’s Republic of Bulgaria on behalf of the “intelligence-diversification services of the enemy and enemy emigration centers”. For that reason, all issues related to their political and administrative-legal status, the types of such sites, their personnel apparatus and its forms, methods and tactics of action were of counter-intelligence interest. It is essential that the camps in the “capitalist countries” were supported by and operated with funds from the United States of America. This applies to the camps in Greece, Turkey, Trieste⁵, Italy, Austria and the Federal Republic of Germany. The latter is something similar to a “promised land” for many refugees not only today, but also in the years covered by this documentary volume⁶.

At the other end, we have the example of the Scandinavian model, if we can call it that, in the face of the Kingdom of Sweden, which is still a neutral country, respectively it is not part of the North Atlantic pact, and the maintenance of refugee camps is done by its own means.

1 The main activity with regards to the refugee camps was carried out by Second Main Directorate of State Security. It is carried out jointly with First, Sixth and Third Main Directorates, as well as with association with other State Security departments. In the process of work, it is regularly ensured that the interrogation protocols were received from Investigation Department with regards to persons who have gone through these places. It was required from the investigation units to provide a detailed description of the camps, the services within them, the names of people conducting the interrogations, status reports, etc. (*see Documents No. 77 and No. 91 of the documentary volume*)

2 In general, there is a great deal of literature on the issue of Bulgarian emigration after the Second World War, which is mostly of a memoir character, but there are a number of studies devoted to the relocation of Bulgarians and their organizations both on the Old Continent and in the New world - mainly in North America. Here we will mention only a part of the bibliography: **Popov, St.** Sleeplessness. S., 1992; **Barev, Ts.** With a Feather in Exile. In 3 volumes, S., 1993; **Dochev, I.** Six Decades of Struggle against Communism for the Freedom of Bulgaria. S., 1998; **Marinov, St.** The Balance. Varna, 1998; **Karabulkov, T.** So That Our World Does Not Disappear With Us: Memories of a Political Emigrant. Paris, 1999; **Raykin, S.** Political Problems before the Bulgarian Community Abroad. In 5 volumes, S., 1993; **Raykin, S.** A Political Journey against the Winds of the Twentieth Century. In 13 volumes, 2000-2009; **Panayotov, P.** My Life Path. Thoughts about Bulgaria. S., 2002; **Gruev, St.** My Odyssey. S., 2002; **Traykov, V.** History of Bulgarian Emigration in North America: From its Beginning in the Mid-Nineteenth Century to the 80s of the Twentieth Century. S., 1993; **Gardev, K.** The Bulgarian Emigration in Canada. S., 1994; **Vasileva, B.** The Bulgarian Political Emigration after the Second World War. S., 1999; **Hristo, Hr.** State Security Against Bulgarian Emigration: Case No. 186/74. S., 2000; **Statelova, E., Tankova, V.** The Ousters. S., 2002.

3 A reference to the archives of “St. St. Cyril and Methodius” National Library shows that there is no literature available on this topic. As a whole, several titles can be found on the subject of refugees, including one law schoolbook, as well as publications of the United Nations High Commissioner for Refugees in Geneva with norms and procedures for determining a refugee status: **Sabeva, A., Naidenova, D. Ovcharov, S.** The Migration Door and the Asylum Window: Additional Forms of Protection in Western, Central and Eastern Europe. S., 2001; **Krasteva, A. (fig.)** The Figures of the Refugee. S., 2006; **Tsankov, V., Hristova, N.** Migration and Refugee Law. S., 2011; Handbook on Procedures and Criteria for Determining Refugee Status in Accordance with the 1951 Convention Relating to the Status of Refugees and the 1967 Protocol Relating to the Status of Refugees, Geneva, 1992; Conducting an interview with refugees applying for refugee status. S., 1998.

4 It is not accidental that the Italian camp authorities did not interview Yugoslav citizens because they were believed to come from a state that was „not behind the Iron Curtain“. An exception was made only for Yugoslav officers who were questioned following the procedure. (*see Document No. 38 of the documentary volume*)

5 Due to the existing territorial disputes between Italy and Yugoslavia, on 10 January 1947, the city and its adjacent territory, which was divided into two zones, moved under the auspices of the United Nations. On 5 October 1954, with the Treaty of London, the two zones were de facto shared between the two countries and on 10 November 1975 the free territory ceased to exist de jure under the Treaty of Osimo.

6 It was not uncommon for refugees to use illegal passageways from Italy to the Federal Republic of Germany. Hiding places in roofs of passenger wagons and toilets, pre-equipped by other refugees, were used regularly. (*see Document No. 57 of the documentary volume*). Interestingly, that was the case with refugees housed in Austria. Thus, due to the prolonged stay of 7-8 weeks in the Traiskirchen camp, many preferred to escape illegally to the Federal Republic of Germany, but due to a treaty between the two countries, the captured refugees were being returned to the camp (*see Document No. 66 of the documentary volume*).

The question of examination of the refugee camps in which the Bulgarian „traitors“ lived and the „expediency of using this issue in the press in Bulgaria and abroad“ was put on the agenda with an instructive note by Deputy Minister Georgi Kumbiliev on 28 March 1955 (*see Document No. 1 of the documentary volume*).

The examination of the camps in a comparative historical aspect shows that, in general, they can be divided into three main groups: 1/ Refugee camps in capitalist and other countries officially recognized by their governments and international organizations; 2/ Camps, military-divisive (secret) sites created „secretly“ in the territory of European capitalist countries and used to actively acquire intelligence information and to carry out spy and subversion activities; 3/ Camps and places to accommodate detained and repressed people due to escaping and non-returning, citizens of the socialist countries on the territory of some of the other countries, including the Socialist Federal Republic of Yugoslavia.

Representatives of the first group, for example, were the camps near Traiskirchen (*see Documents No. 58-75 of the documentary volume*) and Zirndorf (*see Documents No. 80-86 of the documentary volume*). By their status, these sites are known as united, assembled, open, transit or stage camps, and their task was formally to serve as reception, accommodation and verification of the „political credibility“ of refugees in order to give them asylum or displace them in other countries. Some of these camps were specialized in accommodating persons by national, social or party-political character.

The second group of camps undoubtedly represented a significant interest for the counter-intelligence authorities of State Security. Camp King⁷ near the town of Oberursel at the foot of the Taunus mountain, Federal Republic of Germany was a typical example. (*See Documents No. 89-90 of the documentary volume and Documents No. 178-179 and 182 of the extended electronic version*)

The intelligence center in the city of Drama⁸, as well as the school camp in Agia Paraskevi for training of cadres to conduct psychological struggle and ideological processing could also be associated to that group. (*see Document No. 9, 18 and 19 of the documentary volume*)

The third group of camps had penitentiary functions and could be found in Greece, Yugoslavia and Italy. The emigrants were accommodated there for various offenses and did not have the right to move freely, generally in the camps themselves. (*See, for example, Document Nos. 15, 26 and 27 of the documentary volume and Document No. 93 of the extended electronic version*)

Another major problem was the camp security. It was not the same in the different places. In the process of collecting information, a number of weaknesses in the functioning of the security regime have been identified. Trusted persons from the refugee community were also involved in the implementation of security functions. The most stringent physical security regime has been established in the West German camps for refugees from the socialist countries, as well as in the camps - military sites. (*See, for example, Document Nos. 85 and 90 of the documentary volume*).

There were many peculiarities in the order of reception and accommodation of refugees in the camps. This was usually done through law enforcement authorities who detained them or registered them for the first time in the countries of residence in order to seek political asylum⁹ or relocation in other countries.

⁷ The camp covered about 170 decares of area surrounded by high concrete pillars and barbed wire. The site was strictly guarded because it was the headquarters of the 513th US Military Intelligence Group. Of this group, around 600 people worked in the camp in 50 monolithic buildings, while the refugees and non-returnees were placed in shady barracks. The people accommodated there were expected to provide important information and to establish operational contact. It is believed that those who have passed through that camp turned into a contingent and reserve of US intelligence, and it was a preparatory center for the creation of the so-called Fifth Pillar in the socialist countries of Europe and its use in tense political situations to provoke an „internal occasion“ to make a militaristic attack from outside possible.

⁸ The procedures against refugees on Greek territory were the same - no matter whether one tends to cooperate with intelligence or not. When someone crosses the furrow and is taken over by a Greek military patrol, the offender is disguised as a military personnel and is given an empty rifle with the purpose of deceiving the Bulgarian border authorities for the committed border violation. Then the people were taken to the district centers where they were questioned on military, economic and political issues. When there was a suspicion that someone is being sent by State Security, he/she is being subjected to physical violence, beatings with different objects. The consequences for the relevant person could be as follows: „going outside the city in the evening with his/her eyes tied up, then making him/her dig his/her own grave, charging automatic weapons and asking him/her to say their last word by advising him/her to admit, after which they would release him/her and send him/her to whichever Western country he/she wishes“. Many of the interviewed refugees were forced to sign a declaration that they were associates of State Security, then went through a polygraph and were recruited. After completing the filtering, the refugees who refused to collaborate were returned to the district center that has accepted them initially and received ID cards, and then sent to Thessaloniki. The Intelligence Center in Drama had topographic and other detailed maps of Bulgaria, as after each interrogation, the information was updated in accordance with the new data acquired about the industrial and military sites. Upon completion of the basic questioning of all, the issue of cooperation between Greek and American intelligence was raised. The ones who decided to cooperate were not returned to the camp, but were taken to special training facilities. Diversers were going through a training, as for that purpose there was a specially created artificial border that they must pass without knowing that they were in a training environment.

⁹ *Here is what the Geneva Convention says about the legal status of political emigrants: „A political emigrant is a foreigner who is outside the country, to which he/she is a citizen, because he/she feels well-founded fear of persecution because of his/her race, nationality, affiliation to a particular social group or because of religious or political ideas and who can not enjoy protection in his/her homeland. „The same applies to people without citizenship.*

„Persecution is considered to be a persecution that is directed against the life or freedom of the foreigner or is of another serious nature (political persecution).“

In order for the political emigrant to receive asylum, he/she also needs political protection. A person who has been granted asylum in another country does not need asylum in practice. The principle is the country where the political emigrant first came to consider the issue of asylum. (see Document No. 184 of the extended electronic version).

As can be seen from the documents, there was also a practice of self-appearing before the camp authorities. Different countries were treated differently when deciding on the accommodation of refugees in camps on the basis of available data on political reliability, professional trait, gender, marital status, age, etc. of the applicants. Above all, attention is paid to the personality of the individuals, the persuasiveness of their "alibi" to escape from the country, to their ties to "locals" and the opportunities for them to guarantee for themselves.

In order to solve the issue of admission of persons to camps for the purpose of granting (or not granting) political asylum or relocating them in other countries, the camp authorities conducted a system of agents and operational activities, investigative, referential, medical, physiological, psychological and other activities. There were "court proceedings" and administrative-political cases within the camps. There were different periodical emigration committees in these countries that agreed to accept certain refugee contingents as their citizens.

In the refugee camps system there was a detailed file of the persons who have crossed one camp or another. When someone gives their own data in a second camp, they were compared with those already available. Eventual contradiction would extend his/her stay until he/she is fully clear and identifiable. The stay in the camp depended on the nationality, intelligence, language training, profession and ability of the person to settle abroad. (*See Document No. 82 of the documentary volume*)

According to the State Security analysts, the personnel of the intelligence services in the camps was represented by collaborators at a different level, including intelligencers, counter-intelligencers and agents, who carried out activities among the campers. Both well-trained intelligencers with significant knowledge about the languages of the relevant socialist and other countries, and intelligencers covered behind administrative and technical camp functions were used. "The agency" also existed in the various "assisting services" and enemy emigration, as the collaborators held official positions in the camp administration.

It is clear from the available State Security materials that the US Special Services had a well-developed methodology for examining, processing, checking and using refugees for intelligence purposes. The Americans paid a special attention to the categorization of the refugees, the preparation and conduct of their interrogations, the "motives for betrayal" and the determination of the degree of reliability of each of them, as well as the forms of verification. The underlying aim of this was: 1) the collection of intelligence information about the European socialist countries; 2 / selection and attraction of appropriate citizens from these countries to collaborate and use them for spy activities. (*See Document No. 84 of the documentary volume*)

By the end of 1948, the total number of Bulgarian emigrants in Greek camps did not exceed 300 people. Over 70% of them were identified as political criminals, enemies to the People's Republic of Bulgaria and the Fatherland Front. About 15% were characterized as people who have escaped their country illegally, but were not enemies to the people's government. The greater percentage of political emigrants in Greece at that time were characterized as "hard-core fascists with a criminal past" (policemen, police collaborators related to the killing of partisans, etc.). The others were representatives of the agricultural opposition, mostly around G. M. Dimitrov. These two political groups, albeit formally unorganized, were in constant conflict with each other on the issue of the struggle against the Communists and the Fatherland Front. The group of "fascists," consisting mostly of officers, was demanding an immediate and bloody struggle against the Fatherland Front. That is why the English and Greek intelligence services recruited individuals from their circles to take part in "bandit groups" transferred to the Bulgarian territory. (*See Document No. 4 of the documentary volume*). By 1955, 101 times saboteurs were sent from Greece to Bulgaria. The latter were convinced that if they surrender to the Bulgarian authorities they will be subsequently liquidated by a trusted person specifically sent by the Greek intelligence. (*See Document Nos. 10 and 14 of the documentary volume*)

At the same time around 45,000 people from the territory of Turkey have been displaced around the world. (*See Document No 50 of the extended electronic version*). After the Turkish authorities completed the interrogation of the refugees, the latter were accommodated in the camps for the purpose of their relocation mainly in the United States of America, Canada and Australia. For these countries, an entry visa was usually issued within 4 months, but each refugee was obliged to work at least 6 months in order to pay for its travel expenses.

On the basis of the functions and activities of refugee camps, both in Turkey and other capitalist countries, it is concluded that: "their subversive bodies used the appropriate enemy emigrants to carry out active subversion against the socialist countries." (*See Document No. 24 of the documentary volume*). After interviews with the Turkish intelligence officers, individuals were returned to Bulgaria to carry out intelligence activities. In advance, the individuals were forced to write and

sign a note stating that they were sent to Bulgaria by Turkish intelligence for spying purposes. The Turkish authorities retain the incriminating note in question in order to give it to the Bulgarian authorities in case the respective individual decides not to return. *(See Document No. 23 of the documentary volume)*

From 9 September 1944 to the end of 1953, 1316 people escaped from Bulgaria to Yugoslavia. In most cases, they lived there in special camps, farms, mines, etc. or they were scattered across different towns and villages within the country. The refugees were members of the following organizations, strictly controlled by the State Security Administration: 1. "Union of Bulgarian Political Emigrants", whose main purpose was to fight against the power established in Bulgaria; 2. "Pirin Club", in which the "traitors" from the Pirin region were examined and prepared in political aspect to serve the State Security Administration for the accession of this region to Vardar Macedonia within the framework of Tito's Yugoslavia. Of all the traitors to the country, who were at that time in Yugoslavia, State Security Administration has been recruiting and sending systematically about 150 people to Bulgaria. *(See Document No 25 of the documentary volume).*

Among the many camps on the territory of Yugoslavia, the one in Nis made an impression with its pseudonym - "Interception for Bulgarian Emigration". It is housed in a former barracks, and all refugees from Bulgaria were sent there for questioning in order to clarify their situation. The people who were not suspicious were released and sent to work across the country. For the suspicious ones, State Security Administration point of view, investigations were continued or they were sent to Nis or other prisons. *(See Document No. 28 of the documentary volume).*

Another interesting camp was the one in Padinska Skela area, about 20 km from Belgrade, which was intended for refugees from the socialist countries. The refugees' stay in that camp was not regulated in terms of time, and depended on what the Yugoslav authorities have established about the respective refugee. The refugees willing to leave and settle in a Western capitalist country, would not be issued any documents. Typically, the transfer was carried out by the Yugoslav security authorities in the following way:

the refuge is taken by two officers to the Yugoslav-Italian border, distance - 200 meters. They pointed out the direction of the movement and explicitly warned him not to mention before the Italian special authorities that he/she was detained by the Yugoslav authorities, or that he was serving a sentence in Yugoslav prisons. *(See Document No. 30 of the documentary volume)*

In the late 1980s, the Yugoslav authorities planned to limit the reception of Bulgarian citizens to minimum. In general, applications should only be considered for persons who have illegally crossed the Bulgarian-Yugoslav border or those who have actually provide evidence of persecution for political or religious reasons. The remaining number of persons would be transferred back to the Bulgarian authorities. *(See Document No. 35 of the documentary volume)*

Since the end of Second World War, 16 refugee camps have been built in Italy to accommodate refugees from the socialist countries. By 1962, their number had been reduced three times. Concentration was made on the pretext that camps should be close to the embassies' offices and international organizations that deal with the refugee displacement. *(See Document No. 44 of the documentary volume)*

After 9 September 1944, all political emigrants in Italy passed through the Bagnoli Transit Camp, from where, after two or three months, they were dispatched to other centers. At the beginning there was no organized political activity among the Bulgarian community within the camp, but the situation has changed after a visit by G. M. Dimitrov and Alexander Tsankov in November 1948. Emigration was organized mainly in two political groups - a subcommittee of the Bulgarian National Committee "Free and Independent Bulgaria" and a nationalist "Committee for Support of Bulgarian Emigrants". The latter was concerned with settling the situation of the emigrants before the Italian police, their placement at work or in the camps, sending them to other countries. That committee was also attributed to the "preparation of spies and saboteurs among the emigrants in order to send them in the People's Republic of Bulgaria". *(See Document No. 36 of the documentary volume)*

In the early 1970s there were about 80 Bulgarians in the camps in Trieste, Latina and Capua, whose situation was quite severe due to lack of funds. As the documents say, G. M. Dimitrov has given little money, while King Simeon has given couple of declarations to the people only. The Vatican provided funds, but those funds had to be used to support the church and the Bulgarian priests as well. The latter were reluctant to spare funds for the support of emigrants, among whom there were many ill people - mainly with shaken mental health.

On this occasion there were rumors that some of them were deliberately sent by the Bulgarian authorities. *(See Document No. 43 of the documentary volume)*

At that time, in Italian camps, the main obligation of the refugees was to attend foreign language courses. Interrogations were rarely conducted. Despite the formal ban, most people were hired by

locals who needed workers in private businesses and farms. Salaries were lower than those of Italian workers. The stay there usually lasted several months - until completion of the necessary checks and clearing the situation with the relocation in the United States of America, Canada, Australia, South Africa and Sweden. Upon leaving for the United States of America, the refugees signed a declaration that they would not engage in any political or other activity directed against the country's policy. **(See Document No. 45 of the documentary volume)**

In 1986, 5070 citizens from the socialist countries sought asylum in Italy, but only 4% of the applications were admitted. In general, emigrants wanted to settle there, driven by their desire to gain material wealth. The applications submitted by Bulgarian citizens were 50, as the Poles filed the highest number of applications - 4097. **(See Document No. 49 of the documentary volume)**. In 1988 and early 1989, there were reports that camps in Italy were closed due to the overwhelming influx of immigrants from the socialist countries and mainly from Poland. **(See Document No. 53 of the documentary volume)**

By the second half of 1968 there were 29 refugee camps in Austria that were supported by the Red Cross, but were gradually transferred under the support of the Ministry of Interior. After the suppression of the Prague Spring, their capacity proved to be extremely insufficient. **(See Document No. 61 of the documentary volume)**

On Austrian territory, the food was free for the first month, and then everyone had to pay for it. For that purpose, every morning there was a peculiar labor exchange for hiring workers from various Austrian companies. Typically, emigrants were offered the lowest paid and hard jobs - digging channels, transporting coal, loading and unloading, painting, etc. For their work, they got four to five times lower wages than the Austrians. Most of the campers were almost always out of money. Some saved to buy the ticket to the United States of America themselves, and for others that was provided for in their relocation agreement, with the obligation to pay back after they get a job. There were no books in the stage camp. There were no emigrant editions as well, which indicates that even the "political emigration in Vienna did not consider it necessary to "cushion" the new additions. **(See Document No. 58 of the documentary volume)**

There were various relocation organizations in the camps, formed on the basis of religion. The refugees signed a contract with the relevant organization for a period of two years. One month later, an interview is held in the legation of the country in which the emigrant wishes to go. If the issue is resolved, the refugee would get on the first plane. The trip is fully paid by the emigrant and 600 Austrian shillings are paid after starting work. Prior to departure, the organization granted a one-off grant of 100 shillings. Before departure, everyone must have settled their bills in the camp, otherwise they would keep him/her until full refund. That was the procedure for economic emigrants. Anyone who could convince the camp administration that he/she has been persecuted in their homeland and was acting against the Communist authorities in a month's time would get a political passport. Its holder could go everywhere and had some privileges in his/her country of emigration. Contracts signed by economic emigrants did not apply to political ones. **(See Document No. 60 of the Collection)**. The presence of a guarantor was crucial in order to receive political asylum - an Austrian citizen who signed a document to the police that he/she would assume the responsibility and expense of the foreigner's residence in Austria. The time limit for solving each case varied from 8 months to 3 years. Women could get Austrian citizenship if they have lived at least 4 years in the country, of which 3 years with a marriage to an Austrian citizen. Men could get citizenship if they have worked for at least 5 years in Austria or have been married to an Austrian citizen for 3 years. **(See Document No. 73 of the documentary volume)**

About 80% of the refugees went to Australia, as that country provided the fastest and easiest way to accept them. Canada was the hardest to get in, and after that was the United States of America, but there was almost no interest in going there. The European countries did not take anyone who has already passed through Austria. The latter gave political asylum (but not always) only if the person had arrived in transit in the respective country and had asked for asylum in the first 24 hours of its entry. The emigration flow depended mainly on the activity of the tourist season. **(See Document No. 67 of the documentary volume)**. In 1989 was really difficult for emigrants from the camps to get accepted from third countries for permanent residence, and it was suggested that by the end of the year, the Traiskirchen camp should be closed. **(See Document No. 75 of the documentary volume)**

According to data of State Security at the Federal Intelligence Service (foreign intelligence) of Germany, the so-called "Service for Consultation with the Population" existed at that time. Its associates "consulted" with all persons legally or illegally displaced from the socialist countries to the Federal Republic of Germany or were temporarily staying there for official or personal reasons. Branches of that service¹⁰ also existed in the refugee camps.

¹⁰ АКРДОПБГДСРБНА - М, VI-Л-805, л. 148-156

Under the 1965 Foreigners Act in the Federal Republic of Germany, all departments involved in the admission of foreign refugees were located in Zirndorf, Fürth. The entire procedure of legalization and acquisition of political asylum was also established there. The “Assembly Camp for Foreign Refugees” in Zirndorf emerged on the place of the former camp “Valka”, the purpose of which was to gather all the people from the socialist camp, excluding the ones coming from the German Democratic Republic. In the identification process and establishing the history of the respective refugee, it was attempted to attract the individual to work in US auxiliaries in the Federal Republic of Germany. Information from the refugees about the social and political conditions in their countries was transmitted through Free Europe Radio in order to conduct a “political-ideological diversion against the socialist community”. After obtaining the basic impression of the asylum seeker as a result of the first interrogations, and after consulting with an “unknown service”, it was decided whether the person could wait to be recognized as a political refugee or should be sent to another country. The length of stay in the camp for the different people was very different - from a few days to six months. *(See Document No. 86 of the documentary volume)* After the completion of the asylum procedure and issuance of the residence permit for the Federal Republic of Germany¹¹, the person could leave the camp, which was significantly easier compared to the rules and procedure established in Traiskirchen. The security was on a greater level, and the police would never carry out an inspection without a reason. The camp rules were respected by everyone, because in case of a violation, the guilty person would be “thrown into the street and no one would be interested in him/her”. The capacity of the camp was 500 people and was only for people coming from the Eastern Bloc. There was a special camp for Germans coming from East Germany, located near Dusseldorf, where the conditions were “fantastic.” *(See Document No. 85 of the documentary volume)*

Part of the Bulgarian refugees in the Federal Republic of Germany entered the service of the United States and England armies, deployed there as drivers, fitters and military site security guards. Prior to being admitted to service, they underwent 15-20 days of military training at the American Division in Kaiserslautern. There is information about groups of 30-40 refugees in the divisions of the cities: Germersheim, Kaiserslautern, Miesau, Münster, Pirmasens, Schwetzingen and others. *(See Document No. 78 of the documentary volume)*

The diplomas of the emigrants from Bulgaria were not recognized by the German authorities and additional exams were required. The majority of immigrants, who successfully passed the exams, were sent to work in small towns near the French and Swiss borders. *(See Document No. 79 of the documentary volume)*

Everyone who was seeking to obtain political asylum in Sweden had to appear before a police station and declare its intentions. The interrogation or “interview” with the police lasted about 4 hours and was conducted by a police officer in the uniform of a criminal inspector and, if necessary, in the presence of an interpreter. Then, upon presentation of a passport or driver’s license, the police would issue a one-year identity card, yellow in color. That document did not give a right to the refugee to work or travel abroad, but only to study and receive a certain amount of money as a monthly sustenance. The amount was equal to 2020 crowns per person for rental accommodation, food and everyday needs. Additionally, four times a year, at the beginning of each season, 1500 crowns were given for clothing. Each immigrant went through comprehensive medical examinations at the local hospital and received a personal health record. All refugees were required to study Swedish three hours a day until they receive a reply to their application for political asylum. That usually took between 2 and 6 months depending on each case. The refugees were initially accommodated in the so-called “shlus” - preliminary camps, where they stayed for no more than 4 weeks. If a refugee had friends or family in Sweden, the State Migration Service offered them to take care of him/her. In the case of consent, the refugee was released from the preliminary camp and registered at the office of the commune where his/her relatives lived. If, within four weeks, the refugee would not get accepted by a commune, they would transfer him/her to some of the so-called refugee camps, i.e. a boarding house, where the refugee would wait for the authorities’ decision whether he/she could stay in the country. *(See Document No. 92 of the documentary volume)*.

In general, Bulgarian citizens did not have problems receiving political asylum in Sweden¹².

According to official statistics of the Swedish Migration Service, 1190 Bulgarians were admitted as political refugees for the first nine months of 1989. Most of the Bulgarian citizens which arrived in Sweden were Islamic. According to data from the local Bulgarian colony, a tent camp

11 The new German citizens were warned of the risks if they retain their previous citizenship. Then they could not obtain genuine legal aid from the Federal Republic of Germany, if they get arrested in their homeland or in a country with which the latter had special arrangements based on the applicable international law. Such people were advised to renounce their previous citizenship in due course. *(See Document Nos. 87-88 of the documentary volume)*

12 According to data from the Swedish Ministry of Labor for the period 1981-1987, the following number of Bulgarian citizens have asked for asylum in Sweden, presented by years: 16, 7, 14, 19, 20, 22, 28, which demonstrates a steady growth. *(See Document No. 188 of the extended electronic version)*

was built in the Malmö area due to the huge flow in the last two months. 5,000 Bulgarians lived there. *(See Document No. 93 of the documentary volume)*. It is reported that they had minimum chances to be granted an asylum. There was just hope for those whose relatives have already settled in Sweden. *(See Document No. 192 of the extended electronic version)*.

The life of the Bulgarian emigrants in the camps was definitely not easy. In Greece, the police and the local population did not like them, and the “only decent and monopolized job” for them was the wax craft. *(See Document No. 5 of the documentary volume)*. The description of the life and mood among the Bulgarian emigrants on Makronisos Island was frankly sad: “Everyone was trying to look better before the police, everyone was a snitch. Every day there were quarrels and beatings, either for food or over a political topic [...]. Nationalists blamed the followers of Georgi Mihov Dimitrov that he bought a house in America with public money [...]. The Georgi Mihov Dimitrov followers scold the nationalists and said that it was better for the country to be run by the Communists rather than them. Often there were thefts in the camp. In every political dispute, they were accusing each other of being spies sent by the Communists. They were also calling each other police spies (of the Greek police). *(See Document No. 8 of the documentary volume)*. As a whole, the camps were completely divided, and everyone was afraid that they may be killed by the Greek Communists. Nearly all emigrants were willing to return to Bulgaria, but they were afraid because they did not know what their fate would be upon returning. *(See Document No. 23 of the extended electronic version)*. Part of the Bulgarian refugees at Lavrion camp organized a strike demanding to return to their homeland. After a certain delay, they were sent to Bulgaria. *(See Document No. 12 of the documentary volume)*. An indicative example was that a long-time resident of the camp advised a newly-arrived person to first see what life looked like there and not to hurry to affiliate himself with any party, but to wait for 20 days and decide what to do after that period of time. He told a story how there were emigrants who have worked for the intelligence, and after that they were abandoned in the camps.

There were also people who waited for 5 or more years to settle in the West, but that did not happen because there was no one to guarantee for them. The person who received the advice and relayed these words to State Security authorities said that outside the camp for emigrants there was no free and worthy life, and he was personally disgusted by the “free world” and took steps to return at any cost in Bulgaria. *(See Document No. 13 of the documentary volume)*

Compared to Greece, life in Turkish camps (for which there is almost no information) seemed to be more acceptable. Free good food was provided there. There was work for everyone and every labor effort was paid. Radio-technical as well as English language courses were organized. Anyone who did not want to work and attend the courses was expelled from the camp, but with the right to live in the city. *(See Document No. 21 of the documentary volume)*

The general characteristic of the camps in Trieste was that the conditions there were very miserable - most of the people starved and wore torn clothes. Work was hardly in place, and the refugees went around the trash to look for old iron. *(See Document No. 37 of the documentary volume)*. The conditions were extremely unhygienic, the premises were overcrowded and the food was weak (without meat). Due to the high humidity there were many diseases - mainly tuberculosis. *(See Document No. 39 of the documentary volume)*

As regards the life in the Austrian camps, we find in the documents two extremely polarized views. There is no doubt that the conditions of life in the camps do not correspond to the preconceptions of some of the refugees, which in turn formed the mood for returning to their native places. This is the case with an escape during a trip to Vienna. The actions of the person were impulsive, and his/her motives obviously adventurous: “I was very admired by [...] the luxury in which the Viennese people lived at first sight. [...] Then a thought passed through my mind, namely why shouldn't I live so wonderfully? “After appearing before the local authorities, an acceptance procedure to the Traiskirchen camp had followed” After a while they started calling us for fingerprinting and description. The most offensive part was when they made me open my mouth to inspect my teeth, I felt like a cattle. After all that, we were handed out sheets, blankets and cutlery, and a small plastic bag of barber attributes. All of that was awful. They brought us into a large room where there were 16 iron beds, and so far my illusions were over. [...]

It was dirty and miserable everywhere. They called that kind of prison a quarantine¹³. [...] I stood there and cursed thousands of times for the stupidity I had done. [...] They called us all kind of names: bandits, spies, pigs and many other insulting things. “After facing the camp reality, the person made representations through the Bulgarian consulate in Vienna and returned to Bulgaria. And while his final words made the investigation authorities smile, they actually revealed to a great

¹³ The term quarantine should not be understood literally and in a purely medical sense. It is about special facilities for filtration of the emigrants. The latter stayed there for different periods of time, generally for two weeks, until the arrival of an interpreter in whose presence the basic questioning was held in order to establish their exact identity and motivation.

extent the drama of those who have chosen to go the way of the refugee to the end: “Last night I slept in my house and today I come to you, comrades from the Ministry of Interior, to repent and to tell you that everyone who dreams of the West is cruelly deceived” (*See Document No. 64 of the documentary volume*).

The other point of view we found in an agency report belongs to a Bulgarian emigrant, who shared her impressions with friends in Sofia about her stay in Austria. According to the woman, the refugee camp was very well arranged, there were plenty of good food. The boarding house she was placed in after her interview was a “luxury” category, located in a picturesque resort area with many tourists. The woman also searched for a way to marry an Austrian citizen in order to get local citizenship. This information vividly contrasts the data provided by the returning men - about the misery that was everywhere in the camp “Traiskirchen”. The latter may eventually be explained by the fact that men were separated from women in the camp (exceptions were for families), and men were forbidden to visit women’s wards and vice versa. (*See Document No. 74 of the documentary volume*)

Compared to other lines, the work of State Security with regards to the refugee camps in the West is smaller by volume. The same goes for the performance of the tasks. In March 1982, there were talks about planning and conducting events, and setting up an agency in the camps to study the regime and reveal the activities of the intelligence and diversion services, but most of the events remain on paper only. In the early 1980s, it was thought that camp monitoring was not effective enough: “We do not have the required level of focus, activity and outreach to create credible positions among the enemy to detect, prevent, and intercept its subversive activities against the country. Therefore, at that stage, we still do not have good opportunities to locate the refugees and non-returnees residing there as well as the possible agency of the intelligence services in their facility.

The analysis of its manifestations and our opposition are also lacking behind.” (*See Document No. 91 of the documentary volume*). The objective reading of the documents shows that in general that conclusion remains unchanged at the end of the period under review when the work is suspended and the cases were stored in the archives.

* * *

The documentary volume “State Security and the Refugee Camps in the West 1944-1991” contains 93 documents, and its extended electronic version - 194 documents, separated by thematic and chronological principle. The archive materials are chronologically arranged for each country and camp separately as follows: Greece, Turkey, Yugoslavia, Italy, Austria, the Federal Republic of Germany and Sweden. A list of the original document titles is attached, as the title of some of them is expanded for informational purposes. Each document has a short annotation and details. In the absence of a date on the document, indirect links to neighboring documents from the archive unit are sought or reconciliations with other historical events for which information is available. The date of the compilers, as well as any other intervention on their part, is placed in square brackets. Among the documents there are several that are not published in their entirety, but some of them have been selected that give us synthesized information on the subject. In compliance with the Law on Access and Disclosure of Documents and Announcing Affiliation of Bulgarian Citizens to the State Security and Intelligence Services of the Bulgarian army, sensitive information in a minor part of the archive materials has been deleted.

More than 50 archive units have been reviewed. The selected documents are mainly from the Ministry of Interior’s official archives (АКРДОПБГДСРСБНА – М) and from the archives of the First General Directorate of State Security Agency (АКРДОПБГДСРСБНА – Р).

АКРДОПБГДСРСБНА

СПИСЪК НА ДОКУМЕНТИТЕ С АНОТАЦИЯ

1. Бележка от зам. - министър Г. Кумбилиев за изучаването на въпроса с бежанските лагери, София, 28 март 1955 г.

АКРДОПБГДСРСБНА - М, ф. 2, оп. 1, а. е. 1136, л. 1

Изисква се да се изучи въпроса с българските „изменници“ – в какви лагери живеят, за всяка страна по отделно. Какво е положението им там – издръжка, работа, свобода на движение и пр. По колко години са в лагерите и т.н.

2. Справка за лагерите за изменници на Родината, намиращи се в различни капиталистически страни, София, 8 април 1955 г.

АКРДОПБГДСРСБНА - М, ф. 2, оп. 1, а. е. 1136, л. 13-25

Предоставя обобщени данни от Управление II-ро ДС за бежанските лагери в Турция, Гърция, Югославия, Триест, Италия и Австрия. В документа СФР Югославия е причислена към капиталистическите държави.

3. Справка за извършената работа по Указ 422 от 27 октомври 1953 г. на Президиума на Народното събрание, София, 25 юни 1955 г.

АКРДОПБГДСРСБНА - М, ф. 2, оп. 1, а. е. 1136, л. 32-37

Отчетен е ефектът от указа за амнистия и удължаването на неговия срок. Посочени са различни мерки за „разложение“ на емигрантите най-вече посредством техните семейства и близки, но също така и чрез провеждането на редица задгранични мероприятия, включително отиването на български представители в бежанските лагери и разясняването на Указа на място. Приложена е рекапитулация в табличен вид за периода 1953–1955 г.

4. Справка за положението и устройството на лагерите за чужденци в Гърция, [София], 26 май 1949 г.

АКРДОПБГДСРСБНА - Р, НЛД 8880, т. 1, л. 8-12

Съдържа сведения, че към края на 1948 г. общият брой на българските емигранти, намиращи се по гръцките лагери, не надвишава 300 души. Над 70% от тях са определени като политически престъпници, врагове на НРБ и ОФ. Около 15% са характеризирани като хора избягали нелегално от страната, но без да са врагове на народната власт.

5. Справка за емигрантския лагер Лаврион, [София], 26 април 1950 г.

АКРДОПБГДСРСБНА - Р, НЛД 8880, т. 1, л. 22-26

Дава сведения за местоположението, устройството, администрацията на лагера и режима в него, животът на хората настанени там. Българите там са разделени на земеделци с две крила – гичевисти и геметовци от една страна и националисти от друга. Полицията и местното население не гледат на тях с добро око, а „единствената достойна и монополизирана работа за българските емигранти е била ваксаджийският занаят“. Политическата дейност в лагера изрично е забранена. Описана е системата за набиране на участници в диверсионни групи, които започват да се формират през 1949 г. с цел изпращането им в България.

6. Извлечение из справка на Управление I-во ДС за лагера Лаврион, [София], 8 юни 1955 г.
АКРДОПБГДСРСБНА - М, ф. 2, оп. 1, а. е. 1688, л. 60-60 гръб
Обобщава се, че в лагера има около 150 българи. Там гръцките власти настаняват лица, за които са сигурни, че са вражески настроени към народната власт или бивши работници на американското или гръцкото разузнавания.
7. Извлечение из справка на Управление I-во ДС за лагера на остров Сирос, [София], 8 юни 1955 г.
АКРДОПБГДСРСБНА - М, ф. 2, оп. 1, а. е. 1688, л. 69
Съобщава се, че в лагера има около 70 души, половината от които са българи, а останалите са албанци и югославяни. В него има подозрителни за гръцките власти лица или провинили се за изтърпяване на наказание. Там се изпращат и емигранти на служба на гръцкото или американското разузнаване, подготвяни за прехвърляне в България, но отказали да заминат или провалили се на българска територия.
8. Донесение за лагерите на остров Макронисос, [София], 20 септември 1955 г.
АКРДОПБГДСРСБНА - М, ф. 2, оп. 1, а. е. 1688, л. 78-79
Съдържа сведения за настроенията сред българските емигранти там.
9. Из Справка за дейността на гръцкия разузнавателен център в град Драма, [София, 1955 г.]
АКРДОПБГДСРСБНА - М, ф. 2, оп. 1, а. е. 1623, л. 1-17; 20-36; 38-54
Съдържа подробни сведения за разузнавателния център и града, в който се намира. Дава данни за правилника за вътрешния ред и служителите, както и за методите на работа, вербовка, проверка и обучението на хора с цел извършването на диверсии на българска територия. Предоставя се синтезирана информация и за лагерите в Лаврион, Сирос, Солун и Макронисос.
10. Справка за емигранти, развиващи активна дейност срещу Българската страна, [София], 13 ноември 1956 г.
АКРДОПБГДСРСБНА - М, ф. 2, оп. 1, а. е. 1623, л. 115-116
В документа се съдържа информация, че към 1955 г. 101 пъти от гръцка територия са изпращани диверсанти в България.
11. Емигрантски лагер на остров Сирос, Б.м., б.д.
АКРДОПБГДСРСБНА - М, ф. 2, оп. 1, а. е. 1688, л. 65-67
Съобщава се, че лагерът, в който има българи, югославяни и албанци се намира в областния град Ермополис. На острова има общо три лагера като другите два са за гърци, завърнали се от страните с народна демокрация.
12. Протокол за разпит с информация за лагера Лаврион, София, 24 ноември 1956 г.
АКРДОПБГДСРСБНА - М, ф. 2, оп. 1, а. е. 1688, л. 150-151
Описано е как част от българските бежанци вдигат стачка с искане да се завърнат в родината си. След известно протакане те са изпратени в България.

13. **Протокол за разпит с информация за лагера Лаврион, София, 25 ноември 1956 г.**
АКРДОПБГДСРСБНА - М, ф. 2, оп. 1, а. е. 1688, л. 122-129
Разпитваното лице дава сведения, че е посъветвано от дългогодишен обитател на лагера първо да види какъв е животът там, да не бърза да се записва в никоя партия, а да почака 20 дни и после ако иска да се определи. Човекът му е разказал как има емигранти, които са работили за разузнаването, а сега седят изоставени в лагерите. Има също така и хора, които чакат по 5 и повече години, за да се разселят на Запад, но това не става, понеже няма кой да гарантира за тях. Даващият показания споделя, че извън пределите на лагера за емигрантите няма свободен и достоен живот, а лично той е отвлечен от „свободния свят“ и предприема стъпки на всяка цена да се завърне в България.
14. **Справка с извадка от показанията на завърнал се изменник на Родината, [София, 1956 г.]**
АКРДОПБГДСРСБНА - М, ф. 2, оп. 1, а. е. 1623, л. 111
Описва се процесът по обучаване на диверсанти, които трябва да бъдат прехвърлени на българска територия. На последните се внушава, че ако се предадат на българските власти впоследствие ще бъдат ликвидирани от доверено лице, специално изпратено от гръцкото разузнаване.
15. **Някои данни за лагери за изменници на Родината на територията на Гърция, [София], 10 февруари 1973 г.**
АКРДОПБГДСРСБНА - Р, НЛД 8880, т. 1, л. 150
Отчетено е, че „от няколко години в лагера не се задържат повече от 10-15 души българи, поради това, че бързо се разселяват в италианските лагери, САЩ, Швеция и Австралия“.
16. **Справка за изградена антибългарска мюсюлманска организация в лагера за изменници на Родината в Лаврион - Гърция, София, 4 май 1973 г.**
АКРДОПБГДСРСБНА - Р, НЛД 8880, т. 1, л. 124-126
Съдържа информация, че в периода септември – ноември 1972 г. в лагера пребивават около 40 българо-мохамедани, предимно от Благоевградски и Кърджалийски окръзи, напуснали нелегално страната по повод мероприятията по възстановяване на имената. В лагера е създадена „антибългарска мюсюлманска организация“, в която членуват около 15 души. Последната е в контакт с турското посолство в Атина, където предава „клеветнически“ материали за тежкото положение на мохамеданското население в България.
17. **Сведение за българските бежанци в лагера Лаврион, София, 19 ноември 1973 г.**
АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-832, л. 9
От няколко месеца хората са преместени в нова сграда със значително подобрени битови условия. Уточнява се, че голямата група на помаците в лагера е разселена главно в Турция и са останали само 5-6 човека, с което фактически антибългарската организация е разтурена. Разселването в Турция ставало след представянето на гаранционна декларация от роднини, заверена от турските полицейски власти.
18. **Информация за лагера за бежанци, намиращ се в близост до град Атина в Гърция, София, 23 юли 1975 г.**
АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-832, л. 33-34
В лагера Лаврион се изпращат предимно лица от Турция и Близкия Изток, а също така и от други азиатски и африкански страни. През 1974 г. от 55 човека там 25 са от социалистическите страни. Лагерът е в съседство със зданието на полицията, която упражнява пряк контрол върху него. Лица, които са набелязани за евентуално разузнавателно използване не се изпращат в лагера, а в Агия Параскеви.

19. **Рапорт за проведен разговор със завърнал се по закона за амнистията вражески емигрант от Гърция, Бургас, 1 декември 1975 г.**
АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-832, л. 25-32
Съдържа сведения, че школата-лагер в Агия Параскеви е за подготовка на кадри за водене на психологическа борба и идеологическа обработка, а не за диверсионни актове.
20. **Информационно съобщение с данни за лагера за емигранти Лаврион, София, 28 декември 1981 г.**
АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-832, л. 50-52
Съобщава се, че след престой от 2 до 6 месеца и при посредничеството на Световния съвет на църквите или Представителството на ООН по въпросите на емигрантите в Атина, избягалите от социалистическите страни биват разселвани предимно в Австралия и Канада. В западноевропейските страни се устройват само онези, които имат близки с добро материално състояние.
21. **Протокол за разпит с информация за емигрантски чифлик в Истанбул, [София], 6 юни 1955 г.**
АКРДОПБГДСРСБНА - М, ф. 2, оп. 1, а. е. 1142, л. 17-18
Бежанският чифлик е на разпореждане на организацията УСЕП и се намира на азиатския бряг на Босфора. В него се раздава безплатна храна. Осигурена е работа за всеки и трудът се заплаща по 2 лири на ден. Организиран са радиотехнически курсове и се изучава английски език. Който не желае да работи и да посещава определените му курсове, бива изгонван с право да живее в града.
22. **Справка за лагера „Хеким баш чифлик“, София, 5 август 1957 г.**
АКРДОПБГДСРСБНА - М, ф. 2, оп. 1, а. е. 1142, л. 11-14 гръб
Бежанците полагат труд, като участват в производството на селскостопанска продукция. Срещу това те получават подслон и храна и надница от 4 лири на ден.
23. **Протокол за разпит, София, 25 септември 1957 г.**
АКРДОПБГДСРСБНА - М, ф. 2, оп. 1, а. е. 1688, л. 86-91
Дава данни за проведени разпити от страна на турското разузнаване в Демир Кьой на лице, което впоследствие е върнато на българска територия с шпионска задача. Лицето е заставено да напише и подпише бележка, в която информира, че е изпратено в България от турското разузнаване с цел шпионаж. Турците щели да дадат на българските власти въпросната уличаваща бележка, в случай че лицето не се върне при тях.
24. **Справка за лагери за бегълци в Турция, София, 11 май 1979 г.**
АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-831, л. 9-13
Отчетено е, че бягствата от България за Турция се извършват предимно чрез невъзвращенство от екскурзии, чрез подправени документи или чрез товарните коли на международния автомобилен транспорт. Няма установени места през които многократно да са минавали бегълци – това става при рисковани опити за нарушаване на граничния режим.
25. **Из Справка за изменниците на Родината, намиращи се в Югославия, София, 26 декември 1953 г.**
АКРДОПБГДСРСБНА - М, ф. 2, оп. 1, а. е. 2191, л. 36-39; 47-49
Съдържа сведения за политическите групировки и организации на българските бежанци и използването им от органите на Югославското разузнаване за подривна дейност срещу Народна република България. Дава информация за школите на тайните служби, разузнавателните пунктове и каналите за прехвърляне на диверсанти в България.

26. **Изменнически лагер Герово, Хърватска, [София, 1955 г.]**
АКРДОПБГДСРСБНА - М, ф. 2, оп. 1, а. е. 2223, л. 21-23
Лагерът е разделен условно на две части. Помещенията и работилниците на т.нар. „западни“ или свободни лагеристи, разположени в Затвор №3. Там са настанени определените за заминаване на Запад, които имат право на свободно придвижване на територията на лагера и да работят. Лагеристите затворници населяват съответно Затвор № 1 и 2. В първия има карцери, а във втория хората са в общи килии като „някои от тях имат право през деня на 15 минути проветрение“.
27. **Справка за лагера Герово, София, 1 януари 1955 г.**
АКРДОПБГДСРСБНА - М, ф. 2, оп. 1, а. е. 2223, л. 25-25 гръб
Режимът в лагера е затворнически, заграден с двойни огради с бодлива тел и е охраняван от полиция. В лагера УДБ изпраща всички съмнителни изменници от страните с народна демокрация, за които има подозрение че са агенти, а също и такива изявили желание да заминат на Запад. Последните биват изпращани в град Триест, от където биват разселвани в Канада, Бразилия, Австралия, Нова Зеландия, САЩ и др. страни.
28. **Из Справка за лагера в Ниш, Б.м., б.д.**
АКРДОПБГДСРСБНА - М, ф. 2, оп. 1, а. е. 2223, л. 28
Известен още като „Прихватилище за българската емиграция“. Помещава се в бивша казарма. Там са изпращани всички бегълци от България, за да им бъде проведен разпит за изясняване на положението им. Хората, които не били съмнителни били освобождавани и изпращани на работа из страната. На съмнителните от гледна точка на УДБ следствието се продължавало или ги изпращали в Нишкия или други затвори.
29. **Информационно съобщение за дейността на „Комисариата на ООН за бегълци“ в Белград, София, 23 февруари 1983 г.**
АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-853, л. 71-72
За периода от 1 януари до 30 септември 1982 г. през Комисариата минават 57 българи.
30. **Справка за лагер за бегълци от социалистическите страни на територията на СФРЮ, София, 19 август 1983 г.**
АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-853, л. 77-83
По данни от 1976 г. в местността „Падинска скела“ на около 20 км. от Белград е създаден лагер за бегълци от социалистическите страни. Престоят на бегълците в лагера не е регламентиран по време и зависи от това, какво е установено и изяснено от югославските органи за съответния беглец.
31. **Информационно съобщение с данни за Бюрото за бежанци в Белград, София, 9 май 1984 г.**
АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-853, л. 84-85
За цялата 1983 г. през бюрото минали 41 емигранти от България. В крайна сметка УДБ решавало съдбата на емигрантите и давало съответните указания на бюрото.
32. **Информационно съобщение за дейността на Белградското бюро на ООН за разселване на бежанци, София, 27 август 1984 г.**
АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-853, л. 94-95
Към май 1984 г. в бюрото за разселване имало 35 български граждани – 18 от тях приети през 1984 г. и 17 които от 1983 г. чакали разрешение за разселване. Това били предимно хора с висше образование или дипломиращи се студенти.

33. Из Информационно съобщение за процедури, на които се подлагат изменниците на Родината преди заминаването им за САЩ и други страни на Запад и лагерите в СФРЮ, София, 14 ноември 1984 г.

АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-853, л. 87-89; 92-93

Нелегално преминалите югославската граница и заловени лица първо биват осъждани и излежават присъда от един месец затвор, а после ги прехвърлят в лагерите „Падинска скела“ или „Баня Ковилячи“. След като преминат разпитите на УДБ попълват формуляр и уточняват страната, за която искат да заминат, издава им се лична карта със снимка и се поставят под закрилата на ООН. Следват беседи с представители на посолствата на приемащите страни.

34. Информация за броя на преминалите български изменници на Родината през Комисариата на ООН за бегълците в Белград през 1985 г., София, 17 февруари 1986 г.

АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-853, л. 106-107

Съобщава се, че основният път за бягство са провежданите събори на границата и отлъчванията от туристическите групи в СФРЮ.

35. Информационно съобщение за становището на ръководството на Комисариата на ООН за бежанците в Белград по приемането на бегълци от Народна република България, София, 3 юли 1989 г.

АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-853, л. 116-117

Съобщава се, че се предвижда ограничаването до минимум на приема на български граждани. По принцип щели да се разглеждат молбите само на лица, преминали нелегално българо-югославската граница или такива, които действително представят доказателства, че са преследвани по политически причини или на верска основа. Останалите лица щели да бъдат предавани обратно на българските власти.

36. Справка за положението на българската вражеска емиграция в Италия, дейността на нейните организации и използването ѝ от чуждите разузнавания, София, 21 октомври 1953 г.

АКРДОПБГДСРСБНА - М, ф. 2, оп. 1, а. е. 1108, л. 54-59

След 9 септември 1944 г. всички политически емигранти в Италия минават през транзитния лагер в Баньоли, от където след два-три месеца биват разпращани по другите лагери. От начало сред емиграцията не се забелязвала организирана политическа активност, но това се променило след едно посещение на Г. М. Димитров и Александър Цанков през ноември 1948 г. Емиграцията се организира главно в две политически групировки – Подкомитет на Българския национален комитет „Свободна и независима България“ и националистически „Комитет за подпомагане на българските емигранти“. Последният се занимавал с уреждане положението на емигрантите пред италианската полиция, настаняването им на работа или в лагерите, изпращането им в други страни. На този комитет се приписва и „подготовката на шпиони и диверсанти из средата на емигрантите за изпращането им в НРБ“.

37. Лагер „Сан Саба Майн“ – 1-ви май, в Триест, Б.м., б.д.

АКРДОПБГДСРСБНА - М, ф. 2, оп. 1, а. е. 1108, л. 15

Предназначен е за семейни емигранти. Условието там са много мизерни – повечето от хората гладуват и носят скъсани дрехи. Работа в Триест почти не се намира и бежанците обикалят по боколиците да търсят старо желязо. В лагера се влиза и излиза само след представяне на бежанска лична карта, а външни лица не се допускат вътре.

38. Извлечение из справка на Управление I-во ДС за лагера „Опчина“ край Триест, [София], 17 март 1954 г.

АКРДОПБГДСРСБНА - М, ф. 2, оп. 1, а. е. 1108, л. 18

Намира се в близост до границата с Югославия. В него бежанците прекарват по 20 дни, през което време биват разпитвани от английската разузнавателна служба. Към момента на справка се уточнява, че югославски граждани не се разпитват, понеже се смятало, че идват от държава, която „не е зад желязната завеса“. Изключение се прави само за югославски офицери, които се разпитват по каналния ред.

39. Извлечение из справка на Управление I-во ДС за лагера „Джезуити“ в Триест, [София], 17 март 1954 г.

АКРДОПБГДСРСБНА - М, ф. 2, оп. 1, а. е. 1108, л. 21

В лагера живеят около 800 души – мъже, без семейства. Лагерът се помещава в сградата на бивш затвор в центъра на града. Четворна килия се обитава от по 12 души. Условията са мизерни и крайно нехигиенични, а храната е слаба и безмесна. Поради голямата влажност има много болести – предимно туберкулоза, както и в другите лагери.

40. Извлечение из справка на Управление I-во ДС за изменническите лагери в Италия, издържани от организацията „Аиюти интернационале“, [София], 17 март 1954 г.

АКРДОПБГДСРСБНА - М, ф. 2, оп. 1, а. е. 1108, л. 63

Дава данни, че в лагерите е разрешено да се образуват различни комитети на емигрантите и същите да водят, каквато искат пропаганда. Съобщава се, че повечето емигранти били криминални престъпници, комарджии, крадци и др. морално разложени хора.

41. Изменнически лагер в Триест, Италия, [София, след май 1955 г.]

АКРДОПБГДСРСБНА - М, ф. 2, оп. 1, а. е. 1108, л. 9-10

Съдържа сведения за лагерната полиция, която се набира от средите на самите бежанци, изпълнява охранителни функции и поддържа вътрешния ред. Местната италианска полиция се намесва само в изключителни случаи, когато лагерната полиция не е в състояние да се справи с даден инцидент.

42. Справка за православната църковна организация в Рим, София, 18 юни 1957 г.

АКРДОПБГДСРСБНА - М, ф. 2, оп. 1, а. е. 1205, л. 1

Съдържа сведения, че Централната православна църковна организация е на американска издръжка. Тя подпомага финансово всеки бежанец при идването му на италианска земя и съответно при напускането му. Грижи се за разселването на бежанци, които нямат гаранции – процедурата, по което е значително по-бавна.

43. Информация за положението на изменниците на Родината в Италия, [София], 27 януари 1971 г.

АКРДОПБГДСРСБНА - Р, НЛД 8235, т. 1, л. 56-57

Съобщава се, че към момента в лагерите в Триест, Латина и Капуа имало около 80 души българи, чието положение било доста тежко поради липса на финансови средства. Гемето отпуснал малко средства, а цар Симеон се задоволявал само с голи декларации към хората. Ватиканът давал средства, но с тях трябвало да се издържат и църквата, и свещениците от български произход. Последните не били склонни да отделят от тези средства за издръжка на емигрантите, сред които имало много болни – основно с разклатено психично здраве. По този повод се носели слухове, че част от тях нарочно са изпратени от българските служби.

44. Из Обобщена справка за италианските лагери за бежанци, превод от руски език, Б.м., 13 май 1971 г.
АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-830, л. 111-127; 130
Дава сведения, че след края на Втората световна война в Италия били построени 16 лагера за прием на бежанци от социалистическите страни. До 1962 г. броят им е на мален три пъти. Концентрирането е извършено под предлог, че лагерите трябва да са в близост до канцелариите на посолствата и до международните организации, които движат работата по преселването на лицата. Посочени са пътищата и формите на бягство – основно през югославско-италианската граница.
45. Справка за лагера за бегълци в град Латина, Италия, София, 29 юли 1970 г.
АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-830, л. 2-4
Съдържа сведения за режима в лагера. Единственото задължение на бежанците е да посещават курсовете по чужд език. Разпити се провеждат рядко. Въпреки формалната забрана голяма част от хората сутрин застават пред портала и биват наемани от местните, които имат нужда от работници по частни предприятия и градини. Заплащането е по-ниско в сравнение с италианските работници.
46. Протокол за разпит с информация за лагера Латина, София, 24 ноември 1970 г.
АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-830, л. 21-25
Дава сведения за режима, охраната и живота там. Приложена е подробна схема с точно описание на лагера.
47. Информационно съобщение за нови моменти по отношение на лагерите в Италия, София, 29 януари 1979 г.
АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-830, л. 44-45
Съобщава се, че италианското правителство е прехвърлило практическото ръководство на лагерите за емигранти на префектурите в районите, където се намират същите.
48. Информационно съобщение за лагери за бежанци на територията на Италия, София, 27 август 1984 г.
АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-830, л. 82
Съобщава се, че в момента функционират лагерите в Капуа и Латина, за които се говори, че са субсидирани от НАТО.
49. Информационно съобщение за даването на политическо убежище в Италия, София, 4 март 1987 г.
АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-830, л. 98-99
Уточнява се, че през 1986 г. 5070 граждани от социалистическите страни са искали убежище, но само молбите на 4% от тях са били удовлетворени. В общия случай емигрантите искали да се установят в Италия водени от желанието си да натрупат материално благосъстояние. Подадените молби от български граждани били 50, а най-голям бил броят на поляците – 4097.
50. Справка за италианския бежански лагер край град Капуа, София, 11 март 1971 г.
АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-829, л. 5-6
Съдържа данни, че на бежанците обикновено се казва, че лагерите са под ведомството на ООН, но фактически за тях се грижи италианското правителство, което получава за целта субсидии от САЩ.

51. **Протокол за разпит с информация за лагера край град Капуа, София, 14 юни 1971 г.**
АКРДОПБГДСРСБНА - Р, НЛД 8235, т. В, л. 25-30, 23-24
Дава сведения за режима, охраната и живота там. Приложена е подробна схема с точното местоположение и описание на лагера.
52. **Информационно съобщение с данни за лагера за изменници в град Капуа, София, 14 септември 1981 г.**
АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-829, л. 15-16
Съобщава се, че на мястото на старите бараки са изградени нови постройки.
53. **Предложение за сваляне в архив, София, 19 май 1989 г.**
АКРДОПБГДСРСБНА - Р, НЛД 8235, т. В, л. 47-48
Обосновката е, че през 1988 и началото на 1989 г. има данни, че лагерите в Италия са закрити поради извънредно големия наплив на емигранти от социалистическите страни и главно от Полша.
54. **Справка и схеми на лагера за бегълци „Опчина“, край Триест, София, 19 август 1970 г.**
АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-563, л. 6-7; 2-5
Направено е обобщение, че в този лагер не се изпращат толкова много бегълци, както в „Падричано“ и не е ясно за каква точно цел се използва мястото.
55. **Подробни схеми с точното местоположение и описание на лагера за бегълци „Падричано“, край Триест, Б.м. б.д.**
АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-562, т. 1, л. 2-6
56. **Справка за италианския лагер за бегълци „Падричано“, София, 10 февруари 1971 г.**
АКРДОПБГДСРСБНА - Р, НЛД 8235, т. Б, л. 30-37
Подробно се описва лагерът и процедурата по прием и настаняване, както и провежданите разпити. Задграничните паспорти на лицата притежаващи такива се отнемат. Има кратко 10 минутно събеседване за получаване на политическо или икономическо разрешение за пребиваване. Получилите политическо убежище имат по-добре платена работа, социално осигуряване и пр. Бежанците престояват там обикновено един месец, докато минат комисията на „Интерпол“. След това се изпращат в лагерите в Латина или Капуа.
57. **Справка за получени данни от проведен разговор с български беглец във ФРГ, София, 31 май 1972 г.**
АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-562, т. 1, л. 61-65
Съдържа сведения за лагерите и за нелегалните канали, използвани от бежанците за преминаване от Италия в ФРГ. Обикновено се използват укрития на таваните на пътническите вагони и тоалетните, предварително оборудвани от други бегълци.
58. **Извлечение от доклад с информация за австрийски лагер, [София], 2 октомври 1970 г.**
АКРДОПБГДСРСБНА - Р, ф. 4, оп. 7, а. е. 20, л. 31-33
Името на лагера не се споменава. Описват се процедурите по прием. Храната е безплатна през първия месец, а след това всеки трябва да си я заплаща. За целта всяка сутрин има своеобразна трудова борса за наемане на работници от различни австрийски фирми. Обикновено на емигрантите се предлага най-нископлатената и черна работа – копаене на канали, пренасяне на въглища, товарене и разтоварване, боядисване и пр. За труда си те получават четири-пет пъти по-ниско възнаграждение от австрийците. Повечето от лагеристите почти винаги са без пари. Някои пък пестят, за да си купят сами билетите до САЩ, а на други това се предвижда в договора за разселване, със задължението тези пари да им бъдат удържани след постъпването на работа. Книги в лагера няма. Липсват дори емигрантски издания, което показва, че и „политическата емиграция във Виена не счита за нужно да „подковава“ новите попълнения“.

59. **Справка за лагера „Трайскирхен“, [София], 31 октомври 1970 г.**

АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-806, т. 3, л. 1-2

След прекарването на карантинен период от около 15 дни на емигрантите се издават лагерни карти. Престоят там е до шест месеца с право на работа извън лагера, след което биват разселвани.

60. **Протокол за разпит с информация за лагера „Трайскирхен“, София, 19 ноември 1970 г.**

АКРДОПБГДСРСБНА - Р, ф. 4, оп. 7, а. е. 20, л. 60-64

Съдържа данни за организациите по разселването, действащи в лагера, които са формирани по верски принцип. Бежанците сключват договор със съответната организация за срок от две години. Един месец след това се провежда интервю в легацията на съответната държава, в която емигрантът желае да замине. Ако въпросът се разреши положително се чака първия самолет. Пътят се заплаща изцяло от емигранта като една част от 600 австрийски шилинга се броят след започване на работа. Преди заминаването съответната организация отпуска еднократна безвъзмездна помощ от 100 шилинга. Преди отпътуване човек трябва да е уредил всички сметки в лагера, в противен случай го задържат да чака следващия самолет.

Това е редът за икономическите емигранти. Всеки, който успее да убеди администрацията на лагера, че е преследван в родината си и е извършвал дейност срещу комунистическата власт след месец престой се сдобива с политически паспорт. С него човек може да отиде, където си пожелае и му осигурява известни привилегии в страната, в която се изселва. Договорите, които подписват икономическите емигранти не важат за политическите.

61. **Строго секретно сведение за лагерите на територията на Австрия, руски език, Б.м., 31 август 1971 г.**

АКРДОПБГДСРСБНА - Р, ф. 4, оп. 7, а. е. 20, л. 17-30

До втората половина на 1968 г. в Австрия функционират 29 лагера за бежанци, които са на издръжката на Червения кръст, но постепенно минават към компетенциите на министерство на вътрешните работи. След потушаването на Пражката пролет техният капацитет се оказва крайно недостатъчен.

62. **Схема на разположението на лагера „Трайскирхен“, Б.м., б.д.**

АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-806, т. 1, л. 91

63. **Справка за лагера за бегълци и емигранти „Трайскирхен“, [София], 11 октомври 1971 г.**

АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-806, т. 3, л. 3-9

Съдържа подробно описание на лагера и сградите в него, реда за постъпване, режима и охраната, провеждането на разпитите, различните служби и организации, функциониращи там.

64. **Обяснение с информация за осъществено бягство по време на екскурзия до Виена и за лагера „Трайскирхен“, София, 6 ноември 1976 г.**

АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-806, т. 1, л. 205-214

Бягството е извършено емоционално и по авантюристични причини при подбуждане от страна на друг български екскурзиант. След сблъсък с бежанското ежедневие в лагера лицето се завръща в България със съдействието на българското консулство и само се явява в ДС, за да обясни постъпката си.

65. План за работата по обект „Хотела“ през 1978 г., София, 2 февруари 1978 г.

АКРДОПБГДСРСБНА - Р, НЛД 8236, л. 6-8

Като основна задача е посочено събирането на пълна информация за българите там и използването им за провеждането на подривна дейност срещу НРБ. Предвидено е да се провери дали сред администрацията на лагера няма лица подходящи за оперативно ползване.

66. Строго секретно съобщение от Министерството на Държавната сигурност, Берлин, 23 април 1979 г.

АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-806, т. 3, л. 46-49

В синтезиран вид е предоставена информация, с която министерството разполага по отношение на лагера „Трайскирхен“ – ролята на австрийската полиция и служби за сигурност по обслужване на лагера, транспортни маршрути до и от бежанския център. Съобщава се, че поради продължителния престой от 7-8 седмици мнозина предпочитат да избягат нелегално във ФРГ, но по силата на договор между двете държави заловените бегълци биват връщани обратно в лагера.

67. Агентурно сведение за лагера „Трайскирхен“, [София], 11 март 1981 г.

АКРДОПБГДСРСБНА - Р, НЛД 8236, л. 72-76

Съобщава се, че около 80% от бежанците от лагера заминават за Австралия, която приема най-бързо и лесно. Канада приема най-трудно, а след нея е САЩ, но за там интерес почти няма. Европейските страни не взимат никой, който вече е минал през Австрия. Последните дават политическо убежище (но не винаги) само ако даденото лице транзитно е пристигнало в съответната държава и е помолило за азил в първите 24 часа от влизането си. Емигрантският поток основно зависи от активността на туристическия сезон.

68. Информационно съобщение за въпросник, по който се водят разпитите на новопристигналите емигранти в лагера „Трайскирхен“, [София], 14 септември 1981 г.

АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-806, т. 3, л. 18-22

Въпросникът се оформял като протокол в 5 екземпляра, три, от които се изпращали както следва: на австрийските специални служби, на службата за емигрантите към ООН и на полицията в Баден. Другите два адресата не са известни. Изнасянето на попълнен или празен формуляр от помещенията на лагерната служба било забранено. Към съобщението е приложен и протокол с въпросите.

69. Информация за места за настаняване на невъзвращенци от социалистическите страни в Австрия, София, 8 януари 1982 г.

АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-806, т. 3, л. 37

Съобщава се, че поради кризата с полските бежанци районните полицейски служби задължавали собствениците на малки хотели да приемат и осигуряват пълен пансион на изпращаните им по каналния ред емигранти. Плащанията на нощувките и пансиона осигурявали местните клонове на МВР.

70. Информация за емигрантите в Австрия и формалностите по разселването им в други страни, София, 8 юни 1982 г.

АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-806, т. 3, л. 30-36

През 1981 г. в Австрия има около 35 хил. емигранти, от които над 30 хил. са поляци.

71. Из Справка за бежанския лагер „Трайскирхен“, руски език, Б.м., 13 август 1985 г.
АКРДОПБГДСРСБНА - Р, НЛД 8236, л. 240; 244-247
В документа се подчертава, че условията за живот в лагера не отговарят на предварителната представа на бежанците, което формира нагласи за завръщане по родните им места. Според данните от приложена таблица за броя на емигрантите в периода 1970–1978 г. в лагера е имало общо към 651 души от България.
72. Информационно съобщение с данни за лагера „Трайскирхен“, София, 17 септември 1985 г.
АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-806, т. 3, л. 56-59
Дава информация, че лагерът „Трайскирхен“ може да бъде напуснат без всякакви формалности от всеки, който желаел да постъпи в чуждестранния легион.
73. Информационно съобщение за условията за получаване на политическо убежище и гражданство в Австрия, София, 20 март 1987 г.
АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-806, т. 3, л. 43-45
От решаващо значение за получаването на политическо убежище е наличието на гарант – австрийски гражданин, който да подпише в полицията документ, че поема отговорността и разходите по пребиваването на чужденеца в Австрия. Срокът за решаване на всеки конкретен случай бил от 8 месеца до 3 години. Жените получават австрийско гражданство, ако са живели най-малко 4 години в страната, от които 3 години в брак с австрийски граждани. Мъжете получават гражданство, ако са работили най-малко 5 години в Австрия или 3 години са били в брак с австрийски гражданки.
74. Справка за получени данни за лагера „Трайскирхен“, София, 26 април 1988 г.
АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-806, т. 3, л. 60-62
Според агентурно донесение българска емигрантка е споделила пред свои приятелки в София впечатления за пребиваването си в Австрия. Според гледната точка на жената бежанският лагер бил много добре уреден, а храната била изобилна и хубава. Пансионът, в който е настанена след интервюто ѝ бил „люкс“ категория в живописна курортна местност с много туристи. Жената също така търсила начин да сключи брак с австриец, за да получи гражданство.
75. Справка за получени данни за лагера „Трайскирхен“, София, 26 април 1989 г.
АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-806, т. 3, л. 66
В страните от Западна Европа се наблюдават тенденции към ограничаване приема на емигранти. Предполагало се, че до края на 1989 г. лагерът трябва да бъде закрит. Емигрантите от лагерите все по-трудно са приемани от трети страни за постоянно местоживееене.
76. Из Протокол за разпит с информация за лагера „Валка“, ФРГ, [София, 50-те години на XX в.]
АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-805, л. 207
Разположен близо до Нюрнберг на територията на бивши пленнически лагер от Втората световна война. Капацитетът му е около 15 хил., а през войната е събирал около 40 хил. души. Разполага с около 120 дървени бараки, където се настаняват хората. Изпълнява функцията на събирателен етапен пункт.

77. **План за работата по изменническите лагери във ФРГ, София, 16 декември 1971 г.**
АКРДОПБГДСРСБНА - Р, НЛД 8237, т. 1, л. 31-32
Планира се да се осигури редовно получаване на протоколите за разпит от отдел „Следствен“ на лица преминали през тези места. Изисква се подследствените да дават подробно описание на лагера, службите в същия, лицата провеждащи разпитите, сведения за режима и др.
78. **Справка за лагерите за бегълци и невъзвращенци във ФРГ, [София, след 1971 г.]**
АКРДОПБГДСРСБНА - Р, НЛД 8237, т. 1, л. 128-133
Данните в документа са получени през 1971 г., но се отнасят за периода от 1955 до 1968 г. През последните години част от българските бегълци постъпват на служба в армиите на САЩ и Англия, дислоцирани във ФРГ като шофьори, монтьори и охрана на военни обекти. Преди да бъдат приети на служба преминават 15-20 дни строева и стрелкова подготовка в американското поделение в Кайзерслаутерн. Към момента има данни за групи от по 30-40 бегълци в поделенията в градовете: Гермерсхайм, Кайзерслаутерн, Мизау, Мюнстер, Пирмазенс, Швецинген и др.
79. **Информационно съобщение за отношението на властите във ФРГ към българските емигранти, София, 20 юли 1982 г.**
АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-805, л. 144
Дипломите на емигрантите от България не се признават и се налага полагането на допълнителни изпити по специалността. По-голямата част от емигрантите успешно издържали изпитите са изпращани на работа в малките градове в близост до френската и швейцарската граница.
80. **Информация за лагера за бежанци „Цирндорф“, София, 6 септември 1968 г.**
АКРДОПБГДСРСБНА - Р, НЛД 8237, т. 1, л. 65-91
Съобщава се, че обитателите на лагера се намират под постоянен натиск и живеят в пълна неувереност, защото не знаят как ще се разреши техният въпрос с емигрирането. Често пъти възможностите за емигриране се свързват със служба в американската армия, а „за да почувстват безизходността на своето положение, бежанците биват заплашвани със завръщане в родината им.“ За хората в лагера е характерно недоверието един към друг, а главната цел на всеки лагерник е колкото се може по-скоро да напусне лагера. Бежанецът може да подаде молба за завръщане в родината си само след приключване на периода на разследване срещу него.
81. **Справка за лагера за бегълци и емигранти „Цирндорф“ с приложени схеми, [София, 1971 г.]**
АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-805, л. 2-16
Съдържа сведения за разположението на лагера, охраната и режима в него; съществуващите служби и организации, както и за провеждането на разпитите.
82. **Информация за проведен разговор със западногермански гражданин, [София,] 24 юни 1971 г.**
АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-805, л. 28-29
Отнася се за преводач в лагера „Цирндорф“, който споделя, че този лагер, както и тези в Атина, Рим и по други места са създадени по искане на американците. Говори за съществуването на подробна картотека на лицата преминали през един или друг лагер. Когато един човек даде някакви данни за себе си във втория лагер, същите се съпоставят с вече наличните. Евентуално противоречие удължава престоя му до пълното изясняване и установяване на самоличността му. Престоят в лагера зависи от националността, интелигентността, езиковата подготовка, професията и възможността на съответното лице да се устрои в чужбина.

83. Писмо от Министерство на държавната сигурност на ГДР, Б.м., б.д.

АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-805, л. 32

Приложено се изпраща информационен доклад за сборния лагер „Цирндорф“ с молба за обмен на информация и сверяване на наличните данни.

84. Справка за някои форми и методи на работа на американските специални служби с бегълците от социалистическите страни, Б.м., януари 1973 г.

АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-805, л. 19-27

Според анализаторите от ДС наличните материали показват, че американските специални служби разполагат с добре разработена методика за проучване, обработка, проверка и използване на бежанците с разузнавателна цел. Специално внимание американците обръщат на категоризирането на бегълците, подготовката и провеждането на техните разпити, мотивите за предателство и определянето на степента на благонадеждност на всеки един от тях, както и на формите на подлагане на проверка. Основната цел на това е: 1/ Събирането на шпионска информация за европейските социалистически страни; 2/ Подборът и привличането на подходящи граждани от тези страни към сътрудничество и използването им за шпионски акции.

85. Администрация на лагера „Цирндорф“, [София], 5 февруари 1975 г.

АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-805, л. 62

Според агентурно донесение лагерът е значително по-уреден от този в „Трайскирхен“. Охраната е на ниво, а полицията никога не извършва проверка безпричинно. Лагерният ред се спазва от всички, защото при нарушение провинилият се бива „изхвърлен на улицата и повече никой не се интересува от него“. Капацитетът на лагера е 500 души и то само от Източния блок. За немци от Източна Германия има специален лагер до Дюселдорф, където условията били „фантастични“.

86. Из Информация за „Федералната служба за легализиране на чуждестранни бегълци“ и за сборен лагер „Цирндорф“, Б.м., б.д.

АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-805, л. 64-69

Съгласно новият Закон за чужденците във ФРГ от 1965 г. в Цирндорф, област Фюрт, са концентрирани всички служби, които вземат участие в приемането на чуждестранни бегълци. Там е съсредоточена и цялата процедура по легализация и придобиване на политическо убежище. „Сборният лагер за чуждестранни бежанци“ в Цирндорф възниква на мястото на някогашния сборен лагер „Валка“, чието предназначение е било да прибира всички лица от социалистическия лагер, с изключение на тези от ГДР. Сроктът за престой в лагера за различните лица е много различен – от няколко дни до шест месеца. След приключването на процедурата за получаване на убежище и разрешение за престой във ФРГ следва освобождаването от лагера.

87. Паметна бележка за лица с двойно гражданство, Б.м., 5 май 1976 г.

АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-805, л. 106

Информира лицата за рисковете от това положение. В случай че запазят и предишното си гражданство новите германски граждани биват предупредени, че не могат да получат истинска правна помощ от ФРГ, ако бъдат задържани в родината си или в страна, с която последната има специални спогодби на база действащото международно право.

88. Окръжно писмо от Висшия комисариат за емигрантите при ООН до Федералното министерство на вътрешните работи за даване на гражданство на емигрантите и лицата, имащи право на убежище, Бон, юни 1976 г.

АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-805, л. 104-105

Препоръчва се на лицата с двойно гражданство да се разясняват съществуващите рискове от това и последните да биват посъветвани да се откажат от предишното им гражданство по надлежния ред.

89. Писмо с данни за лагера за бегълци „Оберурзел“, София, 16 януари 1971 г.

АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-828, л. 5

Съобщава се, че лагерът е разположен на 10 км. от едноименния град. Там се настаняват само хора от средите на интелигенцията (с образование и професия), които вече са минали през лагера „Цирндорф“. След повторно провеждане на разпити благонадеждните лица се обезпечават парично и се освобождават да работят.

90. Справка за лагера за разселване на бегълци „Кемп Кинг“ в град Оберурзел, София, 27 март 1971 г.

АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-828, л. 76-78

Лагерът е разположен в подножието на планината Таунус и обхваща около 170 дка площ, оградена с високи бетонни стълбове и бодлива тел. Мястото е строго охранявано, защото е седалище на командването на 513-та група на военното разузнаване на САЩ. От тази група в лагера работят около 600 души настанени в 50 монолитни сгради, а бегълците и невъзвращенците обитават паянтови бараки. Там се настаняват хора, от които се очаква да бъде получена значима информация и се предвижда да се установи оперативен контакт. Счита се, че преминалите през този лагер са контингент и резерв на американското разузнаване.

91. Аналитична справка за лагерите за бежанци и невъзвращенци в капиталистическите и други страни и основните насоки на контра-разузнавателната работа на ВГУ-ДС срещу тяхната подривна дейност, София, 10 март 1982 г.

АКРДОПБГДСРСБНА - М, ф. 2, оп. 4, а. е. 87, л. 1-32

Бежанските лагери са характеризирани като допълнителен механизъм за извършването на подривна дейност срещу НРБ от страна на разузнавателно-диверсионните служби на противника и вражеските емигрантски центрове. Поради тази причина всички въпроси свързани с техния политически и административно-правен статут, видовете такива обекти, кадровият им апарат и неговите форми, методи и тактика на действие представляват значителен контра-разузнавателен интерес за ДС. От съществено значение е фактът, че лагерите в капиталистическите страни се издържат и функционират с американски средства.

92. Информация за процедурите по получаване на политическо убежище в Швеция, София, 14 април 1987 г.

АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-839, л. 29-33

Всеки човек стремящ се да получи политическо убежище в Швеция се явява в кой да е полицейски участък и заявява своето желание. Разпитът или „интервюто“ в полицията трае около 4 часа и се провежда от един полицай в униформа на криминален инспектор и при необходимост в присъствието на преводач.

Първоначално бежанците биват настанявани в т. нар. „шлус“ – предварителни лагери, където престояват не повече от 4 седмици. Ако бежанецът има близки или познати живущи в Швеция Държавната служба по имиграцията им предлага да се погрижат за него. В случай на съгласие бежанецът се освобождава от предварителния лагер и се регистрира в бюрото към комуната, където живеят близките му. Ако до 4 седмици бежанецът не бъде приет от някоя комуна го прехвърлят в някои от т. нар. Лагери за бежанци, които са нещо като пансиони, където да изчака решението на властите за оставането му в страната.

Българските граждани обикновено нямат проблеми да получат политическо убежище в Швеция.

93. Информация за приема в Швеция на политически емигранти от Народна република България, [Стокхолм], 3 декември 1989 г.

АКРДОПБГДСРСБНА - Р, НЛД 15887, т. 5, л. 17-18

Според официалната статистика на службата за емигрантите за първите девет месеца на годината са приети като политически бегълци 1190 български граждани. От пристигащите в Швеция български граждани по-голямата част изповядват исляма. По данни на местната българска колония поради големия наплив в последните два месеца в района на Малмьо е изграден палатков лагер, където се намират около 5 хил. български граждани.

LIST OF DOCUMENTS WITH ANOTATION

- 1. Note from Deputy Minister G. Kumbiliev with regards to the issue with the refugee camps, Sofia, 28 March 1955**
АКРДОПБГДСРСБНА - М, ф. 2, оп. 1, а. е. 1136, л. 1
It requires to investigate the issue with the Bulgarian "traitors" - which camps they were living in, country by country. What was their situation there - subsistence, work, freedom of movement, etc. How many years did they spend in the camps, etc.?
- 2. Report on the camps of traitors to the Motherland, located in different capitalist countries, Sofia, 8 April 1955**
АКРДОПБГДСРСБНА - М, ф. 2, оп. 1, а. е. 1136, л. 13-25
It provides aggregated data from Second Directorate of State Security about the refugee camps in Turkey, Greece, Yugoslavia, Trieste, Italy, and Austria. In the document, the Federal Republic of Yugoslavia is included in the list with capitalist countries.
- 3. Report on the activities carried out under Decree No. 422 of 27 October 1953 of the Presidium of the National Assembly, Sofia, 25 June 1955**
АКРДОПБГДСРСБНА - М, ф. 2, оп. 1, а. е. 1136, л. 32-37
The effect of the amnesty decree and the extension of its term is reported. Various measures have been identified for the "decomposition" of emigrants mainly through their families and relatives, but also through the organization of a number of overseas activities, including the visit of Bulgarian representatives to the refugee camps and the clarification of the Decree on site. A tabulated recapitulation is attached for the period 1953-1955.
- 4. Report on the situation and structure of refugee camps in Greece, [Sofia], 26 May 1949**
АКРДОПБГДСРСБНА - Р, НЛД 8880, т. 1, л. 8-12
It specifies that by the end of 1948 the total number of Bulgarian emigrants in the Greek camps did not exceed 300 people. Over 70% of them were identified as political criminals, enemies of the People's Republic of Bulgaria and the Fatherland Front. About 15% were characterized as people who have fled illegally from the country but were not enemies to the people's government.
- 5. Report on the Lavrion Emigrant Camp, [Sofia], 26 April 1950**
АКРДОПБГДСРСБНА - Р, НЛД 8880, т. 1, л. 22-26
It provides information about the location, structure, the administration of the camp and its regime, the lives of the people accommodated there. The Bulgarians there were divided into farmers with two wings – followers of the Bulgarian Agrarian National Union and followers of G.M. Dimitrov on the one hand and nationalists on the other. The police and the local population did not like them, and the "only decent and monopolized job" for them was the wax craft". Political activity in the camp was explicitly forbidden. It also describes the system for recruiting participants in diversion groups, which started in 1949 for the purpose of sending people to Bulgaria.
- 6. Statement of First Directorate of State Security about the Lavrion Camp, [Sofia], 8 June 1955**
АКРДОПБГДСРСБНА - М, ф. 2, оп. 1, а. е. 1688, л. 60-60 гръб
There were about 150 Bulgarians in the camp. The Greek authorities accommodated there people who they deemed to be hostile to the people's power or ex-US or Greek intelligence workers.

- 7. Statement of First Directorate of State Security about the camp located on the island of Syros [Sofia], 8 June 1955**
АКРДОПБГДСРСБНА - М, ф. 2, оп. 1, а. е. 1688, л. 69
It is reported that there were about 70 people in the camp, half of them were Bulgarians and the rest were Albanians and Yugoslavs. There were people suspicious to the Greek authorities or guilty of serving a punishment. There were also sent emigrants serving the Greek or American intelligence, prepared for transfer to Bulgaria, but refused to leave or failed on Bulgarian territory.
- 8. Denunciation about the camps located on the island of Makronisos [Sofia], 20 September 1955**
АКРДОПБГДСРСБНА - М, ф. 2, оп. 1, а. е. 1688, л. 78-79
It contains information about the moods among Bulgarian emigrants there.
- 9. Report on the activities of the Greek Intelligence Center in the city of Drama [Sofia, 1955]**
АКРДОПБГДСРСБНА - М, ф. 2, оп. 1, а. е. 1623, л. 1-17; 20-36; 38-54
It contains detailed information about the intelligence center and the city where it was located. Provides data on the rules of the internal order and the employees, as well as on the methods of work, recruitment, verification and training of people in order to carry out diversions on Bulgarian territory. It also provides information about the camps in Lavrion, Syros, Thessaloniki and Makronisos.
- 10. Report on emigrants actively working against the Bulgarian state [Sofia], 13 November 1956**
АКРДОПБГДСРСБНА - М, ф. 2, оп. 1, а. е. 1623, л. 115-116
The document contains information that by 1955, saboteurs were sent 101 times from Greece to Bulgaria.
- 11. Emigrant camp located on the island of Syros, no place, no date**
АКРДОПБГДСРСБНА - М, ф. 2, оп. 1, а. е. 1688, л. 65-67
It is reported that the camp inhabited by Bulgarians, Yugoslavs and Albanians, was located in the district town of Hermopolis. There were three camps on that island in total, as the other two being populated by Greeks who have returned from countries with people's democracy.
- 12. Interrogation protocol containing information about the Lavrion Camp, Sofia, 24 November 1956**
АКРДОПБГДСРСБНА - М, ф. 2, оп. 1, а. е. 1688, л. 150-151
It is described how some of the Bulgarian refugees wanted to return to their homeland. After a certain delay, they were sent back to Bulgaria.
- 13. Interrogation protocol containing information about the Lavrion Camp, Sofia, 25 November 1956**
АКРДОПБГДСРСБНА - М, ф. 2, оп. 1, а. е. 1688, л. 122-129
*The interrogated person informs that he/she was advised by a long-time resident of the camp to first see what life looked like there and not to hurry to affiliate himself/herself to any party, but to wait for 20 days and decide what to do after that period of time. He/she told a story about emigrants who have worked for the intelligence, and after that they were abandoned in the camps.
There were also people who waited for 5 or more years to settle in the West, but that did not happen because there was no one to guarantee for them. The person who received the advice says that outside the camp for emigrants there was no free and worthy life, and he/she was personally disgusted by the "free world" and took steps to return to Bulgaria at any cost.*
- 14. Report containing statement of a returning traitor of the Motherland, [Sofia, 1956]**
АКРДОПБГДСРСБНА - М, ф. 2, оп. 1, а. е. 1623, л. 111
It describes the process of training saboteurs to be transferred to the Bulgarian territory. The latter were convinced that if they surrender to the Bulgarian authorities they would be subsequently liquidated by a trusted person specifically sent by the Greek intelligence

- 15. Some details about camps for traitors to the Motherland located on the territory of Greece, [Sofia], 10 February 1973.**

АКРДОПБГДСРСБНА - Р, НЛД 8880, т. 1, л. 150

It is reported that "for several years there were no more than 10-15 Bulgarians, because they quickly moved to the Italian camps, United States of America, Sweden and Australia."

- 16. Report on the anti-Bulgarian Muslim organization established in the camp of traitors to the Motherland in Greece - Sofia, 4 May 1973**

АКРДОПБГДСРСБНА - Р, НЛД 8880, т. 1, л. 124-126

It contains information that in the period September - November 1972 there were about 40 Bulgarian-Mohammedans, predominantly from Blagoevgrad and Kardzhali districts, who illegally left the country on the occasion of the restoration of the names. A "anti-Bulgarian Muslim organization" was established in the camp, which consisted of about 15 people. The latter was in contact with the Turkish Embassy in Athens, where it hand over "slandorous" materials about the plight of the Mohammedan population in Bulgaria.

- 17. Report on the Bulgarian refugees in Lagrian camp, Sofia, 19 November 1973**

АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-832, л. 9

For several months people have been moved to a new building with significantly improved living conditions. It is specified that the large group of Pomaks in the camp was mainly displaced in Turkey and there were only five to six people, with whom the anti-Bulgarian organization was dissolved. The relocation in Turkey took place following the submission of a guarantee statement by relatives certified by the Turkish police authorities.

- 18. Report on the refugee camp located near the city of Athens in Greece, Sofia, 23 July 1975**

АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-832, л. 33-34

Mainly people from Turkey and the Middle East, as well as from other Asian and African countries were sent to the Lavrion camp. In 1974, out of 55 people there were 25 from the socialist countries. The camp was located next to the police building that exercised direct control over it. Persons identified for possible intelligence purposes were not sent to the camp, but to Agia Paraskevi.

- 19. Report about a conversation with an emigrant who have returned from Greece under the conditions of the Amnesty Act, Burgas, 1 December 1975**

АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-832, л. 25-32

It contains information that the school camp in Agia Paraskevi was used for training of cadres to carry out psychological and ideological struggle, rather than diversion acts.

- 20. Information message with data about the Lavrion Emigration Camp, Sofia, 28 December 1981**

АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-832, л. 50-52

It is reported that after a stay of 2 to 6 months, and through the World Council of Churches or the UN Embassy in Athens, the ones who have escaped the socialist countries were mainly displaced in Australia and Canada. The only people displaced to the Western European countries were the ones who had relatives with good material status.

- 21. Interrogation report with information about an emigrant farm in Istanbul, [Sofia], 6 June 1955**

АКРДОПБГДСРСБНА - М, ф. 2, оп. 1, а. е. 1142, л. 17-18

The refugee farm was at the disposal of the USEP organization and was located on the Asian coast of the Bosphorus. Free food was provided in there. There was work for everyone. The salary was 2 lira per day. Radio technical and English language courses were organized. Anyone who did not want to work and did not attend the courses was expelled from the camp, but given the right to live in the city.

- 22. Report on the Heikim Bash Chiflik Camp, Sofia, 5 August 1957**
АКРДОПБГДСРСБНА - М, ф. 2, оп. 1, а. е. 1142, л. 11-14 гръб
The refugees worked by participating in the production of agricultural products, as in return they received shelter, food and a wage of 4 lira per day.
- 23. Interrogation protocol, Sofia, 25 September 1957**
АКРДОПБГДСРСБНА - М, ф. 2, оп. 1, а. е. 1688, л. 86-91
It provides information about interrogations conducted by Turkish Intelligence in Demir Koye with a person who was subsequently returned to Bulgarian territory with the purpose of espionage. The person was forced to write and sign a note stating that he/she was sent to Bulgaria by Turkish intelligence for espionage purposes. The Turks would give the Bulgarian authorities the incriminating note in question if the person decided not to return to them.
- 24. Report on the refugee camps in Turkey, Sofia, 11 May 1979**
АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-831, л. 9-13
It is reported that the escapes from Bulgaria to Turkey were carried out mainly through refusing to return from vacations, through forged documents or by the vehicles of the international road transport companies. There were no known places which the refugees used the most – the escapes were accomplished under risky circumstance - by breaking the border regime.
- 25. Report on the traitors to the Motherland, located in Yugoslavia, Sofia, 26 December 1953**
АКРДОПБГДСРСБНА - М, ф. 2, оп. 1, а. е. 2191, л. 36-39; 47-49
It contains information about the political groups and organizations of Bulgarian refugees and their use by the Yugoslav intelligence bodies for subversion against the People's Republic of Bulgaria. It provides information about secret service schools, intelligence stations and diversion channels to transfer saboteurs in Bulgaria.
- 26. Gerovo Traitors Camp, Croatia, [Sofia, 1955]**
АКРДОПБГДСРСБНА - М, ф. 2, оп. 1, а. е. 2223, л. 21-23
In general, the camp was divided into two parts. The premises and workshops of the so-called "Western" or free campers located in Prison No. 3. There were accommodated those designated for departure in the West, who have the right to move and work freely within the camp. The prisoners in the camp were accommodated in prisons No. 1 and No. 2 respectively. The first one had carter and in the second one people were in common cells, as "some of the people there were entitled to just 15 minutes of ventilation a day".
- 27. Report on Gerovo Camp, Sofia, 1 January 1955**
АКРДОПБГДСРСБНА - М, ф. 2, оп. 1, а. е. 2223, л. 25-25 гръб
The regime in the camp was like in a prison. The site was surrounded by double fence with barbed wire and was guarded by the police. State Security Administration sent there all suspected traitors from the countries with established people's democracy who were suspected of being agents, and those who have expressed a desire to go to the West. The latter were sent to Trieste, from where they were being displaced to Canada, Brazil, Australia, New Zealand, the United States of America and other countries.
- 28. Report on the camp in Nis, no place, no date**
АКРДОПБГДСРСБНА - М, ф. 2, оп. 1, а. е. 2223, л. 28
The camp, also known as "Interception for Bulgarian Emigration", was housed in a former barracks. All the Bulgarian refugees were sent there for questioning in order to clarify their situation. The people who were not suspicious were released and sent to work across the country. For the suspicious ones, State Security Administration point of view, investigations were continued or they were sent to Nis or other prisons.

29. Information message on the activities of the United Nations Commissioner on Refugees in Belgrade, Sofia, 23 February 1983.

АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-853, л. 71-72

For the period from 1 January to 30 September 1982, 57 Bulgarians have passed through the United Nations Commissioner.

30. Report on a camp for refugees from the socialist countries on the territory of the Socialist Federal Republic of Yugoslavia, Sofia, 19 August 1983

АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-853, л. 77-83

According to data from 1976, a camp was established in the Padinska Skela area, about 20 km from Belgrade, which was intended for refugees from the socialist countries. The refugees' stay in that camp was not regulated in terms of time, and depended on what the Yugoslav authorities have established about the respective refugee.

31. Information message with data on the Refugee Bureau in Belgrade, Sofia, 9 May 1984

АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-853, л. 84-85

41 emigrants from Bulgaria passed through the Bureau in 1983. At the end, State Security Administration had the final word about the fate of the emigrants and gave the relevant instructions to the Bureau.

32. Information message on the activities of the United Nations Belgrade Bureau for Displacement of Refugees, Sofia, 27 August 1984

АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-853, л. 94-95

As of May 1984, there were 35 Bulgarians in the Bureau of Displacement, 18 of them accommodated in 1984 and 17 who had been waiting for a displacement permit since 1983. These were mostly people with higher education or graduate students.

33. Information message about the procedures applied against the Motherland traitors prior to their departure to the United States of America and other countries on the West and the camps in the Socialist Federal Republic of Yugoslavia, Sofia, 14 November 1984

АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-853, л. 87-89; 92-93

The persons who have illegally crossed the Yugoslav border and have been caught, were first convicted and served a prison sentence of one month and then transferred to the Padinska Skala or Banya Covilyatchi camps. After the interrogation, conducted by State Security Administration, they filled out a form and specified the country they wanted to go to, they were issued an ID card with a photo and were placed under UN protection. Then talks with representatives of the embassies of the host countries were held.

34. Report on the number of Bulgarians who passed through the United Nations Commissionaire for Refugees in Belgrade in 1985, Sofia, 17 February 1986

АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-853, л. 106-107

It is reported that the main escape route were the border-crossings and separation from tourist groups during vacation in the Socialist Federal Republic of Yugoslavia.

35. Information message about the opinion of the leadership of the United Nations Commissionaire for Refugees in Belgrade on the admission of refugees from the People's Republic of Bulgaria, Sofia, 3 July 1989.

АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-853, л. 116-117

It is reported that it was envisaged to minimize the admission of Bulgarian citizens. In practice, applications would only be considered for persons who have illegally crossed the Bulgarian-Yugoslav border or who have actually provided evidence of persecution for political or religious reasons. The remaining persons would be transferred back to the Bulgarian authorities.

- 36. Report on the situation of the Bulgarian hostile emigration in Italy, the activities of its organizations and its use by foreign intelligence services, Sofia, 21 October 1953**
АКРДОПБГДСРСБНА - М, ф. 2, оп. 1, а. е. 1108, л. 54-59
After 9 September 1944, all political emigrants in Italy passed through the Bagnoli Transit Camp, from where, after two or three months, they were dispatched to other camps. At the beginning there was no organized political activity among the Bulgarian community within the camp, but the situation had changed after a visit by G. M. Dimitrov and Alexander Tsankov in November 1948. Emigration was organized mainly in two political groups - a subcommittee of the Bulgarian National Committee "Free and Independent Bulgaria" and a nationalist "Committee for Support of Bulgarian Emigrants". The latter was concerned with settling the situation of the emigrants before the Italian police, their placement at work or in the camps, sending them to other countries. That committee was also attributed to the "preparation of spies and saboteurs among the emigrants in order to send them to the People's Republic of Bulgaria".
- 37. San Saba Maine Camp - 1st May, in Trieste, no place, no date**
АКРДОПБГДСРСБНА - М, ф. 2, оп. 1, а. е. 1108, л. 15
It was intended for family emigrants. The conditions there were very miserable - most of the people starved and wore torn clothes. Work was hardly in place, and the refugees dug into the trash to look for old iron. A refugee ID card was need in order to get in and out of the camp. Outsiders were not allowed inside.
- 38. Extract from a report of First Directorate of State Security about the Opchina Camp near Trieste, Sofia, 17 March 1954**
АКРДОПБГДСРСБНА - М, ф. 2, оп. 1, а. е. 1108, л. 18
The camp was located near the border with Yugoslavia. The refugees spent 20 days there and were being interrogated by the English intelligence service. At the time of the report, it is specified that Yugoslav citizens were not interrogated because they were believed to come from a state that was "not behind the Iron Curtain". An exception was made only for Yugoslav officers who were questioned following the procedure.
- 39. Extract from a report of First Directorate of State Security about the Dzhezuiti Camp in Trieste, [Sofia], 17 March 1954**
АКРДОПБГДСРСБНА - М, ф. 2, оп. 1, а. е. 1108, л. 21
There were about 800 people in the camp - men, without families. The camp was housed in a former prison in the center of the city. A cell for 4 was inhabited by 12 people. The conditions were miserable and extremely unhygienic, and the food was weak (without any meat). Because of the high humidity, there were many diseases - mostly tuberculosis, just like in the other camps.
- 40. Extract from a report of First Directorate of State Security about the traitors' camps in Italy supported by the organization "IUT Internationale", [Sofia], 17 March 1954**
АКРДОПБГДСРСБНА - М, ф. 2, оп. 1, а. е. 1108, л. 63
It reports that the formation of different emigrant committees and the propaganda it the camp was allowed. It is reported that most of the emigrants were criminals, gamblers, thieves and other morally unfit people.
- 41. Traitors' camp in Trieste, Italy, [Sofia, after May 1955]**
АКРДОПБГДСРСБНА - М, ф. 2, оп. 1, а. е. 1108, л. 9-10
It contains information about the camp police, which was consisting of refugees, performing security functions and maintaining the internal order. Local Italian police intervened only in exceptional cases when the camp police was unable to handle a specific incident.
- 42. Report about the Orthodox Church Organization in Rome, Sofia, 18 June 1957**
АКРДОПБГДСРСБНА - М, ф. 2, оп. 1, а. е. 1205, л. 1
It specifies that the Central Orthodox Church Organization was owned by the United States of America. It supported financially every refugee upon entering and leaving Italian soil. It took care of the displacement of refugees who had no guarantors - as the procedure for that was considerably slower.

- 43. Report on the situation with the traitors to the Motherland in Italy, [Sofia], 27 January 1971**
АКРДОПБГДСРСБНА - Р, НЛД 8235, т. 1, л. 56-57
It is reported that there were about 80 Bulgarians in the camps in Trieste, Latina and Capua, whose situation was quite severe due to the lack of funds. G. M. Dimitrov has given little money, while King Simeon has given couple of declarations to the people only. The Vatican provided funds, but those funds had to be used to support the church and the Bulgarian priests as well. The latter were reluctant to spare funds for the support of emigrants, among whom there were many ill people - mainly with shaken mental health. On this occasion there were rumors that some of them were deliberately sent by the Bulgarian authorities.
- 44. Summary report on the Italian refugee camps, a translation from Russian language, no place, 13 May 1971**
АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-830, л. 111-127; 130
It reports that after the end of Second World War, 16 refugee camps have been built in Italy to accommodate refugees from the socialist countries. By 1962, their number had been reduced three times. Concentration was made on the pretext that camps should be close to the embassies' offices and international organizations that deal with the refugees' displacement. The routes and forms of escape are specified - mainly through the Yugoslav-Italian border.
- 45. Report on the refugee camp in the town of Latina, Italy, Sofia, 29 July 1970**
АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-830, л. 2-4
It contains information about the camp regime. The only obligation of the refugees was to attend foreign language courses. Interrogations were rarely conducted. Despite the formal ban, most of the people stood up in front of the camp in the mornings in order to get hired by locals who needed workers in private businesses and farms. Salaries were lower than those of the Italian workers.
- 46. Interrogation protocol containing information about Latina Camp, Sofia, 24 November 1970**
АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-830, л. 21-25
It provides information on the regime, security and life in the camp. A detailed scheme with an exact description of the camp is attached.
- 47. Information message on the new moments regarding the camps in Italy, Sofia, 29 January 1979**
АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-830, л. 44-45
It is reported that the Italian government has transferred the practical management of the camps to the prefects in the regions where the camps were located.
- 48. Information message on the refugee camps on the territory of Italy, Sofia, 27 August 1984**
АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-830, л. 82
It is reported that the Capua and Latina camps, which were said to have been subsidized by NATO, were then operational.
- 49. Information message on the granting of political asylum in Italy, Sofia, 4 March 1987**
АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-830, л. 98-99
It is specified that in 1986, 5070 citizens from the socialist countries sought asylum in Italy, but only 4% of the applications were admitted. In general, emigrants wanted to settle there, driven by their desire to gain material wealth. The applications submitted by Bulgarian citizens were 50, as the Poles filed the highest number of applications - 4097.
- 50. Report on the Italian refugee camp near the town of Capua, Sofia, 11 March 1971**
АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-829, л. 5-6
It is reported that refugees were usually told that the camps were under the supervision of the United Nations, but in fact the Italian government, which received subsidies from the United States of America, was taking care of them.

- 51. Interrogation protocol containing information about the camp near the town of Capua, Sofia, 14 June 1971**
АКРДОПБГДСРСБНА - Р, НЛД 8235, т. В, л. 25-30, 23-24
It provides information about the regime, security and life in the camp. A detailed schema with the exact location and description of the camp is attached.
- 52. Information message about the camp of traitors in the city of Capua, Sofia, 14 September 1981**
АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-829, л. 15-16
It is reported that new facilities were built in place of the old barracks.
- 53. Proposal for material archiving, Sofia, 19 May 1989**
АКРДОПБГДСРСБНА - Р, НЛД 8235, т. В, л. 47-48
The reason for archiving is that in 1988 and early 1989 there was evidence that the camps in Italy were closed due to the overwhelming influx of emigrants from the socialist countries and mainly from Poland.
- 54. Reports and schemes of the Opchina Refugee Camp near Trieste, Sofia, 19 August 1970**
АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-563, л. 6-7; 2-5
A summary is made that not so many refugees were sent to that camp compared to Padrichiano, and it is unclear for what purpose exactly was the site used.
- 55. Detailed schemes with the exact location and description of the Padrichano Refugee Camp near Trieste, no place, no date**
АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-562, т. 1, л. 2-6
- 56. Report on the Italian Padrechino Refugee Camp, Sofia, 10 February 1971**
АКРДОПБГДСРСБНА - Р, НЛД 8235, т. Б, л. 30-37
The camp and the reception and accommodation procedure, as well as the interrogations carried out, are described in detail. The cross-border passports of persons holding such passports were taken away. There was a short 10-minute interview to obtain a political or economic residence permit. Those who have been granted asylum had a better paid job, social security, etc. Refugees usually stayed there for a month until a decision of the Interpol committee. After that, they were sent either to Latina or Capua camp.
- 57. Report on a conversation with a Bulgarian refugee in the Federal Republic of Germany, Sofia, 31 May 1972**
АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-562, т. 1, л. 61-65
It contains information about the camps and the illegal channels used by refugees to move from Italy to the Federal Republic of Germany. Hiding places in roofs of passenger wagons and toilets, pre-equipped by other refugees, were used regularly.
- 58. Extract from a report with information about an Austrian camp, [Sofia], 2 October 1970**
АКРДОПБГДСРСБНА - Р, ф. 4, оп. 7, а. е. 20, л. 31-33
The name of the camp is not mentioned. Reception procedures are described. The food was free in the first month, and then everyone had to pay for it. For that purpose, every morning there was a peculiar labor exchange for hiring workers from various Austrian companies. Typically, emigrants were offered the lowest paid and hard jobs - digging channels, transporting coal, loading and unloading, painting, etc. For their work, they got four to five times lower wages than the Austrians. Most of the campers were almost always out of money. Some saved to buy the tickets to the United States of America themselves, and for others that was provided for in their displacement agreement, with the obligation to pay back after they get a job. There were no books in the stage camp. There were no emigrant editions as well, which indicates that even the "political emigration in Vienna did not consider it necessary to "cushion" the new additions.

59. Report on the Traiskirchen Camp, [Sofia], 31 October 1970**АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-806, т. 3, л. 1-2**

After a quarantine period of about 15 days emigrants were issued camp cards. The stay there was up to six months with the right to work outside the camp, and then they were displaced.

60. Interrogation protocol with information about the Traiskirchen Camp, Sofia, 19 November 1970**АКРДОПБГДСРСБНА - Р, ф. 4, оп. 7, а. е. 20, л. 60-64**

It contains information about the various displacement organizations in the camp, formed on the basis of religion. The refugees signed a contract with the relevant organization for a period of two years. One month later, an interview was held in the legation of the country in which the emigrant wished to go. If the issue gets resolved, the refugee would get on the first plane. The trip was fully paid by the emigrant and 600 Austrian shillings were paid after starting work. Prior to departure, the organization granted a one-off grant of 100 shillings. Before departure, everyone must have settled their bills in the camp, otherwise they would keep him/her to wait for the next plane. That was the procedure for economic emigrants. Everyone who managed to convince the camp administration that he/she has been persecuted in their homeland and was acting against the Communist authorities in a month's time would get a political passport. Its holder could go everywhere and had some privileges in his/her country of emigration. Contracts signed by economic emigrants did not apply to political ones.

61. Top secret information about the camps on the territory of Austria, in Russian language, 31 August 1971**АКРДОПБГДСРСБНА - Р, ф. 4, оп. 7, а. е. 20, л. 17-30**

By the second half of 1968 there were 29 refugee camps in Austria supported by the Red Cross, but were gradually transferred under the support of the Ministry of Interior. After the suppression of the Prague Spring, their capacity proved to be extremely insufficient.

62. Location scheme of Traiskirchen Camp, no place, no date**АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-806, т. 1, л. 91****63. Report on the Traiskirchen Camp for Refugees and Emigrants, [Sofia], 11 October 1971.****АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-806, т. 3, л. 3-9**

It contains a detailed description of the camp and its buildings, the entry regime, security, interrogation procedures, the various services and organizations operating in there.

64. Explanation with information on a successful escape attempt during a trip to Vienna and the Traiskirchen Camp, Sofia, 6 November 1976**АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-806, т. 1, л. 205-214**

The escape was done emotionally and for adventurous reasons when instigated by another Bulgarian excursionist.

After facing the refugee life in the camp, the person returned to Bulgaria with the assistance of the Bulgarian consulate and appeared before the State Security authorities to explain his/her act.

65. Action Plan with regards to object "The Hotel" in 1978, Sofia, 2 February 1978**АКРДОПБГДСРСБНА - Р, НЛД 8236, л. 6-8**

The main task was to gather full information about the Bulgarians there and their use for conducting subversive activities against the People's Republic of Bulgaria. It was envisaged to check whether there were people among the camp administration suitable for operational activities.

- 66. Top secret message from the Ministry of State Security, Berlin, 23 April 1979**
АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-806, т. 3, л. 46-49
The information provided by the Ministry on the Traiskirchen camp - the role of the Austrian police and the camp security services, transport routes to and from the refugee center - is provided in a synthesized form. It is reported that due to the prolonged stay of 7-8 weeks, many preferred to escape illegally in Germany, but under a contract between the two countries the captured refugees were returned to the camp.
- 67. Agent's report about the Traiskirchen Camp, [Sofia], 11 March 1981**
АКРДОПБГДСРСБНА - Р, НЛД 8236, л. 72-76
It is reported that about 80% of the refugees went to Australia, as that country provided the fastest and easiest way to accept them. Canada was the hardest to get in, and after that was the United States of America, but there was almost no interest in going there. The European countries did not take anyone who has already passed through Austria. The latter granted political asylum (but not always) only if the person had arrived in transit in the respective country and had asked for asylum in the first 24 hours of its entry. The emigration flow depended mainly on the activity of the tourist season.
- 68. Information message with regards to a questionnaire serving as an interrogation guide for newly arrived emigrants to the Traiskirchen Camp, [Sofia], 14 September 1981**
АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-806, т. 3, л. 18-22
The questionnaire was formed as a protocol in 5 copies, three of which were sent as follows: to the Austrian Special Services, to the UN Office for Migration and the Baden Police. The other two addressees are not known. It was not allowed to carry filled or blank forms out of the camp premises. A question report is attached to the message.
- 69. Report on the accommodation places for non-returnees from the socialist countries in Austria, Sofia, 8 January 1982**
АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-806, т. 3, л. 37
It is reported that due to the Polish refugee crisis, the district police services obliged owners of small hotels to accept and provide full board to emigrants sent by the services under a specific procedure. Accommodation and boarding expenditures were covered by the local branches of the Ministry of Interior.
- 70. Report on the emigrants in Austria and the formalities around their displacement in other countries, Sofia, 8 June 1982**
АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-806, т. 3, л. 30-36
In 1981 there were about 35,000 emigrants in Austria, of which over 30,000 were Poles.
- 71. Report on the Traiskirchen Refugee Camp, in Russian language, 13 August 1985**
АКРДОПБГДСРСБНА - Р, НЛД 8236, л. 240; 244-247
The document specifies that the conditions of life in the camp did not correspond to the preconceptions of the refugees, which formed an attitude of return to their native places. According to the data on the number of emigrants in the period 1970-1978, there were 651 people from Bulgaria.
- 72. Information message regarding the Traiskirchen Camp, Sofia, 17 September 1985**
АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-806, т. 3, л. 56-59
It informs that every refugee who wished to join the foreign legion could leave the Traiskirchen camp without any formalities.

73. Information message on the conditions for obtaining political asylum and citizenship in Austria, Sofia, 20 March 1987

АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-806, т. 3, л. 43-45

The presence of a guarantor was crucial in order to receive political asylum - an Austrian citizen who signed a document to the police that he/she would assume the responsibility and expense of the foreigner's residence in Austria. The time limit for solving each case varied from 8 months to 3 years. Women could get Austrian citizenship if they have lived at least 4 years in the country, of which 3 years in a marriage with an Austrian citizen. Men could get citizenship if they have worked for at least 5 years in Austria or have been married to an Austrian female citizen for 3 years.

74. Report on the Traiskirchen Camp, Sofia, 26 April 1988

АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-806, т. 3, л. 60-62

According to an agent's report, a Bulgarian female emigrant has shared her impressions with friends in Sofia about her stay in Austria. According to the woman, the refugee camp was very well arranged, there were plenty of good food. The boarding house she was placed in after her interview was "luxury", located in a picturesque resort area with many tourists. The woman also searched for a way to marry an Austrian citizen in order to get local citizenship.

75. Report on the Traiskirchen Camp, Sofia, 26 April 1989

АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-806, т. 3, л. 66

In Western European countries, there were tendencies to limit the emigrants' intake. It was supposed that by the end of 1989 the camp had to be closed. It became very difficult for emigrants from the camps to get accepted for permanent residence in third countries.

76. Interrogation protocol containing information about the Valka Camp, Federal Republic of Germany, [Sofia, 50's of the 20th Century]

АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-805, л. 207

It was located near Nuremberg on the territory of a former prison camp from World War II. Its capacity was about 15,000 people, and during the war it has accommodated about 40,000 people. There were about 120 wooden barracks, where people were housed. It was used as an assembly stage point.

77. Action Plan with regards to the traitors' camps in the Federal Republic of Germany, Sofia, 16 December 1971

АКРДОПБГДСРСБНА - Р, НЛД 8237, т. 1, л. 31-32

It was planned to regularly ensure that the interrogation protocols were received from Investigation Department with regards to persons who have gone through these places. It was required from the investigation units to provide a detailed description of the camps, the services within them, the names of people conducting the interrogations, status reports, etc.

78. Report on the refugee and non-returnee camps in the Federal Republic of Germany, [Sofia, after 1971]

АКРДОПБГДСРСБНА - Р, НЛД 8237, т. 1, л. 128-133

The data in the document were received in 1971, but refer to the period from 1955 to 1968. In recent years, part of the Bulgarian refugees entered the army services of the United States of America and England, deployed there as drivers, fitters and military site security guards. Prior to being admitted to service, they underwent 15-20 days of military training at the American Division in Kaiserslautern. There is information about groups of 30-40 refugees in the divisions of the cities: Germersheim, Kaiserslautern, Miesau, Münster, Pirmasens, Schwetzingen and others.

79. Information message on the attitude of the authorities in the Federal Republic of Germany to the Bulgarian emigrants, Sofia, 20 July 1982

АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-805, л. 144

The diplomas of the emigrants from Bulgaria were not recognized by the German authorities and additional exams were required. The majority of immigrants, who successfully passed the exams, were sent to work in small towns near the French and Swiss borders.

80. Report on the Zirndorf Refugee Camp, Sofia, 6 September 1968

АКРДОПБГДСРСБНА - Р, НЛД 8237, т. 1, л. 65-91

It is reported that the people in that camp were under constant pressure and lived in complete uncertainty because they did not know how their issue of emigration would be resolved. Often emigration opportunities were linked to a service in the US Army, and "in order to feel the needlessness of their situation, refugees were threatened with a return to their homeland." The people in the camp were characterized by mistrust to each other, and the main purpose of each camper was to leave the camp as soon as possible.

A refugee may only apply for a return to his/her home country after the end of the investigation led against him/her.

81. Report on the Zirndorf Refugee and Emigration Camp with schemes attached [Sofia, 1971]

АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-805, л. 2-16

It contains information about the camp's location, security, and regime; existing services and organizations as well as interrogation procedures.

82. Report on a conversation held with a West German citizen, [Sofia,] 24 June 1971

АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-805, л. 28-29

It refers to an interpreter in the Zirndorf camp, who shared that this camp, as well as those in Athens, Rome and elsewhere, were created at the request of the Americans. He talks about the existence of a detailed file of the people who have crossed one camp or another. When a person gives some information about himself in the second camp, that information is compared with the one already available. Eventual contradiction extends his/her stay until he/she is fully cleared and identifiable. The stay in the camp depends on the nationality, intelligence, language training, profession and ability of the person to settle abroad.

83. Letter from the Ministry of State Security of the German Democratic Republic, no place, no date

АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-805, л. 32

An information report on the Zirndorf camp is attached, requesting the exchange of information and the reconciliation of available data.

84. Report on some forms and methods of work of the American Special Services with regards to the refugees from the socialist countries, January 1973

АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-805, л. 19-27

It is clear from the available State Security materials that the US Special Services had a well-developed methodology for examining, processing, checking and using refugees for intelligence purposes. The Americans paid a special attention to the categorization of the refugees, the preparation and conduct of their interrogations, the "motives for betrayal" and the determination of the degree of reliability of each of them, as well as the forms of verification. The underlying aim of this was: 1) the collection of intelligence information about the European socialist countries; 2 / selection and attraction of appropriate citizens from these countries to collaborate and use them for espionage activities.

85. Administration of the Zirndorf Camp, [Sofia], 5 February 1975**АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-805, л. 62**

According to the agent's report, that camp was better organized than the one in Traiskirchen. The security was at a greater level, and the police would never carry out an inspection without a reason. The camp rules were respected by everyone, because in case of a violation, the guilty person would be "thrown into the street and no one would be interested in him/her". The capacity of the camp was 500 people and was only for people coming from the Eastern Bloc. There was a special camp for Germans coming from East Germany, located near Dusseldorf, where the conditions were "fantastic."

86. Report on the Federal Office for Legalization of Foreign Refugees and on Zirndorf Assembly Camp, no place, no date**АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-805, л. 64-69**

Under the 1965 Foreigners Act in the Federal Republic of Germany, all departments involved in the admission of foreign refugees were located in Zirndorf, Fürth. The entire procedure of legalization and granting of political asylum was also established there. The Assembly Camp for Foreign Refugees in Zirndorf emerged on the place of the former camp Valka, the purpose of which was to gather all the people from the socialist camp, excluding the ones coming from the German Democratic Republic. The length of stay in the camp for the different people was very different - from a few days to six months. Upon completion of the asylum procedure and receipt of residence permit for the territory of the Federal Republic of Germany, the respective individual leaves the camp.

87. Note concerning persons with dual citizenship, 5 May 1976**АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-805, л. 106**

That note informed the people about the risks of this situation. In case they decided to keep their previous citizenship, the new German citizens were warned that they would not be able to receive genuine legal aid from the Federal Republic of Germany, if they get arrested in their homeland or in a country with which the latter had special arrangements based on the applicable international law.

88. Letter from the United Nations High Commissioner for Refugees to the Federal Ministry of Interior on granting citizenship to emigrants and asylum seekers, Bonn, June 1976**АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-805, л. 104-105**

It is recommended to explain to persons with dual citizenship the risks arising from that situation and to advise them to renounce their previous citizenship in due course.

89. Letter containing information about the Oberursel Refugee Camp, Sofia, 16 January 1971**АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-828, л. 5**

It is reported that the camp was located 10 km away from the city. That camp hosted only people from the so-called intelligentsia (people with education and profession), who have already passed through the Zirndorf camp. After a second interrogation, the trusted persons were given money and released to go and find a job.

90. Report on a camp for refugee displacement called "Camp King" in the town of Oberurzel, Sofia, 27 March 1971**АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-828, л. 76-78**

The camp was located at the foot of the Taunus Mountain and covered about 170 decares of area surrounded by high concrete pillars and barbed wire. The site was strictly guarded because it was the headquarters of the 513th US Military Intelligence Group. Of this group, around 600 people worked in the camp in 50 monolithic buildings, while the refugees and non-returnees were placed in shady barracks. The people accommodated there were expected to provide important information and to establish operational contact. It is believed that those who have passed through that camp turned into a contingent and a reserve of the US Intelligence.

91. Analytical report on the refugee and non-returnees camps in the capitalist and other countries and the main directions of the counter-intelligence work of Second Main Directorate of State Security against their subversive activity, Sofia, 10 March 1982

АКРДОПБГДСРСБНА - М, ф. 2, оп. 4, а. е. 87, л. 1-32

Refugee camps were considered as an additional mechanism for subversion against the People's Republic of Bulgaria on behalf of the intelligence-diversification services of the enemy and enemy emigration centers. For that reason, all issues related to their political and administrative-legal status, the types of such sites, their personnel apparatus and its forms, methods and tactics of action were of counter-intelligence interest to State Security. It fact that the camps in the capitalist countries were supported by and operated with funds from the United States of America, is essential.

92. Report on the procedures for granting political asylum in Sweden, Sofia, 14 April 1987

АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-839, л. 29-33

Everyone who was seeking to obtain political asylum in Sweden had to appear before a police station and declare its intentions. The interrogation or "interview" with the police lasted about 4 hours and was conducted by a police officer in the uniform of a criminal inspector and, if necessary, in the presence of an interpreter.

The refugees were initially accommodated in the so-called "shlus" - preliminary camps, where they stayed for no more than 4 weeks. If a refugee had friends or family in Sweden, the State Migration Service offered them to take care of him/her. In the case of consent, the refugee was released from the preliminary camp and registered at the office of the commune where his/her relatives lived. If, within four weeks, the refugee would not get accepted by a commune, they would transfer him/her to some of the so-called refugee camps, i.e. a boarding house, where the refuge would wait for the authorities' decision whether he/she could stay in the country.

Usually, Bulgarian citizens did not have any trouble obtaining political asylum in Sweden.

93. Report on the admission of political emigrants from the People's Republic of Bulgaria to Sweden, [Stockholm], 3 December 1989

АКРДОПБГДСРСБНА - Р, НЛД 15887, т. 5, л. 17-18

According to the official statistics of the Swedish Migration Service, 1190 Bulgarians were admitted as political refugees for the first nine months of 1989. Most of the Bulgarian citizens who arrived in Sweden were Islamic. According to data from the local Bulgarian colony, a tent camp was built in the Malmö area due to the huge flow in the last two months. 5,000 Bulgarians lived there.

Д-р. Антонов, д-р. Кочев и др. са в МВР-запад. Да се изясни как да се работи за излизането на българските изгонници. Да се изясни как да се работи за излизането на българските изгонници. Да се изясни как да се работи за излизането на българските изгонници.

До д-р. полк. Каприелов
началник на II упр.ДС

По поръчение на д-р. зам. министър
Кумбизиев Ви съобщаваме следната негово
забелжка:

д-р. д-р. Кочев и Каприелов,
да се изучи въпроса българските
изгонници в какви лагери живеят - за всяка
страна поотделно, какво им е положението там -
издръжка, работа, свобода на движение и пр.
По колко години са в лагерите и т.н.

да се обсъди целесъобразността
тоя въпрос да се използва в печата у нас и
зад границата.

Срок 10 дни.

/п/Г.Кумбизиев
28.III.55 г."

Верно, СЕКРЕТАР: К.Ботев

Строго поверително!

43

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

С П Р А В К А

ОТНОСНО: лагерите за изменниците на Родината намиращи се в различни капиталистически страни.

Управление II-ро ДС разполага със следните данни за наличие на лагери за изменници на Родината в различни капиталистически страни, както следва:

Т У Р Ц И ЯОбщжитие "Еким баш чифлик"

Общжитието "Еким баш чифлик" се намира на ул. "Султан тепе" № 1 квартал "Искидар" – Истамбул. Общжитието се помещава в една старо турско училище, представляващо триетажна постройка с около 15 стаи. В 10-12 стаи са настанени изменници на Родината. Другите стаи се използват за кухня и канцелария. Стаите имат размер 3/4 метра.

В това общжитие има настанени около 100 изменника на Родината от различни националности.

Изменниците на Родината спят на легла с лентови пружини, а някои спят и на пода понеже нямат легла. Не са редки случаите когато на едно легло спят по двама души. Дават им се сламеници и по едно одеало.

Някои от изменниците работят. На тези които работят/обикновено обща работа – прекарване пясък, рязане дърва и др./ им се плаща по 2-3 лири на ден, плюс храната която получават от лагера. Това заплащане труда на изменниците е крайно недостатъчно за покриване и на най-елементарните нужди на човека, изхождайки от цените на стоките от първа необходимост. Така например:

1 кгр. бакла струва	- 24 гроша
1 кгр. боб	- 54 гроша
1 кгр. леща	- 60 гроша
1 кгр. ориз	- 92 гроша
1 кгр. тракийски кашкавал	- 520 гроша
1 кгр. лорд сирене	- 13 лири

1 литър слънчогледово масло I кач.	- 240 гроша
1 литър слънчогледово масло II кач.	- 238 гроша
1 кгр. животинско масло	- 590 гроша
1 кгр. карско масло	- 435 гроша
1 кгр. биволско масло	- 280 гроша
1 кгр. кайма	- 340 гроша
1 кгр. овчо месо	- 350 гроша
1 кгр. бял хляб	- 30 гроша
риз	14-50 лири
обувки мъжки	15-100 лири

ЗАВЕЛЕЖКА: 1 лира = 100 гроша

Храна се дава по 3 пъти на ден, но е крайно недостатъчна. Обикновено се готви фасул, макарони, картофи. Качеството на храната не подлежи на каквато и да било критика.

Престоя на изменниците на Родината в лагера е най-различен. Някои стоят по няколко месеца до като заминат в някоя от капиталистическите страни на запад или пък бъдат вербовани и изпратени в някоя разузнавателна школа, за да бъдат подготвени в бъдещата им подмолна работа на територията на НР България. Има и изменници които престояват по няколко години в лагера.

Изменниците на Родината се подпомагат от помощната организация ИРО. Същата се грижи за набавяне на храна, облекло, легла, дюпещи за изменниците намиращи се в общежитията и лагерите. Подпомага с парични средства изменниците с над 50 годишна възраст, като им дава по 10 лири месечно. До колко тези пари ще могат да задоволят нуждите им може да се направи извод от гореизложената таблица за цените на стоките от първа необходимост. Също така от ИРО се дават парични помощи на по-активните изменници и такива, които се прехвърлят в НР България с разузнавателни задачи. Организацията се ръководи от американското разузнаване. Под ръководството на тази организация има създадени складове за съхраняване на материали. От тези складове всеки изменник получава дрехи със специални бележки, които са стари износени дрехи, само, че химически почистени.

Лагер "Костомона"

Лагера за изменници на Родината намиращ се в гр. Костомона е приел официалното име "Костомона" или "Мусафир" - Хане-Казъв-Хей, което преведено на български ще рече - Гостна къща на Червен кръст.

Лагера представлява стара казарма. Сградата има форма на четириъгълник. В самия двор има чешма. Също така в двора има и дру-

ги помещения, които са на по два етажа, при което долните етажи са почти разрушени, а горните етажи живеят самите лагерници. За излизане и влизане в лагера има 3 врати: северна, западна и южна. Южната врата е закована и не се използва, северната се отваря много рядко, а само западната служи за влизане и излизане през деня, като нощно време се заключва. От западната врата се отива до друг двор, където е кухнята и складовете за дърва и други материали.

Излизането от лагера е разрешено само по два часа на ден - сутрин или след обед. За излизането извън района на лагера се иска разрешение от управлението на лагера, при което лагерниците се пускат на смени. Този лагер е наказателен лагер и в него изменниците престояват неопределено време, като тези които са определени за вербовка и приемат същата биват изпращани в някоя вила за подготовка.

В този лагер се изпращат само изменници на Родината, които са уличени в шпионаж или "привърженици на комунистите". Също така се изпращат изменници на Родината към които турското и другите капиталистически разузнавания са се насочили за вербовка и такива които преди са служили на турското или американско и английско разузнавания, но в процеса на своята работа са се провалили.

Общжитие за изменниците в кв. "Тарла башия"

Общжитието се намира на ул. "Териото" № 17 кв. "Тарла башия" - Истамбул. Общжитието се помещава в триетажна постройка с общо 6 стаи с размери 3/4 м. в които живеят около 20 изменника.

На изменниците на Родината се дават легла, сламеници и по едно одеало.

Условията на живот, както и режима установен в общжитието е същия както в другите общжития.

Г Ъ Р Ц И Я

Лагер "Лаврион"

В Гърция лагер за изменници на Родината има в гр. Лаврион.

Лагера "Лаврион" е разделен с една стена на две. Едната част се поддържа от Международния червен кръст, а другата част до 1953 год. от ИРО. В лагера на Червен кръст са постъпвали всички новопривържени емигранти, а в ИРО по стари емигранти, които са били на път да заминават за друга страна с някой транспорт. В лагера на ИРО се приемали лагерници след като се освободят места от заминаващите с транспортите. Между двата лагера е имало разлика. В лагера на Червен кръст на изменниците не се давали никакви дрехи и храната е била по-лоша от тази в лагера на ИРО, където освен че храната е по-

добра от време на време са давали и дрехи. През 1953 год. целия лагер "Лаврион" е минал на издръжка от Международния червен кръст.

Постройките в които се помещават изменниците са бивши германски конюшни с циментов под. Спи се на нарове или походни легла. Дава се закуска, обед и вечеря, обаче храната е недостатъчна.

Изменниците имат право да излизат извън лагера през определени часове на деня. Имат право да се движат свободно из града, обаче не могат да напускат района на гр. Лаврион. През свободното време който от изменниците намери работа може да работи. Работа обаче няма и малко са ония, които успяват да намерят такава. При това положение, онези които остават само на храна от лагера биват постепенно изтощавани. В определения вечерен час се прави проверка, след която няма никой право да напуска лагера. Онези които искат да излизат извън лагера трябва да вземат специално разрешение от старшията на лагера. Тези изменници които успяват да намерят работа биват експлоатирани най-безмилостно. Надницата им е два пъти по-малка от тази на гръцките работници. Поради тази причина онези които търсят работна ръка, предпочитат да наемат лагерници които гладът принуждава да работят при всякакви условия.

Поради това, че в Гърция има масова безработица и наемането за работници изменници на Родината освобождава нови работници от работа, гърците правят протести за не назначаване на лагерници. За тази цел има излезло нареждане от гръцките власти с което се забранява наемането на лагерници за работа. Такива могат да се вземат на работа само в краен случай. Лагерниците се наемат само за обща работа, като физически работници и то временно.

Ония от лагерниците които остават в лагера не се занимават с нищо. Същите се използват за работници в кухнята или пък за почистване на лагера.

На лагерниците се раздават лични карти в които се отбелязва, че притежателя е политически емигрант.

Пребиваването в лагера е най-различно от няколко месеца до няколко години.

Лагера "Солун"

Лагера се намира на ул. "Окиану" № 5. Лагерът представлява от себе си една двуетажна къща, занемарена, замърсена до безкрайност с 4 стаи, кухня и клозет на II-рия етаж, а първия етаж е зает от полицията охраняваща лагера и складовете с хранителни припаси. Пред къщата има малък двор в който се разхождат лагерниците.

В този лагер има изменници на Родината от най-различни народности българи, сърби, албанци и др.

Условията на живот са страшно тежки. Храната под всякаква критика. Системно се готви: болгар, леща, някакъв особен род макарони и фасул. Хлеба недостатъчен. Не са редки случаите когато хора толкова са изтощени от глада и мизерните условия, че не могат да изкачват стълбовете до II-рия етаж или пак сътрин при ставане не могат да се задържат на краката, а падат като подкоси на пода. За избягване на тази своя участ изменниците се принуждават да продават каквито скъпоценности имат в себе си, за да могат да се нахренят по годе.

Този лагер служи нещо като разпределителен. От него се изпращат изменниците за другите лагери. В този лагер изменниците престояват до няколко месеца, след което биват изпращени по различни лагери или пак биват вербовани от някое разузнаване и изпратени на подготовка.

Лагер "Сирос"

Лагера "Сирос" се намира на източната страна на град Ермупулис, находящ се на о-в Сирос. Лагера представлява една четириетажна постройка, дълга около 50 м. и широка около 10-15 м. Оградена е с висока каменна стена. Има два входа, единият е затворен, а другият се охранява от полицаи. В този лагер се изпращат изменниците по наказание.

Охраната на лагера се изпълнява от 10 души полицаи.

При излизане и влизане в лагера не се извършва проверка. В лагера не се допускат външни лица, освен ако са дошли по служба за което нещо предварително е уведомено ръководството на лагера.

Всеки обед и вечер се правят проверки от дежурните полицаи, като онези изменници на Родината, които са закъснели биват наказвани с карцер или запрещаване за определено време да напускат лагера и отиват в града.

Този лагер е наказателен. В него се изпращат изменниците, които са заподозрени в сътрудничество на ДС, а също така и хора които преди са били сътрудници на гръцкото или американско и английско разузнаване, но в последствие са се провалили. Понякога изпращат хора за пълното им разложение и вербовка, след което биват изпращани в някоя вила на подготовка.

Ю Г О С Л А В И Я

Лагера в гр. Ниш

Лагера "Ниш" се намира в южната страна на гарата, към края на

града. Зданието е едноетажно и има около 10 стаи, в които са поставени железни легла със сламени и дюшеци и одеала. Двора е ограден с бодлива тел и се охранява от полицаия.

В този лагер се изпращат всички изменници на Родината за филтрация. След изясняване на положението им, ония в които не се съмняват се освобождават и изпращат на работа в страната, а онези в които УДБ се съмнява се изпращат в затвора Ниш или други затвори.

Продължителността на престоя на изменниците на Родината в този лагер се базира главно върху това, да се намерят изменници които да гарантират за продължителността на избягалия в борбата му срещу установената в НР България власт. Ако такива гаранти ползващи се с авторитет пред УДБа се намерят, то изменника няма да престои в "Прифатилището" и 10 дни.

Материалните условия на живот в лагера са лоши. Храната е слаба. Дневна хлебна дажба имат по 300 гр. В "Прифатилището" изменниците не работят нищо.

Лагер "Герово"

Лагера в с.Герово, Делничка околия е открит за настаняване изменници на Родината от страните с народна демокрация. Лагера е заграден с два реда бодлива тел. Охранява се от полицаия. В лагера има различни работилници и всеки изменник работи според професията си.

В лагера "Герово" УДБа изпраща всички съмнителни изменници на Родината, било такива признали пред органите на УДБ, че са изпратени от ДС, било пък че са изявили желание да отидат на запад между които има и такива които желаят да се завърнат в НР България. В лагера "Герово" УДБа има следователи, които поотделно разследват изменниците на Родината от различните националности. Тук на изменниците се поставя въпроса: искат ли да останат в Югославия? Които желаят да останат ги връщат във вътрешността на страната, а тези които желаят да заминат на запад ги изпращат в Триест.

При отиването на нови емигранти в лагерите получават карти за храна и дрехи безплатно. През деня са свободни, а през ноща в определен час са задължени да се връщат в лагера.

Могат да се изпращат и получават писма, като предварително се проверяват от ръководството на лагера.

Лагер "Голи Оток"

Лагера "Голи Оток" се намира на един остров в Адриатическо море на около 180 км от гр.Лука. Острова е пуст и обхваща около 50.000 декара земя, няма никаква растителност, а преди всичко

КРДОПБГДСРСБНА	1
чл. 31, ал. 6	
от ЗДРДОПБГДСРСБНА	
Дата: 17.04.2019г. Секретар: <i>[Signature]</i>	

= 7 =

19

скалист. Скалите повечето са мрамор-бял и малко червен. На карьерите за мрамор има машини за обработване на мрамора, било за правене на стълби, паметници и др. подобни. Също така има и машини за мелене на синия мрамор в пясък и с вагонетки се изпраща до пристанището от където с кораби се експедира за Югославия и капиталистическите страни.

Лагера заема площ около 10 декара заградена с двуметрова ограда от 25 нишки бодлива тел. Край оградата има около 8 постови бутки за милиционерите, които охраняват лагера. Лагера се състои от 23 едноетажни бараки, в които има по две стаи - едната за лагерниците, а другата за старшията и помощника му.

Бараките са наредени в два реда така, че между тях остава празно място, където се строят вечерно време лагерниците за проверка.

Извън оградата има една двуетажна къща с 12 стаи. Тук работят следователите от УДБ. Управителя на затвора живее на пристанището, намиращо се на 2 км. от лагера.

Условията на живот са много тежки, тъй като целия остров е само камъни без всякакви гори. Вода за пиене няма, а се докарва такава с нараходи и се поставя във водохранилища от където се пуска с водопровод до чешмите.

Данните са от ноември 1954 година.

Лагер "Бруст"

Намира се в крайнините на гр. Бруст. Лагера представлява две дъсчени стари немски бараки, предназначени за живеене на емигрантите. Има отделна барака за ръководителите на лагера. Двора

заема около 10 дек. площ ограден с бодлива тел. Бараките са дълги около 50 м. и широки около 12 м. Едната барака има две малки стаи и четири големи. В малките стаи има по 5-6 кревата. В големите стаи има по 15-16 наредени на два етажа. Също така има една малка стаичка "амбулаторна" за туберкулозно болни и друга стаичка за кухня. Другата барака има същото разпределение, като стаите са разпределени както следва: читалня, склад, ковалня и баня.

В читалнята има оригинална българска, унгарска и румънска литератури със социалистическо съдържание. Този лагер е предначертан за съмнителни лица и тази литература е поставена нарочно, за да може да се провери кои ще вземе от същата да чете. В библиотеката има и емигрантски буклетин, който съдържа изказвания на емигранти за причините на тяхното бягство, за "положението" в България. Също така получава се редовно "Глас на българите". Тези неща са излизали до края на 1953 год., след която дата нямаме данни за последните.

Хране се дава по 3 пъти на ден. Когато неработят храната е много лоша, преди всичко приготвена от кисело зеле и картофи. Разкладката на месец на лагерниците за храна, облекло и други нужди е 2800 динара, което е крайно недостатъчна сума за живеене. Така например едни обувки струват от 2500-5000 динара.

По изказвания на изменници на Родината този лагер е разтурен през май 1953 година.

Т Р И Е С Т

Лагер "Сан Сабя Майн"

Лагера се намира в южната част на Триест на края на града в изоставена стара сапунена ф-ка. В същата са изгонени членове на Партията. На същото място всяка година се събират членове на Партията и поднасят венци.

Постройката на лагера представлява триетажна ограда, дълга около 150 м. и широка около 15 м. Същата е построена на паянти с десети чамови диреци свързани един с друг и външни стаи изградени с тухли, които са измазани само от вътрешната страна. Подовете са дъсчени. Вътре сградата е разпределена с мукавени листове на кабинни в които има поставени легла и тифлици за спане на изменниците. Така се разпределени трите етажа, а партера е кухня, столова и канцеларии, като канцелариите са разпределени с тухлени прегради, а не с картон както кабините за изменниците. Има 3 канцеларии - една за коменданта другата за дежурния, предназначението на третата канцелария не ни е известно.

От пред по продължението на цялата сграда има малък двор

широк около 10-15 м., а от другите страни няма двор. Двора е ограден със складове и магазини на лагера. Извън двора има работилници за автомобили, където някои от емигрантите се учат за шофьори. Лагера има два входа, единия за пешеходци, а другия за коли.

Охраната се състои от двама полицаи, които стоят на входа. За пазаци през ноща се използват емигранти, които стоят по етажите. Общо в лагера има 10-12 полицаи, за които има определени специални кабинети на третия етаж, където и живееха. Полицайте са назначени от емигрантите от всички нации, между които има и българи. Не всички от полицайте имат форма, но всички носят синя кърпа на лявата ръка със значка. През м.януари 1955 год.има назначени италиански полицаи. През повечето от времето си в лагера те са се движели из помещениата на лагерниците.

Всеки ден в лагера се назначава дежурен полицаи, който всяка сутрин взема по 156 души за работа, които разпраща на складовете, кухнята и най-много на новостроящия се лагер за изменници на Родината, намиращ се близо до границата в Югославия, където се правят бараки. Всеки емигрант трябва да работи по два дни седмично, които са определени предварително и изменника знае кои дни ще бъде на работа.

Общо в този лагер има около 2000 изменника, от които около 20 души българи.

Реда за влизане в лагера е следния: изменниците на Родината са снабдени с изменнически лични карти, които служат за излизане и влизане в лагера. Ако някой изменник иска да излезе, той получава личната си карта от полицията при лагера. При завръщане в лагера картата наново се предава на полицията. В случай когато даден изменник посети друг такъв от друг лагер, той трябва да каже на полицията от втория лагер при кого отива, в коя стая се намира търсенния, записват му се имената и взема личната карта до излизането му от лагера. Обикновен гражданин не може да говори с някой изменник. Ако иска да говори, то последния се извиква навън.

Условията при които живеят изменниците на Родината в този лагер са много мизерни. Повечето от тях гладуват и ходят с окъсани дрехи, тъй като работа в Триест не може да се намери.

Много от изменниците ходят по улиците и по булварите събират стари жезела, които продават за да изкарат някоя лира. Отпускат се и дрехи, които са стари износени, химически почистени. Храната плащат италианците, които пари се смятали като репарации, които

22

Италия трябва да плаща на САЩ, а САЩ от своя страна ги дава за издръжка на изменниците.

В лагера има следните служители:

1. майор Келет на около 40-42 год.; среден на ръст, черно лице. Ходи цивилен. Същият е комендант на лагера. Канцеларията му е с отделен вход. Пред вратата на канцеларията му има полицаи. Не се движи сред емигрантите. При майор Келет ходят само емигрантите, които искат да заминават за някъде. Същия дава пари на емигрантите при заминаване на други места или за лекуване. По произход е американец. Движи се с лека кола.

2. Комендант на лагера, по произход американец, висок, пълен с шкембе, на около 45 год., лице бяло, очи сиви, коса кестенява, ходи цивилен.

Проверките из лагера извършва той, назначава ония от изменниците на работа, които не са си изпълнили наряда. Проверка прави сутрин в 9 ч. и след обед в 15 ч. В началото на м. януари 1955 г. за комендант е дошел един италианец, за който се приказва, че ще замести коменданта.

Има 3-4 човека, които работят в канцеларията, но не са установени.

Готвачи на лагера са емигранти. Те са на брой около 7-8 човека, като всеки ден им дават по 10 човека за помощ от изменниците.

Лагера "Анекса"

Лагера "Анекса" заема едно пространство дълго около 100 м. и 50 м. широко. От изток е ограден с тухлена и каменна ограда висока около 4-5 м., който зид е и ограда на една фабрика. От към север има частни къщи и е заградено с тухлена стена. От юг е заградено с каменно-тухлена стена. Останалата част е оградена с бодлива тел гъсто изплетена, на височина 2 м.

На южната страна има три входа - единия за коли, който има бариера, а другите два входа за влизане и излизане на емигрантите. На двата входа стоят по един полицаи, който дават и прибират входните карти. Между двата входа има барачка, в която стоят полицаите, които проверяват влизащите и излизащите лица.

Вътре в двора има около 40-50 дървени бараки, които са номерирани. Тези бараки са наредени в два реда. Всяка барака вътре е разпределена с картони на отделни кабинки за живеене. Има кабинки за един, двама и трима човека. В една барака живеят около 20-30 човека. Има отделни бараки за клозети, за баня, за кухня. Леглата в

бараките са на два етажа. Има и една барака нещо като черква, за тези които желаят да се молят в празнични дни. Канцелариите се помещават в две отделни бараки.

Лагера се охранява от двама полицаи, които стоят на двата входа на лагера. През ноща охраната се засилва от двама емигранти, които се движат по крайщата на лагера. Тези хора са определени и преди всичко белоемигранти. На тях се заплаща по 6000 лири на месец. Има определени от изменниците старшини на бараките, които отговарят за реда и чистотата на последните. До 1. октомври 1954 год. комендант на лагера е бил американец, който е ходил униформен. След тази дата за комендант на лагера е станал италианец.

В лагера всеки един от изменниците има по две карти - едната за храна една за излизане из града. Влизането и излизането из лагера е разрешено през цялото денонощие. При излизане от лагера на изхода на полицаия се оставя картата за храна и се получава картата за излизане из града. При влизане в лагера става обратното - оставя се входната карта, а се получава тази за храна.

Храна се раздава в определено време. Сакуска от 6-7 часа, обед от 12 до 13 ч., вечеря от 17 до 18 ч. Ония които не се нахранят през това време губят правото на храна. Храната преди всичко се готви от макарони, ориз, картофи и зеленчуци. Месо дават само два пъти седмично и то недоброкачествено. Хляб дават по 300 гр. Седмично се дава по едно сурово яйце, което обикновено изменниците продават за цигари.

В този лагер има около 700 човека, около 50 български изменника. Другите са били сърби, словенци, хървати, македонци, албанци, руснаци, румънци, германци и др.

Лагер "Джезуити"

Лагера "Джезуити" се намира в центъра на града на ул. "Коледжо" № 6. Помещава се в сграда която преди е била затвор. Лагера е триетажна постройка, като всеки етаж е разпределен на килии с размери 4/3 м., без врати с изчупени стъкла. Всяка килия побирала по 3-4 души.

Тук има настанени около 800 души изменници на Родината от най-различни страни, от които българи около 120 души. Изменниците спят на железни нароча.

Условията на живот в този лагер са много лоши. Изменниците спят на железни нароча. Повечето от тях гладуват и ходят със скъсанни дрехи, тъй като работа в Триест не може да се намери.

Много от изменниците ровят из боклуците по улиците, за да събират и продават стари желяза. Дрехите дадени на изменниците са стари износени. Храната се плаща от италианците, които пари те връщали на американците като репарации.

Редът за излизане и влизане в лагера е следния: изменниците са снабдени с изменнически лични карти с които се излиза и влиза в лагера. Ако някои изменник иска да излезе от лагера той получава личната си карта от полицията при лагера. При завръщане я предава наново на полицията. Когато даден изменник иска да посети друг изменник от друг лагер, той трябва да каже на полицията от втория лагер, при кого отива, в коя стая се намира, записват му се имената, а личната карта остава в полицията до напускането му на лагера. Обикновенен гражданин не може да влиза в лагера. Ако иска някой да говори с някой изменник, то последния се извиква извън лагера, където става свиждането.

И Т А Л И Я

Лагер "Фраскети"

Лагера "Фраскети" т.н. "Криминален лагер" се намира между две планини близо до гр. Рим. Около него на около 500-600 м. има по някъв къща. В този лагер изпращат по наказание, както заловени за кражба, така и заловени при опит за бягство зад граница. Ако се направи сравнение между този лагер и другите лагери за изменниците на Родината, ще се види, че условия на живот са много по-лоши от всички други. Най-близкият град в Алатри на около 3 км. от лагера. Лагера заема една площ от около двеста декара. Заграден е от всички страни с каменна стена висока от 3 до 5 м. По средата на лагера има висока каменна стена, която разделя лагера на две. В първия лагер при входната врата има една **бутика** за часовия. На 40-50 м. от входа навътре има една малка сграда с една стая, т.н. "Кампо", предназначена за полицаите. В същата стая се раздават бележките за храна. Помещението за живеене на изменниците е дълга едноетажна сграда, на която вратите на всичките стаи са външни. В стаите има легла за живеене на изменниците. Леглата на които спат изменниците са двойни пружини на два етажа. Има и други сгради, които се използват за складове. На средата на лагера има три високи наблюдателници в които не стоят полицаи. На оградата на лагера има кули, служещи за наблюдение на лагера. През деня в тях има полицаи, а през нощта въщите се прибират.

Охраната на лагера се състои от около 10 полицаи. На пост

стоят по двама полицай, които през ноца се движат около спалните на лагерниците. Жилищата на полицаите са извън лагера.

В лагера има установен следния ред: сутрин 6-8 ч. един полицай раздава бележки на всички лагерници за храна. Същите бележки важат за обед, вечеря и закуска за следващия ден. Храната се получава от кухнята, намираща се в самия лагер. Всяка стая има по двама лагерника които раздават всяка сутрин хляба. От всяка стая има назначен един за метач. На тези хора/които разнасят хляба и метача/ им се плаща. През деня лагерниците са свободни и никой за нищо не ги търси.

Излизането от лагера става само с разрешително на директора и то само на ония които са престояли в лагера повече от един месец. При излизане от лагера всеки емигрант който излиза е длъжен да пусне една бележка в специална кутия закачена при стаята на полицаите. Излизащите могат да отидат до гр.Алатри, като са длъжни до 21.00 ч. да се върнат в лагера.

В лагера има около 700 човека от различни народности. Българи в началото на 1955 год. м. януари е имало около 10-15 човека:

А В С Т Р И Я

Лагер "Паж"

Лагера "Паж" се намира в гр. Залцбург в източната част на града. В този лагер са настанени изменници на Родината от различни националности - сърби, унгарци, българи, румънци и др. Общо в лагера има около 20 души.

Изменниците на Родината живеят в дървени бараки. За спане на лагерниците се дават железни легла, сламеници и одеала.

Повечето от лагерниците работят като градинари, по изкопи и др. места от където си изкарват и прехраната.

Лагер "1001"

Лагер "1001" се намира в гр. Велес в южната страна на града. Тук живеят около 10 души изменници на Родината.

В това общежитие на изменниците не се позволява да излизат на работа. Хранят се на общ казан. Храната е предимно супа, риби и суха храна - салам и др.

Лагер "Линц"

Лагера "Линц" се намира на южната страна на град Линц.

Изменниците на Родината живеят в дървени бараки.

8 април 1955 год.

София

НАЧАЛНИК ОТДЕЛ V-ТИ
майор

Строго поверително!

32

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

С П Р А В К А

ОТНОСНО: извършената работа по Указ 422 на Президиума на Народното събрание.

На 27 октомври 1953 год. Президиума на Народното събрание, публикува във в-к "Известия" бр.86 Указ № 422 според който се опрощават извършени престъпления по член 116 от стария Наказателен закон и членове 275 и 276 от новия Наказателен закон за ония български граждани които се завърнат в страната в срок от 6 месеца.

С излизането на Указа, органите на МВР отпочнаха работа изразяваща се в най-различни форми, целящи същия да стане достояние на близките на изменниците и от там и на самите изменници.

Работата по Указ 422 на Президиума на Народното събрание не можа да бъде разгърната всестранно и широко за този кратък период от време който бе упоменат в Указа, а именно шест месеца. За това и резултатите през това време не бяха добри.

Във връзка с гореизложеното ръководството на Министерството излезе с предложение пред Правителството за продължаване срока на амнистията от една страна и от друга обърна сериозно внимание за активизиране работата от органите занимаващи се с разложителна работа сред изменниците на Родината и тяхните близки.

Във връзка с издадената заповед на др. Министър по този повод, бяха набелязани мероприятия за провеждане на разложението, а така също и за координиране работата с I-во управление. Изпратено бе окръжно до всички окръзи в страната в което се даваха конкретни указания как да се води разложителната работа сред близките на изменниците на Родината.

Като основни мероприятия за разложението вътре в страната са:

1. Използване наличната агентура за разясняване на Указа.
2. Провеждане беседи със семействата на изменниците на Родината от наши органи, отговорни и авторитетни партийни и държавни дейци.

В беседите с близките на изменниците се разяснява излезлия Указ 422, като за уверение до колко се спазва същия от Правителството се дават примери на доброволно завърнали се изменници, които са се възползвали от дадената амнистия. Когато се уверяват близките че действително е дадена амнистия и пожелаят да се завърнат в Родината си техните близки, се подканят от провеждащия беседата, да напишат писма до близките си и ги предадат, както и написването молба до Външно министерство, което по дипломатически път да уведоми самия изменник за желанието на неговите близки да се завърне при тях. Така например до сега са изпратени 484 молби и 1294 писма.

3. Използване на печата. Голям тласък и много добри резултати по разложението даде публикуването на изискванията на доброволно завърналите се изменници на Родината ПЕТЪР П. ТРИФОНОВ, МИЛОРАД МЛАДЕНОВ, ИВАН ГЕОРГИЕВ, ХРИСТО ТАШЕВ, РОЗЕН КОСТОВ и др.

Не малко значение имат и публикуваните в печата изказвания на бивши лидери на опозицията, които материали се ползват при провеждане на беседите с близките на изменниците.

4. Използване на местните радиоуредби. На някои места в страната се използват и местни радиоуредби, като се прочитат изказвания на доброволно завърнали се изменници, на бивши лидери и на самия Указ.

5. Разлепване на видни места на Указа 422 на Президиума на Народното събрание. Така например в Бургаски окръг бе отпечатан Указа и разлепен на места, където най-много минават хора.

6. Провеждане на публични събрания от доброволно завърнали се изменници на Родината. Особено голямо значение за разложението имаше и даде добри резултати, проведените публични събрания по места от доброволно завърналите се изменници ПЕТЪР ПЕНЕВ ТРИФОНОВ и МИЛОРАД МЛАДЕНОВ, които в своите беседи изтъкваха лошите материални условия при които са поставени изменниците в капиталистическите държави и желанието за връщане в страната на голяма част от тях.

Близките на изменниците все повече се уверяват, че действително е дадена амнистия и че същата се спазва от властта. За това особено много спомогна срещите между близките на изменници и завърнали се изменници. Така например бащата на изменника ИВАН КОВАЧЕВ от гр. Бургас, научавайки се за завръщането на изменника ИВАН СТАНЕВ отива при него, разпитва го за сина си и след като научава, че син му е в Турция и живее при много лоши условия отива в окръжно управление на МВР, пожелава да напише молба и писмо на сина си,

за да се завърне в страната.

Бащата на изменника ВАСИЛ КОЛЕВ от гр.Бургас във връзка с изявленията на ТРИФОНОВ и МЛАДЕНОВ казва: "Правителството дава амнистия на които са били ръководители на шпиони зад граница, а нашия син няма такива престъпления, затова ще направя молба за негово завръщане". В същия дух има много изказвания и медадени молби за завръщане на другите окръзи.

В процеса на водене разложителната работа сред близките на изменниците на Родината е установено на някои места, като в Сталински, Коларовградски, Русенски и др.окръзи случаи, близките категорично да отказват да пишат писма на изменниците. Така например АНГЕЛИНА КИРИЛОВА от Поляновград, по повод изявленията в пресата от доброволно завърналите се изменници на Родината е казала: "Не е вярно, това са хора изпратени от властта и сега се връщат за да разколебаят и останалите емигранти". Също така са отказали да пишат писма близките на обект "Цезар" - ДС Разград, близките на СТЕФАН АНГЕЛОВ намиращ се в Канада, на ХРИСТО МОЛОВ, намиращ се в Австралия - обект на ДС Силистра и др. Някои от отказалите да пишат писма са се мотивирали, че ги било уж страх да не би да бъдат ликвидирани синовете им при завръщане в страната. Други се мотивирали, че синовете им имали собствено мнение и това си е тяхна работа, а за някои от тях има постъпили агентурни данни, че са правили изказвания, че указа не бил нищо друго, а уловка на властта. Има и такива случаи блиеки на изменници пред наши органи пишат на изменника да се завърне, но след това пишат по обикновената поща на изменника да не се завръща, тъй като първото писмо е писано по указание на властта. Такива писма има заловени от мероприятие "9" в Сталински окръг. Също така е установено по агентурен път в същия окръг, че близките на обекта ХРИСТО ТОДОРОВ ГЕЛОВ, пишат писмо до изменника да не се завръща. Писмата баща му ги изпращал по канал, Това се установило от внедряването на агент към бащата, който е обещал да запознае агента с канала.

Всички гореизложени случаи произлизат от отвлени врагове на Народната власт - бивши активни опозиционери, цанковисти и др.

Други мероприятия по разложението това са задграничните мероприятия сред самите изменници на Родината, а именно:

1. Използване най-внимателно задграничната агентура да разлага изменниците по различни начини.
2. Подсигуряване получаването на писма от изменниците писа

ни от тяхните близки, като едни от писмата се пускат от капиталистическите държави, други се пускат в самата държава в която се намира адресантите, а трети се изпращат чрез други лица познати на изменниците/като негов хазайн, негов приятел и др./

3. Изземване на молби и правене искане пред Външно министерство на съответната страна за завръщането на лицето в Н.Р.България. Въз основа на подадените молби от близки на изменници,нашите представители предявяват искане пред тамошните власти да им бъде дадена възможност да направят достойни молбата и желанието на неговите близки той да се завърне в страната.

4. Отиване на наши представители в лагерите и разясняване публично указа 422 на Президиума на Народното събрание. Провеждането на такива публични събрания дава също добри резултати.

Провеждането на горните мероприятия много често са възпрепятствани от тамошните власти. Особено това е характерно за съседните нам капиталистически държави. В последно време чуждото разузнаване прави всичко възможно да възпрепятства и осуети завръщането на изменниците. Освен с пропаганда и строгите санкции над ония които изявяват желание да се завърнат, то си служи с разселване на изменниците по далечни капиталистически страни, от където е по-трудно завръщането им. Така например от съседните нам капиталистически страни прават разселване в Нова Зеландия, Австралия, Бразилия, Джъна Америка и др.

Но независимо от противодействието на чуждото разузнаване резултатите по разложението са големи. Това се потвърждава от числото на завърналите се, което в настоящия момент е 169 човека. Също така от разполагаемите данни се вижда, че сред изменниците е настъпило голямо разложение. Не са малко получените писма от изменниците от които се вижда, че голяма част от тях горчиво съжеляват, че са напуснали страната и семействата си и са покъртени от онова което са видяли и изпитали в капиталистическия свят. Така например изменника на Родината ИВАНКО БОГДАНОВ от гр.София, намиращ се в Западна Германия, пише на децата си следното: "Аз извърших такава голяма глупост,такова голямо престъпление спрямо Вас и Родината, че не заслужавам да ме наричат татко,защото аз не съм Ви баща, а Ваш убиец". По нататък пише: "Аз хиляди пъти съжелявам,защо напуснах моята Родина,особено като виждам безчовечната експлоатация в този мръсен капиталистически свят".

Получават се редица други писма от които се вижда, че големе

част от изменниците ходят с месеци без работа и живеят в мизерия и нищета, като извяват желание да се завърнат в страната. Така например в момента разполагаме с достоверни данни, че желаят да се завърнат в страната 124 души.

В процеса на разложението и постъпилите материали е видно, че указа е станал достояние на всички изменници на Родината, както и на тяхните близки. Указа 422 на Президиума на Народното събрание все още буди съмнение в някои от близките и в самите изменници, да не би това да е уловка на властта. За близки на изменниците, които смятат, че амнистията е уловка на властта е отразено по-горе в справката.

Получават се писма от изменници на Родината в които изразяват недоверие към дадената амнистия от Правителството. Така например изменника на Родината ИВАН КАЛЮЯНОВ от с. Руен, Айтоско в отговор на съпругата си, която му пише за амнистията и пише: "Станке, Вие ми хвърляте отрова в устата. Вие трябва да знаете, че докато аз съм тук/в емиграцията/ ще имате баща, ако съм при Вас няма да имате никаква полза от мене, а ще бъдете само задължени към мен, понеже "другарите" само обещават, а друго вършат. Аз на тяхното обещание не вярвам, затова моля да си гледате работа". Такива случаи се срещат и в други окръзи.

Ако направим сравнение за извършената работа по разложение то сред близките на изменниците, самите изменници, резултатите постигнати вследствие на тази работа за 1953, 1954 и 1955 год. ще видим, че работата сега има значително подобрене. Така например през 1953 год. имаме изпратени писма с разложително съдържание 148, завърнали се 26 изменника през 1954 год. имаме изпратени писма 798 бр., молби 237 бр., завърнали се изменници 121 души, 1955 год. имаме: изпратени писма 348 бр., молби 257 бр., завърнали се изменници 41 души.

За добиване ясна представа и нагледност по извършената работа по Указ 422 на Президиума на Народното събрание прилагаме таблица-рекапитулация.

25. VI. 1955 год.

София

НАЧАЛНИК ОТДЕЛ V-ТИ
ПРИ УПРАВЛЕНИЕ II-РО
майор

Строго поверливо!

КРАЙНО ПРОВЕРЕНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
от ЗРДП/БДРС/СНА

РЕКАПИТУЛАЦИЯ

№ по реда	ОПРЪЗИ	Брой на меморандумите	Доведена до знание - би чрез Върхот на Близко К-тво Ките на Изм. н. Родната Родина	Изпратени молби		Изпратени писма чрез I-во управление		Завърнали се меморандуми на Родината		Изявили се хедонисти се завърнат в Н.Р. Вългария.
				1954 г.	1955 г.	1953 г.	1954 г.	1953 г.	1954 г.	
1.	Хасковски	1098	32	10	18	18	1	5	1	7
2.	Врачански	821	21	35	16	101	6	30	11	55
3.	Софийски	737	16	13	7	51	5	27	9	8
4.	Благоевградски	708	19	87	13	87	2	28	11	15
5.	Пловдивски	456	7	18	15	88	1	7	2	5
6.	Вургаски	335	74	20	21	82	1	4	3	25
7.	Старо Загорски	207	20	26	8	76	-	2	-	19
8.	Русенски	137	21	18	5	53	2	3	5	
9.	Коларовградски	114	3	7	9	37	1	2	4	
10.	Търновски	122	5	17	17	39	5	6	1	
11.	Плевенски	133	3	2	8	52	1	3	2	
12.	Сталински	99	16	4	11	42	1	3	2	1
		4967	237	257	148	798	26	121	51	124

ЗАВЕЛЕЖКА: През 1955 година чрез международната поща са изпратени 55 писма. За 1954 г. - 955 г. д. чрез ВЧК са изпратени около 200 писма.

София, 25.VI.1955 година
Н-К ОТДЕЛ V-ТИ ПРИ У-НИЕ II-РО
МЕЙОР

КРДОПБГДСРСБНА	1
чл. 31, ал. 6	
от ЗДРДОПБГДСРСБНА	
Дата: 17.04.2010. Секретар: /201/	

С П Р А В К А
за положението и устройството на
лагерите за чужденци в Гърция

Лагер в гр. Солун

В Солун, на ул. Гладстон № 16 в четириетажно толямо, бяло здание се помещава лагера за чужденци. Сградата в миналото е била използвана за винарски склад. Даже и сега, първия и втори етаж продължават да се използват като склад за тютюн. Само третия и четвъртия етаж са настанени лагерниците. Покрива на сградата представлява тераса, върху която денем лагерниците излизат да се разхождат и припичат на слънце лете. Охраната на лагера се състои от десет-дванедесет полицаи, с командир - офицерски кандидат, също полицай. Има денонощен пост на вършната врата. На най-долният етаж /първия/ се намира канцеларията на началника на лагера, до нея - още две други стаи: едната за охраната, а другата - склад да продуктите и общо домакинската част на лагера.

Относно общия брой на лагерниците, не може да се установи точно, тъй като постоянно приждат нови и периодически се отправят групи за другите лагери. Този лагер, по отношение на другите, представлява нещо като етапно коменданство. В него престояват по няколко месеца, докато е необходимо, по преценка на гръцкото разузнаване за всеки човек поотделно, и след това бива отправян за другите лагери - Пирея, Сирос и пр. Установи се, обаче, с положителност, че до вдигането на последната голяма група за Италия /6.XI.948 г./, броят на лагерниците е вариал между 100 и 200 човека, като около 30-40 са били българи, а останалите - българо-мохамедани, турци, сърби, албанци и др. Режима в лагера за различните хора е различен. Тези които са на активна служба в гръцкото разузнаване

са сравнително по-свободни, могат да излизат от време на време в града, а понякога - и по няколко седмици или месеци ги е нямало в лагера. Някои ги изтеглят и въобще не живеят в лагера.

Останалата част от лагерниците живеят при почти еднакъв режим: спят в общ салон, вечер след проверка, вратата на самото помещение се заключва и се отключва сутрин в 8 часа, когато се дава закуската; сутрин се дава чай, а на обед и вечер - готвено; дневната дажба хляб е около 400 гр. Онези от лагерниците, които

по някакъв път са се сдобили с пари, могат да дават на "куриерите" - (хора назначавани от управата, също лагерници, които могат да ходят свободно из града и набавят някои покупки за лагерниците. Такива "куриери" са били Божко Божков, Янков и др.

Лагера в Пирея

В западната част на гр.Пирея, близо до шосето за Атина, на около 2 км. от пристанището, в една 20 декарова площ, на ул.Чърчил № 12, е построено четириетажно голямо здание, с вътрешен двор-това е прочутата сграда в Пирея-хаджи Кириякис! Преди германската окупация, сградата е била собственост на някой си голям търговец През време на окупацията германците са я използвали за гараж. А след освобождаването на Гърция от немците и идването на монархо-фашистите - тя е обърната в "лагер-затвор".

От една страна, това и затвор и по нищо не се отличава от останалите затвори /за разлика от лагерите/: обиколен е с 6 м.висока стена, желязни врати, ръководи се не от офицер или полицай, а от директор-облечен цивилно. Охранява се от полицаи "с черни дрехи"/по израза на бивш лагерник-помак/ От друга страна, за разлика от другите затвори, където лежат хора с присъди или най-малко следствени, то в този затвор са изключително хора иностранци, които не подлежат на съд, заварени от окупацията или по някакъв друг пътща останали в Гърция: албанци, германци, италянци, сърби, българи и др. Българи има сравнително най-малко.

Сградата е доста голяма. Числото на хората намиращи се в нея, варират от 1200 до 1500 .От тук периодически вдигат и приждат нови хора. Броя на българите намиращи се в този лагер никога не е надминавал ~~иккелата~~ 20-30, души. Имало е, разбира се, случаи, на временно престояване и на по-голями групи /100-150 човека/ идващи от Солун, след което са били отправяни към Сирос, Лаврион и др. Но имало е и случаи, когато са оставали само по двама-трима българи в цялия лагер.

Храната и режима, до известна степен, са сходни с тези от лагера в Солун.

Лагера в гр.Сирос

На около 80 км. от п-ов Лавриос се намира остров Сирос, с едноименният град Сирос. Други градове на острова няма. Град Сирос има около 25.000 жители, по-голямата част от които са фабрични работници /предимно жените/; мъжете се повечето пристанищни работници.

В града има около 15 фабрики, повечето от които са текстилни. В западната част се намира индустриалния квартал, след който на около 1 км. далече е и казармата, в която се помещава някаква военна школа с около 800 души школници. На южния край на града се намира затворът, за излежаване на по-тежки присъди. Средното число на затворниците е 300. Лагера за чужденци /не затвора/ на о-в Сирос се намира близо до пристанището, в края на града, на ул.Василиос Константинов № 2. През време на германската окупация, сградата е била военна болница. Охраната на лагера се състои от един офицерски кандидат и 10-12 полицаи. Има около 2 декара двор, в който се намира самото триетажно здание. Кухнята на лагера е до сградата, в едно малко помещение. Първия етаж от сградата е зает от българи, вторият от сърби и хървати, а третият-разделен на две стаи, в които живеят: майор Мутафчиев, Недко Цонев, Манѝ Попов и Гологанов/когато идва в лагера/. Долния етаж, зает от българите, също е разделен на две стаи, като в едната стая ~~еж~~ живеят Ценко и Иван Барев, Динко Аргиров и още десетина известни, активни геметовци. Всички останали българи живеят в останалата част на етажа. Първите, т.е. геметовците, странят от останалата част от емиграцията, не пускат да влиза никой в тяхната стая и по този начин стаята им си е спечелила званието "зеления салон".

Режима в лагера: може да се излиза сутрин от 4 ч., след като стане записване при полицаия на вратата. Сутрин, в 8 ч. става проверката; вечер в 8 часа - всички трябва да са се прибрали. Разрешава се свободно движение ^в града през целия ден, поради което мнозина са можели да се залавят за някаква работа - ратайска или друга. Храната е била сравнително добра: 250-300 гр. хляб, но другата храна е била силна: сутрин мляко, на обед готвено, а вечер - също готвено или суха храна. Извън това, с припечелените от работа пари, лагерниците са подобрявали храната си.

В лагера на о-в Сирос, след последната пратка от 200 човека за Италия, са останали само майор Мутафчиев, Маню Попов, Лазар Ангелов, Божко Божков, Кръстьо Керкенеков и Динко Аргиров.

Лагерът Лавриос

На 12 вкм. от Пирея, на п-ова Лавриос се намира едноименния град Лавриос, На западния край на града, до самият бряг, се намира лагера за чужденци, представляващ нещо като казарма. Двора е ограден с дебели стени и високи големи врати, на които пази часови-полицаи. Охраната се състои от 8-10 полицаи с един офицерски кандидат.

11 - 11 -

След обяд - от 3 до 8 ч. лагерниците могат да излизат навън

x x

x

Общия брой на българските емигранти намиращи се по гръцките лагери, не надвишава 300 души /към 6.XI.948 г./ 80% от тях са политически или криминални престъпници, преминали нелегално в Гърция. Една малка част от тях-10-15% - са хора, които също са избягали от страната /нелегално/, но не са врагове. Причините за бягството им са от различен характер: скарване с домашни, слаб успех в училище, страх от начитане и др. Една част /много малка/ са заварени българи от окупацията. Болшинството от емигрантите, обаче, - 70% и повече си остават отявлени врагове на НРБ и ОФ, които малко или много са имали преди това политически прояви в страната - принадлежали са към някоя политическа партия или групировка. По-голямият процент от политическите емигранти са закоравяли фашисти с престъпно минало - Гологанов, Мутафчиев, Лагадинов и др. От този род престъпници, макар и от по-нисш ранг, /полицаи, сътрудници на полицията по избиване на партизани и др./ има сравнително най-много.

Другата част от политическите емигранти, са така наречените "земеделци" - Ценко Барев, Динко Аргиров и др. Това са хора, които още от преди 9.IX.944 г. /или след това/ са били във връзка с Г.М.Димитров или някои други представители на БЗНС, впоследствие излязали в опозиция.

Тези две политически групировки, макар и формално неорганизирани в лагера, са в постоянен конфликт помежду си, по въпроса за борбата срещу ОФ и комунистите. Земеделците искат да се представят като по-умерени. Даже има и такива изказвания: "Ние с комунистите ще можем по-лесно да се разберем, отколкото с вас".. "Вие избихте през 1923 г. 30.000 земеделци и комунисти...".... "Ще дадем на комунистите само Министерството на труда, а може и някое друго второстепенно..." и т.н. Друго: "Ще чакаме тук в Гърция, докато дойдат английски и американски войски, и освободят България от комунистите".

Изказванията от този род, разбира се, не се отнасят за всички земеделци-това са отделни хора. Общо взето, и земеделците са за активна борба срещу НРБ и ОФ власт, но както в средствата, така и в заканите си са по-умерени.

Групата на фашистите, обаче, повечето от които са офицери, са за активна, незабавна и кървава борба с ОФ. Това те доказват с

участието си в бандитските групи, преминаващи на наша територия, както и с преданната им служба на гръцкото и английско разузнаване.

Английското и гръцко разузнаване вербоват своите агенти за България преди всичко из средата на лагерниците, и то от последната категория - фашистите. Лагерите им служат като резервоари, от които те непрестанно черпят нови кадри. Много от хората, които са вдигнати от лагерите, вече не се връщат там. Вероятно живеят или в хотели или пък в специални за тях квартири.

На 6.XI.948 г., със изключение на групата офицери около Гологанов и Мутафчиев, почти всички българи са били вдигнати за Италия. Останалите емигранти в Гърция, са предимно офицери или цивилни, но заангажирани на активна разузнавателна работа при гърците. Повечето от тях не са в лагери.

Нещо за помаците:

Числото на избягалите от България помаци, ведно със семействаим, може би надвишава 7-800 души. Много голяма част от тях, обаче, са били оставени да работят свободно /дадена им е земя/. Друга част /по-малката/ е била изпратена в лагери, /обикновено не-семеино избягалите/. Трета част е използвана в разузнавателно-диверсионните групи изпратени в наша територия. Голяма част от помаците, дори болшинството, като се изключат помаците които бяха оземлени в Гърция, наскоро са били вдигнати за Турция.

26.V.949 г.
КА/БФ-2 екз.

/справката е направена от о.р.
№ 2324, по показанията на завърнали се бегълци /

КРДОПБГДСРСБНА	1
чл. 31, ал. 6	
от ЗДРДОПБГДСРСБНА	
Дата: 17.04.2016г. Секретар: <i>[Signature]</i>	

СПРАВКА

-89-
22

ОТНОСНО:
емигранския лагер
"Лаврион".

Емигрантския лагер "Лаврион" се намира на западния край на едноименния град "Лаврион" близо до морето. Лаврион е малък град /пристанищен/ и отстои на 50 км. южно от Атина точно срещу с-в Макронисос, където се намира прочутия концлагер за гръцки политзатворници "Макронисос".

Самият лагер е стара едноетажна сграда, бивша казарма, представляваща буквата П, обградена с каменна стена висока 2-3 метра. Помещенията приличат на конюшни с циментов под, с изпокупени прозорци и полуразрушен таван, без легла, - с нарове. Двора е бил разделен на две: от едната страна са живяли българи, а от другата сърби и албанци. По-късно след 1949 г. това деление на емигрантите е станало на приети от ИРО и неприети от ИРО. Лагерът е имал три входа, като на всеки поотделно е имал гръцки пост. Процедурата при приемане на емигранти в лагера "Лаврион" е била следната:

Преди да влезат в лагера емигрантите са били разпитвани в пощията - регистрирани. След това са били прегледани и инжектирани, след което им се давало по две скъсани одеяла за завиване и са били зачислени за храна.

Администрацията на лагера се е състояла от - Началник на лагера - полицейския поручик ДЖОРДЖАКИ, пом.Н-к на лагера - полицейския старши КАЛАХАРИС, старши полицаи ПАНАЙОТ занимаващ се с караула и извършване на вечерните проверки на лагерниците, старши полицаи ВАСИЛ, член на организацията Хитос, занимаващ се изключително с канцеларска работа и още 10-12 полицаи които са били използвани за охрана на лагера и носене на караулната служба. Освен тях е имало и един зъболекар -

Същия е бил в България 17 години и има майка живуща в гр.Сталин-България. Същия е минавал пред лагерниците за преводчик, но фактически е бил разузнавач, който едновременно е съчетавал функцията на полицейското и военно разузнаване. Домакин на лагера е бил ИЛИЯ.

Режима в лагера "Лаврион" е бил казармен, който може да се раздели на два етапа:

а/ от създаването на лагера до пролетта 1949 г. когато е бил

Из архивите

на издръжка от Червения кръст и

б/ от пролетта на 1949 г. до днес когато издръжката му е била поета от ИРО.

При първия етап положението на лагерниците е било лошо. Порционна, който се е отпуснал за всеки един лагерник е варирал от 2800-3000 драхми. Един хляб се е делил на четирима лагерници за цял ден. Меню: сутрин -чай, обед и вечер: било фасул, леща, картофи, от време на време консерви, а много рядко месо. Храната сутрин е била поднавялна от 6 до 6.30 ч., а вечер в 18 ч. Поради слабата храна лагерниците са били принудени да работят из града, за което на всеки лагерник е било давано АДИА /открит лист/. Сутрин излизането е ставало в 7 часа, а прибирането преди 20 часа, тъй като в това време е имало проверка. Всяки закъснял лагерник е бил пращан за 2-3 дена в карцер. През цялото времетраене при издръжката му от Червен кръст управлението на кухнята и изразходването на средствата за храна са се извършвали от тричленна комисия от емигранти българи избирани всяки месец. На края на изтеклия месец комисията е давала отчет за месеца, след което е била избирана нова комисия за следващия месец. Дрежи през този период от време почти не са били давани на лагерниците от никого.

Във втория етап при поемане издръжката от ИРО положението на лагерниците значително е било подобро. Порционна е бил увеличен на около 6000 драхми. Количеството на хляба е останал същия, обаче храната значително е била подобрена. Меню: сутрин -чай или мляко/консервирано/, обед-картофи с месо, риба и второ грозде; вечер-сирене и грозде, маслини с кромид лук и пр. Закуската е била сервирана сутрин от 6. до 6.30 часа, обед в 18 часа и вечер в 18 часа. Дадени им били дрехи - едно яке, панталон обувки и по една риза от американ. Лагерниците през този период са били свободни да работят из града сутрин от 9 часа вечер до 18.30 часа. Проверката е била извършвана от 20.30 до 21 часа.

На българите както полицаята така и местното население е гледала с лошо око. Намирането напoлска работа е било много трудно, а заплащането евтино и произволно. Единствената достойна и монополизирана работа за българските емигранти е била ваксаджийския занаят.

Политически групировки в лагера "Лаврион".

Разслоението на емигрантите в политическо отношение биваше:

- а/ земеделци с две крила - геметовци и гичевисти;
- б/ националисти.

Водачите на привържениците на Гемето са били братя Баревци, Вълчо Вангелов, Димитър Кръстев и други, а тези на гичев -Вакрил Янев

Димитър Крушев и други, а тези на националистите Никола Мутафчиев, Вахаров, Кюв Коев, Никола Смуков и други.

Различията между групировките са се изразявали главно в закоравелия и грубо ераснал се партизански карьеризъм. Имало е различие между земеделци и националисти и по въпроса за отношението, което трябва да се вземе по националния въпрос. Националистите са заставали на старите си буржоазни националистически позиции, т.е. за строго национално обособяване на българската държава, против показване на националния суверенитет. Земеделците са заставали изцяло на позициите проповядвани от Г.М.Димитров, Наги, Миколайчик и американците - за космополитизъм, за американски върховитет, за създаване на европейски САЩ. Особено настръвление са взимали борбите при избор на комисия по прехраната. Често пъти караниците и сбиванията между отделни членове на двете групировки са се превръщали в масови сбивания. При едно такова сбиване срещу нова година 1949 г. е бил ударен из засада с желязо по главата водача на националистите - Никола Мутафчиев.

Явна политическа и организационна дейност преди поемането на лагера и след неговото поемане от ИРО е била забранена. В правилника на ИРО е имало специална точка за изрично забраняване политическата дейност в лагера.

Връзки с емигрантските центрове извън Гърция са поддържали както земеделци така и националистите. Във Вашингтон земеделците са поддържали връзки с Г.М.Димитров и са получавали от там в. "Свободна и независима България" - орган на националния комитет, и с Париж от където са получавали циклостилния бюлетин на Ценко Барев. Националистите са поддържали връзки с Париж - чрез д-р Йордан Пеев-редактор на сп. "Възраждане", което са го получавали в Мюнхен с националния фронт, който е издавал в. "Национална България", който са го получавали чрез д-р Иван Дочев, с Дочев от Австрия углавяващ "Българския противоболшевишки съюз", колективен член на националния фронт и получавайки от него циклостилен бюлетин "България", с Ал.Цанков намиращ се в Буенос Айрес-Аржентина.

Връзките с чужбина са били осъществявани на националистите от Кюв Коев, в качеството му на завеждащ идейно-пропагандния отдел при корпорацията.

Отношението на гърците към двете главни политически групировки на българите бележи два етапа:

Първия етап от 1945 до 1947 г. като представители на българската емиграция през този период и в услуга на гърците са били и земеделците начело с Ценко и Иван Барев. Но след 1947 г. положението

КРДОПБГДСРСБНА	1
чл. 31, ал. 6	
от ЗДРДОПБГДСРСБНА	
Дата: 17.04.2016. Секретар: <i>[Signature]</i>	

25-82

е било напълно разклатено. Гърците променят отношението си към националистите, като водачите им Гологанов и Мутафчиев са били извикани да живеят в Атина получавайки заплати от гърците.

Трябва да се отбележи, че ИРО в Гърция е действувал под непосредствения контрол упражняван от ГЕШИС - Н-к отделение при дирекция на полицията. Така например за неприетите емигранти са били считани ония, които са минавали за военно престъпници и ИРО ги е изпращал на о-в Сирос, като Гологанов, Мутафчиев, Маню Попов, Димитър Бахаров, Васил Янчев, Георги Манафов, Смукон, Кръстьо Керкенеков и други, обаче по-късно се разбрало, че това било само модос, за по незабелязано оставяне на хора от страна на гръцкото правителство необходими му за осъществяване на агресивните му планове срещу НРБ.

Директор на ИРО - КУПОРИС е бил взет на Гоцис - Н-к отделение в дирекция на полицията, който по-късно е бил освободен от тази длъжност и е останал само като домакин на ИРО. На негово място за директор е бил назначен един млад англичанин.

Гърците са успяли да създадат свои агенти из средата на българските емигранти, които са им доносили за всичко онова което е ставало в лагера. Такива са били

и други. Освен тях, както казах и по-горе е имало гръцки разузнавач - , който е бил в непрекъснат контакт с лагерниците.

Необходимо за отбелязване са били посещенията на отговорни лица от М-во на Вътрешните работи в лагера, а именно: полк. НИКОЛОМУЛОС - директор на полицията в Атина, ВЛАСТИРИС-Н-к отдел при МВР, един майор, който е бил Н-к на служба чужденци и неговия адютант - ЖИМАЛИС. Освен тях в лагера са идвали кмета на град Лаврион, председателя на Червения кръст в Лаврион, жената на Н-ка на лагера - ДЖОРДЖАКИ, жената на директора на ИРО - КУПОРИС, а също така и хора от организацията ИРО ведно с гръцки инженери, по измерване на лагерните помещения с оглед на бъдещата трансформация на лагера.

Лагера Лаврион е бил източник за набирание на хора за бандитски групи които са започнали да се сформират през 1949 г. с цел изпращането им в България. Такива групи от емигранти е била тази на Мутафчиев и тази в която е влизал емигранта Илю Панов Денев и други. При завербоване на емигрантите за бандити от самото начало американците са действали открито имайки прек дасег с емигрантите, но по-късно това е ставало чрез гръцката полиция. Така например през м. декември 1948 г. в лагера "Лаврион" е отшла американска кола с двама американци които са извикали лагерниците: Димитър Вълков, Троя х. Петров

26

и Вълчо Вангелов-земеделци. Какво се говорело не се знаело, но покъсно се е пръснало слух, че американците са им предложили да ги върнат в България.

Според показанията на Кою Коев по нататък събитията са се развили така: същата вечер към 22.30 часа аз/ Кою Коев/ бях събуден от Бахаров. Същия ми каза, че преди малко при Мутафчиев е бил

/гръцки разузнавач/ който през деня е служил за преводчик м/у американците и земеделци и му е казал да се приготви на следващия ден да замина за Атина за да се срещне със същите американци. По думите на Михаил доктора, самите американци не са пожелали срещата между Мутафчиев и тях да стане в лагерите "Лаврон" тъй като е имало опасност от разузнаване. В Атина срещата трябвало да стане при Гоцис - Н-к отделение при Дирекция на полицията." За втори път Мутафчиев се е срещал с Гоцис и още с един непознат нему човек, който се е представил пред него за американец, обаче е говорил на гръцки. При тази среща е било поискано от Мутафчиев да представи два списъка, като в първата група освен него да влизат още 6 души, а във втората група да се състои от 10-12 човека. Освен списъците му е било поискано доклад от който да се вижда, на кого ще разчитат в България при евентуално отиване. Доклада и списъците са били предадени на Гоцис. Освен с Гоцис Мутафчиев се среща и с Н-к на "Кендро Алдопон" /биро чужденци/ намиращо се на ул. "Андро" 16-Атина.

През м.май или юни 1949 г. Мутафчиев е отишъл да живее в Атина и тогава му е била устроена среща чрез Гоцис с американците в американската легация. Срещата е станала по настояване на самия американец, разговора се е водил на френски език, тъй като Мутафчиев е знаел много добре френски. Този американец е говорил много добре български език и е същият който е идвал в лагера. Същият преди 3-4 години е бил нещо като секретар на американската легация в София. От тази среща насетне Мутафчиев е ходил редовно всяка седмица в американската легация, и е влизал в контакт с този американец.

От гореизложеното се вижда ясно, че върху Мутафчиев и сформираниите от него две групи е било упражнявано ръководство както непосредствено от американците така и косвено чрез Гоцис и неговите подчинени.

Горепосочените данни са извадки от показанията на прибежници и най-вече от Кою Коев Гьонев.

26.IV.1950 г.

ГВ/БД-Зекз.

Лагерът в с.Лаврион се намира на около 50 км.от гр.Атина. В него са настанени около 700 души българи,албанци и югославяни. Най-голяма е групата на албанците около 400 души. Броя на ехбългарските изменници е около 150 души. В този лагер се изпращат обикновено лица,за които гръцките власти са сигурни,че са вражески настроени към народнодемократическия режим и че не са изпратени с никаква цел в Гърция. Освен това,в него се изпращат и онези изменници на Родината,които са работили за американското или гръцко разузнаване,но срокът им за работа към същите е изтекъл.

В лагера са настанени както неженени,така и женени изменници,ведно със семействата им,като семейните са били поставени в отделни помещения. Лагерът се издържа от американците/чрез Иро/Международния съюз на църквите и Гръцкия червен кръст. Всички лагерници се хранят на общ казан. До началото на 1954 год.лагера е бил посещаван често от американци,но сега посещенията от същите се извършват само да видят как са подредени и каква храна се приготвя за лагерниците.

Режимът в лагера Лаврион е следният:

До преди една година лагерниците се били проверявани от 3-до 5 пъти на ден.Сега обаче проверката се прави само в 20 ч.Проверката се извършва от дежурния старши/нещо като надзирател/ и двама полицаи,които минават по стайте и проверяват дали живщите в тях изменници са на лице. След проверка,външната врата на лагера се затваря и се отваря чак в 8 ч.сутринта. От 8 до 20 ч.на лагерниците е ~~разрешено~~ разрешено да се движат свободно из района на с.Лаврион. До преди 3 месеца външната врата не е била заключвана през цялото денонощие,но сега се заключва. Предполага се,че причина за това са нотите на нашата легация до гръцкото Външно министерство, с които тя прояви интерес към изменниците във връзка с дадената им амнистия в България.

Условията при които са поставени изменниците в лагера са твърде тежки. Храната,която им се дава е незадоволителна и това принуждава много от тях да търсят работа при жителите на Лаврион,за да изкарат по някоя драхма за храна и цигари. Единствено добре са поставени онези лагеристи,които са работили известно време полза на американското разузнаване,защото получават от американците известна помощ. Тази категория изменници се познаваха по това,че те са по-добре облечени и имали ръчни часовници. До скоро добре са живели

Извлечени от доклад на укр. комис. в ДС, изготвена на 10 юни 1955 г. № 2435/8.6.1955 година.

и участниците в групата на геметавците, тъй като те са получавали помощи от геметавците в Западна Европа и по специално от тези в Западна Германия. Напоследък, обаче тези помощи са спрени и те са изпаднали също в материални затруднения.

Пред гръцките власти най-добре са поставени албанците. Те имали комитет, който ги ръководи и чрез него активно се използват от гръцкото и американското разузнавания за подривна дейност в Албания.

Лагерниците са снабдени с лични карти за чужденци, издадени от бррата за чужденци в градовете, в които най-напред са се установили след преминаването им на гръцка територия.

Напоследък гръцкия персонал към лагера е увеличен. По-рано същия се е състоял от един старши и трима полицаи, а от преди един месец са изпратени още един старши и двама полицаи.

Лагерът наоо-в Сирос се намира на около 1.5 км. западно от центъра на гр. Сирос. Намира се на главната улица, която започва от съдебната палата и е успоредна на морския бряг. На 50-100 м. преди да се стигне до лагера от двете страни на улицата се намират две болници - старата в дясно и новата в ляво на улицата. Среду лагера има училище с голям двор, заграден със стена. Училището е в дъното на двора.

Самият лагер представлява двуетажна къща, двора из която е заграден със зид. Къщата е построена на главната улица. От северната част на лагера има железна ограда, поставена върху каменен зид. От към главната улица, къщата има балкон с железна ограда. Общо постройката има 100 стая, в които са настанени изменниците. Освен големата постройка, в двора на лагера има още две малки едноетажни постройки: в едната са кухнята и столовата на изменниците, а в другата се помещават бръснарницата, обуварската и дърводелската р-ца, канцеларията на началника на лагера, а в една стая са настанени полиците, които охраняват лагера.

В лагера са настанени около 60-70 лагерници, половината от които са българи, а останалите албанци и ягославяни. По-рано в него са настанявани до 240 души. В лагера Сирос се изпращат изменници, които са подозрителни за гръцките власти и такива, които са се провинили за изтърпяване наказание. Там се изпращат и изменници, които са били на служба при гръцкото или американското разузнаване и са изпращани в България, но след това по различни съображения са отказали да ходят или пък да се провалили на българската територия.

Гръцкият персонал към лагера се състои от: началник на лагера един старши и 4 полицаи.

Режимът в лагера на о-в Сирос е по-строг от този в Лаврион. Проверка на лагерниците се прави 3 пъти през деня в 8, 12 и 19 ч. Работа срещу заплащане е забранена на лагерниците.

В Пелопонес и о-в Крит се изпращат по единично изменници на Родината, които са работили известно време за гръцкото и американското разузнавания, но са се отказали преди да им е изтекъл срока, или пък такива които когато са били в България, станало е провал и им е сериозни ултимиумче изменника има вина, но не може да се докаже.

*Изменникът му съобразява на управление и в ДС,
твърди се че в титло № 2431/8.6. 1955 година.*

*Изменници намиращи се
в Сирос са в списъка на
лагер на в гр. 11*

Строго секретно!

78

ДОНАСЯ: "КЛЮЧ"
ПРИЕЛ КАПИТАН РАЛЧЕВ
20.IX.1955 година

КРДОПБГДСРЪНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРЪНА

КАКВО ПРЕДСТАВЛЯВА МАКРОНИС?

Остров Макронис е дълъг около 35 км. и е широк около 10 км. Намира се на около 10 км. от гр. Лаврион, острова е пуст. Няма население, което да живее постоянно там. По западното крайбрежие на острова в южната половина се намират три военни лагера. Те са еднакви по големина и заемат площ по 1 квадратен километър всеки от тях. От лагер до лагер има по 2-3 км. За сега първите два са празни, като на втория съм забелязал полицейска охрана от 7-8 души. В третия лагер най-южния има войници - по всяка вероятност това е охраната на военния затвор в Макронис. Към този лагер има дърводелска и монтьорска работилници. Към лагера има един камион. Всеки лагер има по 25-30 постройки. В първия най-северния има театър, игрище, дружина работилница и динамо за електричество / от нея се осветяват всички лагери, но сега не работи /.

Във втория лагер има фурна, която изкарва хляб за военните лагери.

Във всеки лагер има черква.

Военния затвор се намира югоизточно от най-южния лагер. Той е обграден с телена мрежа. На входа има един часови.

Нашия лагер е на северната част на острова. Заема площ от 8 до 10 декара. Цялия е заграден с телефонна мрежа, висока около 15 м. и широка 3-5 м. Лагера се състои от три постройки: една масивна едноетажна сграда с 3 помещения, в която са настанени изменниците.

Втората сграда е карцер и склад за продукти. Третата постройка за клозети.

Помещението на охраната се намира на 500 м. югоизточно от лагера.

В лагера няма установен режим за вътрешния ред, няма определено време за храна, спане и ставане. Никой няма право да напускат лагера без разрешение на охраната. През деня охрана в самия лагер почти няма, от време на време минава полицаи, за да проверява негласно лагерниците и да предотвъртява побойщата, каквито има всеки ден между националистите и геметовци, а понякога и между самите царисти или геметовци.

През нощта проверка се прави на през 2 часа и охраната

обикаля около лагера.

Абсолютно на никой не се разрешава да напуска Макронис. Имат постоянно разрешение да се движат по целия остров камо ГЕОРГИ ЛЕПИДУКОВ и ВЕЛКО НИКОЛОВ. Първия ходи като пчелар, а втория е чобанин. И двамата се ползват с доверие пред полицията.

Охраната се състои от 7 полицаи и 1 началник. Полицаяте се сменят през 6 м., а началниците през 4 месеца. Изпращат ги от различни градове.

Полицаяте разполагат с 1 камион, като го използват за пренасяне на продукти/такива се доставят от Лаврион/.

Лагерниците спят на дюшеци поставени направо на цимента /до 1954 година, а сега на дървени и железни кровати изработени с подръчни средства от самите лагерници/. За завивка дават по 2 одеала. Храна се дава три пъти дневно. Порцията е 5 драхми на ден, от които се удържа за отопление, осветление и други нужди. Храната се състои от закуска-чай, обед фасул, вечеря-орис или макарони. На ден се дава по 300-400 гр. жляб. Храната е много лоша и недостатъчна, няма нито един лагерник, който да е доволен от храната. Цигари дават по 5 броя на ден а пари нищо.

На лагерниците е забранено да работят/това се отнася и за другите лагери/.

Всички лагерници се издържат от международен червен кръст. До 1954 година американците изпращаха колети/2 пъти в годината/ с етикет, че е помощ от американските военни сили.

КАКЪВ Е ЖИВОТА НА ИЗМЕННИЦИТЕ

В Макронис има общо 24 българи, от които 12 са националисти-начело с РАЙЧО РАЙЧЕВ и 12 геметовци-начело с ХРИСТО ГЕОРГИЕВ, ХРИСТОВ и КИРИЛ ПЕПЕЛЯНКОВ. Нито едините нито другите живеят организационен живот. Отношенията ^{по} между им, а и между привържениците на една групировка са враждебни. Всеки гледа да се постави по-добре под полицията, всеки доносници. Ежедневно има кавги и побоища, било за храната или на политическа тема или за корема. Националистите обвиняват геметовци че ГЕМЕТО си е купил в Америка къща с обществени пари и че не пуска своите хора в разузнаването. Геметовци псуват националистите и казват по-хубаво комунистите са управляват вместо вие.

Често в лагера има и кражби. Във всеки политически спор едни други се обвиняват, че са шпиони изпратени от комунистите. Наричат се и полицейски шпиони/на гръцката полиция/.

През 1953 година РАЙЧО РАЙЧЕВ е правил молба до югославския консул в Атина, заедно с още 30 души-всички националисти, с която са искали да заминат за Югославия и от там да водят борба срещу България. По този повод американците са изказали, че той е по лош от комунистите и трябва

да му се намери място .Такова място му е намерено в Макронис-това
ми го разказа лично той към края на 1953 година.

Често явление е лагерниците да бъдат слагани в карцер.
Боя е обикновено нещо .За всеки отказ от работа/за поправка на
пътя и др/ се налага наказание.

"Ключ"

Строго секретно !

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

С П Р А В К А

СТНОСНС: дейността на разузнавателния център на гръцкото разузнаване в гр. ДРАМА.

РАЗПОЛОЖЕНИЕ НА гр. ДРАМА - ГЪРЦИЯ

Град Драма се намира в полите на планината "Фалекро" /Гола планина/, след нея започва драмското шосе. Градът е стар, непланиран. Централните му улици са асфалтирани, а по-голямата част от сградалите са павирани. В центъра на града извираат големи извори с голям дебит. Наричат се "Барварски извори". Изворите се намират зад градската гредина. Около тях има тютюневи складове, а между изворите и край тях са направени ресторанти с дансинг за танци. Независимо от това, че има много вода, водата за пиене в града е недостатъчна.

Драма има около 33,000 жители. Главният поминък на населението е земеделието, и много тютюнопроизводство и лезарство. Има развит търговия и тютюневи фабрики. В града има летище, хубав стадион стар турски затвор и много хубав булевард. Има една кожухарска и една керамична фабрика. Има различни тютюневи складове, на различни фирми. В града има театър, четири кина. Градът е разположен на жп линия Солун Дедеагач. От Драма излиза шосето за Серес, Невроксип, /Зърнево/ за България. Има също шосета Кавала и Паладес/Палас късй/ шосе за гр. Ксанти, което е обикновено и неасфалтирано. Почти всички шосета имат стратегическо значение.

В югоизточния край на града има цивилно летище, което се използва и понастоящем.

Градският транспорт се осъществява с автобуси. Града е електрифициран и има малка електроцентраля, която е дизелова.

1. РАЗУЗНАВАТЕЛЕН ЦЕНТЪР - ДРАМА

Разузнавателния център се намира в югозападната част на града на около 200 м. в ляво от шосето, което стига за Серес, в една друктажна вила на търговеца ДЖИМАС. Намира се на една височина и от нея по-голяма и по-масивна постройка в този край на града няма. Край

самата вила минава пътя за гробищата. Вилата е на ъгъл, като ст из-
точната и страна има площад неуреден, обрасъл с трева, който се пре-
сича от обикновен път полсвин метър, вкопан в земята, с посока ст из-
точния ъгъл на вилата към гарата. На юг ст източния ъгъл на площада
се намира летен ресторант, в който почти всяка вечер през лятото
свири музика. Вилата е в самостоятелен двор, голям окло един декар
с южно изложение. Двора е ст към площада/. В същия има пет - осем
разклонени борове покрай оградата. В средата на двора има посадени
рози. Ст южната и източна страна двора е сграден с циментова сграда.
На северната страна която спира на пътя се намира самата вила, запад-
ната страна на двора е ограден с дувар ст камък. Влиза се през голям
дървена порта. Самата сграда е двуетажна със сутерен и тавански стаи.
Ст вън е боядисана с жълто зеленикава боя, която е малко замърсена.

Вилата има три входа, ст изток, юг и запад. През задния вход
влиза персонала, а през южния ст към двора влизат изменниците които
са на работа.

Третия вход е централен, през който се влиза за I, II и III
етаж. През същия има няколко циментови стълба. Ст южната и източна
страна оградата е заградена с циментови вретенообразни перапети,
високи към 80 см. Ст западната страна има 3 м. широка улица/затворена,
която завършва до югзападния ъгъл на двора и вилата. Същата улица
служи за гариране на превозните средства на вилата-гарират се два
джипа, "вилис" и един товарен камион "форд", тъмно зелен покрит с
бризент и ст зад направена железна стълбичка за качване. Оградата
ст вън ст южната и източна страни ст рлицата се вижда с височина
ст три метра.

Характерно е за вилата, че тя се намира на едно ст най-
високите места на града и се вижда ст всички крайща на града.

СУТЕРЕНА се намира на 60-70 см. в земята, където са арести-
те, в които се настаняват изменниците, докато им трае разпита. В същия
се влиза ст към двора през една железна врата. Вътре има малък кор-
дор който завива в дясно и се стива в друг по-голям коридор. Ст
двете страни на малкия коридор се извива дървена стълба за първия
етаж. Като се мине малкия коридор и се влезе в големия се завива на
дясно. В лявата страна на този коридор като се обърнем за изток се
намират три килии с последователни номера 2, 3 и 4. За да се влезе
в килия № 4 се минава през едно малко коридорче пред самата килия

В дъното на големия коридор от източната страна се намира килия № 5, а в другото дъно на западната страна се намира килия № 1, която е до самия клозет. От дясната страна на източното дъно срещу килия № 4 се намира килия № 6. Освен тия има още две килии, в които се влиза от към караулното помещение, което заема югизточната част на вилата. В една от тези килии прозореца се намира от към източната страна и гледа към улицата на двора. Прозорците на килиите/арестите/са боядисани с бяла боя, за да не се вижда през тях. Пред килия № 4 има едно малко коридорче, което се използва за склад на дърва. Големия коридор се осветлява с неоновы тръби. Килия № 5 има три прозорци, от северозток и юг и се намира под една кръгла тераса. През южния и прозорец може да се види прозореца на килия № 6, която се намира на източната страна на вилата. Ако се отворят двата прозореца на килия № 5 и 6 задържаните могат да си говорят помежду си. На всички прозорци на килиите са поставени дебели железни решетки с красиво извитие.

Килиите под №№ 2, 3 и 4 се намират покрай улицата, която се слива с шосето за гр. Солун, и прозорците от вън са на около 1 м. височина. Останалите килии се намират от към двора на вилата. Поне на сутерена навсякъде е циментов. От сутерена за първия етаж се влиза по дървени стълби които започват от малкия коридор, а от двора за сутерена се влиза през желязна врата. На края на стълбата за I-вия етаж има врата зад която има малък хол с един прозорец, от дясно в югозападната част на вилата на първия етаж се намира кухнята която също има един прозорец. До самата кухня точно от западната страна се намира клозета. В кухнята се готви на примус и печка. Готвачката Седва е възрастна жена на около 40-50 г. с прошарени коси, говори малко български, като го смесва с македонски език. При нея работи и друга жена на същата възраст и прилича на първата, но е по-слаба и с мургаво лице. Характерно е това, че готвачката Седва е запозната с почти всички изменници които минават през арестите на пункта.

Килиите в които се настаняват изменниците за разпит са обзавезени с един или два железни кревата в стая. По един дюшек, два чершафа, една възглавница, по 3 стари одеала, малка обля чугунена печка съгъваема масичка и глинена стомна за вода.

Във всяка килия има по два правилника написани на български език, стнасящи се за вътрешния ред на същата. В тях се дава напътствие за поддържане чистотата, както и за държането на арестантите ясни пред следователите и останалия персонал. На задържаните се дава

КРДОПБГДСРБНА	1
чл. 31, ал. 6	
от ЗДРДОПБГДСРБНА	
Дата: 17.04.2019г. Секретар: <i>[Signature]</i>	

= 4 =

горно и долно облекло, след като бъдат изкъпени, бръснарски принадлежности, паста за зъби и четка, кърпа за лице и др., които се отпускат от организацията УСП.

Храната на задържаните за разпит се носи от войниците скрапяващи вилата. През седмицата два пъти се готви месо, четвъртък и неделя, а в останалите дни постно.

I-ВИ ЕТАЖ НА ВИЛАТА – всички прозорци на етажа имат гъсти телени мрежи приспособени против комари. Стълбите за втория етаж започват от лявата страна на коридора които са циментови. Точно срещу тях има врата, която се влиза в големия коридор. От лявата страна на този коридор се намират две стаи, на първата от тях има два прозореца. В самата стая има маса, стол, карта на България и е обзаведена хубаво. В същата има стойка за някакъв уред, с който се стяга разпитваните, за да признаят по-бързо. Правят се снимки и се дактилоскопират задържаните. Тази функция изпълнява изменника на Родината _____, Ивайловградско, който е известен сред изменниците под името "БАЙ ВАСИЛ". От дясно на коридора също има две стаи, а на срещу от източната страна има прозорци на коридора и врата за излизане. На голямата кръгла тераса. В една от стаите в дясната страна на коридора от към юг на вилата водят разпит двама българи, за сметка на американското разузнаване. В същата стая има голяма маса с найлонова покривка на цвят кафява. На покривката има фигури на жени с дълги стомни в ръка и нещо като кледенец, палми и камили. Стаята е голяма в размер 4-5 м. и висока 3.5 м. От показанията на Борис Иванов Стоилов и други изменници завърнали се в страната е видно, че в същата стая и съседна на нея водят разпит изменниците българи Антон и Нико, така известни пред разпитваните изменници. От показанията снимки на Стоилов и останалите завърнали се изменници се установи, че Антон е изменника на Родината _____

_____ , а Нико е _____

син на бивш фабрикант, на колбаси. В стаята през време на разпита освен Нико и Антон, които водят разпита на изменниците при тях се намира и едно куче вълча порода, черно на цвят, на име "джек". Когато следсвателите излизат на вън от стаите, кучето остава вътре като пазач за да не мърдат емигрантите, което в тази насока е дресирано. Стените на стаята където работят двамата следсватели са боядисани с лимонен цвят и бронзови танети.

На същия етаж от показанията на завърналия се изменник Любомир Стайков Стайков от Хасково е видно, че на същия етаж водят разпит разведчици от американското разузнаване, които са в постоянен контакт със следователите Антон и Никол, говорели на английски и гръцки език. Същите владеели добре литературно български език.

II-РИ ЕТАЖ - за същия се излиза от първия етаж по циментови стълби и се влиза в един широк жол, на който от двете страни има врати за стаите и разположението е същото както на първия етаж. В дъното на коридора има преграда от пресован картон, който не стига до тавана. Между тази преграда и вратите за излизане на терасата се образува стая в която се води разпит на изменниците от гръцкото разузнаване. В същата има голяма карта на цяла България, има макар масичка без покривка, печка и радиопарет.

III ЕТАЖ - на същия етаж който е тавански има стаи. В тези стаи е разположена скраната на вилата състояща се от около 12 войника. В други претскоси на изменници е видно, че войниците са около 20 и че и на третия етаж се водело разпит от гръцкото разузнаване, но бил краткоераен, след което разпитваните се довеждали наново на втория етаж.

ОПИСАНИЕ НА АРЕСТИТЕ НАМЕРАНИ СЕ В КАЗАРНАТА ДРАМА

Тези арести се използват от разузнавателния пункт който е настанен във вилата посочена по-горе. Често пъти когато няма място във вилата изменниците биват поставяни в арестите на казармата. Самата казарма в Драма е бивше коменданство на българската войска и се намира в северозападния край на града от лявата страна на шосето, което стига до с. Папескьой. В казармата са настанени пехотни части. В една отделна сграда на казармата се намират арестите с 12 килии. Същата е обзидана с бяла боя. От тях 10 се използват за арести. Във всяка килия могат да се поставят по две легла, завивките там са слаби и зимно време няма отопление. Прозорците са висски и от вън срещетки.

Храната се дава на задържаните въжелезни кутии, в такива кутии се хранят и войниците. В коридора стои един войник часовей. Освен това около войника има и едно черно куче, обикновена порода. Разговор между задържаните от съседните килии не се разрешава. При нарушение на правилника на нарушителя се нався побой от войниците охраняващи ареста и то веднага при самото нарушение. Боя не се сан-

киснира ст началниците. В тареста на казармата изменниците оставят докато се освободят места във вилата, след което биват настанени в същата. Вземането на изменниците става с джипка, която е на разположение над разузнавателния пункт, обикновено се вземат сутрин в 8 ч. и вечер се връщат за преспиване.

От западната страна на ареста е входа на същият и се влиза през две каменни стъпала. Същият се намира по средата на стеравата Коридора е широк 2 м. и води до друга източна стена, където също има врата. На преко през средата на сградата има друг коридор, от край до край на ареста. От ляво на дясно са разположени килиите. Първа килия е в северозточния ъгъл, а следващите са от лявата страна на южната посока продължавайки покрай западната ѝ страна и в северозападния ъгъл е килия № 12. В ляво от входа на ареста е караулното помещение. На вратата всяка килия има правсъгълна дупка, през която подават храната на задържаните. Дупката от вън се затваря с подвижна дъска в средата на която има шписка.

Охраната на ареста се състои от 5 войника, един от тях постоянно дежури в коридора и проверява какво искат задържаните при почукване на вратите. Този войник не носи оръжие. Друг войник стои в караулното помещение също дежурен, а останалите щом са свободни излизат някъде на вън.

П Р А В И Л Н И К

ЗА ВЪТРЕШНИЯ РЕД НА АРЕСТИТЕ В РАЗУЗНАВАТЕЛНИЯ ПУНКТ ДРАМА

1. Поддържай стаята в изрядна чистота.
 2. Измитай всекидневенно пода на стаята си и поддържай чисти постилките!
 3. Не прави опит да влизаш във връзка по какъвто и да е начин с други като теб – без разрешение!
 4. Изпълнявай нарежданията на началниците и войниците!
 5. Не драскай, не пиши нищо по стените, вратите и пресорците!
 6. Не драскай и не пиши нищо по книгите които ти се дава за прочит.
 7. Не свири, не викай и не пей! При нужда почукай, а не блъскай по вратата.
- /други запеведи не си спомням, а на края завършва с думите: /—спазвайки тези наши нареждания ще допринесеш най-вече на себе си—че заслужаваш гостоприемството което ти го даваме.

ЗАБЕЛЕЖКА: правилника е стпечатан на български език и е скачен ст към вътрешната страна на стената на всяка килия.

Същия е възпроизведен ст изменника на Родната Илия Георгиев Им. Комитов през юни 1956 година.

А П Е Л

КЪМ БЪЛГАРСКИТЕ ЕМИГРАНТИ В ГЪРЦИЯ РАЗЛЕПЕН В КИЛИИТЕ
НА РАЗУЗНАВАТЕЛНИЯ ПУНКТ ГР. ДРАМА

БЕГЪЛЦИ ОТ БЪЛГАРИЯ В ГЪРЦИЯ,

-кралство Гърция.

Познаваме тежкия робски режим в който живее днес българския народ и затова всеки българин който успее в Свободния свят е твърде желан.

Идвайки тук Вие вземате задължението да уважавате и почитате гръцките закони.

По време на разпитите който ще ви бъдат направени, Вие сте задължени да кажете истината, в противен случай ще носите отговорност пред правосъдието. За всеки ст Вас за който по-късно се разбере, че е давал лъжливи сведения или е скривал истинските причини за идването си в Гърция ще носи отговорност пред строгите закони за шпионаж.

Надявайки се, че ще вземете предвид дадените Ви по-горе напътствия, Ви пожелаваме ст все сърце-добре дошли!

И с помощта на Бога Ви пожелаваме да се завърнете в свободената ст комунистическо иге Ваша Родина.

ЗАБЕЛЕЖКА: апела е стпечатан също на български език и е разлепен навсякъде до правилника.

Същия е възпроизведен ст изменника на Родната Илия Георгиев Им. Комитов през юни 1956 година.

Горните данни се потвърждават и ст показанията на изменниците:

1. ИЛИЯ ГЕОРГИЕВ КОМИТОВ, папка №
стр. №.....
2. БОРИС ИВАНОВ СТСИЛОВ, папка №.
стр. №.
3. ЛЮБОМИР СТАЙКОВ СТАЙКОВ, папка №.
стр. №.
4. ИЛИЯ КОСТАДИНОВ КУКОВ, папка №.
стр. №.

Из архивите на ДС

II-УСТАНОВЕНИ ЛИЦА РАБОТЕЩИ СРЕЩУ НАШАТА СТРАНА

В РАЗУЗНАВАТЕЛНИЯ ЦЕНТЪР гр. ДРАМА

По данни на I-во управление ДС е видно, че в разузнавателния пункт работят следните лица:

1. Началник на пункта е някой си КОНИТИС, за когото с данни не се разполага.

2. Представител на КИП в пункта е някой си ЙОАНИДИС, за когото с данни не разполагаме.

3. Слаб с мургаво лице, изпечен от слънцето, с къдрава коса, без мустаци, пуши, говори литературен български език и гръцки. Със среден ръст, предлага се, че е от Варна.

4. Нисък, ширскоплещест, с червеникъв цвят на лицето, коса кестенява, без мустаци, носи зелени оптически очила с дебели рогови рамки, пуши само цигари "Честерфилд", говори английски, гръцки и литературен български език.

5. Среден на ръст с малко продълговато лице, кестенява коса на вълни, без мустаци, пуши, на горната челюст от ляво има няколко златни зъби. Говори чист български език, английски и гръцки.

6. Среден на ръст, с обикновен тен на лицето, много подвижен, жив и общителен - темпераментен, с прешарена и рядка коса, малко продълговато лице, казва че е на 70 години, но не изглежда на толкова. Всяка сутрин се бръсне и си мие главата със студена вода, не пуши, пие много мастика, говори чист български език. Същия правел снимки и вземал отпечатъци от пръстите на изменниците. Обича да ходи на лов. Същия е живеял заедно с гръцки агент в конспиративна квартира и много бързо и умело е готвел.

7. Среден на ръст, с извънредно бледо лице, като че ли продължително време е боледувал и все още боледува. Облича се винаги с много горни дрехи. С черна коса, леко начупена на вълни, над челото косата му има малка чупка, с мустаци, пуши. Говори литературен български език и гръцки.

8. Грък, по националност, около 25 години, среден на ръст набит и здрав, с дълга черна къдрава коса, с червеникаво лице, с месести изпънвали устни, без мустаци, говори освен гръцки и слаб български.

9. Разпити по военно-морски въпроси в пункта е провеждал един грък на възраст около 45 години, среден на ръст, много пълен, кръгло пълно лице, с много малко косми по главата, много подвижен и енергичен. Същия е дал да се разбере, че главния инженер

на Корабостроителницата гр. Русе – инженер ДЪЛИСТОЯНОВ му е стар познат.

10. _____, около 30 годишен, висок, стресен, с резаво лице, без мустаци, с руса коса, заресана на дясно, със сини очи, със златен зъб от дясно на горната челюст, говори перфектно български език, знае и гръцки, ходи повече цивилен, понякога е виждан с офицерска форма, но без шапка и звезди на пагсните. Той правел снимки и вземал отпечатаци от пръстите на изменниците. Дказано е, че под това име работи изменника на Родивата _____ . Той е известен и под имената Нико и Никола.

11. Лице, което са го наричали "помощника" на около 38-40 години, по-висок от среден ръст, с бледа продълговато лице, с пълни мустаци, с черна коса, малко на вълни, нервен, говори гръцки и български, ходи цивилен, но е виждан и с офицерска форма без шапка и офицерска униформа.

12. МАНОЛИ – около 23-24 г. среден на ръст, пълен с гуша под брадата, с кръгло лице, без мустаци, руса коса, с червеникаво лице, с много косми по гърдите, говори гръцки и слабобългарски. Носи по-чест униформен, рядко цивилен.

13. висок, слаб, с продълговато мургаво лице, без мустаци, с черна къдрава коса, ходи винаги цивилен, говори гръцки и хубаво български език.

14. младеж на около 25-26 г. с еден на ръст, обикновено развит, засблено слабо и мургаво лице, без мустаци, не пуши, черна права коса, ходи винаги цивилен, говори гръцки и български езици.

15. младеж на около 25-26 г. среден на ръст, обикновено развит, с кръгло резаво лице, с руси тънки мустаци, с руса коса, много интелигентен, ходи цивилен и всеки ден сменя дрехите си, говори гръцки език.

16. НИКО, на възраст към 35 г. среден на ръст, кестенява коса доста прошарена, с американски маниери, делсвит и сериозен, със синкаво-сиви очи, знае стлично гръцки и английски. Има куче вълча порода, което винаги се движи с него. Казвал, че е македонец, имал чин капитан. По данни на завърналия се изменник Силви Георгиев, същия се казвал _____ от гр. Трън. Има основание да се предполага, обаче че това е _____ от Плевдив.

17. Около 50 г. с прошарена черна коса, черни очи почти висо на ръст, носи очила с голям дисптьр. Говори чисто български, знае

= 3 =

КРДОПБГДСРСБНА 1
чл. 31, ал. 6
от ЗДРДОПБГДСРСБНА
Дата: 17.04.2019г. Секретар: <i>[Signature]</i>

10

гръцки и английски.

Горното се вижда от справката на I-во у-ние ДС от 8.1.58 г. папка №. стр.

Освен това от показания на завърнали се изменници и З/А е видно, че в същия център работят следните лица:

1. _____, на около 28-30 г. не знае добре български говори гръцки, пуши, притежава българс-гръцки речник, среден на ръст, черна къдрава коса, черни мустаци. Същия води разпит на изменниците във разузнав. пункт Драма. При разпита проявява интерес най-много за Казанлък, Габрово, Копаровград и Сливен, за разположението на града, производството на сталелите заводи и това на предприятието, какви военни части има в съответния град, тяхното разположение и въоръжение. Какви летища има, и пр. Проявил е интерес за пехотния полк в Ст. Загора, къде същия провежда стрелбите и маневрите си. Какви занятия се провеждат в школата за сержанти, какви неприкосвени запаси има и пр. Проявил е интерес също и за радарни съоръжения в тия градове. Какъв е числения състав на граничарите в Златоград и Рудозем, какви офицери са познати на изменниците и най-вече кои са служили в Мадан и служат, ли съдите в същия град, респективно ДС или милицията. В процеса на разпита същия упражнява физическо насилие на изменниците които се спитват да го излъжат. Такива насилия той лично е нанасял на стотелни изменници.

Горното е видно от показанията на Петко Александров Димитров, папка №. стр. №.

2. ПАНАЙСТИС, на около 40 г. с кестенява коса, мустаци, с редки изпъкнали зъби, говори добре български език, пуши. Същия провежда следствие и често е влизал при следователя българин Антон

. По данни на завърнали се изменници, същия е българин, и знае добре български език. Панайстис и Антон постоянно са имали контакт, съветвали са изменниците да говорят само истината и ги заплашвали, че за неверни данни щели да бъдат подведени за шпионаж и съдени от гръцките закони. Характерното е за Панайстис, че винаги проявява интерес за партийната принадлежност на разпитвания изменник. Горното е видно от показанията на Петко Александров Димитров, папка №. стр. №.

3. _____, на около 23-24 г. среден на ръст със светло кестенява коса, средно пълнен, не пуши. Същия се явява като помощник на _____ . При разпита същия си е признал, че се

11

казва ,водил разпита на български без преводч.От някои по-казания е видно, че _____ е на около 35 г.и че слабо знаел български език.При разпита на изменниците се интересува с подробности за автобиографията им,къде са служили,къде са работили,и особено наблягал да изясни къде са били на работа последните 5-6 м.и кои градове е посещавал през това време,задавал е въпроси дали са изпращани от ДС в Гърция,съветвал ги е да говорят истината,за да не се случат лоши работи с него.В разпита се стреми да изяснява пътищата в нашата страна.казармите,военните поделения с какво сръжие са снабдени.Същия при разпита на изменниците някои от тях закарва с джипа в арестите на казармата и сутрин ги взема обратно.Участвал е в побойщата на тези изменници за които се съмнява,че са изпратени от ДС,като е бил много жесток при ~~ин~~квизициите.Поддържал е връзка със следователя Антон/_____.Двамата са предлагали на изменника Петко Александров Димитров да бъде изпратен на наша територия с разузнавателни задачи.

Горното е видно от показанията на Петко Александров Димитров,папка №.....стр.№.....

АНТОН,на 32-35 г.с кестанява - светла коса,с продългсвато лице,много финно облечен има американски маниер,пуши,американски цигари и съхранява при себе си спиртни напитки.От показаните снимки на около 8 изменника-завърнали се,се установи,че същия е

Антон работи в разузнавателния пункт на първия етаж в стаята,^{на}която вратата излиза на голямата тераса и е в съседство със следователя Никол.В същата стая се намира и апарата"дидектор на лъжата".При разпита особено интерес проявява за гр.Хасковс,Димитровград, Пловдив и др.по-важни градове от Южна България,особен интерес проявява къде се намира ДС и милицията в същите.На много от изменниците е предлагал да бъдат изпратени с разузнавателни задачи на наша територия,с някои от тях е устройвал и лична среща с двама американци,на които е служил за преводчик.На изменниците,на които е възнамерявал да ги вербосва и изпрати в страната е предричал падането на народната власт,след което щели да им дадат големи длъжности в България.Разпита води на български и на някои от изменниците е казал че е от Пловдив.Също така води разпит и съвместно с гърци-следователи и е предлагал на същите да изпращането им в България.Проявявал е често арестите,раздавал е на изменниците цигари и по-хубави дрехи,грация

които са били при него на съхранение. При разпита на Антон Сстиров Радев ст Петрич, следователя Антон е проявил интерес за гр. Петрич, какви родове войски има, къде се намира ДС и милицията, складовете на РДС и пр. За гр. Сандански, се е интересувал какви войски има в същ и особия интерес е проявил за някаква фабрика, която произвеждала барут. За същитѣ предложил на Радев да се съгласи и го прехвърлят в България, за да я запали. При прехвърлянето му щели да го изпратят заедно с изменника Илиа Куксов или Вампирджията, като за целта щели да го подгответ как да манипулира при запалването. Радев е разпитван и ст двама гръцки следователи, които при сработката му да изпълни задачи в България му казали, че това е съгласувано и с техните шефове Антон и Нико, които добре го знавали и да го въртели по същите. При подработката на Радев, Антон и двамата гръци са го заплашвали че той ако откаже да дойде в България щели да го вземат сджипа и го убият. Също са го заплашвали с апарата /дидектора/, че ако той не се съгласи да дойде в страната ще го поставят на същия. В процеса на разпита са му давали да пие кафе, чай и цигари. Антон е ходил разпит и на изменника Кънчо Ганев Кънчев ст с. Маджарско, Старозагорско. От същия искал цялостна автобиография и го обработвал за вербовка и изпращането му в страната с разузнавателни задачи. Интересувал се е за военни сведения в Старозагорски окръг и го накарал да напише всички комунисти от с. Млекарско, Невозагорско, а така също и кои са антикомунисти, за което Ганев е посочил ръководящите другари в селото и някои ставлени врагове на нашата власт. Антон по време на разпита се представил, че е 27 набор и до 50 г. е бил чиновник в ВНЕ София, че през същата година е избягал в Гърция и т.н. При разпита е бил облечен с американски офицерски дрехи. Това е видно и ст показанията на Павел Илиев Луканов ст с. Игнатица, Врачанско.

При разпита на изменника Борис Стоилов ст Велинград в същия участвал Нико и Антон. Двамата били елегантно облечени, Антон проявил интерес и подробно го запитал за гр. Велинград, бил доста внимателен към него и че идвал специално много ст далеч, за да се срещне със същите. В процеса на разпита е дал вид, че проявявал големи грижи за него, при разговори за Велинград той се представил пред Стоилов, че е ст същия град.

Горното е видно ст показанията на Петко Александров Димитров папка №....., стр. №....., Кънчо Ганев Кънчев, ~~Илия Куксов~~ Павел Илиев Луканов и Ангел Григоров Миланов.

Из архивите на ДС

КРДОПБГДСРСБНА 1
чл. 31, ал. 6
от ЗДРДОПБГДСРСБНА
Дата : 17.04.2019г. Секретар : /108/

5. НИКО/ , на около 35 г.с кестеня
ва кеса, зарешена на път. Същия води разпит на изменниците и се
представя че се казва Никс пред други , а пред трети
.., че бил ст и т.н.

При разпита на изменниците Никс поддържа постоянна връзка
с един грък на име лейт. Херман, двама американци, с които след раз-
пита на даден изменник преценяват и дават нова насока на след-
ствието им. В постоянна връзка е със следователя Антон.

При разпита Никс проявява интерес за автобиографията на из-
менника, тази на баща му майка му къде живеят, и какво е положението
на селяните членове от ТКЗС. Интересувал се да изясни причините за
бягството на изменника и след като се запознае основно с биогра-
фията, характера и слабостите му, го подготвя и предлага вербовка
и изпращането му на наша територия с разузнавателни задачи. При
обработката на изменника говори и за предстоящото сваляне на на-
родната власт, че той е в състояние да му помогне и след като работи
за дадено разузнаване цел да му уреди въпроса да го изпрати в
Америка, където ще живее с добра заплата и при добри условия.

За България проявява интерес отделните заводи какво произвеж-
дат, за мостове и пътища на страната, предлагал е на изменника Радев
от Петрич да бъде изпратен в Сандански и запалят заедно с Куков
барутна фабрика, като за целта те двамата с Антон щели да го под-
готвят. Същия е правил проверки на жилищата и е проявявал интерес за
положението на самите изменници намиращи се на разпит.

Горното е видно от показанията на Антон Сестиров Радев от
Петрич, Любомир Стайков Стайков от Хасково, папка №....., стр. №...

От други показания на изменници е видно, че изменника
е известен и под името . Изменника Киро, рсд.
от с. Житаре, Бургаско, а жив. в Бургас е разказал на Любомир Стайков
Стайков, че е негов познат още от България, със
същия са яли и пили заедно в Пловдив преди да избягат и че бащата
на същия имал фабрики в София и Пловдив били са много богати. Един
път при среща с него в Пловдив са се посчерпили и след като Киро
идва в Драма се срещат наново, където яли и пили цяла нощ. На другия
ден започнал да му води следствие, като му казал, че
приятелството си е приятелство, но той трябва да каже истината защо
е избягал от България. От изменника Киро, Стайков разбрал че същия
има един или двама братя и били много богати в града.

14

Списанието което дава изменника Стайков за е. че същия е на около 30-34 г., неженен, среден на ръст, пълен, бяло лице, коса кестенява, очи кестенява, финис се носи, косата му е начупки, но не къдрава. Това описание съвпада с списанието на . Когато е на работа е бил много сериозен, а когато е на ядене и пиене е веселяк. Живял някъде в горния край на града, като се тръгне от центъра на шосето за Серес. Къщата е до самото шосе. От показаните снимки на някои изменници се установи, че е известен и под името от гр. Русе, горното е видно от показанията на ЛЮБОМИР СТАЙКОВ СТАЙКОВ от Хасково, АНТОН СОТИРОВ РАДЕВ от Петрич, пред което се е представил под името и показанията на БОРИС ИВАНОВ СОТИРОВ от Велинград, папка №....., стр. №.....

6. , на около 42 г.

В разузнавателния пункт е работил до м. декември 1956 г. и според показанията на завърнали се изменници заминал за САЩ с изменника Стою Колев Чошовски от с. Брезово, Пловдивско. Изменника Иван Иванов Иванов говори, че преди 9. IX. 44 г. е бил в полицията Ивайловград и че името му научил от войниците които скриват вилата. Завърналия се изменник Илия Костадинов Куков от Петрич говори в показанията си, че е работил като следовател в разузнавателния център Драма известен под името , по-късно е работил известно време и в конспиративната квартира на същия център находяща се на ул. Каминиса № 5, в която са подготвяни няколко изменника на Родината за прехвърляне на наша територия с разузнавателни задачи. Изменника Иван Иванов след като стига в лагера Лавриса с разговор с едно момче на около 18 г. от Ивайловградско му казал, че в разузнаването Драма работил , който преди бил в лагера Сирс, а след това го вземало гръцкото разузнаване на служба в Драма. Иван Иванов е дектилоскопиран от във вилата Драма. Видил му е също разпит, като е проявил интерес за местонахождението на военните части в страната имало ли е в България руски войски и най-много е проявил интерес за гр. Ивайловград. В конспиративната квартира е заместил . Същия е бил в постоянна връзка с Нко и Антон и е вземал участие в разпита на изменниците.

Горното е видно от показанията на Илия Костадинов Куков Любомир Стайков Стайков и др. папка №....., стр. №.....

7. МИЦО, същия гговори много добре български език. Познава добре Кърджали, черноск, среден на ръст, с къдрава коса, женен с две деца на възраст е около 28 г. Жена му е по-голяма с 6-7 г. от него, войниците във вилата го подигревали, че жена му го била сткраднала и се оженила за него. По време на разпита на изменниците е проявил интерес за Кърджали. къде се намират новите заводи, всеяното поделение и правил проверки дали разпитвания ще го излъже за същото от което се разбирало, че той познавал добре града. Предлага е на някои от изменниците да работят за гръцкото разузнаване и бъдат прехвърлени в България за събиране сведения. В процеса на разпита на изменника Стайков, Мицо му казал, че работили съвместно с Херман, и че тези показания които е дал пред Херман се били при него. Стайков е разпитван по същото време и от Нико на който разпит е присъствал и Херман. Херман и Мико в присъствието на Мицо са гговорили на английски език, като Нико направил уточнение на показанията.

Горното е видно от показанията на Любмир Стайков Стайков папка №....., стр. №.....

8.

Същия е работил в една частна къща, която едната половина от нея е на един етаж, а останалата на два етажа. Същия се е представил, че е българин, и се казва Томсън, висок е към 1.80 м. към 39 г. рус, с права коса, ранен в дясното рамо. В тази къща се е грижил за храната на намиращите се изменници. В същата къща е идвал няколко пъти един американец с бяла коса, висок, на около 60 г. с изпаднали предни зъби и е вдвил разгговор поотделно с изменниците. Също при изменниците в къщата идва и един гръцки офицер цивилен, знае американски и им давал пари. Давал им е дрехи за излизане в града.

По-късно Томсън е напуснал тази къща/квартира/и на некое място поел длъжността

Горното е видно от показанията на Любмир Стайков Стайков стр..... №..... папка №.....

9. фелдфебела

работил до 1956 г. в разузнавателния пункт Драма. Същия е заминал със самолет заедно с _____ за САЩ при заминаването си

е заплашил Илия Куков, за това, че искал да се завърне в България като му казал: "ние ще умрем, ама и твоята нема да е лесна". На път за САЩ е носил 4 големи куфара с багаж, които тежели по 30 кгр. един. На ръката си носел 4 златни пръстена, ръчен златен часовник и златна гривна. Горното е от показанията на Илия Куков, стр....

§....., папка №.....

КРДОПБГДСРСБНА	7
чл. 31, ал. 6	
от ЗДРДОПБГДСРСБНА	
Дата : 17.04.2010г.	Секретар : /128/

10. ЯНИ/ЯНИС/ -грък, низък, не много пълен, червендалест, има черни мустаци, коса черна, схи в таванските стаи на вилата, дали е женен не е известно, много нервен и много се кара на арестантите. и на служителите. Винаги е намусен и все нещо му е некриво. За него е известно, от следователи и от войниците че се казва Яни. Същия изпълнява длъжността преводчик в разузнавателния пункт, посещавал е и конспиративната квартира като преводчик и участвал при подготвката и обучението на изменниците Йсрдан Черев и Любомир Стайков Стайков. Придружавал е винаги офицера който е водил подготвката на изменниците. Участвал е в едно пробно учение на самата граница, с цел да видят как двамата изменника ще минат не-легално границата, как ще замаскират следите си и пр. За тази цел са създали изкуствена граница. Янис се познава също и с Васил,

Горното е видно от показанията на Любомир Стайков, папка №....., стр.....№.....

11. БАЙ КОЛЮ, на около 45 г. с очила, Същия водил разпити и се интересувал за автобиографията на изменниците, какви всенни подразделения знаят в България, изяснява с подробности къде са служили изменниците, какво е тяхното материално положение и това на домашните им, проявявал е интерес по забиколен начин да установява дали същите са изпратени в Гърция със задачи на ДС. Лично той е предложил да бъде изпратен в България изменника Кънчо Ганев Кънчев с разузнавателни задачи. След като всеки разпита се е свързвал със следователите Антон и Никс, разглеждали са протколите от показанията им и след това изменниците са извиквани за уточняване от Антон и Никс на същите.

Горното е видно от показанията на Кънчо Ганев Кънчев, стр. №....., папка №.....

12. СТАВРИ, на 55 г. представил се е че е от Асенсвградските села или града. Същия е висок, с мургаво лице, черни очи, носи очила, защото имал изкривен поглед, храни се в готварницата в разузнавателния пункт, а живее на квартира в града. Занимава се с домакински въпроси и стчета на арестантите. Повече престоява в готварницата, където пише нещо. Според мнението на отделни изменници е видно че е известно, че на него не му дават хора за разпит и ако са му давали то по-второстепенни. При разговор с изменниците се страхувал да не разберат гърците, че говори с тях. От изменника Стайков е видно, че Ставри му казал, че живял в България в Асенсвград или околията

17

Името му научил от следователя Нико, когато разговаряли двамата без да видят Стайков, че ги наблюдавал от ареста. и Нико му споменал името.

Горното е видно от показанията на Любмир Стайков, папка №....., стр. №.....

13. следовател-с къдрава коса, висок, черен, с мустаци, същия водил разпит и се интересувал главно от всички сведения, за посетата в България има ли танкови препятствия по тях, разместване на всички части и летища и пр. Същия следовател е водил разпит и на Илия Герг. гиев Иванов от с. Пясски, Санданско. При разпита е настоявал да призна че е изпратен със задачи от България. Нанасял му е побой на изменниците с крака и юмруци, като в помощ му е бил придаден един войник.

Горното е видно от показанията на Любмир Стайков, папка №....., стр. №.....

14. СЛЕДОВАТЕЛ-среден на ръст към 35 г. рус, с прошарени коси с мустаци, златни зъби, пуши, не знае добре български език, елегантно облечен, видно от показанията папка №....., стр. №.....

15. СЛЕДОВАТЕЛ-българин, среден на ръст, спада малко към високите, на около 55 г. мургав с очила, всеки ден си сменя костюмите, бръсне се всеки ден, знае чисто български, по-късно научил в лагера Лавриш, че му казвали, обаче не е сигурен.

Горното е видно от показанията на Илия Герг. гиев Иванов папка №....., стр. №.....

16. следовател висок, със средна пълнота, мургав, прошалени коси над ушите, косата му е сресана на страни, отначало се държал с изменниците много строго, а после добре,

Видно от показанията на Илия Герг. гиев папка №....., стр. №.....

17. СЛЕДОВАТЕЛ, българин, водил разпит на втория етажна около 35-36 г. знае добре български, има златен зъб, но от коя страна не си спомням, при него по време на разпита идват един американец който участва също в разпита, а той служил за преводач, американеца е висок, без очила, рус, говори малко български, със следователя говорили на английски.

Горното е видно от показанията на Илия Герг. гиев, папка №....., стр. №.....

20

V. МЕТОДИ НА РАВСТА, МАНИЕРИ НА РАЗПИТ, ВЕРБОВКА, ПРОВЕРКА
И ОБУЧЕНИЕ НА ИЗМЕННИЦИТЕ НА РОДИНАТА

От данните събрани от завърнали се в България бивши изменници на Родина и от З/А, е видно, че след като изменника на Родина премине границата за Гърция и се предаде на първия срещнат човек зад граница, бива отведен при войниците в най-близката гръцка заставка. Те от своя страна му правят обиск, без да му провеждат разпит, понеже обикновено няма кой от тях да разбира български език. След това според съобразителността на войниците, някои обличат изменника във военни дрехи, като му дават да носи пушка с изваден затвор на известно разстояние от заставата към вътрешността на Гърция като го конвоират двама или трима въоръжени войници. След като се мине известно разстояние му се взема пушката от друг войник, който предварително е бил изпратен напред без пушка. Това вероятно се прави да не се вижда, че от заставата излизат цивилни хора, от една страна и от друга да не се наблюдава от българска страна. Изменника бива откарван до там от където може да се вземе с джип или друго превозно средство, за да се откара в най-близката войскава част. Там бива разпитан набързо и на кратко от офицери, често с помощта на преводач от местното население, който разбира български език или с помощта на някои войник обикновено помак. Там изменника бива разпитан от къде е преминал границата, кой му е помогнал, какви военни части е забелязал и знае покрай границата. Какви военни укрепления и военни съоръжения знае около границата. Ако е от граничните села го разпитват за някои на тях вече известни хора, за комунисти, активисти и отговорни хора в населения пункт. Кой офицери познава, близките военни гранични части и какъв състав имат, какво въоръжение, разстановка на постове и пр. Престоя там става кратък, след което бива откаран в най-близкия оклийски център. Там бива разпитан по-подробно от военните и полицията пак с преводач. Вземат му се отпечатъци от пръстите и снимки за регистриране, прави му се основен личен обиск, вземат му се войнишките дрехи ако му са били дадени такива и му се дават неговите, с които е преминал границата. Там престоя обикновено е няколко дни - 3-5.

Има случаи след предаването на изменниците в най-близката заставка, от там до най-близкото военно подразделение или до превозното средство, да им връзват ръцете и така да ги конвоират или пък да ги

прекарват с катъри, като им връзват краката под корема на катъра. Такъв случай има с Иван Иванов Иванов, Други пък ги сткарват пеш до превозното средство, Според това къде са преминали границата зависи в кой сколийски център ще се откара първоначално изменника. Напр., тези които преминават границата в Свиленградско или Ивайловградско, ги откарват в гр. Одретиада. Тези които преминават границата в Златоградско, Рудозем и Маданско, ги откарват в Гюмюрджина, а тези които преминават границата в Петричкия край и Г. Делчевско стначало ги карат в Демир Хисар, а след това в Серес и Драма. Обикновено в тези центрове престояват по няколко дни. Правят им се снимки и се дактилоскопират. След това като бъдат освободени, след филтрацията им в Драма за изпращане в някои от лагерите им се издават лични карти от тези сколийски центрове в района на които са преминали границата.

В тези сколийски центрове обикновено ги разпитват по разузнавателни въпроси — от военен, стопански и политически характер. Понякога когато се съмняват в някои, че е изпратен от ДС прилагат физическо насилие, за да признае като направо му казват, че е изпратен от ДС. Служат си и с такива трикове за психическо въздействие, като изкарване на вълн из грана вечерно време с вързани счи, след това го карат сам да си копае гроб, зареждат автомати за разстрел и му поставят въпроса да си каже последната дума, като го съветват да си признае, след което щели да го освободят и изпратят в която пожелае от страните на Запад. Такива случаи има със завърналите се изменници Борис Иванов Стоилев, стр. №....., Никола Крумов Манолов, стр. №..... и др. Понякога поставят направо въпроса за връщането му в България, за да извърши някакъв диверсионен акт или пък терористически, като обикновено се поставя въпроса да се убие някой близък от семейството или роднините на изменника. Изменника обикновено отказва да извърши такова действие и с това го обвиняват че е комунист и изпратен от ДС. Такива случаи има със завърналите се изменници Никола Крумов Манолов стр. №....., Цанко Данаилев Тенев стр. №....., Петко Александров Димитров стр. №..... и др. Има случаи и на добри отношения към изменника, като ги водят на кино, дават им пари и пр. — случая със завърналия се изменник Андон Сстиров Радев, стр. №.....

След като престоят известно време в сколийските центрове биват изпращани във вилата на гръцкото и американско разузнаване

de

в гр. Драма. Там им се извършва основно следствие и филтрация от специално назначени за целта следователи владеещи български език.

Едни от тях разпитват обикновено и събират сведения за гръцкото разузнаване, а други за американското разузнаване. Там престояват по два-три и повече месеци. Биват разпитвани по всички военни, политически и стопански въпроси, като специално по военните въпроси се разпитват от запознати в това отношение хора. Прави им се проверка като се провеждат различни комбинации и мерсприятя, за да се установи с какви намерения е отишел изменника в Гърция. В този център разполагат с богат архив от топографски и други подробни карти за цяла България. В резултат на разпитите са добили данни за много наши промишлени военни обекти, както и данни за различни ръководни личности, с които данни си служат за проверка на самите изменници. Има картотека и описание на всички села и окроливите в България, дори и махалите, от което лесно се ориентират и правят проверки. Има данни че на съмнителни лица на широко се използва физическо насилие, нанасяне побой с палки по краката и по ръцете, бой с юруци-бокс до използването им на някаква "машина" наистина, която работи на принципа на кръвното налягане, като записва синусидата на пулса, който пък се мени в резултат на въздействието от различните въпроси на нервната система.

СПИСАНИЕ НА "МАШИНАТА НА ИСТИНАТА"
"ЛАЙ ДЕЛЕКТОР"/ДЕЛЕКТОР НА ЛЪЖАТА/

Това е специален апарат с който американското и гръцко разузнаване си служат за проверка смущенето на сърцето и кръвното налягане при разпита на вербованите агенти, или изменници на Родната.

Външния му вид наподобява на портативен радиопарат. В отвора на апарата се проточва валик, като широка книжна лента. Върху лентата се спускат три стъклени тръбички напълнени с червена течност.

Накарват обекта да си свали палтото и ризата. Вземат му дясната ръка, напипват му пулса и слагат/завързват/на ръката му /на мускула/ здрава черна връв, приличаща на тая която лекаря поставя за измерване на кръвното налягане. Към връвта се прикрепена каучукова тръба завършваща накрая с металическа втулка във формата на круша. После свиват дланите на обекта и ги притискат с белезници.

От вътрешната част белезниците са като малки възглавнички от мека гума. От външната част на белезниците се проточват няколко кабели /проводници/ до апарата. Включват се няколко проводници в апарата изважда се гумевата тръбичка и с нея се превързват гърдите на обекта. При това положение апарата е готов за действие.

На обекта се напомня, че ще му бъдат зададени въпроси на които той трябва да отговори кратко и бързо.

Задават му въпроса и щом обекта започне да говори лентата на апарата започва да се движи и стразява всяко негово смущение. Той фиксира/отбелязва/ биенето на сърцето, което накрая зависи от реакцията на човека и несочакваните въпроси. Определя равномерното отделяне на потта и отбелязва даже и незначителните колебания на кръвното налягане.

На обекта се задават 8-10 несочаквани въпроси и чак тогава му развързват маркуца и изпускат въздух.

С такъв /дедетор на лъжата/, американското разузнаване психически въздейства на завербования човек, оказва му давление и го подчинява на своята воля. Апарата разчита на слабонервните и изпитват всеки преди да бъде стпратен в американската школа за разузнаване.

След основен разпит почти на всички се поставя въпроса за сътрудничество на гръцкото или американското разузнаване, като се подхожда конкретно и диференцирано. Ако изменника се съгласи на сътрудничество, обикновено не го пускат при другите изменници в лагера, а го ствеждат на специални места за подготовка в Атина или другаде. С това се запазва конспирацията, докато по-рано ги вземаха обикновено от лагерите "Лаврион", "Сорис" и др. пред очите на другите изменници и всички научаваха за отсъствието им и постъпването им на работа в разузнаването.

За отбелязване е, че като постоянен явление е посрещането на емигрантите в разузнавателния център гр. Драма. Там отначало като стидат ги посрещат с думите "добре дошел в свободния свят" и веднага му подаряват найлонова пазарска чанта, в която има една голяма хавлиена кърпа за лице, две други по-малки кърпи, по няколко носни кърпи, по едно пакетче носчета за бръснене, самобръсначка, гребенче за коса, металическо огледало, бележник и млиив, сапун за лице и сапунерка и др. принадлежности за лична хигиена. Веднага го ствеждат в банята да се изкъпе и след това започват разпита им.

Ако има място в килиите на пункта настаняват изменниците там, ако пък няма място ги сткарват в килиите на казармата в гр. Драма. От там денем го вземат с джип и го сткарват във вилата за разпит. Разпита се извършна на няколко етапа и в зависимост от резултата подхождат към вербовка.

ПЪРВИ ЕТАП - от разпита на изменника е краткосрочен и има предимно опознавателен характер. Разпитват го бегло, относно биографията му като повече наблягат на причините за бягството му. В някои случаи когато изменника съобща, че е избягал от България за извършено от него престъпление/надчет, кражба и пр./и страхът му от съдебна отговорност, органите на гръцкото разузнаване провеждат с него трик, с цел да спечелят доверието му и да подчертаят своята "благосклонност" към него. Така напр. когато през юни 1956 година изменника Илия Георгиев Комитов бил сткаран в гр. Драма в една стая на II етаж на пункта го посрещат трима души говорещи хубаво български език. На въпроса на Димитър - какви са причините за бягството му в България, Комитов отговорил, че е осъден за 3 години затвор заради надчет и бяга от отговорност, а Димитър му възразил, като му казал "Илия ние така не сме приют за криминални престъпници. Такива ние си имаме. Ти трябва да се върнеш и си изтърпиш наказанието."

След това Димитър се обърнал към другите двама с въпроса? "А Вие какво ще кажете". "Нека остане" му отговорят те.

"В щом двамата са съгласни да останеш аз не мога да изляза насреща им, ще останеш".

В продължение още на около един час го разпитват за биографията му и го оставят.

След така импровизираното посрещане на изменника му поднасят найлонсва чанта с теслетни принадлежности. Чантата е обикновено синя на цвят с цип и надпис "...". Ако някой от изменниците не разбира надписа им му съобщават, че това е подарък от "Свободния свят".

В продължение на 3-4 дена след този разпит изменника не се вика на разпит, като през това време се предполага, че начина на посрещането му "с подаръци и проявено внимание" и апела към изменниците в килията ще му окажат съответното психическо въздействие и ще го предразположат към признание.

ВТОРИ ЕТАП. Този разпит е насочен преди всичко към изясняване причините за бягството на изменника.

Характерно за метода на разпита е, че органите на гръцкото разузнаване започват винаги с изясняване първо на биографията, на изменника. Разпитват го подробно за родителите и роднините му, за тяхната трудова дейност и политическа принадлежност. След това изясняват подробно семейта той къде, кога и какво е учил, къде и какво е работил, кои са му приятелите от училище и по месторабота, какви са неговите и на приятелите му политически убеждения.

Междувременно /по време на разпита/ на изменника се вземат отпечатъци на десетях пръсти в пет картони и по три фотоснимки. Заедно с името му написано на гръцки език върху картон и окачен на гърдите му. Това става и пригледна за целта стая на втория етаж от определено лице или от разпитвания го. Някои от органите на гръцкото разузнаване водят разпит на изменниците по предвечително напечатан въпросник, а като получи отговор по всеки отделен въпрос и си вземе бележка по същия го зачертва.

Така два, три пъти изменника бива разпитван по един и същи въпрос ив стремежа си по-точно да се доберат до истината старателно търсят противоречие в обясненията му. Понякога за малки неточности в обясненията по еднакви въпроси го ругаят, наричат го шпийсин и му се заканват с бси. След това на изменника дават сам да пише подробно автобиографията си като в продължение на месец и повече го карат да я пише по няколко пъти все със същата цел. Характерен е в това отношение случая с изменника Кирил Иванов Зашев, който за да скрие от гръцкото разузнаване паспорта си на границата ги излъгал, че го е загубил преди на един футболен мач в България. Обясненията стигнали до разузнаването на паспорта обаче са се видели подозрително за гръцкото разузнаване и разпита на Зашев продължил повече от един месец, докато най-после Зашев е бил принуден да признае истината-че го е скъсал, което още повече засилило подозрението на гръцкото разузнаване към него.

За проверка на обясненията дадени от изменника понякога органите на гръцкото разузнаване прибягват до комбинации. Така напр. след като в продължение на около 20 дневен разпит на изменника Димитър Иванов от Русе не открили никакви противоречия в обясненията му/относно причините за неговото бягство/му острйоли следната комбинация:

затворили го в една от колиите на пункта, а от съседната килия чрез чукане се свързали с него. След това без да се виждат помежду започват да му подават през прозореца листчета с написани върху тях въпроси. Как ти е името, от къде идваш, кога и защо си избягал, имаш ли познати в Гърция, какви мислиш да правиш в Гърция и пр. На същото листче изменника написва отговора на въпроса и го връща обратно през прозореца на непознатото лице през другата килия. После му се дава друго листче с друг въпрос и изменника отново написва отговора и го връща обратно. Това продължило около две седмици, но нередовно/ през ден или през два/ докато в основни линии се провери отговора биографията и причините за бягството на изменника. Ако изменника постави в листчето контравъпрос, другият му отговаря, че и той е изменник като него с име от гр. от където скоро избягал в "Свободния свят" и пр. Всичко това става по такъв начин щото в изменника да не остане листчета със зададените му въпроси.

При този етап на разпит органите на гръцкото разузнаване отделят значително внимание на пътя по който се е движел изменника до границата и начина на самото минаване на същото. Разпитват го подробно също така за обстоятелствата при които се е съзвал на гръцка територия и на кого първо се е предал.

Разпита не се води системно и непрекъснато обикновено сутрин започва от 8-9 ч. и свършва към 12 ч. на обед. До към 16 ч. /през големите горещини/ не водят разпит - почиват. След обяд започват от към 16 ч. и продължават до към 18, понякога до 20 ч. Разбира се понякога разпитват само до обяд или само след обяд.

Когато личността на изменника и обясненията не бъдат големи подозрения, накрая на речения етап на разпита приключва още първите 5-6 дни.

ТРЕТИ ЕТАП. На разпита има предимно разузнавателен характер и трае продължително време - месец и повече.

Обикновено се започва с разпита на изменника от момента на войнишката му служба и се интересуват от следните въпроси: в коя войска част е служил, кои му са били командири, какво е въоръжението на войсковата част, какво е продоволствието на същата с храна, какви други военни подразделения или офицери познава, къде има летища за реактивни самолети, какви укрепления е забелязал покрай границата, виждал ли е придвижването на български или съветски войски към границата и пр.

27

Разпитват го също къде из страната е пътувал и кои градове са му познати, какви фабрики и заводи му са известни, могат ли същите във военни време да се преустроят за производство на военни материали по кои жп линии е пътувал и какви жп мостове познава. Какви посета минават през родното му селище и пр. За стопанското положение в страната го разпитват какво е състоянието на ТКЗС и отношенията на селяните към тях. Какво е предвослствието на населението с хранителни и промишлени стоки, каква е цената им, каква е заплатата на работниците и чиновниците, къде и какви точни магазини има точно в родното му селище, има ли електрификация и водоснабдяване, има ли милиция и войска и колко и пр.

Изменника Димитър Тодоров Иванов бива разпитван в продължение на 17 дни освен по изброените въпроси и за следните: Кой е директора и кои други учители познава от УТР/корабостроителния техникум/в гр. Варна, кои от тях са членове на БКП, какъв е режима в това училище, на чии разходи става учението и колко години трае същото, как става настаняването на работа след това, колко души работят в корабостроителниците в гр. Русе и Варна, какво произвеждат, кой е директора, кои са началниците на цехове, кои инженери познава, колко войници охраняват моста на Дунава в Русе, колко офицери има там и пр.

По военни въпроси са го разпитвали и за: кой е адмирала на българската флота и от къде се командва тя, от София, Варна или от Русе, колко войници има във военноморските сили и къде е щаба им, колко години служат моряците излизат ли на учение, колко на брой кораби имаме и какви са, какви радарни станции познава и къде са разположение, кои членове на БКП и активни членове на ДСНМ познава и пр.

Тъй като Димитър Иванов е от Русе и е познавал добре града също и Варна, в продължение на два дни е бил подложен на подробен разпит с помощта на специална карта и указател на Русе и Варна, за всички, военни, стопански, административни и др. обекти в двата града. Това извършили по следния начин:

Отделните обекти са обозначени на картата с номера, а в справочника е дадено и обяснението им. На изменника се поставят примерни въпроса с № 8 или с № 11 и т.н. какво е обозначението на картата, изменника отговаря че е примерно гарата, а от справочника се проверява верен ли е отговора. Или пък му се поставя въпроса

къде се намират казармите и след като посочи на картата с какъв номер са обозначени, стиско се прsverява по указателя. Така са го разпитвали за казарми, митници, пристанища, гари, заводи, фабрики, мостове, болници, училища, театри, пощи, библиотеки, банки, военни скръжия, пожарни, нърсни съвети, паркове, градини, улици, пазари и пр.

Явно е че този разпит има не само разузнавателен характер, но с него се провежда и известна проверка на местожителството на изменника и докато той е разположен да говори всичко.

През време на този етап на разпита един, два пъти за кратко време при изменника влизат и американци, колкото да добият лични впечатления за него.

При този разпит изменника постоянно го черпят с цигари а често и с кафе, било преди започване разпита или по време на същия. Явно е, че целта е да се спечели разположението му и се поддържа приятелска атмосфера с него. Характерен в това отношение е случая когато гръцкия корабостроителен инженер/с шкебето/е разпитвал изменника Димитър Иванов. При всяко идване за разпит той винаги е носил и черпил изменника с шоколад, стафици, смокини и др. сладкиши. Разпита му е водил под формата на приятелска беседа и често безпричинно се смеел, а за проверка на обясненията му понякога задавал повторно един и същи въпрос и като получи същите отговори се смеел като казал на изменника браво и веднага го черпил с цигара.

Въпреки това, органите на гръцкото разузнаване често поставя под съмнение обясненията на изменника, обвиняват го в лъжа, наричат го български шпионин и го заплашват с бой.

ЧЕТВЪРТИ ЕТАП, Трябва да се отбележи, че въпроса за вербовката на изменника стои като цел пред органите на гръцкото разузнаване, още от самото начало на разпита му но само след необходимата обработка на обекта се пристъпва към самата вербовка. Така че несъществува строг определена граница между отделните етапи в разпита на изменника. Има обаче известен шаблон в метода на вербовката на отделните изменници.

Ето напр. как е извършена вербовката на изменника Илия Георгиев Ксмитов от с. Плески, Санданско.

На 13.VII.1956 г. го ствеждат в една стая на II етаж на пункта, където лицето с черната къдрава коса и с мустаци, казва на Ксмитов:

- Слушай Илия! До сега те гледахме, но от сега нататък ще играем с теб на скрити карти! Че ти си изпратен от комунистите в България, това ние го знаем. Това се вижда и от факта, че не се предаваш, като идваш в Гърция, а те откриват овчари.

- Спасявай се бе Илия, спасявай се, че няма кой да те спаси. Толкова ли ти натъпкаха главата комунистите, че не искаш да говориш истината...?

- Никой не ме е изпращал - отговорил Комитов.

- Не може да бъде, ти с такъв малък надмет и една година затвор да бягаш и да оставяш малки деца. Ние знаем ваши хора с по голями надчети и на повече години съдени, а не бягат. Ти явно лъжеш. Ти си изпратен от комунистите, за да им свършиш макар и малка работа тук и след това да ти простят всичко. Къде си обучаван преди да те изпратят тук в Коларовград или в Силистра.

- Никъде не съм обучаван и никой не ме е изпратил тук сам съм избягал, това може да се провери отговорил Комитов.

Този им разговор по-между траел около 2 часа, след което го оставили и го предупредили, да си помисли добре, и да им каже истината, защото за последствията не отговаряли.

След обяд в 13 ч. отново извикали на разпит Комитов и след като несплучили отговор, че същ я е изпратен от ДС, започнали да го ругаят, да го псуват и му нанесли побой. По едно време спрел да го бие, дал му бели листове и му казал:

- Вземи тези листове и утре искам да си написал всичко каквото са ти казали там в България.

На следващия ден отново го извели на разпит, но като видяли че той нищо не е написал му казали, че те ще намерят истината но за него ще бъде късно. и го върнали пак в ареста.

На третата сутрин след закуска пак извикали Комитов и още от вратата следователя го запитал:

- Е, ще кажеш ли истината?

- Няма какво да говоря, казал съм всичко каквото знам.

Тогав поставили Комитов с лице към стената и с по един пръст се подпрлял на нея. Така стоял към 15-20 минути и в това време влязал един американец, който от вратата ахнал ошудено.

Ах, какво стана тук?

- Абе не ще да признава му отговорил следователя.

Абе той няма сам да каже, а трябва да му помогнеш за да спасиш човека... Погвори ли си още нещо на гръцки език и америка-

неца си излязал.

Тогава двамата седнали и следователя започнал да диктува на Комитов минимата му вербовка от милицията в България и "изпращането му" с разузнавателни задачи в Бърция. На края Комитов написал "ГСРНОТО НАПИСАХ АЗ БЕЗ НАСИЛИЕ И Е ВЯРНО" и се подписал.

На следващия ден американецът извикал Комитов в стаята си посрещнал го с въпроса "как си, почерпил го с цигара и го поканил да седне". Тогава му казал:

- Слушай Илия това което си написал го прчетах и е така. Това е вярно, ние го знаем. Но да се спасиш и да стидеш до живот в затвора, а и ние да ти помогнем трябва да се съгласиш да работиш за нас. Иначе трябва да стидеш в затвора докато си жив. Съгласен ли си - да или не? Комитов му отговорил, че е съгласен с предложението.

По-нататък Комитов в продължение на месец и половина не са го търсили за нищо до изпращането му в България.

Аналогичен е начина на вербовката и на изменника Кирил Иванов Зашев в края на септември 1956 г. с тая само разлика, че веднага след това провеждат с него експеримент като го слагат "на машината за истина" и му задават няколко въпроса във връзка с изясняване биографията му.

Обстоятелството, че органите на гръцкото разузнаване често прибегват до съчиняване на минимална вербовка на изменника от страна на ДС, не може определено да се каже с каква цел вършат това. Възможно е с това да се "издискерат" пред своите господари като "добри следователи" да твърде вероятно е да целят по този начин да заангажират по-добре своята жертва за вярно служене като агент тъй като не разполагат с по-сладен компроматериал.

С вербовката на изменника фактически се приключва и с разпита му въобще, но понякога тази практика се нарушава. В някои случаи когато изменника притежава по-специална професионална квалификация, то и след вербовката му може да бъде разпитван от специалисти в съответната област. Такав е бил напр. случая с изменника Димитър Иванов, корабостроителен работник от гр. Русе.

Протоколите за разпит се пишат обикновено на ръка с химически молив и накрая не се разписват от изменника. Чедти са случаите когато при разпита протоколите дори и не се пишат, а само се вземат бележки на отделни листове. За отбелязване е, че гръцкото

31

разузнаване най-често прибегва до саморъчните показания. Карет изменника сам да си напише подробно автобиографията и причините за бягството му от България и по често по няколко пъти.

За метода на работата на гръцкото разузнаване можем да отбележим и тая характерна особеност, че насилено/нанасянето на побой/ е често практикувано средство при воденето на разпит в гр. Драма.

След като се извърши пълната филтрация изменниците които не се съгласят да работят за неке от разузнаванията, накрая биват върнати в скопийския център, който ги е приел най-непред, от където си получават лични карти, което не става всякога, а от там се изпращат в Солун. В повечето случаи личните карти им се изпращат в лагера, където бъдат настанени. В Солун се изпращат и направо от Драма, където престояват известно време до няколко месеца. Там ги разработват с различни мероприятия и камерно, през което време ги разпитват, но не активно и задълбочено. Разпитват се на различни места от американци или англичани, като от лагера Солун се вземат с леки коли и се сткарват до местата, където се разпитват, след което се връщат. От Солун на групи ги изпращат през Атина за лагерите Лаврис и Сирс.

Разпитите са два вида, в зависимост от беглеца и неговите връзки в Гърция.

Първи - Ако беглеца има солидни връзки в Гърция с други изменници които са на работа в гръцкото разузнаване, които могат веднага да гарантират неговата благонадежност, то същия след разпита го освобождават и вербоват, като го снабдяват с документ, който се дава на изменника в запечатан плик и той няма право да го разпечатва. Същия може да се разпечатва само тогава когато той бъде задържан от полицията независимо по какъв повод. Съдържанието на документа не се знае от изменника и след като плика бъде намерен при обиск от полицията, същата след като види в документа изменника на коя служба е сс, съобщава на последната и го освобождава като запечатва плика и пак му го дава.

Втори - ако беглеца няма солидни връзки-познати на гръцкото разузнаване които могат да гарантират за него, то в такъв случай го поставят в ареста и започва неговия разпит с обичайния въпрос "кой те изпрати-Държавна сигурност ли"? Разпита стначало се водис груби обръщения, скръблениа, псувни, ругатни, заплаща се с пистолет, поставят го в карцер на гол цимент без хляб и вода, с цел да го

сплашат и изтощат. При арестанта поставят камерна агентура, която легендарат по-най-различни начини-бягащи за България, недоволни ст режима в Гърция и пр. С това целят да го проверят, като през цялото време разпита се води през деня и ноща.

През това време гръцкото разузнаване чрез своята агентура в България събира сведения за арестанта, за съпоставяне с това което дава той пред тях.

Ако арестанта издържа всички горепосочени изпитания, но гръцкото разузнаване се съмнява в неговата честност, то последният се изпраща в лагера Лаврион при другите изменници където продължава неговата проверка чрез тяхна агентура в самия лагер.

Ако агентурата в лагера донесе, че на изменника може да се гласува доверие, то последния се снабдява с разрешение да си намери работа вън от лагера където проверката също продължава до деня на неговата вербовка.

Ако тяхната агентура донесе, че изменника е съмнителен може да му устроят някои превсякния в лагера и за наказание го изпращат на остров Сирос или го съдят и го изпращат в затвора като шпионин.

При подбора на агентите гръцкото разузнаване събръща сериозно внимание на личните и разузнавателни качества на кандидата, връзките му на наша територия, като предпочитат ония от тях на които връзките заемат отговорни постове в държавния и административен апарат, въсъръженият си ли на нашата страна, които работат своевременно да получават ценни сведения за икономическото и политическо положение на нашата страна и нейната отбранителна способност.

Вербоват ония изменници които изпитват кръвна омраза към установената на 9. IX. 44. година Народна власт у нас. Това са лица бивши активни привърженици и поддържащи фашистката власт засегнати от народния съд национализацията на фабриките и банките, аграрната реформа и др., които с всички средства са готови да се борят за възстановяването на изгубения "рай".

Всички изменници на Родината преминали в Гърция се разпитват и от "КЕНДРО" АЛА ГАПОН"-бюро за чужденци и от комисията на ООН за Балканите за набиране материал против България, като се използва ст ООН, а така също и ст американски, английски и френски разузнавателни служби, които гръцкото разузнаване подпомагат за набиране на подхвърлящи изменници за вербовки, за тяхните разузнавания

Одобрените и вербовани изменници от гръцкото разузнаване се обучават в специални школи, по следните въпроси:

1. Изграждане на подмисли организация които си поставят за цел свалянето на установената у нас народнодемократична власт.
2. Как да се организира шпионска мрежа в страната и на какви хора да се спират.
3. Как и какви сведения да се събират.
4. Как да се предават събраните сведения.
5. Изграждане на я/к тайници, мъртви и живи.
6. Обучават ги за работа с тайнспис - симпатични мастила
7. Как да извършват вербовки, предпазване и проверка в случай да ги проследяват.
8. Обучават ги как да действат с оръжие
9. Обучават ги как да разпознават военните знаци на подразделенията и тяхните превозни средства.
10. За работа с радиостанции и др-

Горните лекции се предават от отделни лектори. Всеки изменник се настанява в отделно жилище, за да не се познават помежду си. След като дадения изменник бъде обучен, същия се снабдява с фалшив паспорт скрити листове и оръжие. Поставят му се задачи - обикновено като го прехвърлят в България за първи път да проучи в района в който го прехвърлят /а те обикновено ги прехвърлят в тяхните районни от където са изменниците/ разстановката и числения състав на гранични войски, милицията и ДС. Освен това да събере сведения за ръководителите на БКП, ДЗС, МТВ, ТКЗС, а също така има ли недвосли от мерсприятията на Народната власт, има ли кандидати да бягат зад граница и кои са те.

Първото преминаване в България става обикновено с помощта на изменник вербован от гръцкото разузнаване, който служи за теренчик-познат му е граничния терен/обикновено той е от същия граничен район през който трябва да мине изменника/. Теренчика превежда изменника на наша територия и се връща обратно, като си определят ден и час, за да го чака и го преведе в Гърция.

Ако изменника се изпраща да остане по-дълго време в страната, го с теренчика се определят мъртва явка, в който той да поставя събраните сведения, а теренчика ще ги взема и занася на гръцкото разузнаване.

След като изменника е прехвърлян два, три пъти започват да го прехвърлят без теренчик.

При прехвърлянето на вербованите изменници от американското разузнаване, гръцкото всенно гранично разузнаване подпомага и улеснява прехвърлянето им, снабдява ги с парични суми, сръжии и фалшиви документи и служи за връзка между изменниците и американското разузнаване след тяхното завръщане на гръцка територия.

Горното е видно от показанията на завърналите се изменници:

- 1. БОРИС ИВАНОВ СТСИЛОВ папка №.
- стр. №.
- 2. ИЛИЯ ГЕОРГИЕВ КОМИТОВ папка №.
- стр. №.
- 3. КИРИЛ ИВАНОВ ЗАШЕВ папка №.
- стр. №.
- 4. НИКОЛА КРУМОВ МАНСЛОВ папка №.
- стр. №.
- 5. ЦАНКО ДАНАИЛОВ ПЕНЕВ папка №.
- стр. №.
- 6. АНДОН ССТИРОВ РАДЕВ папка №.
- стр. №.
- 7. ПЕТКО АЛЕКСАНДРОВ ДИМИТРОВ папка №.
- стр. №.
- 8. ИЛИЯ КОСТАДИНОВ КУКОВ папка №.
- стр. №.

Из архивите на ДС

VI. ШКОЛИ И КОНСПИРАТИВНИ КВАРТИРИ ЗА ПОДГОТОВКА НА АГЕНТИ
ТУРНИТЕ КАДРИ НА ГРЪЦКОТО РАЗУЗНАВАНЕ - ДРАМА

Подготовката на изменниците вербовани от гръцкото разузнаване става в зависимост от задачите които има да изпълнява всеки агент постделно. Сния агенти които се използват за разузнаване в нашата гранична зона в повечето случаи се подготвят направо от центъра в срок от 5-10 дни, а онези които се изпращат в дълбочина на наша територия се подготвят в специални школи, като курса на обучението трае от 2-6 месеца.

Подготовката на особено ценната агентура, която живее в Гърция под ръководството на американското разузнаване става в школата на американското разузнаване в гр. Мюнхен, Зап. Германия,

Режима в школите е много строг. Забранява се на агентите да разказват един на друг биографиите си, дават се фалшиви имена - обикновено полски и югославски. Особено строго им забраняват да говорят помежду си за извършената работа по време на прехвърлянето им на наша територия.

От школите за подготовка на агент за прехвърляне на наша територия се известни следните:

1. Вила намираща се в северната част на гр. Драма, от дясната страна на шосето водещо за България. На централния вход /който не работи/ има поставен номер 60. Съвен централния вход има още два входа, разположени единия от дясно, а другия от ляво на централния вход. Едната врата на последните е боядисана с бяла боя и е обърната към шосето, а другата от северната страна на къщата е боядисана със синя боя.

Самата къща е ниска на един етаж. От вън е боядисана с бяла боя. Пред нея има ябълкова градина и асма от лози. Къщата е сградена с бодлива тел и ирежа.

Тук не живеят никакви хора. Охранява се от един войник.

В тази вила е подготвен в стрелба с сръжии хвърляне на бомби и движение по компас изменника през 1954 година.

Видно от справка на стдела от 1955 г. папка №....., стр. №..

2. Къщата на която се намира в северната част на гр. Драма се ползва за подготовка на агентура. Същата се състои от три стаи, салон и кухня. В едната стая се настаняват агентите, във втората стои стгсворника- а след това

на негово място е бил изпратен бай -установено-е че съдия се казва ,а третата стая се използва за склад на дърва. Къщата е направена от тухли и от въз е неизмазана. Пред главния вход има няколко черничави дървета каквито има и по цялата улица. В двора на къщата има три дюлеви дървета, една смекина и една слива. В тази школа през 1955 г. са подготвени изменниците на Родината

Подготовката е извършена от Яни и един ст-лейт., на когото имената не са известни, видно от показанията на Любомир Стайков Стайков, папка №....., стр. №.....

3. Конспиративна квартира, която се намира в северния край на гр. Драма. Квартирата се помещава в тухлена неизмазана стънен сграда, напред което има вид на нива. Лицевата и страна е от към юг и излиза на улицата. От същата страна се влиза през три циментови стъпала. Най-напред се влиза в коридор с размери около 4-2.5 м. в дъното на който в ляво и в дясно има врати водещи за спалните. В дъното си коридора посредством джамлък е отделен от кухнята от която в ляво една врата води за килера с дървата, а в дясно друга която води навън за клозета. От страни къщата е в допир с други къщи, а отзад има празно място с няколко дюлеви дървета.

В тази конспиративна квартира е провеждана подготовката на гръцкия агент от лице със следното описание: ръст висок, около 40 г., с рязко счертани черти на лицето, продълговато лице с изтъкнати скули, четвъртита брада с кафяви очи, с рядка кестенява коса без мустаци, широкоплещест и набит. Гласът му е гъгнлив, вероятно поради превреда в гласните струни. Български език говори бавно с търсене на думи.

Данните са от спр. на I-во у-ние ДС 8. I. 1958 г. стр. 10-11.

VIII. НАПРАВЛЕНИЯ ИЗПОЛЗВАНИ ОТ РАЗУЗНАВАТЕЛНИЯ ЦЕНТЪР
ДРАМА ЗА ПРЕХВЪРЛЯНЕ ИЗМЕННИЦИ В СТРАНАТА

По направлението с.Папас къой, Драмско, с.Кайн чал-местността "Искея", с.Барстин и Доспат, Пещерско, са прехвърляни и продължават да ги прехвърлят изменниците Шукри Дервишев от с.Барутин, Пещерско и групата му Ибраим Мустафов Севев от с.Абланица, Г.Делчевско и Исуф /другите му имена не са известни/ предполага се че е от с.Абланица, Г.Делчевско.

Освен тях по същото направление са прехвърляни и изменниците: Мехмед Дервишев от с.Барутин, Пещерско, Ибраим Юмеров Джикелов от с.Абланица, Г.Делчевско, Стоян Велев, бивш граничар от 16 гр.стрид.

Видно от справката на стдела от 1955 г., стр.10 и ст десенията на аг."Мирчо", намиращи се в делсто за издирване на Шукри Дервишев, при ср Цветков.

От разузнавателния пункт ги вземат с джип или лека товарна кола с покрита каруцерия и без да слизат от колата ги заркарват на границата, като в повечето случаи ги обличат във войнишка униформа. Това правят, за да могат да прикрият действията си от евентуално наблюдение от страна на нашите граничари.

Непосредствено преди да бъдат прехвърлени се преобличат в собствените дрехи или в специално пригответени за агента цивилни дрехи.

Агентите нарушават границата вечер на мръкване или сутрин на разсъмване, обикновено когато се извършва смяната на нашите гранични наряди.

От показанията на Атавас Петров Трендафилев от 4.X.1957г. е видно, че след окончателната му подготовка на 15.IX.1957 г. лицето което го е обучавало го взема от конспиративната квартира, качи го на джип, който той лично е шофирал и потеглили за гр.Серес, като и двамата се облекли във войнишки дрехи. На средата на пътя Драме-Серес разведчика спрял колата и му обяснил подробно как се шофира, като му дал да кара колата, която той карал около 10 км. Поради това, че времето напредвало взел той да шофира колата като му казал, след като се върне от България щел да го научи да кара така както той карал. В Серес колата спряла пред разузнавателния пункт, разведчика влязал вътре, а Трендафилев бил предупреден да не слизе

В това време от сградата излязал ХАРИ и като видял Трендафилов го поадравил само с кимане на глава, без да говори с него и с мостер заминал по посока на границата. След 10 минути началника на пункта се качил на друга кола с двама войника, а той и неговия шофьор разведчика тръгнали след тях.

Стигайки на жп мост на р. Струма, поради това, че не шсето нямало мост, с колите минали по жп мост източно от който имало малка постройка, в която живеели войници които охранявали моста.

След като стигнали колите на Беласица спряли джиповете и свалили нмерата на колите. Така стигнали наблизо до границата слезли от колите и тръгнали поше по пътука, която ги завела на една голяма тумба обрасла с напрат. На самата тумба имало наблюдателница висока 6-7 м. От тази наблюдателница се виждал влакът от генерал Тодорове за Петрич. След като се нахранили, началника на Серския пункт го извикал на страни и отново му припомнил задачите като го предупредил, че след 3 дни трябва да се върне, независимо от това какво е изпълнил от поставените му задачи.

При този последен разговор с него се разделили, като го предали на войници които го завели на 40 м. от самата гранична ивица в една гъсти букови дървета. На това място той свалил военните дрехи и облякнал цивилни. Заредил пистолета както му било поръчано и в 6.55 ч. вечерта потеглил за българска територия. На наша територия минал през V-ти пост, който по-рано е бил български, а сега гръцки.

40

IX. ЛАГЕРИ ИЗПОЛЗВАНИ СЪТ ГРЪЦКОТО РАЗУЗНАВАНЕ

ЛАГЕР "ЛАВРИСОН"

Лагера "Лаврисон" се намира в гр. Лаврисон, Гърция, който от своя страна се намира на около 50 км. от Атина, на около 10 км. северно от курорта Сунево и на около 8 км. западно от с-в Макронисос. До Лаврисон се стига по шосе с рейс или с моторса. Лагера е почти в града на около 30 м. от морето. От южната част на лагера се намира малко пристанище. Срецу лагера има аптека. В близост до лагера има основно училище. Лагера е построен на две улици и е сграден от всички страни със сгради, така че няма ограда. Точно по средата на двора от западната до източната страна има една постройка която разделя двора на две половини северна и южна. В лагера се влиза през два входа които се намират от западната страна на лагера. През единия вход се влиза през северния двор, а през другия за южния двор. Семия лагер представлява правоъгълник. В северния двор на лагера има една суккия, а в южния друго дърво. Входа за северната половина на двора има дървена порта, а южния няма врата. През деня пред входовете няма полицаи и не се пазят, а нощно време вратите на северния вход се затваря, а южния се пазят от полицаи. Пред входовете има площад. Почти всички сгради на лагера през време на немската окупация са служили за конюшни и са строени от тях за тази цел. В северния и южния двор по средата има построени дълги навеси, които изменниците наричат за подигравка "Акрспол". В южната половина на двора има построена малка двуетажна сграда, която се използва за детска градина и училище. В югозападния край на ъгъла на постройката се намира фурна която не работи. От дясната страна на портата за южния двор се намира кухнята на лагера. В източната страна на южния двор се намира кухнята за приготвяване храната за децата на семейните емигранти. Тя се поддържа от Червен кръст. Кухнята за възрастните емигранти се поддържа от МСН. От лявата страна на входа за южния двор има едно помещение в което се настаняват обикновено емигранти-българи поделени по соби за завръщане в България. В южната страна на южния двор се намира почти по цялото протежение на двора една част едноетажна, а другата част двуетажна сграда, в долната част на която се намира, банята, клозетите и пералната, а в горната част шивалната, обушарна и дърводелна. На югоизточния край на южния двор се намира голямо спално помещение, което допират до кухнята на децата. До него се

намира лавка, която се държи от албанец, емигрант. По-рано тази лавка е била държана от изменника Тосма Лачин от Добри нице, Разложко. До сградата която се използва за детска градина от северната страна има друга лавка, която се държи от изменника Божко Иванов Божков от София, Сградата която ~~е разделена на северен и южен е разделена~~ ~~на три големи помещения. Двете крайни помещения се използват за спално помещение, а средното за кухня. За клуба се влиза като се изкачат няколко стъпала от цимент и през двукрилна врата се влиза в общирна сграда. От двете и страни са наредени израелни маси покрити със зелено сукно, а на тях домино, шах и табла. В крайщата са поставени две маси за пимпонн. На крещуполската страна има карта на света. С черни точки са отбелязани лагерите в Гърци, от които излизат лъчове за другите страни в които стиват емигрантите. В дъното на сградата на стената има портретите на семейството - кралското на Гърция. По другите стени има закачени разни фотографии от живота на изменниците, които написани на ламаринени листове и имената на някои от тях които са заминали на други страни, като там са поставени знамената на съответните страни. Клуба има радиопарат поставен в предпазна кутия. За клуба се грижи един албанец. В клуба се влиза и от северния и от южния двор.~~ ~~Разделна врата на северен и южен е разделена на три големи помещения. Двете крайни помещения се използват за спално помещение, а средното за кухня. За клуба се влиза като се изкачат няколко стъпала от цимент и през двукрилна врата се влиза в общирна сграда. От двете и страни са наредени израелни маси покрити със зелено сукно, а на тях домино, шах и табла. В крайщата са поставени две маси за пимпонн. На крещуполската страна има карта на света. С черни точки са отбелязани лагерите в Гърци, от които излизат лъчове за другите страни в които стиват емигрантите. В дъното на сградата на стената има портретите на семейството - кралското на Гърция. По другите стени има закачени разни фотографии от живота на изменниците, които написани на ламаринени листове и имената на някои от тях които са заминали на други страни, като там са поставени знамената на съответните страни. Клуба има радиопарат поставен в предпазна кутия. За клуба се грижи един албанец. В клуба се влиза и от северния и от южния двор.~~

В югизточния ъгъл на северния двор има малка пристройка която служи за бръснарница, а до нея е прилепена кръчма която се държи от албанец. До тях има две стаи за спортния инвентар. В юг-западния ъгъл на северния двор се намират прилепени до спалните помещения мъжки и женски клозети. От лявата страна на портата преа която се влиза за северния двор има две стаи за живеене. До тях на същия ред има друга стая, която се използва за някакъв склад. До този склад точно до северозападния ъгъл на северния двор се намира стаята на полицаите. След това в продължение на цялата северна страна на двора има построена дълга сграда разделена на три помещения, които се използват за спални помещения на изменниците. Първото помещение което спира до стаята на полицаите е за семейни. Цялото помещение е разделено на стоички заградени със сдеала. В тях има по две легла за семейни. В другите помещения леглата са наредени едно над друго по две три. Преградите между помещенията се високи около три метра, но не стигат до тавана. Псвечето от списаните помещения са големи салони и в тях могат да живеят по 60-80 души изменници. Всеки емигрант настанен в този

42

лагер получава по две одеела, чаршафи, възглавници и кошче за храна. Освен това получава и карта за право на получаване на храна от кухнята на лагера. Леглата са железни без пружини. Чистотата в лагера се поддържа от самите емигранти. От тях стиват на помощ и в кухнята при приготвяване на храната. За кухнята се вземат и постоянни работници гоствачи от емигрантите, за което им се плаща. Храна се дава три пъти на ден, сутрин, обяд и вечеря. Сутрин се дава обикновенно чай на обяд нещо гоствено, фасул чорба, макарони, ориз, картофи и др. Обяд и вечеря се дава само по едно време. Три пъти в седмицата се дава месо. При получаване на храната изменниците се нареждат в дълги редици минават с картите си пред един полицаи, който едновременно ги проверява и преспудчва картите, след което се получава храната. Отделна столсва няма, всеки си взема храната и се храни кой къде намери обикновенно в спалните помещения. Това спомага за лоша хигиена и за развъждане на мухи, комари и др. насекоми.

Режима в лагера не е строг. Сутрин кой когато иска това става. Проверка се прави сутрин в 8 ч. от полицаите. След това изменниците са свободни и имат право да излизат из района на лагера или из града. Вечер в 20 ч. също се прави проверка, и е задължително всеки емигрант в 20 часа да бъде в лагера, който закъснение му се иска обяснение и ако е по неуважителни причини се наказва. На обяд и вечер не е задължително да се получава храната. След проверката в 20 ч. се забранява излизането от лагера. Лавките в къщи представяват кръчма и са отворени до 22 ч., обаче се затварят и покъсно. Вечерно време проверката става от полицаите по стаята на емигрантите, което става така: полицаия минава и свири с една свирка и след това влиза в помещението. Всеки изменник трябва да се намира при леглото си, ако някой го няма полицаия пита къде се намира. След проверка всеки е свободен да се движи из лагера където си иска

В лагера Лавриса са настанени емигранти от различни националности, българи, югославяни, албанци и др. В спалните помещения са разпределени по националности, но има и смесени. В лагера царигоямо безредие, не се провеждат никакви хигиенични мерприятия. Самите емигранти не пазят никаква чистота. Няма определено време за спане, едни играят карти, други пият, трети пият, а някои се бият. Почти всички емигранти прекарват времето си в скитане из града разни игри, шах, пимпонк и др. Всекидневните еднообразни условия на живот, лишенията които изживяват ежедневно са убили всякакви чувства

у тях. Много емигранти ходят с скъсани горни дрехи и събират фасове по улицата. Принудени са да работят за по 10 драхми на ден, за да изкарат поне за пиене. Други пък събират старе желязо, което продават, за да вземат също за пиене. Гръцкото население не сбича българските изменници и поради това рядко ги приемат на работа.

Издръжката на лагера и обслужващия персонал се изплаща от американската организация УСЕП. За всеки емигрант се спускат порции по 5 драхми.

АДМИНИСТРАЦИЯ НА ЛАГЕРА ЛАВРИОН

Администрацията на лагера се помещава в една двуетажна сграда намираща се до източната страна на лагера и се отделя от същия от една улица. Сградата се влиза направо от улицата през врата вход. Входа минава като тунел през цялото сдание и излиза на двора. Като се влезе в това здание в партера от лявата страна на входа има врата която води за стаята на домакина на лагера. От дясната страна има врата през която се влиза в обличната стая, а от нея се влиза за чакалнята и кабинета на лекаря. От лявата страна на главния вход пред стаята на домакина има стълбище което води за първия етаж. Още понавътре в лявата страна има едно малко коридорче, което води за четирите карцери, където се поставят провинилите се изменници. Срецу карцерите пък към дървото на главния вход има две врати водещи в две малки стаички, от които едната някъква картотека, а другата склад. Двора е сграден с около 2 м. висок зид. Тази сграда се пази от полицаи, които стъпват в бутка пред входа. В тази сграда се намират полицаите обслужващи лагера. Тук стъпват началника на лагера, домакиния лекаря.

Началника на лагера е по звание капитан, на около 45-50 г. ходи зивилен и униформен. Ръст среден, пълен, коса доста скапала, ходи пръснат. В лагера има двама старши полицаи, единият се казва Анден на около 25 г. низък, пълен, черен, с къдрава коса, ходи с очила не пуши. Другият се казва Яни на около 30-35 г. черен с черна коса, среден пие, пуши и ходи много по жени. Освен това има още 10-12 полицаи които не са установени. Домакина на лагера се казва Коста, грък, при него работи една жена на име София Сидерис, несомъжена.

Излизането на изменниците извън Лаврион и стиването им в Атина и други градове става с открит лист или така нареченото АВИО. Това "АВИО" се издава от началник на лагера, който пък иска разрешение от отговорника за емиграцията в Гърция подписик. Пендазсплоз,

който се намира в Атина. Стиването до Атина може да стане и с по-викване на изменниците от някаква полиция или от УСЕП, във връзка с разни прегледи изготвяне на документи за емигриране за Америка, Австралия, Канада, Н. Зеландия и др. Тсгава емигрантите се откарват с полиция който ги придружава до там. Ако е необходимо да остане за повече време изменника в Атина, той се настанява в хотела на издръжката на организацията УСЕП. За такъв за сега се използва хотел "Ембриксо". В него се настаняват почти всички изменници оставящи за известно време в Атина и такива които ще заминават за САЩ. През седмицата един или два пъти в лагера стиват представители на организацията УСЕП от Атина. Такъв представител за сега е американката РУЛ. Същата е на около 65 г. среден възраст, слаба, коса посивяла, набръчкано лице, нос дълъг тънък, остър, очи сини, носи очила. Горната и челюст е изкуствена, а на долната деста изкуствени бели и златни зъби, буши. В лагера тя записва емигрантите за емигриране в другите капитал. страни.

От лагера Лаврис често изпращат изменници в лагера Сирс и обратно. Изпращането в Сирс се смята като наказание или поставяне под съмнение тяхната благонадежност. Обикновено след престой от няколко месеца в лагера Сирс, изменниците се връщат в Лаврис. Изпращането и връщането им става в малки групи от няколко човека придружени от охрана. Изпитих

ПОЛИТИЧЕСКИ ГРУПИРОВКИ В ЛАГЕРА "ЛАВРИОН"

Българските изменници в лагера Лаврис се делят на две политически групировки "националисти"/царисти/ и земеделци/геметовци/. Първите са за монархическо управление в България, а вторите за република, а за самостоятелна земеделска власт. Ръководител на царистите е Божко Иванов Божков от София. Същия има връзка с гръцката полиция и сега се използва от нея. В лагера същия държи лавка и върши търговия, ходи свободно до Атина, изпечен мопеник. Държи лична връзка и със Симеон II, намиращ се в Мадрид. Дейността на организацията се състои в разни чествувания и панахиди на царското семейство. Често от бившето царско семейство се изпращат суми за подпомагане на организацията, но Божков ги използва за лични нужди. Царистите получават в-к "Задгранично представителство на царство България, който излиза в Мадрид.

Геметовците са по-малко на брой и получават в-к "Свободна и независима България" излизащ във Вашингтон САЩ, с главен редактор

Гемето. Численето на емигрантите към тази или омази групировка е повечето за лични облаги. И двете групировки водят помежду си неприимима борба. И двете групировки, особено националистите водят борба против тези изменници които искат да се завърнат. Има случай на насяне побой на такива.

Много от челновете на геметовци емигрират за Западна Германия, Франция и Белгия. Такива масови разселвания е имало през април 1957 г. когато много емигранти са заминали за Белгия и др. държави.

До 1954 г. лагера е бил посещаван често от американци. които от там са вземали и агентура за изпращане в България. От тогава се посещава много рядко и то с цел да проверят какви са условията в лагера и каква храна се пригответя.

Горното се потвърждава от показанията на завърналите се изменници Никола Крумов Манолов от кв. Суходол, София, Илия Костадинов Кукев от гр. Петрич завърнали се през 1956 г. и др. материали.

стр. №....., папка №.....

ЛАГЕРА "СИРОС"

46

Лагера "Сирос" се намира на остров Сирос, Гърция, за да се отиде до Сирос се пътува с параход. Самият лагер се намира на около 1 1/2 кв. ст гр. Емпослис западно от центъра на града. Лагера се намира на главната улица, която започва от съдебната палата и е успоредна на морския бряг. На 50-100 м. преди да се стигне лагера от двете страни на улицата има две болници, стара и нова, старата е вдясно, а новата в ляво на улицата. Срещу лагера има училище с голям двор, заграден със стена, Училището е в дъното на двора.

Лагера представлява двуетажна къща, двора на която е сграден със зид. Къщата е построена на главната улица. От северната част на лагера има железна сграда поставена на каменен зид. От към главната улица също има балкон с железна ограда. Общо построятката има 10 стаи в които са настанени изменниците. Освен голямата постройка в двора на лагера има още две малки еднетажни постройки. В едната са кухнята и столовата на изменниците, а в другите се помещават бръснарницата, обущарница, дърводелната канцеларията на началника на лагера и полицията, които охраняват лагера.

В лагера са настанени изменници българи, югославяни, и албанци. По-рано в него е имало до 240 изменника, обаче сега са по-малко.

В лагера Сирос се изпращат изменници които са подсъзрителни за гръцките власти и такива които са се присвирили за изтърпяване на наказанието. Там се изпращат и изменници които са били на служба при гръцкото или американско разузнаване и са изпращани в страната ни, но след това по различни причини и съображения са отказали да племинават или са се провалили на наша територия.

Гръцкия персонал се състои от началник на лагера, един старши полицай и 4 полицая.

Известни са следните полицай:

1. Началник на лагера неустановен. До 1954 г. е бил някогашен поручик Федорос. След това е бил сменен с друг, който също е сменен. Сега според показанията на Никола Крумов Манолов от Суходол София началник на лагера бил старшина низък, пълен, името му не се знае.

2. Коста полицай, на около 25 г. низък. черен с малки мустачки. Той прави проверките и замества старшията.

3. Влахос на около 30 г., редом от Атинските села. Говори и

47

албански. Среден, плещест, стрсен, красив с черна къдрава коса, очи черни-голями. Не пуши и не пие. Обича да се носи хубаво и ходи по жен. Сега е преместен на друго място.

4. Нико от острови, висок черен, черни очи, свиря на цигулка, говори италиански език.

5. Нико на около 24 г. висок с кестенява коса

6. Омисос-на около 25 г. низък рус, с червено пълно лице, На другите имената не се знаят.

Режима в лагера е по-строг от този в лагера Лавриса. Проверка на лагерниците се прави три пъти дневно, сутрин в 8, обед 12 и вечер 19 ч. Сутрин се става в 6 ч., закуска се дава около 7.30-8 ч. когато се дава закуската или сбида един полицај свиря със свирка и емигрантите се нареждат на спашка по нации. Полицая застава до казана и извиква по име всеки изменник. Продупчва картата и се дава храната. Така се прави и проверката. След проверка и закуска след 9 часа сутринта лагерниците имат право да излизат из града. На обед храна и проверка се прави по същия начин. До 15 ч. излизането от лагера е забранено, а от 15 до 20 ч. може да се излиза из града. Проверката вечерно време се прави в 20 ч. Един от полицаите минава по стаяте изсвирва със свирката и започва да извиква емигрантите по имена, на което те са длъжни да се обадят. Ако някои закъснени, след това се явява пред полицаия и дава обяснение. Забранено е да се внася спиртни напитки или да се връщат пияни в лагера. Забранено е да се ходи по жени, ако някоя се оплаче изменника се наказва. За излизане и влизане не се искат документи, тъй като полицаите ги познават.

Изменници намиращи се към 20.XI.1956 г. в Сирс:

1. Димитър Карагяуров, от Свиленград, същия имал желание да се завърне. Бил е падар по границата и откраднат от гръцките влас

2. Илко Илиев Темеплскв, 40 г. от Свиленград, имал желание да се завърне, но го биле страх и очаквал да замине за САЩ.

3. Коста Алкалшев от с. Пещево, Г. Делчевско, има желание да се завърне, но очаквал да разбере какво ще стане с тези които са се завърнали.

Горното се потвърждава от показанията на Никола Крумов Манолов от Суходол, София, завърнал се през 1956 г., стр. №, папка №

48

ЛАГЕРА "СОЛУН"

Лагера изменници в гр. Солун през който минават всички изменници на Родината преди да бъдат изпратени в лагерите Сирс, Лаврис и др., след разпита им в гр. Драма се намира до брега на морето източно от гара Солун. Този лагер е сравнително по-малък и с капацитет 30-40 души изменници.

Лагера представлява нещо като филтрационен център. До 1954 г. изменниците са престоявали в него 10-20 дни след което след разпита са били изпращани в другите лагери. От 1954 г. близначеството от изменниците остават за по-дълго време в този лагер и биват подлагани на по-подробни проверки придружени с насилие.

Лагера се помещава в една двуетажна къща заградена с висок зид около 2 м. Входа е от северната страна на сградата. Влиза се направо по един коридор, от лявата страна до входа има ираморна бяла стълба за първия етаж. Малко по навътре от лявата страна на коридора се намира клізета. Коридора продължава като завива на ляво. От лявата страна на коридора след като се завие се намират пет карцера, а от дясната страна на същия в дъното се намира стая за дежурния полицаи. До нея също от дясно се намира стара кухня. От западната страна на коридора има врата чрез която се влиза в друг коридор, който води до двора на сградата, където има построена друга приземна постройка със стаи за изменниците с по-свободен режим.

Карцерите представляват килии широки 1 метър, дълги 2 м. и високи също 2 м. Входа е циментов, а стените варсани. Вътре има малък дървен нар, с две малки одеала, дюшек няма. На тавана има една дупка с диаметър 5 см., която служи за проветряване, тъй като прозорци няма. В карцера има една алуминиева кана за вода. Над вратата има електрическа крушка която свети само за закуска, обед и вечеря след това се гаси и хората стаят в тъмнината. Арестантите се изкарват в клізета сутрин, обед и вечер. Сутрин се дава закуска чай със сирене, а обед и вечеря дават макарони, нахут, картофи, ориз и др. Два пъти в седмицата се готви месо, обикновено четвъртък и неделя. Хляб се дава по 600 гр. веднаж на ден и то на обед.

Пред карцерите има непрекъснато по един полицаи който се разхожда и държи за реда. Той пуска арестантите до клізета и им дава храната. Полицайте се сменят веднаж на 24 ч. като непрекъснато през това време дежурят. Вратите са дървени и се затварят стъпн с желязо, влизащо в желязна скоба. Полицайте които пазят карцерите са

трима, от тях двамата се сменят на 24 часа, а третият идва само през деня и стои от 8 часа сутрин до към 13 ч. на сбед и след сбед от 16 до 19 часа, след което си стива. Той идва всеки ден и помага при пускането на арестантите до клозета и раздава храната.

Освен горепосменатите карцери, точно срещу входа има една по-голяма килия в която могат да се поставят трима души. Тя представлява продълговата стая, дълга около 5 м. и широка 3 м. Има висок плътно затворени и замазани прозорци. До едната страна като се влезе от дясно има изкривена желязна тръба със следи от търкани по нея вериги. На пода има ръждиво червени петна. В тази стая режима на осветлението е също както в другите килии. В тези килии престояват изменници които са съмнителни. Изменниците биват извиквани на разпит при гръцки капитан на 1-вия етаж. Някои от тях биват сткарвани с ксли на разпит при американци или англичани, след което стисвоги връщат. Капитана който води разпита не може да говори български език а си служи с преводчик, на име Петър. Същия говори много добре български език, но не е българин. Въпросите по които се разпитват са същите каквито и в разузнавателния пункт гр. Драма.

Кабинета на капитана е дълъг около 5 м. широк около 3 м. и висок около 4 м. Вътре има бюро, две кожени кресла, една малка правоъгълна масичка, един параван с басма до печката. Печката е висока отоплителна за въглища. Входа е от паркет хубаво излъскан. На бюрото има автоматичен телефон. Цялото бюро е покрито със стъкло. Вратата е боядисана с бяла боя и има големи бронзови дръшки.

Извикването и връщането на арестантите за разпит става от дежурния полицаи. Извикването пък на полицаия става с електрически звънец, бутонна на който се намира на стената зад гърба на капитана от дясната му страна когато седи на бюрото.

В двора на тази сграда има една обикновена приземна сграда състояща се от 3 стаи и десетина кровати. Има и клозети мъжки и женски. Пред тази постройка малко по-ниско има дансинг от бяли и сини плочки наредени шахматно. Над дансинга има навес от тръстика. Сградата е висока около 2 м. и е варсана. В дъното на двора има врата заключена с катинар, която води към морето. Близо до нея от срещуположната врата до клозетите се намира **бутика** на полицаия, който охранява лагера от към морето. В съседство на жилищното помещение има и друга постройка в която има баня с душ, перална и още други две стаи, които служат за склад на дърва и въглища. И двете имат

голями железни врати от към една глуха улица. Едната има врата и от към двора. В самата сграда в приземния етаж се намира трапезарята. В нея се влиза през коридор, който продължава във вътрешното помещение. Срещу вратата на трапезарята се намира малък прозорец на стаята, където почиват свободните от наряд полицаи. В съседство на трапезарята е и кухнята.

Храната в лагера е слаба. Обикновено хранят лагерниците с варена леблебия-нахут, леща, боб, риба и картофи. За закуска се дава и млеко на прах, чай със сиренедакта, а понякога и берзм мед.

Правилника за вътрешния ред не се спазва. Лампите на осветлението се гасят във 22 ч. сутрин се става кой когато иска. Емигрантите имат право свободно да се движат из двора, но не и навън от лагера, освен ако ги вземат на лагера с колата обслужваща лагера. Напр. за закаряване продукти или друга необходимост за лагера, стиването става с полицаи.

В този лагер има постоянно течение на изменници. Едни пристигат от Драма или от други места, а други заминават за лагерите. Този лагер е общ за всички изменници, затова в него се настаняват българи, югославяни, албанци и др.

ОХРАНА НА ЛАГЕРА

Охраната на лагера става от трима полицаи, които се сменят. Те стоят на двора без оръжие. Движат се из двора и стоят на изменниците. Известни са следните полицаи.

1. Никола/Даскала/на около 35 г. среден ръст, пълен, червенцолест, коса черна къдрава. Не пуши, същия се готви за учител и постоянно чете, поради което го наричат даскала. По характер е добър, справедлив, обича да пие.

2. Ставре знае малко български, мрази много българите. На около 28 г. среден ръст, пуши.

3. Герго, на около 24 г. среден ръст, пълен, с къдрава коса веселяк. Пуши и обича да ходи по жени.

ХОРА КОИТО ВОДАТ РАЗПТИ НА ИЗМЕННИЦИТЕ

Известни са следните следователи:

1. Началника на лагера, името му не е установено. Същия ходи винаги цивилен и много рядко всенен. Изглежда на около 50 г. среден ръст, почти висок, лице бяло скравено, очи сини, коса кестенява права, прешарена. Когато работи слага очила. Има намръден строг

поглед. Знае малко български, но си служи с преводач.

2. Петро, преводач, на около 50 г. слаб. прегърбен, плешлива глава, с редки коси, прави, вчесани назад. Очи черни. Той е винаги с весело настроение. Казвал е, че е бил консул в България и тогава е научил български език.

3 друг следовател на около 60 г. бело лице, къдрава побеляла коса: поставя очила когато пише. Говори български. Той разпитва по същите въпроси по които разпитва и началника на лагера.

Главното предназначение на лагера е до разработването на изменниците, камерно, с техника, и между самите изменници в лагера които се намират на сравнително по-лек режим.

В този лагер както и в Драма на изменниците се правят стимки, дактилоскопират се, взема им се кръв, за изследване, измерва им се височината и теглото. След известен период от няколко седмици до няколко месеца в този лагер, изменниците се изпращат по етапен ред на групи обикновено в лагера Лаврион или Сирос, а понякога и в други лагери.

Докато престоят в лагера Солун, изменниците се вземат на разпит от английски или американски разузнавателни служби които ги вземат и връщат в леки коли. Преди години тук са оствали и вербовки на изменници от гръцките, американско и английско разузнаване. За сега няма данни да са извършват вербовки. Понеже подходящите се вербоват още в Драма, от където се отделят и не се изпращат при другите изменници.

Справката е изготвена по материали от лагера Солун, показания на завърналите се през 1956 г. изменници Никла Крумов Манолов от Суходол, София и Борис Иванов Стоилов от гр. Велинград както и справка от у-ние I ДС, стр. № , папка №

ЛАГЕРА "МАКРОНИСС"

Лагера "Макронисс" се намира на с-в Макронисс Гърция Острова се намира на около 10 км.от гр.Лаврион.Самия остров е дълъг около 35 км.и широк около 10 км.Същия е пуст,население няма.По западното крайбрежие на острова в южната част се намират три военни лагера.Те са еднакви по големина и заемат площ по 1 кв.км.от лагер до лагер има 2-3 км.За сега първите два са празни,а във втория се забелязва скрана от 7-8 пслицай.В третия лагер най-южния има всйници,по всяка вероятност това е скраната на всенния лагер Макронисс.Към този лагер има дърводелска и монтьорска работилница има и един камисн.Всеки лагер има по 20-30 постройки.В първия най-северния има пясък,игрище и динамо за електричество.От това динамо се осветляват всички лагери.

Във втория лагер има фурна,която изкарва хляб за всенните лагери..Във всеки лагер има църква.

Военния ватвор се намира югизточно от най-южния лагер.Той е обграден с телена мрежа.На входа има часови.

Лагера за изменници се намира в северната част на острова.Той заема площ от около 10 дек.Целият е заграден с телефонна мрежа висска около 1.5 м.и широк около 3.5 м.Лагера се състои от три постройки,една масивна еднотажна сграда с три помещения в която са настанени изменници. Втората сграда е карцер и склад за продукти,а третата са клсзетите.Помещенията на скраната се намират на 500 м.югизточно от лагера.

В лагера няма установен режим за вътрешния ред.Няма определено време за храна,спане и ставане.Никой от изменниците немаат право да напускат лагера без разрешение на скраната.През деня охрана в самия лагер почти няма,а ст време на време минава полицай,за да прсверява негласно лагерниците,и да предствратява побсийцета каквитс стават между геметовци и националисти.

През нощта прсверка се прави през два часа и скраната обикаля около лагера.Абсолютно на никой не се разрешава да напусне лагера.Имали са постоянно разрешение да се движат по целия остров само изменниците Георги Лепидупков от с.Пиперица-Санданско /сега намиращ се в Белгия/и Велико Николсв от..... Първия е ходил като пчелар,а втория е бил овчар.И двамата се ползвали с доверие пред пслицията.

Лагерниците спяс на дюшеци поставени на железни или дървени кровати изработени от самите лагерници с подръчни материали

Из архивите на ДС

За завивка се дават две сдеала. Храна се дава три пъти на ден. Порционна е 5 драхми на цен на човек, от които се удържат осветление, стопление и за други нужди. Храната се състои от закуска чай, обед фасул, картоф и вечер ориз или макарони. На ден се дава по 300-400 гр. хляб. Храната е много лоша и недостатъчна, няма лагерник който да е доведен от нея. Цигари се дават по 5 броя на ден а пари никак. На лагерниците е забранено да работят.

Всички лагерници се издържат от международния червен кръст до 1954 година американците са изпращали два пъти в годината колетки с етикети, че е помощ от американската армия.

Живота на лагерниците е много тежък, всички са подложени на тормоз от полицията и съмнение в тях, че са изпратени от България със задачи. На лагерниците постоянно се говори, че изпратените там изменници са шпийни и безпричинно не могат да бъдат изпратени там. Освен това самите лагерници се обвиняват едни други че са шпийни и изпратени от ДС със задачи или пък шпийни на полицията там. Ежедневно има спорове и побойща между геметовци и националисти които враждуват помежду си макар че неживеят организирано и сиен живот. Националистите обвиняват геметовците, че Гемето си купил къща с пари дадени му за емигрантите и за водене борба против народната власт в България, а също така че не пращал земеделци в разузнаванията. Геметовците пък казвали, на националистите, че по-хубаво комунистите да управляват България отколкото те. Често пъти за такива спорове и побойща, а също и за други провинения лагерниците биват слагани в кърцера. В резултат на този тормоз и лошите условия при които живеят лагерниците в очите на полицията а и между самите лагерници си гсвсрят, че ако ги допуснат пред комисията на българската легация в Атина, те щели да кажат смело, че желаят да се завърнат в България ако ще и да ги избият.

В лагера Макронисос не се получават никакви списания и вестници. Получават се само английския вестник "Таймс" и некои списания.

Главни политически групировки на изменниците в Макронисос към 1955 г. са били:

1. Национален освободителен комитет цар Симеон II. Председател на същия е бил Райчо Райчев.

Секретар: Венелин Бакалов от гр. София

Членове: Костадин Илиев Илинцов, завърнал се
Андрей Гърленски от с. Марковс, Пловдивско
Кръстю Бояджиев от София
Бсян Ефтимов Лазаров от Ст. Димитров, сега намиращ
се в училището гр. Пирея.

Михаил Атанасов Янев от Ст. Димитров, заминал за
САЩ

Филип Костов Илчев от с. Крсмидово, Петричско, намиращ
се понастоящем в Белгия по данни на завърнали се изменници и
мерсприятие "9".

Останалите изменници се очертавали като геметсв-
ци, обаче не са били организирани. Към 1955 г. м. септември в ла-
гера имало 24 души българи изменници. Някои обаче от тях са се
завърнали, други са разселени по други лагери или в други държави.

В този лагер се изпращат изменниците в които се
съмняват че са изпратени от ДС или имат извършени сериозни
престъпления, както и под бранч от гръцката полиция изменници и
изпратени там за камерници.

Охраната на лагера се състои от един началник и
7 полицаи. Началника се сменя през 4 месеца, а полицаите през 6
месеца. Същите се изпращат от различни градове на страната.

Не са установени кои са.

Горното е видно от бившия З/К "Ключ" завърнал
се през 1955 г., стр., папка

КРДОПБГДСРСБНА 1
чл. 31, ал. 6
от ЗДРДОПБГДСРСБНА
Дата: 17.04.2016г. Секретар: [signature]

Строго секретно!

115

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

*Свързан е с българско
новостно вестниче
чт.к. Неоткавано е взети
1. Класификацията се изяснява
поз. Кенца*
[signature]
10.11.57г.

С П Р А В К А

ОТНОСНО: Емигранти развиващи активна
дейност срещу нашата страна.

*Франца
111
Канциса Ко-
мит Кокин*

1. 23 rue de la Cordeliers македонец, от Велеско, жив.
е свързал с американските спец. служби. Взема е активно участие в прехвърлянето на диверсанти в България. В Париж е изтеглен от американците. Това, че е участвувал в прехвърлянето на диверсанти в нашата страна се потвърждава от Иван ХРИСТОВ ЗОСКО и Стоян МИТЕВ. Във Франция продължава да работи за американците. В Гърция е бил в началото на септември и след завръщането си е намекнал, че участвувал наново в прехвърлянето на диверсанти в България. Поддстоящем бил заминал за Белгия и Германия. се е занимавал също с изпращане на диверсанти в нашата страна. /Двамата - по-скоро са били във връзка с американеца Кетми или Камий.

2. № 205 3. _____ е бил изпращан от Гърция 3-4 пъти като диверсант в нашата страна. Същият е говорил, че до преди една година в България се изпращани общо 101 ^{ПЪТИ} диверсанти.

3. № 237 4. _____, живее в хотел Брандън на бул. Стразбург, женен за елзаска. По времето когато е бил в Гърция е бил привлечен от американските разузнавателни служби да работи за тях, като са го изпращали заедно с други емигранти с диверсантски задачи в България. Имали са за задача да бият един поп в едно село, да убиват някои хора и да събират сведения. _____ е казал, че след всяко връща-

*В покорба на д. 5
Стефан К. Георгиев
с. Ванево Хасковско
с. сабори за некои
Киро Божина.*

не в Гърция живота им ставал по-добър, давали са им много пари. Същият бил ходил с приятеля си _____ в американското посолство в Париж, за да се представят да бъдат изпратят наново като диверсанти в нашата страна. Били им отговорили от посолството, че за сега подобна дейност е прекратена. В случай, че им потрябват то щели да ги потърсят.

222? 5. _____ от Колежа Стразбург това лято е бил освободен от задължението да следва летни курсове, въпреки че получава стипендия. Бил е изпращан на някаква военна американска школа в Копенхаген, от където вече се е завърнал в Париж.

След смяната на директора на американската администрация в Колежа "Св.Европа"- Стразбург, *Телиш и Мезу*, който е заминал за Зап.Германия и е постъпил там на работа в Туристическа агенция, целите и задачите на колежа били сменени. Малко по-малко колежа щял да изчезне и се превърне в благотворителна организация. Ролята му била свършена, защото сегашната теория на американците била, че поробените народи ще се освободят отвътре самите те, а не от тук и завършилите колежа трябвало да имат за цел да се сближават с тук намиращите се комунисти, да черпят сведения от тях и да ги убеждават в правия път. От колежаните се искало това, като най-важна помощ за спасяването на "Свободния свят" от комунизма. Това било новата роля на колежаните, а не да се връщат в страната си.

13 ноември 1956 год.

ЕМИГРАНСКИ ЛАГЕР НА ОСТРОВ СИРОС.

Емигрантския лагер на остров Сирос се намира в гр. Ермополис. Град Ермополис е стар град. Преди основаването на Гърция той е бил един от първите пристанищни градове. Разположен е в източната част на о-в Сирос. В града има два високи хълма - единия се казва "Анос Сирос", а другия "Ванария". Прочут е с производство на локум и зеленчуци. Половината от населението са католици, а другата половина са източно православни. Гр. Ермополис е областен град на острова. Има областен съд, областно политическо управление, областно полицейско управление с началник в чин подполковник. Има също така и областен затвор, който се намира южно от града на около 5 километра. В града има двама владци, единия е католически, а другият източно православен. В пристанището на града могат да влизат всякакъв вид военни параходи. В гр. Ермополис и околността има няколко текстилни фабрики /предачни и тъкачни, трикотажна ф-ка, чорапна, порцеланова, две кожарски фабрики, керамична ф-ка за производство на тухли, две докови корабостроителници за гемаи с около 30 души работници. Има и воде док, в който се ремонтират военни и търговски кораби, две ф-ки за производство на дизелови мотори за морски съдове и др.

В града и околностите му има три лагера. Единия от тях се намира до затвора в местността "Лазарета", друг се намира в с. Делатрация. В тези два лагера има само гърци, които са се завърнали от народнодемократичните страни. Другия лагер се намира в гр. Ермополис и е за емигранти от демократичните страни, българи, албанци и югославяни. Този лагер се намира на края на града край морето. Близо до лагера откъм морето има работилница за лодки. В дясно от лагера до шосето има мелница.

Този лагер за емигранти е бил основан през 1946 година.

Първоначално се е намирал на края на южната част на града по пътя за селото Вари, в казармите, където по-рано е било ИЗО, а сега школа за действащи подофицери. През 1948 година лагера е бил преместен в сегашната постройка. Тази постройка е била на някакъв гръцки стар ерген, притежател на няколко кораба, който преди да умре я подарил на едно сиропиталище. След смъртта му е било девическо пансион. След капитулацията на Гърция е била използвана от италианците и германците до изгонването им от Гърция.

Постройката на лагера е двуетажна къща с тераса и на терасата две стаячки. Къщата е боядисана със жълта боя.

В мазето на тази къща има склад на материали за работилниците и керцер.

На първия етаж има шест стаи в които са настанени емигранти и един клозет. На втория етаж има седем стаи, понеже една от големите стаи е разделена на две, от които в едната спи старшията на полицаите а в другата се хранят полицаите. В останалите стаи живеят емигранти. На терасата горе има две малки стаички, в които също са настанени емигранти.

На втория етаж има три балкона.

Двора на лагера се разделя на две от столовата и от една стена. В северния двор са чешмите за миене, баня, клозети и волейболно игрище. В този двор има три бадемове дървета и една смокиня. В южния двор се намира столовата, канцеларията на полицаите и над нея спалното помещение на лагерните полицаи, обущарска работилница, шивалня, бръснарница, дърводелна, кухня, библиотека и стая, където се обучават жените на плетене и бродирание. Самият двор е ограден с висока каменна стена. Лагера има два входа, единият е откъм главната улица в северния двор и е малка желязна врата, а входа откъм южната страна е от две крила и през него минават камиони. Главната улица се казва "Василиас Норис". Лагера се води на № 8 от тази улица.

РЕЖИМ В ЛАГЕРА.

Режима в лагера е следния: Сутрин се става в 7.30 часа, а закуската се дава когато се приготви от готвача, обикновено към 8 часа. За закуска един от полицаите свири със свирка и емигрантите трябва да се наредят на опашка по надни. Един от полицаите застава при казана и извиква всеки по име. Не е задължително да се взема храната, но е задължително всеки да се яви там. След закуската емигрантите са свободни и след 9 часа сутринта имат право да излезат из града. На обед в 12 часа по същият ред се прави проверка и се раздава храната. След храната, до 3 часа след обед е задължително да се стои в лагера. От 3 до 8 часа вечерта може да се ходи из града. Вечерта се дава храна в 6 часа, но не е задължително да се взема от емигрантите, нито пък са задължени тогава да се явяват на проверка. Храната на един може да се вземе от друг, като с това му прави услуга. Вечер в 8.30 часа, зимния сезон и в 9 часа за летния сезон се

прави проверка. Проверката вечер се извършва от полицаї във всяка стая. Полицая влиза в стаята, изсвирва със свирката и започва да извиква емигрантите по имена. Емигрантите са длъжни да се обаждат. Ако някой закъсне за проверка след това се явява пред полицая и му докладва защо е закъснял като дава обяснения.

ПОЛИЦИА В ЛАГЕРА.

В лагера има 8 души полицаи. Знаят се имената на следните полицаи:

1. КОСТА, на около 25 години, нисък, черен, с малки чустачки. Той прави проверките на емигрантите и замества старшията.

2. ВЛАХОС, на около 30 години, родом от Атинските села, говори и албански език. На ръст е среден, плещест, строен, средна пълнота, красив с черна къдрава коса, очи черни, големи. Не пуши и не пие. Обича да се носи хубаво и ходи по жени. Сега е преместен от лагера на друго място.

3. НИКО от Додеканезките острови, висок, черен, черни очи, свири на гъдулка, говори италиански език.

4. НИКО, на около 24 години, висок, кестенява коса.

5. ХРИСТО, на около 25 години, родом от Македония, родителите му били преселници от Кавказ-СССР, висок, слаб, черноок, с тъмно кестенява коса.

6. СМИРОС - на около 25 години, нисък, рус, червено пълно лице. На другите имената не се знаят.

Началника на лагера още не е установен. До 1954 година е бил някой си поручик СОЛОРОС. След това е бил сменен с друг, който също бил сменен. Сега, според показанията на НИКОЛА КРУМОВ ШАКОЛОВ, началник на лагера е бил един старшина, на ръст нисък, пълен. Името му не се знае.

КРДОПБГДСРСБНА 1
чл. 31, ал. 6
от ЗДРДОПБГДСРСБНА
Дата: 17.04.2016г. Секретар: *[Signature]*

МВР - ДЪРЖАВНА СИГУРНОСТ

150

ПРОТОКОЛ ЗА РАЗПИТ
София, 24.XI.1956 година

Подписания , днес
разпитах лицето:

ЦАНКО ДАНАИЛОВ
година в , женен, раз-
веден, образование III-ти клас, по професия
майстор-кожухар. Произхожда от бедно селско
семејство. Завърнал се е доброволно от Гър-
ция на 18.XI.1956 година.

ВЪПРОС: Колко емигранти имаше в лагера "Лаврион" и от каква на-
родност са същите?

ОТГОВОР: В лагера имаше около 70 души сърби, българи и албанци.
Българите бяхме около 30 души, а останалите сърби и албанци.

ВЪПРОС: Какви организации има и какво е положението на еми-
грантите.

ОТГОВОР: Организации в лагера нямаше, но имаше такива, които се
делеха на царисти и земеделци.

ВЪПРОС: Какви бяха причините, за да направите стачка?

ОТГОВОР: Причините, за да вдигнем стачка бяха тези, че всички
желяхме да се върнем в Родината и почти всички бяха подали заявле-
ние за завръщане. Към 20 октомври т.г. започнахме стачката, всички ние
отидохме при началника на лагера, като му заявихме, че ако не ни
пуснат за България до 20.X.t.g. ще вдигнем стачка. Писахме писмо до
Кераманлис до Народното събрание, Пантосопулос, началник бюро чужден-
ци и българите, които не искаха да се върнат в България ни гледаха
накриво. На 3.IV. ден от стачката българите емигранти, които не иска-
ха да се върнат, а така също и сърбите ни даваха цигари.

На 25.IX.1956 година, аз, Антон, Петко Димитров и още 10-12 бъл-
гари ни качиха на параход и ни откараха в Пирея, където с камион ни
откараха в Атина в бюро чужденци при Пантосопулос. Ние бяхме във
из района на полицията и от тук избягах, като отидох в българското
консулство. Там аз обясних, че сме вдигнали стачка и консулт ми каза,
да се върна пак в бюрото за чужденци Пантосопулос ме запита защо ст-
отидох при българския консул и от тук ме изпратиха в Лаврион. Тук
седях една седмица, бяхв стая с Петко, Антон, Георги и Утманов, които
са царисти. Пантосопулос ни каза, че една седмица ще стоим в лагера,

след което ще дойдат и останалите стачници от Сирос и с тях ще си отидем в България. Мина една седмица и останалите стачници от Сирос не идваха, аз реших да избягам пак до българското консулство. Излезох от лагера, качих се на рейса за Атина, но ме хванаха, сбихме се с един полицаи в рейса, свалиха ме и ме качиха на друг рейс обратно за Лаврион, където ме вкараха в карцера. Тук седях три дни и ме пуснаха. Аз пак се събрах с Петко и решихме да избягаме за Атина. Тръгнахме с Петко пеша за Атина, като пътувахме един ден и една нощ, стигнахме в Атина и се обадох по телефона на легацията. Отидох пак в легацията и заедно с консула отидохме във Външно министерство. Тук ни обещаха, че към една седмица ще се разреши да си отидем. След това отидохме при Пантозополус и от там отидохме в хотел "Олимпия", където престояват емигрантите, определени за България. В хотела стояхме няколко дни и един ден намерихме останалите емигранти през Пантозополус. От групата, която чакаше при Пантозополус взех Борис Стоилов и го заведох при българския консул и останалите се върнаха в лагера. Отидохме при българския консул, след което се върнахме при Пантозополус, който даде адия на Борис, с което сме свободни, след което отидохме в лагера. Един грък дойде в лагера и ме отведе в управлението на същия, като най-напред извикаха Никола Манолов, след това Петко и най-после мене ме извикаха.

Гръка, който ме извика в управлението на лагера ми предложи да му свърша една услуга, като си отида в България. Аз му отговорих, че не желая и той нищо не ме пита, а ми пожела добър път за България. Гръка пожела да ми даде адреса при положение, че му направя услуга.

След всичко това вечерта ни дадоха храна за всички определени за България, но ние отказахме и на сутринта ни дадоха пари за всичките качихме се на рейса и стигнахме в бюро чужденци-Атина. В Атина дойде при нас българския консул, който ни даде още 300 драхми. Гръците ни качиха на 4 леки коли, като някои се качиха в колата на консула и той ни изпрати до гарата. Качихме се на влака, като ние с Борис Стоилов отидохме във вагон-ресторанта да се почерпим. На масата до нас седнахме имаше и двама полицаи, които ни караха. Незнаех български, но с мимки се разбрахме. Единият полицаи ми каза, че в Златоград има жена, при която аз да отида да се срещна с нея, като й кажа да се обади на Пантозополус. Името на жената не ми даде, но ми даде адреса на мъжа ѝ, а то е Георги Петров Костадинов-Златоград. След този разговор отидохме при останалите емигранти. При пристигането ни в Солун слезохме от влака, откараха ни в полицейския участък, престояхме един ден и една нощ и продължихме за Дедеага. Там престояхме една нощ и на сутринта ни откараха на гарата и продължихме с влака за България.

Написано в 5 екз.

РАЗПИТАН: /п/ не се чете
ПРОВЕРИ РАЗПИТА: /п/ не се чете

КРДОПБГДСРСБНА 1
чл. 31, ал. 6
от ЗДРДОПБГДСРСБНА
Дата: 27.04.2019г. Секретар: *[Signature]*

МВР - ДЪРЖАВНА СИГУРНОСТ

KK

ПРОТОКОЛ ЗА РАЗПИТ
София, 25.XI.1956 година

Подписания лейт. Стефан Димитров Станев - чл. следовател в отделение "Филтър", при II-ро управление ДС, днес съставих настоящия протокол, като разпитах лицето:

НИКОЛА КРУМОВ
година в _____, жител на същото село, българин, български гражданин, неженен, не осъждан, завършил VI-ти клас, по занятие общ работник, бивш член на ДСНМ, бивш изменник на Родината, доброволно завърнал се на 21.XI. 1956 година от Гърция.

ВЪПРОС: Разкажете живота си в лагера "Лаврион"!

ОТГОВОР: На 6.11.1956 година към обед стигнахме в гр. Лаврион, а от там в лагера. От Атина ни откараха до лагера "Лаврион" с два камиона. След като отидохме в лагера, настаняха ни в помещенията, зачехляха ни на храна, дадоха ни одеала и чаршафи и залочна лагерния живот. На следващия ден ни направиха основен медицински преглед, бяха ни инжекции, правиха ни ваксинации.

След това ни откараха в гр. Атина, където ни преглеждаха на рентген и ни правиха рентгенови снимки. В лагера от канцеларията ни дадоха личните карти. Трябваше да се явяваме сутрин и вечер в 8 часа на проверка, а през останалото време можехме да ходим където си искаме.

ВЪПРОС: Кои българи заварихте в лагера "Лаврион"?

ОТГОВОР: В "Лаврион" заварих следните българи: Божко Иванов Божков от Ветевград, Тодор хаджи Петров - неznая от къде е, братята Георги и Димитър Келешев - неznая от къде са, Цанко Цанков от гр. Елена, които през 1956 година се завърна в България, заедно със жена си, Тола Крумаков от Гоцеделчевско, със жена си и едно дете, сега в АЩ, Радко Црънгелов от ~~Петрич~~ ^{Искър} Петрич, сега го оставих в Атина, има и много други, но им забравих имената. Там заварих българите на няколко партии.

ВЪПРОС: Какви партии има в "Лаврион"?

ОТГОВОР: В "Лаврион" има земеделци, царисти и анархисти. Аз като отидох в лагера Тодор хаджи Петров и други ме викаха да отида и става член на земеделската партия. Тодор ми каза, че щял да нареди да ми се върне гаранция, за да се разселя за САЩ, Божко Божков също ми викаше да отида да членувам при царистите. Братята Келешев ме

Лаврион

Из архивите

123

2.

викаха да отида при тях, защото те били царисти, а не Божко Божков, че той бил моменик, а не царист.

Един ден Цанко Петров Цанков ме покани на гости в домот си и ми описа целия лагерен живот. Той ми каза да не бързам да се записвам в някоя партия, а да изчакам около 20 дена, да разбера лагерния живот и тогава, където искам натам да се определям. Разказа ми, че има емигранти, които по-рано са работили в разузнаването и сега са изпратени в лагерите и изоставени, без да се търсят от няк го, че в лагера има хора, които чакат по 5-6 или повече години, за да се разселят, но не могат да се разселят, защото няма кой да им върне гаранция. Цанко ми каза, че вън от лагера свободно в Гърция никой емигрант не може да живее. През цялото това време Божко Божко ме търси, дава ми цигари, даде ми да прочета Търновската конституция и други книжки. Веднъж срещнах Божков, заприказвах се с него и му поисках български вестник, за да прочета. Той ме покани да отида в домот му, където цял да ми даде книги да чета, за да не скучая. Тогава ми даде един вестник "Задгранична България" разтвори два сандъка с писма и материали, като през цялото време ми говореше за създаването на някакъв Национален комитет. Даде ми да прочета един куп благодарствени писма от "царя" и Генчев, от Мадрид, Христо Стратев - редактора на в. "Задгранична България" - излизащ в Рим. Накрая ми прочете едно писмо от "двореца" от Мадрид, което по-късно разбрах, че е фалшиво т.е. писано от Божков. Текста на писмото е следния: "Драги Божков, Нашия комитет е одобрен от двореца от Мадрид. Направени са постъпки и до гръцкия кралски дворец и в тези дни вярвам, че ще Ви се разреши да основете в Гърция "Национален комитет", тъй като сте одобрени - Ви за председател, Андрей Говедаров за домакин и Караиванов за секретар". Освен това, в писмото по-надолу се даваха инструкции как да работи комитета. На второто писмо текста е следния: "Драги Божков поучихме твоите писма, сведенията и материалите, получени от новопристигащите емигранти от "поборбата" на Родина. Направихме всичко възможно, за да ги изтегим от Гърция и да ги настаним в другите страни свободно да живеят. Изпратихме помощ - дрехи, обувки и пари, които да раздадем на новопристигналите. Също "нашия цар" ми моли да съобщите има ли новопристигнали емигранти, колко са, как се казват и от къде са, да знаеш тяхното мнение кой за къде желае да се разсели, за да се погрижим ние за тяхното разселване, а също да им изпратим и парична помощ. Също така, Вие знаете, че ние сме далече и нашия цар е далеч от "поборбата Родина" и е жаден за новини, затова ни пиши кой какви новини носи". Писмата бяха писани от Генчев, с подпис и печат.

3.

След това Божков ми прочете един списък на лица, които са били членове на емигрантския национален комитет. Тогава Божков ме покани да стана и аз член на Националния комитет. Аз се съгласих и така станах член на Царисткия национален комитет. След това с Божков отидохме в една кръчма, където пихме и му дадох сведения за "поробена" България. Вечерта ме среща Бакалов и ми казва: "Ти днес си бил с Божков", като ми каза и в коя кръчма сме били. Тогава Бакалов ми разказа, че Божков бил много опасен човек, че всички емигранти, които са били в лагерите "Макронис" и "Сирос" той ги е изпратил. Давал ли ми е да чета писма, подписвани от царя, които са с корона. Аз му отказах, че съм подписвал. Бакалов ме предупреди, че Божков ще ми ~~даде~~ да подпиша. След това Бакалов ми каза, че Божков ще ме кара да пиша писма до цар Св. есен. Бакалов ми каза, че Божков не е никакъв царист, а е месеник от класа, че той е постъпвал така с всички новодошли емигранти.

ВЪПРОС: Разкажете връзките си с Божков и съвместната Ви дейност?

ОТГОВОР: Запознаването ми с Божков беше така, както разказах по-горе. След това известно време аз нямах нищо общо с Божков, а през това време се запознах със живота на емигрантите в лагера и в страните, в които се разселват. За работата ми с Божков аз ще опиша по-късно, а сега искам да Ви разкажа живота докато започнах работа с Божков.

ВЪПРОС: Разкажете живота си в лагера "Лаврион"!

ОТГОВОР: Десетина дни след пристигането ми в лагера, аз заедно със Стоян Динев Виджаков и Кирил Георгиев Янев мислехме как да отидем в Атина, а от там да отидем в Българската легация, за да се предадем и да останем там, с цел да се завърнем в България. През това време научихме адреса на легацията. Записахме се, че искаме да отидем в организация УСЕН. На 26. II. 1956 година сутринта мен ме извикаха да зам. на за Атина по друга работа. Закараха ме в бюро чужденци. Там дойде една лека кола с трима американци и ме откараха с колата някъде, като по-късно разбрах, че съм бил в Ширей.

ВЪПРОС: Къде Ви настаняха американците?

ОТГОВОР: Американците ме настаняха в една вила, но къде точно, към кой край на града неможах да разбера.

ВЪПРОС: Разкажете защо Ви откараха американците там и какво работихте там?

ОТГОВОР: След като американците ме откараха във вилата, ми предложиха да работя за американското разузнаване. Аз не исках да

работа, но си направих сметката, че ако се съглася да работя ще има възможност да излеза в Атина и от там да отида в българската легация, или ако ме прехвърлят в България да се предам. Аз имах желание тогава да се завърна в България.

ВЪПРОС: Какво работихме при американците?

ОТГОВОР: Първият ден ми дадоха материалите и ми казаха да направя подробен план на завод "16", като отбележа подробно всяко отделение и всеки цех какво произвежда, кой е ръководителя на всяко отделение и може ли той да се подкупува и с какво - като давах характеристика на всеки ръководител, какви части произвежда всяко отделение и общо завода и какъв е броя на работниците. По същия начин ме накараха да направя план на ДМЗ "Ленин" и какво съм слушал за този завод, тъй като не съм работил там. Направих план на фабриката "Руно", фабриката за киселини на гара Искър и за всички фабрики на гара Искър.

На гара Искър в гл хите линии има една цистерна, които постоянно стоят там. Тези цистерни са свързани с подземни канали, които минават под блоковете жилища на завод "16" и отиват под село Горубляне в една постройка, където става преработването на течността, която минава по подземните канали и отива в тези постройки. Аз бях слушал за каналите, а цистерните ги бях виждал и затова направих подробен чертеж на цистерните и каналите. След това направих подробен чертеж на казармите в с. Суходол - Софийско и на военния завод в тези казарми, в който по-рано работеха цивилни, а след това само военни лица и производството на този завод се пази в тайна. Какво е производството на този завод научих от бившите ученици от Трудови резерви - Милка, която живее в Горна баня и Кънчето, която живее в Борис Камбура - с. Суходол. Тези две момичета тогава работеха в този военен завод. С тях се запознах през зимата на 1955 година, и гатю ед н ден бях ходил в с. Суходол. Същият ден, заедно с тези две момичета и мъжон Адемов Фезюлов от с. Бозвели - Провадийско отидохме в ресторант "Освобождение" на гарата и в разговор с тези момичета и жак да разбере, че там което се работи се пази в пъ на тайна, е там се ремонтирват танкови части и се изработват нови такива. Всичко това, което знаех за този завод аз го написах и го дадох на американците, а освен това направих план на този завод доколкото си спомням и след това го отбелязахме на една карта къде точно се намира завода.

ВЪПРОС: Колко време седяхте при американците?

126

5.

ОТГОВОР: При американците седях от 26.II.1956 година до 1.III.1956 година. През почивките и през свободното време един американец играше с мен бокс и ме тренираше на жиу-джицу, като ми показваше разни хватки.

ВЪПРОС: Къде след това Ви изпратиха американците?

ОТГОВОР: На 1.III.1956 година, американците с кола ме откраха в хотел "Олинбус", близо до гарата в Атина и ме настаниха да живея в този хотел, като те бяха платили всички разноски, а на мен ми дадоха 50 драхми за лични нужди, а освен тези преди това ми бяха дали около 200 драхми. Тогаваша американците ми казаха, че ще ми дадат горни и долни дрехи. Когато американците ме настаниха в този хотел, ми казаха, че там ще поседя известно време, а след това ще ме вземат при тях и ще ми обяснят известни работи за бъдещата работа, ще ме инструктират и след това със самолет щели да ме откарат в Италия, където щял съм да видя Италия, а от там да ме изпратят в Западна Германия, където щели да ме обучат и да ме инструктират подробно за бъдещата ми работа.

На 1.III.1956 година вечерта, аз исках да излеза от хотела, за да отида да се на рая, но собственика на хотела не ме пускаше да излязам вън от хотела. Аз излязох насилно, но видях, че едно момче от хотела ме следи къде ходя. На 2.III.1956 година сутринта към 9 часа аз исках да отида за закуся, но собственика на хотела пак не ме пускаше. Тогаваша аз излязох пак насилно и отидох в едно кафене, където пях едно кафе, тъй като младежа от хотела пак ме следваше. След това взех една лена кола и отидох в българската легация в Атина, където подадох молба, за да се завърна в България.

ВЪПРОС: Защо Вие веднъж давате подробни сведения пред американците, а след това бягате от тях и отивате в българската легация?

ОТГОВОР: Пред американците аз дадох тези сведения, защото същите ги бях дал в разузнаването в гр. Драма и сега немска да ги скрия.

ВЪПРОС: Желаете ли Вие да се завърнете в България или желаете да отидете в Западна Германия?

ОТГОВОР: Тогаваша аз желаях да сезавърна в България и единствената ми цел беше да остана сам и отида в българската легация или да ме изпратят американците в България и да се предам тук. Аз видях живота на българските емигранти по лагерите, отвратих се от "свободния свят" и желаях на всяка цена да се завърна в България.

ВЪПРОС: В българската легация разказахте ли, че сте били

откраднат от американците и какво сте работили там?

127
6.

ОТГОВОР: аз не бях откраднат от американците, а доброволно се съгласих да отида при тях. В българската легация аз казах само, че идвам от американското разузнаване, че съм бил настанен в хотел и че ще ме изпратят в Германия. Аз им казах, че съм избягъл от хотела. От легацията ме накараха да подам молба и да се завърна в лагера, но след като ми казах, че не идвам от лагера, а съм бил в американското разузнаване и съм избягъл от хотела, те ме настаниха в хотел "Олимпия" и ме предупредиха да не излизам от хотела, защото може да ме откраднат или да ме убият.

ВЪПРОС: Отидохте ли Вие в хотел "Олимпия" и колко време живяхте там?

ОТГОВОР: На 2. III. 1956 година към обед аз отидох в хотел "Олимпия". Когато от легацията ме настаниха в хотела ми казаха да не излизам вън от хотела, а да се храня там. Ако имам нужда от пари, да се обади по телефона до легацията. Първите дни аз не излязах от хотела, а след това започнах да излизам, като си купувах по нещо за ядене и ходех на кино.

На 12 или 13-ти март 1956 година срещу хотел "Олимпия" има друг хотел, където се събират млади момичета, които търсят клиенти и си вършат работата в хотела. На 12 или 13-ти март вечерта аз отидох в този хотел и към 11 часа вечерта излязох от хотела. На излизане от този хотел на входа ме поздрави Симеон Семов, заприказва ме, след това ме запозна с Асен Траханаров, с един американец и още няколко души, които не ги познавам. Семов ми каза, че Траханаров е работил в организацията УСЕП и че другите са били негови приятели от организацията УСЕП. Те ме запитаха къде съм и какво работя. Аз им казах, че живея наблизо на квартира и че работя при американците, но какво точно ми е забранено да казвам. Те ме поканиха да се разходим до пл. "Омония". Аз отказах под предлог, че е късно и че трябва да се прибера. Те ми казаха, че още има време и че ще си пориказваме малко. Аз тръгнах с тях и търсех причина, за да се разделя с тях, защото се отдалечавах от хотела. Преди да стигнем пл. "Омония" един полицай от царската полиция ни попита какъв език говорим. От групата му отговориха, че говорим английски и български. Той поиска всички да се легитимираме. На всички документите бяха в изправност, само аз нямаш "Адия" - т. е. документ, с който ти се разрешава да се движаш в дадено населено място. Тогави полицая ми каза да отида с него в полицията. Аз казах на Симеон Семов да му преведе, че аз съм под закрилата на българската легация и със съгласието на "Бюро за чужденци" съм настанен в хотел "Олимпия" и ако беше необходимо да притежавам такъв документ, то те щя-

ха да ми издадат, или пак ако не е разрешено да се движа из Атина щях да бъда предупреден от "Бюро чужденци" и проверки, че действително е така, както аз казвам и че няма право да ме задържа. Полицая ми каза, че тогава е било късно и че утре ще провери. След това с полицая отидохме в полицията, като ни придружи и Силеон Семов. В дежурната в полицията ме разпитваха, като за преводчик беше Семов, който ме обвиняваше в шпионаж. Тогава задържаха и Семов и двамата с него спяхме в дежурната. Сутринта заедно със Семов ме откараха в канцеларията на "Бюро за чужденци". Там заварих Асен Траханаров и един американец. Какво говориха Траханаров и Семов на Пантаспулос не разбрах и не ми преведоха. След това Пантаспулос ми даде разрешение за един ден и ми каза на другия ден да отида при него. Каза ми, че съм свободен и че няма нищо друго. Траханаров, Семов и американеца ми казаха да отида с тях някъде близо, където американците Кокс и Маркидис искали да ме видят и поговорят с мене във връзка с разселването. Аз им казах, че ще си замина за България. Траханаров и Семов ми казаха, че това няма значение, че аз съм свободен и да не помисля, че съм задържан, но да отида при американците и да си поговорим. След това отидохме в канцеларията на Маркидис. Той ме разпитва защо съм отишъл в легацията и какви са причините да се завърна в България. Аз му описах как са ме били войниците в гр. Драма, как съм спал в мазето в гр. Ксанти, как в Солун са ме карали да нося 60 до 80 кофи вода бос по снега, че съм виждал живота по лагерите и в каква мизерия живеят емигрантите. Посочих му хората, които са работили в разузнаването, как са възставяни по лагерите. Казах му, че съм антикомунист и че съм отишъл в Гърция да се боря за "освобождението" на България, ако въобще съществува такава борба, ако ми не да живея свободно в Гърция, да работя или да се уча. Но когато стигнах в лагера видях, че няма никаква борба, а се работи шпионаж за пари спрямо България. Накрая, когато човек стане ненужен за разузнаването, ще бъде изхвърлен по лагерите и ще го постигне същата участ, каквато е на другите мои сънародници, които са работили в разузнаването, а сега са изхвърлени по лагерите, без да се грижи никой за тях. Също така, че аз в Гърция немога да остана да живея; тъй като няма безработица, заплатите са ниски и по-лошо отколкото в България. Също така казах на Маркидис, че няма близки и познати в другите държави, които да ми изпратят гаранция за разселване и да ми намерят работа. Казах му също, че не искам с години да стоя по лагерите, докато някой се сети да ми изпрати гаранция, за да му мия чиниите. Чувствам се обиден от "свободния

Из архивите на ДС

свят", отвратих се от това, което видях в лагерите и от разказите на емигрантите, как те са живели в свободния свят. Искам да се завърна в България, от където съм избягъл, тъй като искат нека ме съдят там. Маркидис започна да ми разказва, че в България няма никаква амнистия, че имало други емигранти, които са се излъгали и се завърнали, но ги нямало никакви и не са пуснати на свобода. Тогавя той започна да ми прави агитация, че в Гърция живота е тежък, защото е бедна страна, но в другите страни живота е бил по-евтин и по-лек и че той щял да нареди да замине за Америка, Австралия или Канада, за където аз пожелаел, където ще имам добра работа, ще получавам добра заплата или ще уча, каквото аз пожелаел. Аз му казах, че моите желания не са били печалбарски. Той ми говори много. Описваше ми подробно как съм щял да живея и как е трябвало да постъпя. Маркидис ми предложи да подпиша декларация, че се отказвам от завръщането си в България. Аз му казах, че за това трябва да си помисля малко и ми казах, че ще ми кажа по-късно. Той ми предложи среща в два часа след обяд пред пощата. Когато излязох от Маркидис, качих се на една лека кола и отидох в легацията. В легацията описах всичко каквото се беше случило с мене. От легацията отпратиха нота до Министерството на външните работи на Гърция, с която протестираха защо са упражнили натиск върху мен, като са ме задържали и защо са ме агитирали да се откажа от завръщането си в България. След като разказах всичко това в легацията аз се завърнах отново в хотел "Олимпия" и легнах да спя. Вечерта към 8 часа се събудих, излязох навън, за да си купя нещо за ядене и ме хванаха 7 или 8 души. В групата, която ме хвана бяха: Асен Трахана-ров, Симеон Сенов и останалите не познавах, но между тях имаше американци. Като вървах по улицата, те ме заобиколиха и ме задължиха да се кача в една лека кола и след това ме закараха в американската полиция и ми предложиха да подпиша нова декларация, че се отказвам от завръщането си в България. Аз отказах категорично да подпиша такава декларация. Тогавя американците ме откараха с една лека кола в една къща в Пирей, в която за първи път сега ходих.

РАЗПИТАН: /п/ не се чете

ПРОВЕЛ РАЗПИТА: /п/ не се чете

Написан в 5 ека.

(12)

[Handwritten signature]

Строго секретно.

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

СПРАВКА

ТОНОСНО: показанията на ЛЮБОМИР СТАЙКОВ
СТАЙКОВ-1954-1956 години.

Г Ъ Р Ц И Я

1. Изменниците на Родината се обучават от американец на около 55 години, с побеляла коса. Използва се за пр водач ЯНИС-грък. Изменниците се обучават за прехвърляне в НРБ. Обучаването се провежда въ върху изменниците настанени в къщата на ул. "Коминион" 5 Драма. Изменниците се запознават с компас, карта, пистолет и немски шмайзе; след което се провеждат стрелби. През същото време се запознават и с фото-дело. Препоръча се да не ходят с жени и да не пиянстват. При преминаване на границата носят с себе си черх пипер-да заблуждават служебните кучета. Обикновено за прехвърляне на изменниците в НРБ се използва гръцкия граничен пост ОМЕГА. Преди прехвърлянето изменниците наблюдават продължително време българската територия с оглед-запознаване с особеностите на нашата територия както и населените места.

При изпращане на наша територия на изменниците се внава, че ако се предадат на власта впоследствие ще бъдат ликвидирани от изпратен и доверен човек на гръцкото р-не.

При обучаването се правят походи с оглед тренировка.

15

2.4.4

Строго секретно!

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

ОТНОСНО: НЯКОИ ДАННИ ЗА ЛАГЕРИ ЗА ИР
ОТ ТЕРИТОРИЯТА НА ГЪРЦИЯ

=====

Ир лагер

а/ Лагер Ливрион - намира се в град Лаврион, на 52 км югоизточно от Атина. Предназначен е за бегълци и невъзвращенци от социалистическите страни. По време на немската окупация през Втората световна война, постройките на лагера са били използвани от немците за конюшни.

Бегълците се настаняват в лагера след окончателното приключване на разпитите в разузнавателните пунктове, в чийто район са преминали границата - Кавала, Дедеагач, Драма, т.е. след 5-6 месеца. Изясняването и доуточняването на данните продължава и след настаняването на бегълците в лагера.

Невъзвращенците се настаняват в лагера след като им е приключило разследването в полицията.

С пристигането в лагера на бегълците и невъзвращенците се правят снимки и след 3-4 дни получават лични карти за временно пребиваване в Гърция. Имат право да се движат свободно в района на лагера и града. При отиване другаде трябва да се вземе разрешение от началника на лагера. В случай, че някой бъде повикан в Атина на разпит, се придружава от полицей и ако се наложи да остане по-продължително време се настанява в хотел "Емборико" или частна квартира.

От няколко години в лагера не се задържат повече от 10-15 души българи, поради това, че бързо се разселват в италианските лагери, САЩ, Швеция и Австралия.

10.II.1973 г.

рез. III-71 - натрупване

ИС/17374

150

16

025

Строго секретно!

Екз. № 1

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

С П Р А В К А

ОТНОСНО: Изградена антибългарска мюсюлманска организация в лагера за изменници на Родината "ЛАВРИОН" - ГЪРЦИЯ

В лагера за изменници на Родината "Лаврион" в Гърция за периода от м. септември 1972 г. до 20.XI.1972 г. са пребивавали около 40 ИР - българомохамедани. Повечето от тях са от Благоевградски и Кърджалийски окръзи и са изменили на Родината във връзка с мероприятията на Народната власт за преименуването им с български имена.

Между ИР е бил и СЕЙДИ НЕБИЕВ от с. Туховище, Благоевградски окръг, изменил на Родината през м. май 1972 г., враждебно настроен към Народната власт. По инициатива на същия в лагера "Лаврион" е била образувана антибългарска мюсюлманска организация в която са се включили около 15 българомохамедани. Като ръководител на организацията се е считал СЕЙДИ НЕБИЕВ. Той поддържал пряк контакт с турското посолство в Атина, където предавал клеветнически материали и писма за "тежкото положение" на българомохамеданите в България с цел публикуването им в турската преса. По указание на турското посолство Небиев е изготвил списък на българомохамеданите и го е предал в посолството заедно с единични и групови снимки на изменниците на Родината. Уверявал е членовете на организацията, че ще уреди изселването им в Турция.

Дейността на мюсюлманската организация е имала подчертан антибългарски характер. На събирки на същата са правени клеветнически изказвания срещу политиката на БКП и Народ-

ната власт, организирани са чествувания на мюсюлманските религиозни празници и обряди, отправяни са заплахи за убийства на изменници на родината, които са изказвали пожелания да се завърнат в нашата страна или не са си върнали старите имена. Със съдействието на гръцката полиция над такива изменници на родината са били организирани побоища. Изпращани са клеветнически писма и материали в Турция.

В числото на най-активните изменници на родината били СОИАТ ВЕЛИЕВ, АБАС УЗУНОВ, ИБРАХИМ ИБРАХИМОВ, АХМЕД АСАНДЖИКОВ и СЕЛИМ БУЦОВ.

На 27.IV.1973 година от лагера "Лаврион" били избягали 8 изменници на родината - българо-мохамедани, между които АБАС УЗУНОВ, СОИАТ ВЕЛИЕВ и РИФАТ БОРДАЛОВ. Същите се били отправили с таксиметрова кола към гръцко-турската граница с цел нелегално прехвърляне в Турция. Гръцките полицейски органи били разпоредили избягалите изменници на родината да бъдат арестувани и върнати в лагера "Лаврион".

София, 4.V.1973 година

Отпечат. в 2 екз.

№ 1-ръководство МВР

№ 2-към дело

Изп. 04198-17136

Написала: НГ

~~Dr. Dalm~~
 З. Давидов

124

Вн
 мн
 рсв

Работата трябва да продължи по-активно с главна цел разбиване на създадената антибългарска организация на мюсюлманска основа.

Да се обмислят и предложат мероприятия за провеждане на набелязаната цел. Като една от възможните форми за разгромяване на организацията може да бъде компрометирането на ръководителя ѝ СЕЙДИ НЕЙБИЕВ като наш агент. Незабавно трябва да се пристъпи към изучаването на близките му в нашата страна, с оглед пристъпване към компрометирането му чрез специално внимание към семейството му и други мероприятия в този дух, които ще ни бъдат подсказани от изучаването.

Подобно на мен.
 одобрихме помота и на
 отдел VIII.

Дайте оценка да
 отидем и решим.

Давидов
 10. V 72.

*Д-р. Чоков
Училищният архив
Бил е вносен в архива
поздната за архива
19. XI. 1973 г.
М. Чоков*

9

Строго секретно !
Екз. № 2

23146 22.НОЕ.1973 XII

ДО
НАЧАЛНИКА НА ВГУ - ДС

Т У К

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРОПБГДСРСБНА

По наши данни, през настоящата година значително е намалял броя на ИР от социалистическите страни в лагера Лаврион в Гърция. Сега тяхния общ брой е около 35 човека, от които 10 българи.

Голямата група от помаци в лагера била разселена главно в Турция. Сега те са само 5-6 човека и фактически антибългарската им организация е разтурена. За всеки ИР - помак, изселващ се от лагера за Турция, се изисквало да притежава гаранционна декларация от негови роднини в Турция, заверена от съответната районна турска полицейска служба, в противен случай не приемали никого от тях в Турция. Един от помаците заминал за Канада, тъй като не притежавал такава декларация и турските власти му отказали прием.

От няколко месеца ИР били преместени в нова сграда в същия район. Новата сграда била модерна и с по-голями удобства. Стаите били за един или най-много за двама човека, с баня и парно стопление. Имали салон за културни занимания и телевизор, тенис-маса и др.

Горното за сведение.

Отпеч. в 3 екз.
№ 1 - адресанта
№ 2 - ВГУ-ДС
№ 3 - към дело
Изп. № 0415-17138
Нап. ДС
_____ 1973 г.
София

ЗАМ.Н-К ПЪРВО ГЛАВНО У-НИЕ-ДС
ПОЛКОВНИК: _____

Гр. Бенифис

33 А
42

Строго секретно!

Екз. № 1

КРДОПБГДСРБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРБНА

№ А 3795
23. 7.
СОСМА

З. Странски
За консул
25 VII 85

ДО
НАЧАЛНИКА НА
ВТОРО ГЛАВНО У-НИЕ-ДС

МОР-И. Г. ЗАПАД. У-НИЕ-ДС
20335 24. VII 1975

И Н Ф О Р М А Ц И Я

№ _____

ОТНОСНО: Някои данни за лагера за бежанци, намиращ се в близост до град Атина в Гърция

✓
Според получени данни, на 73 километра югоизточно от Атина, в местността Лаврион, се намира преходен лагер за изменници, искащи политическо убежище. В него се изпращат предимно лица от Турция и Близкия Изток, а също така и от други азиатски и африкански страни. В лагера се изпращат и бежанци от социалистическите страни. От общо 55 човека, изпратени там през 1974 г., 25 са били от социалистически страни.

Лагерът се намирал в съседство със зданието на полицията, която упражнявала непосредствен контрол над него. Живеещите в

3743

2.-

лагера можели свободно да се движат, но при положение, че нямат специално разрешение, те били длъжни да се представят в лагера в 21 часа.

Разпити на бежанци обикновено се провеждали в сградата на полицията, занимаваща се с въпроси за чужденците, на улица "Халкокондили" 9, телефон 628-301 до 304.

Лицата, набелязани за евентуално разузнавателно използване, не били изпращани в лагера, а настанявани в предварително ангажирани стаи в хотелите в Атина.

Кандидатите за вербовка се изпращат за разпит в Агия Параскеви, район на Атина, намиращ се на около 10-12 километра от центъра на града, по посока на Маратон, зад района Холаргос, където в сградата на специална контраразузнавателна служба се провеждат вербовките и обучаването на вербованите агенти.

Във връзка с все по-големите затруднения да се намери страна за постоянно заселване, още повече, че скандинавските страни, в които искат да отидат болшинството от бежанците от афро-азиатските страни и Близкия Изток, отказват да приемат тези лица, те са приемани на работа в местните предприятия в Лаврион.

От м. ноември 1969 г. комисар по въпросите за бежанците, от името на ООН, под покровителството на който функционира този лагер, е Раймонд Терийон. Неговото бюро в Атина се намира на адрес: Скуфа 59, телефон 633-607 и 610-295. По-рано той е работил в Италия и Австрия.

22. VII. 1975 г.
София

Н-К. ГЪРВОСТАВ У-НИЕ-ДС
ген.-майор. *Митрев*

КРДОПБГДСРБНА 1
чл. 31, ал. 6
от ЗДРДОПБГДСРБНА
Дата: 17.04.2019г. Секретар: *[Signature]*

ОТНОСНО УПРАВЛЕНИЕ на МВР - Бургас
№ 36 Дело №
от 1975 г.

25 (XII)
Строго секретно!

Екз. № 1

КРДОПБГДСРБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРБНА

*г-н Стефан Митов
и семейство
и влизва в турция
и е потърсен
за връщане
в България
за да се
установи
неговото
пребиване
в Гърция
и да се
установи
неговото
пребиване
в Гърция
и да се
установи
неговото
пребиване
в Гърция*

ДО ДРУГАРЯ
НАЧАЛНИК ОТДЕЛ II-ри Д.С.
Т У К

30807 -2.ДЕК.1975

Р А П О Р Т

От лейт. КОСТА МАРИНОВ - о.р. при
отделение II-ро ДС

ОТНОСНО: проведен разговор със завърналият
се от Гърция, във връзка със закона за
авнистията ВЕ
от гр. Бургас.

Др. Началник,

На 18.XI.т.г. бях потърсен по телефона от пропуски от бащата
на . Когато отидох при него разбрах, че
същият ме търси във връзка със завръщането на сина му от Гърция,
за завръщането на когото ми беше съобщено от ръководството на отдел
XII-ВГУ. Същият беше дошъл в управлението във връзка с уреждането
на гражданския му паспорт. Тъй като този негов паспорт се намиреше
в Портнадзора, се уговорихме с да дойде след обяд, за да
си го получи. Това негово посещение по повод уреждане на въпроса
с паспорта му беше използвано от нас за провеждане разговор със
същия за изясняване на въпросите свързани с неговото оставане в
Гърция и живота му там. Същият остана в Гърция на 28.II.1974 год.
като моряк на . За своето оставане в Гърция
разказа следното:

КРДОПБГДСРСБНА	1
чл. 31, ал. 6	
от ЗДРДОПБГДСРСБНА	
Дата: 17.04.2019г. Секретар: /148/	

26 35
2

Решаваща роля за неговото оставане в Гърция изиграл

който по произход бил абхазец и се изселил от СССР през 1967 год. заедно с родителите си. Същият пътувал на гръцките търговски кораби и е идвал няколко пъти в НРБ. При едно от идванията си бил задържан за контрабандна търговия. Същият е брат на съпругата на . В момента живеел в

Бащата на бил абхазец, а майка му гъркиня.

бил ходил няколко пъти на гости на където се запознал с бъдещата си съпруга. По време на тези гостувания го уговорил да остане в Гърция, като му обещавал, че ще му помогне да не минава през лагера за емигранти. Това той обосновал с обстоятелството, че неговият адвокат ще уреди този въпрос. Последната среща между се е състояла на 25.III.- национален празник на гърците, по случай освобождението им от турско робство, който те отпразнували по особено тържествен начин. В този ден двамата се уговорили ; да напусне кораба на 28.III.вечерта в 24 часа,и да го чака. По мнението на портювата линия е била уведомена за него, тъй като не са му искали пропуск при излизане. Самият пак по негови думи бил човек на полицията. При излизането си от кораба в 24.00 часа, не е бил забелязан от състава на кораба. Той не взел със себе си никакъв личен багаж. При излизането си обаче не видял да го чака .

Според него ролята на вече се била изчерпала. Вместо него на пристана го чакала кола на полицията с надпис "ЕСАТ" /гръцка военна полиция/. Целта била да се инсценира нарушение от страна на по повод на което го задържат, каквото убеждение да се създаде и за екипажа, в случай, че някой го е забелязал. След като го е взела с колата, полицията го завела в едно помещение, където бил заключен за да не бъде открит от екипажа на кораба, тъй като

КРДОПБГДСРСБНА	1
чл. 31, ал. 6 от ЗДРДОПБГДСРСБНА	
Дата: 17.04.2019г. Секретар: <i>[Signature]</i>	

[Handwritten signature]

3

са очаквали да бъде търсен от екипажа. Там е бил посрещнат добре.

Същата вечер в помещението са дошли двама цивилни полицаи на които е било възможно да го изведат от там. На същите е било дадено оръжие да го охраняват. Същите са го закарали в участъка на областта Дафне. Там са му дали да подпише един протокол, в който имало подробно описание на автобиографията му, както и на неговите близки, както и описание на обстоятелствата около оставането му в Гърция. Първоначално протокола му бил предявен на гръцки език, но тъй като той не разбирал нищо отказал да подпише. След това му дали преписа на български и той подписал.

От тук го изпратили в гръцката политическа полиция в Атина. Сградата се намирала близо до българското консулство. Там го посрещнали доста студено. Изгонили го навън, където стоял на цимента, охраняван от въоръжен часовей през цялата вечер. След това при него са дошли цивилни полицаи, които говорили български език. Същите направили забележка на колегите си затова, че са се отнесли така зле с него. След това единият от тях го прегърнал съчувствено, нахранили го и му създали необходимите удобства. Той разбрал, че всичко това се прави с цел да го предразположат и спечелят.

От там бил заведен в лагер, който се намирал в местността Агия Парашкевиа. За да се стигне до него се пътувало с рейс, който се вземал от площад Агиос Георгиос - срещу гръцката национална банка, до площад Караискаки. Според него това бил техен лагер на офицерите от външното разузнаване. В този лагер пристигнал на 29.III. в 10.30 часа и пребивавал в него до 2.V.

Обикновено през деня не го търсили за нищо. Разпитите му се провеждали през нощта. Лично с него се занимавал един гръцки цивилен офицер на име . Същият бил висок 1.80, със скулесто

лице, остър нос, леко шръкнали напред уши, коса побеляла и обърната назад. Същият бил на около 54 години. Завършил бил школа за запасни офицери в царска България. Работил бил в РО на въздушните войски, където отговарял за психологическата подготовка на войската. От същия офицер разбрал, че школата в която се намира е школа за подготовка на кадри за водене на психологическа борба, а не за диверсионни актове.

По време на воденето на разпитите превеждал. Веднага след попадането му в лагера бил разпитан за пристанището в Бургас и за военноморският флот в града ни. Тъй като той бил казал преди това, че бил служил моряк, сметнал, че е безмислено да отрича и когато го питали за отделните видове кораби, които му показвали на снимка той давал описанието им. За установяване достоверността на даваните от него данни бил извикан като консултант някакъв цивилец който според бил офицер от военноморският флот. Питали го за номера на флота в който той служил, на което той им отговорил. Показали му снимка на военноморската база снемана от кораб "Комета" 4. Номера на кометата ясно се виждала на борда на кораба, тъй като е бил хванат на снимката. Изобщо отговарял на всички техни въпроси, по които е можел да даде отговор. Питали са го затова какви са формалностите по преминаването на нашите кораби през Босфора. Какви са взаимоотношенията ни с турците. Идват ли съветски кораби в Бургас. Проявили са интерес дали имаме десантни войски и дали същите взаимодействуват с моряците, за което не им е дал сведение. Интересували са се много за Созопол: какви кораби има, какви рейсове те извършват; за имената на офицерите, техни слабости. На въпроса ми дали познава офицери от Созопол и какво е казал за тях ми отговори, че познавал такива, но нищо не е казал нито за тях, нито за Созопол. Направило му впечатление, че те са подробно

осведомени за много неща, които могат да бъдат известни само на местните жители и подхвърли, че те вероятно се осведомяват от тях. На една карта му показали Созопол с морската база до Черноморец с най-подробно описание. Питали го и за името на командувач флота

След като привършили с разпита му, започнали да го обучава: на методите за провеждане на шпионаж. На първо време са му поставили задачата да посреща наши граждани и да ги обработва идеологически. Да им обещава, че ще им закупи определени вещи, които те желаят и да им помага с пари, които те ще му предоставят.

Според изявленията на обаче той не се включил да работи в тяхната мрежа, тъй като склучил брак с братовчедката на

Това той успял да постигне много трудно. Неговите шефове настоявали той да се откаже от нея, като му предричали добро бъдеще. След като разбрали, че е решил твърдо обаче те се отказали от настояването си и му разрешили да склучи брак, което според техните условия значело, че същият повече не може да бъде свързан с тях. В крайна сметка той подписал декларация за неразгласяване на тайна и бил освободен.

Относно самият лагер ; разказа следното:

Ръководител на лагера бил човек на средна възраст, доста младолик, черноок с мустаци. Охраната на лагера е от войници. В самият лагер емигрантите почти не се виждали един с друг, но според него там нямало много хора. В лагера имало голяма радиостанция, която излъчвала предавания за своите хора и засичала нашите радиостанции. По време на престоят на в лагера са идвали двама американски офицери. В близост до лагера се намирали танкови войски, което правело по естествена охраната на лагера. В близост до него хора не допускали. Вътре в самия лагер имало охрана с електронна сигнализация.

КРДОПБГДСРСБНА 1
чл. 31, ал. 6 от ЗДРДОПБГДСРСБНА
Дата: 17.04.2018г. Секретар: <i>[Signature]</i>

50 34

6

В лагера успял да се запознае с един гръцки полит. емигрант, който дълги години бил живял в България. Същият се казвал - гръцки националист, съден от народния съд в България за убийство на двама гръцки полит. емигранти - бивши офицери. Имал присъда от 10 години, след излежаването на която работил известно време като шофьор в Русе. Той е предлагал на , ако остане в Гърция да му даде къща в Драма. Пак там е разговарял с едно овчарче от Родопите. Същото е плакало пред него и съжелявало затова, че е събркало като е избягало от Родината.

След като напуснал лагера на 2.V. е живял известно време при годеницата си . Със същата сключил брак на 28.VI 23.VII. Отначало започнал работа в работилницата в Перма като оксежист. Там разрязвали извадени стари кораби за претопавяне. Тази работилница се намирала близо до автобусната спирка Полиос стеномия. Собственика и се казвал . Работата била добре заплатена но много тежка. Работил е по 12 часа на ден, като сам си мъкнел на гръб кислородните бутилки.

При това положение той решил да се обърне за помощ към старите си господари./както той се изрази/. Същите се съгласили да му помогнат в издаването на документи за плаване на корабите обслужващи вътрешните линии. При това положение той започнал работа като моторист на кораб, с който превозвали хора до островите. Получавал заплатата от 6000 драхми. С тези кораби той пътувал докато сключи брак, след което купил къща под наем на

През това време му издали документ за задгранично плаване и на 19.XII. заминал на първият си рейс до Триест с танкерните кораби. С тези кораби плавал до скандинавските страни , Персийският залив, Канада, Западна Германия и др.

По неговите думи през цялото това време той мислял как да

КРДОПБГДСРСБНА 1
чл. 31, ал. 6
от ЗДРДОПБГДСРСБНА
Дата: 17.04.2010г. Секретар: <i>[Signature]</i>

31 40

7

се завърне в България. В Гърция неможел да почувствува близостта на нито един човек. Единствено близък му бил малкият му син, който с големи трудности успял да запише с българско име. Със съпругата си често са имали недоразумения и затова не държал много да си дойде с негов страната ни. С тъста си и тъщата са нямали неприятности, но не ги чувствувал така близки. След всичко това той взел решение да се завърне в страната. Решил да се обърне за помощ към българското консулство. Първият път когато отишъл, проверил дали консулството не се наблюдава от гърците, за да не го забележат. Влязал в една сладкарница срещу консулството и видял, че то действително се наблюдава. Като използвал един момент, в който консулството останало без наблюдение той влязал и отишъл при нашият представител. В момента българският представител СТОЙЧЕВ, не бил на работа и заместникът му отказал да го приеме, тъй като според [] се страхувал от провокация. При второто си посещение в консулството [] бил приет от др. СТОЙЧЕВ, който му обяснил, че действително има амнистия и му издал документа за завръщане.

След като е получил документите си се завръща в страната, отишъл при бившите си господари и им съобщил за намерението си. Това ги сварело неподготвени и те се объркали. Опитали се да го разубедят да остане в Гърция, но той им казал, че е решил твърдо да се върне в България и им показал пасавана си за завръщане. При това положение те му казали да прави каквото иска, като същевременно му предложили помощта си в случай, че изпадне в тежко положение в България. Това го навеждало на мисълта, че може би 1-2 месеца след завръщането му, те ще изпратят при него свой човек. Изобщо по негово мнение те нямало да се откажат така лесно от него. При това положение [] обеща да ни се обади незабелязано в случай,

КРДОПБГДСРСБНА	1
чл. 31, ал. 6	
от ЗДРДОПБГДСРСБНА	
Дата: 17.04.2019г. Секретар: <i>[Signature]</i>	

3241

8

че бъде посетен от такова лице. Напомних му, че това трябва да стане бързо. Същият сам си предложи услугите да ни помага, за да поправи допуснатата от него грешка. Казах му, че може да се наложи проведенният разговор да се продължи от друг другар, тъй като получената от него информация представлява интерес за нас, на което той се съгласи с готовност. Предупредих го да не споделя с близките си характера на воденият разговор. Той каза, че в негов интерес и в интерес на спокойствието на близките му е също да мълчи като ме помоли също да не казвам нищо за тях.

След проведенният разговор с _____ го изпратих да си получи паспорта от портнадзора, като му напомних, че след това трябва да ми върне пасавана си с който е пътувал.

о.р. *[Signature]*

Отпечатано в 6 екз.

№ 1 н-к отдел XII, ВГУ-ДС

№ 2 - н-к отдел V, ВГУ-ДС

№ 3 - л.д.1123/75 год.

№ 4 - зам.н-к отделение II-ро

№ 5 - Н-к отделение VI-то

№ 6 - информацията

Изп - К.Маринов

Нап - Берова

27.XI.1975 год.

20

50 ~~1/2~~
8М. В. Р.
ПЪРВО ГЛАВНО
УПРАВЛЕНИЕ—ДС
гр. София

СТРОГО СЕКРЕТНО

Рег. № 20813, екз. №
28. 12. 1981 19 ____ год.

ДО НАЧАЛНИКА НА ВГУ—ДС

МВР—ВТОРО ГЛАВНО УПРАВЛЕНИЕ—ДС
Вх. № 109 от 5. ЯН. 1982 г.*У. Симеонов,
д-р. Проф. д-р. Симеонов*

ИНФОРМАЦИОННО СЪОБЩЕНИЕ

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНАОТНОСНО: Някои данни за лагера за емигранти
в гр. Лаврион, Гърция

По наши данни, понастоящем в лагера за емигранти в гр. Лаврион, Гърция пребивавали около 10 българи, над 70 турци, предимно противници на управляващата в Турция военна хунта, около 30 румънци, сирийци /около 30/, по-голяма част от които били настанени в евтини хотели в града, поляци /10-15/, чехи /около 5-6/, афганистанци /около 10/ и албанци 8-9 души. От време на време се "появявали" и съветски граждани, предимно от еврейски произход.

В лагера била предлагана безплатна храна, която била много лоша. На емигрантите било разрешено до 23 часа свободно движение в гр. Лаврион и на 10 км. извън него. Провеждана била вечерна проверка и отсъстващите след определения час били наказвани, най-често с "карцер". След престой в лагера от 2 до 5-6 месеца при посредничеството на Световния съвет на църквите или Представителството на ООН по въпросите на емигрантите в Атина, избягалите от социа-

51 49

2.-

листическите страни били разселвани предимно в Австралия и Канада. В западноевропейските страни били устройвани само онези, които имали близки с добро материално състояние.

Отношението на гръцките специални органи към емигрантите се определяло от образованието, професията и възрастта им и в зависимост от тях се определяла и продължителността на разпитите. "По-интересните" емигранти и тези, които били разпитвани в специалния център в квартал "Агиа Параскеви" били настанявани в хотел "АРКАДИЯ", който се намирал в Лаврион близо до площад "ОМОНИЯ".

Понастоящем в лагера били българите: ПЕТЪР ГАДЖЕВ, ^{несб. 18.10.47. гръцки} около 37 годишен от Пазарджик; ДИМИТЪР ДИМИТРОВ, ^{Шане 1919г. 8.313} над 60 годишен, болен, изменил със сина си и дъщеря си по време на екскурзия, един лекар на възраст 42-43 години, ^{заедно с дъщеря си} с жена си и дъщеря си /17 годишна/, ^{Димитров, Мухомов 8.311} поп СТЕФАН НИКОЛОВ от гр.Русе, отделил се от туристическа група в Солун. Последните двама били водени на разпит в специалния център.

В началото на ноември 1981 год. в лагера Лаврион били настанени български турчин от разградските села и двама българи от гр.Варна. Предполагало се, че са избягали с плуване до турски параход, акустирал във Варненския залив и след 10 дневен престой в турски лагер за емигранти успяли да се прехвърлят на гръцка територия.

От септември 1981 година в хотел "АРКАДИЯ" били настанени ИР братята КАМБУРОВИ. ^{8.319}
Евгени и Кънчо Чичковци в САЩ
Пребиваващите понастоящем български емигранти в

лагера Лаврион не били лошо настроени към нашата страна. Не бил малък и броят на съжаляващите за извършеното, но трудно се решавали да предприемат опити за завръщането им в България, поради мерките за "мирно" или принудително възпрепятстване от страна на гръцките власти.

Отпеч. в 2 екз.

№ 1 - ВГУ-ДС

№ 2 - КД

Доразмн. в 2 екз.

№ 3 - VI упр. ДС

№ 4 - ОЗП-МВР

Изп. 041738/8398-8080

Нап. ДС 04-2765

28.XII.1981 г.

ЕМИГРАНТСКИ ЧИФЛИК КЪДЕТО СА СЪСРЕДОТОЧЕНИ ИЗМЕННИЦИТЕ НА РОДИНАТА В ТУРЦИЯ.

От показанията на доброволно завърналия се изменник на годината ВАСИЛ МАВРОДИЕВ от Чернозем-Елховско през 1955 година.

ВЪПРОС: Къде се намира чифлика в който са настанени българите изменници на Родината в Цариград, какви сгради има, какъв е реда в него, какво се работи и всичко което знаете за същия?

ОТГОВОР: Чифлика в който са настанени българите изменници на Родината в Цариград се намира на 4-5 км. югоизточно от квартал "Кичук-су" който квартал е на азиатския бряг на "Босфора" на север от "Кюкюдар". Чифлика съм чул, че има около 40,000 декара земя, но не всичката е обработена, тъй като е планинска с дребни шубраци. Там има само една триетажна сграда за живеене. На първия етаж е кухнята, столовата за храна, склад за продуктите, една стая за канцелария и една малка стая и един салон. Втория етаж иматри големи стаи за спални и една малка. На третия етаж има две стаи за спални помещения - едната по-малка, едната по-голяма, а другото е направено на кула, която е на два етаж, но там никой не живее, тъй като тя е разрушена и няма прозорци. В стаите общо през 1953 година имаше около 90 легла, като в големите стаи можеше да се поставят до 20 легла за спане. Представяват като нашите кушетки, но не са пружинени. Имат сламеници пълни с морска трева, като даваха на човек по едно одеало. Сега се говори, че са дали одеала и давали и чаршафи. Данните които давам за чифлика се отнасят към 1953 година, когато бях в него, тъй като сега аз не съм ходил в него, а само съм говорил с някои които се намират в него. Понастоящем там имат следните земеделски машини: два трактора, но каква марка са не зная, имат един германски "Унимок", който се ползваше и като кола - "Джип" и като превозно средство като му прикачват ремарке или плугове. Имат сега и един джип, който се ползува от шефовете. По-рано се работеше за изкореняване на пълновете и се започваше да се работи земеземие. Работен добитък имаше по-рано само един кон, а сега дали има други работен добитък не зная. Имаша през 1953 година и над 200 кози. Имаша хирен. През 1953 година Тия които работеха им се плащаше по 2 лири на ден. В чифлика се дава храна на всички намиращи се в него лица безплатно, независимо от това дали работи или не в чифлика. През 1953 година редък беше такъв, че намиращите се лица в чифлика не се задължаваха да работят докато сега ни казваха, че всичко са задължени да работят, да

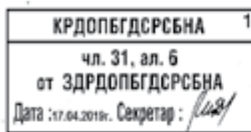
посещават различните курсове организирани от УСЕП. Такива курсове са организирани като "радиотехнически", "технически" и "за изучаване на английски език". Курсовете се провеждат 2 или три дни в седмицата и в града, като от чифлика до града идват докарвани от "Унимока". Какво точно се изучава в курсовете не знам. Зная, че всички по-млади лица са задължени да учат английски език. Ако някой не желае да ~~отиде~~ работи и учи в определените му курсове, то той бива изгонван от чифлика, като има право да живее в града. Сега козите са ликвидирани-изклани и продадени и сега имат свине, но колко са не зная.

Чифлика е собственост на организация УСЕП. Има управител турчин но как се казва не зная, има и още един турчин. Преди имаше и американци двама за ръководители, но сега ги нямадо, така ми казваха. Тия които работят получават парите си от УСЕП, но кой точно им плаща не зная. Това което се провежда сега не ми е известно какво става с него.

6. VI. 1955 г.

о.р.

22

Строго секретно!

С П Р А В К А

ОТНОСНО: Хеким баш чифлик,
видно от показанията на Ки-
ро Атанасов, роден
през 1929 година в с. Побе-
да

Хеким баш чифлик се намира на азиатския бряг. Той от-
стои на 4 километра от квартал Кючук-су. Квартал Кючук су е квар-
тал от Цариград на азиатския бряг. За да се отиде в Хеким баш чи-
флик, като се тръгне от европейската част на Цариград се минава
първоначално с параход, който отива до квартал Кючук су. От приста-
нището се тръгва по шосето, което минава покрай чифлика. Шосето, е
обикновено шосе от настилка. По шосето от Юскюдар към чифлика се
минава покрай една радиопредавателна станция, която е на около 200
метра от шосето. Освен по това шосе за Хеким баш чифлик може да се
отиде и по друго шосе, което тръгва от Юскюдар.

Когато се тръгне от квартал Кючук су за Хеким баш
чифлик се минава и покрай една тухлена фабрика, която остава в
дясно. Отначало по шосето от двете страни са разположени къщи за
живеене, които колкото се отива към Хеким баш чифлик се разреждат
като в дясно остават в продължение на по-голямо разстояние.

Хеким баш чифлик е разположен на един гол връх. Местно-
стта около чифлика е хълмиста. Повечето от хълмовете са голи и само
малко от тях са обрасли с дребни храсти. Около чифлика няма други
постройки. Шосето минава покрай самия чифлик. Района на чифлика от
към шосето е ограден с бодлива тел, а от другите страни няма ни-
каква ограда. До самия вход на чифлика около 40 м. от едната страна
на входа има дъсчена ограда. Входната врата на чифлика е от летви.
На самата ограда до входа на чифлика има две табели - едната на
английски език, а другата на турски език. На табелите е написано:
"Хеким баш чифлик Искан Меркези". Освен този надпис има още други

дребни букви, значението на които не е установено. Сградата на чифлика е триетажна с кула. Тази постройка е много стара и има вид на старинен замък. На първия етаж се намира столовата, кухнята, склада за продуктите, стая в която живеят готвачите и салонче с чешма за миене. На втория етаж се намират три стаи, две в които живеят изменниците и третата се позва за клуб. В клуба се изучават английски и френски езици. В клуба се намира една голяма маса - на преподавателя и три или четири плетени от царевична шума малки масички, една печка, една черна дъска и географски карти на САЩ, Австралия и Турция и 10 стола, плетени от царевична шума.

В едната стая, в която живеят изменниците има 20 легла, една печка, една маса и 4 или 5 стола. На западната стена на тази стая са поставени портретите на Кемал Ататюрк, Александър Стамболийски, Петко Д. Петков, Никола Д. Петков, Айзенхауер и Гемето. Освен това в стаята има още два гардероба за дрехите на емигрантите, едно стенно огледало и карта на целия свят.

Във втората стая също така има легла за изменниците, броя на които е по малко и е обзаведена приблизително като първата.

На същия етаж се намира и обущарната, която се заема от една малка стая. Всички стаи от втория етаж са свързани с един коридор.

Третият етаж е зает от две големи стаи, в които живеят изменниците на Родината. По стълбите най-напред се влиза в източната стая, която е по малка от западната, в която се влиза през източната. Стълбите от третия етаж водят в кулата, в която се намира една малка стая.

По своя външен вид постройката на Хеким баш чифлик би могла да се раздели на северна част и на южна част. Входа за северната част на постройката чрез стълбите води до кулата. Този вход го вече проследихме. В южната част на постройката има два входа. Единият вход е централен и води до всичките етажи. Още в началото на входа в ляво има една малка стая, в която се настаняват семейни изменници. В дясно се намира стаята на Зеки Бей, в която последния спи. Тези две стаи се намират на първия етаж. На втория етаж в ляво се намира малка стая, в която живее нашия пазач-турчин и един американец - организатора на земеделските работи в чифлика и ремонтира тракторите. В дясно от тази стая се намира склада на дюшеците - една ^{не}голяма стая.

В дясно от главния вход на южната част от постройката се намира още един вход, който води направо в канцеларията на Зеки бей. В канцеларията се съхранява архивата на чифлика. В стаята се намира едно бюро, една маса, един гардероб, етажерна, на която има наредени книги и една пишуща машина. В същата канцелария работи и Шверантин бей.

В дясно от канцеларията на Зеки бей има вход направо в лечебницата.

В левия край от южната страна на постройката има един вход, който води в склада за печките. В същия склад се съхраняват всички изчупени вещи, леглата, въглища и др. Самият склад е направен под един навес.

От западната страна на постройката има друг навес, който е пригоден за гараж на двата джипа.

Освен главната постройка, на около 300 метра в южна посока от нея се намират други постройки, които са разположени в кръг. Като се влезе в двора на тези постройки в дясно остава кокошарника, до него свинарника, който се помещава в една дълга постройка и взема цялото западна страна. От южната страна се намира гаража за комбайна, до него дърводелската работилница и до нея големия гараж, в който стоят един трактор, редосеялките, дисковете, разни инструменти, склада за бензин, а така също и ремонтната работилница. Източната страна е заета от каменен зид.

Когато се влиза в двора на тези постройки в ляво остава стаята за свинарите и кокошкарите, до нея има склад на инструментите за общите работници. До склада се намира конюшната, в която има един кон, който се използва за извозване на вода от Кючюк су, когато се развали помпата в чифлика.

Вън от тези постройки от южната част се намират 35 кошери.

На около 30 метра на юг от главната постройка се намира една барака, в която е монтиран мотора за осветлението на чифлика изобщо.

На около 100 метра в източна посока от главната постройка се намира помпата за вода.

Охраната на чифлика се осъществява от двама турци-Али, роден и живял в Северна България - говори български език и Нури, на около 32 години, роден в Турция. През деня лагера не се охранява. През нощта един от двамата застъпва на пост и след няколко часа

застъпя другия. Двамата си служат с една лущка и пазят само около голямата постройка. В чифлика има 4 големи кучета, които винаги са пуснати. Те познават изменниците и не ги хапели. Но външни хора не пускали. Забранено е на външни лица да посещават района на Хеким баш чифлик. Проникването през деня на външни лица в чифлика е трудно, тъй като изменниците се познават помежду си.

Правилник за вътрешния ред в чифлика няма. Лягането, стаяването са произволни. В 22 часа се спира осветлението, но това не пречи на картоиграчи да продължат играта, като използват газени лампи. Закуската е определена за 7 часа, обедът за 12 часа и вечерята за 18 часа.

В Хеким баш чифлик живеят следните лица:

Шаварантин бей, на около 35 години, среден на ръст, черноок, с черна права коса, на вид много слаб, ходи винаги в черен костюм и мека шапка. Работел в ИРО от където е получавал и заплатата си. Владее руски, немски, английски и турски езици. Между изменниците се говорело, че е бил съветски гражданин и избягал от СССР. Бил е няколко години в Германия, където се оженил за германка от Западна Германия. От нея е имал 4 деца - момчета. През 1956 година жена му е била в Цариград и е искала Шаварантин Бей да отиде с нея в Германия, но той отказал, защото в Турция получавал добра заплата.

В чифлика Шаварантин бей прекарва почти цялото си време. Той се грижи за всички стопански работи и изкарва изменниците на работа. Разрешава всички въпроси и между емигрантите се говори, че бил по-старши от Зеки Бей.

Зеки Бей, на 60 години, висок, с права стойка, кестеняв с гола глава, говори само турски език, женен. В чифлика идва в понеделник и го напуска в събота след обед. Следи за вътрешния ред в чифлика и определя кои изменници могат да излезат в Цариград. Получава пощата за изменниците.

Зия - турчин, по занятие майстор зидар. Той разпределя работата на изменниците и им вписва надниците.

В Хеким баш чифлик живее един американец, който се занимава със земеделската работа и поправя машините в чифлика. Той оре с трактора, жъне с комбайна, грижи се и доставя храна за свинете, кокошките и коня.

При някои празненства чифлика се посещава от американци. Често пъти с леки коли американци идват в чифлика, където говорят

5.

със Шаварантин бей. В други случаи американци са посещавали чифлика, от където са вземали яйца, месо и други продукти.

В чифлика се произвеждат жито, бакла, лук, чесън и други селскостопански продукти. В района на чифлика се поддържа зеленчукова градина.

Цялата селскостопанска работа се извършва от изменниците, които получават по 4 лири надница.

Горните данни се отнасят за периода до 1956 година.

София, 5.VIII.1957 година

ПРЕДИС

Строго секретно!

86

КРДОПБГДСРСБНА 1
чл. 31, ал. 6
от ЗДРДОПБГДСРСБНА
Дата: 17.04.2010г. Секретар: *[Signature]*

МЕР - ДЪРЖАВНА СИГУРНОСТ

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

ПРОТОКОЛ ЗА РАЗПИТ

София, 25. IX. 1957 година

Подписаният ст. лейтенант Колю Христов Костадинов - следовател при следствения отдел на ДС, днес разпитах в качеството му на обвиняем лицето:

ДИМИТЪР СТОЙКОВ - роден на _____ година в _____, българин, български гражданин, неженен, неосъждан, с първоначално образование, произхожда от бедно селско семейство, изключен член на ДСНМ, по професия земеделски работник, жител на _____.

*1X-р
2/10/57*

.....
Пристигнахме в града, който после научих, че бил ДЕМИР КЪОЙ. Това беше към 8 часа вечерта. Закараха ме в центъра на града в една застава, където през 1954 година също бях закаран пак в нея. Въведоха ме в една малка стая аз, офицера, който имаше две звезди и двамата цивилни. След това офицера излезе, донесе една пишуща машина и една папка с листове. Преди да дойде офицера, единия от цивилните, който по стана от стола, дойде близо до мен и ме запита, чрез преводчица-другото цивилно лице, за кой път преминавам на турска територия. Аз му отговорих, че това ми е втория път. След като донесе машината, офицера, поръчаха да донесат и чай и започна разпита. Най-напред седна да пише на машината офицера, но понеже не можеше да пише бързо той стана и започна да пише цивилния, който ми водеше разпита. Той пишеше бързо на машина. Офицера гледаше нещо от папката и го диктуваше на цивилния, който го написа на машината. Чрез преводчика през това време ме запитваше как се казвам, кога съм роден и други такива дребни неща

След като написаха това, което офицера диктуваше от папката цивилният започна вече да ме разпитва, чрез преводчика. Най-напред ме запита от къде съм, защо съм избягал и аз му казах съвсем същото, което казах и при разпита ми от офицера в казармата, от където ме докараха. После ме запита дали съм ходил скоро в Бургас и в кои други градове съм бил, след като съм се завърнал от Турция през 1956 година. Аз му казах, че съм работил известно време във Варна, ходил съм и в Мичурин и в Бургас. В други градове му казах, че не съм ходил. След това ме

Из архивите

той започна да ме пита да му кажа къде в тези градове има фабрики и какви са тези фабрики. Аз му казах, че във Варна има циментов завод в Девня, който още е в строеж, но военни поделения не зная какви има, защото работих на зеленчукова градина и защото малко познавам града. След това му разказах за Бургас, че има морски войски, има и пехотни и гранични, но не ги зная къде са настанени. Казах му също, че Бургас и него не познавам много добре. За град Мичурин му съобщих, че има пехотни части - има настанен един полк, но му казах, че не зная как се казва полка и кой номер е. Съобщих му също така, че има и гранични войски в Мичурин, но номера на поделението не зная. След това започна да ме разпитва какви войски има в с. Резово, Мичуринско. Аз му отговорих, че има гранична застава, на която има около 50 души войници и трима офицери и един старшина. Запита ме какви чинове имат офицерите на граничната застава в Резово и аз му отговорих, че двамата са капитани, а единия е лейтенант. Запита ме какви длъжности изпълняват офицерите, които са на заставата и аз му отговорих, че единия капитан е командир на заставата, другия капитан е негов помощник, а лейтенанта е политически офицер. Имената на офицерите не му казах, защото не ме запита за това. Друго за заставата на му разказах, защото той още в началото на разпита ме предупреди, че съвсем накратко иска да му отговарям на въпросите, които ще ми задава. Трябва да кажа обаче това, че още в началото на разпита, най-напред ме запита знае ли някои за моето бягство в Турция, дали съм казал на някого. Аз го уверих, че абсолютно никой не знае за бягството ми от България. След като ми завърши разпита той повторно ме запита, дали знае някои за моето бягство. Аз също го уверих, че никой не знае.

Като завърши разпита офицера взема машината и папките и излезе от стаята. а при мен останаха само цивилнии и преводача. Цивилния ми каза, че турските власти приемат вамо тези чужди граждани в Турция, които бягат само за първи път, а тези, които бягат втори път ги връщат обратно в страната, откъдето идват. Аз му казах, че всичко зависи от тях и каквото искат, това ще направят с мен. Тогава той ми каза следното: "Виждам те влад мѣх си, както аз съм човек, така и ти си човек и ще ти помагна, но каква работа ти можеш да извършиш в полза на турската власт? Аз му отговорих, че не зная какво мога да направя, защото нямам никакъв занаят, а освен това съм слабограмотен. Той добави, че има с какво да помогна на турските власти и ми предложи данотида до Звездец, Грудово и Малко Търново и да се върна обратно на турска територия. Каза ми, че за моето бягство никой не знае, че отидем до границата, ще ме прехвърлят на българска територия и ще са

се пазя само доката мина границата, а след това ще се движа свободно, защото никой не знае, че съм бил на турска територия и никой няма да ме закача. Каза ми, че като се върна той щял да направи всичко необходимо, за да замина за Австралия при брат си, като за работата, която ще свърша ще ми даде и 500 долара. Той ми каза това, защото още в началото на разпита аз изявих желание да ме изпратят за Австралия при брат ми, който се намира там и работи като монтьор. След като ми направи това предложение аз казах на цивилния тувчин, че тази работа не е за мен, но той пак започна да ме уверява, че нямало от какво да се страхувам, тъй като за бягството ми в Турция никой не знае и отиването ми в България не е опасно за мен. Тогава аз му отговорих, че ще си помисля по този въпрос. Той обаче ми каза, че няма какво да мисля, още тази вечер трябва да замина обратно за България. Тогава аз дадох съгласието си да изпълня тази задача, но поисках да ми обещае, че след като се завърна от България, ще ми съдействува да замина при брат си в Австралия и ще ми даде обещаните 500 долара. Той ми отговори, че за тази работа не бива да се безпокоя, тъй като той поемал лично ангажимент да уреди заминаването ми за Австралия. При това положение аз се съгласих и още същата вечер, започнахме да се готвим за път.

Един войник донесе цигари и ядене да се навечеряме. Ядохме пържен патладжан, мляко и грозде. След като се нахранихме турчина ми каза следното: "Аз знам, че като отидеш в България, понеже никой не знае, че си идвал в Турция, може да не се върнеш, затова ще подпишеш една бележка, която бележка ако не се върне обратно в Турция, ние с коменданта ще направим една среща с българите и ще им дадем тази бележка за да видят, че ние сме те изпратили на българска територия. Аз започнах да го уверявам, че на всяка цена ще се върна обратно в Турция.

Тогава турския разузнавач ми каза следното: да отида най-напред в Мичурин, след това в Бургас, откъдето трябва да замина за Елхово или Ямбол /където ми е по-удобно/, откъдето обратно да се върна в Бургас, след това да замина за Звездец и Малко Търново, след това в Мичурин и от Мичурин в Бродилово и от там да премина границата обратно за Турция. Всичко това трябва да стане за срок от една седмица.

По време на моето пътуване из тези градове аз трябва да извърша наблюдение дали ма маневри на войскови поделения - пехота, моторизирани и други такива и най-важното дали има войскове поделе-

ния в тези градове, дошли от вътрешността и специално от Стара Загора и Пловдив, за да правят маневри. Предупреди ми, че не ги интересуват стари обекти, като казарми, застави и др., които ги знаели, а да гледам за движението на войсковите поделения и на къде са насочени. Запита ме дали имам познати в Малко Търново и аз му отговорих, че там имам един селски на име Вълкан ^{Димов} Харбалията, който е референт в горското стопанство. Запита ме и в другите градове дали имам познати и аз му отговорих, че в Елхово нямам познати, а в Ямбол имам познат един бивш емигрант в Турция - Георги Генчев, но не му зная точния адрес и не съм сигурен дали се намира още там.

За Мичурин и за Бургас му казах, че имам много познати от нашето село, които работят там. Също така и в Бродилово имам много роднини. Каза ми, че като посетя тези градове да се обадя на моите познати и да им кажа, че търся работа и затова ходя от град на град, а в същото време да наблюдавам какви войскове поделения има. След това цивилният излезе и останах само с преводчика. Когато отвори вратата да излиза аз чух шум, който наподобява шума на радиостанция, но дали това беше радиостанция не знаех. След малко разузнавача се върна, застана до мен и на един бял лист начерта една карта и написа на нея следните населени места: Кладара, Мичурин, Бургас, Ямбол, Звездец и Малко Търново, след това пак Мичурин и Бродилово. Отбеляза и река Резовска и ми каза, че ще ме прехвърлят на 3 км. източно от село Кладара, откъдето ще изляза на шосето за Граматиково, ще се кача на някои камион и ще замина за Мичурин, откъдето по указания начин да обиколя тези градове. След това той ме накара да повтора маршрута, който ми описа на картата. Аз го повторих така, както ми го каза той. После той ми даде един бял лист, подаде ми и писалката и ми каза да пиша следното: 25. IX. 1957 година избягах в Турция, така като турците ми възлагат задача да отида в България да извърша шпионаж и след една седмица да си дойда. След като написа това, което той лично ми продиктува, подписах го и остана в турчина. Тогава той извади от джоба си 250 лева, две по сто и едно петдесет, като ми каза да сложа 50-те лева в портмонето си, а двете по сто да ги сложа в джоба. Каза ми след като отида на българска територия да разваля, когато ми стане нужда да пари да плащам на камион или когато отида в Мичурин и ми потрѣбват. Другите пари да разваля чак, когато отида в Бургас, защото ако видели толкова пари в мен някои мои познати, които знаят, че съм без работа, ще им направи впечатление. Турчина ми каза, че те-

зи 250 лева са ми достатъчни да отида и се върна обратно в Турция. Малко след това дойде и офицера и събщи, че тръгваме за границата. Разузнавача отвори леко вратата и е държа около една минута отворена, а в коридора светеше една газена лампа, след това той излезе напред и минава в дясна страна на коридора. Аз тръгнах след него, а офицера мина в лявата страна на коридора, преводчика излезе после ден.

Отдохме до входната врата на коридора, която беше полуотворена, минахме през нея без да я отваряме нацяло, аз, разузнавача и преводчика, а офицера се върна обратно. Пред входа чакаше един джип, до който имаше един с автомат. Пръв се качих аз в колата, след това се качи войника с автомата, като се настанихме двамата отзад, а разузнавача и преводчика се качиха отпред. След това дойде и офицера с един автомат и той също се качи в колата, но отпред като се настани на седалката, а преводчика сложиха между седалките на одеяла, които бяха нагънати за седане. Колата я караше разузнавача. Когато ме караха от границата, пак той я караше. Това беше към 2.00 часа след полунощ и беше много тъмно, просто не виждах къде отиваме, но те ми казваха, че отиваме на границата. Пътувахме около 2 часа по един черен път и пристигнахме на една застава. Слязохме от колата, като офицера слезе най-напред и изсвири с уста. Едно куче започна да лае и след малко дойдоха 5 души войници, въоръжени с пушки. Разузнавача ми каза, че сме пристигнали на границата и ме запита кои души зная най-добре на турски език. Аз му отговорих, че мога да си искам хляб, вода и други най-необходимо неща по турски език. Тогава той ме запита какво значи гюзел екмек, на което аз му отговорих, че значи хубав хляб. Тогава той ми каза, че за парол ще ни бъде думата гюзел екмек и когато се връщам обратно в Турция, като се предам на турските войници да им кажа "гюзел екмек" и те ще знаят, това е паролата. След това разузнавача ми каза, че до самата граница има само един час да се върви пеша. Напомни ми пак, че не трябва да забравям това, което ми е казал и това, което ще видя в България. Каза ми всичко да записвам в главата си, без да пиша на книга. После той си подаде ръката за довиждане и ме прегърна. При вземане довиждане с офицера и преводчика, те направиха същото - прегърнаха ме.

След това тръгнахме пеша по посока на границата аз и пет души войници, въоръжени с пушки, които дойдоха. Стигнахме на самата граница и единия от войниците ми каза: "Гит", което значеше да отивам на българска територия. Аз тръгнах напред, но дерето през което тряб-

ваше да мина беше много стръмно и затова се върнах обратно и казах на войника: "Олмаз, бурда аркадаш", което значеше, че не може да се мине от там. Тогава войника ми каза да отида при него и той ме заведе малко по в ляво, където беше удобно за слизане. Казах на войника довиждане и гръгнах да минавам през границата. В това време започна да вали доста силно. Като стигнах до реката Резовска, без да събувам обувките прегазах реката и минах на българска територия.

ВЪПРОС: - Дайте външно описание на лицата, които Ви разпитваха в Демир кьой?

ОТГОВОР: - Разузнавача беше цивилен, облечен със сиво палто на квадратчета, с гълъбов габардинов панталон, с кремава риза, с вратовръзка на бели точки. Беше висок, пълен, с малък корем, с обло лице, кестенява коса, на около 40 години, говореше само на турски език.

Преводчика - той беше слаб, висок към 1.70 м., самото му беше тъмно кафяво на квадратчета, панталона му кафяв, ризата му тъмно синя, вратовръзката му тъмно кафява, с черти червени и сини, лицето му било плоско, изпъкнали скули, устните му дебели и стоят малко отворени. Косата му беше черна, малко завита, на около 30 години, говореше чисто български и турски.

Офицера беше висок към 1.80 м. в лицето изглеждаше слаб, тялото му набито. На главата си носеше кепе, кестеняв, облечен с военно яке и клин, с две звезди на пагоните. Лицето му беше продълговато, на около 35-40 години.

ВЪПРОС: - опишете стаята, в която Ви водиха разпит?

ОТГОВОР: - Стаята, в която ме разпитваха беше малка. Може би има размери 3-3 метра, северно изложение, вътре имаше маса, шкафче, на стената имаше закачена една зелена хартия дълга около 1.50 метра, широка около 0.5 метра, на която имаше написано нещо за Ататюрк с бронзови букви. Аз прочетох само името на Ататюрк, но другото не разбрах какво пише. Тавана на стаята беше облепен с вестници, а пода беше бетонен. Масата беше покрита с военно одеяло. Друго в стаята нямаше, освен столовете, на които седяхме.

II-р
дсшч/к

СТРОГО СЕКРЕТНО!

М В Р
ВТОРО ГЛАВНО У-ННЕ - ДС
Рег. № 15821 Екз. 2
11. МАЙ 1979 19 год.

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

С П Р А В К А

ОТНОСНО: лагери за бегълци в Турция

На територията на Турция функционират два лагера за бегълци:

1. Лагера "Кадъкьой" в квартал Аджъбадем намира се на азиатския бряг на Босфора ул. "Текин Сокак" №18, гр. Истанбул е предназначен за бегълци от социалистическите страни. Към 20.12.1978 г. в него е имало 80 души от тях: румънци - 30, вьетнамци - 20, унгарци - 3 и българи - 16 души. В групата на НР България от бегълците са били 5 души, а от турски произход с българско гражданство 11 души. Бегълците от турски произход ги настаняват в лагера само в изключителни случаи, когато няма никакви близки в Турция. Централната сграда е голяма и масивна, с добре обзаведена кухня, спални помещения, игрално помещение за шах, изучаване на чужди езици и гледане на телевизия. В сградата се помещават канцеларията на администрацията. Началник на лагера е Шукри бей, а негов заместник е Ремзи бей. Охраната му е от турската полиция, но както охраната така и администрацията не се интересуват от условията и живота в лагера, поради което често стават побойща между лагерниците. През деня в лагера може да се влиза свободно. Тук емигрантите се

настаняват след като им е приключено следствието от турската полиция и военното разузнаване.

Разпитите на бегълците се провеждат в помещенията на турската полиция в квартал "Бакъркьой", които се намира в Европейската част на Истанбул. Ако разпитвания представлява интерес за турското разузнаване или контра-разузнаване, следствието му се продължава от следствената служба в Първи отдел на Дирекцията на сигурността намираща се в квартал "Кадъккьой" азиатската част на Истанбул.

С други данни за граждани на Унгарската народна република не разполагаме.

По време на следствието на бегалците което се провежда от 15 до 30 дни се задават следните въпроси:

а) Биографични данни:

- Име, презиме и фамилия, месторождение, местожителство, семейно положение, съдебно минало, образование (къде и кога го е завършил), партийна принадлежност, професия (къде и кога я е упражнявал - последователно);

- Установъчни данни за родителите му, какво работят, получават ли пенсия, членуват ли в някоя политическа организация.

б) Партийно-политическа информация

- С какви въпроси се занимава партийната организация - където живее и където работи, какви партийни поръчения са му поставяни преди да избяга.

в) Военна информация

- Кога и къде е отбил военната си служба, в какви военни поделения е служил, какви други военни поделения са му известни (род войски, въоръжение, местонахождение, предназначение и пр.);

- Къде точно се намира щаба на полка към който се е числил, кои офицери познава от този полк, какви занятия провежда и какво е въоръжението на полка;

- Какво му е известно относно получено оръжие от СССР (оръдия, танкове, ракети и тяхното местонахождение) и до каква степен е въоръжена българската армия;

- Девойките в НР България са ли военно задължени;

- Кои лица познава, че поддържат връзки с българските органи на сигурността и милицията;

- Знае ли някое лице, което да е изпратено в Турция с шпионски задачи.

г) Икономическа информация

- Какво произвеждат предприятията в които е работил, колко работници работят в него, каква му е продукцията в качествено и количествено отношение и къде се изнася същата.

Имената на следователите не са ни известни.

След приключване на следствието тези, които не представляват интерес ги изпращат в лагера "Кадъккьой". Там ръководството на същия на всеки беглец дава по 100 турски лири месечно, по един комплект долно бельо, по една риза и по един панталон. Тази помощ се получава от католическата организация. Нейна представителка в град

Истанбул е французойката Мохар, на възраст около 50 г. Тя оформя документите на бегълците за разселването им в САЩ, Канада и Австралия. След получаване на входна виза от съответната страна, за която се чака 4 месеца, местните власти издават на бегалците нансенов паспорт.

Всеки беглец е задължен да работи най-малко 6 месеца за издължаване на разходите по пътуването.

Постоянен и свободен достъп в лагера "Калъккьой" имат бегълците българи

Същите се използват от американското и турско разузнавания за подбор и вербовка на подходящи бегълци.

2. Разполагаме с данни, че освен лагера "Калъккьой" в Истанбул има общежитие за емигранти "Левент" намиращо се в едноименния квартал на Кумбараджъ Йоушу Кулутрос Хам № 48/27 Топхане. В същото общежитие живеят българите Скерлев, Македонски и Гендов.

3. Лагер за бегълци "Йозгат". Същия се намира в гр. Йозгат. В него съществува много строг режим. В този лагер се държат бегълци, които остават в Турция продължително време и на същите не се разрешава връзка с външния свят.

С повече данни за лагера "Йозгат" неразполагаме, а за други лагери в Турция нямаме информация.

Съгласно наличните данни, разузнавателните служби на САЩ, Англия, Франция, ГФР, Турция, Гърция и др. вземат участие в разследването на бегълците от социалистическите страни. На основата на функциите и дейността на лагерите за бегълци, както в Турция, така и в другите капиталистически страни може да се направи извода, че тяхните подривни органи използват подходящите за тях вражески емигранти

за провеждане на активна подривна дейност против социалистическите страни, като усилията им се съсредоточват върху следните основни насоки:

1. Създаване на условия за антисоциалистически акции и за дискредитиране на действителността в социалистическите страни.
2. Събиране на всестранна разузнавателна информация за социалистическите страни.
3. Изучаване и привличане на бегълците към сътрудничество с американските и други специални служби на противника.
4. Подбор на подходящи лица за провеждане на подривни действия в социалистическите страни
5. Съвместна работа с радио "Свободна Европа", "Свобода" и други центрове за идеологическа диверсия против социалистическите страни.
6. Разкриване на изведената от социалистическите разузнавания агентура.
7. Разлагане и идеологическо въздействие върху бегълците чрез разпространяване на емигрантски вестници и списания в лагерите за емигранти.

Бягствата от България за Турция се извършват предимно чрез невъзвращенство от екскурзия, чрез подправени документи и чрез товарните коли на международния автомобилен транспорт. Няма установени места през които многократно да са преминавали бегълци от България в Турция. Това става при рисковани опити за нарушаване граничния режим.

ПРИРОЖЕНИЕ: - листа схеми.

Отп. в 2 екз.

№ 1 - Секретариат-МВР
 № 2 - ЛД/2349/72г.
 Изп.: Й. Страшимиров-12
 Нап-: Скоканска-13062
 11.05.1979г.

НАЧАЛНИК НА ОТДЕЛ 12

Полковник: *М. Проданов*
 (М. Проданов)

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

36
Строго поверително!

С П Р А В К А

ОТНОСНО: изменниците на Родината намиращи се в Югославия, политическите им групировки и организации, използването им от органите на Югославското разузнаване за поддръжка на дейност срещу НРБ, школи на УДБ, разузнавателни пунктове за прехвърляне на изменници в НРБ, канали и др.

I. В Югославия се намират към края на Декември т.г. общо 1816 изменника на Родината, избягали от 9.9.1944 година до края на декември 1953 година, от различните окръзи на страната както следва:

1. Столично управление-Со.ин	79
2. Со.ийски окръг	262
3. Благоевградски окръг	210
4. Пловдивски - , , -	15
5. Старо-Загорски -" -	14
6. Бургаски -" -	5
7. Хасковски -" -	3
8. Врачански -" -	598
9. Плевенски -" -	22
10. Търновски -" -	14
11. Русенски -" -	45
12. Коларовградски -" -	11
13. Сталиновски -" -	16

Изменниците на Родината, намиращи се в Югославия, живеят в повечето случаи в специални лагери, стопанства, мини и др. или пък са пръснати по различни градове и села в вътрешността на Югославия.

Ония от тях които се използват активно от Югославското разузнаване за прехвърляне на наша територия, обикновено са настанени на работа в градовете около границата с нашата страна, от където лесно ги припичват към границата.

Известно е, че изменници на Родината-българи се намират в следните лагери:

- Лагера в Ниш - Къщата на Дража Михайлович.
- Лагера "ГЕРОВО" намиращ се в с. Герово-Деличко, Хърватско.
- Лагера "ЯСЕНИЦА"-неизвестно къде е разположен.
- Лагера в с. Драчево-Скопско.

Освен това изменниците са настанени и в следните градове:

- Белград-40 души, Нови Сад-30, Стари и Нови Бечей-300, Алексинац-

Ниш, Зайчар, Пирот, Враня, Куманово, Крива-паланка, Шип, Струмица, Скопие, Велес, Кавадарци и с.Сака-Баня-Княжевацко.

След минаването на изменниците от наша на югославска територия биват задържани в затвори/ПРИХВАТИЛИЩА/, където УДБ ги подлага на следствие и проверка, с цел разкриване на изпратената от ДС агентура. Такива прихвятилища са известни само в гр.Ниш.

II. Изменниците на Родината в Югославия са обединени в следните групировки:

1. Съюз на българските политемигранти - Това е политическа организация която обхваща почти всички изменници на Родината избягали в Югославия. Изградена е първоначално като ЦК на българските полит.емигранти, а от 22, VII, 1952 година се преименува в "Съюз на българските полит.емигранти". Седалище на ръководния орган на съюза-централния комитет се гр.Стари Бечей, ул. "Ленинова" №2. Централния комитет на съюза на българските политемигранти е имал следната структура: Председател -Димитър Иванов Михайлов от с.Врабча Трънско; Под-председател -Тодор Маринов Ангелов от гр.Годеч; контролна комисия, агитпропен отдел с редакция на в. "Глас на българите" и радиокомитета "Глас на българските политемигранти", в който отдел са влизали изменниците на Родината -Иван Генчев Караианов от гр.Пирдоп, Иван Пиперов от гр.София и Цеко Богданов Пенев от с.Обеля Софийско.

Главни задачи пред този изменнически комитет са стояли: Организиране на изменниците на Родината намиращи се в Югославия и подготовката им за борба против НРБ, сплотяване на изменниците на Родината около УДБ, подържане на тесни връзки с централното ръководство на УДБ -Белград. Освен това комитета се е занимавал с получаване на дадени помощи които са се отпускали за изменниците от югославското правителство и други титовски организации, за да бъдат раздадени на проявилите се в полза на УДБ изменници на Родината.

Освен този ЦК в всички градове на Югославия кадето е имало повече от 20 изменника са били създадени и подкомитети, които по местн ръководеха изменниците и подържаха връзки с УДБ.

От изменниците на Родината членувачи в тази организация не се е искал членски внос. Вестник "Глас на българите" се е раздавал безплатно на всеки изменник.

Организационния живот -събранията, кон_еренции и др. на изменниците -членове в ЦК и подкомитетите са се провеждали само по нареждане на УДБ и то е ставало само когато органите на УДБ ще трябва да работат с изменниците.

На тези събрания и конференции винаги присъствуват по 2 или 3 души представители на УДБ.

На 21 и 22 VII 52 година в гр. Ниш в едно от кината се е състоял конгрес на изменниците на Родината на който са присъствували 220 делегати от цела Югославия. Конгреса е бил открит от изменника Тодор Маринов Алексиев, който е предложил, за почетен президиум Тито, Ранкович и Кардел. За делови президиум са били избрани Тодор "аренов Алексиев, Иван "онов Цветков, Стефан Кадапаров, Радой Александров Спасов и Мара Петрова Междуречка. На конгреса са присъствували 10 представители на УДБ - Ниш и подполковник Полинков - представител на ЦК на Титовата партия.

На конгреса е избрано ръководство на "съюза на българските политически емигранти" в Югославия в което влизат:

1. Иван "онов Цветков - Председател /род. в с. Макреш Ридинско избягал в Югославия през 1949 година/
 2. Тодор Маринов Алексиев - подпредседател /род. в гр. Годеч, бив адвокат, бивш член на БКП и ОК на БКП - Годеч, избягал в Югославия през 1949 година/
 3. Радой Александров Спасов - подпредседател /бивш жител на София, вербован от ОЗНА през 46 година, избягал в Югославия през 48 година/
 4. Стефан Кадапаров - секретар /данни за него не са известни/
- Освен това на този конгрес са били избрани за членове на ръководството още 35 изменника на Родината.

2. Пирински клуб - Към края на 1948 година по нареждане на УДБ се създава "Пиринския клуб" - форма на организация на изменниците на Родината от Пиринския край. Цели и задачи пред този клуб са да проучва изменниците и води политическата им подготовка в полза на УДБ, за освобождението на пиринския край и присъединяването му към Вардарска македония в рамките на Титова Югославия.

Към края на м. Април 52 година се е състоял разширен пленум на Пиринския клуб на които е избрано следното ръководство:

1. Председател - Радой Александров Спасов /род. в Гоце Делчев/
2. Секретар - Игнат Палахинов /нямаме данни/ - от с. Лешко Битолско.
3. Член - Мара Петрова Междуречка /от гр. Благоевград, избягала през 1949 година/
4. Член - Порой Гавазов /Немаме данни/
5. Член ~~АБЕН~~ Ризов /род. с. Игрилище Петричко, избягал през 49 година./
6. Борислав Мицков Канайков, Иван Илиев Николов Катранджиев,

Георги Мавродиев, Петра Гоцкова, Милка Божикова и Милчо Тодоров Сираков - всички членове.

Ръководството на клуба поддържа връзки и се ръководи пряко от подполковника от УДБ

В изпълнение на поставените задачи от УДБ пред Пиринския клуб, ръководството на същия е създадо и свои клонове в крайграничните центрове - Щип, "Очони, Царево село, Цехчево, и Струмица. Секретарите на тези клонове са същевременно на ръководство в гр. Скопие. Известно е че Асен Ризов Атанасов е отговорник на клона в гр. Струмица.

3. По данни от в. "Политика" от 13, XI, 53 година е известно, че на същата дата в Нишка Баня се е състояло 3-тото годишно отчетно събрание на българските политемигранти на което присъствували 120 делегати от цялата страна. Присъстввал е члена на ЦК на ЮКП за Сърбия Душан Мугаша и двама македонски писатели от български произход Стефан Нанов и Димитър Митрев.

В отчетния доклад е отразено, че българската политемиграция в Югославия е била жива, културния живот интензивен. През Ноември м. г. е било образувано културно дружество "Хр. Ботев" което е изнесло няколко спектакли. От Югославските власти политемиграцията получила помощ 525000 динара и пр.

III. РАЗУЗНАВАТЕЛНИ ПУНКТОВЕ НА УДБ ДЕЙСТВАЩИ СРЕЩУ НРБ.

Областно управление на УДБ-а Ниш-се помещава в оградата на областния и градски отбор, намираща се в центъра на града.

КРДОПБГДСРСБНА	1
чл. 31, ал. 6	
от ЗДРДОПБГДСРСБНА	
Дата : 17.04.2019г. Секретар : <i>[Signature]</i>	

IV. ШКОЛИ НА УДБ-а ЗА ПОДГОТОВКА НА АГЕНТУРА ИЗ СРЕДАТА НА ИЗМЕННИ-
ЦИТЕ.

1. Разузнавателна школа на УДБ в саниториума "Озрен", намиращ се в курортното място Сока Бани отстоящо на 15 километра от гр. Княжевац. Повече данни за съща не са известни.
2. Школа в покрайнините на село Ново Корито Княжевска околия - повече данни няма.
3. Школа в Нишки Бани - на няколко километра от гр. Ниш, сградата на школата се намира на 20 метра от банята, състои се от 2 етажа и сутерац, оградена с обикновена дървена ограда. От преподавателите в тази школа са известни:

- преподавател по политическа подготовка, шифър тайнопис, движение по терен, преминаване на границата и как да се осъществява връзка.

- преподавател по теория и практика по топография и служене с компас.

Капитан - на работа в УДБ гр. Ниш

4. УДБ в гр. Ниш използва спортния клуб на бокоборите за подготовка на изменниците на Жиу жиџ.

5. В вилата на бившия принц Георги намираща се на 2 километра от с. Тополница Нишко УДБ подготвя предназначената за прехвърляне в нашата страта агентура от средата на изменниците. Школата се помещава в постројка едноетажна с голям двор ограден с камена стена.

6. УДБ подготвя изменниците които ще бъдат прехвърляни на наша територия и в една специјална вила в гр. Ръжан. С подготовката им се занимава капитан , който работи в гр. Цариброд. В подготовката е застъпено : запознавање со шифр, коди, тайнопис, вербовка на агентура на наша територия, събиране на шпионски сведения и др.

7. УДБ гр. Врња подготвя својата агентура от изменниците в град Сурдолица, в оградата намираща се на околу 100 метра от фабриката за претопявање на железна руда, а също така използват за подготовка и хотела в гр. Врња намиращ се близо до окръжния съд.

Освен това за подготовка на изменниците които УДБ прехвърля на наша територия са създадени специјални конспиративни квартири в следните населени места:

1. В гр. Княжевац - на улица "Кара Джорджевич" № 36

2. В гр. Шип - в оградата намираща се в центара на града, в която има и аптека.

3. В Белграда - На улица "Господара Иована" № 10 , легендирана с фирма детски ясли.

4. В Скопие - Хотелите "Нова Македонија" и "Скопие"

Освен използването на школите и конспиративните квартири за подготовката на изменниците на Родината които се прехвърлят на наша територия УДБ с прехвърляните вече на наша територия неколкократно групи изменници УДБ продължава да работи и ги укрепва политически и от друга страна подготва като диверсанти.

са взимали изменниците от Алексинац и са ги завеждали с кола къ в околностите на гр. Бела Паланка, кадето са ги обучавали на практика в ориентиране с компас и топографска карта по терена.

УДБ при подготовката на изменниците обръща вниманието им върху това как да се пазят на българска територия от лица завербувани от ДС като им указва, че такива лица могат да бъдат: горски милиционери, ловци, кантонери, някои които са се проявили в кражби и неморални деяния, директори на предприятия, расилни, келнери, магазинери по кооперативите и др.

Особено внимание при обучението се обръща на познаването и действието с оръжие. Обучават ги с немски и съветски автомати, сръбски карабини, пистолети и айцевидни бомби.

При прехвърлянето изменниците се стъкмяват най разнообразно с различни униформи и дрехи. Въръжават ги с немски или съветски автомати и бомби и пистолети.

От всички изменници на Роданата намираще се в Югославия УДБ е вербувала и изпраща системно на наша територия около 150 изменника.

София, 26, XII, 1953 година

Отпечат. в 3 екземпляра

КРДОПБГДСРСБНА	1
чл. 31, ал. 6	
от ЗДРДОПБГДСРСБНА	
Дата: 17.04.2019г. Секретар: <i>[Signature]</i>	

НАЧАЛНИК ОТДЕЛ V-ТИ
ПРИ УПРАВЛЕНИЕ II-РО

КРДОПБГДСРБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРБНА

ИЗМЕННИЧЕСКИ ЛАГЕР ГЕРОВО - ЮГОСЛАВИЯ

Село Герово се намира на 40 км. западно от гр. Деница - Хърватска република, на границата между Босния и Хърватско. Селото е разположено в една низка падина, на която от всичките ѝ страни се издигат висски гористи и скалисти височини. Селото има към 120 къщи, намиращи се на две махали, раздалечени една от друга на около 2 км. разстояние. Селото е електрифицирано и минава шосето Делница-Риска. Главният поминък на населението е гората, има голямо горско стопанство и доста голяма дървосъбрастваща фабрика. Между двете селски махали се намира самият лагер. Сградите на лагера са италиански казарми през време на окупацията 1940-1944 год. След 1945 година тези казарми са били ползвани за детски курсортен санаториум. После, през 1950 год. те са били ползвани за лагер за политемигранти. Лагерът заема площ на около 25-30 декара, която е оградена с бодлива телена мрежа широчина 4 м. с разни преплитания и височина два метра и половина. Мрежата беше инсталирана с електрически стълбове на по 10 метра разстояние. Вътре в телената мрежа се намират 8 сгради, от които 3 най-големи са дълги 60-70 м. и широки 20-30 метра. Те са на по два етажа със средни прозорци. Всеки етаж от тях е разделен на един голям коридор, три малки стаички и по четири големи спални стаи, като всяка от тях може да побере около 100 човека. за спаване.

Тези сгради са номерирани така:

Затвор № 1 първата сграда от към входа. Долният етаж е преграден на карцери, а втория етаж са канцелариите на УДБ.

Затвор № 2 средната сграда, на която долният етаж се ползва за обикновен затвор, който е разпределен на килии, пригодени за 8 човека на двуетажни легла. Вторият етаж са спалните помещения на свободните лагеристи.

Затвор № 3 това е третата сграда, на която долният етаж се ползва за най-различни складове, а вторият етаж са спалните помещения на "западните" т.е. определените изменници за запад, която сграда е заградена с още една телена сграда. Останалите сгради, намиращи се вътре в оградата са:

кухня, баня, перална, болница и работилница, с най-различни отделения: обущарски, авторемонтен, електротехнически, дърводелски и шивашки, в които работеха лагеристите. Отвън мрежата се намират две големи на по три етажа сгради, в които живееха семействата на УДБ. В тях се

намираха стола, клуба и библиотеката на УДБ. тези сгради бяха нови, които се строиха през лятото на 1953 година от лагеристите. На самия вход на лагера се намираще милицията. Едноетажна сграда с две чупки в които живееха някои семейни милиционери и бежари от УДБ. Имаше до лагера голяма едноетажна сграда, която се ползваше за обор, в който се отглеждаха около 70-80 свини, четири крави, около 100-120 кокошки и зайци. Добитъка го гледаха лагеристи. В лагера имаше около 300 изменника - българи, маджари, румънци, албанци и чехи. Освен тях имаше около 180 души югославски лагеристи; както ги наричаше УДБ "Информбюрсовци" - бивши партизани, бивши офицери от УДБ, от югославската авиация, доктори, студенти и най-много студенти от медицинските факултети. Те са били задържани след резолюцията 1948 година. Всички бяха без присъди, спяха в сградата на затвор № 3. Старейшина ми беше бившият офицер на УДБ, полковник Любо. Те работеха на новите сгради за жилища на УДБ. Те се държаха много скромно, дори сваляха шапки и на милиционерите, караха ги да пеят песента "Друже нито". На тях не беше им забранено да говорят с нас. До края на 1953 година на групи с различни срокове те бяха освободени.

Режимът за лагеристите свободни беше - сутрин и те излизаха на работа в 6 часа под строй, с бригадир перо - албанец /също изменник/. На обяд един час почивка и вечер ставаше проверка под строй с доклад от старейшината /такъв беше дежурния милиционер-командир/ това ставаше в 21 ч. до 22 ч. след запевед всеки да е на легло.

Режимът на затворниците-изменници беше следния:

Затвор № 1 всеки е по отделно в карцер /бункер/. Изпращанията стават вътре в карцера в една кофа /кибла/, която всяка сутрин се изхвърляше от карцирания. Храната се даваше от дежурния милиционер. Карцерите бяха малки и задушни, с циментови подове и мокри стени, затворите с двойни врати, които не пропускат никаква светлина. Въздух се вкарваше изкуствено, с електрическа светлина, инсталирана с големи тръби, разклясващи се до всеки карцер.

Затвор № 2 режимът беше същия, с изключение, че там има легла и се помещават в една килия. повече хора в някои от тях имат право през деня на 15 м. проветрение

Храната се даваше винаги редовно. Готвеше се отделно за затворниците и западните, те имаха дажба на ден по 0,500 кгр. хляб, 0,150 гр. фасул или 0,400 кгр. картофи или 0,200 кгр. булгур, 0,25 кгр. месо, два пъти в седмицата по 0,050 кгр. месо и по пет цигари на ден.

За лагеристите, които работеха се готвеше отделно със след

ване на ден: 0.750 кгр. хляб, 0.600 кгр. картсфи или 0.200 кгр. фасул или 0.250 кгр. булгур, 0.050 кгр. мас, по 0.150 кгр. месо четири пъти седмично със салата и по 15 цигари на ден. Даваше им се и закуска в 10 ч. по 0.200 кгр. хляб, по 0.050 кгр. салам или маршалад. Същата дажба получаваха и техните лагеристи.

В лагера имаше около 52 милиционери. Това можах да узная като им пребрех краватите в спалните помещения, с началник милиция капитан Шакич, с помощник началник ст. лейтенант. Лагерът се охраняваше, като във всеки затвор имаше вътрешна ограда, външни входове и задограден носен сбход с три наблюдателници, виски на по 7-8 метра, на които имаше по една лека картучница.

Лагерът се управляваше от управителя на лагера шеф /черногорец/. Персоналът едва имаше около 30 души. За всяка нация имаше определена УДБ, които говореха на съответните езици. За българите бяха капитан Гъск, шеф и помощник капитан Милош не знаеха български. -

Капитан Гъск е на ръст висък, на около 45 години, пълен, рус, с спадала коса, пуши, не пие нищо. Удбашите го наричаха "Чирчил". Той се гордееше с това име. Някои от изменниците разправяха, че е ст УДБ - ниш.

Капитан Милош - млад, висок, слабстелесен, с мерна голяма коса, на 25-26 години, неженен, пие, не пуши.

Капитан Звонко и Бранко - се занимаваха с унгарците и двамата говореха унгарски.

Звонко беше шеф, той е висок, слаб, кестеняв, строг, пие и пуши, женен.

Капитан Бранко нисък, набит, черносок, весела натура, говори с всеки, неженен, на около 30 години, пие и пуши. Кога се запие плаче и говори много.

Капитан Йосиф - шеф на албанците, среден ръст, слаб, черносок с къдрава коса, пие и пуши. Говори добре албански и там той е албанец ст около 60 гр. Косовска митровица, женен, с две деца, има около 32 години.

Капитан Шапад - шеф на румънците, нисък, пълен, черносок, с черна къдрава коса, женен, говори добре румънски и е от румънско произхождение. Пие, не пуши.

..... партиен секретар, висок, слаб, черносок, куц с десния крак, пие и пуши, женен, с едно дете, на около 35 години.

Главен счетоводител капитан Раде, среден ръст, черносок, слаб, женен и разведен, пие и пуши.

Главен магазинер-доставчик ст. лейт. Станко, нисък, пълен, кестеняв незлобен, пие и пуши, на около 28 години, женен и всички чиновнички бяха на негово разположение.

Радист Йсзо - на около 28 години, среден ръст, пълен, черноск с дебели големи устни, пие и пуши, жевен. Имаше и други чинсвници, машиниски и др.

УДБ се ползваше с намалени цени, продукти и напитки. Така в техния стол имаше най-прочутото югославско вино /далматинско/, което УДБ плащат по 120 динара, което вино в селото се продаваше 180 динара. Сливсва ракия УДБ пиеше за 240 динара, докато същата ракия в селото се продаваше по 400 динара. Сирене, кашкавал, масло, шпеков салам, шункова сланина, пилешко, патешко, пуйка получаваше на износни цени и по производство специално "Широтско". Кокешките, прасетата, яйцата, млякото, всичко снова, което се произвеждаше в лагера тя го получаваше без да го заплаща. Всяка вечер УДБ пиеше, играеше най-различни хазартни игри късно до 24-1 ч. В пияно състояние те псуваха, ругаеха другите нации, най-много българите като казваха за българите твърдоглавци, варвари и т.н. Не-малко нападаха СССР. При такъв разговор на УДБ аз винаги се правех, че не ме интересува техния разговор, като си намирах работата из бюфетаксйто аз обслужвах. Често пъти идваха милиционери в стола на УДБ да пият за по-евтино, тъй като в стола на милицията се продаваше без никакво намаление. УДБ когато научи за това, забрани на милиционери да идват без разрешение в самия офицерски стол, а идването на цивилни беше строго забранено.

Сутрин УДБ ставаше късно към 10 часа, идваше да закуси към 10.30 часа, а сбадваше към 14.30 ч. През това време, когато принудеха от бой и физически изпитания някой измевиик да признае, че е изпратен от някоя разузнавателна служба, макар и да не е такъв, те се черпеха и поздравяваха с успеха.

Извлеченията от показанията от 10 май 1955 година на доброволно завърналия се изменник от Франция - Тодор Лапчев. Постъпил във "Филтър" на 3.V.1955 година.

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

С П Р А В К А

ОТНОСНО: лагера "Герово" - Югославия.

В отговор на писмото под горния номер съобщаваме Ви следното:
Лагера в с.Герово, Делничка околия е създаден за изменници от всички страни с народна демокрация. Режима на лагера е затворнически. Заграден е с двойни огради от бодлива тел. Охраняван е от полиция. В лагера има различни работилници и всеки лагерник работи според професията си.

В лагер Герово УДБ изпраща всички съмнителни изменници на Родината, такива признали през УДБ, че са изпратени от ДС, и изменници изявили желание да отидат на Запад, между които има и такива ~~изявилихжеланияхдахятихд~~ които искат да се завърнат в България. В лагер Герово УДБ има следователи, които поотделно разследват изменниците от различните националности. Отново им поставят въпроса, искат ли да останат в Югославия, като изявили желание да останат след известно време ги връщат, а другите след като се определят кой за коя капиталистическа страна желае да замине ги изпращат в гр.Триест. В лагера нямаме данни изменниците да водят организационен живот.

Преди споразумението за Триест всички изменници намиращи се там, са били на разположение на англоамериканците. При отиването им в Триест биват разпитвани от американци и англичани. По непроверени данни на всички са предлагали да им сътрудничат.

Според разделянето на Триест между Югославия и Италия, с изменниците на Родината и лагерите, в които са концентрирани се занимават италианските власти.

Идващите емигранти от Югославия се разстаняват в лагерите на Триест.

Предвижда се до края на м.април да се закрият всички лагери в Триест, с изключение на лагера "Сан-Саба". Всички емигранти намиращи се в Триест ще емигрират предимно за Канада, Бразилия, Австралия, Нова Зеландия, САЩ и др. страни. Условието за приемане в горните страни са: емигранта да не е по-възрастен от 45 год. и да няма близки в България. Останалите емигранти ще останат в

лагера "Сан-Саба" в Триест, друга част прехвърлят в лагера "Фраскети" близо до Рим, а трети болни от ТБЦ и други болести се предвижда да бъдат изпратени от Международния червен кръст на лечение в Швейцария, Белгия и други страни.

Изменниците намиращи се в лагерите на Триест са фактически под разполеждане на американското и английско разузнаване.

При отиването на нови емигранти в лагерите получават карти за храна и дрехи безплатно и през деня са свободни, а през ноща в определен час са задължени да се връщат в лагера.

Когат да изпращат и получават писма, като тия които получават се проверяват от ръководството на лагера.

Наскоро от Югославия са отишли в Триест 46 емигранта, от тях 44 с редовни документи и 2 нелегално.

Справката е изготвена въз основа данни на I-во управление.

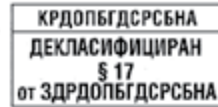
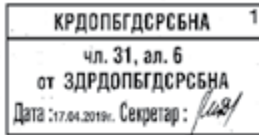
21. I. 1955 год.

София

ИЗГОТВИЛ

лейт.

Строго поверително! 18

ИЗМЕННИЧЕСКИ ЛАГЕР В ГРАД НИШ

В този лагер се изпращали всички изменници на Родината. Тук им се провеждал разпит и след изясняване на положението им, а след това не се съмнявали, били освобождавани и изпращани на работа в страната. На съмнителните от гледна точка на УДБ следствието се продължавало или ги изпращали в затвора Ниш или други затвори. Този лагер емигрантите наричали "Прифатилището".

Лагера Ниш се намирал на южната страна на гарата, към края на града, близо до Черната казарма /според указанията на изменника на Н. Петков от 23.IX.1952 година/. Зданието било едноетажно, имало около 10 стаи, в които били поставени железни легла със сламени дюшеци и одеала. Дворът бил обграден с бодлива тел и се пазел от полицаи. За същия лагер изменникът ХРИСТО КОЦЕВ, в показанията си, дадени през м. август 1952 година пише, че лагерът имал 4 приземни помещения и се помещавал в една бивша казарма. Храната била слаба, дневната хлебна дажба била 300 грама и лагерниците не работели нищо. /Из справка на I-во управление от 17.III.1954 година/.

В справката на ст. лейтенант Ст. Захариев и кр. Ракаджиев от 16.VI.1953 година за същия лагер е отразено:

Източно от гр. Ниш се намира не много голяма сграда, заградена с бодлива тел, където се изпращат всички новодошли изменници на Родината. В Югославия този лагер се нарича "Прихватилище за българската емиграция". На новодошлите изменници се води разпит, след което се изпращат във вътрешността на Югославия. Този лагер събира около 100 души. Началник на общежитието за изменници и следовател е ст. лейт.

, на около 29 години. Капитан е на около 32 години, който е работил в УДБ - Княжевац. Настоящ е главен следовател в общежитието за изменници. Води разпити предимно по степенски въпроси и всички протекции за разпит се носят при него.

29

М. В. Р.
ПЪРВО ГЛАВНО
УПРАВЛЕНИЕ—ДС
гр. София
Рег. № 3261, екз. № 1
23. 02. 1983 год.

СТРОГО СЕКРЕТНО

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

ДИ НАЧАЛНИКА НА ВГУ—ДС

МВР—ВТРО ГЛАВНО УПРАВЛЕНИЕ—ДС
Вх. № 267 02. MAR. 1983 г.

ИНФОРМАЦИОННО СЪОБЩЕНИЕ

ОТНОСНО: Дейността на Комисариата за бегълци при
ООН в Белград

По наши данни, в Комисариата на ООН работели
общо 12 души, от които 9 били югославяни, един кипърски
гражданин /КОНСТАНТИН КОНСТАНТИНИДИС/ – зам.началник,
една американка и една чехкиня и двете омъжени за юго-
славяни.

За периода от 1.01. до 30.09.1982 год. през
Комисариата били минали:

- 1,329	- румънци;
- 726	- чехи;
- 149	- поляци;
- 57	- българи;
- 35	- унгарци;
- 29	- от ГДР;
- 13	- съветски граждани;
- 6	- албанци;
- 1	- турчин

Общо : 2,345 души

До края на септември били изведени общо 795 души за следните страни: Австралия - 284, Австрия - 44, Канада - 53, ФРГ - 323, Италия - 6, Швеция - 4, САЩ - 69, Гърция - 11 и Норвегия - 1.

Отпеч. в 2 екз.

№ 1 - ВГУ-ДС

№ 2 - КД

Изп. 04-143/8739

Нап. ДС 04-463

23.02.1983 г.

/Тр. Петров/

30

47

СТРОГО СЕКРЕТНО!

МВР
ВТОРО СЛАВНО У-НИС - ДС
Рег. № 23803
19 АВГ 1981 год.

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
ОТ ЗДРДОПБГДСРСБНА

СПРАВКА

ОТНОСНО: лагер за бегълци от социалистически страни на територията на СФРЮ

По данни от 1976 г., в местността "Падинска скела" - на около двадесет километра от Белград е създаден лагер за бегълци от социалистически страни. В района на лагера, който е ограден с телена мрежа има четири сгради. В сградата, която е на два етажа настаняват жените, а в триетажната сграда, настаняват мъжете. В същата сграда се помещава и управлението на лагера. На първия етаж се намират канцелариите на лагера, стаи за възпитателите, болнична стая, киносапон и библиотека, зала с телевизор, бръснарница, карцер. На втория и третия етажи се помещават спалните помещения за бегълците с около петдесет легла. Леглата са подредени в казармен стил на два етажа. Сградите са разположени във формата на буква "П", но не са свързани помежду си.

В лагера се изпращат и югославски граждани, които имат да излежават малки присъди. Контактите между югославските граждани и бегълците не са разрешени.

На всички бегълци от социалистическите страни постъпили в лагера се провеждат разпити. Те се провеждат обикновено

от двама души, облечени в цивилни дрехи. Разпитващите се интересуват доста подробно за всичко което бегълците разказват за себе си. Започват с изясняването на личните биографични данни за беглеца, за неговите роднини и приятелски връзки. Стремят се подробно да изясняват начина по който бегълците са дошли в СФРЮ. В случаите на нелегално преминаване на границата на СФРЮ изискват подробно описание на маршрута на движението на бегълците, като за целта използват и подходящи топографски карти за показване на маршрута. При разпита на мъжете – бегълци се интересуват от товакога, къде и в какви поделения на армията е отбил военната си служба, какъв команден състав познава, данни за наличното въоръжение и други.

За изясняване на трудовата дейност на бегълците се интересуват каква е професията му, къде я упражнявал, работил ли е на обекти от национално значение, какво е било заплащането му и пр. Друг важен момент при разпитите е изясняване на политическата принадлежност, отношението на беглеца към социалистическия строй в България. Интересуват се за всеки дали е член на БКП и какво е отношението му към политиката и мероприятията на нашата страна. Особено внимание отделят на въпроса за изясняване на истинските причини за бягството – дали това е резултат на някаква присъда, или от други подбуди.

Всички бегълци биват регистрирани в картотеката като им се правят и снимки.

В лагера е установен определен режим. Сутрин бегълците стават в 4,30 часа. След необходимия сутрешен тоалет се извършва поименна проверка. Времето след закуска до обяд се

използува за почистване на стаите от самите бегълци или има други свободни занимания.

На обяд се извършва също проверка и под строй се отива на обяд. Времето след обяд отново се запълва дъд свободни занимания като гледане на телевизия, четене на книги, кино. Вечерята става в 18 часа като се извършва отново проверка. След вечеря е разрешено посещение на други стаи. Всяка нощ в коридорите на спалните помещения има по двама дежурни от самит бегълци. Дежурството се поддържа от 22,00 часа до 05,00 сутринта. Едно от задълженията на дежурните е да събуждат готвачките за приготвяне на закуската.

На пребиваващите в лагера бегълци по принцип не се разрешава свободно излизане от него, даже и движение в двора. Има обаче случаи при които на бегълци е разрешавано излизане от лагера със съответно разрешение. При такива случаи ръководството на лагера издава бележка на излизащите, с която те могат да се движат само в Белград. В бележката се вписва времето на разрешения престоя в града. Получилите такива бележки откарват с кола до града, а връщането всеки извършва самостоятелно.

През деня физическата охрана на лагера се извършва от двама униформени милиционери.

Обстановката в лагера позволява да се осъществява бягство, както от пребиваващите в него бегълци, така и от югославските граждани изтърпяващи присъди. Такива случаи има.

Престоят на бегълците в лагера не е регламентиран по време и зависи от това какво е установено и изяснено от югославските органи за съответния беглец. На бегълците желаещи да заминат за някоя западна капиталистическа страна не се издават

документи. Обикновено прехвърлянето се извършва от югославските органи за сигурност по следния начин: беглецът бива заведен от двама служители до югославско-италианската граница в близост до двеста метра. Посочва му се посоката на движение и изрично го предупреждават пред италианските специални органи да не споменава, че е бил задържан от югославските власти при преминаването му през СФРЮ или, че е излежавал някаква присъда в югославски затвори.

Друга служба в СФРЮ занимаваща се с бегълци от социалистическите страни е комисариат на ООН за бегълци, който е филиал на Върховния комисариат на ООН за бегълците със седалище в Женева.

По наши данни този филиал е открит през април 1981 г. Откриването се било наложило поради увеличения приток на бегълци от социалистическите страни и особено от Полша. Комисариатът на ООН за бегълци в СФРЮ административно и финансово е подчинен на Върховния комисариат на ООН.

Установено е, че в този филиал работят общо дванадесет души от които девет са югославяни, една американка, една чехкиня като и двете са омъжени за югославски граждани. Ръководител на филиала е _____, около шестдесет годишен, среден на ръст, роден в Далмация, с ниско остригана коса. През втората световна война е взел участие в съпротивата. Като ръководител филиала работи от 4 – 5 години. Преди това около двадесет години е бил на дипломатическа работа.

Като негов заместник работи кипърския гражданин Константин Константиnidис. Отговорник за работата с чуждите граждани – бегълци в комисариата с югославянина Владо Миявец.

Основна задача на филиала е да се занимава с лица избягали или емигрирали от социалистически страни. Последните се определят в две категории: дошли в СФРЮ по легален път и по нелегален. По-голямо внимание обръщат към бегълците дошли по нелегален път. В своята работа филиалът поддържа тясна връзка със специалните органи на СФРЮ.

Начинът за обработването на бегълците, които търсят закрилата на комисариата е следния:

Първоначално с беглеца се провежда беседа, като един от задължителните въпроси е в коя страна иска да бъде изпратен. Когато тази страна даде съгласие да приеме беглеца, чрез нейното дипломатическо представителство в СФРЮ се уреждат формалностите по издаването на необходимите документи. В такива случаи страната заплаща и всички разноски, включително и пътните, за пътуване на беглеца.

В случаите, когато беглецът е изявил желание да замине за някоя страна, но се откаже от това, и пожелае да бъде върнат обратно в родината си, всички разноски за периода, когатосе е намирал под закрилата на комисариата, оставали за негова сметка. Тези случаи се отчиталикато пасив в дейността на филиала. Поради това се правело всичко възможно бегълците да бъдат извеждани в капиталистическите страни. При провеждане на разговорите с бегълците настоятелно им се внушава да не се завръщат в родината си тъй като там ги очаква затвор и други неблагоприятни за тях последствия. На българите бегълци се "разяснява", че дадената амнистия има пропаганден характер и при евентуално завръщане ще бъдат жестоко наказани от българските специални органи.

В района на Баня Ковилячи до Белград филиалът разполага с хотел. Хотелът се охранява от униформена милиция под ръководството на офицер с чин майор. Той контролира поведението и движението на бегълците и лично разрешава влизането и излизането в хотела, напускането на района и пр.

Освен този хотел филиалът използвал още три хотела.

По наши данни през този филиал за времето от януари до септември 1981 година са минали общо 2345 души бегълци от следните страни:

Румъния - 1329;
Чехословакия - 726;
Полша - 149;
България - 57;
Унгария - 35;
ГДР - 29;
СССР - 13;
Албания - 6 и
Турция - 1.

За същия период са били изпратени 795 бегълци в следните страни:

Австралия - 284;
ФРГ - 323;
САЩ - 69;
Канада - 53;
Австрия - 44;
Гърция - 11;
Италия - 6;

83

7

Швеция - 4; и
Норвегия - 1

Отп. в 2 экз.

№ 1 - отдел "Международни
връзки"

№ 2 - ПД 1802

Изп.: Семерджиев-16

Нап.: Скоканска-20097

19 август 1983 г.

НАЧАЛНИК НА ОТДЕЛ 16.

Полковник *[Signature]*
(Ст. Марков)

Из архивите на ДС

214

1684

СТРОГО СЕКРЕТНО!

М. В. Р.
ПЪРВО ГЛАВНО
УПРАВЛЕНИЕ—ДС
гр. София

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

ДО НАЧАЛНИКА НА ВГУ—ДС

Рег. № 7916, екз. № 1
9. 05.1984 год.

МВР—ВТОРО ГЛАВНО У—НЧЕ—ДС
Вх. № 15659 от 16. МАЙ 1984

Г. С. Николов
Син. Софмол

ИНФОРМАЦИОННО СЪОБЩЕНИЕ

ОТНОСНО: Данни за Бюрото за бежанци в Белград

Поискаш данни, за периода от началото до края на 1983 г. през Бюрото за бежанци към ООН в Белград били преминали общо 2 111 лица. От тях 90 % били от социалистическите страни и 10 % - от африканските и азиатските страни. Емигрантите от ЧССР били най-много - 506, следвани от тези на Румъния - 504. От България имало 41 емигранти, от Унгария - 23, от Албания - 15, от СССР - 12 и т.н.

От всички емигранти 552 били заминали за Австралия, 350 - за ФРГ, 324 - за Австрия, 111 - за Канада, 60 - за Франция, а 120 са останали в Югославия.

В момента в лагера се намирили 229 румънци, 14 чехи, 15 българи, 6 руснаци, 6 албанци, 2 поляци, 22 иранци, 13 иракчани, 13 вьетнамци, 10 афганистанци, 6 пакистанци, 6 заирци, 1 сомалиец и 1 ливанец.

КРДОПБГДСРСБНА 1
чл. 31, ал. 6
от ЗДРДОПБГДСРСБНА
Дата : 17.04.2019г. Секретар : <i>[Signature]</i>

85

2

Бежанците се настанявали в четири лагера: мотела на Кошутняк (150-200 легла), мотела на Авала "Хиляда ружи" (150 легла), Маняков Иляча (200 легла) и Падинска скеля (100 легла). Последният се намирал под контрола на югославските специални органи.

Бежанците оставали в лагерите около три месеца. От тях се изисквало да подадат писмена молба, че желаят политическо убежище, като посочат и причината за емигрирането си. След това те се подлагали на разпити, обработка и пр. от служители на бюрото и органите за сигурност. В крайна сметка последните решавали по-нататъшната съдба на емигрантите и давали съответни указания на бюрото.

На мястото на досегашния ръководител на Бюрото за бежанци към ООН бил назначен швейцарецът ГИЛЕС СИКОТЕ (GILES SICOTTE) от Женева.

Отп. в 2 екз.

№ 1 - ВГУ-ДС

№ 2 - КД

Изп. 04-737/8655

Нап. ВБ/04-1032

09.05.1984 г.

С о ф и я

Доразмножено в 1 екз.

№ 3 - ЦИОУ-МВР

НАЧАЛНИК ОТДЕЛ 04:

ПОЛКОВНИК

[Signature]
(Р. ГОЛУБОВ)

32

16 94

М. В. Р.
ПЪРВО ГЛАВНО
УПРАВЛЕНИЕ—ДС
гр. София
Рег. № 15035, екз. № 1
27. 08. 1984 год.

СТРОГО СЕКРЕТНО!

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

ДО
НАЧАЛНИКА НА ВГУ—ДС

МВР—ВТРО ГЛАВНО У—ВИВ—ДС
№ № 30497 от 19. СЕП. 1984 г.

ИНФОРМАЦИОННО СЪОБЩЕНИЕ

ОТНОСНО: Дейността на белградското бюро на ООН за разселване на бежанци

По наши данни в белградското бюро на ООН за разселване на бежанци в момента работели общо 12 души. Всички служители, освен заместник-началника, норвежки гражданин на име АНДЕРСЕН изпратен от централата в Женева били югославяни. Оперативния състав на бюрото наброявал 5 служители, като всеки от тях отговарял за една или две приемащи бежанци страни.

Основните приемащи страни били Австрия, Канада и САЩ. ФРГ също приемала голям брой бежанци, но само от немски произход (предимно граждани на ГДР).

Бежанците първоначално около 10–15 дни били задържани в арест на разположение на югославските специални служби, след което по тяхна преценка част от тях били изпращани в бюрото за разселване. Там те попълвали формуляри съдържащи около 60 различни въпроса. Формулярите не били изпращани в Женева, а оставали за ползване в бюрото. Бе-

гълците, приети от бюро за разселване били настанявани на няколко места – гр. Баня Ковилячи (около 160 км от Белград), къмпинг в парка "Кошутняк", мотела в Падинска скела, мотела "Хиляда ружи" близо до хълма Авала и в хотелите "Астория" и "Национал" в Белград.

Бюро за разселване работело в тясно сътрудничество със специалните служби на СФРЮ, които да последния момент контролирали разселването на всеки отделен ИР, тъй като от тях били издавани изходните визи.

Към м.май 1984 г. в бюро за разселване имало около 35 български граждани – 18 от тях приети през 1984 г., а 17 от 1983 г. чакали разрешение за разселване. Изменниците били предимно с висше образование или дипломиращи се студенти.

Отп. в 2 екз.

№ 1 – ВГУ-ДС

№ 2 – КД

Изп. 04-976/8523

Нап. ТМ/04-1982

27.08.1984 г.

С о щ и я

/Р. Гошков/

Из архивите на ДС

218

СТРОГО СЕКРЕТНО!

16
87

М. В. Р.
ПЪРВО ГЛАВНО
УПРАВЛЕНИЕ—ДС
гр. София

Рег. № 19982, № 1
14. 11. 1984 год.

КРДОПБГДСРБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРБНА

НАЧАЛНИКА НА ВГУ—ДС

МВР—ВТОРО ГЛАВНО УПРАВЛЕНИЕ—ДС
Вх. № 37806 от 21. 11. 1984

ИНФОРМАЦИОННО СЪОБЩЕНИЕ

Др Сидяков
изтеки криво
представител
д-р Костюков и Димитров
Илиев

ОТНОСНО: Процедури, на които се подлагат ИР преди заминаването им за САЩ и други страни на Запад, и лагери за изменници в СФРЮ

По наши данни, изменниците на родината, използващи канали за бягство през СФРЮ, предварително били настанявани в различни лагери, които били предназначени за ИР, заминаващи за САЩ.

Всеки един от изменниците бил подлаган на разпити под формата на беседи, извършвани в посолството на САЩ в Белград.

Първата беседа се водела от служителка на американското посолство, говореща перфектно сърбохърватски език. Името ѝ било ЕРИКА. Като условие за приемане на всеки ИР, желаещ да замине за западна страна, било искането на политическо убежище. Предварително се изисквало попълването на формуляр с въпроси за: войсковото поделение, в което е служило лицето, номера на поделението, неговото разположение в НРБ; политическите мотиви, които са го принудили да напусне България.

Втората беседа се провеждала от американец с отличителни белези: висок, слаб, с очила, леко плешив, на възраст около 40-45 години, който всеки месец бил идвал от Виена. Беседите на американеца били провеждани в присъствието на ЕРИКА, която превеждала на сърбохърватски език въпросите, поставени от него. Характерът на същите бил като на тези от първата беседа.

Описаният по-горе американец бил забелязван също и в къмпинга "Кожутняк", предназначен предимно за изменници.

След преминаване на двете беседи от всеки ИР, Комисариатът за бегълците в Белград съобщавал персонално положителното или отрицателно решение на въпроса за политическо убежище.

Съществувала процедура, която преминавали всички нелегално избягали в СФРЮ български граждани.

След залавянето, всеки беглец бил осъждан на един месец затвор и след излежаване на тази присъда бил преместван в лагера "Падинска Скела", който се намирал в околностите на Белград. Капацитетът на лагера бил около 160 души, с денонощна охрана от един милиционер. В същия лагер имало и двама инспектори, които се занимавали с настанените български изменници.

Лицата били подлагани на разпит, воден от служител - представител на специалните органи на СФРЮ. Основни въпроси били: близки и познати на лицето, работещи в ДС; къде е служил войник; има ли руснаци в НРБ и техните задачи в България.

Друг подобен лагер имало в гр. Баня Ковилячи, на

около 180 км от Белград. Този лагер бил значително по-голям от лагера в Падинска Скела. Характерно за него било, че бил предназначен за по-тежки случаи. Всеки изменник попълвал формуляри, уточняващи страната, за която желае да замине, издавала му се и лична карта със снимка, поставяща изменника под закрилата на ООН. Лагерниците били посещавани от служители на Комисариата на Югославия ОЛГА КРЪСТЕВИЧ и ВЛАДО МИЯВЕЦ. Впоследствие ИР били извиквани в Комисариата, била провеждана беседа и попълвали отново формуляри, в които трябвало да се посочат, че мотивите за бягството са политически. След този етап изменниците се насочвали към посолствата на приемащите ги страни с цел провеждане на беседи с всеки един. Желаящите да се установят в САЩ и Австрия били разпитвани в съответните посолства, а тези, които били за Швеция и Канада - в Комисариата в Белград. И в двата случая разговорите били провеждани от служители на съответните посолства.

След преминаване на всички тези етапи ИР били настанявани в къмпинга "Кошутняк" или хотелите "Трим", "Михайловац", "Сърбия", "Астория", "Национал", "Хиляда ружи" в очакване да бъдат разселни в съответните приемачи ги страни.

Легално преминалите сръбската граница не преминавали през лагерите "Падинска Скела" и "Баня Ковилячи", а веднага били приемани в Комисариата в Белград и попълвали формуляри, след което били настанявани в посочените по-горе хотели и заминавали за исканата от тях страна.

КРДОПБГДСРСБНА	1
чл. 31, ал. 6	
от ЗДРДОПБГДСРСБНА	
Дата : 17.04.2018г. Секретар : <i>[Signature]</i>	

Според нашите данни, от 01.01.1984 г. до м.септември 1984 г. включително, през Комисариата за бегълците в Белград били преминали 2500 души, а само през м.септември т.г. – 500 души. До края на настоящата година се очаквало броят им да достигне до 3000 души. През цялата 1983 г. числото на ИР, потърсили политическо убежище, било около 2000 души. За 1984 г. броят на препратените по страни ИР от Югославия се разпределял както следва:

от Румъния	1048 души
от ЧССР	1031 души
от НРБ	67 (28 от тях - останали от 1983 г.)
от ПНР	70 души
от Албания	27 души
от ГДР	19 души
от УНР	11 души
от СССР	9 души
от Турция	6 души

КРДОПБГДСРСБНА	1
чл. 31, ал. 6	
от ЗДРДОПБГДСРСБНА	
Дата : 17.04.2019г. Секретар : <i>[Signature]</i>	

93

7

От приетите през 1984 г. (вкл. и м.септември) изменници по страни са били разселени, както следва:

за Австралия	263 души
за САЩ	183 души
за ФРГ	197 души
за Австрия	153 души
за Швеция	56 души
за Канада	50 души
за Италия	14 души
за др. страни	5 души

Отп. в 2 екз.

№ 1 - ВГУ-ДС

№ 2 - КД

Изп. 04-1627,1760,1761/8824

Нап. ВБ/04-3470

13.11.1984 г.

С о ф и я

НАЧАЛНИК ОТДЕЛ 04:

ПОЛКОВНИК

[Signature]

Съобщение

Вна
21.11.84г

21.11.84г.
Размножено в <u>1</u> екз.
и изпратени. <u>140-к</u>

34

М. В. Р.
ПЪР О ГЛАЗНО
УПРАВЛЕНИЕ — ДС
гр. София
Reg. № 2580, екз. № 1
17. 02. 1986 год.

СТРОГО СЕКРЕТНО!

МВР-УПРАВЛЕНИЕ — ДС	24. ФЕВ. 1986
8160	01 10 г.

ДО
ЗАМ. МИНИСТЪР НА МВР И
НАЧАЛНИК НА ВУ-ДС

КРДОПБГДСРБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРБНА

И Н Ф О Р М А Ц И Я

ОТНОСНО: Броя на преминалите български ИР през Комисариата
на ООН за бегълците в Белград през 1985 година

По наши данни, през Комисариата за бегълците в Белград за изтеклата 1985 година били преминали 77 български граждани, като 39 души от тях са останали за репатриране от 1984 година. През 1985 г. по месеци числото на пристигащите ИР, които търсят закрилата на комисариата, било следното: януари - 2 души, февруари - 2, март - 1, април - 3, май - няма, юни - 6, юли - 4, август - 13, септември - няма, октомври - 5, ноември - 1, декември - 1. Общо през 1985 г. са пристигнали 38 души български ИР, а са били репатрирани 51, а за репатриране през 1986 г. останали 26 души.

Основният път за бягство били провежданите събори на границата, отлъчванията от туристическите групи в СФРЮ и някои

транзитно преминаващи през Югославия наши граждани. Главните приемащи страни за нашите граждани били САЩ, Канада и Австралия. Последният отпътувал наш гражданин през миналата година (10.12.) бил СЛАВЕЙ ТОДОРОВ СЛАБЕЕВ - роден на 25.01.1956 г., репатриран в САЩ.

Документацията на българските граждани в Комисариата на ООН за бегълците се водела само по име и презиме на лицето.

Отп. в 2 екз.
№ 1 - ВГУ-ДС
№ 2 - КД
Изп. 04-243/8722
Нап. ВВ/04-452
14.02.1986 г.
С о ф и я
Доразмн. в 1 екз.
№ 3 - ОЗП

ЗАМ.-НАЧАЛНИК ПГУ-ДС И
НАЧАЛНИК СЪДЕЛ 04
ПОЛКОВНИК
20/02/86 (Р.Тожков)

Из архивите на ДС

225

35

V

116

10

СТРОГО СЕКРЕТНО!

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

М. В. Р.
ПЪРВО ГЛАВНО
УПРАВЛЕНИЕ — ДС
гр. София

Рег. № 9569, екз. № 1
03.07.1989 год.

МВР-ВТОРО ГЛАВНО УПРАВЛЕНИЕ-ДС
Вх. № 16446 10 07 89 Т

ДО

НАЧАЛНИКА НА ВГУ ДС

Handwritten signature and date:
11.07.89

ИНФОРМАЦИОННО СЪОБЩЕНИЕ

ОТНОСНО: Становището на ръководството на "Комисариата за бегълците при ООН" в Белград по приемането на бегълци от НРБ

По наши данни, ръководството на "Комисариата за бегълците при ООН" в Белград преценявало, че след влизане в сила на новия закон за задграничните паспорти у нас, следва да се очаква значително увеличаване на броя на българските граждани, които можели да се обърнат към Комисариата с молба за признаване на статут "политически бегълци". В тази връзка ръководството на Комисариата щяло да ограничава до минимум приемането на български граждани,

като по принцип щели да се разглеждат молбите само на лица, преминали нелегално българо-югославската граница или такива, които действително представели доказателства, че са били преследвани по политически причини или на верска основа. Останалите лица щели да бъдат връщани обратно в страната ни.

Отп. в 2 екз.

№ 1 - ВГУ-ДС
№ 2 - КД

Доразмн. в 1 екз.

№ 3 - ЦИОУ

Изп. 04-1122/22747

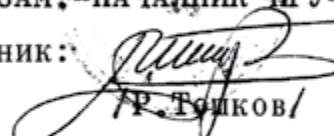
Нап. ТМ/04-1395

3.07.1989 г.

С о щ и я

ПЪРВИ ЗАМ.-НАЧАЛНИК ВГУ-ДС

Полковник:

/Р. Топалов/

С о ф и я

21 октомври 1953 година

Строго поверително!

Написано в 3 екз.

54

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

С П Р А В К А

ОТНОСНО: положението на българската вражеска емиграция в Италия, дейността на нейните организации и използването ѝ от чуждите разузнавания за борба срещу нашата страна.

Българската вражеска емиграция в Италия се състои предимно от българи, емигрирали преди 9.IX.1944 год. по различни причини и незавърнали се в България след разгрома на фашистка Германия, от изменници на Родината, избягали през Гърция, Турция и Югославия, след разгрома на опозицията в нашата страна и от масово прехвърлените емигранти от Гърция и Турция в Италия през м.октомври 1948 г. В началото всички политически емигранти са минали през транзитния италиански лагер Баньоли, където са престоявали по два-три месеца, след което са били разпратени по лагерите на ИРО /Международна помощна организация/: Фермо, Пагани, Сант-Антонио, Чиначита, Йези и др. След разтурянето на ИРО през декември 1951 год. биват разтурени и нейните лагери. Голяма част от вражеската емиграция заминава зад океана - Южна Америка, Австралия и другаде, друга част се прехвърля във Франция, предимно активна на емиграцията, а трета част отива на служба в ротата край Франкфурт на Майн. Емигрантите, които и понастоящем се намират в Италия, са разположени в лагерите на организацията "Аиути интернационале" - Аверса, Капуа, Меркатело ди Сажерно и Сант Антонио ди Понтеканияно и в лагера на Вътрешно министерство ФРАСКЕТИ ДИ АЛАТРИ ДИ ФРАЗИНОНЕ.

Политическата дейност сред емиграцията в началото не е била организирана, затова и активността е била слаба. С посещението, обаче, на Г.М.ДИМИТРОВ и АЛЕКСАНДЪР ЦАНКОВ през ноември 1948 год. същата се подобрява и засилва.

Българската вражеска емиграция е организирана главно в две политически групировки - Подкомитет на Българския Национален Комитет "Свободна и независима България" и Националистическия комитет на отец ГАГОВ.

Подкомитета на БНК в Италия е създаден в началото на 1949г. като към пълномощника на ГЕМЕТО – ИВАН БАРЕВ са били кооптирани верни на първия хора. В течение на няколко години състава му е претърпял редица изменения; секретар, обаче, още от самото му създаване е ИВАН БАРЕВ, който е и понастоящем такъв. По сведения от м. февруари т.г. в състава на подкомитета влизат следните лица: ИВАН БАРЕВ, СТЕФАН БОЙДЕВ, ЛОЗЮ ЛОЗЕВ, ХРИСТО ИГНАТОВ и др.

В първите години след създаването на подкомитета били създадени редица секции и групи в Милано, Болцано, Генуа и в някои от лагерите. В течение на времето те били ликвидирани, поради оттеглянето на някои от членовете им от работа и поради напускане на Италия от други.

През март 1951 година в Триест е била създадена секция на подкомитета в Рим, в ръководството на която влезнали: ВУЧЕ ГРИГОРОВ, ГЕРГИН ГЕЛЕВ, ЛЮБОМИР ХР.ЗРЪНЧЕВ, АНГЕЛ МИТЕВ, ВЕНЕ РАНГЕЛОВ, ИЛИЯ ИЛКОВ, МИТКО АНГЕЛОВ и АННА МОДРИНА. В края на юли с.г. по решение на подкомитета в Рим ръководството на секцията в Триест е било разширено, като са били включени още ИВАН МИХАЙЛОВ, ТОДОР МИЛАНОВ, и ХРИСТО НИКОЛОВ. Решението е било проведено лично от ИВАН БАРЕВ. Тази секция развива голяма дейност сред пристигналите от България през Югославия емигранти и успява да обедини голяма част от тях, като впоследствие някои биват изпратени в ротата в Западна Германия, а други в някои презокеански страни. Първия секретар на секцията е бил ВУЧЕ ГРИГОРОВ – бивш офицер от авиацията. Той особено ревностно е провеждал политиката на БНК до прехвърлянето му на работа в една американска военна част в Западна Германия. В състава на секцията понастоящем влизат следните емигранти: ГЕРГИН ГЕЛЕВ, ЕВТИМ ХАРАЛАМПИЕВ, ИВАН МИХАЙЛОВ, БЛАГО СЛАВЕНОВ, ПЕТКО ПЪРВАНОВ, ВАСИЛ АТАНАСОВ, НИКОЛА ДАВИДОВ, ИВАН БОРИСОВ, АННА МОДРИНА, КИРИЛ МАРИНОВ и ХРИСТО ГЕЛЕВ.

В Италия понастоящем съществуват секции и в гр. Неапол и Варлета, за дейността на които, обаче, нищо не е известно.

Главна задача на подкомитета е да организира и активизира всички български политически емигранти в Италия и да ги насочи против нашата страна, да злепоставя НРБ пред външния свят и извършва подривна, терористическа и диверсионна работа срещу нея.

В изпълнение на тия свои задачи подкомитета действа с различни методи и средства. Всред българската колония той пускал

в ход обещания, заплахи, злепоставяния, шантажи и др. с оглед да я спечели за своята кауза. В това отношение има известни успехи, като е настроил доста хора от колонията среду народната власт. Така напр. към активно сътрудничество на подкомитета е приобщена и МАРИЯ МАТЕВА. Подкомитета изпраща хора в българската легация с цел да провокират нашите представители; разпространява изданията на БНК и специално в. "Свободна и независима България"; устройва събрания, посещения, чествувания и панахиди, както напр. ежегодно за Н. ПЕТКОВ, с цел да поддържа и засилва вражеските настроения у емигрантите, на които обещава, че скоро ще се върнат в България като победители; издава в Рим на италиански език в. "България либера индпендента", а разпространява и списание "Освобождение"; изпраща пропагандни материали в България, като писма, изрезки от реакционни вестници и списания и др. Основното, обаче, си остава подготовката на верни хора за терористична и диверсионна работа, което се извършва в лагерите "Бари" и "Сант Антонио". Подкомитета поддържа тесни връзки с италианското разузнаване посредством ИВАН БАРЕВ, който често посещавал италианското вътрешно министерство. Такива връзки подкомитета поддържа и с американското разузнаване.

При цялата тази дейност на подкомитета в Италия, влиянието му всред емиграцията не е много голяма. То се простира до известна степен всред земеделските среди, които се явяват главна негова база.

Подкомитета е изпращал свои делегати на конгреса на "Свободните юристи в Берлин".

Комитета на ОТЕЦ ГАГОВ е създаден към края на 1948 година по инициатива на ОТЕЦ ГАГОВ и съдействието на Ватикана. Той е едно от най-активните поделение на Българския Национален Фронт /БНФ/. Поддържа връзки с най-различни организации, дружества и централи, чрез които улеснява и осигурява своята дейност. Комитета първоначално е съществувал като национално поделение на ИРО за България и се е занимавал с разпределението на помощите, отпуснати от тази организация за емигрантите. Този "Комитет за подпомагане на българските емигранти", начело на който е стоял ОТЕЦ ГАГОВ, впоследствие е отделил ръководството за политическа дейност на комитета, като го е поверил на дейния цанковист от миналото ЙЕРУСАЛИМ ПЕТРОВ ВАСИЛЕВ.

Освен с тази си дейност комитетата се е занимавал и с уреждане положението на емигрантите пред италианската полиция, настаняването им на работа или в лагерите, изпращането им в други страни, както и

подготовка на шпиони и диверсанти из средата на емигрантите за изпращане в НРБ. ОТЕЦ ГАГОВ е целел и покатоличването на някои от емигрантите.

Комитета не е имал свои поделения в Италия. За работа сред емигрантите, пръснати из различните лагери и градове той е използвал свои представители. През 1950 година отговорници за лагера "Баньоли" са били: БОГДАН ВЕЛИЗАРОВ, ГОСПОДИН ГОСПОДИНОВ и ДАНЧЕВ, за гр.Милано - КЪНЧО ДИМИТРОВ КЪНЧЕВ. През 1952 година отговорник за лагера "Аверса" е бил ЦВЕТАН ГЕОРГИЕВ, а за лагера "Капуа" - МИТЪ МИТЕВ ИЛИЕВ.

През 1950 година в гр.Триест е била създадена секция на комитета, в ръководството на която влизали: ЙОНЧО НЕНОВ, МИЛАН БОЖИЛОВ, КОНСТАНТИН МИТОВ, АЛЕКСАНДЪР ТОДОРОВ и СПИРИДОН АНГЕЛОВ.

По сведения от 1952 година състава на комитета на ОТЕЦ ГАГОВ е бил следния: ОТЕЦ ГАГОВ - председател, ПАВЕЛ ДИМИТРОВ - секретар, ИВАН БАНКОВСКИ - отговорник за в."Емигрантски вестн"; АСЕН ПАВЛОВ и АВРАМОВ - отговорници по македонските въпроси. Активен сътрудник на комитета е бил и скулптора ПЕЙКОВ.

Комитета издава в."Емигрантски вестн", първоначално печатан на циклостил, а впоследствие подобрен, чийто тираж е достигнал до 1000 броя. Освен този вестник комитета разпространява и в."Национална България".

Комитета урежда чествания годишнината от смъртта на БОРИС III на празника Кирил и Методи и др., които се използват за трибуна срещу нацията страна.

Комитета на ОТЕЦ ГАГОВ е в лоши отношения с хората от подкомитета на БНК в Италия и неговите поделения. Той поддържа връзки с БНФ на ИВАН ДИМИТРОВ ДОЧЕВ, към който е и колективен член, както и с представителите на БНФ в Австрия, Франция и Турция.

Комитета е в непосредствена връзка с Ватикана и по-специално с Източната конгрегация. Самия ГАГОВ е работник на същата и оглавява секцията за чужденците при папската комисия за помощи председателствувана от ФЕРНАНДО БАЧЕЛИ. ГАГОВ поддържал връзки и с американците посредством ЛАНДИ, председател на американското помощно дело, както и с гръцкото разузнаване, посредством гръцкия военен аташе в Рим - ДИМИТРИО СИРОДАКИС.

Комитета поддържа връзки и с бившата царска фамилия, от която е получавал и материална помощ. Същия се финансира от Ватикана

КРДОПБГДСРСБНА	1
чл. 31, ал. 6	
от ЗДРДОПБГДСРСБНА	
Дата: 17.04.2019г. Секретар: <i>[Signature]</i>	

5.-58

и американците, като последните вършели това чрез помощните си организации в Италия. Получаваните средства ГАГОВ изразходвал не само за подпомагането на емигрантите, но и за лични цели и издръжка на печатницата, където се издават "Емигрантски вестни" и друга антикомунистическа литература.

През 1949 година в Рим е била създадена секция на "Международната федерация на свободните журналисти от Централна и Източна Европа" с председател ИВАН БАРЕВ. Тази секция не е развила никаква дейност и не е известно дали съществува понастоящем.

През м.януари 1953 година в Рим е бил учреден от емигрантите от страните с народна демокрация "Интернационала на свободата", в който е била представена и китайската емиграция. Задачата на този интернационал е да води борба с установените в страните с народна демокрация режими. В учредителното събрание са участвували и представители на българската вражеска емиграция, но не ни е известно от кои среди са изхождали те.

Вражеската емиграция в Италия се използва нашироко от чуждите разведки и предимно от американската и английската.

Комитета на ГАГОВ се финансира от американци чрез техните организации "Американ рълийф Сървис" и "Американ Уорл Консил оф Чърчиз". С помощта на тези организации комитета подбира и подготвя шпиони и диверсанти из средите на емигрантите-националисти. Така преа 1950 година комитета е изпратил за ползуване от гръцкото разузнаване срещу нашата страна емигрантите:

. Комитета доставя сведения на Източната конгрегация за положението в България, които получава по свои пътища чрез поселенията си в Турция и Гърция, които от своя страна организирани прехвърляне с разузнавателни задачи на емигранти през границата в България. Освен това, американското разузнаване в Рим подготвяло диверсанти за изпращане в България. ОТЕЦ ГАГОВ, подпомогнат от другите членове на комитета, оказвал пълно съдействие на американците в това отношение, като ги улеснявал в подбиране на емигрантите, подходящи за разузнавателна и диверсионна работа. Диверсантите били подготвяни от някой си ЧАРЛИ. Подготовката се извършвала в един девически колеж, находящ се в съседство с колежа, в който работел ОТЕЦ ГАГОВ и където членовете на групата се хранели и квартирували. В курса били застъпени следните дисциплини; политическа подготовка, преподавана от ОТЕЦ ГАГОВ; радио-телеграфия и морз - преподавани от ПАВЕЛ ДИМИТРОВ; военна подготовка - преподаван

КРДОПБГДСРСБНА	1
чл. 31, ал. 6	
от ЗДРДОПБГДСРСБНА	
Дата: 17.04.2010г. Секретар: <i>[Signature]</i>	

6. 59

от Петров и ЧАРЛИ. Курса продължавал четири месеца, след което се предвиждало групата да бъде прехвърлена в Западна Германия в гр. Франкфурт на Майн, където да бъде подложена на допълнителна практическа подготовка по стрейба, пускане с парашут и пр., след което с подготвящата се във Франкфурт група да бъде отправена за България.

През лятото на 1952 година под ръководството на англичаните в Триест е функционирал курс за подготовка на емигранти българи за борба с нашата страна. Тук емигрантите изучавали: английски, италиански и др. езици, оръжезнание, разузнаване, санитарна подготовка и др. Занятията на курса се провеждали два пъти седмично, като работата им продължавала 4 часа. В курса са участвували от

Брезник, агент-вербовчик на английското разузнаване, от Брезнишко, , който след като е бил вербован и подготвен от англичаните, бил снабден с 11 златни монети, 1 златен часовник, 20,000 лирети и др. и изпратен в България с разузнавателни задачи под формата на "разкалял се" емигрант и завръщан се "доброволно" в страната.

Тия разузнавателни поддържали връзка с България чрез канал София-Триест, през Югославия.

Изготвил: *У. Иванов*

Отпечата: МХ

НАЧАЛНИК ОТДЕЛ V-ти:

[Signature]
/подполковник В. Андреев/

КРДОПБГДСРБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРБНА

СЪВЕЩЕНИЯ ЗА ЛАГЕРА ВАН САБА - 1-ВИ МАИ
Т Р И Е С Т .

=====

Лагера се намира в южната част на Триест на края на града, в изоставена стара сапунена фабрика, където има пещи и са изгорени членове на Партията. Като всяка година сега се събират членове на Партията и поднасят венци.

Постройката е четири-етажна но колко са стаи не е известно. В този лагер има около 2000-3000 души изменници от различни страни от които 16-17 души българи не установени кои.

Условията при които живеят изменниците в този лагер са много мизерни. Повечето от тях гладуват и ходят с окъсани дрехи, тъй като работата в Триест не може да се намери.

Много от изменниците ходят по улиците където по боклуците събират стари желяза които продават за да изкарат някоя лира. Отпускат се и дрехи от англичаните, които дрехи са стари износени, а след това химически почистени. Дава се също и други помощи от ИРО, а храната плащат италианците, които пари били за репарации които Италия трябвало да плаща на американците, а те пак от своя страна ги дават за изменниците за издръжка.

ИРО се оглавява от англичанина майор Келет, който раздава дрехи, пари за прегледи на боледувачите изменници, а също така и за превоз на изменници които се изпращат в други капиталистически страни. ИРО се занимава също и с подбиране на изменници за изпращане като общи работници в други капиталистически страни.

Редът за влизане в лагера е следният: Изменниците са снабдени с изменнически лични карти с които се влиза и излиза в лагера. Ако някой изменник иска да излезе тогава получава личната си карта от полицията при лагера и след като се върне се предава пак на същата. Ако някой изменник стига в друг лагер тогава трябва да каже на полицията при лагера, при когото стига, където стая се намира, записват му се имената, а личната карта остава при полицията и след като излезе от лагера си я получава. Обикновен гражданин не може да влиза в лагера, ако иска да говори с някой изменник то изменника бива извикван навън.

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

ИЗМЕННИЧЕСКИ ЛАГЕР ЧВ „ОПОЧИНА“ – ТРИЕСТ

Лагерът се намира на ул. "Довердо" № 8 в местността Опщина – триест, на около 9 км. от града. В този лагер живеели бегълци, теску ще пристигнали, тъй като мястото се намирало до границата и било най-удобно за бегълците, които били ствеждани в този лагер. тези хора /по данни от 5 юни 1953 година/ стаяли в лагера 20 дни. През това време били разпитвани от английската разузнавателна служба. Исследната вземала сутрин хората, разпитвала ги и вечерта ги връщала обратно. аследък югославяните не били разпитвани, тъй като Югославия се е смятала за държава "не зад желязната завеса". Правело се изключение за югославските офицери, които били разпитвани както другите. Командант на лагера бил един полковник на име Бибе, американец. В последно време, поради забляване го замества американецът майор Рофлинг. След като един беглец бива разпитан, пращат го в един от останалите лагери.

/из справка на у-ние I-вс от 17.III.1954 година/

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

ИЗМЕННИЧЕСКИ ЛАГЕР В "ДЖЕЗУИТИ"

Лагерът се намира на ул. "коледж" № 6 с около 800 души само мъже, неженени, без семейства. Намирал се е в центъра на града и се е помещавал в четириетажна постройка. Всеки етаж бил разпределен на килии. Всяка килия била за 4 души, но сега бившеели по 12. Аигиеничните условия били много лоши. Всеки беглец имал по две одеала и един дюшек, без възглавници и чаршафи. През зимата било много влажно и се появявали много болести. Храната във всички лагери била много слаба и безместна. В този лагер, както и в останалите един месец администрирали англичаните и един месец американците. Италианците нямали нищо общо с лагерите.

При администрирането на англичаните, бегълците не били двоселни, понеже били третирани като коменсални работници и били наказвани строго. Моралът между лагерниците бил нисък. Недоволството било голямо. Командант на лагера бил американски капитан. Но-голямата част от лагерниците били болни от туберкулоза. Това важало и за другите лагери. В лагера имало общо взето около 200 болни от туберкулоза.

/из справка на управление I-во от 17.III.1954 година/.

Строго поверително!

63

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

ОБЩО ЗА ИЗМЕННИЧЕСКИТЕ ЛАГЕРИ В ИТАЛИЯ
ОТ ОРГАНИЗАЦИЯТА "ЛЮТИ ИНТЕРНАЦИОНАЛЕ"

Всички тези лагери били формираны от политически емигранти, които били към ИРО до разтурянето му. Средствата за издръжката на лагерите се вземали от останалото имущество на ИРО, получавали помощи от организацията ПЕН, от администрацията на международната организация "Люти интернационале" и от италианското правителство. Администрацията на лагерите била изключително от италианци, служители на Вътрешното министерство. В лагера имало полиция, която била задължена да следи за реда и дисциплината. Лагерниците можели да излизат в окръжността, където се намирал лагерът, без да искат разрешение за това, но само в района на провинцията, от където бил контролиран лагерът. За да излязат вън от провинцията и стидат в друга такава, трябвало да се обадят на квестурата в съответната провинция, и да получат разрешение от нея. Всички лагерници били длъжни вечер да се завръщат в лагера. Те можели да ходят на работа извън лагера, ако намерят такава. На емигрантите се раздавала безплатна храна и осигурявала квартира. Всяка година им се раздавали дрехи от администрацията на "Люти интернационале" или от отделните емигрантски комитети. В лагерите било разрешено да се образуват различни комитети за емигрантите и същите да водят каквато искат пропаганда. Емигрантите били морално разслабени. Повечето били криминални престъпници, комарджии, крадци и пр.

Измежду емигрантите в лагерите храна дагосв и Барев подбирали войници за "Европейската армия" или пък ги подгответяли за изпращане на диверсионни задачи в България.

/из справката на у-ние I-вс от 17.III.1954 година./

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

ИЗМЕННИЧЕСКИ ЛАГЕР В ТРИЕСТ - ИТАЛИЯ

Всеки лагер се управляваше от директор/комендант~~Ъ~~ и помощник комендант или заместник директор. Всеки лагер има собствена канцелария със счетоводство, която има повече от 30 души персонал. Има главен старейшина и старейшини, които се назначават по етажи и апартаменти. Има своя собствена полиция от 30 души, от изменници, шеф и зам. шеф полиция и около 10 италиански полицаи, които служат когато местната полиция не може да се справи с некой инцидент в лагера се намесва италианската полиция.

Директор комендант на лагера "Сан Саба Майн" 1 е Риго Де Риго италианско произхождение, среден ръст, черноок, черна коса, не много пълен, неженен, пие и пуши, голям ~~кх~~ рушветчия, на около 30 години.

Заместник директор /пом. комендант/ Коцияни, италианец, среден ръст, пълен, кестеняв, рушветчия. Главен старшина е Виноградов, руснак белогвардеец, на около 60 години.

Лагерната полиция има за задача да спазва вътрешния ред и да правят контрол на легитимациите. Работното помещение на лагерниците полицаи се намира на центъра на входа, на двора на съответния лагер. Така дежурната група полицаи си заемат местата по номера.

Номер първи стои на прозореца на помещението от където влиза и взема легитимацията, а дава карти за храна на лицето, което влиза, като предава легитимацията на номер втори, който стои на другата страна на прозореца, от където се излиза, взема картата за храна и дава легитимацията на излизащото лице, като предава картата за храна на номер 1.

Полицай № 3 помощник на № 1 и № 2. Полицай № 4 и 5 охраняват лагера отвън.

Полицай № 3 се грижи заедно с № 3 за вътрешния ред номер 7 контролира кухнята. За всичко случило се стовея № 1 Този ред се упражнява във всички лагери без изключение.

Дежурната полиция притежава регистър на всички лагеристи, като знае кои къде спи точно и когато дойде некое външно лице да потърси некой лагерист, той като каже само името и презимето на лицето веднага се намира адреса на търсения и се извиква, без да се дири сметка защо се търси. Сградите където се намира лагера "Сан саба майн" № 1 са некогашни складове, а през втората световна война е бил лагер на

еврей и комунисти,където се е намирала самата пещ:в която са живи горени. Пещта сега е развалена,обаче карцерите по избите още съществуват. В центъра на лагерния двор има паметник - гробища на изгорелите екзекуирани еврей и комунисти италиански-граждани. Квартала в който се намират лагерите се нарича "Сервала". Всички лагери имат общ директор/комендант/ Докато града беше под американско покровителство беше майор Келет. Него лично не познавам. След него дойде р-р Нардела,италианец,обаче той си даде оставка и сега точно кой е не зная.

Провеждат се най-различни курсове по френски,немски,английски,италиански,испански и португалски езици. Освен тях се провеждат занаятчийски курсове, градинарски,геоложки,замлемерски,радиотехнически,електротехнически,дърводелски,шивашки,обущарски,фоторетуширане и др. Ръководителите на тези курсове са от изменници. Който не участвуват в тези курсове или не е на работа в лагера се принуждава да работи два дена дежурство без да му се плаща.

Облекло се дава старо,износено и то само на приятелски начала. Храната по калоричност е слаба,дава се по 0.300 гр.хляб на ден четири пъти в седмицата месо. Повечето се готви картофи и макарони. Отнася се за всички лагери с изключение на санаториума,където дават по-добра храна и плодове.

Из показанията на доброволно завърналия се изменник през 1955 год./м.май/ от Франция Тодор Лапчев.

Строго секретно /

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

С П Р А В К А

ОТНОСНО: православната черковна организация в Рим, видно от показанията на Недялко Николов Дянков, роден през 1915 година в Търновско.

англиз

Централата на православната черковна организация се намира в Рим-Италия. Канцеларията ѝ е на ул. "Тоскана" № 10-Рим. Директора на тази организация е руснака Ангеличев. Той е на около 40 години, рус, среден на ръст. Освен Ангеличев работи и една англичанка, която се явява фактически най-главния фактор в организацията - тя подписва всички документи. В организацията работят още около 15 други чиновници, касиер на организацията е арменец Папазян, който е живял в Румъния, от където по-късно е избягъл. Същият владее румънски, английски, италиански и турски езици. В организацията работят трима югославяни/една девойка и двама мъже/, двама гърци/една девойка и един младеж/, а останалите са италианци. Централната православна черковна организация се е издържала от американска черковна организация, която за целта е изпращала ежемесечно определени средства. Преди освен средства черковната организация от Америка е изпращала и дрехи, които са били раздавани на изменниците. Всеки новопристигнал изменник е получавал от православната черковна организация в Рим значителна сума италиански лирети /3,000, 6,000 или повече/. Когато е предстояло разселване в друга страна на даден изменник, черковната организация в Рим е снабдявала изменника с 20,000 лирети за закупуване на дрехи и други лични вещи, а когато изменника се е качвал вече в парахода на път за определената страна е получавал нови 25,000 лирети и от 20 до 50 американски долара. За разселването на изменниците се е грижела черковната организация и тогава когато даден изменник не е имал гарант в страната, за която се е изселвал. В такъв случай черковната организация е издирвала гарант и лицето се е изселвало. Такъв вид изселване е ставало по-бавно.

Горните данни се отнасят за 1955 година.

София, 18. VI. 1957 година

43

Препис!Строго секретно!

56

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

И Н Ф О Р М А Ц И Я

ОТНОСНО: Положението на изменниците на Родината в Италия.

Понастоящем в лагерите Триест, Латина и Капуа имало около 80 души. Забелязвало се известно намаление през зимния период. Положението им обаче било доста тежко, поради липса на финансови средства. Гемето давал съвсем малко пари, а цар Симеон почти не давал, задоволявал се с голи декларации и обръщения към изменниците и дейците на вражеската емиграция.

Ватикана давал помощи, обаче с тях трябвало да се издържа и църквата и свещениците от български произход - ЕЛДБРОВ, СОФРАНОВ, ПЕНЕВ и ЛУКОВ. Последните не били склонни да отделят от своите средства, за да поддържат изменниците. Между ИР имало много болни от различни болести, но най-много психически болни. Това обстоятелство давало основание да се смята, че някои от тези луди нарочно се изпращат от българските органи.

Както ЕЛДБРОВ, така също и СОФРАНОВ все още проявяват интерес към съдбата на владиката БОСИЛКОВ, не били убедени, че е ликвидиран след присъдата. Наскоро СОФРАНОВ получил писмо от свещеника ВЪЛЧЕВ, който избягал в ГФР. Същият бил съден по време на процеса срещу католиците. Сега искал да бъде подпомогнат от духовния център в Рим. Последният обаче се съмнява във ВЪЛЧЕВ, предполагат че е изведен от България да работи против тях. Това съмнение произтичало от факта, че за него нямало никаква препоръка от тяхните хора в България.

Духовният център счита, че неговата работа сред вражеската емиграция и ИР трябва да се изразява главно в духовно обезпечаване на този контингент, а материалното им подпомагане да се извършва от БНК и БНФ.

Липсата на средства затруднява духовния център да продължи издаването на списание "Вяра и просвета". По тази причина от лятото на 1970 година досега не е излизал нито един брой.

Наша оценка: Информацията е получена от Чавдар на среща със "СВЕТЛА"-1 на 18.І.1971 година. Първоизточник-1; придобита по-1.

27.І.1971 година

УЗУНОВ

Вярно,

Строго секретно

Екз. № 1

Превод от руски

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

ОБОВЩЕНА СПРАВКА

за италианските лагери за бежанци

По налични у нас данни за лица, помещения в така наречените "лагери за бежанци", разположени в Италия, всички в по-голема степен се използват в качеството на бази на вражеските разузнавателни и контраразузнавателни органи.

Сведенията, с които разполагаме по тази тема изхождат от материали от подслушване, разпити на завърнали се в родината бегълци, а така също закононарушители и други оперативни и помощни материали. По-голямата част от тях се явяват многостранни и проверени.

След Втората световна война в Италия били построени 16 лагера за приемане на бежанците от социалистическите страни и те били разположени разхвърляно на цялата територия на страната. Броят на лагерите до 1962 г. се съкрати на три.

Едновременно с това било проведено концентриране от италианските власти под предлог, че лагерите трябва да бъдат приближени към канцелариите на посолствата на избраните страни, където търсят убежище лицата, намиращи се в лагерите, а така също да бъдат приближени към тези международни организации които движат работата с преселването на тези лица. След реорганизацията само през 1969-1970 г. попаднали в тези лагери голям брой бегълци от социалистическите страни.

Ръстът на броя на бегълците се обяснява с две причини:

- между социалистическите страни е сключено споразумение за взаимно издаване на паспорти (използване на ВКПАДЫШЕЙ, на основата на което по-голям брой лица излизат в Югославия като туристи и за посещение на роднини. Част от излизащите знаят за това, че на югославско-италианската граница проверката на пограничните органи е слаба, че там има възможност безопасно да преминат границата по нелегален път.

- Дейността на вражеските разузнавателни и контраразузнавателни органи на САЩ, ГФР и Англия на територията на Австрия и ГФР е станала известна, затова се наложило за прикриване на тяхната дейност с цел маневриране да се предаде по-голяма тежест на лагерите в Италия.

- Вражеските разузнавателни и контраразузнавателни органи законспирират своето присъствие в италианските лагери и само на основата на предположението може да се установи, че дейността на американските разузнавателни и контраразузнавателни органи се явява в значителна степен определяща.

Като взехме предвид гореизложеното, ние започнахме да събираме данни относно италианските лагери от есента на 1969 г. и началото на 1970 г.

СПОСОБИ И МАРШРУТИ ЗА БЯГСТВО

Нелегално намиращите се лица в Италия използват два пътя за бягство от своята страна:

Непосредствен път - когато те напускат Унгария, излезли с паспорт с разрешение да посетят Италия, от там те отказват да се завърнат в родината и искат право на убежище.

Страничен път - когато лицата имащи документ, който им разрешава да посетят Югославия или Бългрия през Югославия напускат страната и преминават в Италия.

Често явление е когато югославски граждани и граждани от западни страни, намиращи се в Югославия оказват помощ в бягството в Италия на граждани от социалистическите страни.

Форма на бягството: като се възползват от слабостите по охраната на границата между Югославия и Италия, лицата които желаят да избягат в Италия оставят автомобилите си на югославяни и западни граждани, отправят се оттатък и молят да им окажат помощ в преминаването им без документи. На границата често когато има голям брой пътуващи, проверяват само документите на водача на автомобила. У нас има няколко сигнала за това, че в резултат на повърхностния контрол над тези с намерение да бягат искат само паспорт-удостоверение за самоличност на лицето, като не му дават право да излезе зад граница или други удостоверения също не даващи права за излизане зад граница, които се възприемат от югославските погранични органи.

Преминаването на югославско-италианската граница по-рано ставаше нелегално-пеша, за което те заплащаха определени парични възнаграждения. В сегашно време все повече са случаите когато бягащите по този начин зад граница описват на своите роднини, оставящи в дома, маршрут, **КАРТУ** като указват мястото на преминаването. На основата на писменото уведомяване тези лица се опитват с по-добри или по-малки резултати да преминат нелегално границата в Италия.

Излизачите лица, а така също и бегълците лица се явяват в полицията, където получават място за нощуване, пари за път и съпроводени от полиция се препращат в Падричанския (Триестки) лагер. Има лица, които поединично сами се явяват в лагера.

По налични данни, ползват се 5 пункта на югославско-италианската граница, през които лицата бягат в Италия:

1. Нова ГОРИЦА

Една част от града се намира в Италия, а другата в Югославия и желязна врата разделя тези части. Тук по разни пътища и на различни места се прехвърлят в Италия. Най-често прескачат граничната телена ограда на 10 метра от железопътната станция (Височината на оградата е 150-180 см).

2. Опатъсело:

Пешком, като се обходи шосейния пограничен пункт може да се премине италианската граница.

3. Сезана:

По шосейния път и неговото заобикаляне като се движи по линията на електропровода с високо напрежение да се премине границата.

4. Копер -Анкаран:

Копер-Анкаран лежи между сухопътната и водната граница. Тук най-често се преплува на гумен дюшек, лодка, понякога по суша се преминава югославско-италианската граница. Плувците примерно за 1.5 час преплуват този път и пристигат в Муджино на брега. На весла се отправят за по-дълго време, защото пътя е 10-12 часа. За ориентация им служи фара на Триест, който свети нощем.

Те преминават сухопътната граница между Копер и Любляна до Декани. Тук се отива наляво в гората и след 6 км пеша се отива в Италия, като се добере до бензиностанцията. Може да се обходи пограничния пункт в гората до Анкаран.

5. Скопие-Козина:

Централен преходен пункт за Италия. Като се възползват от голямото движение, а така също от помощта, която им оказват югославски граждани, без документи, на автомобили

напускат страната като се прехвърлят в Италия. В някои случаи нелегално преминават границата, пресичайки гарата.

СЪДЪРЖАНИЕ И РАЗПОЛОЖЕНИЕ НА ЛАГЕРИТЕ:

Лагерите се намират под ръководството на италианското Министерство на вътрешните работи, организацията CIME (Международен емигрантски център) и AAI (Международен и италиански орган за помощ (съвместен)).

В лагерите задачите от административен характер се изпълняват от италианските власти така както става в другите западно-европейски лагери.

Въпросите при изслушванията, главните групи въпроси съвпадат с въпросите, задавани в другите западно-европейски лагери. На основата на това може да се предполага, че ние имаме работа с хармонирана и координирана дейност на западно-европейските разузнавателни органи. Досега по придобити данни, при проведените разпити те целят:

- да придобиват данни, представляващи държавна тайна, в по-голямата част данни от военен характер, получавани от "бежанците" от социалистическите страни, а така също да установят дали не се явява това лице "беглец" агент на органите на Държавна сигурност на дадената страна.

- Изучаване и подбор на бегълците с цел определяне кои от тях са подходящи за сътрудничество с разузнаването и контрразузнаването против социалистическите страни.

През юни м.г. бяха придобити едностранчиви и непроверени данни относно това, че Триесткия лагер работи при материална поддръжка от страна на ООН и неговото управление носи форма на служаци, числящи се към ООН. След проведените разпити по-нататък бегълците могат да излизат от лагера и да се

настанят на работа (Тези сведения е необходимо да се проверят).

Първоначалните разпити в лагерите почти без изключение се провеждат от лица от италианска националност и произход. След това настъпват разпити от страна на Интерпол и спомогателните органи.

МЕЖДУНАРОДНИ ОРГАНИЗАЦИИ ЗА ОКАЗВАНЕ ПОМОЩ, ДЕЙСТВУВАЩИ В ЛАГЕРИТЕ.

С делата на бегълците се занимават 4 международни организации, три от които се намират в лагера.

1. P.O.A (Попска дейност по оказване на помощ).
2. W.C.C (Световен реформистки съвет на църквите)
3. I.R.C (Международен комитет по делата на бежанците).

Органите по оказване помощ вземат участие в работата по разселването на бегълците. Снабдяват пребиваващите в лагера със средства за запазване на чистотата, облекло, парични помощи. Издирват организации и лица в приемащите ги страни, които да гарантират, да оказват помощ в учението. В началото те дават пощенски пликове, хартия, марки и сами изпращат писмата на бегълците.

Четвърти международен орган HIAS (Международен европейски орган по оказване помощ). Той има резиденция в Рим. Този орган независимо от лагерите, самостоятелно устройва бегълците, явяващи се непосредствено при тях. Тези лица не попадат в лагерите, а те се настаняват в Рим в пансиони или частни лица.

ХИАС ежесечно оказва помощ в размер на 30-50000 лири до тогава докато лицата продължат своя път. Организацията на по-нататъшното си пътуване те вече си уреждат самостоятелно. Религиозните организации, като правило, на основата

на разказаното приемат молбите на бегълците и ги устройват. ХИАС приема само тези, които в писмен документ доказват своето участие към религията. Тази организация, нейното устройство се явява привлекателно и затова много бегълци се опитват да попаднат в компетенциите на този орган.

Относно връзката между органите по оказване помощ и вражеските разузнавателни и контраразузнавателни органи засега не разполагаме с данни.

ТРИЕСТКИ ЛАГЕР (Падричано, Опачина)

Адрес: A.A.I. CIME Campo-profughi
Stradivari 34016.

Сред наличните лагери, Триесткия лагер трябва да се изтъкне, където се направляват бегълците от европейските народнодемократични страни, в това число и унгарци, с цел събиране и подбиране желаещите да заминат зад океана.

Триесткият лагер по географско разположение се намира на 3 км от Триест; на 2-3 км на запад от италиано-югославската граница при завоя на шосето от Триест към Систина, преди Триест. За околностите са характерни планини. Лагерът от северозападна и източна страна е заобиколен от силно планински терен. Пътят водещ към него е триесткото шосе, а към източната страна, така и от италиано-югославската граница има шосеен път за населеното място Падричиано.

Характерна черта за лагера, която бие на очи за чужденците е че той е ограден с 2 метрова железобетонна ограда, на върха на която има 20-30 см гвоздеи, разположени на разстояние един от друг на 5-10 см. По еднаквостта на зданията, тяхната едношаблонност, еднаквите червени цветове и материали, от които те са построени, може веднага да се разбере. В лагера има един вход, отстрани на триесткото шосе, където е пропускателната служба облечени в италианска полицейска форма.

Лагерът може да побере 800-1000 души. Този лагер е призван за бежанци, идващи нелегално от Югославия, а така също и оставащите в Италия в хода на туристически и съвместни туристически пътувания на лица, които не желаят да се върнат в родината, да се съберат на едно място.

В лагера освен унгарските бегълци има също поляци, румънци, чехи, югославяни, българи, граждани на ГДР и албанци.

Местното население се отнася недоверчиво към бегълците в лагера, тъй като сред тях някои извършват различни стопански престъпления и застрашават безопасността на дадения район.

Лагерът, в съответствие с двете негови функции се дели на две територии, заградени с ограда:

Първа територия:

Този е така наречен външен лагер, където се разполагат зданията на управлението, помещения за разпити, карантинно помещение, поликлиника, различни помощни организации, кухня, столова, магазин, баня, църква, а така също и жилищни помещения.

Втора територия: Този е вътрешен лагер, който е ограден с двуметрова железобетонна ограда. На входа няма охрана, от тук свободно може да се влезе и излезе.

Във вътрешния лагер се намират само жилищни помещения, в които живеят както бежанците, така също и помещения наречени "убежище".

Новите лица постъпващи в лагера се настаняват в изолатор, където се намират 2-3 дни. От бегълците попадащи в лагера се вземат всички документи, главно образци за военни билети и документи за партийност.

В периода на изолацията работници от болницата провеждат медицински изследвания. В канцеларските помещения на първия етаж на изолатора се провеждат първоначалните разпити, където се записват установъчни данни за лицето, разпитват за вероизповеданието, къде желае той да отиде за постоянно местожителство и каква специалност има, професия.

По данни на служба ПК почти всички бежанци в писмата упоменават за това, че те са подлагат на разпит. За най-интересното в разпитите авторите на писмата вече споменават само в редки случаи. Те се стремят към това, защото тамошните органи проверяват техните писма. След изтичането на трите дни, бегълците се привеждат в жилищните сдания. От там вече могат да се обръщат към организациите по предоставяне помощ и възможност за емигриране, но решение за това поначало се взема в следващия лагер, в Латина.

Бегълците имат право под никакви предлози да напускат територията на лагера, ако не получат удостоверение издадено от Интерпола, а такова удостоверение се издава приблизително след 1-2 седмици. Преди издаването на удостоверението Интерпол провежда подробен разпит, който обхваща приблизително следните въпроси:

- занятие, професия, месторабота, трудов стаж, защо е напуснал родината, къде иска да замине, отношение към военната служба, с какви военни обекти е запознат, има ли братя, сестри, къде са служили или служат в армията, тяхното звание, партийност, семеен живот, професия на родителите, родственици живеещи на Запад.

След записване на отговорите на зададените въпроси се снемат отпечатьци от палците и се правят фотоснимки. Съгласно едностранни и непроверени данни, бегълците данните за които не могат точно да се изяснят от лагера се отправят в Рим, където продължава разследването. Така също в Рим и

римското предградие градчето Аурелио, а така също в дома на поклонниците на Св. Стефан край Рим в отделни добре обзаведени къщи се занимават с подбора на лицата. На територията на лагера посетителите или роднините се допускат само с разрешение на Интерпол.

Живеещите в свободната част на Триесткия лагер очакват отправяне в лагера в Латина. Прехвърлянето обикновено се осъществява в разстояние на месец. За това време комисия от 4 човека вземат решение за предоставяне на икономическо или политическо право на "убежище" в зависимост от миналите "заслуги" в лагера. Бегълците с икономическо право на убежище получават паспорт със зелен цвят, а бежанците с политическо право на убежище паспорт със сив цвят. Към последният се дават още и документи с печат, заедно с тези два документа се явяват действителни и предоставят право на свободно заминаване в западна страна - в страните на НАТО и на основание на него човек може да получи право на разселване в 14 страни.

РАЗПИТИ

Времето и количеството на разпитите зависят от "ценността" на беглеца. Разпитите се характеризират с извънредни подробности като се стремят максимално и по направление да измъкнат от беглеца всички данни, които той може да даде.

В интерес на това при необходимост прибегват към морално принуждение и даже заплаха за физическо принуждение. Въобще може да се твърди, като се изходи от техни позиции, че те се стремят да използват всички възможности за постигане на своите цели. Като се изходи от обстоятелствата и принудителното положение на бегълците, в подовляващото болшинство те докладват всички известни им сведения.

По наши непроверени данни вербовките предимно се провеждат тук (последното се явява предмет на разговор в лагера).

ТЕМИ НА РАЗПИТИТЕ

Разпитите по теми се разделят на 3 главни часа:

- а/ Сбор на установъчните данни на беглеца и неговите връзки, сбор на данните за условията на живот и работа.
- б/ Сбор на данните от военен характер
- в/ Сбор на данни от икономически характер.

ВЪПРОСИ ПО ПУНКТ "а":

Лични автобиографични данни. Вероизповедание, партийна принадлежност, знание на чужд език. Семейно положение, причина за бягството, място и способ за преминаване на границата. Изброяване на всички адреси на местожителства и месторабота с указания длъжността; кога, къде е служил в армията, с какво звание, на каква длъжност, фамилия, имена на братя и сестри, родственици, приятели. Тяхната заемана длъжност, месторабота, местожителство, партийност, политическа позиция, кой от тях е участвувал в "революцията".

На основание отговорите на гореуказаните въпроси, в зависимост от образованието, условията на живот и работа, подробно се разпитват за данните от военен и икономически характер.

ВЪПРОСИ ПО ПУНКТ "б":

Ако беглеца в продължение на няколко години е служил в армията, то него го разпитват за местослужба, номер на полевата поща на войсковата част, нейната численост,

въоръжение, за имената на командирите, за тяхна характеристика, слабости (за употреба на напитки, увлечение по жени и т.н) за разположение, защита, ограда, за нахождение на съветски и унгарски военни обекти, за родовите войски разстановка там и за приблизителната им численост.

На територия на страната къде и кога е забелязал предвиждане на части, съветски военнослужащи, къде е видял табели "спирането забранено" и "фотографирането забранено" обозначаващи различни обекти. За уточняване и проверка на данните в качество на взаимоспомагателни пособия прилагани за обозначаване на родовете войски, карти, фотографии за обмундировка, фотографии за видовете въоръжение.

На разпитаните по военни въпроси бегълци, които по способност се окажат пригодни се предлага да постъпят в американската армия. Ако се съгласят да подпишат договор за 5 г., то такъв човек получава 5000 долара, а след това ежесечно 800 долара и до края на петте години получава 50000 долара оканчателна сума, американско гражданство и квартира. На бежанците се дава надежда, че не всички се изпращат във Виетнам, а ако попаднат там, то и там не всички загиват.

ВЪПРОСИ ПО ПУНКТ "В"

По тази тема също първостепенна задача се явяват данните от военен характер. Такива са: какви военни заводи знаят на бившата месторабота, къде отива продукцията за военно назначение или се прилага, приблизително в какво количество и къде тя се отправя.

Въпроси за по-важните заводи: (конкретно поставят въпроси относно унгарския корабостроителен и краностроителен завод). Капацитет на завода, численост на работническите и технически кадри. Характеристика на ръководителите на

предприятието, с особено внимание на тяхното отношение към съществуващия строй. Изброяване на партийните и профсъюзни ръководители и въобще сбор от данни за настроението на работниците. Как е организирана системата за охрана на завода, кои и с какви пропуски се пропуска на територията на завода, каква ограда има около завода.

Съставяне схеми на разположението на завода, а така също допълнение на наличните чертежи. Изброяване лица и броя на работниците в завода и въобще познава ли беглеца такива които по негово мнение се явяват врагове на социал. строй.

ЛИЦА, ПРОВЕЖДАЩИ РАЗПИТИ И ПРЕВОДАЧИ

Разпитите се провеждат от различни лица; имачи опит по дадена тема и тези разпити се провеждат в различни помещения. Разпитите от военен характер се провеждат в зданието на ръководството. Инженер корабостроител, който се завърна в родината през 1969 г. бил разпитван от човек по икономически въпроси и по въпроси за работата, за които имал впечатление, че той има такова образование каквото и инженера.

Лица, провеждащи разпити по военни и специален икономически характер често се менят. Разпитите поначало се провеждат на италиански език, но има случаи, когато бегълците се разпитват от немци или англичани, но в тези случаи разпитите винаги се съпровождат от свои преводачи. Помежду си бегълците говорят за такива форми на разпит на смесени езици, че "разпитите се провеждат от организациите на НАТО".

На основание на това има основателни предположения, че в такива разпити активно участвуват разузнавачи на отделните страни на НАТО, преди всичко на САЩ, Англия, ГФР.

По непроверени данни на разпитите присъствуват така също един плен психолог, който беззвучно присъствува

до разпитвания, следи за неговото поведение и дава сигнал на разпитващия, ако забележи нервност, несвързани и противоречиви отговори. В отделни случаи дават тактически съвети за провеждане на разпити.

Порядъкът на територията на лагера се обезпечавя ежедневно от италианска полицейска служба, числеността на която е приблизително 10 души. Бегълците в лагера в повечето случаи не изпълняват никаква работа, с изключение на тези които помагат в кухнята или при раздаване на обедата. Освен това, на територията на лагера има дърводелска и механическа работилница, но по имачи при нас данни за работата в тези работилници не заплащат. Лицата владеещи италиански език, в отделни случаи се използват като преводачи. Тези лица се ползват с някои привилегии.

За провеждане на враждебна пропаганда и компрометиране на бегълците част от лицака оказали се в триесткия лагер се заставят да пишат до своите родственици в родината, познати и държавни дейци писма с вражеско съдържание, оскърбяващи социалистическите страни, нашата страна, ръководители и възхваляващи капиталистическите условия. Някои бегълци се стимулират да провеждат телефонни разговори аналогични на съдържанието за сметка на лагера.

ЛАГЕР В ГР. ЛАТИНА

Адрес A. AL, CIME 04100 Via XXIV Maggio

№ 3

По наши данни от Триесткия филтриращ лагер, ежесечно се отправят групи бегълци по 80-90 човека в лагера в Латина и лагера в Капуа. Бегълците се превозват с влак, под полицейски конвой. Съгласно нашите едностранни сведения превозват се само такива лица, които минават проверка чрез Интерпол.

Някои лица чакат такава проверка по месец и половина. Преди отправянето, удостоверението за самоличността, трудовата книжка и други документи се връщат, с изключение на военния билет.

Латина се намира от Рим приблизително на разстояние 70-80 км. Лагерът е разположен в центъра на града и каточели бил построен още от Мусолини. По време на Втората световна война този лагер бил лагер за военнопленници. Бегълците между себе си го наричат "емигрантски център".

Лагерът е обграден с каменна ограда и на неговата територия се намират бараки. По средата на бараката минава дълъг коридор, а стаите за 6-8 човека са разположени от двете страни. Срещу входа в лагера е разположено главното здание- едноетажно-лагера. На горния етаж се намират кабинети на организацията CIME, на долния етаж са настанени портиер, а така също кабинети на организациите по оказване помощи P. O. A., WCC, I.R.G.

В отделно здание са настанени семейни и единични жени. Бегълците наричат висшестоящ орган на лагера организацията CIME, център на която се намира в Рим. В лагера в Латина в този орган се оформят паспортите за емиграция. Службата за охрана носи полицията. Портиерската служба се изпълнява от бегълци, които вече отдавна са изоставили своята родина и се счита надежни.

Лицата намиращи се в лагера Латина се разпитват още по 5-6 пъти по въпроси по които те са разпитвани в Триесткия лагер, като нееднократно им се подчертава държат ли те на своите предишни показания, потвърждават ли ги, не желаят ли да заминат по рано в указаната им страна. Тези въпроси вече се явяват "второстепенни", тъй като в този лагер попадат вече проверени лица.

Жителите на лагера са длъжни да съблюдават определен вътрешен режим. Става се в 6 ч.сутрин. До 8 ч. се привеждат в ред и закуска, а след това разпити или посещение на организациите по предоставяне помощ, така както в триесткия лагер. На тези лица, които нямат установена програма се разрешава да излизат от лагера като ползват удостоверението "бежанец", получено в Триест. В желанието си да работят, болшинството лагерници в свободното време сядат отстрани на пътя около лагера и чакат околните жители да ги повикат на работа, които на свой ред по такъв начин получават по-евтина работна сила.

Работниците от лагера получават една трета, 1/4 част заработка на 10 часа работа, отколкото италианските работници. Особено прибъгват към работна сила селяните, които използват само силни, млади мъже. Болшинството жители на лагера поради тези възможности имат неголяма заработка.

Срещу лагера в Латина неотдавна бил построен 9 етажен дом, в сутеренните помещения на който са открити игрални зали. Тук с цел развлечение често се появяват жители на лагера. Ту те се срещат със свои познати, живущи вън от лагера.

От Латина бегълци често - при помощта на "автостоп" ходят в Рим. Тук те се срещат в неголям ресторант по название "Леля Роза". Този ресторант регулярно се посещава отдавна от ИР и емигранти.

ЛАГЕР В КАПУА

Адрес: A. A. I., C. I. M. E., 81043

Приемнен лагер, намира се на 60-70 км от Неапол. По думите на бегълците, по време на Втората световна война тук се разполагал концентрационен лагер. Този лагер се разполага в окрайнините на града, на брега на реката, на незастроена местност и се състои от ниски бараки. На

територията на лагера има 30 бараки по 10-14 стаи, които в болшинството събират по 4 души. Лагерът е ограден със стобор. При входа има дежурна, където службата се носи от полицаи. Този лагер е извънредно мръсен и запустял. Стаите са доста препълнени. От лагера бегълците често ходят в Неапол и други градове на Южна Италия. Като средства за придвижване използват автостоп, а ако получат малко пари по цели дни гуляят. По цели дни прекарват на кино, където гледат много ковбойски филми, сексфилми и филми на криминални теми. Унгарските жени живеещи в лагера поддържат аморални връзки с италиански мъже.

ЛАГЕР В НЕАНА

От началото на 1958 г. били създадени още два лагера, двата в Неапол: Centro di Emigrazione W/d Amerigo Vespucci 170 - и - A. Al centro

Първият се намира в ново, съвременно, многоетажно сдание, а другият в стари здания на обществен приют. Този лагер така също е мръсен, запуснат, както и останалите лагери. От новите здания за последно време бегълците са изнесени на друго място и това здание се използва от италианския емигрантски център. Тук са настанени италиански граждани емигриращи в САЩ.

ЛАГЕР В ФАРФА - САБИНА

Адрес: A. Al. CIME Rieti 02030

Лагерът Фарфа-Сабина е разположен в окръга Риест, приблизително на 40 км от Рим. По време на II св. война са го използвали немци. В този лагер са настанени бегълци от различни страни и лица, ползващи се от италианско право на убежище. Броят на жителите на лагера се колебае между 30-90 души.

КРДОПБГДСРСБНА	1
чл. 31, ал. 6	
от ЗДРДОПБГДСРСБНА	
Дата : 17.04.2019г. Секретар : <i>[Signature]</i>	

130

20

ДАННИ ЗА НАСТРОЕНИЯТА НА ПРЕОБЛАДАВАЩИТЕ В ИТАЛ.
ЛАГЕРИ.

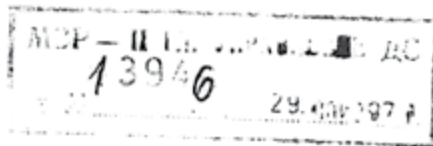
Настроението на по-голямата част от бегълците пребиваващи в италианските лагери, наблюдава се голямо разочорование, унижение пред чужденците и все по-разстяща безперспективност. Спомените за възникналата нищета събуждат тъга по родината, чувство към роднините намиращи се далечно и други обективни и субективни фактори, възникват силни душевни депресии, даже и в непрестъпните. Има случаи когато бегълци пренебрегват обстоятелствата за привличане към отговорност, преговарят с лагерното ръководство и отделни хулигани-бежанци необръщат внимание на заплахите от тяхна страна и решават да се завърнат в родината.

Отпеч. в 3 екз.
ЗГ/13.V.71 г.

*Ср. С. Келчаре*КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНАСтрого секретно ^{2'5}
Екз. № 1

СПРАВКА

ОТНОСНО: лагера за бегълци в гр.
Латина - Италия.Лагерът за бегълци Латина се намира в самия гр. Латина, ул. № 65, 65 килм от гр. Рим.Разположен е в сградите на стари военни казарми. Ограден е с циментова стена висока около 2.50 м. Непосредствено до него се намират нови казарми на италианските въоръжени сили.Входът на лагера се намира близо до шосето, което идва от Рим и отива за Неапол. До портала се намират две караулки, дясната за полицаите, а лявата с канцелария, и радиоуредба, в която дежурят бегълци. Там става получаване и връщане на лагерните карти и се уреждат други формалности по влизане и излизане в лагера.

Срещу входа (портала) се намира дирекцията, която е двуетажна постройка. В нея се намират канцелариите на емигрантските организации.

В ляво от дирекцията е сграда, в която се намират канцелариите на държавите, които вземат емигранти. В дъното на същата сграда и в дясно се намира стаята на пощата.

В дясно на дирекцията и зад нея се намират жилищни сгради, които са едноетажни зидани бараки във формата на буквата **H**. Като по средата са разположени коридори, в които са умивалните и тоалетните.

Стаите са за по двама-трима души, има отделни помещения за семейни. Жените са в отделни жилищни блокове.

Храната се раздава в столова, като е разрешено да се консумира и по стаите, тя е малко по количество и еднообразна.

Пари, тоалетни принадлежности и др. работи на бегълците се дават рядко. Голям процент от средствата, които се отпускат и са предназначени за бегълците се присвояват от лагерната администрация.

Болшинството от бегълците излизат сутрин на работа (това формално е забранено), те застават пред портала, а там идват италианци, които имат нужда от работници и ги наемат да работят по частни предприятия и градини ~~в~~ край гр. Латина. Плащат им по-ниски надници в сравнение с италианските работници.

Лагерът Латина е по-голям от лагера Падричано и има капацитет над 1000 души. В този лагер, който е своего рода етапен, бегълците престояват различно до няколко месеца обикновено докато им се извършат някои проверки и уредят други формалности. Обикновено от „Латина“ по желание на самите бегълци се изпращат в САЩ, Канада, Австралия, ОАР и Швеция.

Най-много желаещи има да заминат за САЩ и затова и комисията, която приема за САЩ е много възискателна. Тука за САЩ се подбират физически най-здравите и годни за всякаква работа бегълци. Те подписват специални декларации, че след като стъпят на Американския континент няма да се занимават с политическа и др. дейност, насочена против режима и политиката на САЩ. На бегълците се заявява, че те трябва да престоят най-малко 5 г в САЩ, за да получат американско гражданство.

Заминаването на бегълците за пожеланите от тях държави става на етапи, като се формират групи от по 10-15-20 човека.

Режимът в лагера е свободен. На бегълците в редки случаи се провеждат разпити, само биват викани пред комисията на съответните държави и от Интерпола.

Единственото задължение е да посещават уредените за тях курсове по английски език, но изглежда, че то не може да бъде смятано за задължение, тъй като много от тях не ходят редовно. Повече от лагерниците ходят на работа, а има

такива които са си издействали и живеят на квартира в града или Гим.

В лагера има бегълци от всички социалистически страни.

От време на време, в навечерието на религиозни празници като Коледа, Великден и др. бегълците българи се водят на църковни обряди, там ръководители на вражеската емиграция като Алберто Давидов и др. им раздават подаръци и пари за почерпване.

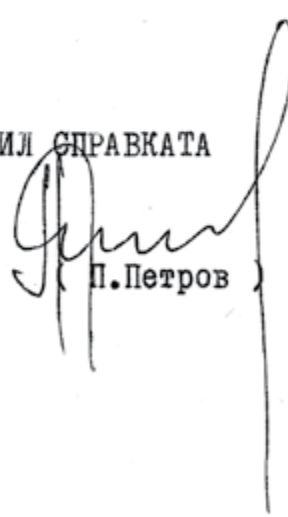
От Латина някои бегълци предприемат туристически обиколки за по 5-10 дни из Италия, Франция и др. западно-европейски страни.

Нещо обикновено в лагера са проституцията, побоища и пиянството. Не са редки случаите когато там избухват големи скандали между бегълците. Персоналът в лагера се състои от около 30 служители и полиция за охрана.

Начело на администрацията стои директор и тук, както в Триест на бегълците се казва, че лагерът е под ведомството на ООН. Фактически за лагера се грижи италианското правителство, което за цедта получава средства от САЩ.

ИЗГОТВИЛ СПРАВКАТА

Майор

(П.Петров)

Отпеч. в 2 екз.

1- ✓

2- ✓

Изп. П. Петров

Нап. Георгиева

28.VII.70 г.

Из архивите на ДС

263

КРДОПБГДСРСБНА	1
чл. 31, ал. 6	
от ЗДРДОПБГДСРСБНА	
Дата: 17.04.2016г. Секретар: <i>[signature]</i>	

21 25

М В Р - Д Ъ Р Ж А В Н А С И Г У Р Н О С Т

ПРОТОКОЛ ЗА РАЗПИТ
гр.Видин, 24 ноември 1970 год.

Подписаният подполковник Тодор Цанков-следовател
в отдел Следствен ДС, днес разпитах лицето

ВЕНЕЛИН ЙОНЧЕВ -с установена
самоличност.

Разпита започна в 11.00 часа.

ВЪПРОС: Кои лица от администрацията на лагера
"Латина" познавате?

ОТГОВОР: От администрацията на лагера познавам
следните лица:

1. ДЖОВАНИ -директор на лагера. Същия е
на около 43-44 години, по народност италианец. Владее английски,
френски, немски, унгарски, дори разбираше и по-малко български.
Канцеларията му се намирал на втория етаж на административна-
та сграда. На ръст е среден, с малко плешива глава, облича се
хубаво. Не е пияница и няма слабост по жени. Много културен и
интелигентен. Любезен и учтив с лагерниците и затова лагерниците
говориха, че е много добър човек. Говореше се, че получавал ме-
сечна заплата от 1 милион лирети. Имаше две леки кола-една мер-
седес и една форд-таунус. Обикаляше често им лагера и разгова-
ряше с лагерниците за храната и въобще за битовите условия.

2. МАНЗАНИ-заместник директор на лагера, около 50
годишен, италианец по народност. Куц с досния крак и затова ходеше
с бастун. Говореше само италиански език. За разлика от дирек-
тора беше по строг и заядлив с лагерниците. Не го обичаха и що
като го видеха казваха "иде лагерната". В лагера бил отдавна

КРДОПБГДСРСБНА	1
чл. 31, ал. 6	
от ЗДРДОПБГДСРСБНА	
Дата: 17.04.2019г. Секретар: <i>[Signature]</i>	

= 2 =

V 22 26

на работа. Караше кола пригодена за инвалиди.
✓ З.АНДРИА -на 32 години, италианка по народност. В лагера работеше като "асистентка социали". Фактически тя се грижеше за битовите условия на живот в лагера, поради което тя имаме най-голям допир с лагерниците. Казвали ми е, че получава 300,000 лирети месечна заплата. На работа е в лагера от м.април т.г., Не е омъжена. По професия е медицински фелдшер. Дошла е на работа в лагера, тъй като получава по-голяма заплата. От работата си, обаче не беше доволна и, казваше, че от 1 ноември ще излиза в отпуск и след това може би ще напустне тази работа. С лагерниците се държеше добре. Към българите имаше добри симпатии. Имаше две коли и казваше, че имала капитал от 10 милиона лирети.

Имаше и други служители от администрацията, но имената им не знам, а и подробности от живота им не са ми известни

ВЪПРОС: Каква охрана на лагера имаше и от колко човека се състоеше?

ОТГОВОР: Лагерната охрана се състоеше от 4 човека, като по един стоят на пост на главния портал, а другите в това време са в домовете си. И четирмата полицаи бяха италианци. Техната задача на портала беше, да гледат кой влиза или излиза. При излизане или влизане на лагерниците не се искат никакви пропуски. Така, че може в лагера да влезе който си пожелае. Имената на полицаите не са ми известни.

ВЪПРОС: Какъв е режима на живот в лагера?

ОТГОВОР: За някакъв особен режим не може да се говори. Ставане сутрин не ставаше в определен час. Също и лягането вечер не е в определен час. В определен час се даваше само храната, и който не дойде в този определен час не му се дава храна.

Разпита приключи в 12.00 часа.

Разпита беше възобновен в 13.30 часа.

ВЪПРОС: Направете описание на лагера Латина?

ОТГОВОР: Лагера се намира в североизточната част на гр. Латина. Заема площ от около 100-150 декара. Отвсякъде е ограден с три метрова висока ограда върху която има три реда бодлива тел. В лагера се влиза самс през главния вход. В десно от главния вход има друга порта, но не работи. Порта има и на задната ограда до блока на складовете и работилниците/10/, но и

[Signature]

и тази порта е заключена и не работи.

Разположението на сградите в лагера е както следва:

БУТКА ЗА ЛАГЕРНАТА ОХРАНА /1/. В нея стои пред целото денонощие по един полицаи.

БУТКА ЗА РАДИОУРЕДБАТА /2/-по нея се правят най-различни съобщения. За говорители се използват хора от емигрантите.

АДМИНИСТРАТИВНА СГРАДА /3/-в нея се помещава администрацията на лагера. Същата е на два етажа. Облицована е с камени и плочи от бяло-жълт/кремав/ камък.

ГАРАЖ ЗА ЛЕКИ АВТОМОБИЛИ -/4/. В него се парират леки коли на хората от администрацията. Не е разделен на клетки.

ГАРАЖ ЗА ЛЕКИ АВТОМОБИЛИ /5/-същия представлява по-скоро навес. В него се парират колите на по-низшите чиновници от администрацията.

АМБОЛУТОРИЯ И 12 БАРАКА /6/. Тези две сгради са оградени с телена мрежа и двора представлява градинка. Амбулаторията е разделена на две части. В едната част се правят прегледи на лагерниците при обикновени заболявания/а/, а в другата част се правят прегледи на тия лагерници, които трябва да заминават за някоя друга страна/б/. В така наречената барака 12 има стаи в които заседават комисии по приемане на лагерници при заминаването им в различни страни. Тук стаи имат представителите на американската легация, австралийската, шведската, канадската и южноафриканската легация, като последната няма определена стая.

БЛОКОВО ЖИЛИЩЕ ЗА СЕМЕЙНИ /7/-състои се от три сгради свързани помежду си. Същата е на един етаж. В нея живеят лагерници които са семейни.

БЛОК БФ-/8/-състои се от две сгради на по един етаж свързани помежду си. В едното тяло се настанени семейни лагерници, а в другото тяло бекяри.

БЛОК В /10/-състои се от две сгради свързани помежду си. Сградите са на по два етажа. Тук живеят също лагерници-семейни и бекяри. В ниската част свързваща двете сгради се намира и лагерната поща/а/.

БЛОК Ж10/-на два етажа. Тук се помещават различни складове и работилници. Лагерници не живеят тук.

МЪДКА СГРАДА /11/-двора около нея е заграден с мрежена тел и в него има овощни дървета, лози и др. В къщичката живее семейно един сърбин, доста възрастен.

Handwritten signature

Малка СГРАДА /12/-в нея се събираха различни отпадъци от складовете и столовата.

БИТОВ БЛОК / 13/-в него се помещаваше баня, кухня, столова, бар, склад в който се складирват различните помощи от САЩ и други държави, и стая където води занимание курса по английски език.

ФУТБОЛНО ИГРИЩЕ / 14/-не е оборудвано специално за тази цел, но се използва. На него играят футбол емигрантите.

ДЕТСКА ГРАДИНА-/ 15/. Тук се събираха майките деца от лагера и идваше една учителка която ги занимава.

ЧЕРКВА /16/-в нея се провеждаха различни католически ритуали. Същото така се използваше и като салон за проектиране на филми и други събирания на емигрантите.

БЛОК Н /17/-състои се от две сгради свързани помежду си. В него са настанени семейните емигранти.

БЛОК /18/-състои се от две сгради свързани помежду. В него са настанени предимно бекяри.

ПАРК /19/-парк зад административната сграда. Заграден е с декоративен плет.

Общо взето покрай почти всички сгради има алеи и много дървета и като гледа човек добива впечатление, че лагера представлява парк в който има различни постройки. Като минаваш по улицата оставаш с впечатление, че това е парк, тъй като с изключение на три сгради които са двуетажни, останалите са все низки-едноетажни.

От всички страни на лагера има улици от които започват пък жилищни сгради на гражданството. Само отзадната страна има в едната част празно място, а в другата част се строи някакъв завод, които още не е построен изцяло.

Горното казах, прочетох го, записано е правилно за което се подписвам.

РАЗПИТАН:

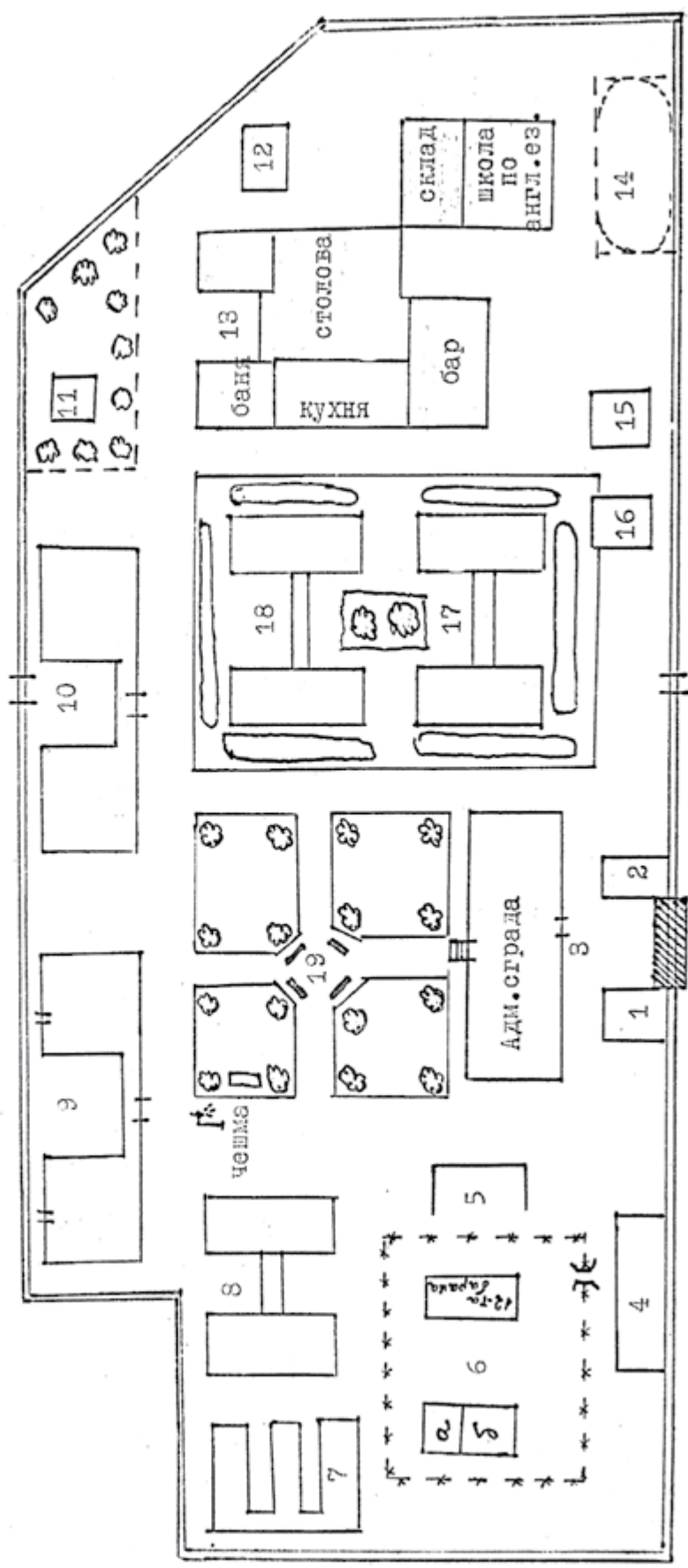
СЛЕДСВАТЕЛ:

25 29

С Х Е М А

за разположението на сградите в лагера "Латина"-гр. Латина, Италия.
/по данни на завъзналия се на 1.11.1970 г. беглец
Бенелин Лончев Нешов от с. Градец, Благоевград/

47

Д. Ручев

М. В. Р.
ПЪРВО ГЛАВНО
УПРАВЛЕНИЕ - ДС
гр. София
№ 1733, к. № 1
29. 1. 1979 г.

СТРОГО СЕКРЕТНО

ДО НАЧАЛНИКА НА ВГУ-ДС

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

МВР-ВТ РО ГЛАВНО У-НИЕ-ДС
Вх. № 2874 от 5. ФЕВ. 1979 г.

ИНФОРМАЦИОННО СЪОБЩЕНИЕ

ОТНОСНО: Нови моменти по отношение на лагерите за ИР
в Италия.

По наши данни, италианското правителство, респективно Министерството на съкровището и Министерството на финансите, били прекратили отпускните средства на МВР за подпомагане на емигрантите в Италия. Подпомагането им се извършвало със средства, получавани от ООН и другите международни и църковни организации.

Към МВР бил останал малък отдел, който имал за задача да наблюдава работата на лагерите за изменници и да дава мнение и препоръки при решаване на въпроси, касаещи ИР. Отделът се състоял от 5-6 технически служители, с началник д-р ФИУМЕ.

Практическото ръководство на лагерите за емигранти било прехвърлено на префектурите в районите, където се намират същите. Префектурите били задължени да се грижат за назначаването на служителите в тях и съвместно с общинските съвети да обезпечават средства за изплащане на заплатите им. По тази причина понастоящем се водела дискусия (борба) между префектурите в гр. Латина и кр. Капуа, които не желали оставане-

ДА СЕ РАЗМНОЖИ
ЗА XIV - ДФ

то на лагерите в техните райони. Въпросът за преместването на лагера за ИР от гр. Латина в гр. Капуа щял да бъде решен от ръководството на МВР.

~~Лагерьт~~ за ИР в Грота Ферата бил закрит през 1978 година, а този във ФАРФА САБИНА трябвало да бъде закрит до края на същата година. Последният бил единственият лагер за ИР, който принадлежал само на МВР. В него се намирили емигранти, към които имало отношение МВР и другите специални служби, както и чужденци, които не били поискали политическо убежище. В края на м.ноември 1978 година в лагера имало около 25-30 емигранти, от които: унгарци - 3, румънци - 2 и 4 поляци. Българи в лагера не е имало.

Л. П. 1979
С о ф и я

ЗАМ.-НАЧАЛНИК
ген.-майор: [Signature]
(Вл. Тодоров)

Отп. в 3 екз.
1-ВГУ-ДС
2-към дело
3-VI у-ние-ДС
Изп.: 048/17076
Нап.: СМ-04322

5. 2 1979 г.
140-л

Из архивите на ДС

270

М. В. Р.
ПЪРВО ГЛАВНО
УПРАВЛЕНИЕ—ДС
гр. София
Per. № 15044, екз. № 1
27. 08. 1984 год.

СТРОГО СЕКРЕТНО

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

ДО
НАЧАЛНИКА НА ВГУ-ДС

МВР—ВТОРО ГЛАВНО У-НМЕ—ДС
Вх. № 28669-4. IX. 1984

ИНФОРМАЦИОННО СЪОБЩЕНИЕ

ОТНОСНО: Лагери за бежанци на територията на Италия

По наши данни, в момента на територията на Италия функционирали два лагера за бежанци – в Капуа и Латина. Било разпространено твърдението, че те се субсидират от НАТО. В действителност, американското правителство давало за всеки емигрант по 50–60 долара на ден, квартира и вещи от първа необходимост. Всичко това подлежало на контрол от НАТО. Всеки бежанец преминавал през специална комисия, съставена от служители на италианското МВР, служители на Интерпол и на ЦРУ. На всеки се извършвал разпит и оглед. Уточнявало се с какво се е занимавал в родната си страна емигранта преди да избяга, в кой род войски и къде е служил. Накрая всичко, което е споделил по време на разпитите, емигранта се задължавал да оформи писмено.

Отп. в 2 екз.
№ 1 – ВГУ-ДС
№ 2 – КД
Изп.: 04-1416/8099
Нап.: СТ-04/1992
27.08.1984 г.
С о ф и я

НАЧАЛНИК
полковник

за издаване от
г. Утегов

10 98

М. В. Р.
ПЪРВО ГЛАВНО
УПРАВЛЕНИЕ — ДС
гр. София

СТРОГО СЕКРЕТНО!

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

Per. № **3751**, екз. № 1
04. 03. 1987 год.

МВР-ВТОРО ГЛАВНО У-НИЕ-ДС
Вх. № 6736 от 12.03.87.

20.11.87
15.11.87
ДВ
ЗАМ. МИНИСТЪР НА МВР И
НАЧАЛНИК НА ВГУ-ДС
ИНФОРМАЦИОННО СЪОБЩЕНИЕ

ОТНОСНО: Даването на политическо убежище в Италия

По наши данни, в доклад на италианския зам.-министър на вътрешните работи РАФАЕЛЕ КОСТА до правителството относно въпроса за даване на политическо убежище в Италия се сочело, че през 1986 г. са постъпили 5 070 молби от граждани на европейски социалистически страни за политическо убежище. От тях само 4 % били удовлетворени, тъй като в по-голямата част от случаите липсвали основания - емигрантите се установявали в Италия, водени от желание да си създадат материално благосъстояние, а не по политически причини.

Най-голям бил броят на полските граждани, поискали политическо убежище в Италия - 4 097, след тях се нареждали емигрантите от Румъния - 364 молби, Чехословакия - 200, Унгария - 171.

↑ Подадените молби от български граждани били 50.

В лагера "Латина" в момента живеели 900 емигранти, в лагера "Капуа" - 705, а много други били настанени в хотели за сметка на италианската държава. В 18 хотели в Рим били настанени 3 243 емигранти, чиято издръжка струвала 80 млн. лири дневно. За тази цел през 1986 г. Италия изразходвала 32 млрд. лири.

РАФАЕЛЕ КОСТА посочвал в доклада, че правителството е подготвило законопроект, който регламентирал влизането, престоя и статута на чужденците в Италия, с цел да се гарантират не само правата им, но и прилагането на строг контрол над тях, предвид разрастването на организираната престъпност и международния тероризъм.

Отп. в 2 екз.

№ 1 - ВГУ-ДС

№ 2 - КД

Доразмн. в 1 екз.

№ 3 - У-ние VI-ДС

Изп. 04-134/8722 (ВБ)

Нап. ВХ/04-670

04.03.1987 г.

С о ф и я

ЗАМ.-НАЧАЛНИК

Полковник:

50

С. Г. Гелетев

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

Строго секретно
Екз. № 1

16
5

СПРАВКА

4974 11. MAR 1971

ОТНОСНО италианският лагер за бегълци "Капуа" край гр. Капуа - Италия.

Лагер "Капуа" се намира на 30 км североизточно от Неапол, по шосето за Рим и на 10 км от гр. Казерта, в полето близо до гр. Капуа. От всички страни е ограден с телена мрежа, която на няколко места е разкъсана и са направени проходи за излизане и влизане в лагера. Има само един централен портал, на който стои цивилна охрана от бегълци. "Капуа" е много голям лагер и в него могат да живеят няколко хиляди души. Непосредствено до портала се намира дирекцията на лагера, която се помещава в голяма двуетажна сграда. На партера има библиотека с читалня и канцелария, където се настаняват бегълците. На първия етаж се намира радиовъзелът, от който се предават съобщения до емигрантите. Тук са кабинетите и на организацията "ЧИМЕ" с представител Кестелано. В съседство с тях се намира канцеларията, където се издават картони за храна и стават записвания за търсене на работа в района на лагера. Канцелариите на организациите "ИРЧ" и "ВЧЧ" са на същия етаж.

На втория етаж се намират кабинетите на директора и на неговия секретар, пощата и канцеларията на помощната организация (асистенция социале). В коридора на втория етаж е поставен грамаден макет на лагера с всички огради и данни за всички лагерници, пребивавали там години наред. На втория етаж се помещават канцелариите на емигрантските организации и "Интерпола" и се провеждат разпити на бегълците. Зад дирекцията се помещават лечебницата, складовете

за хранителни продукти, клубовете и жилищните блокове. До портала се намират помещенията на полицията и гаражите за колите им. Нощна охрана в лагера няма. Може да се влиза и излиза в района по всяко време. Нощни проверки не се правят. Повечето от бегълците не минават през портала, а през няколкото прохода на телената ограда. От лагера може да се отсъствува, без да се търси отговорност. Контролът се води само по това дали се получава храна от стола. Ако другите не съобщят за отсъствието на някой беглец, това може да се открие само в началото на месеца, когато се дават картоните за храна.

Движението извън лагера става с емигрантските лични карти, които се дават още в лагер "Падричано", на които се поставя допълнително печата на лагер "Капуа".

На бегълците обикновено се казва, че лагерите са под ведомството на ООН, но фактически за лагерите се грижи италианското правителство, което получава за целта субсидии от САЩ.

*Заб: През 1974г лагера бе закрит и нямаше свои
приселници, защото започна големо преселно движение. По данни
от 1975г е видно, че лагера е преселен и готов
за приемане бегълци.* НАЧАЛНИК IX ОТДЕЛ, II ГЛАВНО У-НИЕ ДС
*за сега няма данни
за наситаване на
бегълци в Кануа, но е
представено предложение
на лагера Кануа с Кануа.*

Полковник

М. М. М. М.

Отпеч. в 4 екз.

- 1- ЛД Капуа
- 2-VII у-ние МВР
- 3-I гл. у-ние ДС
- 4-X отдел, II гл. у. ДС
- Изп. Кръстев/ПП
- Нап. Георгиева
- 9. III. 1971 г.

МИНИСТЕРСТВО НА ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ
ОТДЕЛ СЛЕДСТВЕН - ДЪРЖАВНА СИГУРНОСТ

КРДОПБГДСРСБНА	1
чл. 31, ал. 6	
от ЗДРДОПБГДСРСБНА	
Дата: 17.04.1971г. Секретар: <i>[Signature]</i>	

ПРОТОКОЛ ЗА РАЗПИТ

София, 14 юни 1971 год.

Подписаният Симеон Крумов Спасов - следовател в отдел Следствен ДС,
днес разпитах в качеството на обвиняем лицето:

ВЕСЕЛИН ИВАНОВ - с установена са-
молитност.

На зададените въпроси обвиняемия отговори както следва:

ВЪПРОС: Дайте описания на сградите и околностите на лагера край Капуа?

ОТГОВОР: Лагера за имигранти се намира на около 800 метра югоизточно от града. Местността около лагера е обработваема т.е. ниви. Лагера се намира между шосетата за Казерта и Сан Анжело. Пред лагера минава шосе, което свързва тези два пътя. Зад лагера минава черен път. Такъв има и от югозападната част на лагера, който свързва новият лагер за емигранти с пивницата, която е в близост до лагера. В близост до лагера се намира бетонов възел, където се приготвя бетонен разтвор за строеж в околностите на града. На 30-40 метра югозападно от лагера се намира църква.

До югозападната ограда на лагера се намира частен гараж за поправка на леки коли. Точно пред вратата на лагера се намира частна къща, собственост на италианец, собственик на бара в лагера. В двора му има гараж на два автобуса и две леки коли, собственост на този човек, с които работят наети от него шофьори.

На пресечката на шосето за Казерта и това, което минава пред лагера се намира пивница. До нея се намират спирките на тролейбуса отиващ до и от Казерта до Капуа.

Северноизточно от лагера, в близост до шосето за Сан Анжело се намира водохранилище. На около 40 метра от него се намира разклон на шосето за Сан Анжело и пътя, минаващ пред лагера. На сеният разклон има около 15-20 къщи.

След пивницата, по посока на шосето за Казерта, в дясно от шосето се намират сградите на телефонен завод на "Симоне". Отстон на около 3 километра от Капуа и на около един километър от Санта Мария. В него работят предимно жени.

Непосредствено преди Санта Мария се намира школа за техническо обучение на военослужащи. В самият град има две военни подразделения, но не ми е известно какви са.

От Капуа до Санта Мария и Казерта общественият транспорт се осъществява с автобуси и тролейбуси. Цените на билетите са еднакви за двата вида транспортни средства - 100 лири до Санта Мария и 150 лири до Казерта.

На около 150 метра югоизточно от Капуа се намират нови сгради на лагер за емигранти, които в момента са заети от италиански семейства, пострадали от природни бедствия и предполагам, че са ги закупили. До самият комплекс се намира барака, в която продават зеленчуци и плодове. В близост до сградите се намира автобусна спирка за града.

От изток и юг Капуа е заобиколен с крепостен ров, останал от римско време. От двете страни на същият има издигнати стени. Той се пресича от шосетата от Казерта и Неапол и на тези места има построени мостови.

От север и от запад града е обхванат от река, която е пълноводна. На нея има два моста - където излизат шосетата за Рим. До единият от тях се намира сградата на полицията в Капуа.

Лагера има размери 200/400 метра. Обграден е с мрежа от всички страни, в която обаче има много дупки - на около 5 места. Височината на оградата е около 2.5-3 метра. Коловете са извити навътре и на тях са поставени железни шипове извити навътре. Лагера има един портал в югоизточна посока. Там е поставена голяма двойна врата /около 4 м. ширина/, при която денонощно дежури портиер. Те са няколко и стоят на смени. Обикновено са назначени на служба емигранти, на които се заплаща за това. До портала има врата за пешеходци, през която излизат емигрантите. В дясно от вратата се намира сграда на портиерно помещение от две стаи по средата им има навес. В едната стая почиват портиерите, които са на смяна, /1/ В дъното на лагера се намира къща, в която живее някакъв емигрант от дълги години. Същата е обградена с ограда с бодлива тел. Пред тази постройка се намират две необитавани сгради. В ляво от къщата на емигранта, в дъното на лагера се намират също няколко необитавани сгради.

Пред тези сгради сенамират шест жилищни блока /3,4,5,6,7,8/ и полуразрушета тоалетна /2/. Жилищните блокове са с размери 11/42 метра. Построени са сравнително скорб от тухли. В средата на всяка сграда има две противоположни врати и коридор през цялата сграда. Във всеки блок има по 12 стаи и по две умивални, които се намират по средата на помещението. В блок №7 живееха българи.

Цялата площ около описаните сгради е затревена и има прокарани пътеки без настилка.

В сграда №9 се намират курсовете по английски език, които задължително трябва да се посещават. Човек от администрацията следи за това.

3.-

В сграда №10 се помещава склад за дърва за горене. В пристройката към нея се намира канцеларията и навеса. Склада е открит. В последно време до канцеларията пристройка помещение за гараж. До него се намира малко складче за дърводелски и електрически материали.

В сграда №11 се намира вещният склад на лагера. От него раздават дрехи, одеала, чаршафи, сапун и други.

Сгради №№12, 13 и 14 са жилищни. В тях са настанени семейни емигранти. Във всеки блок има по около 20 стаи.

В сграда №15 се намира диетичният стол на лагера. В него се хранят болни такива с малки деца и изобщо всички, които документ от лекаря на лагера. Този документ е валиден за един месец, след което следва да се подмени. В същата сграда се помещава и кухнята на стола.

Сграда №16 е помощна сграда към училището на лагера. В тази сграда има различни машини, на които обучават учениците.

Училището на лагера се намира в сграда №17. Сградата има три входа. Има три класни стаи, в които има чертожни дъски. Обучават се младежи над 17-18 год.

Нощта около описаните сгради е затревена, а пред самото училище има площадка за поставяне на велосипеди, мотоциклети и др. на емигрантите-ученици.

В сграда №18 живее персонал на училището. Виждал съм от там да излизат учителките, но не ми е известно дали живеят там.

В сграда №19 се помещава бара и бюфета на лагера. В същата сграда се намира и склада за хранителни стоки и напитки. Бара е нает от италианец, чието жилище се намира пред портала на лагера, а той от своя страна е наел двама продавачи, които обслужват емигрантите. Продавачите също са италианци.

Сградите №№ 26-34 представляват жилищни помещения. В блокове 26 и 27 живеят семейни емигранти, а в 28 по-възрастни емигранти. В пристройката пред блок 29 се намира стол за възрастните емигранти и телевизор. В същият блок се намират и две канцеларии на медицински сестри, по-точно дежурни денонощно медицински служител. В тях има и лекарства. В блок №30 живеят възрастни жени, а в 33 и 34 живеят семейни емигранти. При буря покрива на блок 34 се разруши и в момента в него не живеят емигранти.

Не ми е известно какво се помещава в сграда №20, понеже вратите и почти винаги са затворени. Предполагам, че е някакъв склад.

Сграда №21 представлява изривката на лагера-натовическа. В блок 22 се помещава банята на лагера и пералнята. В същата се намира и котелното помещение.

В сграда №23 се помещава детската градина на лагера. В тази градина всяка сутрин докарват италиански деца с автобуси от Капуа и прекарват деня в нея. Пред сградата се намира детска площадка, оградена с ограда.

В сграда №24 живее възрастна жена. Виждал съм я да простира дрехи.

В сграда №25 живее някой,предполагам от персонала на лагера.

Сграда №35 е определена за приготвяване на закуски -чай,кафе и др. Виждам съм от тези закуски да се внасят в детската градина,а и лица от администрацията да се хранят.

Пред тази сграда се намира цветна градинка.В нея има поставен висок стълб за знаме,но такова нямаме.Пред нея се намира черна дъска,на която се обявяваха списъци за получени писма и други формалности,които трябва да премине емигранта.

Сграда №36 е двуетажна.В нея се помещава администрацията.Там се намират канцеларните на директора на лагера,представителя на църквата,представителя на КОМИТЕТА и другите организации,библиотеката на лагера,почтата,стаята на отговорника по поддръжката на лагера,канцеларии,в които емигрантите се записват за получаване на помощ,канцелария на стола и други,в които не зная какво се помещава.Там се намира и радиоуредбата на лагера.

Между тази сграда и портала се намира цветна градинка,в която има засадена палма.

В сграда №38 се помещават складовете за храна на лагера.В тях има хладни помещения.Там се намират и канцеларии за лекаря,медицинските сестри,картотека и възблягара на лагера.В лявата част се намират стаи ,в които се намират жените-емигрантки.Сградата е във формата на буквата "П",като пред нея има полуразрушена стена.В двора и има трева.

Нова административна сграда се помещава в блок №39.Построена е от сглобени ламаринени елементи.Постройка я за един месец.Вътрешно е облицована от пластмаса.Построена е във формата на буквата "П".В нея се намират канцеларии,но не зная какви служби ще се помещават,тъй като още бе в строеж.

Сграда №40 е двуетажна.В нея се помещава полицията на лагера.В нея се намират канцеларните и спалните помещения за полицаите.Там се провеждат разпити от един югославянин и един цивилен-италианец.В тази сграда се намира и карцера на лагера.Тази сграда е обградена с ограда от мрежа.

Зад тази сграда се намира църква.До нея се намират жилищни помещения,обградени с мрежа,чийто вход е от към улицата /шосето/.В тях живее свещеника.

В сграда №42 се намира стола за емигрантите и кухнята към него.На това място терена на лагера е по-нисък и има седем -осем стъпа,но които се слизат до стола.

Непосредствено до стъпалата се намира сграда №43,в която са канцеларните които са във връзка с хранителните складове.

Сграда №44 представлява умивалници.

Групите сгради под №№ 45 и 46 представляват жилищни блокове от по 10 сгради.Всичките са еднотипни-направени са от мек камък като кирпич.Не всички от

тях са обитаеми.Никой от тях са полуразрушени и изобщо не са поддржани като жилищни помещения.

Между оградата и тези жилищни блокове се намира сграда,в която има водна помпа /50/.Когато съм минал около нея винаги е работела.

Сградата под №47 е умивалня и тоалетна за посочените блокове.

До футболното игрище се намира полуразрушена съблекалня към него.Пред футболното игрище се намира сградата на киносалона.Пред него има площадка. Събира около 150 човека.

В сградата под №49 има никакви масички и се виждат малки деца.Предполагам,че в тази сграда се помещава някаква занималня на бетоновия възел.

Лагера за емигранти е бивш лагер за военнопленници.В него не се строят нови сгради,а старите не се ремонтират достатъчно.Между емигрантите се носеше слух,че за в бъдеще в Италия няма да има лагери,а такъв ще бъде построен в Белгия или Холандия,като към него ще бъдат предвидени различни предприятия, за подсигуриране на работа на емигрантите.До колкото зная лагерите в Италия се издържат от страните,в които замислят емигрантите на работа и местожителство,въпреки че се намират на италианска територия.

ВЪПРОС: Какъв е реда за приемане в лагера в Капуа?

ОТГОВОР:От лагера в Триест отиътувахме за Капуа около 40 човека.До лагера се придвижихме с влак,по точно до гр.Аверса.От този град с автобуси ни придвижиха до самият лагер.Пред административнага сграда ни взеха емигрантските карти,позадени ни от лагера в Триест,след което на едно гнише ни разпределиха по блокове и по стаи за нощуване.Нас ни настаниха в блок №7.В саа настаняха емигранти от една националност.Получихме легла ,дъшеци,чаршафи, одеала,възглавници,пластмасови чинии и др.необходими вещи от вещевия склад на лагера /311/.Понеже лагера няма парно отопление,всяка стая си получи по една печка,а отоплението ставаше с дърва.От администрацията дават карта за по 200 кг.дърва за всеки 10 дни.

Битовите условия в лагера не са добри.Пода на всичките помещения е циментов.Печките са много първобитни и много пушат,понеже сградите нямат кюмши, а кюниците излизат направо навън от стените.Живущите в една стая сами намират начин да заключават вратата и.Купуват си катинари или други приспособления за заключване.Електрическите крушки в стаите са много малки-25 вата,поради което осветлението е слабо.Не се разрешава поставянето на по-силни крушки.

Не мога да си спомня кога ни върнаха емигрантските карти,но предполагам че бе същият ден.Същите бяха заверени от администрацията на лагера в Капуа, и е отбелязана точната дата на пристигане в лагера.

На следващият ден ни викаха по един в сградата на полицията за да ни предупредят да спазваме дисциплина и да се обаждаме когато излизаме в града.

Из архивите на ДС

280

6.-

Когато някой не е да отговаря на дълго време в лагера, това трябва да стане с предварително разрешение на началника на лагера. Предупредиха ни, че посещаването на курсовете за чужди езици е задължително. Веднага след излизан от стаята един служител ме записа за курса по английски език.

Когато ни викаха в сградата на полицията имаше комисия 5-6 човека, на които пресвещава един югославянин. Съдият бе на постоянна работа към лагера.

В края на м. март т. г. трябваше да отидем на медицински прегледи в Неапол, преди да заминем за САЩ. Тогава не ходих на този преглед, но след това ми искаха обяснения в канцеларията на комитета. Излъгах ги, че съм бил в Неапол, но никой не ми е казал за предстоящият преглед, а в действителност бях в българското пожелство в Рим, за да си уредя завръщането в страната.

На преглед отидох в началото на м. май т. г. Той се проведе в сградата на американското посолство в града. Освен прегледа не са ни задаване въпроси.

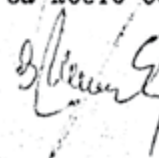
Когато емигрантите искат да променят държавата, за която искат да заминат трябва да отидат в съответната организация, в която са се записали и да направят това. Комитета не осигурява работа и квартира в избраната страна. Осигурява квартира само за един месец и дава 80 долара като заем, който подлежи на връщане. Организацията към църквата осигурява гарант в избраната държава и чрез него се осигурява на емигранта квартира и работа. От комитета изпращат за по-кратък срок в избраната държава, а чрез църквата това става по-бавно.

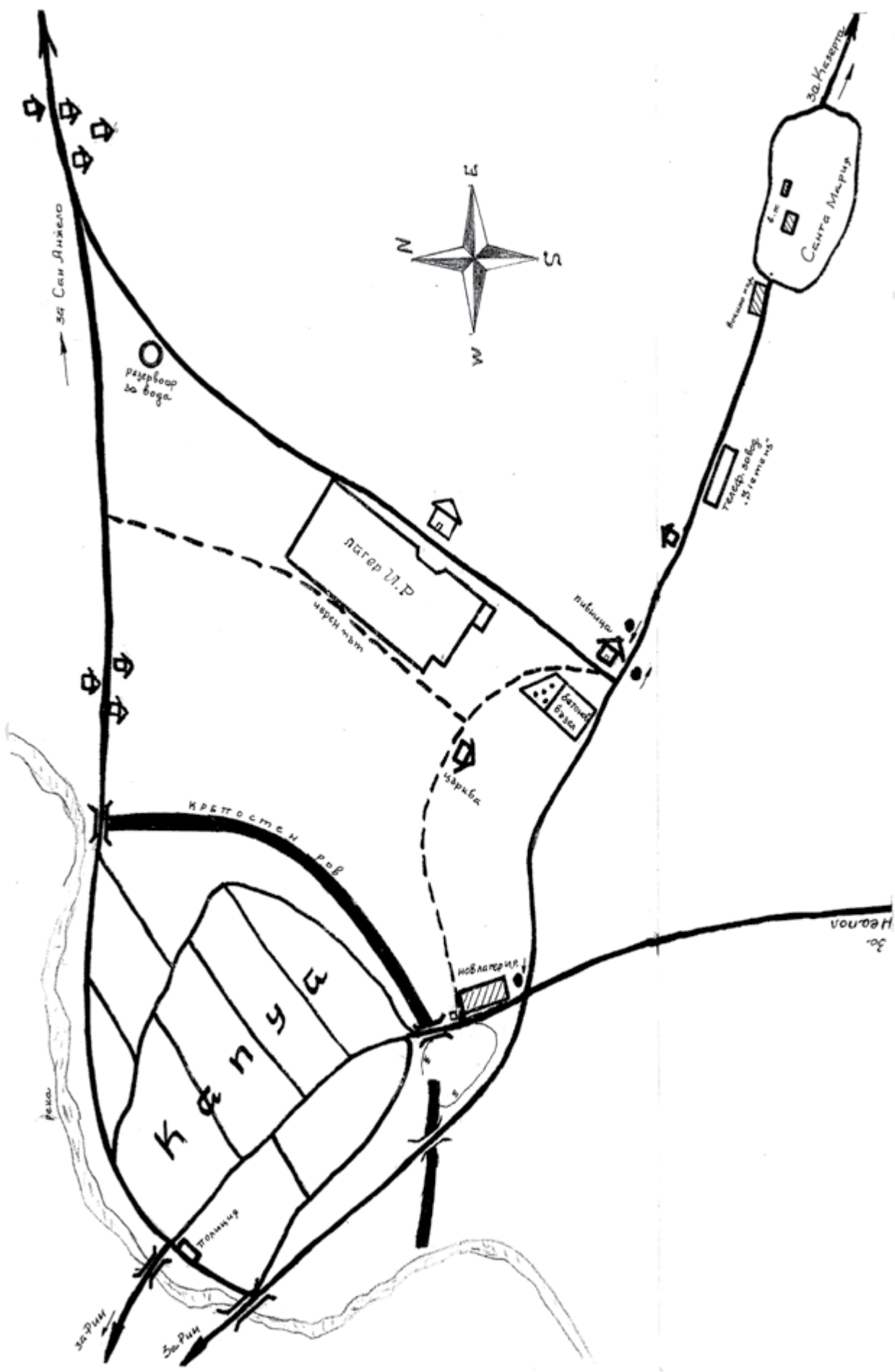
При пристигането в лагера от администрацията се дават карта за храна и се определя на емигранта номер, под който той се храни в стола. Картите не се дупчат, а когато се представят, се дава номера, който е металически и емигранта го дава на готвача срещу храна. Който не се яви на храна, му се задържа номера и се представя на администрацията за обяснение защо не се е явил на храна. Това става, понеже емигрантите излизат в града с картата за храна и емигрантската карта и няма друг начин за контрол над тях.

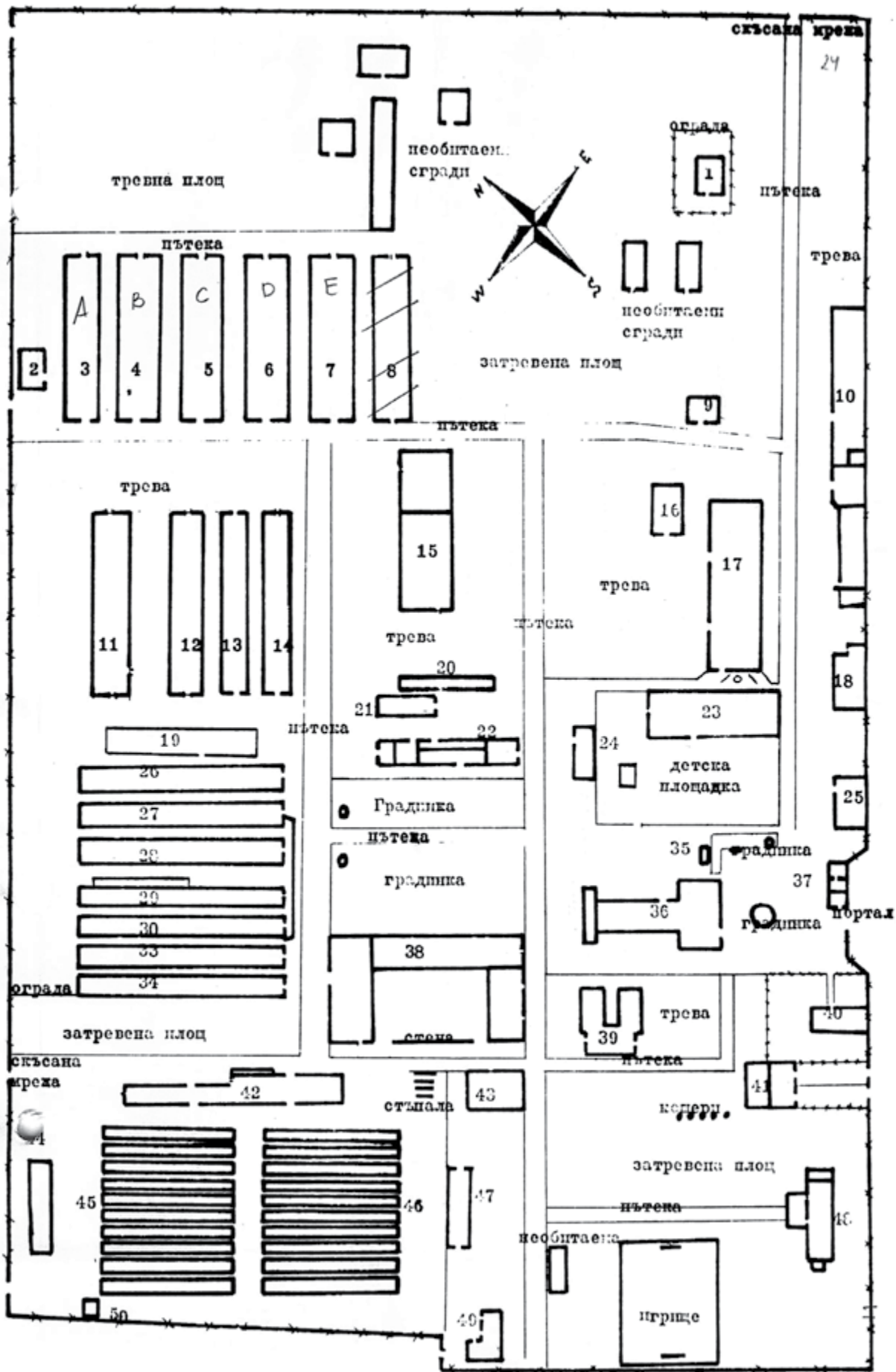
Горното продиктувах, прочетох го, вярно е записано за което се подписвам

ОБВИНЯЕМ:

СЛЕДОВАТЕЛ:

М. В. Р.
ПЪРВО ГЛАВНО
УПРАВЛЕНИЕ - ДС
гр. София
Рег. № 15263 экз. № 1
14. 09. 1981 год.

СТРОГО СЕКРЕТНО

М В Р - В Т Е Р О Г Л А В Н О У - Н И Е - Д С
Вх. № 27941 от 21. СЕП 1981

ДО
НАЧАЛНИК / НА ВГУ-ДС

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

ИНФОРМАЦИОННО СЪОБЩЕНИЕ

ОТНОСНО: Данни за лагера за изменници в
гр. Капуа

По наши данни, от четири години лагера за емигранти в гр. Капуа бил в нови постройки, които били построени след събарянето на дървените бараки.

Лагерът бил ограден и влизането в района било възможно само през главния вход. Влизането на външни лица в лагера било абсолютно забранено. За обслужване на главния вход имало емигрант^{Кои}, който получавал заплата от местната администрация. Близо до входа се намирала сградата на полицията, която наблюдавала денонощно лагера с 3-4 патрулиращи полицаи.

Всички които пристигали в лагера били транзитници от различни националности и оставали там около 4-5 месеца, след което били разселвани.

16

2.-

Понастоящем в лагера в Капуа имало румънци,
българи, вьетнамци и италиански семейства, които били
пастанени там след земетресението в Неапол.

-75/

Отпеч. в 2 екз.

№ 1 - ВГУ-ДС

№ 2 - КД

Доразмн. в 4 екз.

№ 3 - ОБ упр. ДС

№ 4 - ОЗП-МВР

№ 5 - ЦИОУ

№ 6 - Бюлетин К-1 /20-11-75/

Изп. 04 1388-8080

Нап. ДС 04-1968

14.IX.1981 г.

ЗАМ. НАЧАЛНИК

ПОЛКОВНИК:

/Тр. Петров/

53

47

Д.В.Р.
ПЪРВО ОБЩО
УПРАВЛЕНИЕ - ДС
гр. София

Фел. № 6751, око. №

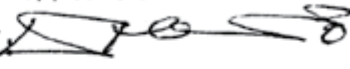
16.05.1989 год.

СТРОГО СЕКРЕТНО!

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

УТВЪРЖДАВАМ

НАЧАЛНИК ОТДЕЛ 04

ПОЛКОВНИК
/Ст. Драгов/

19.05 1989 г.

С о ф и я

ПРЕДЛОЖЕНИЕ

ОТНОСНО: Сваляне в архив на дело 8235/А, Б и В

Дела 8235/А, Б и В са открити през 1971 г. за да се събират в тях материалите за българи ИР, намиращи с лагерите за емигранти, намиращи се в Италия.

През 1988 и началото 1989 г. се получиха данни, че лагерите са закрити поради извънредно големия наплив на емигранти от социалистическите страни - главно от ПНР.

На основание на горното,

ПРЕДЛАГАМ:

ДА БЪДЕ СВАЛЕНО В АРХИВ ДЕЛО 8235/А, Б И В КАТО
ПРИ ПРОЯВЕН ИНТЕРЕС ДА СЕ ОТГОВАРЯ, ЧЕ РАЗПОЛАГАМЕ С АРХИВНИ
МАТЕРИАЛИ.

Отп. в 1 екз.

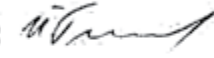
Изп. 04-22145

Нап. ВХ/04-1001

16.05.1989 г.

С о ф и я

ПРЕДЛАГА

Ст. лейтенант:
/И.ГЕОРГИЕВ/

СЪГЛАСЕН

ЗАМ.-НАЧАЛНИК ОТДЕЛ 04

Полковник:
/ИВ.АЛЕКСИЕВ/

КРДОПБГДСРБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРБНА

Строго секретно
Екз. № 1

ОТНОСНО: Лагера за бегълци "Опчина"
край гр. Триест - Италия.

ср. Триест
Необходимо е да се
проверят данните за
сега са по-малко
когато са били
в лагера за бегълци
"Опчина" в края на
1978 г. и началото на
1979 г. МЗР

*Полюшката
източната част
накря в "Опчина"
Селекча*
МЗР

Лагерът за бегълци "Опчина" се намира на около
(15-20 минути път с кола от Триест) северна посока от
по пътната магистрала за Северна Италия.

Наблизо (2-3 кл) е разположено с. Опчина.

Самият лагер е разположен на хълм в многогодишна
борова гора. Има правоъгълна форма и е ограден с тухлена огра
да, измазана с циментова замаска. Оградата е висока около
два метра, на нея под ъгъл навътре с височина около един
метър има телена мрежа.

В оградата има два входа: единият вход е централен
от към южната страна и вратата е голяма портална, с железни
пръчки, а другата врата е от северната страна, също железна,
но е по-малка от първата. И двата входа са на шосето от и за
Триест. Общата площ на лагера е около 100 декара.

В лагера има десетина сгради. Той е може би по-нов
от лагера "Падричано".

Сградите, в които се настаняват бегълците, са на два
етажа, с по-четири стаи и имат по няколко входа, те са разпо
ложени в южната част на двора. Непосредствено до жилищните
сгради се намира бар, който е на два етажа. На първия етаж
има сладкарница с бар, а на втория зала за билиард, тенис на
маса и други игри.

В северната част на двора има едноетажна сграда с
бетонен покрив. Същата е дълга 20-25 метра, със салон за мо
литви.

Лечебницата на лагера е настанена в сграда с
неизмазани тухлени стени.

Всички сгради са еднотипни. От западната страна на лагера минава далекопровод за Югославия.

Охраната на лагера се състои от 20-30 формени полицаи, в зеленикави униформи и няколко цивилни, които разнасят храна из помещенията.

В сгради обозначени с № 9 и 10 на скицата се намират канцеларии. В тях работят по двама-трима души, стаите са по 5-6 на етаж. Разпитите се водят в сграда № 10. Разпитите се водят на италиански, от висок, пълен мъж на около 45 г, с прошарена коса и диоптърови очила и друг висок, без брада (къосе), мъж на 40 год.

Характерно е, че в този лагер не се изпращат толкова много бегълци, както в лагер "Падричано" и използването му има по друга, неизвестна за нас, цел.

**ЗАБ: НАСТОЯЩАТА СПРАВКА Е ИЗГОТВЕНА ВЪЗЛОС-
НОВА НА ПРОТОКОЛИ ЗА РАЗПИТНА ОБВ. ВЕНЕЛИН
ВЕЛКОВ СИМОВ от 21. V. 1970г.**

ИЗГОТВИЛ СПРАВКАТА

Майор

Петров
(П. Петров)

Отпеч. в 2 екз.

1-Л.Д. "Олгина"

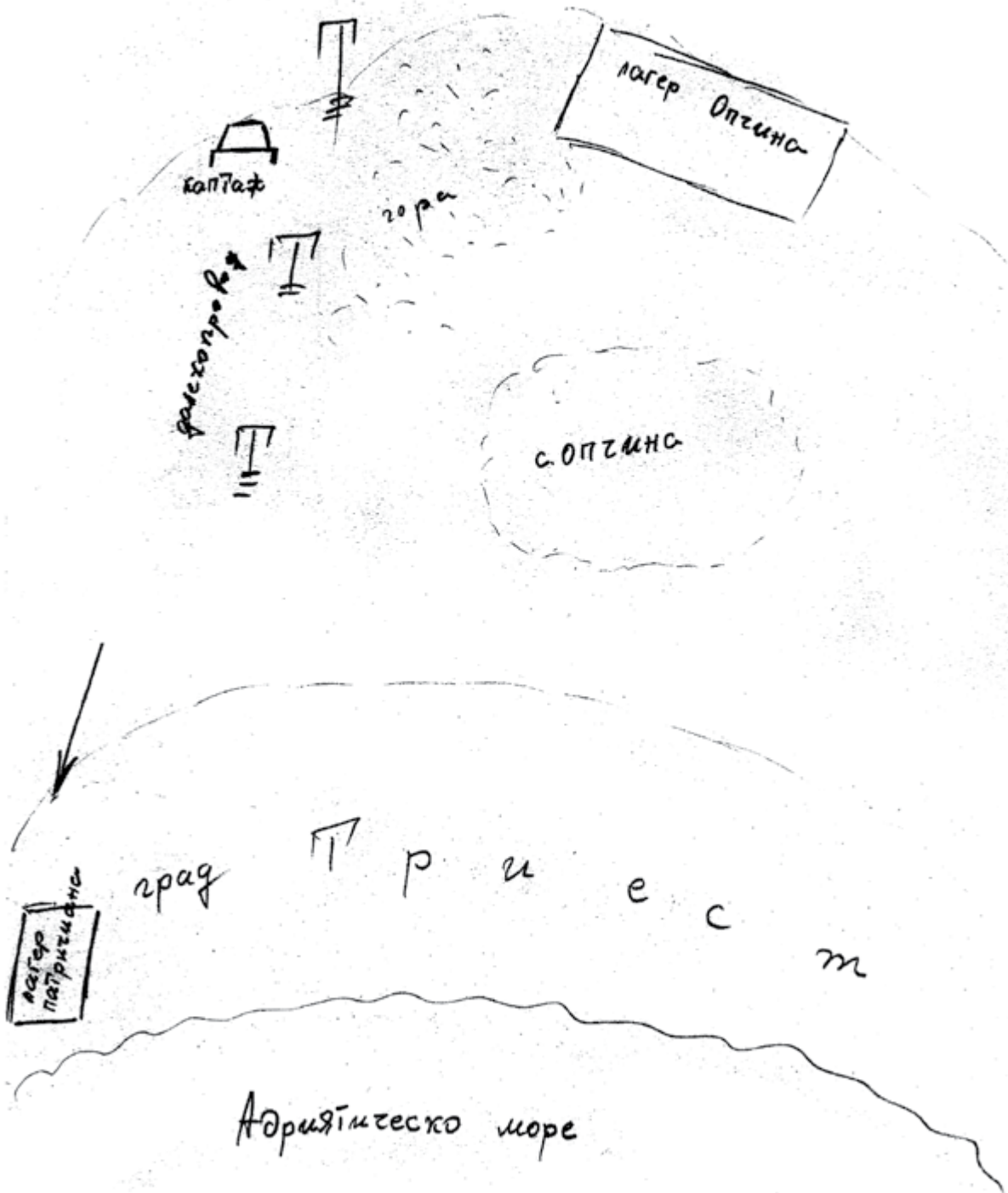
2-Л.Д. "Италия"

Нап. Георгиева

18.VIII.70 г.

3

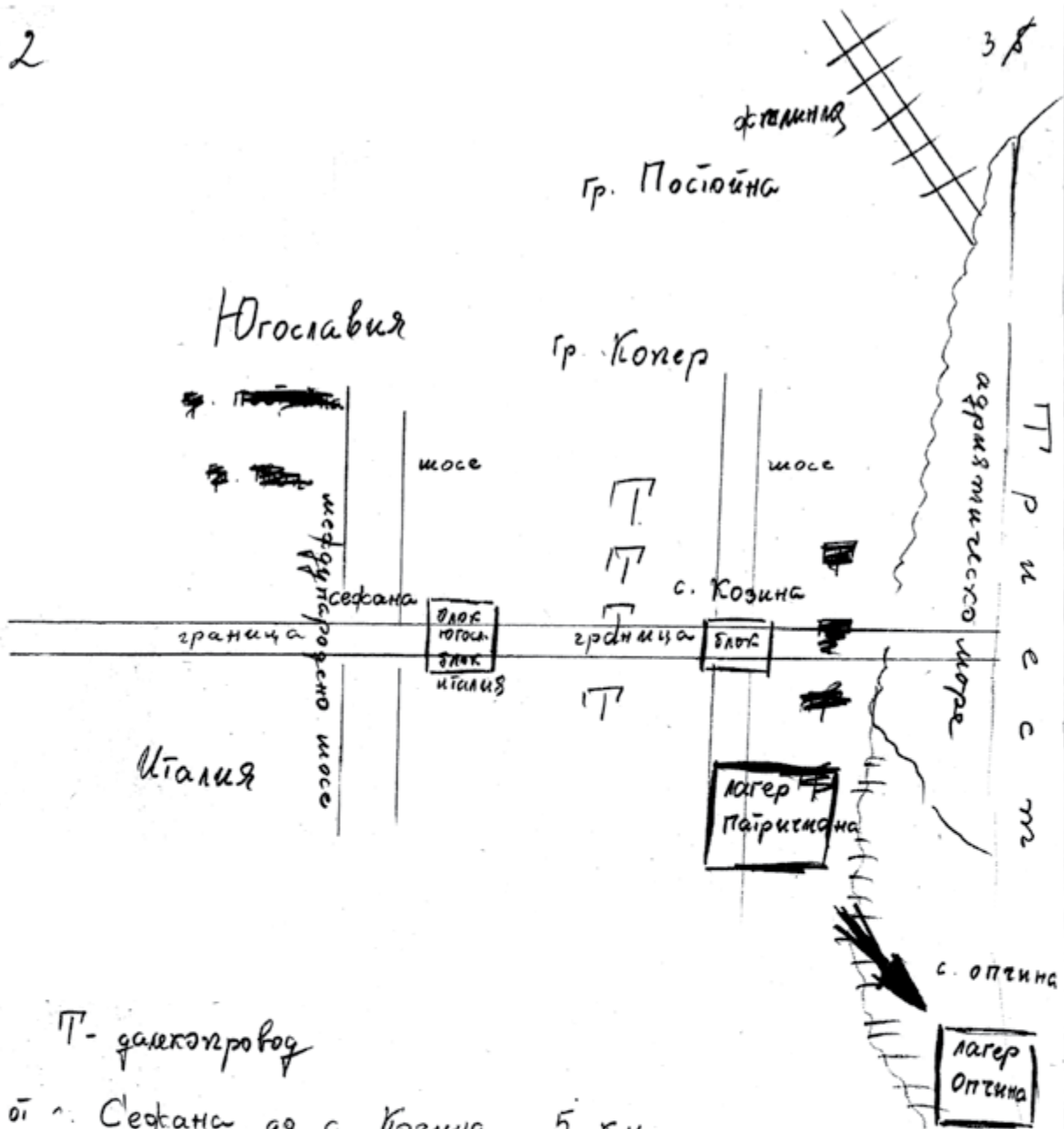
2 В

Из архивите на ДС

290

2

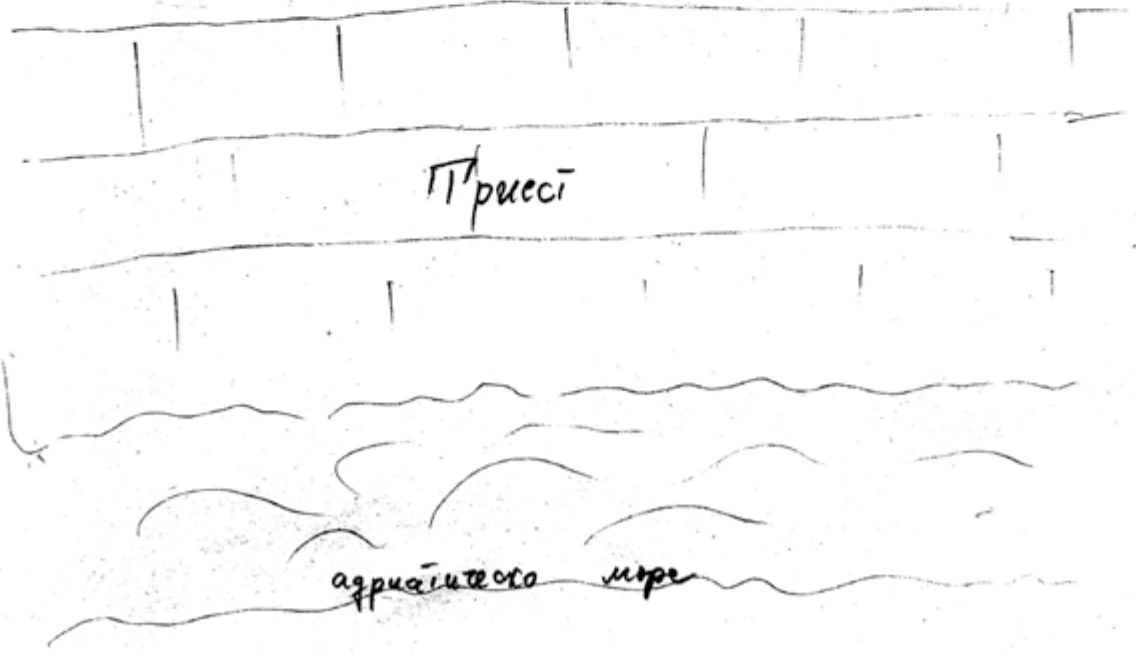
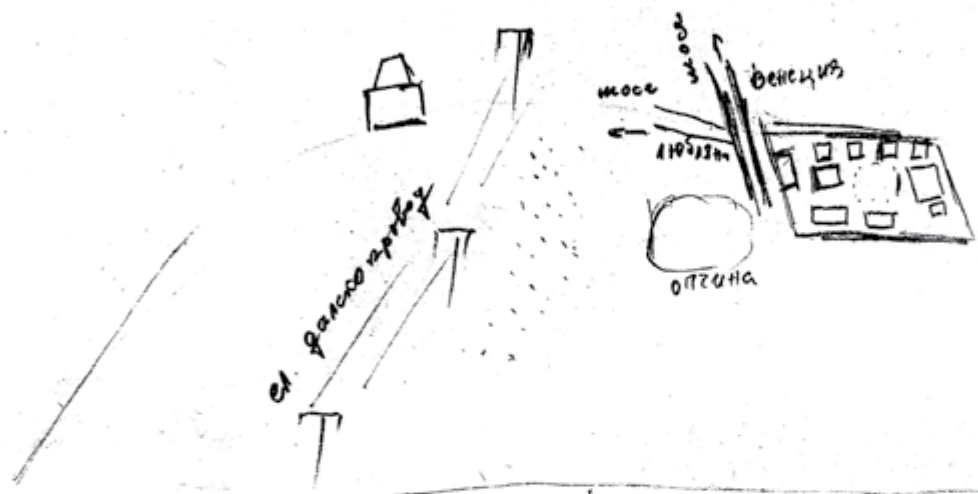
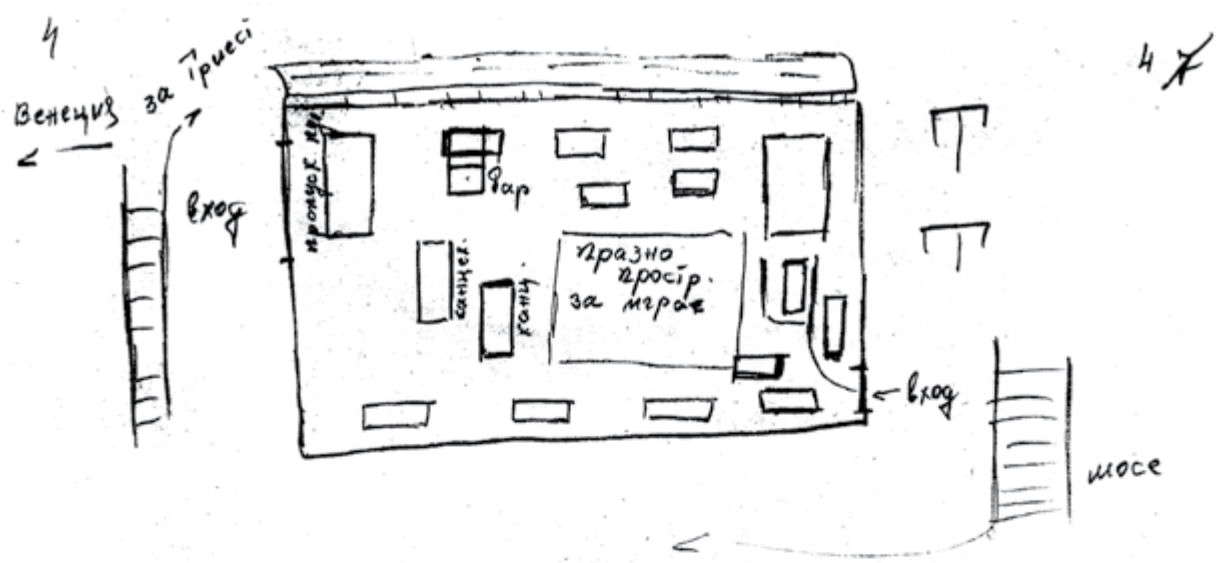

П - далекопровод

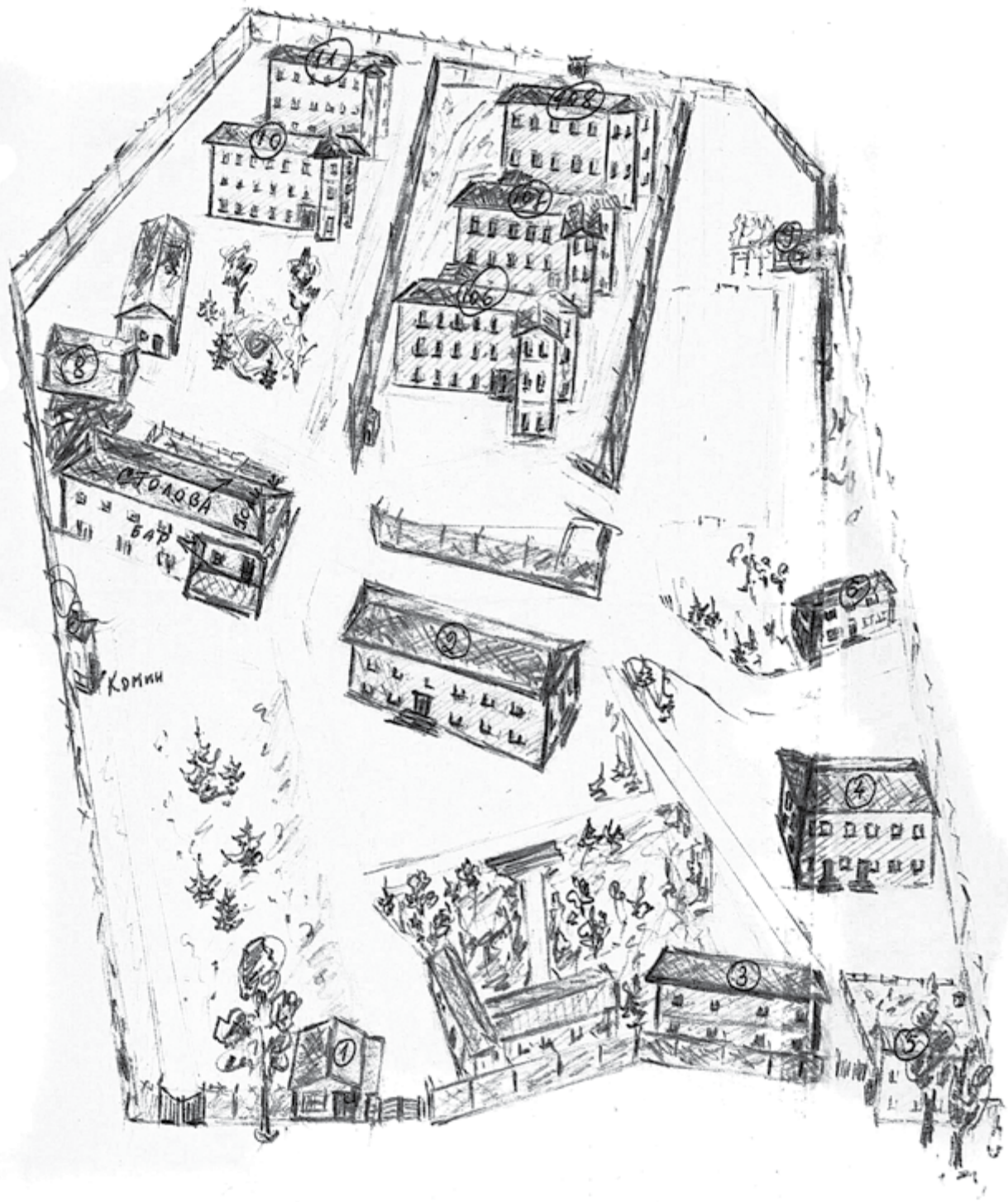
от с. Сефана до с. Козина 5 км.

от с. Козина обратно към Сефана 1 км. има бензиностанция

от нея до границата 2 км където минава далекопровод

2 3

Из архивите

294

3 ~~1~~

ЛАГЕР - "ПАТРИЦИАНО"

ЛЕГЕНДА:

1. Портал
2. Домакинство и комисия на "ИНТЕРПОЛ"
3. Дирекция на лагера
4. Сграда на полицията и карантинно помещение
5. Сграда, където живеят служители от лагера
6. Поликлиника и представителства на организациите
7. Библиотека и читалня
8. Пералня
9. Църква
10. Блок за югославяни
11. Блок за слезителите на лагера
12. Военен полигон за **арт.** части
13. Трансформатор
14. Лагер за албанци и югославяни.
15. Частни вили
16. Лагер за постоянно живеещи в района на Триест югославяни и албанци.
17. Блокове под номера № 108 -за емигранти
№ 107 -за емигранти от соц. страни
№ 106 -"Интерпол", "ЧИМЕ" и рентген

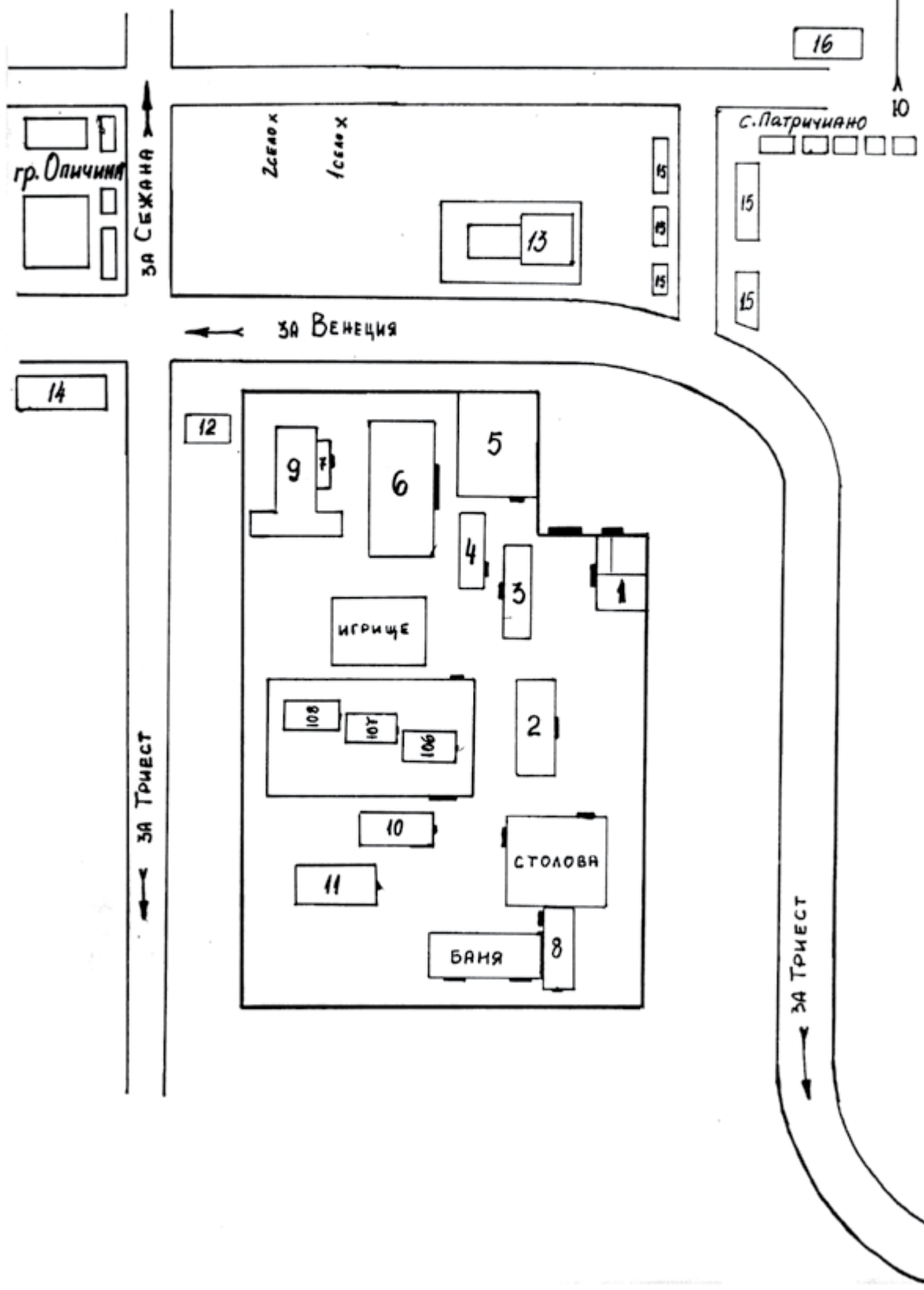
СЛЕДОВАТЕЛ:

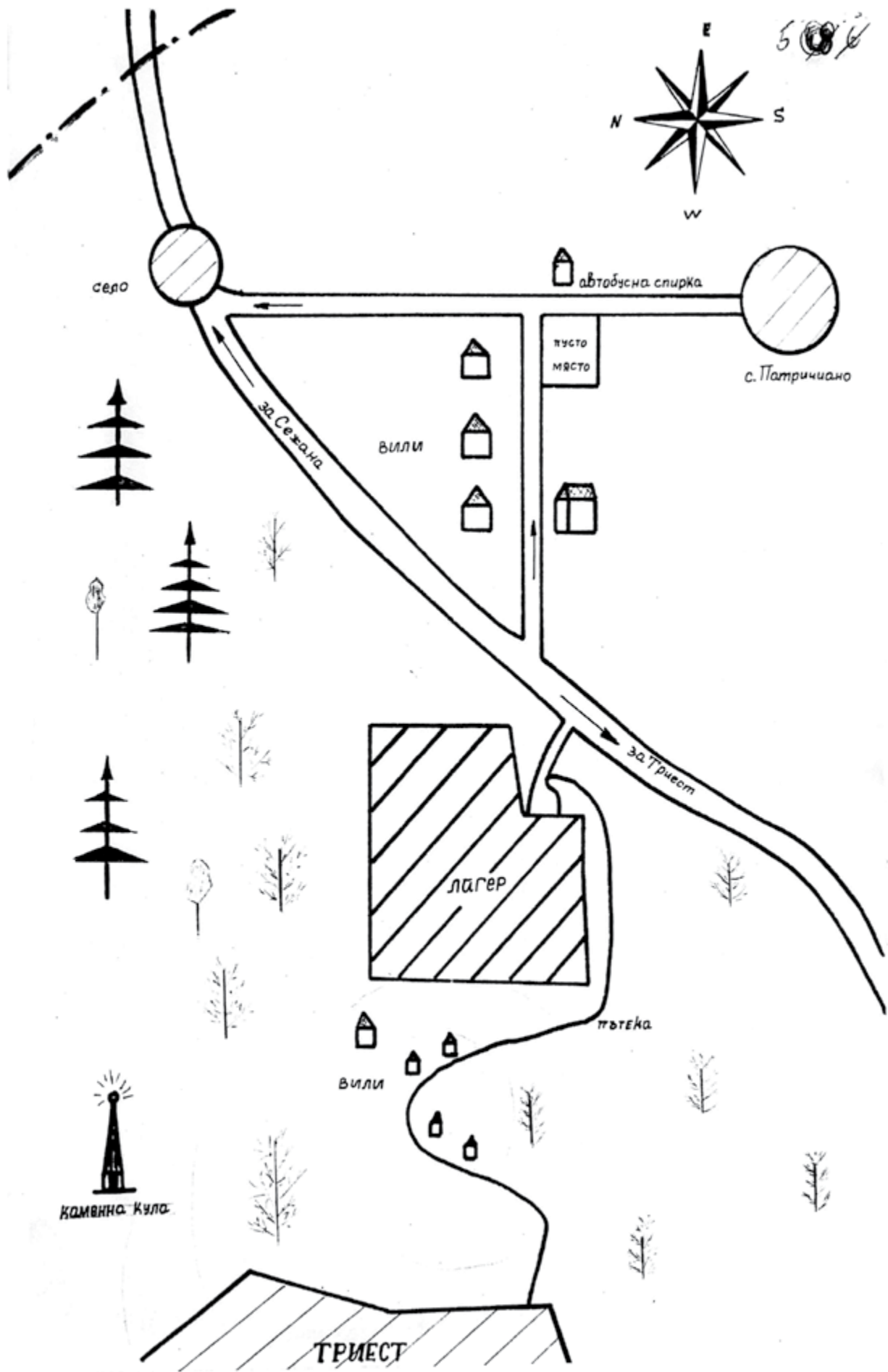

Лагер за емигранти
с. Патрициано - гр. Триест

4

с

№ 9
6

ЮГОСЛАВИЈА

ЗА БЕНГАРА
С. СЕЖАНА

1 км.
1 км.
С. ПАРИЖАНО

ЛАГЕР
"ПАРИЖАНО"

ИТАЛИЈА

ЗА ВЕНЕЦИЈА

ЗА ВЕНЕЦИЈА

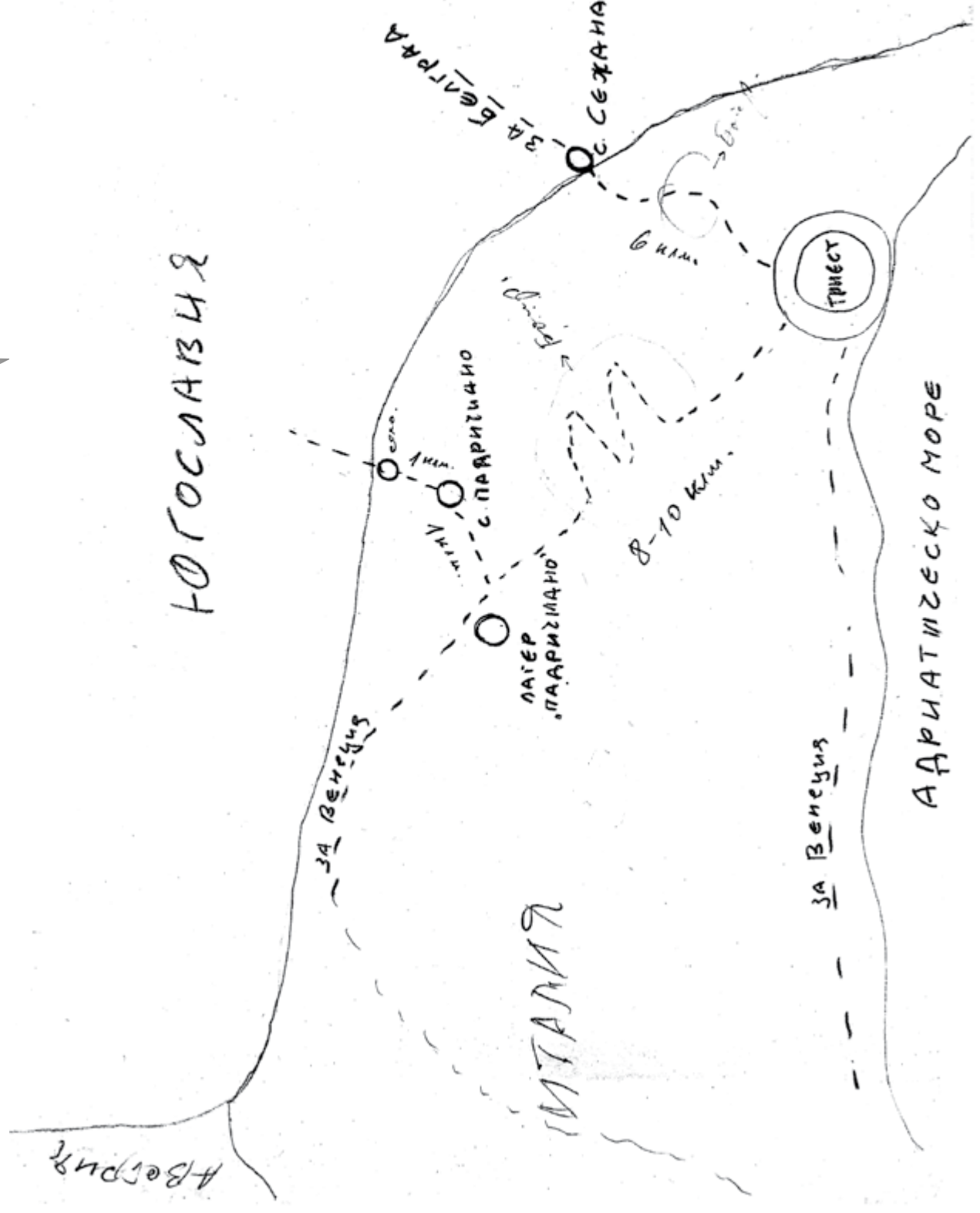
ТРИЕСТ

АДРИАТИЧЕСКО МОРЕ

6 км

8-10 км

АВЕРДИЈА

56

024/07/12

Да се види и в архива

- 1 -
2500 57 21

Т. М. У. М. М.

Строго секретно

Екз. № 1

И-632/10-711

30

СПРАВКА

2052

3. ФЕВ. 1971

за италианския лагер за бегълци "Падричано"
край гр. Триест

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

Лагерът за бегълци "Падричано" е разположен недалеч (1 км) от едноименното село и се намира на около 10 км югоизточно от Триест. Наблизо край лагера минава автомобилната магистрала за Северна Италия. От Триест до лагера има автобусна линия (цената на билетите е около 90 лирети). Местността е вилна зона на Триест и около лагера има много частни вили.

Лагерът е построен в склона на невысока планина и отвсякъде е заобиколен от борова гора. На 5-6 км е италиано-югославската граница и се намира граничният пункт "Сежана".

Лагерът заема няколко десетки декара площ. На гърба на лагера, между бетонната ограда и гората, се намира артилерийски полигон.

Предполага се, че лагерът е изграден след Втората световна война и е предназначен за разселени лица и бегълци от източноевропейските страни.

Състои се от пет (по три етажа с партера; жилищни блока, една административна сграда, една сграда, в която се помещават кухнята, столовата, барът и клубът, предназначени за бегълците, една сграда на полицията, над която е карантинното отделение. В лагера има поща, която заема 2 стаи. В най-задната част на двора има католическа черква, която се посещава от бегълците-католици. До нея има жилищни сгради, в които живеят някои служители от лагера, футболно игрище и др.

Самият лагер е ограден с около 2,50 м висока бетонна стена, на която са поставени остри жезла и бодлив тел.

Три от жилищните блока, в които живеят бегълците, също са обградени със зид от тухли, висок около 2 м (вътрешен двор). Партерните етажи на жилищните блокове се използват за канцеларии и лаборатории.

Влизането и излизането в лагера става през един железен портал с караулна сграда от 2 стаи. Порталът се отваря само когато преминават превозни средства. Хората влизат и излизат само през караулното помещение, които има врати и към шосето и към двора на лагера. Там винаги има дежурен полицаи и служител от лагерната администрация, които работи с картотеката, в която се съхраняват лагерните карти. Всеки, който излиза извън лагера, оставя картата за храна и в тази картотека и получава лагерната лична карта, а когато се връща предава личната карта и получава картата за храна. Чрез тази картотека се следат и контролират бегълците в лагера.

На всеки новопристигнал се прави обиск и проверка на самоличността, като се държи много на това, дали беглецът не носи в себе си оръжие. След това го настаняват в карантинното отделение, което представлява две големи стаи (за мъже и жени), разделени по средата с коридор. Капацитетът на карантинното отделение е 30-40 легла. Там бегълците прекарват 1-2 дни, като не им се разрешава да излизат. На прозорците са поставени решетки и вратите се заключват.

Освен това при входа на вътрешния двор отвътре има ниска стая (бункер), цялата от бетон, приспособена за карцер. В нея се задържат съмнителните и провинилите се бегълци.

След престоя в карантинното отделение новопристигналите се завеждат на душова баня и оттам в административната сграда, където се помещава вещният склад. Там срещу подпис им се зачисляват по две одеяла, два чершафа, една възглавница, кърпа за лице, сапун, прибори за бръснене, писане и

хранене. След получаване на тези вещи се отвеждат в жилищните блокове, в стаите на които има по 6 или по 8 легла, разположени на два етажа.

Обикновено жените се настаняват в горните етажи или в отделни блокове. Това се определя от притока и състава на бегълците. Има определени помещения и за семейни. При настаняването не се държи много на националността.

В следващите дни бегълците се извикват с бележки, които им се връчват от отговорниците на блоковете (обикновено служители от югославски произход), или със списъци, поставени на вратите на някои от блоковете, къде и кога да се яват на разпит или на преглед.

Разпитите се водят от разузнавачи, легендирани като служители в лагерната администрация на развален югославски език или в отделни случаи с помощта на преводачи бегълци, знаещи италиански език.

Обикновено разпитите се водят в стаите на първи блок (106) или в административната сграда или по кабинетите на емигрантските организации. На бюрото на служителя, провеждащ разпита, се намират всички документи, иззети при обиска или преди това от полицията. Служителят уточнява по тях и в разговор самоличността на беглеца. След като се увери, че това е лицето, което е пред него, взема един формуляр, който е разграфен, и го попълва с името, рождената дата, мястото където е роден беглецът, кога и как се явил в полицията и т.н.

В следващите дни беглецът се извиква в друга стая на разпит при други служители, които го разпитват за образованието, къде е работил, какво е неговото семейно и материално положение и на неговите близки (техните имена, тяхната професия, партийната им принадлежност и точните им адреси), дали е осъждан, за какво, и специално осъждан ли е за дейност против народната власт и т.н.

В тези разпити се събира много икономическа и политическа информация за НРБ и за социалистическия лагер.

Един от важните въпроси, от които се интересуват провеждащите разпитите, е по какъв повод и по какъв начин са се отзовали бегълците при тях, как е станало това – легално или нелегално, сам ли е бил или с група и кои са другите, къде са били на посещение, кои места в Италия са посетили, преди да попаднат при тях, какво смятат да правят за в бъдеще, в коя страна искат да се разселят и т.н.

Отговорите се записват в специални формуляри, състоящи се от 4 листа. След свършване на разпитите на бегълците се връщат някои лични документи без задграничните паспорти на тези, които са притежавали такива.

Бегълците, служили войници, се разпитват подробно по военни въпроси, а служилите в режимни поделения – и по няколко пъти, като ги карат да правят скици и да определят военните обекти на топографска карта.

В първи блок в специална стая на всеки беглец се вземат отпечатъци от пръстите на двете ръце и се фотографира в профил и анфас. Всеки беглец го оглеждат гол и го разпитват само за особените белези, ако има такива белези.

След като е разпитан или по време на самите разпити, всеки беглец се подлага на пълен медицински преглед и лабораторни изследвания и го имунизират против едра шарка. Всеки беглец, докато е в лагер "Падричано", се снабдява с лагерна карта, която отначало е с един печат (подпис) и с нея му се разрешава да посети село Падричано и околността на лагера. След известно време, когато са минали разпитите и медицинските прегледи, се слагат още печати (до 4 подписа – един на лекаря, втория от рентгена, третия от емигрантската организация и четвъртия от полицията), и с тях се дава право да се ходи в приест и в цяла Италия.

Въз основа на първата карта се издава втора, т.е. лична карта с печат (бледо синя, картонена, сгъната на две, на гърба на първия лист е залепена снимката на беглеца), в която са записани кратки установъчни данни.

За да може да получава храна, на всеки беглец още отначало му се дава карта, на която са нанесени датите на месеца. Храната се раздава в стол и при получаване на закуска, обяд и вечеря се продупчва от контрола съответната дата. Храната е малко по количество и еднообразна.

С организиране на бегълците се занимават три организации (изградени на религиозен принцип). Това са ИРЧ (православна) – нейн представител в лагер "Падричано" е вражеския емигрант Благо Славенов; ВЧЧ (католическа) с представители две руси на средна възраст жени и НРУ (мохамедано-интернационална) с представител Хортензи, италианец.

Всеки новопостъпил беглец се записва в списъците на съответната организация още през време на първия разпит.

Тези организации, които са свързани с разузнаването на САЩ, отпускат помощи на бегълците. Съответните представители извикват на разговор беглеца и там той попълва формуляри, в които има графи – каква професия има и за коя държава иска да се изсели.

Представителите на всяка организация си имат кабинет в лагера и се интересуват живо от всеки записал се в тяхната организация беглец. Те картотекират бегълците и на всеки един дават еднократно и безвъзмездно помощ, която е различна от различните организации, но средно около 15000-16 000 лирети (дават се в чекове и осребряването им става в определени магазини на гр. Триест, където бегълците могат да си купят бельо, дрехи, обувки и др. неща).

Представителите на емигрантските организации съобразно с желанието на бегълците в коя страна искат да заминат им уреждат срещи със съответните представители на страните, като предварително правят списъци на желаещите.

Страни, които приемат емигранти, са САЩ (без членове на БКП и криминални присъди), Канада, Австралия, Швеция и др.

В края и в началото на всеки месец лагерът се посещава от комисия на "Интерпол", съставът на която е различен, обикновено 7 души, между които понякога има и жени. За преводач на българите се ползва Благо Славенов. Пред комисията всеки беглец се явява сам. Тя заседава в една от стаите на административния блок. Пред нея се утвърждават или отхвърлят обясненията, взети на разпитите, и се събират нови данни за семейството на беглеца, за причините на бягството и професията.

Бегълците се питат още какво временно убежище търсят, има ли да добавят нещо допълнително и се освобождават. Престоят пред комисията е около 10 минути.

Комисията, след като обобщи всичко, разрешава временно политически или икономическо пребиваване в Италия и дава съответното разрешение (азил).

Има голяма разлика между едното и другото разрешение. Тези, които са получили политическо убежище, получават и редица привилегии – по-добре платена работа, социално осигуряване и др.

Лагер "Надричано" има директор (наречен патрон), но той рядко се явява пред бегълците. С бегълците се занимават съответните служители, които са около 20 и 5-6 полицаи за охрана.

Някои от служителите и полицаите живеят в гр. Триест а други в лагера и във вили край него.

Персоналът на лазарета (поликлиниката), която обслужва само бегълците, се състои от италиански лекари и сестри, като за нощните дежурства е разрешено да се ангажират, ако има лекари и сестри от бегълците.

Лагерът се субсидира от американското правителство, като средствата се дават на италианските власти. Но между бегълците е прието да се знае, че лагерите се издържат от ООН.

Бегълците се държат в "Падричано", обикновено около 1 месец, много рядко повече, докато минат през комисията на "Интерпол". След това се изпращат в лагерите "Латина" или в "Капуа".

Дневният режим в лагер "Падричано" е следният:

1. Ставане от сън – по желание.
2. Закуска от 8 до 9 часа, която се състои от кафе или чай с малко хляб.
3. Свободно време (разпити, прегледи и др.) от 9 до 12 часа.
4. Обяд от 12 до 13 часа, който се състои от супа, ястие с месо, салата, хляб и макарони.
5. Свободно време (разпити, прегледи и др.) от 13 до 17 часа.
6. Вечеря от 17 до 18,30 часа, която се състои от едно постно ядене, някакъв десерт и макарони.
7. Свободно време от 18,30 до 23,30 часа.
8. Около 23,30 часа, а понякога и по-късно по стаите минава служител от лагерната администрация и проверява (преброява дали всички са налице).

През деня на бегълците е разрешено свободно да се движат из двора на лагера – да учат в организирани курсове английски език, да играят футбол и др. игри, да ходят из града.

Освен българи бегълци в "Падричано" има много малко югославяни, унгарци, чехи, поляци, албанци и други от социалистическите страни. Капацитетът на лагера е около 600 места.

През деня лагерът се охранява само откъм портала (входа), а през нощта се охранява отвътре от една двойка полицаи с куче.

Лагерът може да се напуска само с лагерна карта, която се дава на лицето за излизане от дежурния служител и се прибира при неговото връщане. Когато някой иска вечер да

отсъствува от лагера, задължително трябва да се обади на дежурния по блок. Тези решения се дават след предварително съгласие на директора на лагера.

Лагер "Падричано" се явява като събирателен и важен център в системата на натовските разузнавания.

От много години е създадена традиция всички бегълци, попаднали в Италия независимо как и къде, да минават през лагер "Падричано".

Единственото чрез него всеки беглец може да се сдобие с разрешение за временно пребиваване в Италия, а също и да се изсели в други страни.

НАЧАЛНИК НА IX ОТДЕЛ ПРИ II ГЛАВНО
УПРАВЛЕНИЕ НА ДС

Полковник

Л. Георгиев

Отпеч. в 4 екз.

1-I гл.у-ние ДС - I и III

2-VII у-ние МВР

3-X отдел, II гл.у-ние ДС

4-лд "Италия"

Изп. М. Кръстев/III

Нап. Георгиева

22. I. 1971 г.

10. II. 71 г. III-71
VI-632 Катр.

Допълнително разпореждане в 1 екз.

Оригинална коп. отг. IV -
до пълн. разп. масша - отг. VIII -

2 III 71

Д. Кънев

*Наз
Канца*

61 X/1/38

КРДОПБГДСРСБНА 1
чл. 31, ал. 6
от ЗДРДОПБГДСРСБНА
Дата : 17.04.2019г. Секретар : *[Signature]*

Строго секретно
Екз. №.....2.....

*Д. П. Пасар
Д. Димитров*

9424 31.05.1971

СПРАВКА

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

За получените данни от проведен
✓ разговор с лицето НОВАКОВ -
беглец, българин, понастоящем в
ГФР.

В началото на м. май т.г. наш източник се е запознал в гр. Мюнхен - ГФР с беглеца новаков и провел разговор със същия. Запознаването им е станало на площада близо до хотел "Бристол".

Още в началото на разговора Новаков е разказал за себе си, че избягал от България през м. октомври 1971 г.

Новаков е роден през 1947 год. в

Преди да избяга е работил в мини "Бобошево", където едновременно е отбивал и военната си служба. След това е останал на работа в същите мини. През миналата година е искал да се премести на работа в мина "Житица" - Перник. От това предприятие осигурявали апартамент за него и семейството му. Новаков е женен с две деца.

Има брат, който работи в гр. Перник.

До решението си да избяга Новаков е стигнал, след като от мина "Бобошево" не са искали да го освободят, а същевременно в "Житица" не са го приемели поради нежеланието да бъде освободен от другото предприятие. И така назначаването му се протакало дълго. Обиден от отношението към него, Новаков ^{УСЛНО} окончателно решил да избяга от България. Тази идея споделил с братовчед си

и двамата осъществили заедно бягството си. През м. октомври м.г. са минали нелегално югославската граница при Гюешево и безпрепятствено са пристигнали в Италия. Със себе си Новаков е носел личния си паспорт и свидетелство за правоуправление на моторен транспортен средство. По-късно в Италия му е направена заверка с фалшив печат за правоуправление на всички видове моторни средства.

У Отначало Новаков и братовчед му са били настанени в разселническия лагер в гр. Триест, а много бързо след това Новаков е бил препратен в гр. Капуа. С братовчед си Новаков се разделя още в гр. Триест, като връзка с него е поддържал чрез писме.

От лагера в гр. Капуа, Новаков не е доволен. Хигиена почти не се поддържа. Дисциплината е била на нисък уровень. Дори при отсъствие на лагерници за няколко дни, ръководството на лагера не проявявало особен интерес към такива. В този лагер преобладавали най-вече българи и унгарци. Понякога в лагера се настаняват съветски граждани, които се ползват с предимство в избора за препращането им в друга държава. Лагера почти не се охранява от въоръжени лица. В лагера идват работодатели които търсят измежду лагерниците работници за по няколко дни и много рядко за един месец. Понякога се провеждат обиски за оръжие, което купували унгарските емигранти. За отговорник на българите бил определен някой си бай Ставри. Лагерниците чувствуват лагера в гр. Капуа като трамплин за устройването им на работа в друга държава. Това на практика се осъществявало така: емигрантите от този лагер поддържат връзка със свои колеги от Швеция, САЩ, ЮАР/Претория/ и др, от които получават информация за тези страни.

Заминаването им в друга държава става нелегално, като за целта ползват жп транспорта. Тук за укрития ползват таванските помещения на пътническите вагони и тоалетните на влаковете от Рим за Западна Германия. Тези укрития са предварително оборудвани от други бегълци. Поради това, че нямат възможност да се информират за това кога пристига влака в ГФР - ползват часовник-датници и разписанието на влака.

У Онези от бегълците които поискат италианско поданство а това не е трудно, след получаването му, също могат да зами-

нат за ГФР. Сега вече те не могат да бъдат приети в разселнически лагери дори и при желание от страна на емигранта. Получаването на италианско поданство става след като беглеца мотивирано направи молба до италианските власти и при решение от страна на същите им се дава политически екзил. Отношението на властите към онези емигранти, които са с висше образование е особено - то се изразява в това, че същите получават много привилегии и им се приважат суми неизвестно от къде.

Връзката с лагерниците от външни лица се осъществява на практика почти безпрепятствено. За целта е необходимо лицето да съобщи на портала на лагера кой от емигрантите търси, след което по радиоуредбата го издирват. Срещата може да се проведе и извън лагера, като емигрантите не се ограничават в такива случаи.

В близост до лагера живее някакъв италианец, на когото по услугите лагерниците прибегват за изваждането на фалшиви документи като: личен паспорт, шофьорска книжка, книжка на туринг-клуба и др. Този италианец разполага с много и различни оригинални документи на които нанася поправките в имената и датите.

За бегълците - съветски граждани е характерно това, че след като ги обработят, бързо се препращат в други държави, поради опасност да не бъдат ликвидирани от техни граждани. Такова е мнението на лагерниците.

В началото на 1972 год. Асен Новаков заминава от гр. Рим за Западна Германия с влак като използва за целта укритие. Преди да се реши на това заминаване, Новаков се е информирал за живота в ГФР, като е поддържал връзка с друг беглец от там.

С пристигането си е бил настанен в разселнически лагер в гр. Нюрнберг - според думите му единствения лагер на територията на ГФР. Тук се намират и бегълци от арабските държави на брой около 240.

При настаняването му в лагера, - Новаков не е бил предварително разпитван и това той обяснява с това, че не е служил войник в България. На Новаков е било ясно, че за властите на лагера представляват интерес онези лица, които могат да им дадат

Информация от военен и политически характер. Много от бегълците сами се предлагат да бъдат разпитвани. След разпита им в зависимост от това каква информация са получили от тях, едните остават в лагера, а другите се изпращат в гр. Мюнхен. Тук биват настанявани в луксозен хотел, където в продължение на 20 дни се разпитват по 2 часа на ден. Разпита им се води от американци и на такива бегълци се заплащат по 45 ЗГМ за собствени нужди - цигари, кино и др.

При постъпването си в лагера, беглеца е длъжен да напише най-подробно автобиографията си. В нея трябва да посочи данни от трудовете си дейност, семейно положение, произход и др. На базата на тези данни им заплащат детски надбавки, които могат да бъдат преведени и в България.

В сравнение с организацията на емигрантите от другите националности, тази на българите, според Новаков не е в състояние да решава такива въпроси като настаняването им на работа и разселването им в други държави.

Новаков е разказал за някои българи - бегълци, между които е споменал и такъв с прякор "Фанфана" по професия художник-карикурист. Този беглец е пътувал до ГФР, придружаван от служител на МВР. Когато са пристигнали в Западна Германия, Фанфана е разказал пред западногерманските власти, че спътника му е служител на МВР. След този случай и двамата са останали в ГФР. В момента Фанфана работи като карикатурист/ изрязва силуети на клиентите в заведенията срещу заплащане/, а служителят от МВР е съдържател на бирария в Нюрнберг.

Между българите - бегълци с голям авторитет и почит се ползува някойси българин на име Андрей с прякора Попа - известен комерджия и притежател на големи суми. Същият избегвал контактите на емигрантите от лагера.

Други от българите - бегълци постъпват на работа в американската армия, като шофьори на патрулни коли. Носят униформа на американската армия.

Според реда, установен в лагера, до 1 година на беглеца се предлага непрекъснато работа според професията и желанието му.

6553

След изтичане на този срок, те се изпращат задължително на работни предприятия. Ако някои от бегълците сами се устроят на работа за срок от 1 - 2 или повече месеца, след това могат да се върнат отново в лагера.

Адреса на лагера в гр. Нюрнберг е
ЦАНДОРФ
РОТХЕНБУРГЕЩРАСЕ № 29 - 31

Н-К ОТДЕЛ XI, II ГЛ.У-НИЕ ДС
Полковник: [Signature]

Отпеч. в 4 екз.
№ 1 - I ГЛ.У-НИЕ ДС
№ 2 - отдел XII, ВГУ
№ 3 - XV отдел
№ 4 - ЛД 143
Изпълнил: К. Стоилов
Написала: Кръстева
29.V.1972 год.
София

Доразиможено в 1 екз. за ВГУ

Из архивите на ДС

311

ОБСТАНОВКА В ЛАГЕРА

31

По думите на хората, с които се срещнахме и разговаряхме в продължение на 6 часа, обстановката в лагера е следната:

Изпратените от полицията в лагера, който се казва "Ауслендер лагер", се държат най-напред в продължение на една седмица в отделни стаи на най-горния етаж в централното здание, което е нещо като карантинно помещение. През тази седмица те се подлагат на рентгенов преглед и се водят разпитите от австрийски представители на властта с преводач сърбин. Основният въпрос е какво ви накара да избягате от България, имате ли намерение да се връщате и къде искате да отидете и да работите, каква специалност имате и имате ли роднини комунисти, кои и какви. Вероятно ги раз-

*Из доклада на Ивайла Вълков и Ж. Станчев,
по вх. № 18914/2.Х. 1980 г.*

питват и за това къде са били на работа, какво представляват заводите и предприятията, в които са работили, какво знаят за политическото положение в България и пр. (но това само подразбрахме от недомлъвки). След тази седмица започват разпити комисии, които наемат работници за чужбина (там са представители на различни американски, шведски, южноафрикански, австралийски и други фирми). В момента в голямата си част лагеристите се отправят за САЩ и Канада. Разбрахме, че разпитът, воден от тези комисии, е много по-обстоятелствен, както и медицинският преглед (стига се до преглед на всички зъби, нещо, което раздразва и огорчава много от тях). Това всъщност е и първият им сблъсък със Запада. Ако са одобрени, сключват контракти за няколко години и чакат да им се уредят документите. През това време те получават храна за един месец, а след това (тъй като понякога чакат и година) са длъжни да си заплащат храната в лагера. Затова всяка сутрин има "борса" за наемане работници от страна на австрийски фирми. Обикновено им се предлага най-черната работа и най-ниско платената - копаене канали, пренасяне въглища, товарене и разтоварване, боядисване и пр. Срещу това те получават четири-пет пъти по-ниско възнаграждение от австрийците. Повечето от лагеристите са почти винаги без пари. Някои пестят, за да си купят сами билетите до САЩ, а на други това се предвижда в договора, със задължението да им бъдат удържани парите след постъпване на работа.

Според някои от тях, лагерът се издържа от американците, но явно, че обслугата краде от храната, тъй като тя била доста лоша. Лоша или добра, те бързат да не пропуснат часовете за хранене и особено на обяд, тъй като тогава се раздава и храната за вечеря.

В лагера те са разделени по националности, по 5-6 души в стая. Особена чистота не се поддържа, те сами трябва да се грижат за нея.

Между останалите национални групи, най-компактни и големи от които са чехи, поляци и унгарци, съществува определен антагонизъм. Така например преди два месеца е имало голям бой между българи и чехи, но полицията не се е намесила. Обикновено занимание в лагера е игра на карти и барбут.

Книги за четене мъчно се намират в лагера. Има, както твърди Григор, фейлетоните на Алеко Константинов и "Последици от Втората световна война". Липсват дори емигрантските издания. Както ни, че съвсем случайно е попаднал брой на "Свободен народ" от 1961 година, което показва, че и политическата емиграция във Виена не счита за нужно да "подковава" новите попълнения.

Картите, които се представят на пропуски, са сиво зелени без снимка (дори си ги сменят, ако някой я забрави), името е написано на пишеща машина, упоменати са националността и блокът.

При разговора ни подметнаха, че може би и ние сме като онзи български студент, учещ във Виена, който дошъл при тях, уж за да проучи условията, тъй като и той искал да остане в Австрия. Но те се усъмнили, проверили по телефона в посолството, където се оказал близък човек и затова го смятат за провокатор.

1
Строго секретно
Екз. № _____Л.Д. "Лагера за Бегълци в Австрия"
"Трайскирхен" рег. № 2339/70г.

С П Р А В К А

КРДОПБГДСРБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРБНА

ОТНОСНО: лагера "Трайскирхен" -
Австрия.

Лагерът "Трайскирхен" се намира на 22 ккм източно, от Виена, по пътя за курорта Баден, до селище Трайскирхен. Тук преди II-та световна война са били военни казарми. Заема площ около 250 дк. Обграден - предната част с циментов фундамент 80 см и 120 см телена мрежа, останалата част е 2 м тухлена ограда. Има 2 входа: лицевият с караулка, охраняван от 2-ма австрийски жандармеристи. Другият вход отзад е за коли. Общо целия лагер се охранява от 5-ма полицаи. Същите се сменяват. Разпределението на охраната е 2-ма на входа, един из лагера и 2-ма в карантинното помещение.

В лагера има 5 постройки. За нас представлява интерес административната сграда, която е с различни канцеларии: бюро за наемане на работници, издаване на лагерни карти, получаване на писма, колет и др., както и сградата на 4-ри етажа във формата на буква "П". На 4-тия етаж се намира карантинното помещение, където се настаняват новодошлите емигранти от всички националности. Провеждат им се разпити. Първоначално от двама полицаи, а след това от други двама цивилни. Първият от цивилните, мъж на около 30-35 години, който разпитва на руски и сръбски, а втория на около 45 години - на завалено сръбски. Разпитите са най-обстойни. Престоят в карантинното е около 15 дни. През това време никой няма право да напуска помещението. След това българите ги настаняват в стая № 46 на I етаж и им се издават лагерни карти за

свободен вход в лагера и движение из цяла Австрия.

Престоят в лагера е до 6 месеца с право на работа извън лагера, след което биват разселвани.

Храната в лагера първият месец е безплатна, след което се заплаща, а така също и квартирата.

С разселването на емигрантите се занимават следните организации:

- "Толстой" - на ул. Франц Йосеф Кайон № 31, тел. 63-68-14. Двуетажна постройка. Представител е жена на около 45 години, руса, слаба, ниска. Тази организация се занимава с емигрантите от всички нации, които са източноправославни.

- "Каритас" - само за католици.

- "ВЦЦ" - само за семейни.

След като емигрантът се запише за дадена страна и в дадена организация получава помощ от 100 шилинга. По-късно получава известие да се яви в съответното посолство и там бива разпитван. При одобрение получава чек за дрехи на стойност 1100 - 1300 шилинга, които е задължен да изплати при настаняване на работа след разселване.

Не разполагаме с данни, които да уличават работещите в лагера като разузнавачи и агенти на противника.

Нямаме данни за бегълците минали през този лагер да провеждат подривна дейност срещу нашата страна.

НАЧАЛНИК IX ОТДЕЛ, II ГЛАВНО У-НИЕ ДС
Полковник *Виталиев*

Отпеч. в 3 екз.
1- *К. П.*
2- *Г. Я. У. ме*
3- *В. П. П. ме*
Изп. Д. Петров
Нап. Георгиева
31.X.70 г.

МИНИСТЕРСТВО НА ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ

КРДОПБГДСРСБНА 1
чл. 31, ал. 6
от ЗДРДОПБГДСРСБНА
Дата : 17.04.2019г. Секретар : *[Signature]*

ОТДЕЛ СЛЕДСТВЕН - ДЪРЖАВНА СИГУРНОСТ

60

[Signature]

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

ПРОТОКОЛ ЗА РАЗПИТ

гр.София, 19.XI.1970 година

Подписаният капитан Димитър Цеков Панов, следовател в
отдел Следствен ДС, днес разпитах лицето:

БОРИСЛАВ ГЕОРГИЕВ - с
установена самоличност.

Разпита започна в 14.00 часа.

На поставените му въпроси ГЕОРГИЕВ даде следните отговори:

ВЪПРОС: Обяснете подробно какво разположение има лагера
"Трайскирхен", в който бяхте и през каква процедура преминават
емигрантите?

ОТГОВОР: Лагера "Трайскирхен", в който престоях един ме-
сец се намира на 22 км от гр.Виена. За него се отива с локалбан
(който се взема от Виенската опера). Цената на билета за пътуване
е 14,50 шилинга. Локалбана се движи през половин час. Лагера се
намира на около 400-500 метра от ж.п.линията, която води за
Италия. Същият носи името си от селото, в което се намира - село
Трайскирхен. Заема доста голяма площ под формата на правоъгълник,
с дължина на страните около 500 м и 150 м. Целият лагер е ограден
като половината от оградата е от триметров тухлен зид, а другата
половина се състои от двуметров каменен зид и над него още два
метра с железни решетки, които в най-горния си край са заострени.
Тухлената ограда на лагера граничи с лозя, които се простират до
ж.п.линията. В непосредствена близост до лагера се намира черква.
Главния вход на лагера се охранява постоянно от трима полицаи,

[Signature]
◀◀

КРДОПБГДСРСБНА 1
чл. 31, ал. 6
от ЗДРДОПБГДСРСБНА
Дата : 17.04.2019г. Секретар: <i>[Signature]</i>

2.-

61

[Signature]

като единия е в специална будка, вторият е до бариерата, която вдига и сваля при влизане и излизане на автомобили, а също така проверява и лагерниците при влизане и излизане, и третият - постоянно се разхожда пред вътрешната страна на входа. И тримата полицаи са въоръжени с пистолети. Емигрантския лагер се състои от много сгради, които съм посочил в чертежа. Почти всички сгради са от тухли и измазани отвън, а три са от дъски. Целият лагер се отоплява с парно отопление.

При постъпване в лагера се преминава по следната процедура. Пристигайки на 22.IX.1970 година аз и приятелят ми БОРИС

потърсихме съдействието на виенската полиция да ни настани в лагера за емигранти. Полицията, където ходихме се намира близо до парк "Пратера". Там ни дадоха един лист с предварително напечатан адрес на бюро за емигранти на най-различни езици, включително и на български език. Бюро се намира на ул. "Таненгасе" № 8 и 10, бецирг - 4. На следващия ден сутринта отидохме на посочения адрес, където ни посрещна служител, който след като разбра, че сме българи започна да говори на руски език. Същият служител ни въведе в една стая и започна да ни разпитва по най-различни въпроси, а именно: местоживеене, дата, месец и година на раждане, имената на родителите ми, братя и сестри, ако има такива, къде живеят и какво работят, партийната им принадлежност, каква специалност имам и за коя страна желая да се изселя. Същият веднага ни взе паспортите, които се предават в лагера и там се съхраняват от администрацията. Към обяд със затворена полицейска кола и с охрана от трима полицаи ни закараха в лагера, където веднага ни настаниха в карантинното отделение. Пропуснах да кажа, че служителят, който ни разпитва в бюро за емигранти ни каза, че е идвал в България на почивка по черноморието - на "Слънчев бряг", "Златни пясъци", Созопол и на други места. Говореше на развален български език. Не мога да си спомня имената му. Беше доста пълен, висок, с рядка руса коса.

Карантинното отделение се намира на третия етаж в сгра-

[Signature]

3.-

62

~~21~~

дата, предназначена за живеене на мъже - несемейни. Преди да ни настанят в самите помещения, минаваме на друг подробен разпит аналогичен на този в бюрото за емигранти. Също така тук ни вземат пръстови отпечатъци, След това веднага ти зачисляват по 3 броя одеяла, прибори за храна и бърснене и те пращат в помещението, в което има свободно място. Помещенията не са разпределени по националност на емигрантите. В едно помещение има емигранти от най-различни националности. На всеки емигрант му се дава документ от лагера, който замества личния паспорт. В него се посочват трите имена, дата, месец, година на раждане, местораждане, а така също от кога се намиращ в лагера и по какъв начин си избягал от собствената си страна.

В карантинното отделение се престоява по 7 дни от емигрантите, които имат личен паспорт и по 14 дни в онези, които нямат паспорт. В края на карантинния период (на седмия ден) при нас дойде едно цивилно лице, което започна да разпитва само българи в отделна стая. Същото лице говори на руски език и малко сръбски. Разпита е подробен. Най-напред даваш данни за себе си, а след това за родителите ти, братя и сестри, ако има такива. При разпита особено много се набляга дали си бил задържан и осъждан за политически престъпления и каква политическа принадлежност имаш. Мен ме питаха зная ли дали съществуват в България някакви нелегални политически организации, които да водят борба против установената власт. Доколкото ми е известно от наши българи-емигранти, подробни разпити се провеждат в съответните легации, за чиито страни желаш да заминеш. Там разпитите продължавали почти цял ден. Питат те в какви войски си служил, къде се намират и т.н. Аз също имах писмо да се явя в американската легация на 3 ноември т.г., но тъй като на 23.X.c.g. избягах от лагера, не се явих в американската легация. От разпитите в легациите зависи дали ще те пуснат да заминеш за желаната от теб страна.

След карантинния период ме свалиха в 33 стая на същото помещение - първи етаж. В тази стая бяхме само българи, около

4.-

63

25

20 човека. След карантинния период лагерниците вече се разпределят по националности. Дадоха ми лагер-карта, с която можеш да се движаш из лагера - да влизаш и излизаш. Също така ми дадоха и карта за храна.

В лагера съществуват четири организации, които се занимават с изселването на емигрантите от лагера в различните желани от тях страни.

Първата организация се казва "Толстой", втората - ВЩ, третата - "Харитас" и четвъртата - ЕРЩ. И четирите организации се занимават с изселването за Австралия, САЩ, Канада, Южна Африка, Нова Зеландия и Швеция. Помежду си се различават по вероизповеданието на емигрантите.

Редът за изселване е еднакъв за всички страни. Най-напред се попълват три броя формуляри, които се вземат от съответната организация. Един от формулярите представлява договор между кандидата и организацията за срок от две години. След един месец от попълването на формулярите извикват кандидата в легацията на съответната държава на разпит и едва след него се решава въпроса дали да замине или не. Ако бъде разрешен положително въпроса за изселването на емигрантите се известява за решението и той започва да чака пристигането на самолет. Пътя се заплаща изцяло от емигранта като една част в размер на 600 австрийски шилинга се броят след като започнеш работа. Също така преди да заминеш за съответната страна организацията, неин представител изплаща еднократно безвъзмездна помощ в размер на 100 шилинга. Освен това, преди да отпътуваш за страната, която желаеш трябва да уредиш всичките си сметки с лагера, тъй като в противен случай не те пускат и трябва да останеш да чакаш за следващия самолет.

Такъв е редът за икономическите емигранти. За политическите емигранти реда е съвсем друг. След един месец престой в лагера на емигранта се дава политически паспорт, с който може да излезеш където си пожелаеш. Въпросните договори, които се попълват за икономическите емигранти не съществуват при политическите.

КРДОПБГДСРСБНА	1
чл. 31, ал. 6	
от ЗДРДОПБГДСРСБНА	
Дата : 17.04.2019г. Секретар : <i>[Signature]</i>	

5.- 64

[Handwritten mark]

ВЪПРОС: Кои лица получават политически паспорти?

ОТГОВОР: Политически паспорти получават онези емигранти, които успеят по някакъв начин да убедят администрацията в лагера, че са хора против комунистите и не желаят да живеят в страна, където съществува социалистическия строй. Разбира се повечето от емигрантите се стремяха да получат именно политически паспорти, което им осигурява известни привилегии в страната, в която се изселват. Обикновено емигрантите се надпреварват да докажат, че са извършили действия в родината си, насочени против социалистическия строй и властта, макар че често пъти това въобще не отговаря на истината.

Такъв беше случая и с моя приятел БОРИС , с когото избягахме заедно. Той се стремеше по всякакъв начин да докаже заслугите си за политически паспорт. Той направо лъжеше, че органите на ДС в България са се занимавали с него за политически деяния. Даже и мен ме молеше да казвам, че е бил политически затворник, ако ме попита някой за него. Дали е успял да получи политически паспорт не ми е известно. Докато бях в лагера този въпрос не беше още уреден.

Трябва да кажа, че на всеки емигрант, който хули режима в социалистическите страни сравнително лесно му се отдава да получи такъв паспорт.

ВЪПРОС: Кои българи са получили политически паспорти, докато сте били в лагера?

ОТГОВОР: Такъв паспорт получи бай ЗЕФИР, за когото вече дадох обяснения, който се записа за Западна Германия. Освен него такъв паспорт получи бай ИВАН, който също замина за ГФР. Особено много настояваха да получат политически паспорти ЕВГЕНИ от Пловдив, ГЕОРГИ от Бургас и НИКИФОР от София. Същите говореха, че въпроса им е уреден и очакваха всеки момент да получат паспорти. Нещо определено не бих могъл да посоча за тях, но и тримата имаха явно враждебно отношение към властта в България. Псуваха комунистите.

Разпита приключи в 18.00 часа.

Горното продиктувах лично, прочетох го, правилно е записано, за което се подписвам:

СЛЕДОВАТЕЛ:

[Signature]

РАЗПИТАН:

[Signature]

Министерство на вътр. деле
СЪОБЩ. МЕНДУНАРОЛНИ
к. № 1473 от 31.8.1971

19906474
Др. Готув 4.71
Фр. Сурожков
за погребение
в а. з. имиграция
в австрия
в лагерите

СМ-002891/3-71

СОВЕРШЕННО СЕКРЕТНО !

17

VI-4527/16.9.71г.
Липзо

201500

Отвечая на Ваше письмо за № Во-101 от 12/2 1971 г.
сообщаем Вам следующие сведения о лагерях для беженцев
в Австрии:

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

Приток чехословацких граждан в Австрию в 1968 году заставил австрийские правительственные органы создать новые сборные лагеря. Мощностъ имеющихся центров являлась недостаточной (Трейскирхен, Рейхенау, Тальман вблизи Сакт-Георген, Крейтцен вблизи Грейна и т.д.). Во второй половине 1968 года в Австрии существовало в целом 29 лагерей. О большинстве из них заботился Красный Крест, однако, постепенно они переводились непосредственно в компетенцию австрийского министерства внутренних дел. Были введены полицейский надзор и система пропусков.

В решении проблем чехословацкой эмиграции в стране активное участие принимали соответствующие подразделения местной полиции, принимавшие решение о разрешении эмигрантам пребывания и работы. Они организовали также первые разведывательные расспросы приезжавших новых лиц. Настоящее тщательное расследование и проверка проводились в связи с предоставлением политического убежища или в связи с рассмотрением заявлений лиц, желавших переехать в заморские страны.

Основные западные разведки имели своих работников непосредственно в лагерях для беженцев. Австрийский Абвер тесно сотрудничал с БНД. Указанная служба, наконец, большинство представляющих интерес дел, или связанных с большими расходами, принимала в собственное руководство.

Организации в Австрии, занимавшиеся размещением эмигрантов

Генеральным директором общественной безопасности в Австрии, которому поручены проблемы, связанные со сборными лагерями, в 1968/1969 годах являлся д-р ПЕТЕРЛУНГЕР.

Активную работу в стране проводила т.н. "Организация американского фонда для чехословацких беженцев" (AFCR), имевшая центр и канцелярии в самой Вене. Указанная организация тесно сотрудничала с "Intergovernmental Committee for European Migration" (Женева) и с филиалом "Свободной Европы" в Вене (руководитель - Frederick offer).

В Австрии работали также сотрудники аппарата ООН, входящие в компетенцию Ведомства высшего комиссара ООН по вопросам эмиграции.

Активность здесь проявляли также участники "American Fund for Slovak Refugees", созданного по инициативе американской словацкой эмиграции в качестве противовеса AFCR, входящего в компетенцию Чешского национального совета в Америке. В добытых нами сведениях говорится также о действиях Словацкой благотворительной организации.

В кругах эмигрировавших студентов занимались своей деятельностью работники World University Service, сотрудничавшие в ЦРУ.

Помимо австрийских правительственных органов и вышеуказанных организаций, необходимо привести также дипломатические представительства капиталистических стран. Некоторые из них имели непосредственно в Австрии свои вербовочные центры (Канада, Австралия и ЮАР). Свои контакты сразу же после августа 1968 года устанавливали также отдельные коммерческие фирмы и экономические группировки, которые сосредоточили свое внимание на закупке "мозгов".

Некоторые из лагерей для беженцев

"ТРЕЙСКИРХЕН"

Это эмигрантский лагерь, в котором находятся эмигранты из восточной Европы. Лагерь на расстоянии 25 км. на юг от Вены в городке Трейскирхен, Отто Глэкелштрассе № 16, недалеко от города Баден. (Приложение № 1)

Трейскирхен - небольшой городок, через который проходит железная дорога и недалеко находится станция Пфафенштэттен, находящаяся примерно 1 км. от лагеря. В городке - 2 промышленных предприятия: фирма СЕМПЕРИТ, выпускающая пневматические шины и фирма ГИССЕЛЬ, занимающаяся обработкой мясных изделий. Область имеет число сельскохозяйственный характер. В указанных предприятиях и сельском хозяйстве часть эмигрантов временно устроены на работе.

Описание лагеря:

Лагерь состоит из 10 зданий (см. приложенное фотоклише № 2). Весь лагерь окружен бетонным фундаментом с металлическим забором. Между отдельными зданиями лагеря сад. Лагерь создан на месте бывшей военной академии. После 1945 года здесь находились советские войска. Эмигрантским лагерем управляет австрийское министерство внутренних дел. Около входа в лагерь здание полиции. В лагере служат дежурными полицейские в форме, числом 30-40 людей. Свою службу в лагере они несут около 6-8 недель, вероятно отбывают там срок наказания. После этого срока они возвращаются в свои подразделения. Около входа в лагерь дежурит всегда один полицейский, который наблюдает за тем, чтобы в лагерь не входили лица, не имеющие удостоверения для входа в лагерь. Другой полицейский около карантина присматривает за тем, чтобы лица находящиеся в карантинном здании, не встречались с другими эмигрантами. Лагерь имеет только единственный вход, для пешеходов и для машин.

Описание объектов в лагере:

(Нумерация по ориентировочной карточке - см. приложение 2а).

Здание № 1: двухэтажное, с надписью "ЛАГЕРЛЕЙТУНГ".

На первом этаже находится кабинет руководителя лагеря, почта, касса, биржа труда и дежурный австрийской полиции. На втором этаже находится общежитие полицейских.

Здание № 2: трехэтажное, в нем живут семьи эмигрантов.

Здание № 3: главное, пятиэтажное. На первом этаже находится кухня, столовая и уборная. На 2-м и 3-м этажах находится общежития для мужчин, которые прошли так называемым карантином - это "свободный лагерь". На 4-м и 5-м этажах находится так называемый карантин (изоляция).

Здание № 4: одноэтажный деревянный домик, в котором находится клуб, информационное бюро Хариты, АФЦР (Американский фонд для чехословацких эмигрантов) и ИЦЕМ (Международный комитет для европейской эмиграции), которое имеет свое постоянное учреждение в Вене, 1010, Рудольфсплац № 6, тел. № 63 37 55.

Здание № 5: трехэтажное, кирпичное, в нем находится общежитие для женщин. На первом этаже находится филиал австрийского МВД - паспортное отделение. Далее там находится канцелярия Хариты и канцелярия учета эмигрантов, в котором указано, в какую страну эмигранты намерены эмигрировать. В этом здании также помещен рентген.

Здание № 6: трехэтажное, здесь живут семьи эмигрантов.

Здание № 7: склад с одежной и бельем.

Здание № 8: в здании живут работники лагеря и их семьи.

КРДОПБГДСРБНА	1
чл. 31, ал. 6	
от ЗДРДОПБГДСРБНА	
Дата: 17.04.2016г.	Секретар: <i>[подпись]</i>

Здание № 9: так называемая больница. На первом этаже находится санпункт и приеме врача (практического и зубного). На 2-м этаже находятся палаты и дежурит там одна медсестра.

Здание № 10: котельная для всех зданий лагеря.

Функционеры лагеря:

Начальник: _____, род. 3.11.1917 г., уроженец г. Зноймо (ЧССР), австрийский гражданин, женат, прежняя профессия-служащий, проживающий по адресу:

В лагерь он приезжает на своей автомашине. Говорит свободно по-чешски, по-сербски, по-венгерски, по-английски, по-немецки.

Д-р : начальник полицейских органов в Трейскирхене, которому доверены паспортные дела эмигрантов, у него хранятся паспорта эмигрантов, которых у эмигрантов отнимают после их прибытия в лагерь.

Д-р : врач лагеря. Говорит только по-немецки с венским акцентом.

: происходит из ЧССР, возраст 42-45 лет. Проживает в Вене, в лагерь приезжает на машине марки его "Фольксваген 1300". В лагере находится адрес и телефонный номер. По воскресеньям в 9 часов он служит богослужение, после богослужений он посещает эмигрантов и идеологически влияет на них, чтобы они остались в эмиграции.

КРДОПБГДСРБНА	1
чл. 31, ал. 6 от ЗДРДОПБГДСРБНА	
Дата: 17.04.2019г. Секретар: <i>[Signature]</i>	

Д-р

работник "Сихергейтсдиректор", возраст около 45 лет, происходит из ЧССР. Проживает в Вене, приезжает в лагерь, где допрашивает эмигрантов.

австрийский гражданин, возраст около 60 лет, заведующий складом, занимается выдачей дезинфекционных и гигиенических средств.

происходит из ЧССР, возраст около 35 лет. В лагере он находится с 1969 года. Является главным организатором въездов эмигрантов за границу, главным образом, в Австралию.

:происходит из ЧССР, возраст около 45 лет, работает в качестве служащей в лагере Трейскирхен, где набирает работников для работы в ФРГ. Ее кабинет находится в деревянном домике.

работает в лагере в Трейскирхен в качестве священника и сотрудничает с Харитой.

происходит из Праги, возраст около 45 лет. Проживает в селе Леобен, приезжает в лагерь, где работает в качестве переводчика австрийских полицейских органов. Посещает канцелярию с учетом эмигрантов и оформляет дела эмигрантов выезжающих из Австрии.

возраст около 40 лет, работающий в лагере в центре Хариты, регистрирует эмигрантов.

КРДОПБГДСРСБНА 1
чл. 31, ал. 6 от ЗДРДОПБГДСРСБНА
Дата : 17.04.2019г. Секретар : <i>[Signature]</i>

югославка, работает в качестве служашей Хариты.

возраст около 55 лет, работает референтом по эмиграциям из Австрии. Он подчинен доктору БАЙЕРУ.

происходит из Праги, возраст около 50 лет. В 1945 году был выселен из ЧССР. Работает в лагере в качестве переводчика.

югослав, работает в складе. Заботится устройством эмигрантов на квартирах, выдает продовольственные карточки и белье. Работает в том здании, где находится "изоляция".

работает в лагере в качестве служашей по регистрации эмигрантов.

Режим лагеря:

У каждого эмигранта, прибывшего в лагерь Трейскирхен отнимает полицейский в проходной конторе паспорт. Эмигранта направляют в соседнее здание, где его принимает мужчина в штатской одеже. В этом здании спрашивают его о личных данных его и его семьи, описывают приметы эмигранта и снимают отпечатки пальцев. После этого мужчины направляются в главное здание (№ 3) на 4-й этаж, где находится так называемый карантин (изоляция). Женщины с детьми устраиваются к пребыванию в том-же здании (на 3-м этаже).

Эмигранты, отправленные в карантин, находятся здесь 2 недели и больше - в частности такие лица, которые до эмиграции работали в Чехословацкой армии или органах безопасности, именно, госбезопасности. Во время пребывания в карантине, за эмигрантами следит полицейский, им запрещается ходить по зданию и встречаться с другими эмигрантами, находящимися в так наз. свободном лагере. На обед ходят все вместе и в столовую сопровождает их полицейский.

Эмигранты, находящиеся в отделении карантина (6 комнат), живут по 30 лицам в одной комнате. Во время нахождения в карантине эмигранты вызываются на допрос таким образом, что в коридоре карантина на доске указаны фамилии эмигрантов, которые в тот-же день должны пойти на допрос. Время допроса и количество допросов зависит от того, что собой эмигрант представляет. Идет ли речь о квалификационном лице, бывшем военнослужащем или работнике органов безопасности, то они допрашиваются более детально и допросы несколько раз повторяются.

Допросы осуществляют лица в штатской одежде, некоторые из них допрашивают лично, когда хоть частично владеют чешским языком, другие допрашивают эмигрантов с помощью переводчиков из числа эмигрантов. Занимаются ли этими допросами работники австрийской полиции, нам не известно. На основании показаний вернувшихся подтвердилось, что в отдельных случаях снимают допросы с эмигрантов работники БИД и американской разведки, и также что отдельные эмигранты за передачу сведений в течение допроса получают 500 шиллингов в качестве вознаграждения.

Вопросы, поставляемые на допросе:

- Основные личные данные;
- место пребывания до эмиграции;
- место работы и должность занимаемая до эмиграции;
- характер предприятия или учреждения, в котором работал;
- когда и где нес военную службу, какое военное звание получил, специальность, номер военной части, какую военную технику имела эта часть;
- партийная принадлежность эмигранта, членов его семьи;
- имеет ли родственников, работающих в Чехословацкой армии или органах безопасности;
- имеет ли родственников, проживающих за границей;
- эмигровал ли эмигрант нелегально, то его детально опрашивают в отношении места перехода и метода перехода;
- какие мероприятия имеются на госгранице;
- что ему известно о передвижении советских войск на территории ЧССР;
- просит ли политическое убежище или нет;
- куда намеревается переехать из Австрии.

Протоколы допроса составляются в нескольких экземплярах на немецком языке и после окончания допроса эмигрант расписывается.

Эмигранты во время пребывания в карантине занимаются уборкой лагеря, моют и убирают помещения и коридоры.

После окончания допросов эмигранты перемещаются из карантина в свободный лагерь и получают новое удостоверение. Во время пребывания в карантине эмигрант получает белое удостоверение, после увольнения из карантина - получает красное, с помощью которого он может свободно двигаться в лагере и уходить из лагеря. Размеры удостоверения 10х6 сантиметров, отпечатано на ротаторе, написан в нем номер на пишущей машинке, фамилия, дата рождения и место рождения, дата выдачи, штамп и подпись (см. приложение № 3).

Первый месяц эмигранты живут и питаются в лагере бесплатно. Но после этого периода они должны платить 100 шиллингов в месяц за квартиру, питаться должны на свои деньги, т.е. или готовить себе пищу, или купить себе так назыв. "С" карту и кушать в столовой. За "С" карту должны платить 60 шиллингов в неделю. Во время своего пребывания в свободном лагере они должны искать себе работу. Но возможностей для работы имеется в лагере и окрестности мало. Поэтому эмигранты обращаются в биржу труда, находящуюся в лагере, где получают адреса фирм, где можно было бы получить работу, или они регистрируются в организациях ХАРИТАС, АФЦР и ИЦЕМ с целью выезда в другие страны (в Югоафриканский союз, США, ФРГ, Канаду, Швейцарию и др.) До выезда из Австрии зарегистрированные эмигранты получают от указанных благотворительных организаций денежную помощь 100 шиллингов. В лагерь приезжают представители разных фирм из ФРГ и США, набирающие работников для своих фирм из числа эмигрантов. Известны и случаи, что в лагерь прибыли и вербовщики с целью набора эмигрантов в иностранные легионы. До поступления в этот легион они должны пройти тренировкой

в американской армии а затем направляются воевать в Вьетнам. Многие эмигранты получают денежные средства с помощью продажи удостоверений личности, военных удостоверений, водительских удостоверений и др., за которые от работников ЦРУ, посещающих лагерь, получают с 500 - 700 шиллингов.

Общая обстановка в лагере-безотрадная, имеет место проституция, выпивают там в больших размерах спиртные напитки, совершаются кражи, имеют место и драки.

Пища - однообразная, невкусная, в результате этого появились и протесты, которые завершились обращением в чехословацкое посольство в Вене, где большая группа чехословацких эмигрантов просила разрешение на возвращение на родину.

В лагере можно поместить с 3.000 - 3.500 эмигрантов. В лагерь принимались, прежде всего, те, которым австрийские органы признали статус политического беженца в соответствии с Женевским соглашением от 1951 года. В 1970 году работал лишь основной объект для приема и сортирования эмигрантов.

Сборный пункт АРСЕНАЛ:

Сборный пункт АРСЕНАЛ, филиал Трейскирхена, находится по адресу: Вена 3, Лилиенталгассе № 2-4, недалеко от южного вокзала. Центр находится в одном пятиэтажном здании, в котором раньше была сушильня табака и оно было отремонтировано. Около входа из улицы находится домик, который является проходной конторой. На расстоянии 30 метров от проходной конторы находится главное здание и на правой стороне - склад. Вокруг всей этой площадки находится забор. Из улицы Лилиенталгассе

КРДОПБГДСРСБНА 1
чл. 31, ал. 6 от ЗДРДОПБГДСРСБНА
Дата : 17.04.2019г. Секретар : <i>[Signature]</i>

имеется бетонный фундамент с проволочным забором, бо́чная и задняя стороны построены из кирпичной стены.

Лагерь подчиняется Международному красному кресту. В проходной конторе около входа дежурит австрийский полицейский, обсуждением дел занимались работники Красного креста.

Каждый эмигрант, прибывающий в лагерь, регистрируется по учетам и получает удостоверение Лагеря желтого цвета в размерах 10x6 сантиметров, в котором Личные данные эмигранта: имя, фамилия, национальность, гражданство, штамп и подпись руководителя лагеря из австрийского МВД. На задней стороне имеется штамп канцелярии ИЦЕМ. В лагере находилось около 1.000 лиц, главное, граждане, считающиеся австрийскими органами экономическими эмигрантами.

По имеющимся данным центр "АРСЕНАЛ" работал только в 1968-69 годах.

РЕЙХЕНАУ:

филиал Трейскирхен. Находился у подножья Semmering. Был создан из старого дома для одиноких женщин. В вилле "Рекс" размещались т.н. "лучшие люди", дом охраняла полиция. В большинстве в ней живут семьи, управляющим виллой является мужчина в возрасте около 60 лет, вероятно австрийский гражданин.

ЛУХОФ (AUNOF): Вена 13 (западнейший район города) состоял примерно из 50 старых бараков.

Бад-Крейтцен (Bad Kreutzen):

Верхняя Австрия, примерно в 25 км от YBBS am Donau. Первоначально его создали шведские органы; после венгерских событий его приняло министерство внутренних дел. В 1968 году служил в качестве филиала лагеря Трейскирхен. Помимо чехословацких граждан здесь находились также граждане Югославии, ВНР, РСР. Сотрудники СТАПО в самом лагере контролировали всякую переписку. Основной разведывательный опрос проводился в конторах министерства внутренних дел. Канцелярии управления находились на втором этаже главного здания, где был также учет новых "жителей" и их фотографии размера 6x6 см. Мощность лагеря - примерно 300 человек.

Тальман:

центр для лиц преклонного возраста или страдающих хроническими болезнями.

Некоторые помещения для эмигрантов

Вена 22, Лармесгассе 20, примерно для 100 человек, уезжающих затем в другие западные страны.

Гостиница Штадт Эденбург (Stadt Edengurg) - Вена 4, помещение для чехословацких граждан, которые решили выехать в ЮАР.

Приложение: 4 фотокопии.

претси в 2 еиз.

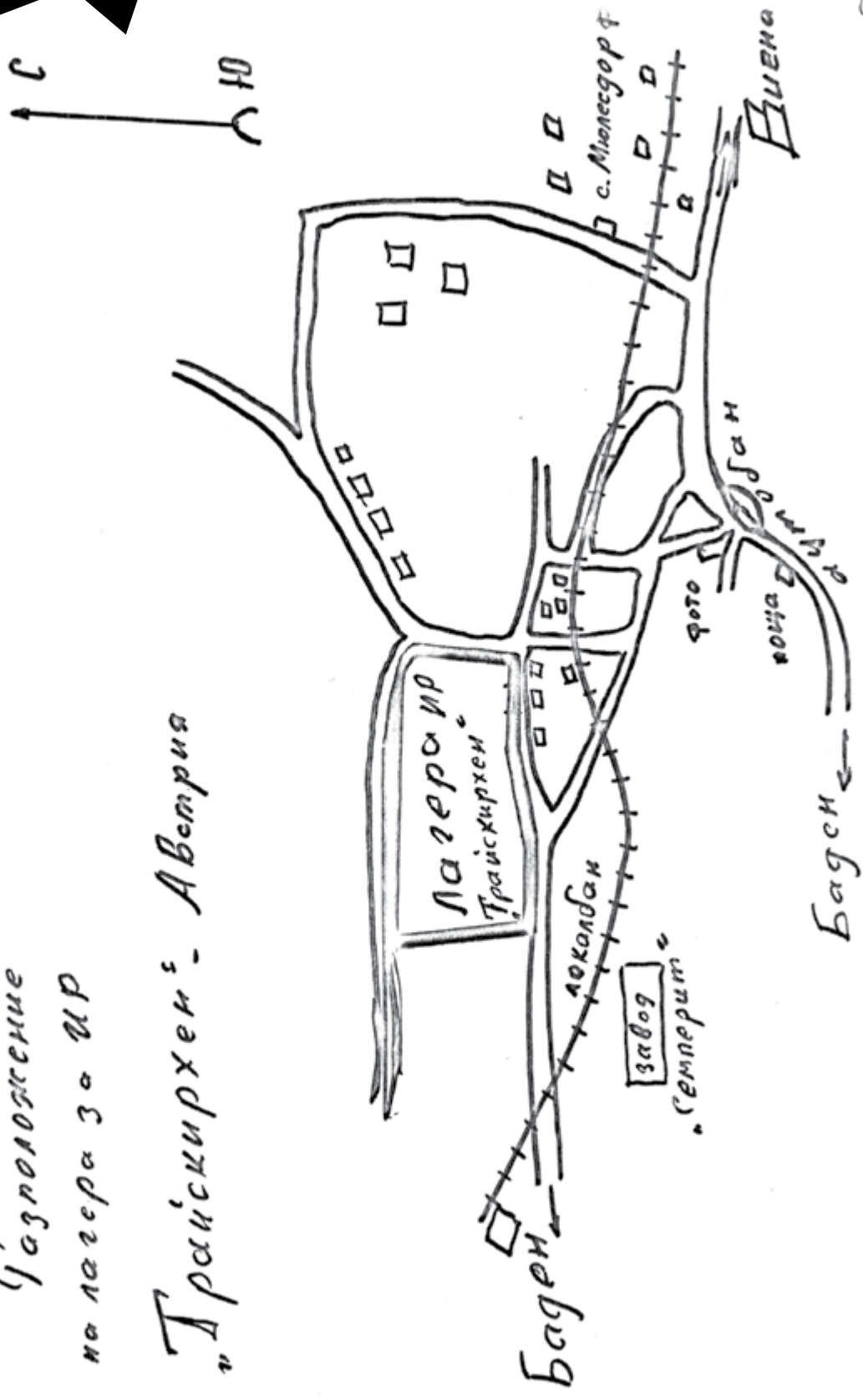
еиз. 1 - Ji 54

еиз. 2 - Ji 54

Разположение
на лагера за ИР

„Трайскирхен“ - Австрия

63

Строго секретно!
Екз. единствен

3

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

С П Р А В К А

ОТНОСНО: Лагера за бегълци и емигранти
"ТРАЙСКИРХЕН" – Австрия.1) Описание на лагера

Намира се на около 22 км от Виена по пътя за курорта Баден, в село Трайскирхен. Помещава се в строени преди Втората световна война казарми. Заема площ от около 250 декара. Ограден е откъм лицевата страна с циментов фундамент 80 см и над него 120 см телена мрежа. Останалата част на лагера е оградена с 2 м тухлена ограда. Има два входа: откъм лицевата страна (официален), и черен вход за персонала на лагера. Лагерът има адрес: ул. "О. Глъокелштрассе" № 16. Отзад лагерът е ограден с лозя.

2) Описание на сградите в лагера

(номерация по схемата на приложение № 1)

Сграда № 1. Двуетажна, с надпис "Лагерлайтунг" (Лагерно управление).

На първия етаж се намират кабинетът на началника на лагера, пощата, касата, бирото за търсене работа на лагерниците и дежурният от австрийската полиция. На втория етаж е общежитието на полицаите.

Сграда № 2. Триетажна, в нея се настаняват семейните лагерници.

Сграда № 3. Пететажна, главна сграда в лагера.

На първия етаж се намират кухнята, столовата и тоалетната.

На втория и третия етаж се намират общежитията за мъже, които са преминали през т.н. карантин. Това е "свободният лагер".

На четвъртия и петия етаж се намират карантинните помещения.

Сграда № 4. Едноетажна дървена къща, в която се намират клубът и канцелариите на помощните организации при лагера.

Сграда № 5. Триетажна, тухлена. Това е общежитието за жени.

Сграда № 21 за азиди ГС На първия етаж се помещават филиал на австрийското МВР, паспортно отделение, канцеларията за отчет на лагерниците и рентгеновият апарат.

Сграда № 6. Триетажна, в нея се настаняват семейните лагерници.

Сграда № 7. Склад за дрехи и бельо.

Сграда № 8. В нея живеят работниците в лагера и семействата им.

Сграда № 9. Двуетажна, медицински пункт.

На първия етаж има санитарен пункт. Тук са и приемните на лекарите.

На втория етаж се намират болничните стаи и дежурната медицинска сестра.

Сграда № 10. Котелна за парно отопление на целия лагер.

① Охрана на лагера

Лагерът се охранява от австрийската полиция. На лицевия вход има караулка, в която винаги дежури полицай. Вътре в лагера постоянно патрулират двама полицаи. Други двама полицаи охраняват карантинните помещения в сграда № 3. Общо в лагера дежурят едновременно 5 полицаи, като охраната се сменява на 24 часа. По непроверени данни охраната на лагера е дисциплинарно наказание за полицаите.

Лагерът не се охранява строго. Известни са много случаи, когато лагерници са минавали през оградата на лагера.

② Ред за постъпване в лагера

Бегълците и невъзвращенците, които се явят пред органите на австрийската полиция и направят изявления, че не желаят да се

завръщат в родината си, се задържат и изпращат в лагера. Дежурният на входа на лагера полицаи им отнема документите (паспорти, а които нямат такива - шофьорски книжки, членски карти и др.). От тук лагерникът бива изпращан в сградата на лагерното управление, където цивилен чиновник го разпитва за личните му данни и тези на семейството му, описва белезите му и му сменя отпечатъци от пръстите. След това на лагерника се зачисляват одеала, чаршафи и прибори за храна и го откарват в карантинното помещение (сграда № 3).

Стаята в карантинното помещение са с капацитет 20-25 лагерници. В една и съща стая се настаняват лица от различни националности. Тук те ^{престоят около} пребивават в продължение на една седмица. През това време те са под охрана и не им се разрешава да общуват с лагерниците от "свободния лагер". След изтичането на едноседмичния карантинен срок лагерниците се преместват от карантинното помещение в "свободния лагер", който заема втория и третия етаж на същата сграда. Тук ги настаняват по 20-25 човека в стая, но вече по националности. Стаята за българи е № 46.

Жените - лагернички след приемането им в лагера се настаняват направо в общежитието за жени. За тях карантинно помещение няма.

На всеки лагерник се издава лагерна карта (приложение № 2). ^{като} Лагерната карта е основен документ за удостоверяване самоличността на лагерника. Освен нея той получава и удостоверение, че е емигрант и е настанен в лагера "Трайскирхен", с което може да се движи във Австрия и да си търси работа до уреждане на разселването му.

① Режим в лагера

След като бъде настанен в "свободния лагер" и му бъде издадена лагерна карта, всеки лагерник има право да излиза от лагера по всяко време. За пропуск служи лагерната карта (има данни, че полицаит на входа само поглежда картата, без да я чете).

През първите две седмици храната в лагера е безплатна, а след това всеки лагерник е длъжен да внася по 100 шилинга седмично за храна и 100 шилинга месечно за квартира. Храненето става в столовата в сграда № 3. Всеки лагерник получава карта за храна, валидна за една седмица. При получаването на храната готвачът унищожава съответ-

ствуващите на деня гради. Формално е забранено внасянето на спиртни напитки и играенето на хазартни игри в лагера. За почистването на жилищните помещения трябва да се грижат самите лагерници.

Пиянството, кражбите и проституцията са обикновени неща в лагера. Ежедневно стават побоища. Известни са няколко случая на извършени в лагера убийства.

Жилищните помещения са силно замърсени. Храната, която получават лагерниците, е еднообразна и безвкусна.

Режимът в лагера, написан на съответния език с латински букви, се дава на лагерниците още при постъпването в лагера (прилож. № 3)

След постъпването в лагера всеки лагерник е длъжен да се запише за разселване в определена страна. В лагера пребиваването е около 6 месеца, през което време се уреждат документите по разселването. На лагерниците се разрешава, ако разполагат със средства, да си наемат квартири извън лагера и да живеят там до уреждане на разселването им.

9) Служби и организации в лагера

Бюро за търсене работа на лагерниците (Арбайтзамт)

Тъй като след изтичането на първите две седмици от пребиваването им в лагера лагерниците са длъжни да заплащат храната и квартирата, те са принудени да търсят работа. Това става чрез записване в бюрото към лагера, откъдето им се предлага предимно неквалифицирана работа. Болшинството от лагерниците обаче излизат сутрин пред лагера, където идват нуждаещи се от работници (предимно за строежи) австрийци и ги наемат за един-два дни.

Помощни организации

Това са представителства на някои религиозни организации в лагера. Занимават се с уреждането на разселването на лагерниците в различните страни. В "Трайскирхен" те са три: "Каритас" - само за католици, "ВСС" - само за семейни, и "Толстой" - за източноправославни.

Велатик
ВСС - Хофвей

Всеки лагерник е длъжен да се запише в една от посочените организации и да посочи за коя страна ~~мада~~ да замине. Обикновено на лагерниците се предлага да изберат една от следните страни: САЩ,

Това с уреждане разселването в различните страни се зачисляват продуктите им на работниците и промишлеността "Каритас", ВСС - за семейни и "Толстой".

Из архивите на ДС

обикновено на лагерниците се изготвят -5-9⁷
изборът една от страните: САЩ,

Швеция, Австралия, Канада или ЮАР. При записването се попълват образци в няколко екземпляра, в които се отразяват подробни биографични данни за лагерника. След известен период от време на таблото в лагера се изнасят имената на лагерниците, които трябва в определен ден да се явят в посолството на страната, за която са се записали за разселване. Там им се снемат отпечатыци от пръстите, след което се явяват пред цивилен служител, за който на лагерниците се казва, че е посланикът на страната. Той уточнява подробностите от биографията на лагерника, което ги сверява с дадените в лагера показания. След това лагерникът се завръща отново в лагера, където чака разрешението за заминаване.

Заминаването става на групи, след като се съберат необходимият брой хора за една страна. Всеки от заминаващите подписва декларация, с която се задължава да работи на определено място в срок от две години. Разноските по пътуването се заплащат от помощната организация, като след разселването и настаниването на работа лицето е длъжно да ги възстанови. Освен това, след издаването на разрешение за разселване от посолството на съответната страна, помощната организация дава на лагерника чек на стойност 1200 шилинга, с който той може да си купи облекло от определени магазини във Виена. Тази сума лагерникът също е задължен да възстанови след разселването. Безвъзмездно на лагерниците се дават само 100 шилинга - при записването им в помощната организация

Лагерниците - ^{болгари} българи най-често се записват в помощната организация "Толстой". Тази организация има бюро на улица "Франц Йозеф Кайон" № 31 в двуетажна постройка. Представител е жена, известна под името Барбара, около 45 годишна, руса, слаба, ниска.

(9) Разпити

Лицата, които постъпват в лагера, най-напред биват разпитвани в полицейския участък, в който са се предали или са били задържани. Известни са обаче случаи, когато бегълци и невъзвращени са откарвани направо в лагера, без да ги разпитват.

По време на пребиваването на лагерниците в карантинното помещение, няколко дни след постъпването им в лагера, ги извикват на разпит, който се провежда в стая на съдия етаж от цивилни служители, които говорят сръбски или руски език.

*Българите си разпитват с
представителите на австрийската ДС*

- хайвейци

На разпитването се поставят следните въпроси:

- Име, дата на раждане, месторождение, биография, родители и близки;
- Къде и какво е работил, къде е служил военна служба, в какво поделение, номер на поделението, каква военна техника има, какво военно звание е получил, имена и длъжности на офицерите от частта;
- партийна принадлежност на него и близките му, има ли роднини или познати на работа в армията, в ДС и членове на БКП;
- съден ли е, кога и за какво, каква присъда има, къде я е изтърпявал;
- какво убежище иска - политическо или икономическо;
- как точно е извършено бягството и откъде, ако е беглец.

Ако лагерникът бъде признат за емигрант по политически причини, му се издава политически "АЗИЛ". Такива се издават обикновено на лица, които са съдени за политически престъпления в страната, от която идват, или докажат, че причините за бягството им са от политически характер. На тях им се предлага да изберат за разселване една от 13 посочени страни. На останалите се издава икономически "АЗИЛ" и те имат по-ограничени права.

☉ Някои от служебните лица в лагера

Началник: *[Signature]*, беглец от ЧССР, живее във Виена и идва в лагера с кола. Австрийски гражданин, говори свободно чешки, сръбски, унгарски, английски и немски. *е д-р Банер*
Началник на полицията в Трайскирхен. На него са поверени паспортните дела на лагерниците и при него се съхраняват личните им документи.

Работник на "Сихергейтсдиректор". Роден в ЧССР, живее във Виена, в лагера провежда разпити. *е моят*

Референт по емиграцията в Австрия. Подчинен на Лагерен лекар. Говори само немски.

- хайвейци по прощад - провежда разпити на българите

☉ Подразделения на лагера

През периода 1968-70 година, след събитията в Чехословакия са съществували и някои подразделения на лагера "Трайскирхен". Такива са Арсенала, който се намира във Виена близо до южната гара, Райхенау - в подножието на Семеринг, на около 20 км югоизточно от

гр.Винернойщад; Аухоф - в най-западната част на Виена; Бад Кройзен - курортно селище близо до Ибс на Дунав. След 1970 г. работи само основният пункт в Трайскирхен.

З а б е л е ж к а: Справката е изготвена въз основа на данни от 1969, 1970 и 1971 години.

ПР/11:Х.1971 г.

1026с.

205

КРДОПБГДСРСБНА	1
чл. 31, ал. 6	
от ЗДРДОПБГДСРСБНА	
Дата : 17.04.2018г. Секретар : <i>[Signature]</i>	

Препис!

О Б Я С Н Е Н И Е

На 16 октомври 1976 година заминах на екскурзия в чужбина по линията на "Балкантурист" с маршрут: София-Белград-Загреб-Виена-Будапешта-Белград-София. Групата беше смесена. До Виена пристигнахме благополучно. Настаниха ни в хотел "Централ"-хотел. На другия ден цялата група разглеждаше Виена. Посещавахме много културни паметници, дворци, катедрали и много други туристически обекти.

Когато тръгнах от България аз няхах намерение за бягство.

През свободното време се разхождахме свободно из Виена. Останах много възхитен от блясъка на витрините, от луксозните автомобили, от абсолютния ред и порядък във Виена и изобщо от блясъка, лукса и разкоша в който на пръв поглед живееха виенчани. Всичко това ми подейства като едно глупаво заблуждение. Тогава през ума ми мина една натрапчива мисъл, а именно — защо да не мога да живея и аз така разкошно? И в мене тогава се появи една бегла мисъл да остана в Австрия. Това нямаше да направя никога сам, защото ми липсваше необходимата смелост и решителност да направя тази фатална стъпка към тъй наречения и много рекламиран "свободен свят". Аз се отнесох много лековерно към тези съблазни

без да помисля как се придобива всичко това, колко пари са необходими за този разкош и откъде могат да се придобият тези пари. Тази фатална стъпка аз нямаше да се реша да направя , ако не беше , с когото се запознахме в автобуса. Той също беше екскурзиант като мене, но посещава за втори път Австрия през 1976 г. Вървим с него по улиците, гледаме бляскавите витрини, хубавите автомобили и изобщо се възхищаваме от лъжливия разкош, без да се замисляме дали всичко това е достъпно за нас. Тогава аз опиянен от този лукс казах на

: = "Виждаш ли как живеят капиталистите? Или пък ми казвам "А бе мамичката им фашистка, как можаха да направят всичко толкова хубаво?" Това изглежда е било достатъчно на да ми се довери. Вечерта тръгнахме с част от групата да слушаме някакъв оркестър , който изпълнява прочутите виенски валсове, но стана така, че се изгубихме двама с из града. Тогава той каза да се върнем в хотела. Вземахме едно такси и се върнахме. Тогава той каза хайде да се поразходим из улиците покрай хотела. Разхождахме се дълго време по улиците, когато по едно време той ми каза: = "Слушай, ти нямаш нито апартамент, нито кола в България какъв смисъл има да се връщаме в България, хайде да избягаме, да останем тук. Я гледай , колко е хубаво тук, за няколко месеца ще си оправим живота." След това отидохме в хотела. Той ми каза да си преместя багажа при него, за да сме заедно и аз си пренесох багажа.

Пропуснах нещо: когато на улицата той ми предложи да останем в Австрия аз най лековерно се съгласих с него, без да се замислям за последствията и казах най-лековерно "да". Тогава той се засмя и каза = "Ето ми ръката". Като си подаде ръката аз му подадох своята и с това един вид склчихме съюз. Отидохме в хотела и той взе да ми разправя за своите планове. Отвори си куфара и ми показа, много литература носеше. Или тази литература се състоеше от : немски речници-разговорници и много учебници по физкултура и спорт, тъй като той е завършил ВИФ "Г.Димитров". В куфара му имаше още дрехи и две бутилки коняк "Цлиска" и две бутилки мастика. Той извади бутилка коняк и взехме да пием. Само че той целуваше шишето, а аз се наливах. Тогава той взе да ми разправя за своите планове. Каза, че ще отидем в Канада, тъй като спорта там не бил още добре развит. Той щял да вземе да тренира

някои отбор по волейбол, щял да ме вземе с него или както той казваше "чантите с екипа да носиш пак ще си добре, защото в Канада плащали по много пари". И аз се съгласих да тръгна с него под влиянието на заблудата и алкохола. Сутринта станяхме и той каза "Вземаме си куфарите и изчезваме". Тогавя аз му казах "А бе че да знам да тръгваме ли?" Тогавя той каза: "— Ами как? Тръгваме. Връщане няма. Знаеш ли, че ако се върнем в България и научат какво сме си говорили и какви замисли сме имали ще ни вкарет в държавна сигурност и там ще ни строят кокалите от бой и ще откачат по 5 години затвор!" И тогавя аз тръгнах с него. Групата отиваше за автобуса, а ние заминахме да търсим полицията. Вървах с него и си мислех къде отивам, какво е лошо на България та да бягам оттам. Въпреки тези мисли аз вървах с него неznam защо от страха при завръщането ли, от какво и аз немога да си обясня. На една улица той спря такси и ни закара в полицията. Влязохме в полицията. Там ни посрешнаха много културно. Полицаяте ни попитаха за какво сме дошли. По право попитаха него, защото той знаеше малко немски. Поговориха си малко и тогавя *не* ми каза, че е казал на полицаяте, че сме туристи от България и че искаме политическо убежище. Полицаяте ни вземаха паспортите и писаха нещо на пишеша машина. След около един час дойдоха двама полицая и ни пребраха с една полицейска лека кола и ни закараха в една голяма сграда във вид на четириъгълник. Вкараха ни на втория етаж. Там ни прие един мъж на около 50 години, с очила и гола глава. Там заверихме един поляк лекар и един българин на 56 години, който каза, че е от София, казва се *не*. След малко извикаха *не* на разпит. След около 30 минути *не* ме извика и влязохме в стаята, където беше мъжът с очилата, който ни прие първоначално. Предложи ми стол, сам, но седна зад една пишеша машина. *не* служеше като преводач. Разпита се състоеше в следното: Пита ме за трите имена, дата на раждане, семейно положение, професия, имената на майката и баща ми, адреса на който съм живял в България, на коя дата съм пристигнал в Австрия, колко съм висок и характерни белези. След всичко това дойдоха двама полицая и ни прибраха. Долу на двора ни чекаше една затворническа каминетка. Вкараха ни вътре и ни закличиха и колата тръгна. Пътувахме около 1 час. Влязохме с колата в някакъв голям двор с две големи сгради и няколко малки. Колата ни стовари пред една масивна врата. Поли-

цаите ни поведоха нагоре по стълбицата. На третия етаж без да броим партера спряхме, единият от полицаите позвъни, щракна ключ, вратата се отвори и излязоха двама въоръжени, с голям калибър пистолети полицаи. Вкараха ни в една голяма стая. Вътре имаше телевизор, една дълга маса и около 20 стола. Там заварихме двама унгарци мъж и жена. След малко започнаха да ни извикват за снемане на отпечатъци и описание. Най-обидното беше когато ме накараха да си отворя устата, за да ми видят зъбите като на говецо. След като свърши всичко това ни раздадоха чаршафи, одеала и прибори за хранене и по една малка пластмасова чанта с бръснарски прибори. Всичко това беше под всякаква критика. Вкараха ни в една голяма стая, в която имаше 16 железни легла. И до тук свършиха моите илюзии. Номера на стаята беше -95. Навсякъде цареше мръсотия и нищета. Там този своеобразен затвор наричаха карантина. В тази карантина държат от 14 дни до два месеца. В карантината заварихме един българин. Когато го запитам как се казва и откъде е той ми каза, че се казва Цецо и че е от Видин, женен, с две деца. Той каза, че е избягал от България по много сложен начин, а именно: Преплувал е Дунава и се озовал в Румания, след това е преплувал обратно Дунава и се озовал в Югославия и от Югославия през Марибор се озовал в Австрия. На третия ден след пристигането ни заведоха на лекар, без обаче да ни прегледат. На осмия ден извикаха , след това мен на разпит в стая номер 108. Разпита водеше един сърбин, рус, с очила голям диоптър, на около 40 години. Разпита се състоеше в следното: трите имена, коя година съм тръгнал на училище, кога съм завършил, къде и от кога до кога съм работил, каква професия имам, семейно положение, името на жена ми адреса на който живее, адреса на който съм живял в България. От коя до коя година съм бил войник и какво звание съм имал в армията, къде искам да замина. След това сърбина си замина. Още с пристигането си в лагера аз вече съжалявах защо съм направил тази непростима глупост. Искан веднага да се върна в България, но това беше невъзможно, защото винаги ни държаха под ключ и ни охраняваха. Оставаше само едно - да чакам да ме пуснат и като ме пуснат веднага да избягам от лагера и да помоля за съдействие българското посолство. Стоях там и се проклинах хиляди пъти за глупостта , която бях извършил, мислех си: "защо ми трябваше, какво лошо ми беше в България. Имах хубава и добре платена работа

всички ме уважаваха. Ползвах се с доверието на всички. Разкайвах се, плачеше ми се от мъка, но неможах да се сърдя на никого, защото си бях сам аз виновен. Едва тогава разбрах колко много бях загубил. Бях загубил родината си, бях загубил всичко. Кой бях аз там? — никой. Там ни наричаха с всякакъв вид имена: бандити, шпиони, свине и още много други обидни имена, и още първия ден реших при първа възможност ще избягам и ще отида в българското посолство и ще помоля другарите от посолството да ми помогнат да се върна в България и да си понеса наказанието, което съм заслужил.

На четиринадесетия ден ни свалиха с _____ в свободния лагер — "Фрай"-лагер. Настаниха ни на втория етаж. След слизането в т.н. свободен лагер ни заведеха в администрацията. Там ни дадоха лагер картите. Тази карта представлява нещо като пропуск, с който може да се излезе от лагера. След това _____ ме заведе в една помощна организация, която се намира в лагера. Тази организация се нарича "Толстой", както целия лагер тъй и тя се финансира от САЩ. Там ни прие един около 50 г.рус мъж, който ни каза, че е поляк по народност. Той се отнесе с нас много вежливо и лукаво. Той разговаряше предимно с _____ знаеше малко немски. Този поляк ни даде и на двамата по два формуляра, които трябваше да попълним и да ги занесем на другия ден във Виена на някакъв адрес, който той даде и на двамата ни на отделни листове, на които беше записал и телефонния си номер. Този лист с адреса формулярите и други документи, които бях събрал предадох в нашето посолство във Виена на консул Георгиев. След получаването на тези формуляри _____ отиде в помещението и се зае веднага да ги попълва. Тези формуляри бяха американски, но с български текст. Този поляк даде инструкции как да се попълнят тези формуляри. Трябваше да се попълни собственоръчно на български. На една от графите трябваше да се опишат причините поради които лицето е избягало от дадената страна. Полякът казал на _____ (казвам казал, защото той разговаряше с него на немски, след това _____ ми каза), че трябвало да пишем на тази графа, че в България съм преследван от комунистите заради моите убеждения и идеи и че мразя и презирам комунистите. Тогава аз си казах: "Аз няма да попълвам тези формуляри, първо — защото нямам никакви намерения да ходя на разпит на този адрес, а този адрес предполагам беше на американското посолство и второ: аз в България си живея"

добре. Никой и никога не ме е преследвал. Това, че аз не попълних тези формуляри направи впечатление на . Тогава той ме попита защо не ги попълвам. Аз казах, че ще си помисля малко и след това ще ги попълня. Сутринта той ме попита дали съм ги попълнил, аз му казах, че съм ги попълнил. Този разговор го водихме във влака за Виена. На този адрес, който ни даде поляка трябваше да бъдем в девет часа. Когато пристигнахме във Виена , той подразбра, че аз имам някакво друго намерение, а не да ходя с него на разпит. Тогава той ми каза: "Ти май се двоумиш нещо?". Тогава аз му казах, че не ми се ходи в САЩ, защото е много далеко и че предпочитам да замина нелегално в Швеция, но това ще му кажа вечерта в лагера, а сега той да отиде сам пък аз ще се разходя малко из Виена и ще си помисля. Тогава той ми каза: "Добре, както искаш. Да не кажеш после, че аз съм те замъкнал в САЩ". Той замина на разпит , а аз останах на улицата да размислявам. Беше студено и аз отидох на кино. Не разбира се да гледам филми, а да постоя два часа на топло. Стоях в киното и си обляках главата какво да правя и накрая реших — каквото ще да става връщам се за България. Обикалях дълго време из Виена гладен, премерзнал, отчаян и с едничното желание да се върна час по-скоро в България. Разбира се изпитвах известен страх. Не знаех обаче къде е българското посолство, обикалях дълго време дано го срещна, дано го намеря случайно, а не можех и да питам , защото не знаех немски. След това вземах едно такси. Казах на шофьора "Консул България" и той ме закара до посолството. Пред посолството стоях около 1 час, защото изпитвах известен страх как ще ме приемат , и накрая реших и влязох, като си казах "всяка осъзната грешка или престъпление се има в предвид от българското правосъдие. Ще изтърпя предвиденото наказание и след това с дела ще докажа, че заслужавам и аз да бъда отново добър гражданин на България". В посолството на България ме въведе един другар от посолството. Беше много любезен към мен макар аз с нищо да не заслужавах това. Този другар извика консула Георгиев. Той също ме прие много любезно, успокои ме и ми каза да не се страхувам от нищо и че всичко ще се оправи. Дадох необходимите показания и отговорих на всички негови въпроси. На него представих всички документи и сведения, които бях събирал в лагера. Изпаднах в умиление, когато консул Георгиев нареди на

211
7.

двама служители да отидат заедно с мене на гарата и да ми купят билет за влака за същата вечер. Купиха ми храна, дадоха ми цигари и ми пожелаха приятно пътуване. Отнесоха се с мене като с равен макар аз да не заслужавах това. В 22.20 часа потеглих за България с влака. Във влака се запознах с една българка, която също си отиваше за България. В София пристигнахме в 24.00 часа. Стояхме с тази българка на гарата до 6 часа и в 6.10 часа вземахме влака за Варна. Аз нямах никакви пари. Тя ми взема билет до Левски. На гара Левски слязохме, тя си замина за Свищов, а аз за Севлиево. В гр. Севлиево пристигнах в 16 часа. Отидох си в дома. Когато жена ми ме видя заплака от радост. Горката, колко много мъка и бях причинил и въпреки всичко тя ми се радваше. Пренощувах в нас и днес дойдох при вас другари от МВР да се разкажа и да ви кажа, че жестоко се лъже този, който мечтае за запада. И сега когато изпитам всичко това мене не може никой и по никакъв начин да ме убеди че на запад се живее охолно и по-добре отколкото в България. А сега искам чрез вас да изкажа искрена благодарност на служителите и лично на консула Георгиев за това, че ми помогнаха да се върна отново в родината си.

А сега искам да дам някои данни за емигрантския лагер "Траескирхен" във Виена:

Лагера "Траескирхен" във Виена се намира на 20-25 км от Виена по пътя за гр. Баден. Лагера представлява една огромна площ заградена с желязна ограда. Лагеристите се намират в една голяма четириетажна сграда. Тази сграда е построена под формата на буквата "П". В тази масивна сграда на третия етаж без да се брои партера се помещава карантината. Лагеристите, които се помещават там се държат от 14 дни до два месеца т.е. те са винаги заключени. Охраняват се от двама, а понякога и от трима полицаи. Този трети етаж има пет спални помещения под следните номера 88, 89, 91, 93, 95 - тези помещения са подредени от едната страна на коридора. Има и една омивалня на същия ред на вратата е записан номер 90. На тясната страна на коридора откъм вратата за влизане отвън се намират четири стаи. Първата е на началника на карантината. Началника на карантината доколкото знам аз е австриец или немец. Той е висок, пълен, носи очила със златни или позлатени рамки. Той е на около 45 години. Другата стая до тази на началника е на охраната. Другата стая до тази на охраната е една голяма стая, която служи за

приемна на новите емигранти. В нея има и телевизор и дълга маса и около 20-25 стола. На стената има закачен кръст с разпятие. В дъното на това късо крило се намира едно късо коридорче, в него има тоалетна за администрацията и полиците. В дъното на това късо коридорче има врата през която се влиза в склада. В този склад държат одеяла, чаршафи, прибори за хранене и гардеробчета. Има също и много кашони в които не знам какво има. Когато се влиза в склада от лявата страна има бюро, което е на н-к склад. На бюрото има телефон-чер. Според моите предположения склада се държи от една жена, на около 50 г. Тя по народност е или унгарка или сърбойка. Тя също носи очила. От другата страна на коридора е входната врата. След нея следват четири или пет прозореца. След прозорците се намират в едно и също помещение втората умивалня и тоалетните. След това до дъното на коридора има само прозорци. В дъното на коридора откъм спалните помещения има две заключени врати. Не знам какво има там. Това е за карантината.

Втори етаж:

На втория етаж се намират спалните помещения на свободния лагер. Това са спални помещения за мъжете. Българите се намират в стая № 65. Докато бях аз в лагера в тази стая бяхме тринадесет българи и един македонец.

146

Първи етаж: на първия етаж живеят и още двама българи които не съм виждал. На първия етаж се намират семейните стаи. Там се намира и едно българско семейство имат дъщеря на около 10 г. живее при тях и са ст София. Срещу страдата на емигрантите се намира административната сграда. На първия етаж се намира рентгена и някои канцеларии. На втория етаж се намират помощните организации "Голстой", БСС, и "Каритас" е католическа организация

На третия се намира началника на целия лагер и други канцеларии, между двете сгради има построена черна дървена барака , в нея има телевизор и тенис маса. До административната сграда се намират и семейните бараки. Близко до портала се намират две по-малки сгради. Едната е до самия портал. Тя служи за жилище на някакви араби или чилийци. Другата сграда служи за канцеларии на различни служби. Там се помещава и службата за издаване на лагер картите. Сградата е боядисана в червено. В тази служба работи като преводачка и една българка. Тя е на около 22-24 години, средна на ръст, симпатична, с изросена коса. Говори английски. Възбегала е от България преди три месеца. Портала се състои от следното: на портала няма врати. Има бариера, която се вдига и сменя от постройката на полиците автоматично. Постройката на полиците се състои от една стая разделена на две. В крайния квартал откъм града има църква. Целия лагер е ограден от масивна ограда от железни заострени отгоре пръти. А сега за храната в лагера: закуска се дава в 6 часа сутринта за карантината и седем за свободния лагер. Тези от карантината закусват по стаята където спят, а свободните може в стаята може и в столовата. Закуската е еднаква за всеки ден — тя е кафе и хляб.

Обед — тези от карантината се хранят в 11 часа като ги карат полиците в столовата. Обяда се състои обикновено от супа от жито или макарони, второто е обикновено едно малко парче месо, картофи, макарони и черен кисел хляб.

Вечерята се състои от картофи, макарони, фасул, смлян на каша, зеле и понякога малко наденица . За десерт дават винаги една ябълка и една круша. В събота и неделя за вечеря дават сух пакет. Пакета съдържа обикновено 1 бр. яйце, малко извара, понякога колбас и неизменните ябълка и круша. С две думи храната в лагера не струва . Храна се дава безплатно само в карантината и 14 дена след това в свободния лагер. След това трябва да се плаща и за храна и за квартира. Тези помощни организации дават на седмича по 200 шилинга помощ, 100 шилинга се плаща само за квартира, за храна се плаща повече , но не знам колко.

За настроението на българите в лагера не може да се даде точен отговор. Някои емигранти говорят с недомълвки, че може да се върнат в България. Други вихат, че който се върне в България го свалят още от влака на границата и го арестуват.

Мария
Заркова
Захриева
и сестра
не е от 26

Убиват го на границата или държавна сигурност го измъчва и изтезва да каже за кое разузнаване работи и след това го осъждат на 5 г. затвор. За тия работи разправят

Другите емигранти ги слушат мълчаливо и със страх. А както е известно, че ако една лъжа я повториш 100 пъти тя става истина.

На шестия ден след пристигането си в лагера ми каза: "Хайде да напишем писма на нашите." Аз му казах, че не искам защото не знам какво да им пиша. Тогава той ми каза да напиша следното писмо "Див, със здраве съм". Намирам се във Виена Очаквам да замина за Канада. " Такива писма написах на жена си и родителите си. Когато ние слязохме в свободния лагер в карантината останаха още двама българи и един турчин от Стара Загора.

По всяка вероятност и той ще поиска да се върне в България след като слезе в свободния лагер.

Другия българин според мен е най-важен. Казва се Избягал е през границата 1974 г. Казва че е живял в Швеция. Той дойде в лагера десетина дни след нас с една чехкиня на 18 г. Намерил я бил в Италия в лагер. Вземал я оттам и цяло лято скитали из Европа. По негов думи разбрах, че той за две години не е работил нищо, а разполагал с много пари. На 4.XI казаха в лагера, че е избягал от лагера, защото го търсели. Едни говорят, че го търси Интерпол, други говорят, че го търсила някаква група, която той бил собрал. Търсели го да го убият, затова той избягал.

За верността на горното се подписвам.

8.XI.1976 г.

ПОДПИС: не се чете

Вярно с оригинала, преписа Пенчева

*Венгуската
11 октомври
с/м София*

353

Из архивите на ДС

КРДОПБГДСРСБНА 1
чл. 31, ал. 6
от ЗДРДОПБГДСРСБНА
Дата: 17.04.2019г. Секретар: /109/

М. В. Р.
ПЪРВО ГЛАВНО
УПРАВЛЕНИЕ—ДС
гр. София

Рег. № 1638, е. в. № 247
78 год.

СТР. СЕКРЕТНО!

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

УТВЪРЖДАВАМ,
НАЧАЛНИК ОТДЕЛ IV-ПУ-ДС
Иванов
януари 1978 год.
СОФИЯ

П Л А Н

ОТНОСНО: Работата по об. "ХОТЕЛА" през 1978 год.

I. ОСНОВНА ЗАДАЧА

Създаване предпоставки за събиране на пълна информация за пребиваващите в об. "Хотела" български ИР и използването на същите за провеждане на подривна дейност срещу НРБ.

II. МЕРОПРИЯТИЯ

1. Да се прегледат всички налични материали за об. "Хотела", с цел проверка дали сред администрацията на същия няма лица, подходящи за работа, с оглед оперативно ползуване.

Срок - 28.II.1978 г.

Отг. - Алексиев

2. Да се разработят въпроси за допълнителен разпит на завърналия се ИР _____, с цел получаване допълнителна информация за об. "Хотела".

Срок - 28.II.1978 г.

Отг. - Алексиев

КРДОПБГДСРСБНА 1
чл. 31, ал. 6 от ЗДРДОПБГДСРСБНА
Дата : 17.04.2019г. Секретар : <i>[Signature]</i>

7

2.

3. Да се установят и изучат лицата напоследък сключили брак с австрийски граждани и желаещи да се изселят в Австрия, с оглед вербовка и извеждане на агент под формата на ИП за получаване нова информация по об. "Хотел".

Срок - 30.III.1978 г.

Отг. - Алексиев

4. Да се установи и изучи ИП _____, който по непроверени данни е бивш служител на НМ, понастоящем пребиваващ в об. "Хотела", с оглед проверка на възможностите да бъде ползуван оперативно.

Срок - 30.III.1978 г.

Отг. - Алексиев, Каменов

5. Да се установи и изучи ИП _____, чиято жена (германка от ГДР) по непроверени данни работела като преводачка в об. "Хотела", с оглед евентуално ползуване на случая за набиране на информация по обекта.

Срок - 30.III.1978 г.

Отг. - Алексиев, Каменов

6. Да се подбере и маршрутира подходящ агент за преминаване през об. "Хотела", с цел получаване информация за настоящето положение, пребиваващите там български ИП и др.

Срок - 30.VIII.1978 г.

Отг. - Алексиев

7. Да се проверят данните и проведат мероприятия за установяване и изучаване на българката, която работела в об. "Хотел" като преводачка, с цел проверка възможностите за оперативно ползуване на същата.

Срок - 30.IV.1978 г.

Отг. - Алексиев, Каменов

3.

8. На агентурата, ръководена от резидентурата във Виена, да се постави задача за прихващане на сигнали за пребиваване в нашата страна на ИР и чужди граждани, пристигнали за организиране извеждане на българи или провеждане на друга подривна дейност, като получената контраразузнавателна информация своевременно се съобщава на контраразузнавателните подразделения.

Срок - постоянен

Отг. - Каменов, Алексиев

ПРЕДЛАГА,

КАПИТАН Коту

СЪГЛАСЕН,

ЗАМ.Н-К ОТДЕЛ РУ-ПГУ-ДС
ПОЛКОВНИК ДимитровОтпечатано в 1 екз.

№ 1 -

Изпълнител: 04/17136

Написала: ЛР - 990

27.I.1978 г.

Министерски съвет на ГДР
М-во на Държавната сигурност

Берлин, 23.04.1979 год.
В/401/79

СТРОГО СЕКРЕТНО!

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

От западните съобщения на пресата произлиза, че понастоящем Австрия се предпочита от така наречените "емигранти" или "търсещи политическо убежище" от социалистическите страни или от страните на третия свят, като страна за убежище /приют/.

Досега по неофициални данни произлиза, че предимно граждани на СР Румъния, НР Унгария, НР България, СФРЮ и незначителна част граждани от СССР "уж" по политически мотиви молят за убежище в Австрия. В рамките на обработването на цялостните случаи на политическо убежище в Австрия беше установено, че този проблем се обработва централно от Федералното Министерство на вътрешните работи във Виена.

За гарантиране гладко обработване на делата за политическа убежище, службите за сигурност на федералните области на Австрия предоставят на разположение служители, които временно ще бъдат подчинени на Федералното министерство на вътрешните работи. Тези служители ще бъдат включени в работата по реализиране/изпълнение/ на задачи по транспортирането и съпровождането.

Очевидно извън това Федеративното М-во на вътрешните работи разполага с нему подчинен орган, който се занимава изключително с транспортирането на така наречените емигранти в лагера за бегълци "Трайскирхен" и вероятно се занимават с възложени задачи от австрийската служба за сигурност. Обаче не е изключено извън това органът да отговаря в абсега на дирекцията за сигурност при федералната област "Долна Австрия" - отделението занимаващо се с уреждане политическо убежище, което принадлежи към лагера за бегълци "Трайскирхен", като следствие могат да се направят следните изводи:

- Към федеративното М-во на вътрешните работи има подчинен орган, който се занимава с вече споменатите транспортни задачи.

- Наличие на данни за лагера за бегълци "Трайскирхен"
- Начин за постъпване при искания от криминални служители при Федералната криминална полицейска дирекция чрез Федералното М-во на вътрешните работи .

- Досега известните по име служители на федералната област Австрия, които временно са подчинени на Федералното М-во на вътрешните работи.

1. В рамките на оперативната работа е установен във Виена орган, който се занимава с транспортиране, респективно съпровождане на така наречените "емигранти". Органът е подчинен директно на Федералното М-во на вътрешните работи. Неговата вероятна структура се състои от диспечерска централа и всеобхватен автопарк. Този орган има задачата да транспортира влезлите в Австрия така наречени "емигранти" до лагера за бегълци "Трайскирхен" и вероятно до други служби във Виена, при които може би се касае за поставени въпроси от австрийските органи за сигурност. Има вероятност, че данни на диспечерската централа за пристигането на така наречените "емигранти" да са получени от поделения и въз основа на това централата да координира тяхните транспортни средства.

Досега станаха известни следните изходни точки на транспорта:

- Гара Виена
- Летище Швехат при Виена
- Мархеч /област държавната граница Австрия-ЧССР/
- Хоенау /област държавната граница Австрия-ЧССР/

Чрез подвижни сили по указание на диспечерската централа се отива до тези пунктове и се вземат там намиращите се емигранти. За транспорт на хора при това се използват рейсове и товарни коли. При транспортирането вероятно са указани предписаните пътища за пътуване с пунктове за съобщения. При тези пунктове получават инструкции подвижните сили за по-нататъшен транспорт респективно пунктовете за които трябва да отидат.

Във връзка с това изглежда заслужава интерес, че определени емигранти не се транспортират от този орган в лагера "Трайскирхен". Тези лица не трябва да се опознават и се закарват в служби съответно в организация с наименование

При тези лица се касае вероятно за емигранти, които изглеждат на противниковите сили като особено важни. Не е изключено, че при " 4 се касае за служба на австрийските органи за сигур-

ност, съответно служба, която действа заедно с тези органи.

Съобразно с наличните данни дневно се транспортират около 50-70 души в лагера "Трайскирхен". Транспорта следва както вече посочих с рейсове и товарни коли.

Установени са следните полицейски номера за извозване на хора:

5245,	50433,	5500
6519,	436702	42529
42539,	70495,	242539
616029,	658132,	
770118,	770129,	770148
770260,	770418,	770490
770549,	770552,	770553
770717,	770745,	770792
770793,	770794,	770795

За извозване на багаж:

42539,	242539,	616029
658132	777418	

По правило ежедневно има три пътувания от посочените изходни пунктове в лагера "Трайскирхен"

7.30 до 8.00 ч.

11.30 до 12.30 ч.

19.30 до 20.30 ч.

При това установените транспортни средства са предимно от гара Виена до Трайскирхен. В селищата Мархеч и Хоенау вероятно пътуват отделения. Тъй като в близост до тези селища няма входни изходни пунктове /ГКШ/ за ЧССР, не е изключено, че чрез о.д. орган да се закарват хора, които са преминали незаконно границата в лагера "Трайскирхен".

2. ДАННИ ЗА ЛАГЕРА "ТРАЙСКИРХЕН"

Двеста и двадесет хиляди квадратни метровата територия на лагера се намира на периферията на града Трайскирхен /около 25 км. южно от Виена/ Според официални съобщения на западната преса през март 1979 год. са задържани около 2000 емигранти от 34 националности. Пребиваването на тези лица в лагера "Трайскирхен" възлиза около 7-8 седмици. След което получават документи на ръка. С тези документи след това отпътуват предимно в другите западни държави или за отвъд атлантическите страни /Америка/

За да се избегне продължителното пребиваване в лагера "Трайскирхен" много емигранти бягат от лагера и след това правят опити да преминат незаконно в ГФР. Въз основа на съществуващият наречен договор за принудително прашане на хора между ГФР и Австрия преминалите незаконно австрийско-немската /ГФР/ граница се връщат отново в лагера "Трайскирхен"

3. В рамките на изпълнението на задачите, които дадат резултат за Федералното М-во на външните работи от случаите на емиграция се взимат от служителите на криминалната полиция на федералните области. Чрез Федералното М-во на външните работи се предава писмена поръчка задачи за командировка служители на областните дирекции на криминалната полиция. Въз основа на това областните дирекции на криминалната полиция са задължени да посочат поименно съответния брой служители и да ги подчинат на Федералното М-во на външните работи. Необходимите документи се съставят чрез Федералното М-во на външните работи.

Тези служители след подчиняването им на Федералното М-во на външните работи осъществяват съпровождането и сигурността на така наречения емигрантски транспорт, който излиза през местата със задачи на началния орган. Така примерно придружават транспорта от този вид по железницата от Залцбург до Виена. Тъй като Залцбург е на границата с ГФР не е изключено, че при този транспорт да се касае за посочените в точка втора отвеждания в рамките на посочения "договор за принудително отвеждане"

4. Станалите известни криминални служители на криминалната полицейска дирекция Залцбург, които до сега бяха временно подчинени на Федералното М-во на външните работи.

ИМЕ

ДЪЛЖНОСТ

КРДОПБГДСРСЪНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСЪНА

Ирещал: Кузман аз
Ирещал: Стефанов
Ирещал: 1981r

Лагерът в Трейскирхен е разположен в един голям кестенов парк на около 300м. от спирката на локал бана/железницата до Баден/.Зградата се вижда от далеч, тъй като е най-високата в цялата местност .Около нея се намират още няколко значително по-малки постройките предназначени предимно за работни помещения на персонала.По време на австроунгарската империя този комплекс е бил кадетско училище, а през 50-е години там се били разквартирувани съветските окупационни войски .

Целият терен е заграден с висока желязна ограда а в задната част ,където се намира паркът-със зид.Единственият вход е главният портал,който излиза на Оге Гьокнер шосе.Там има бариера ,която се управлява от денонощно дежурящ полицей-жандармерист,който седи в наблюдателна кабина намираща се непосредствено до бариерата.Почти долепена до портала е едноетажната зграда на управлението на лагера.Там се намира също и лагерната каса.Това управление се занимава с всички административни въпроси,настаняване на новопостъпили емигранти,издаване на карти за храна ,поддръжане и почистване на комплекса и изплащане на хонорари и заплати. Шеф на лагерното управление е Клормен/мъж на около 40 години,висок,тъмнокестенав с брада/.Следващата зграда е най-високата.Там се намират:пертер-кухня и столове за целия лагер.Персоналът се състои предимно от жени и то унгарки-лагеристи.В дясното крило има и едно помещение,където в неделите се извършва католическа ~~миса~~ литургия,както и "спасяване на души".На първия и втория етаж живеят мъже-лагеристи без семейства но само от социалистическите страни.До 1979 г.тамите бяха големи и мъжеха да поберат в случай на нужда до около 50 човека,а в момента са преградени на по 3-4 малки стаички за по 5-10 души.В едно помещение живеят хора от само една националност.Българите се намират в северозападното крило и помешават 3 стаи- 2 за по 10 души и 1 за около 5 човека/всички са на втория етаж/.На третия етаж се намира т.н. карантин,където всеки новопостъпил емигрант престоява няколко дни след първия полицейски разпит и чак след това преминава в свободния лагер. В мазето се намира централното утопление за целия лагер.Семействата както и самостоятелните жени живеят дълги,двуетажни постройките,както и в дървени бараки за няколко семейства /тип скандинавско бунгало/.В подобни постройките живеят също емигранти и изселници от неосоциалистическите страни/араби,индуси,пакистанци,сирийци,чилийци и различни представители от третия свят/.Непосредствено до кестеновия парк се довър

шва новопостроена, много хубава на външен вид зграда, която до пролетта ще бъде пусната в употреба и по всяка вероятност ще бъде предназначена за семейства, тъй като лагерът вече е прекалено малък и има остра нужда от много нови помещения. Този проблем се решава в момента по следния начин: министерството на вътрешните работи е сключило наемателски договор с множество пенсионери и хотелчещите пренесени из цяла ниска Австрия. Там са настанени ~~всички~~ голяма част от семейства, т.н. "годеници", както и близки роднини/напр. братя/. Такива пенсионери има в местностите: Бад Кройцен, Талхам, Ибс-Хипинг, Килм, Гросинг и др. Във Виена има също разквартирувани поляци в пенсион "Белария" в 7-и бецирк.

В двора на лагера има разпръснати още няколко малки едноетажни згради, предимно складови помещения. По-интересните от тях са арбайтсамта/в същото помещение има пощенски клон, който работи само в определени часове/, поликлиниката /двуетажна къща построена в английски стил-червени, фугирани тухли/. При по-тежки заболявания пациента се изпраща в болницата в Баден.

Най-важното по своята функция здание е двуетажно и централно разположено. Пъртер-дясно крило, рентгенов кабинет, а в лявото се намира отделът за регистрация и по-нататъшна емиграция в САЩ, Канада и Австралия. Постоянен персонал представляват: Баер/шеф по регистрирането и по-нататъшните преговори с изселническите ~~и~~ легации/, Кремер/издаване на паспорти и организиране на самолетни, емиграционни транспорти/. И двамата имат титлата "правителствен съветник". Мазаревич/австриец/ е дясната ръка на Кремер. Освен гореизброените там работят още 4 секретарки или в картотеката, или където са необходими. Останалият персонал не е австрийски и се дели на държавни чиновници и лица работещи на хонорар. Чиновници: Костин/румънка от немски произход/, се занимава с преговори с легациите, уговаряне на термини за интервюта/с Австралия, Канада и САЩ/както и с организиране на превози за далечно живущите из различните пенсионери/средно на около 100 км. отдалечени от Виена/. Тя е дясната ръка на Баер. Себо е унгарка на средна възраст и се намира в същата стая/№3/както и Костин. Там се намират и двете преводачки/на хонорар/от румънски. Те са около 23 годишни и по всяка вероятност произхождат от смесени бракове, но са родени в Австрия. В следващата стая/№2/ работи на постоянна работа преводачката Ядвига Щайнер/около 40 годишна, омъжена за австриец, 12 год. в Австрия/. С нея

24

зедно, но в различни дни на седмицата, работят още две полякини на хонорар. Те се казват по мъж Ортнер и Виднер, между 25 и 30 год., омъжени за австрийци, от института за преводачи във Виена. В стая №1 работят: Светава Мюлер, чехкиня на шатна работа, от 8 год. емигрантка и Людмила, също чехкиня, 12 год. в Австрия, работеща на хонорар. И двете са омъжени за австрийци. В стая №4 работят Дона Марк, /баща български македонец, майка чехкиня, от 12 год. в емиграция, завършила преводаческия институт във Виена, мъж австиец/и Константин Брадваров, българин от София, от 6 год. емигрант. Освен гореизброените в този отдел работи още Бинар, чехски дисидент от групата на Павел Кохоут и Вацлав Хавел. Той е на около 40 год., риж, луничав и носи брада. Неговата работа е отписване на емигриралите в други континенти от лагера. На първия етаж се намират помещенията на държавна сигурност. Там се провеждат разпитите въз основа на които се дава или отказва политически азил. Тези помещения заемат целия първи етаж и са непълно недостъпни за външни лица. Те са филиал на дирекцията на държавна сигурност в Баден, но са под ведомството на виенското министерство на вътрешните работи. Шеф на този филиал е груповият инспектор Тойшл. Целият този секретен отдел сътрудничи тясно с фонда за бегълци на ООН, защото женеvската конвенция от 1951 год. е дело на ООН-то. Шеф на този хибриден отдел във Виена е Кричек/мин. съвет по емигр. въпроси/. Неговият подчинен Фуниок завежда личния състав на лагера, а Табачков се води като консултант по въпросите с бегълците и минава за специалист по българските въпроси.

На втория и последен етаж се намират помощните организации, които поемат разноските на емигрантите /самолет, хотел и джобни пари/ тук и в началото отвъд океана. Те са предимно религиозни организации и тяхната помощ е безвъзмездна. Техният брой е 6, по-важните от които са: ВЩ, Каритас, толстой, ИРЦА. На същия етаж се намират помещения на австралийската и канадската мисии /консулите идват всеки вторник и четвъртък за разговори от информационен характер/, както и помещения за курсове по английски език /лекторката и възрастна чехкиня живяла много дълго в САЩ и сега се е установила за винаги в Европа/.

Персоналът на помощните организации се състои от хора владеещи езиките на народите от социалистическите страни; те често изпълняват и духовни функции в съответните религиозни организации. Тяхната възраст е около 50 и нагоре.

Когато един емигрант постъпи в лагера, той отива директно в карантината, там става първото полицейско интервю/разпит/в което той трябва с най-големи подробности да разкаже как, кога и къде е преминал границата/съотв.границите/, и подбудите да напусне родината си. След няколко дни той бива преместен в свободния лагер, като най-напред получава от лагерното управление пропуск/цветна снимка, двете имена, дате на раждане и дате на постъпване в лагера/. Този пропуск той трябва да показва при всяко влизане и излизане от лагера на дежурния полицаи при портала. На гърба на тази т.н. "лагер карта" пише, че тя служи за документ за установяване на самоличност само в рамките на лагера. Отделът за регистрация получава същевременно списъка на пуснатите от карантината. Преводачите извършват регистрирането, както и попълването на документите за Австралия, Канада и САЩ. Регистрационните формуляри съдържат такива подробности от биографията на съотв. лице, че представляват почти точно копие на неговото досие в полицията/в последното има допълнително зетворническа, триперспективна снимка на съотв. лице, както и отпечетъци от пръстите му/. След това в него го изпращат на фотограф, където снимките служат за паспорт/азил или др./и 4 бр. се залепват на формулярите за емиграция отвъд океана. Фотографското стелие се намира в с.Трейскирхен и нарича "фирма Хлас"/това е името на собственика/. То прави на всеки емигрант/включ. децата/ по 12 черно-бели снимки, които не се дават на ръка, а се изпращат един път седмично по куриер до лагера.

В Австралия заминават/ако ги приеме/ около 80% от всички емигранти. За там става сравнително най-лесно и най-бързо/3-4 седмици чекане от подаване на документите до първото интервю/. Канада приема много трудно. За първо интервю там се чака минимум 3 месеца. За САЩ се урежда сравнително по-лесно, но интересът към тази страна е почти изчезнал - за там се кандидатира само около 5% от емигрантите. Европейските страни не взимат никой, който вече е минал през Австрия. Те дават пол.убежище само ако дяденото лице транзитно е присигнало в съотв. държава и е помолило за азил в първите 24 часа от влизането, и то не винаги.

Поляците представляват в момента най-голямата група емигранти в лагера. Само през Трайскирхен минават седмично 150-200 поляци, без да се смятат тези в другите западноевропейски страни или живущите във Виена/последните уреждат своята емиграция частно със съотв. легации/. Тези хора бягат масово ~~или~~ със семействата си, или сами с надеждата да измъкнат близките си след няколко години по линията на червения кръст, или чрез ООН. За отбелязване е, че 90% от поляците не искат за нищо на света политически азил и, че никога не биха емигрирали ако положението в Полша/по техни изказвания/не било по-лошо от това в първата следвоенна година. Повече от новопристигналите са членове на "Солидарност" и са много вълновени от дейността на Веленса, но смятат, че въпреки това от цялата работа няма да излезе нищо, а ще се повтори чехската история от 1968 год.

Втората по големина група са чехите и румънците. Техният брой се увеличава многократно през летните месеци. Унгарците са следващата по големина група и най-малобройната са българите. Югославските и руските бегълци са единични случаи. Бюджетът на лагера в Трайскирхен възлиза на 100 милиона австр. шилинга.

68

18 12

М. В. Р.
ПЪРВО ГЛАВНО
УПРАВЛЕНИЕ—ДС
гр. София

Рег. № 5261, екз. № 1
14 09. 1981 год.

СТРОГО СЕКРЕТНО

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

ДО
НАЧАЛНИКА НА ВГУ-ДС

МВР-ВЪТРО ГЛАВНО У-НИЕ-ДС
Вх. № 27935, 21. СЕП 1981 г.

ИНФОРМАЦИОННО СЪОБЩЕНИЕ

ОТНОСНО: Въпросник, по който се водят разпитите на новопристигнали емигранти в лагера "ТРАЙСКИРХЕН"

По наши данни, разпитите на новопристигналите в лагера "ТРАЙСКИРХЕН" емигранти от всички националности се водели по определен формуляр, който се считал за строго секретен. Изнасянето на попълнен или празен формуляр от стаите на лагерната служба било забранено.

Въпросникът бил оформен като протокол. В горния ляв ъгъл на формуляра бил означен номера на делото, а в десния - печат на лагера "ТРАЙСКИРХЕН", на който било написано: "Отдел за политическо убежище".

Протоколът се изготвял в 5 екземпляра, три от които се изпращали както следва: на австрийските специални служби, на ООН /служба за емигранти/ и на полицията в Баден. Другите два адресата не били известни.

19

2.-

За оперативно ползуване Ви изпращаме копие от възпроизведения въпросник.

ПРИЛОЖЕНИЕ: копие от въпросник

Отпеч. в 2 екз.

№ 1 - ВГУ-ДС

№ 2 - КД

Доразмн. в 2 екз.

№ 3 - 06 упр.ДС

№ 4 - ОЗП-МВР

~~№ 5~~

Изп.04 1122-8080

Нап. ДС 04-1970

14.IX.1981 г.

ЗАМ.НАЧАЛНИК

ПОЛКОВНИК:

/Тр.Петров/

П Р О Т О К О Л

Аз, долуподписаният /името на разпитвания/ съм предупреден, че на следващите въпроси трябва да отговоря точно и вярно.

1. Име и презиме.
2. Дата на раждане и месторождение.
3. Имена на родителите, моминско име на майката.
4. Семейно положение:
 - женен - кога;
 - разведен - кога.
5. Деца:
 - име и презиме;
 - къде за родени и дата на раждане;
 - къде живеят - адрес.
6. Описание на всички данни на паспорта и нанесените отметки в него.

/в тази точка се прави пълен преглед на паспорта и се регистрират всичките нанесени в него данни и печати, обяснява се кой, кога и къде е издал документа, къде и как се сглагат граничните печати, кога и защо е пътувал в други страни, ако е видно от изходни или входни визи и пр./.
7. Образование:
 - къде, кога и какво е завършил.

8. Професия:
- диплом, научна титла, други документи, удостоверяващи образователния ценз.
9. Несторабота:
- къде е работил /т.е. на колко места/;
- от кога до кога;
- длъжност, ръководител;
- заплата.
10. Къде е живял, от кога до кога, улица и № ...
11. Съден или не:
- ако да - кога, къде и защо.
12. Кога е пристигнал в Австрия, как и къде е влязал на територията.
13. Къде е бил до влизането в лагера.
/подробно обяснение за всеки ден/
14. Военна служба:
- от кога до кога;
- род войска;
- № на поделението;
- град, където е разположено поделението;
- звание получено във войската.
15. Причини за бягството.
/всеки разпитван има право да изложи причините си. На този пункт от разпита служителите на ДС често си подхвърляли един на друг - "сега започва свободното съчинение".

22

3.-

16. За коя страна кандидата желае да замине.

17. Има ли роднини в тая страна и с какво се занимават.

Уведомен съм, че при промяна на адреса ми в Австрия незабавно трябва да уведомя полицията.

ПОДПИС: _____

8537

СТРОГО СЕКРЕТНО

М. В. Р.
ПЪРВО ГЛАВНО
УПРАВЛЕНИЕ—ДС
гр. София

ДО НАЧАЛНИКА НА ВГУ—ДС

КРДОПБГДРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДРСБНА

Рег. № 321, вкл. № А
- 8, 01, 1982 год.

МВР—ВТОРО ГЛАВНО УПРАВЛЕНИЕ—ДС
Вх. № 855 от 13. яну. 1982 г.

И Н Ф О Р М А Ц И Я

ОТНОСНО: Места за настаняване на невъзвръщеници от социалистическите страни в Австрия

По наши данни, австрийските специални служби били затруднени при настаняването и осигуряването на леглова база на емигранти от социалистическите страни и предимно от Полша. Районните полицейски служби задължавали собствениците на малки хотели да приемат и осигуряват пълен пансион на изпращането им със съответни писма емигранти. Плащанията за нощувките и пансиона осигурявали местните клонове на МВР.

Приложено Ви изпращаме поверителен списък на хотели и населени места с които е направена договорка за ползване от емигранти.

ПРИЛОЖЕНИЕ: 28 стр. /фотокопие/

Отпеч. в 2 екз.

№ 1 - ВГУ—ДС

№ 2 - КД

Довозми в 2 екз.

№ 3 - др. Съветник

№ 4 - братските органи
/ПНР, ГДР, УНР, ЧССР/

Изп. 04 11/8480-8069

Нап. ДС 04- 42

8. I. 1982 г.

ЗАМ. НАЧАЛНИК

ГЕН. МАЙОР

/Вл. Тодоров/

М. О. Младенков

30

30 BE

М. В. Р.
ПЪРВО ГЛАВНО
УПРАВЛЕНИЕ—ДС
гр. София
Рег. № 9020, сиз. №
- 8. 06. 1982 год.

СТРОГО СЕКРЕТНО!

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

ДО
НАЧАЛНИКА НА ВГУ - ДС

МВР—ВТОРО ГЛАВНО УПРАВЛЕНИЕ—ДС
Зл. № 18473 от 21. ЮНИ 1982 г.

И Н Ф О Р М А Ц И Я

ОТНОСНО: Данни за емигрантите в Австрия и формалности
по разселването им в други страни

По наши данни, съществува определен ред, по който се изучават и разпределят за разселване в други страни емигранти, намиращи се в лагери в Австрия. Най напред всеки емигрант попълвал информативно-биографичен въпросник, записвал се в организация която ще го предложи на съответните страни за разселване и му се прави рентгенов преглед на белите дробове. По време на регистрацията на емигранта, същият попълвал и формуляри за различните посолства.

За тези, които кандидатствуват за Канада, се изисквало да попълнят два еднакви формуляра на английски или немски език, за всяко лице над 21 годишна възраст. При семейства за мъжа се искат два формуляра, а за жената - един. Децата под 21 г. възраст се вписват в специална графа. До първа среща с канадските представители се чакало почти една година от попълването на документите. Предпочитание се отделяло за тези емигранти, които имат търсени от канадците професии, като: атомни физици, професии свързани с компютри и електроника, микропроцесори, електро-

техници и миньори. Тяхното изтегляне от лагерите ставало по-бързо. По време на срещите си с емигрантите, канадския консул много често заявявал на бездетни семейства, че канадското правителство имало сведения, че същите били оставили в родината си деца (без да има такива). По този начин те били докарвани до отчаяние и си признавали неща от личния живот, които никога в обикновен, служебен разговор не биха споделили. С предпочитание се ползват и тия емигранти, за които има кой да гарантира за тях, в самата Канада – обикновено това са техни роднини, живущи там.

Кандидатите за Австралия попълвали формулярите си на английски език, а поляците на полски. Австралийският формуляр е един за цялото семейство. Австралийците работели в момента много усилено и за разлика от Канада и САЩ, организирали първата среща-интервю с емигрантите в самите лагери, а чести били и случаите, когато и двете срещи се правели там, като за втората било необходимо само присъствието на мъжа, ако кандидатите са семейство. Характерно за австралийският консул е, че по време на срещите си с емигрантите отхвърлял всички кандидати, които не могли да представят документи, с които да докажат своята професия, декларирана във формулярите.

Дания е взела само 25 души емигранти, тежки инвалиди. До момента е известно че:

Норвегия била взела – 100 души глухоними.

Нова Зеландия била взела през 1981 г. 100 души поляци, сами или семейства без деца и се готвела да приеме още толкова .

Швейцария имала намерение да вземе 1000 души поляци.

Холандия имала намерение да вземе емигранти, но до този момент все още не била взела.

Франция щяла да приеме емигранти в случай, че някой гарантирал за даденото лице (емигрант).

ФРГ взимала хора от немски произход (до второ коляно) или такива, чиито бащи примерно са служили във Вермахта по време на Втората световна война. Това са предимно поляци от Силезия или от балтийското крайбрежие.

САЩ били увеличили темпа на работа с емигрантите от полски произход след въвеждането на военно положение в Полша. Организацията "КОРИТАС" набирала полски емигранти по сравнително бърза процедура. Характерно за срещите на американците с емигрантите било, че присъствували преводач, консула от посолството, психолог и служебно лице от ФБР, които задавали въпроси по начин, целящ разкриване на лъжи от страна на емигрантите. Принципно това било подобно на детектора на лъжата. Американците по принцип не се интересували от професии, възраст и т.н., а само от политическите причини за емигриране.

При приемането им, емигрантите съзнателно били дезинформирани относно правата, които получавали като хора имащи вече политическо убежище. Например на въпроса след колко време се получава австрийско гражданство с азил, било отговаряно след 10 г., а в действителност е след $4\frac{1}{2}$ г.

След въвеждането на военно положение в Полша, САЩ са отворили широко вратите си за поляците. Тези, на които през 1981 г. е било отказано, през 1982 г. са написали други молби и са били приети за САЩ. Австрийците през 1981 г. са отказали да дадат политическо убежище на желаещите поляци, а през 1982 г.

няма поляк, на който да му е отказано такова. Дори тия, които им е бил откзан азил, са били разпитани още веднъж, и ако се оказало, че е член на "Солидарност" (а това всички емигранти твърдят), то въпросът им се решавал положително.

Организации, занимаващи се с разпределението на емигранти за разселване от лагери в Австрия в трети страни са:

1) ICM (Intergovernmental Committee for Migration) със седалище в Женева, централа в Ню Йорк, шеф е Kartey. През декември 1981 г. същият е бил в Австрия и е организирал експресната акция за приемане емигранти за САЩ чрез Koritas. Той е организирал също така движението на автобус пригоден за **рекламна** информация и курсове по английски език. Автобусът се е движел от пансион до пансион за да осъществява връзка с емигрантите.

Отговорник за Австрия е Ван Вербене, отговорник за лагера Трайскирхен е Дворжак, владеещ немски, английски, френски, унгарски и сърбохърватски. Същият имал звание "оперативен служител." Служил е дълги години във Филипините, а от две години поради напреднала възраст (около 65) е на работа в Австрия.

ICM е главната организация, която се занимава с посредничество и транспорт на емигрантите, а също така с пропаганда и разяснителна дейност. Тя осигурява финансовите средства за другите организации, с изключение на организацията "Koritas" която има и свой втори религиозен фонд. ICM е основана заедно с Женевската конвенция през 1951г., има дипломатически статут, независима е от ООН или от коя да е страна, с изключение на САЩ, тъй като е чисто американска организация. Въпреки, че официално-

то седалище на организацията е в Швейцария, на практика то е в Ню Йорк. От там се изработват и финансират всички операции на ICM за снабдяване на дадена страна с необходимите и специалисти според наличния контингент емигранти. За тази цел организацията има справочници с всички възможни професии, кратко описание за същността на работата и кодов номер. При записване на кандидата в картата със снимка на лицето, се пише за по-кратко само кодовия номер, а останалото се урежда със страната, която се нуждае от такъв специалист. Докато подчинените помощни организации се занимават само с работа по емигрирането до САЩ, Канада или Австралия, то ICM е в делови връзки и с някои латиноамерикански страни като Чили, Венецуела, а така също и с Южноафриканския съюз. С последния отношенията са по-особени, тъй като е известно отрицателното отношение на почти всички страни спрямо политиката на апартейд на южноафриканското правителство. По тази причина, всички формалности се уреждат в пълна тайна с южноафриканското посолство, като на никакви документи не фигурира името Южноафрикански съюз. Същото важало и за австрийското министерство на вътрешните работи. На няколко служебни лица от емигрантски лагери било наредено при обработване на документи на емигранти за Южноафриканския съюз да не пишат неговото име, а това на друга страна, за да не бъде обвинявана Австрия, че снабдявала с войници Южноафриканския съюз.

2) IRC (International Rescue Committee)

с отговорничка Мерин Фламберс.

3) PAIRC (Polish American international Refugee Committee) с началник Балко.

4) AFCR (American Fond for Czechoslovakian Refugees) с началник Mezek, генералски син,

един от подписалите "Харта" 77.

5) Tolstoi Fondation специализирана за САЩ и Канада.

6) WCC (World Council of Churches) - началник е Велагич.

7) CANTAS - шеф във Виена бил Тонко, а в "Трайскирхен" - Беба Кеглевич (работи в "Коритас" от 26 години, югославянка, говори добре чешки).

Според статистическите данни, броя на емигрантите в Австрия надхвърлял 35 000, от които най-много се намирили в лагера "Трайскирхен".

През 1981 г. от приетите в лагерите емигранти, над 30 000 са поляци.

Известно е, че в някои от приемащите страни са били разселени следния брой емигранти:

1) САЩ са приели за периода 1.10.1980 г. до 30.09.1981 г. 6 900 души.

2) Канада е приела за периода 1.10.1980 г. до 30.09.1981 г. 3 300 души и има план за периода 1.10.1981 г. - 30.09.1982 г. - 6 000 души.

3) Австралия приема всеки месец около 500 души. През 1981 г. през Австрия са емигрирали 9 072 души, от които 3 372 са заминали за САЩ, 2 389 за Канада и 2 741 за Австралия.

Освен от източноевропейските социалистически страни в Австрия към 31.12.1981 г. били регистрирани и емигранти от други

националности: 1 735 от Виетнам и Камбоджа, 102 кюрди от Иран, 516 от Чили, 228 от Аржентина.

Бюджетът на емигрантското движение за 1981 г. било над 700 милиона шилинга.

ПРИЛОЖЕНИЯ: стр.

Отп. в 2 екз.

№ 1 - ВГУ-ДС

№ 2 - КД

Доразмн. в 2 екз.

№ 3 - др. Съветник

№ 4 - полските другари и ЧССР

Изп. 04/478/8124/8080

Нап. ЙН/04-1296

08.06.1982 г.

С о щ и я

ЗАМ. НАЧАЛНИК:

ПОЛКОВНИК

(Тр. Петров)

ДЪРЖАВНА СИГУРНОСТ
И БЕЖАНСКИТЕ ЛАГЕРИ НА ЗАПАД

71

ПГУ
13.8.85 *Смф*

240

Нижеследующее просим передать в Отдел внешней контрразведки управления разведки МВД НРБ

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

41-Б-132/63-85
СОВЕРШЕННО СЕКРЕТНО
Перевод с венгерского

МЗР - I П. УПРАВЛЕНИЕ ДС
Вз. М. 7608

гр. М. Смирнов
Инф. РЗС, VI
20/08/85 Смф

12

Справка

МИНИСТЕРСТВО на ВЪТЪР. РАБОТИ
УЧИНЕ
Бр. № 60-1859 от 13.08.85

Лагерь беженцев в Трайскирхене находится в ведении министерства внутренних дел Австрии и в нем размещаются в основном беженцы из социалистических стран. Сущестующие здесь порядки, система т.н. "карантина", представляют благоприятные условия специальным службам для фильтрации и подбора кандидатов на вербовку агентов.

Данный объект может принять до 1500 человек. Условия жизни в лагере на низком уровне, не отвечают предварительным представлениям попавших в этот лагерь. Эти условия во многих случаях способствуют формированию намерений по возвращению беженцев на родину.

Большие проблемы были у Австрии в связи с волной беженцев из Польши, начавшейся в 1981 году. В лагере не смогли разместить всех, поэтому министерство внутренних дел арендовало павильоны и гостиницы в Вене.

Дальнейшее прибытие польских беженцев намерены ограничить посредством введения обязательных виз.

Большинство членов охраны лагеря на этой работу назначается по дисциплинарным причинам. Поэтому свои обязанности по обеспечению

Из архивите

379

- 5 -

- Mattersburg, Haupstr.3. Hotel Pors /100 чел./
- Königsdorf, Nr.211. гостиница Jaindl /30 чел./
- Heiligenbrunn Nr.16. пансион Krutzler /30 чел./
- Gmünd, гостиница Alfred Botzi /70 чел./
- Gmünd, гостиница Waldriestelben /70 чел./
- Wien, 23. Altmannsdorfer str. 228.
- Wien, 10. Zollergasse.
- Mödling, гостиница Siegler /150 чел./
- Трактир Sarleinbach Jel и гостиница Wagner
- Mödling, Brühler str.51. гостиница Raben.
- Otterthal, гостиница Schabauer Elfriede.
- Edlach, пансион Lindenhof.
- Neuhans an der Tristing.
- Mönchkirchen.
- Heidenreichstein.
- Schrems.
- Eggern.

Кроме вышеизложенного на военном объекте в Götzendorf в 1981 году разместили 200 человек. Для таких же целей использовали казарму артиллеристов в Fedbach 52 и венскую казарму Breitenseer. Министерство внутренних дел для армии перевело деньги за размещение и питание и эти деньги использовали для усовершенствования объектов.

/Сведения получены от надежного источника./

Будапешт, " июля 1985 г.

Приложение № 1Количество беженцев в Австрии

Гражданство	1970.	1974.	1975.	1976.	1977.	1978.
Албания	18	8	21	20	64	66
Болгария	166	102	82	109	105	87
Китай	-	-	-	-	-	-
ГДР	2	7	1	1	5	3
Югославия	151	156	230	108	81	66
Кампучия	-	-	-	83	9	9
Польша	207	202	182	291	538	773
Румыния	156	349	203	203	551	958
СССР	6	5	6	16	7	15
Чехословакия	1192	173	156	194	394	515
Венгрия	1161	584	471	467	534	525
Вьетнам	-	-	78	53	14	12
Без гражданства	9	10	15	10	113	123
Афганистан	-	-	-	-	-	3
В с е г о:	3085	1712	1502	1818	2566	3412

Гражданство	1979.	1980.	1981.	1982.	1983.
Албания	28	12	12	29	27
Болгария	107	109	108	86	74
Китай	1	12	-	1	6
ГДР	1	5	1	8	9
Югославия	49	45	40	74	116
Кампучия	13	2	2	5	1
Польша	1095	2181	29091	1870	1823
Румъния	976	1023	1316	737	502
СССР	5	24	39	19	15
Чехословакия	1834	3241	2196	1975	1651
Венгрия	580	1043	1225	922	961
Вьетнам	291	932	257	69	118
Без гражданства	123	127	65	82	77
Афганистан	18	48	31	68	161
В с е г о :	5627	9259	34957	6314	5868

Приложение № 2Количество лиц, выехавших из Австрии
/Неавстрийские граждане/

Континент - страна прибытия	1979.	1980.	1981.	1982.	1983.
Европа	78	100	51	1509	106
Африка	3	-	3	-	-
Америка	2471	3607	6779	12705	5218
Азия	-	-	-	-	-
Австралия и Океания	45	111	76	103	117
Аргентина	-	-	-	-	-
Бразилия	4	-	-	-	-
Канада	492	1239	2723	4964	1706
Колумбия	-	-	-	-	4
Южная Африка	3	-	-	-	-
США	1967	2362	4056	7729	3473
В другие страны	131	217	130	1624	258
В с е г о :	2597	3818	6909	14317	5441

72

М. В. Р.
ПЪРВО ГЛАВНО
УПРАВЛЕНИЕ—ДС
гр. София
Рег. № 15267, екз. № 1
17. 09. 1985 год.

Трайскирхен / М. Николов

СТРОГО СЕКРЕТНО!

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

ДО
ЗАМ. МИНИСТЪР НА МЕР И
НАЧАЛНИК НА ВГУ—ДС

МВР—ПЪРВО ГЛАВНО У—НИЕ—ДС
Вх. № 40440 от 2. 3. 1985

ИНФОРМАЦИОННО СЪОБЩЕНИЕ

ОТНОСНО: Данни за лагера в Трайскирхен — Австрия.

По наши данни, лагера за бежанци Трайскирхен в Австрия бил на подчинение на австрийското министерство на вътрешните работи. В този лагер основно били настанявани бежанци от социалистическите страни. Съществуващите порядки създавали благоприятни условия за подбор на кандидати за вербовки от страна на специалните служби.

Лагера можел да приеме до 1500 човека, но условията на живот не отговаряли на предварителната представа на бегълците. Истинските условия, в много от случаите способствували за формиране на намерения у бегълците да се завръщат обратно в родните си страни.

Големи проблеми с настаняването в лагера създали

КРДОПБГДСРСБНА 1
чл. 31, ал. 6 от ЗДРДОПБГДСРСБНА
Дата : 17.04.2019г. Секретар : <i>[Signature]</i>

57

2

бежанците от Полша през 1981 година. Поради невъзможност да приеме всичките, МВР на Австрия било принудено да ги настанява в пансиони и хотели във Виена. Поради тази причина било наложено ограничение във формата на задължителни визи.

Повечето служители от охраната на лагера били назначавани заради дисциплинарни нарушения. Поради този факт същите извършвали служебните си задължения повърхностно и формално. Сред лагерниците много често възниквали остри спорове стигащи до бой.

В състава на управлението на лагера били настъпили изменения, както следва: бил пенсиониран, в близко бъдеще се очаквало да бъде пенсиониран _____, който се занимавал с разпитите на унгарските бегълци. Вместо него с тези функции щял да се занимава служител на около 40-42 години, висок около 180 см., винаги елегантно облечен.

Разпитите на лагерниците се водели като целта на същите била получаване на сведения от секретен характер за съответната държава.

Унгарските граждани, пристигнали нелегално в Австрия, не били разпитвани от митническата охрана. От 1 януари 1984 год. на същите били взимани само установъчни данни и за тези унгарски граждани пристигнали през така наречената "зелена граница" митничерите били длъжни да докладват на местното управление за безопасност.

Местното управление за безопасност давало съответни указания за териториалното полицейско отделение за провеждане на бъдещия разпит или пък били изпращани сътрудници за водене на разпита на място. По този начин разпита на всеки задържан от посочените по-горе власти, по-нататък се провеждал на различни нива.

Наблюдавали се и активизиране на организациите за оказване на помощ в числото, на които спадали НДА "КАРИТАС" и фонда "ТОЛСТОЙ".

Така например, последната организационна структура за даване на помощи провеждала анкети, които били попълвани от всеки беглец и била в обем от 20 листа.

Подобни анкети били подготвяни и от различни западни посолства, които давали възможност на бежанците за политическо убежище.

Лагера в Транскирхен можел да бъде напуснат без всякакви формалности от всеки, който желаел да постъпи в чуждестранния легион.

Преимущества в получаване на политически права и убежище получавали бегълците преминали през т.н. "зелена граница", но и в този случай, всеки трябвало да потвърди, че бил преследван в УНР за политическите си убеждения. По време на събитията в Полша, вероятно по политически съображения горния въпрос не бил третиран за полските граждани.

Право на политическо убежище по икономически съображения, практически се предоставяло на всеки, който отказвал да се завърне в страната си, поради факта, че това не

КРДОПБГДСРБНА 1
чл. 31, ал. 6
от ЗРДОПБГДСРБНА
Дата: 17.04.2010г. Секретар: <i>[Signature]</i>

59

4

представлявало трудност за Австрия.

Унгарските бежанци могли да разговарят със свои роднини от УНР посредством телефонен автомат притежание на

Но поради това, че ресторанта щял да бъде закрит, тази връзка се преустановявала. Причината била развода между *[Blank]* и съдържателка на сградата, в която се помещавал ресторанта.

Закрит бил и посещавания от бегълците ресторант на

Съдържателят на този ресторант се бил преместил в гр. Парндорф – провинция Бургенланд.

Поради закриването на посочените ресторанти бежанците посещали кафенето при ж.п. гарата.

От 1981год. до момента, освен в лагера в Трайскирхен бегълците били настанявани и по различни пансиони и хотели включително и казармата на артилеристите.

Отп. в 2 екз.

№ 1 – ВГУ- ДС

№ 2 – КД

Изп. 04-1565/8824

Нап. ВХ/04-2241

17.09.1985год.

С о ф и я

ЗАМ.-НАЧАЛНИК ПГУ-ДС И

НАЧАЛНИК ОТДЕЛ 04

Полковник:

19/09/85 П. Тошков

М. В. Р.
ПЪРВО ГЛАВНО
УПРАВЛЕНИЕ — ДС
гр. София

Рег. № **4888**, екз. №
23. 03. 1987 год.

Трайскирхен

СТРОГО СЕКРЕТНО!

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

МЕР-ВТОРО ГЛАВНО УПРАВЛЕНИЕ — ДС
Вж. № **8548** от 30.12.87

73

10

ДО
ЗАМ. МИНИСТЪР НА МВР И
НАЧАЛНИК НА ВГУ-ДС

до Д. Герев
за позоваване!
31.3.87г.

ИНФОРМАЦИОННО СЪОБЩЕНИЕ

ОТНОСНО: Условието за получаване на политическо убежище и гражданство в Австрия

По наши данни, решаващо значение за получаване на политическо убежище в Австрия имало намирането на гарант - австрийски гражданин, който да подпише в полицията документ, че поема отговорността и разходите по пребиваването на чужденеца в Австрия. В противен случай чужденецът, поискал политическо убежище, трябвало да се настани в лагера "Трайскирхен". Независимо от това, лицата, поискали убежище, бивали подлагани на разпити (съответно в лагера или в полицията по местоживеене), по време на които се изяснявали всички основни моменти от биографията им (дата и място на раждане, образование, професия и месторабота, служба в

армията, политическа дейност и доказателства за такава), след което се правела преценка дали лицето има действителни основания за получаване на политическо убежище. Ако резултатът от преценката е положителен, лицето получавало статут на политически емигрант. Срокът за решаване на всеки конкретен случай бил от 8 месеца до 3 години.

Съгласно измененията в Закона за чужденците, условията за получаване на австрийско гражданство са:

- за жените - да са живели най-малко 4 години в Австрия, от които 3 години - в брак с австрийски граждани;
- за мъжете - да са работили най-малко 5 години в Австрия или 3 години да са били в брак с австрийски гражданки.

Ако са спазени горните условия, молбата на чужденец за получаване на австрийско гражданство се приемала в провинциалната административна служба (ландесрегистратур), след което задължително се изпращала до следните инстанции:

- полицията за чужденци, където се събирали следните данни за лицето: къде е живяло и къде живее в момента, изрядна ли е регистрацията му, дадено ли му е политическо убежище и пр.;
- криминалната полиция, която води на отчет криминалните престъпления и прояви (при наличие на такива данни за дадено лице даването на гражданство се отлагало с две години);
- трудовата служба (арбайтсамт) извършвала справка какво е работило лицето, какво възнаграждение е получавало, счита ли

се за перспективно, било ли е безработно, получавало ли е социални помощи и пр.;

- служба "Социални грижи" (социаламт) давала справка отпускана ли е на лицето социална помощ, кога и в какъв размер;

- службите за сигурност проучвали лицето, наблюдавали поведението му, чрез свои представители провеждали легендиран разпит и събирали информация за плановете и намеренията му, след което давали мнението си.

Въз основа на събраните данни и мнения от изброените инстанции специална комисия, оглавявана от началника на съответната провинциална административна служба, вземала окончателното решение за гражданството. При положително решение се изпращало поздравително писмо до лицето и след около месец му издавали австрийски паспорт, за който се заплащала такса от 5 до 15 хил. австрийски шилинга (в зависимост от личния доход).

Отп. в 2 екз.

№ 1 - ВГУ-ДС

№ 2 - КД

Доразмн. в 3 екз.

№ 3 - У-ние VI-ДС

№ 4 - отдел 05, ПГУ-ДС

№ 5 - отдел 01, ЦУ-ДС

Изп. 04-227/8722 (ВБ)

Нап. ВХ/04-873

20.03.1987 г.

С о ф и я

ЗАМ.-НАЧАЛНИК ВГУ-ДС

Полковник:

КРДОПБГДСРСБНА 1
чл. 31, ал. 6
от ЗДРДОПБГДСРСБНА
Дата : 17.04.2019г. Секретар : *[signature]*

СТРОГО СЕКРЕТНО!

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

М В Р
ВТОРО ГЛАВНО У-НИЕ – ДС
Рег. № 8121 Екз. *[signature]*
26 IV 88 • 19 гвд.

СПРАВКА

ОТНОСНО: получени данни за лагера за разселване на
емигранти "Трайскирхен", Австрия

По данни на аг. "Ураган" от пролетта на т.г. в лагера за
разселване на емигранти пребивавала българската гражданка
от гр.София. Същата поддържала приятелски връзки с
жив. в София,

с жив. в София,

Пред тях тя споделила за пребиваването си в Австрия
следното:

След пристигането си във Австрия, веднага е отишла в лагер
на 20 км от Виена. Там е била 15 дни. След като е дала "интервю" пред
австрийски следовател и преводач е настанена в пансион. Лагера пред-
ставлявал голяма сграда с много етажи и стаи, където били настанени мно-
го хора и семейства с деца и без деца. Всички чакали уреждане на "азил"
(документ за оставане в Австрия) и уреждане на визи за различни държа-
ви. В лагера имало много организации, където всеки от емигрантите
се записвал. Подавал документи и чакал. Организацията на тези процедури
била много добра. В лагера имало голяма поликлиника и болница. Цялата
лекарска помощ била безплатна, включително и лекарствата. Емигрантите
задължително минавали на ренген и вътрешен лекар.

Лагера се охранявал от полицаи, заграден е с ограда и е на голямо пространство. Вътре имало много сгради: поща за писма, телеграми и телефонни кабинки; административна сграда с много стаи и др. При влизането в лагера на всяко лице се правела снимка и му се взимали отпечатащи от пръстите. Давала му се лична карта. Лицата се заключвали в един много голям коридор, на 4-тия етаж с много стаи. Отделно били мъже, жени и семейства. Докато не дойдел съответния преводач навън никой не можел да излезе. Т.е. докато не се дадело "интервю". Въпросите били: защо лицето е избягало, биографични данни (месторождение), братя, сестри, деца; къде е работило лицето и къде иска да отиде и др. Там имало голяма столова. Храната била много и хубава, с плодове - портокали, банани и ябълки. На всеки при пристигането му зачислявали по две одеала, чаршафи и възглавници, канчета, лъжица, вилица, нож и четка и паста за зъби. След излизането от "карантината" (така се наричал този етаж) всички неща за спане се издават. В "карантината" се стояло в зависимост от преводача. Колева и двама българи чакали българска преводачка, която дошла на 12 ден. Най-бързо ставало за унгарци, чехи и поляци, защото те били най-много. Пристигали денонощно. Дори цял рейс с унгарци, заедно с шофьора влезли в лагера.

Полицайте били много любезни с емигрантите, но имало ред и дисциплина. На закуска, обяд и вечеря под строй се слизало. В лагера имало чехи, унгарци, поляци, румънци, българи (най-малко), иранци, араби, турци, югославяни, албанци и афганистанци. Иранци, араби, турци и арменци били с предимство за приемане в САЩ. Обикновено стояли в лагера 2 - 3 месеца, получавали визи и заминавали. В "карантината" имало много семейства с по 2 или 3 деца. Коридора се пазел денонощно, като полицайте влизали и по стаите за проверка. Стаите били обортни. Сутрин по микрофон извиквали тези, които са дали "интервю" и ги сваляли долу. От там с големи автобуси заминавали по пансионите.

КРДОПБГДСРСБНА 1
чл. 31, ал. 6
от ЗДРДОПБГДСРСБНА
Дата : 17.04.2019г. Секретар : <i>[Signature]</i>

6A

3

След като минала "интервюто" Колева с малък микробус (защото били 6 души) била закарана в пансиона "Карл Миес" (A-2881 TRATTENBACH -12, PENSION " KARL MIES ", ZIMMER 17, AUSTRIA , тел. 0043 2641 8213),

В пансиона повечето от настанените били унгарци. Имало българин от Елин Пелин - младо момче.

Една от петте организации, която посреща и настанява емигранти в Америка е W.C.C. (църковна организация).

В лагера "Трайскирхен" имало около 2 000 лица, а в Австрия били окол 12 000. Имало над 200 пансиона , където се настанявали емигранти.

Броя на емигрантите нараствал много през летния сезон. Тогава се налагало в "карантината" да спят в спални чували по коридорите.

имала намеление да "остене" във ФРГ , но получила погрешна информация, че това е много трудно и за това избрала Австрия. По-късно влязла във връзка с хора от Мюнхен, ФРГ (българска емигрантска организация), които й гарантирали оставането там, ако тя стигне при тях.

В пансиона чакала "азил" -разрешение да остане в Австрия. Ако получила отказ, трябвало да подаде молба втори път и при нов отказ третия път се разрешавало. За това обаче се чакало 1 - 2 години, максимум 3. До получаването на "азил" не можело да се работи. Всички получавали по 400 öS - сума за дребни разходи. В пансиона храната била хубава. Сутрин - масло и конфитюр с кифлички. На обяд - супа, второто винаги с месо и трето - паста и салата. Вечер - наденица, салами, филета, пастети, варени яйца, кремвиши и десерт: банани, портокали и ябълки. В неделя сутрин давали две големи парчета кекс. Всяка сутрин и вечер кафе или чай с мляко. Храната е в достатъчно количество.

КРДОПБГДСРСБНА 1

чл. 31, ал. 6
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

Дата: 17.04.2019г. Секретар: *[Signature]*

4

Пансиона бил "люкс" категория. Стаите били обзаведени с гардероб, шкафчета, маса, столове, мокет-цветен. Емигрантите са настанени по 2 в стая. Стаите са с баня и тоалетна. Полагали се пешкири и сапун. Спалното бельо се сменявало на 15 дни.

На първия етаж била разположена столовата за хранене. Там имало голям цветен телевизор. Това бил салон само за емигранти. Другите били за посещение от австрийци. Имало барче с музика и различни игри. Вечер до късно там имало хора. Емигрантите не посещавали това барче, защото не разполагали с пари.

Емигрантите били на издръжка на САЩ. САЩ плащали на Австрия всички разноски на емигрантите. В лагера имало голям магазин. Там раздавали зимни дрехи на тези, които са пристигнали преди 30 октомври. Давали им пуловери, дънки и зимни якета.

Всеки месец в пансиона идвал човек, който изплащал по 400 05 на всеки срещу подпис.

На 2 км от пансиона има пощенска станция. Всеки ден между 10 - 11 часа човек донася писмата в пансиона, където има и пощенска кутия за изпращане.

Мястото където се намира пансиона било много красиво. Зимата и лятото имало много летовници, които идвали на разходка с леки коли. Има и писти за ски и ски-влекове. Виена е на разстояние 60 минути път с влак или 40 с лека кола. Наблизо има две малки градчета. Глогниц на 10 км и Кирхберг на около 5-6 км. От там емигрантите живеещи в пансиона пазарували дребни неща.

На "интервюто" казала, че носи дипломата си и я предала. През април т.г. щяла да даде "интервю" и пред посланика на САЩ във Виена, където емигрантите ги закарвали от пансиона. Въпросите били същите като пред австрийския следовател. След това се чакало 5 - 6 до 8 месеца в пансиона и се получавал отговор, дали емигранта е приет съответно за САЩ, Австралия, Канада и др.

КРДОПБГДСРСБНА	1
чл. 31, ал. 6	
от ЗРДОПБГДСРСБНА	
Дата : 17.04.2019г. Секретар : <i>[signature]</i>	

62

5

Всичко ставало бавно, поради големия брой на емигрантите. В разговор с организацията в Мюнхен, *[signature]* разбрала, че в момента предимство се давало на иранци, руснаци, евреи и араби. Тях уреждали по-бързо.

Напускането на пансиона можело да стане само ако някой гарантира за емигранта и подпише, че ще го издържа или при сключване на брак с австрийски гражданин. Тогава и документите се уреждали по-бързо.

Ако някой започнел работа не му уреждали документите. От лагера идвали с кола и взимали някои, за да го разпитват допълнително.

Емигрантите били два вида. Едните политически, а другите икономически. Тези които са политически, които ги признаят за такива по-бързо им уреждат документите и визите и по-бързо заминават. Максимум 5-6 до 8 месеца, като се чака и транспорт. Икономическите емигранти, бягали от родината си за най-елементарни неща: малка заплата, искал да живее по-хубаво, нямал какво да яде и т.н.

Много важно било "интервюто" дадено пред следователя-полицай, да е "силно" т.е. основателно по политически причини, емигранта да е напуснал родината си. Например за преследване, затвор, обиски и т.н. Тогава признавали за политически. Тези хора били много малко. Всички други били икономически и чакали 2-3 години. Политическите трябвало с документи да докажат, че са затваряни. Както сина на *[signature]* имал свидетелство за съдимост с "член и буква", че е съден и лежал в затвора за бягство през граница. *[signature]* също била казала "доста неща" на интервюто. Търсели също начин да сключи брак с емигрант и някои да й помогне.

Повечето от емигрантите били млади хора.

Отп.: в 1 екз.
 № 1 - отдел 10
 Изп.: К.Киров-10
 Нап.: Костова-5683
 26.04.1988 г.

Ст.лейтенант: *[signature]*
 (К.Киров)

75

66 W

СТРОГО СЕКРЕТНО!

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

М В Р
ВТОРО ГЛАВНО У-НИЕ - ДС
Рег. № 9174 Екз. *09*
26-04-89 19 год.

Сл. 3-3

СПРАВКА

ОТНОСНО: получени данни за емигрантския лагер в Трайскирхен - Австрия

От пребиваващ в лагера за емигранти Трайскирхен - Австрия българи са получени данни, че в резултат от облекчаване на режима за получаване на паспорти в социалистическите страни, в страните от Западна Европа са се появили тенденции за ограничаване приемането на емигранти. Упорито се говорело, че до края на 1989 г. лагерът за бегълци в Трайскирхен щял да бъде закрит. Емигрантите намиращи се в лагер все по-трудно се приемали за постоянно местоживее от трети страни. Така например ЮАР приемали само специалисти в отделна област, Австралия - само специалисти, семейства и жени, САЩ - след 3 годишно чакане за виза. Най-бързо ставало приемането в Канада - от 1 до 1,5 година, но само във френската част, тъй като английската вече била препълнена.

Отп. в 1 екз.
№ 1 - дело "Трайскирхен"
Изп.: Добрев-10
Нап.: Балина-5545
26.04.1989 г.

Лейтенант: *Г. Добрев*
/Г. Добрев/

ВЪПРОС: Разкажете в Западна Германия къде и какви лагери за емигранти има и всичко каквото знаете за тях?

ОТГОВОР: В Западна Германия имаше и сега има следните лагери за емигранти:

"ВАЛКА ЛАГЕР" намира се в околността на гр. Нюрнберг в американската зона. В този лагер отидох към края на март 1952 г. с цел да бъде приет в лагера на квартира и храна, тъй като бях без работа и квартира. Стоях само един ден и не ме приеха поради причина на това, че аз вече нямаш право да бъда на издръжка от каквито и да е лагери, тъй като аз вече сам бях поел да се грижа за себе си. Този лагер се намирал в една млада борова гора на 5-6 км от гр. Нюрнберг. Беше от дъсчени бараки и бивш пленнически лагер през войната и не отвлечени граждани от Полша и Русия. Лагерът можеше да побере тогава около 15,000 души, а като пленнически лагер е побирал около 40000 души. Имаше около 120 бараки, но се виждаха останките от други много бараки, които бяха разрушени. Аз като бях имаше 4000 емигранти - чехи, югославяни, поляци, унгарци, руснаци, дори имаше някои монголци останали от войната, черкези и българи, българите бяха около 10 души. Предимно избягали от Чехия, само с един от тях се видях, името на когото съм забравил, също бе от Русе или Русенско, племенник на Петър Чобанов от Русе. Чувал съм от войната, че пленниците от този лагер са работели един огромен стадион, където Хитлер е смятал да проведе парад на огромна войска и отпразнува победата. Аз като отидох, лагера точно бе предаден от организацията ИРО на германците и те бяха поели цялото ръководство на лагера. Понастоящем същият лагер функционира и доколкото знаем е само за новоизбягали емигранти, като чехи, югославяни, поляци, българи, унгарци и от други социалистически страни.

77

УТВЪРЖДАВАМ:
НАЧАЛНИК ОТДЕЛ IV, ПГУ-ДС
майор. Спир
София, 16. XII 1971 год.

Строго секретно!
Екз. единствен

32

27250-16 XII У

КРДОПБГДСРБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРБНА

П Л А Н

За работата по изменническите
лагери в ГФР.

С цел установяване състава, движението и поведението на българите-изменници на Родината през 1972 год. ще бъдат проведени следните мероприятия:

1. Чрез службата на др. М. Бонев при Управлението да се обезпечи редовното получаване от отдел "Следствен" на протоколите за разпит на ИР, минали през лагерите в ГФР.

Срок: постоянен
Отг.: Делчев

2. Да се използват възможностите на Управлението и се иска от "Следствието" при разпит на ИР за лагерите в ГФР, подследствените да дават подробно описание на лагера, на службите в същия, лицата провеждащи разпитите, подробно за режима в лагера и др.

Срок: постоянен
Отг.: Делчев

3. Да се изготви подробна справка-анализ за дейността на лагерите по отношение на българите ИР, на базата на получените до сега данни от "Следствието" и наши такива.

Срок: 30.IX.1972 г.
Отг.: Делчев

КРДОПБГДСРСНА	1
чл. 31, ал. 6	
от ЗДРДОПБГДСРСНА	
Дата : 17.04.2019г.	Секретар : <i>[Signature]</i>

4. ОР "ВИЧЕВ" да продължи изучаването на обстановката около обекта "БЪРЛОГА", като за целта използва "на тъмно" и обект "ФАРАОНА".

Срок: 31.XII.1972 г.
Отг.: ОР "ВИЧЕВ"

5. ОР "ВИЧЕВ" да установи контакт с преводача в лагера Цирндорф - г-н _____, като постепенно задълбочи контакта, с цел придобиване "на тъмно" на данни за състава на българите ИР, наблюдаване движението на същите, придобиване интересувачи ни данни за самия лагер.

Срок за установяване на
контакта: 31.V.1972 г.
Отг.: "ВИЧЕВ"

6. Чрез възможностите на резидентурата да се придобиват нови данни за лагерите, като се използват връзките на работниците и агентурата с ИР, от които "на тъмно" се изясняват интересувачите ни въпроси.

Срок: 31.IX.1971 г.
Отг.: "ВЕЛИНОВ" и Делчев

ПРЕДЛАГА

Подполковник: *[Signature]*

14. XII. 1971 г.
София

Отп. в 1 екз.
№ IV-41/17452
Нап.: ВЦ

Съгласен
[Signature]

Из архивите на ДС

399

128
Строго секретно!
ЕКЗ. №...

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

С П Р А В К А

ОТНОСНО: лагерите за бегълци и невъзвращенци.

ГФР

а/ Лагер Цирндорф - намира се в село Цирндорф, близо до град Нюрнберг по шосето за Ротенбург. Лагерът се охранява строго от западногерманската полиция. От лагерниците се изисква стриктно спазване на установения ред, като се извършват и чести проверки. В него се настаняват бегълци-невъзвращенци от социалистическите страни. При постъпването всеки получава обходна карта, на която са нанесени номерата на всички стаи, през които задължително трябва да премине. Първото денонощие всеки прекарва в карантинното помещение, след което му се извършва лекарски преглед и настанява в общежитие. В продължение на няколко дни се явява последователно в указаните в обходната карта кабинети. Вземат му се отпечатащи от пръстите, правят му се снимки и още преди приключване на задължителните посещения получава лагерна карта. Всеки лагерник трябва да бъде адресно регистриран, да се запише в работната служба и в една от помощните организации. Също така, всеки преминава през канцелариите на немското и американско разузнавания. Там попълва специални формуляри с около 20 въпроса, включващи биографични данни, близки, политическа принадлежност, месторабота и др. Накрая се явява при служителя Кривенчук, който оформя чрез съставянето на протокол всички отразени в обходната карта данни.

За всеки новопостъпил се образува следствено дело, което обикновено продължава няколко месеца. След приключване на делото лагерникът се явява пред специален съд, който го определя като политически или икономически емигрант. Съдените за политически престъпления и които докажат, че причините за бягството им са от политически характер, получават документ за политически, а останалите за икономически емигранти.

Единственият член на съда, до който лагерниците имат достъп преди гледане на делото е секретарят на съда Кривенчук, родом от Белорусия. Той оформя документите и подследствените дела и ги докладва пред съда. Владее говоримо няколко езика. Според показания на завърнали се бегълци Кривенчук урежда срещу подкуп явяване на лагерниците пред съда в по-кратък срок

Юристконсулт на лагера е Маринеску – роден в Румъния. Дава безплатна юридическа консултация и вербова лагерниците за работници в английската армия.

В лагера функционира работна служба предназначена да намира работа на лагерниците. Никой не може да постъпи на работа без специално разрешение от работната служба. Когато започне работа лагерникът има право, ако желае, да напусне лагера и да си намери квартира. На такива лица се отнемат лагерните карти и те нямат право повече да влизат в него. Те са длъжни да посочат адреса на който ще живеят, за да бъдат повикани при нужда.

Периодически в лагера идват офицери от английската и американска армия, които набират работници за обслужващи армията подразделения. Офицерът от американската армия е известен под името майор Шулц. Набираните от него работници се използват в складови помещения в американската армия като общи работници, в автопарковете и др. Някои от тях преминават двуседмично военно обучение и след това носят охранителна служба по обекти на американската армия. По време на работа всички носят американска военна униформа. Заплаща им се по 800 марки месечно. Живеят в района на казармите.

В лагера имат представителства религиозните организации: ИЦЕН, ИРЦ – интернационален комитет на спасението, АФЦР – американски фонд за чехословашки емигранти, Каритас – за католици, Толстой – за източно-православни, които уреждат разселването на емигрантите. Същите се финансират от разузнавателните служби.

Бегълците и невъзвращенците допълнително се разпитват по политически, икономически и военни въпроси в Нюрнберг. Ако сведенията се окажат ценни и лицето подходящо се "поканва" в Мюнхен. Наставяват го на ул. "Симпелшрасе" № 41 и 42, където по непроверени данни се намират служби на американското разузнаване. На лагерника се издава специален пропуск със снимка и надпис: "Паспорт-САЩ". С този пропуск той може да напуска сградата и да се движи из Мюнхен. Инструктират го да не се интересува за лицата които са там, да не споделя биографията си и да запази всичко в тайна. За кореспонденция му се дават фиктивни адреси и имена.

Престоят продължава около две седмици. Водещият разпита служител владее добре български език и разполага с всички показания на разпитвания, дадени от постъпването му в лагера. Интересува се изключително по военни въпроси, като използва карти, схеми, снимки и печатни материали.

Тези, от които останат доволни, получават американски паспорти, като се задължават при повикване да се поставят на разположение на американската армия, за което подписват и специална декларация. Останалите се връщат в лагера. По непроверени данни, на желаещите да се завърнат в НРБ, предлагат вербовка.

Понастоящем в лагера Цирндорф има около 40 души бегълци и невъзвращенци българи.

б/ Лагер Оберурзел – намира се на 12 км от Франкфурт на Майн. Охранява се строго, като влизането и излизането става само с пропуски, които периодически се подменят. Обикновено в лагера Оберурзел се настаняват тези, от които може да се получи значима военна, икономическа и политическа информация и с които е установен или се предвижда да се установи оперативен контакт. Счита се, че всички, които са преминали през

него са вече контингент и резерв на американското разузнаване.

Разпитите се водят по предварително изготвени въпросници, съобразени с професията на разпитвания. Въпросите и отговорите се записват на магнетофон, повтарят се по няколко пъти, след което се оценява достоверността и искреността на разпитвания. Подлагат се и на "дедетор на лъжата". Понякога разпитваните и обработваните за вербовка се настаняват извън лагера в конспиративни квартири. Като вербовчици се използват и българи, един от които е известен под името "Питърс".

Разузнавателната служба при лагера съдействува на надеждните и оценени бегълци да се устроят по-добре.

Разполагаме с данни, че в района на Бад Тьолц, ГФР, съществува школа за подготовка на диверсанти за действия в социалистическите страни при усложнена обстановка. 172

Школата се намира във въздушно десантна част на американската армия в Бад Тьолц, която е настанена в сградата на бившата военно-въздушна академия на хитлеристката армия.

Слушателите в школата са били обучавани в радиотелеграфия, парашутизъм и диверсионни действия. При усложнена обстановка и война същите трябва да бъдат хвърлени с парашути в околностите на родните им места и отпочнат незабавни диверсионни действия – разрушаване мостове, посета, ж.п. линии и др. съоръжения.

По непроверени данни, някои от завършилите школата са били изпращани на подготовка в САЩ – около Вашингтон.

Също по непроверени данни подобна група от бегълци е била обучавана през 1956 и 1968 год. в един замък в околностите на Баден-Баден – ГФР, за да вземе участие в контрареволуционните събития в Унгария и Чехословакия.

Данните са получени през 1971 година от разобличени агенти на разузнаването на САЩ и от наши източници, но се отнасят за времето от 1955 до 1968 година.

През последните години част от българските бегълци постъпват на служба в армиите на САЩ и Англия, дислоцирани в ГФР, като шофьори, монтьори и охрана на военни обекти. Преди да се приемат на служба преминават 15-20 дни строева и стрелкова подготовка в американското поделение в Кайзерслаутерн. Засега разполагаме с данни, че групи от по 30-40 бегълци има към военните поделения в градовете: Гермерсхайм, Кайзерслаутерн, Мизау, Мюнстер, Пирмазенс, Швецинген и др.

По непроверени и непълни данни на територията на Швеция има създадени три нови лагера за бегълци и невъзвращенци от социалистическите страни, един от които се намира в гр. Алвеста.

НАЧАЛНИК XII ОТДЕЛ, II ГЛАВНО У-НИЕ ДС
Полковник: _____

Нап. 3 екз.

№ 1-

№ 2-

№ 3-

Изп. А. Кънев
Нап. Генчева

79

М. В. Р.
ПЪРВО ГЛАВНО
УПРАВЛЕНИЕ—ДС
гр. София
Рег. № 11823, екз. № 1
20. 07. 1982 год.

18 - лагерите

СТРОГО СЕКРЕТНО!

144
Be

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

ДО
НАЧАЛНИКА НА ВГУ-ДС

МВР—ВТОРО ГЛАВНО УПРАВЛЕНИЕ—ДС
Вз. № 22034 от 23. ЮЛИ 1982.

ИНФОРМАЦИОННО СЪОБЩЕНИЕ

ОТНОСНО: Отношението на властите във ФРГ
към българските емигранти

По наши данни, българските емигранти получавали трудно политическо убежище в ФРГ. Затова трябвало да чакат повече от две години. Властите на ФРГ не признавали дипломи-те на емигрантите от България и изисквали от тях да полагат допълнителни изпити по специалността получена в нашите висши учебни заведения. По-голямата част от емигрантите, успешно издържали изпитите, били изпращани на работа в малките градове в близост до френската и швейцарска граница. Само 5 лекари и един зъболекар били настанени на работа в района на гр. Кьолн.

Отп. в 2 екз.
№ 1 - ВГУ-ДС
№ 2 - КД
Изп. 04 768/8357
Нап. ЙН/04-1694
20.07.1982 г.
София

(Гр. Петров)

80

118

Строго секретно!

65

Екз. № 3ДО ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА КДС
ДР.ГЕН.ЛЕЙТЕНАНТ А.СОЛАКОВ
Т У К

И Н Ф О Р М А Ц И Я

№ 8-16КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНАОТНОСНО: Лагера за бежанци
в Ширндорф.

След завършване на Втората световна война много лица от социалистическите страни молили да им бъде предоставено убежище в западните капиталистически страни. За решаване на проблема за лицата, напуснали своята родина по различни причини, на 1 юли 1947 год. ООН създава Международна организация по въпросите за бежанците. Решението за създаването ѝ било подписано на 25 юли 1951 год. от 27 държави. Организацията се намира в Женева.

Женевската международна организация по въпросите за бежанците формулирала право за бежанците, въз основа на което убежище може да бъде предоставено в случай на религиозно, политическо и расово гонение. Тази организация има за задача да оказва юридическа и политическа защита и помощ на всички бежанци, съдействие за емигрирането им от Европа в отвъд океанските страни, за заселването им там, а така също и за завръщането им в родината.

Този договор бил подписан и от правителството на ГФР. До 1965 год. според принципите на женевското споразумение се посочвало, кой трябва да бъде считан за "бежанец" на територията на ГФР. След това така нареченият "Ausländergesetz" - Закон за чужденците - регулирал условията за предоставяне право

2.

на убежище. Същността на този закон се състои в следното: от 1965 год. само след "положителен" резултат от проверката, направена в лагера, чужденеца може да получи разрешение за заселване или право на убежище на територията на ГФР.

Във връзка с контрареволуцията от 1956 год., а след това във връзка с разрастването на туризма и използването на възможностите за свободно пътуване в чужбина много унгарски граждани пожелали да получат право на убежище в ГФР. За много от тях предлогът бил "политическото преследване", но главно преобладавали материалните съображения.

Условия за създаване на лагера в Цирндорф и неговото предназначение

До 1961 год. на територията на ГФР имало няколко лагера за чужденци. Най-голям бил лагерът "Валка". След като казармените сгради на този лагер били разрушени, а останалите малки лагери постепенно били ликвидирани, се създаде сборен лагер в Цирндорф, където се изпращат бежанците от европейските народнодемократични страни, в това число и Унгария.

Докато съществувал лагерът "Валка" там във всяко отношение легално се разпореждали американците. Американското разузнаване събиращо сведения от бежанците главно от военен характер, а на някои се предлагало сътрудничество с тяхната секретна служба. През 50-те години съществувала такава практика, че се закупувало облеклото на чужденците и с него се снабдявали прехвърляните агенти.

3.

120

61

След ликвидирането на лагера "Валка" безанците били съсредоточени в лагера в Цирндорф. Американското разузнаване прекратило в известна степен своята открита дейност. То се стремяло да създаде впечатление, че лагерът в Цирндорф принадлежи изключително на западногерманските власти.

Началник на лагера е високопоставен германски офицер. Формени в лагера се появяват само немците, а американците цивилно облечени. Американците успели в лагера да създадат впечатление, че той се намира изцяло под властта на немците.

Паралелно с това в разузнавателните органи станали изменения във формата и методите на работа с безанците:

- наред със събирането на данни от военен характер те се стремят да събират сведения по всички въпроси при разпита на безанците от една или друга социалистическа страна;

- от средата на 1961 год. на безанците не се приемат изпратените по пощата попълнени анкетни листове. Всички безанци от източноевропейските страни се изпращат в Цирндорф.

- от страна на полицията в ГФР, на полицията по проверка на чужденците, на Бюрото по въпросите на труда и от страна на други официални органи се практикувало да не се дава разрешение за регистриране на територията на ГФР и разрешение за получаване на работа дотогава, докато безанците не бъдат разпитани в Цирндорфския лагер.

Чрез тези мероприятия безанците в ГФР във всички случаи се оказвали в сферата на вниманието на американското и западногерманското разузнавания, от тях се подбирали подходящи за вербовка лица и се получавали сведения, а така също се отделяли подозираните сред безанците като агенти на социалистическите страни.

Лицата, считани като подходящи за по-нататъшно използване, се изпращат от американците в лагера Оберурсел близо до Франкфурт на Майн или в секретния обект в Крамбергер. Според наличните данни, в Оберурсел се намира резиденцията на европейското управление на американското военно разузнаване. В непосредствена близост във Франкфурт на Майн се намира 513-та Франкфуртска станция № 1 INTC. В тази станция има специална група, работеща против Унгарската народна Република.

Дейността на американското разузнаване и контраразузнаване се съгласува и често пъти координира с дейността на западногерманските органи. Целта на тази дейност се състои в следното:

- получаване на информация от бежанците от социалистическите страни;
- определяне дали бежанецът е агент на органите за държавна сигурност на своята бивша родина;
- проучване на бежанците подхождат ли за сътрудничество с разузнаването или контраразузнаването срещу социалистическите страни.

Описание на лагера

Лагерът се намира на 13 км. югозападно от Нюрнберг на шосе № 8 по посока на Фурт - на Ротембургер шрасе 28-31. Той е заобиколен от невисока железна решетъчна ограда. От Нюрнберг до лагера може да се стигне с влак, а след това да се продължи с автобус № 70 /Приложение № 1/.

Цирндорф в административно отношение се отнася към Бавария, Фуртска околия. По данни за 1962 год. в града се наброявало 12 хилядно разнообразно население. Тук се заселили част от немците, преселили се от Унгария, а също така и бежанци от различни националности, които излязали от лагера.

Местното население се отнася с недоверие към жителите, излезли от лагера, тъй като много от тях извършвали различни престъпления от стопански характер и заплашват обществената сигурност в околностите.

Вземайки под внимание функциите на лагера, той се дели на три части, отделени една от друга посредством ограда /Приложение № 2/.

I-ва част

Вляво от главния вход под № 1 се намира сграда на полицията. В сграда № 2, закриваща се с жалюзи, се намира гараж за леките коли на американските и западногерманските офицери, които ходят цивилно облечени. Има също бензиностанция и плаца за полицейските коли, излизаци по тревога.

В тази сграда дежурят на смени 10-12 немски полицаи във форма. Техните задачи по отношение на лагера не са известни. Около лагера няма часовни.

II-ра част

От дясната страна на главния вход се намират 2 двуетажни сгради, известни под названието Бундесамт, които на 2-ия етаж са свързани помежду си със закрит коридор. Практически в тези две сгради се помещава управата на лагера и тук се извикват на разпит чужденците, представляващи интерес.

В тези две сгради може да се влезе през вход № 3. Пред този вход денонощно дежурят трима полицаи в цивилно облекло. Те имат за задача да пускат само онези, които са поканени.

6.

123

70

На I-ия етаж в сграда № 5 се намира Каритас, занимаващ се с унгарците, фондацията "Толстой" и Централната федерация на унгарските организации в ГФР - У. 800. Мюнхен 22. Цвейрукенщрасе 2, т.е. представителството на тази организация, телефон № 29-43-76, организацията на Международната комисия по въпросите за преселниците от Европа /ИЦЕМ/ и кабинет за разпити при Радио "Свободна Европа".

На долния етаж освен портиера се намира пощенско отделение /обозначено с цифрата 4/, където може да влезе всеки човек. За жителите от лагера писмата се дават при показване на пропуск за лагера /приложение № 3/.

На първия етаж от двете страни се намират 15 кабинета, в които се оформят административните дела на бежанците.

На втория етаж се намират 15-20 кабинета, в които се провежда разпита на бежанците. От намиращата се тук проверочна част бежанците се изпращат на различна работа.

От втория етаж по закрития коридор може да се премине на втория етаж в сградата на командването /обозначена с цифрата 2. По непроверени данни в тази сграда на първия и втория етаж се намира представителството на западногерманското разузнаване :: контраразузнаване.

III част

Срещу главния вход се намира самият лагер, състоящ се от 5 сгради. До него може да се дойде само през лагерния вход № 6. При този вход дежурят денонощно 4 полицаи в цивилно облекло.

I-ва сграда /триетажно здание/

На първия етаж се взима паспорта от пристигналия бежанец и му се дават две карти - бяла и розова /приложение № 4/,

с които трябвало да премине през определени кабинети. Тук се взимат отпечатъци от пръстите и се фотографират. На същия етаж има отделен вход за кухнята, столовата и бюфета.

На първия етаж се намира кабинета на началника и кабинета на зам.-началника, домакинско помещение / тук се дават прибори за хранене, картони за хранене и др./, а в съседство с него се намира касата / тук плащат за квартирана онези, които вече са разпитани и работят/. Има специално помещение, където на безанците се дават удостоверения с тяхната снимка.

На втория етаж се намират помещения, през които трябва да преминат всички с бели и розови карти. Тук безанците се регистрират, вземат се от тях установъчни данни и се завеждат дела. В делото се поставят паспорта, картоната с установъчните данни, анкетния лист и снимка на безанеца.

На третия етаж има приблизително 60 стаи. В тях работят от 6-8 души - поотделно мъже и жени.

2-ра и 3-та сграда /двуетажни здания/

Дълги бараки с две стълби. Тук са семейните и съпружески двойки.

4-та сграда /барака/

Тук се намират училището и детската градина, а също така склад за съхранение на пратките от организациите на Червения кръст.

5-та сграда /барака/

Тук се намира медицинския пункт /медицинският преглед се извършва от приходящ лекар/. До медицинския пункт се намира склада за медицински принадлежности. В тази сграда

КРДОПБГДСРСБНА	1
чл. 31, ал. 6 от ЗДРДОПБГДСРСБНА	
Дата : 17.04.2019г. Секретар : <i>[Signature]</i>	

125

8. 72

се намира шивашката работилница, която работи само за служещите от лагера. До нея се намира гараж, в който стои затворническата кола и колата на началника на лагера.

Зад страта № 5 има плаца за колите на безанците.

От лявата страна на входа за лагера/обозначен с цифрата 7/ се намира църква. /Всяка неделя трима различни свещеника служат литургия на унгарски език/.

Ръководство на лагера

Според частично проверени и постепенно събрани сведения, през периода от 1962-1967 год. лагерът се управлява от относително голям брой персонал.

Началник на лагера

Според непроверени данни, началник на лагера е някой си _____, около 50 годишен, немец, брънкет, редки коси, здраво телосложение, напълнял, весел човек, с очила, говори само по немски, в лагера ходи с форма.

Зам-началник на лагера

_____, живее на адрес: Цирндорф,

С домакински работи се занимават следните лица:

1. Фрау д-р ВЕЙНИСЛЕР, занимава се с домакински въпроси и с продоволственото снабдяване. Около 50 годишна, блондинка, боядисва си косите, общителна и образована жена.

9.

2. Приблизително 30 годишен мъж, висок 158 см., слаб в лицето, рус, силно оплешивяващ от двете страни. Дава карти за храна и прибори за хранене.

3. 30-32 годишен мъж, висок 100-172 см., черни коси, вчесани назад, кръгло лице. Занимава се със счетоводство.

4. 50-55 годишна жена, висока 168 см., косите ѝ побеляват. Занимава се с продължаване на пропуските за лагера.

5. 38-40 годишна жена, висока 158-160 см., черни коси, прическа - завита на тила плитка, добре владее унгарски език. Тя взима отпечатъци от пръстите и прави снимки .

Полицан

Полицан, охраняващи сградата Бундесамт:

1. Около 44 годишен мъж, висок 178 см., слаб, продълговато лице, тъмни коси, вчесан на път.

2. 50-55 годишен мъж, висок 158-160 см., силно побелявали коси, носи очила.

3. 33-36 годишен мъж, висок 166-168 см., кестеняв, кръгло лице.

Полицан, охраняващи лагера

1. 50-55 годишен мъж, висок 170-172 см., побелял, широкоплещест, пълно лице, говори немски език. На работа идва с кола "Таунус".

2. 48-50 годишен мъж, висок 162 см., слаб, с тъмни коси. Изглежда с лявото око лошо вижда /по всяка вероятност то е изкуствено/. Той е човек, който много крещи и често идва на работа в нетрезво състояние.

10.

24

3. 50-55 годишен мъж, висок 170 см., склонен към напълняване, носи очила с рогова рамка и кепе.

4. 28 годишен мъж, висок 164-166 см., кестеняв, коси вчесани назад, има спокоен характер.

Преводачи

1. Около 28 годишна жена със средно телосложение.

2. ЛЕМБЕРТ - около 50 годишна жена, произхождаща от Югославия. Има син на 22 год.

3. 40 годишна интелигентна руса жена.

4. Около 50 годишен мъж, побеляващ, отлично владеец унгарски език.

5. Мария Вейдл - 45-50 годишна, германка, черни коси, сресани назад, склонна към напълняване, самотна, живее в Нюрнберг.

6. Риедл /или Риедер/ - добре владееца унгарски език, живее на адрес: Фюрт, Нюрнбергщрасе 34.

Немци и унгарци, извършващи разпитите

1. ФБИГЛ - 38-40 годишен, около 160-170 см., слаб, лице женствено, с тъмни коси, реши се на път, владее перфектно унгарски език. Този мъж пръв разпитва бежанците и неговия кабинет № 3 се намира на 2 етаж в сградата под названието Бундесамт. В приемната работи неизвестен мъж, около 60-65 годишен висок 158-160 см., съвсем побелели коси, перфектно владее унгарски език.

11.

2. Около 45 годишен мъж, висок 172-175 см., силно оплешивяващ, голям, червен гърбав нос, щръкнали уши, говори немски език.

3. 42-45 годишен, висок 176-178 см., силно побеляващ мъж, реши се на път, куца с левия крак, говори само немски език.

4. 35-40 годишен мъж, по презиме Ковач, висок 175 см., черни коси, по всяка вероятност от старите унгарски безанци.

5. Около 50 годишен, възчервеникъв, косите му побеляват, по произход унгарец. Води щателни, засягащи всички въпроси разпити.

6. Около 45 годишен мъж, пълен, с обезобразено лице, по презиме Балог, слабо владее унгарски език.

7. Около 45 годишен мъж със средно телосложение, черен, образован мъж по презиме Деги, отлично владее унгарски език. Кабинетът му е оборудван с магнетофони.

От американска страна разпити провеждат:

1. Около 35 годишен мъж, рус, със средно телосложение, приятна външност. Според наличните данни той е служител от американското контраразузнаване в Хановер.

2. немец, среден на ръст, слабичък, костеливи ръце и дълги крака. Бинаги носи кафяв костюм, има неспретнат вид. Слабо владее унгарски език. Считат го за американец.

128

70

12.

45-50 годишен мъж, пълнен - 120 кгр., висок 180 см., куца с левия крак /протез/, американец, силно побеляващ. Провежда различни посредством преводач. Преди всичко се занимава с лицата, които представляват интерес след първия разпит. Владее немски и френски език.

Финансови и материални източници на лагера

Разходите по лагера се осигуряват от финансовите средства на Министерството на вътрешните работи на ГФР. На служителите се заплаща като на тези от Министерството на вътрешните работи.

Женевската организация по въпросите за чужденците превежда определена сума за всеки безанец, водач се на отчет.

За покриване на разходите и американските разузнавателни органи отделят определена сума, която на първо време се реализира чрез организациите за помощ, функциониращи в лагера.

"Безплатното осигуряване" на чужденците важи само през задължителния период на регистрация и разпити. През това време те безплатно получават продоволствени карти, пари за харчене и жилище. След като завърши този период безанецът трябва да си заплаща за храна, квартира, електричество и отопление. Например семейство от 3 души на месец за квартира трябва да заплати 40-50 марки. Храната на един човек за един месец излиза 50-60 марки.

Начини за постъпване в лагера

Било установено, че болшинството от гражданите на Унгарската народна Република отказвали да се завърнат в Родината си, използвайки служебни и туристически задгранични пътувания, гостувания в чужбина и възможностите за туристически пътувания по линия на ИБУС /Бюро за Международни пътувания/. Има случаи, когато унгарски граждани бягат в западните страни през Югославия и ГДР. Такива бежанци се считат като лица, преминали през границата по "нелегален" път.

Бежанците, които бягали в други западни страни, се изпращали за проверка също в лагера Цирндорф. През последните години официалните органи - полицията - а също така и населението в Италия, Франция Швеция, Белгия и Австрия инструктирали бежанците да заминават за ГФР и там да поискат убежище. Има сведения, че духовенството и емигрантските организации във Франция оказват помощ на обрналите се към тях бежанци при преминаване на френско-германската граница.

На територията на Австрия не са редки случаите, когато агентурата на Федералната разузнавателна служба разкрива лица, които имат намерение да бягат и ги изпраща в ГФР, оказвайки им помощ. Например унгарецът ПЕЧ ЛАСЛО ЗОБОРИ се запознал с някой си ПАЧАИ в магазина на общоизвестния Шварц. След като узнал, че ЗОБОРИ работи на урановите рудници, той го склонил да не ^{се} завръща в Родината си, обещал му добра печалба в ГФР, помогнал му да избяга през границата и го завел на разпит в Цирндорф.

Ако някои от гражданите заявят направо пред властите в ГФР, че възнамеряват да останат в чужбина или пък пристигналият там се обрънат с молба за трудоустройство, то те също се изпращат в Цирндорф, като се снабдяват със средства за път, а някои от лицата се съпровождат до лагера.

131
28
14.

Според установения ред, желаещите да останат зад граница могат да се явят в приемната канцелария само пред работното време в лагера. През нощта такива лица трябва да се явят в лагерната полиция. Съществува практика, според която от бежанците се изземват документите, а самите те и вещите им се подлагат на основен обиск.

Най-напред бежанецът преминава през приемната канцелария, а след оформянето на обикновените формалности отива в кабинет № 2 на първия етаж, където трябва да попълни анкетен лист на немски език, размножен на циклостил. Ако бежанецът не владее немски език, в полицията му помага човек, който знае унгарски език. След това бежанецът получава розов картон /приложение № 4/, в който са посочени номерата на кабинетите, през които трябва да мине. Полицията - 105 кабинет, районен съвет - 102 кабинет, Федералното бюро, ръководството на лагера - 1, 2, 3, 6, 9, 428 кабинети, лагерният лекар - 404 кабинет, Федералното бюро - кабинет № 13, 14, 101, 118, 204, 218 и 122.

При даване на розовия картон се прави предупреждение, че всички тези кабинети трябва да се обиколят за най-кратко време, с изключение на кабинет № 124 и 204, където бежанците трябва да се явят след специално повикване. След това се прави медицински преглед. Проверява се кръвното налягане, прави се анализ на кръвта и рентгенови снимки. Резултатите от проверката се предават в кабинет № 2. След това бежанецът отива в кабинет № 7, където му се зачисляват дадените му вещи /одеяло, чаршафи, възглавница, прибори за храна, чаша и др./. За всяка получена вещь той трябва да се разпише. На всеки лагерник се дава изготвена на циклостил "работна инструкция", в която се посочва реда в лагера, схемата на лагера и номера на неговата стая. Картоните за храна се дават в кабинет № 5.

Постъпващите в лагера през периода на предварителната проверка се настаняват в така нареченото "временно помещение". След завършване на регистрацията, приблизително след 4-5 дни бежанецът се премества на постоянно местожителство.

След медицинския преглед и получаване на дневни бежанецът е длъжен да се яви в полицията, където формен полицейски офицер в специален анкетен лист записва установените данни - фамилно име, дата и място на раждане, име на майката, професия, гражданство, описание на личността, ръст, отличителни черти и др., преглежда зъбите, сменя отпечатъци на пръстите от двете ръце, след което бежанецът се фотографира в анфас и в профил отляво и отдясно.

Разпити, проверки

През периода на проверката всеки бежанец е длъжен да проверява на черната дъска, намираща се пред сградата на лагерното управление, на която се посочва фамилното име на лицето, което трябва да се яви на разпит, часа и мястото. В посоченото време лицето трябва да се яви точно в обозначения кабинет.

Действителният разпит започва след 4-5 дни в 124 кабинет. Основни въпроси: защо е напуснал родината си, с какво желае да се занимава в чужбина, желае ли да остане в ГФР или да замине за друга страна? С какъв паспорт е пристигнал бежанецът, колко е заплатил за него на властите? Задават се въпроси за местоработата, обкръжението по местожителство, за роднините и познатите.

Разпитът завършва в кабинет № 204. Тук бежанецът се разпитва на родния му език без преводач. Тук се повтарят всички предидущи въпроси, а също така се пита, имал ли е

връзки с органите за държавна сигурност, а при положителен отговор – каква задача е имал.

При разпита се изготвя протокол, който след това се подписва от бежанеца.

В протокола се отбелязват: установъчните данни, данни за членовете на семейството, родителите, близките и място на работа. Подробно се пита за това, каква продукция се пуска на местоработата му, откъде се получават суровините, къде се изпраща готовата продукция. Искане се характеризира на началника и колегите на бежанеца, за казармите, където е служил, в какви войски е служил, каква длъжност е заемал в армията, кои са били негови командири. В кои казарми в Унгария се намират съветски войски, техните военни обекти, складове за боеприпаси, ракетни бази и др.

Ако по време на разпита бежанецът стане интересен за американското и западногерманското разузнаване, той още в лагера се подлага на нов разпит. Американците такъв бежанец обикновено изпращат в Оберурсел или Нюрнберг за по-нататъчен разпит. След всеки разпит бежанецът се завръща в Вирндорф, където му се дават храна и командировъчни.

След разпитите в кабинет № 204 бежанецът може да започне работа в околностите на лагера. В канцеларията по въпросите на труда бежанецът трябва да заяви, къде е започнал работа и на каква длъжност. В Вирндорф има възможности бежанците да се устроят на строителни обекти, в село Фюрт – в американския военен лагер и в Нюрнберг – на различна работа /в гладачница, на строеж, частни собственици на предприятия/.

След като разпитите завършат напълно, започва т.н. "съдебно разследване", състоящо се от две фази: първата – обсъжда се молбата, подадена за получаване право за пребиваване в страната; втората – взема се решение за даване право за

заселване или се отказва, след което бежанецът трябва окончателно да напусне лагера и да си намери квартира и постоянна работа.

Ред и обичай в лагера

В лагера има установен ред. Бежанците, които имат безплатни картони за храна, се задължават всяка седмица да отработват по 5 часа, а именно: чистене на второстепенните помещения в жилищните сгради, двора и складовете. Тази работа се отбелязва на обратната страна на картон за храна. Който няма такава отметка, през следващата седмица не получава карта за храна.

Във всяка жилищна сграда има портиер, назначен от началника на лагера от онези бежанци, които са отдавна в лагера и владеят немски език. Те имат за задача да се грижат за сградите /бараките/, да проверяват стаите, да уведомяват администрацията в лагера за проблемите, възникващи неговите обитатели. Портиерът може да се откаже от тази длъжност всеки момент.

В лагера се влиза само срещу пропуск със снимка /приложение № 3/. С такъв пропуск бежанецът може да се движи на 50 км. от околността. Ако лагерникът желае, например в събота и неделя да замине в по-далечен град, той трябва да поиска разрешение от администрацията на лагера. Такъв билет за отпусък прилича на войнишкия билет за отпусък и важи само заедно с лагерното удостоверение /пропуск/. Ако някой от лагерниците се завърне късно вечерта или през нощта, неговото име се записва при входа.

Лагерът е постоянно препълнен. В него живеят от 350-500 души. Преобладават бежанците от Югославия и Полша. От 350-500 души унгарците са около 80-100 души. От 1960-67 г. в лагера имало около 200-300 унгарци-бежанци. От тях 25 се върнали в родината си и 9-10 унгарци се заселили в Цирндорф и неговите околности.

Жителите в лагера се намират под постоянен натиск и живеят в пълна неувереност. Те не знаят дали положително или отрицателно ще бъде решен техният въпрос за емигрирането. Често пъти възможностите за емигриране се свързват със служба в американската армия. За да почувствуват безизходността на своето положение, бежанците биват заплашвани със завръщане в родината им.

За жителите в лагера е характерно недоверието един към друг. Главната цел на всеки лагерник е калкото се може по-скоро да напусне лагера. Най-големи "трижи" на администрацията в лагера създават главно югославяните, които правят скандали и има случаи на изнасилване на самотни жени, при които е необходима намеса на полицията.

От службата "Проверка на кореспонденцията" е установено, че бежанците, намиращи се в Цирндорфския лагер, водят конспиративна кореспонденция със своите близки в Унгария. Например, посочват несъществуващ в страната и извън нея подател или пък използват два плика. Имало случаи, когато бежанците молили роднините си да им отговорят на адрес: Георгес Бабело, 8. Мюнхен, Шпенхаузер щрасе 77. От тези случаи може да се направи извод, че лагерниците са били така инструктирани или им е даден такъв съвет.

Различни организации и тяхната дейност в лагера

В лагера за бежанци има представителства на шест различни организации за оказване помощ на бежанците. Тези представителства помагат на бежанците с пари, облекло, необходима информация за заминаване в други страни, написване на заявления, молби, откриване на възможности за трудоустройство. Тези организации се стремят да създадат впечатление, че

тяхната единствена задача е да оказват безкористна помощ на бежанците. По такъв начин те замаскират, че представляват органи за прикритие на разузнавателните и контраразузнавателните служби на противника.

Каритас и дружеството Св Рафаел /St Raphaelsgemein
еу Senegalsekretariat /.
2 Nahrung 1 Grosse Allee 41, und St. Raphaelsgemein e.V
8. München, 15 Lessingstr .

Двете организации са официални органи на католическата църква. Оказват помощ и дават съвети по юридическите въпроси за бежанците, по въпросите за заминаване в други страни, изготвят списък на желаещите да емигрират, попълват необходимите анкетни листове, заявления, изпращат ги в съответните органи, застъпват се за желаещия да емигрира, оформят административните въпроси по емигрирането, дават пари за път, посрещат и осигуряват бежанеца в съответната страна.

Тези организации си взаимодействуват с УСЕП / Американска организация за помощ на бежанците/ и ИЦЕМ /Международен комитет по въпросите на емиграцията/. Тези дружества са представени навсякъде на Запад, където функционира католическата църква.

Ръководителка на Каритас е фрау БРАНДНЕР - около 50 годишна, висока 168 см., съвсем побеляла, с къси коси. Нейна помощница е 40-46 годишна жена, висока 170-172 см., с боядисани червеникави коси, говори малко неясно, бързо говори по немски и унгарски език.

Фондацията "Толстой"

8. Мюнхен 15. Баерщрасе 13.III

Това е организация за американска помощ, която поддържа пристигащите бежанци без разлика по националност и вероизповедание, помага им да се устроят, оказва помощ по юридическите въпроси, по въпросите на емиграцията и др. При необходимост дава облекло, медицинска помощ и временно жилище.

Фондацията "Толстой" има свое бюро на територията на ГФР в Мюнхен, Франкфурт, Цирндорф и в Западен Берлин. Освен в Нийоркския център има консултативно бюро в Австрия, Белгия, Франция, Канада, Аржентина, Бразилия, Чили и в други страни.

Фондацията "Толстой" се ръководи от ГЕОРГЕС БАБЕЛО и неговата жена. БАБЕЛО е около 40-44 години, висок 166 см., средно телосложение, отлично владее унгарски език. Жена му е много по-стара от него и много грозна жена.

Американска фондация за чехословацки бежанци
American Found Czechoslovak Refugees, Inc / A.F.C.R
 8. München 27 Passatstr 9.III.

В ГФР и в другите страни в "свободния свят" тази фондация защитава интересите на чехословацките бежанци, които молят за получаване право на убежище. Този орган записва в списъците за помощ по програмата на УСЕП, оказва материална поддръжка и помощ за разясняване на юридическите въпроси относно бежанците. Тази организация има бюро в Мюнхен, Цирндорф, Виена, Осло и Италия. Техният ръководящ център се намира в Ню Йорк.

Международна организация за помощ /International
Rescue Committee I.R.C./.

8. München, 27 Möhlstr. 14.

Тази организация оказва помощ на всички нуждаещи се независимо от тяхната националност и вероизповедание. Центърът на организацията е в Ню Йорк, главното бюро в Мюнхен, представителството в Хамбург и Цирндорф.

Организацията се занимава с въпросите, свързани с емиграцията, юридическите консултации, заселването на бежанца в съответната страна и даване на материална подкрепа.

Полско-американска емиграционна комисия и комисия за даване на консултации /ПАИРС/

8. Мюнхен, 15. Байрщрасе 13.III.

Международна благотворителна организация. Има за цел да оказва всякаква помощ преди всичко на поляците, "принудени" да напуснат своята родина. Наред с решаване на въпросите, свързани с бежанците, оказва помощ за емигрирането им в САЩ, Австралия, Канада, Нова Зеландия и Африка. Главното бюро на тази организация се намира в САЩ, а представителства - в споменатите страни и в Цирндорфския лагер.

Служба по въпросите за бежанците при Световния съвет на църквата /World Council of Churches-WCC.
8502. Zigndorf, Rothemburger str. 29.

Дава възможност да емигрират православни и протестантски бежанци. Дава съвети, регистрира, изготвя и изпраща заявления за получаване на визи, гарантира за емигриращите лица, дава им частен заем, оформя пътуванията им по море и въздух и им оказва помощ на новото място.

КРДОПБГДСРСБНА 1
чл. 31, ал. 6 от ЗДРДОПБГДСРСБНА
Дата: 17.04.2019г. Секретар: <i>[Signature]</i>

439

86

22.

След като бежанецът напусне църндорфския лагер, с него се занимават представителствата на организацията, каквито има в САЩ и другите капиталистически страни.

Освен посочените организации за даване на помощ, в църндорфския лагер действуват и други организации под различни наименования:

Германски съюз на унгарските организации, т.н.
"Представителство по източните въпроси".

Ръководител на тази организация е д-р ПАЛ ЮХАС, живее на адрес: За 300-400 марки през периода на "съдебното разследване" той разглежда юридическите дела на унгарците, намиращи се в лагера. От тях д-р ЮХАС подбира лицата, представляващи интерес ~~на~~ за радио "Свободна Европа" /РСЕ/, които след това се подлагат на разпит от ТАМАН ТОРМАН - служител от РСЕ. От бежанците се събират най-нови сведения за Унгария и преди всичко пропагандни материали. За разпитите той заплаща по 30 марки.

Федеративна служба за проверка на бежанците

Един от отделите на тази служба се намира в 204 кабинет в църндорфския лагер. Телефон № 48-31-72 и 48-30-42. Тази служба е един от органите за прикритие на западногерманското контраразузнаване.

Ръководител на службата е полковник
Около 58-60 годишен, женен, има две деца, произхожда от военно офицерско семейство, живее в Нюрнберг.

Служители - западногерманските граждани д-р КВРПЕЛ и ЗИМЕР.

Този отдел има за задача да проверява и разпитва бежанците, да събира информация за дадена социалистическа страна, да дава разрешение за заселването им. Този отдел поддържа тесен контакт с различните емигрантски организации.

Отделът има широка агентурна мрежа сред жителите на лагера и бежанците, които вече са напуснали лагера. Ръководителят на контраразузнавателният отдел заявил пред един наш агент, че, ако се забележат подозрителни лица, те могат да направят срочна проверка дори в самата социалистическа страна.

Има данни, че посолството на САЩ в Будапеща, по указание на посолството на САЩ във Виена, извършва проверка на установъчните данни и местожителството на даден бежанец от Унгария, намиращ се в Цирндорф или други населени райони в ГФР.

Бежанците, напуснали окончателно лагера Цирндорф, продължават да бъдат проверявани. Те биват периодически извиквани и отново разпитвани. Това става главно в случаите, когато бежанецът в някаква форма поддържа връзка с Унгария. Например през юни 1966 год. в лагера бил извикан на разпит унгарецът ИЩВАН БЕНЕ във връзка с обстоятелствата при пътуването му в Унгария и за виденото в страната. Същевременно ръководството в Цирндорф се обърнало към него с молба да оказва съдействие при проверяване показанията на разпитаните унгарски бежанци. Той с готовност се съгласил. След разпита той бил посещаван на местоработата му още 5 пъти. Показали му списък на нови унгарски бежанци, постъпили в лагера, и го помислили да даде мнението си за тези лица и техните показания.

Възможности за напускане на лагера

Има сведения, че бежанците стоят в лагера по 5-6 месеца. През това време се извършва разследване, в резултат на което се взема решение:

- да се предостави убежище;
- да се даде разрешение за заселване;
- да се разреши емигриране в друга страна;
- да се изгони безанецът от страната.

Решение за признаване правото на убежище въз основа на специални мерки взема специално създаденият за това орган - Федералното бюро за признаване правото на убежище на бежанците.

Това бюро функционира в Вирндорф от 1960 год.

Ръководител на бюрото е упълномощеният министър на вътрешните работи, който взема мерки за правилното протичане на действията по признаване правото на убежище. Със заявленията за признаване правото на убежище се занимава комисията по признаване правото на убежище. В случай, че решението се обжалва, заявлението се разглежда от по-високостоящия административен съд в Ансбах, а ако повторно се откаже право на убежище, може да се подаде жалба до Върховния административен съд в Мюнхен.

Съдът се състои от един председател и двама заседатели. Председателят на втората инстанция трябва да има съдебна квалификация или да заема по-висока административна длъжност.

Съдът заседава при закрити врата. В заседанието могат да участвуват освен този, който подава молбата, само представители на Федералното бюро, Бюрото за провинциите, Бюрото на Обединените нации по въпросите за бежанците, а също така упълномощеният Европейски съвет по въпросите за бежанците. Съдът запознава с фактите, разглежда необходимите документи и взема решение при болшинство на гласовете. Решението се издава в писмена форма с мотивировка, а така също се дава сведение за реда за обжалване на решението.

На чужденците, получили право на политическо убежище, разрешение за пребиваване в страната се издава териториално от компетентното Бюро по проверка на чужденците. На чужденците, които според устава на ООН са признати като политически преследвани, се издава т.н. Fremdenpass .

Бежанците, излезли от лагера, в някои случаи могат да получат разрешение за пребиваване в страната и право за заселване по ходатайство на американците. Това се прави главно по отношение на такива бежанци, които, нееднократно разпитвани в Нюрнберг и Оберурсел, са направили "услуги" на американците.

Онези семейства от унгарските бежанци, в които мъжът или жената могат да потвърдят своя немски произход, могат да получат гражданство за по-кратко време, отколкото останалите бежанци. За потвърждение на немския произход най-напред е необходимо удостоверение за раждане. В някои случаи са достатъчни само двама свидетели, които са граждани на ГФР, имат постоянна работа и известно време живеят на едно място. На лицата, които са доказали своя немски произход, се дава работа, квартира и лична карта.

Емигрирането в другите страни, преди всичко в отвъд океанските, става посредством сътрудничеството на организациите за помощ, намиращи се в лагера. Желаният да емигрира, след като се регистрира, но още през периода на разследването трябва да се яви в представителството на страната, в която желае да емигрира. Там той попълва необходимите анкетни листове. Издаването на разрешение за емигриране може да се забави с няколко месеца, а дори с 1-2 години. Такива бежанци, до замиването им в съответната страна, в лагера получават разрешение за пребиваване в страната и могат да получат в ГФР временна работа.

Незначителна част от бежанците в лагера, главно онези, които са се изплашили от неизвестното бъдеще или тъгуват по родината, подава заявление за завръщане в родината. Има случаи, когато, след престояване на няколко седмици в лагера, по една или друга причина бежанецът взема решение да се завърне в родината си. Практиката е показала, че бежанецът може да подаде такава молба само след периода на разследване.

От разглеждането случаите на завърналите се в родината си бежанци става ясно, че същите по собствено желание могат да се завърнат в родината си. След като бежанецът подаде заявление, че иска да се завърне в родината си, управата в лагера се стреми да го уговори да се откаже от това си намерение, но според наличните данни, особени спънки не му се правят. На такъв лагерник се дава анкетен лист за "демобилизация", т.е. картон, с който той трябва да обиколи всичките канцеларии. В него се отбелязва, че всички получени по време на постъпването му в лагера предмети са предадени и няма материална задълженост. След като предаде този картон връщат му се документите и за определен срок той трябва да напусне лагера и територията на ГФР.

Имало случаи, когато бежанци, без предварително да подават молба, самоволно напуснали лагера и бягали в Австрия. Там те били задържани от властите и връщани обратно в лагера. Някои от тях успявали да стигнат до унгарската погранична станция Хедешалом, където се явявали пред унгарските погранични органи. От 1960 год. до месец ноември 1967 г. са известни два случая, когато бежанците по "нелегален" път са стигнали до Хедешалом и са се явили пред унгарските погранични органи.

27.

91

Обобщената справка за Цирндорфския лагер се допълва от данни, получени в началото на 1968 год.

При главния вход за лагера и при входа за Бундесамт дежурят по 6 полицаи. Тези, които охраняват Бундесамт, имат обикновено формено облекло, което много се различава от това на военните органи.

От числото на полицаите, охраняващи лагера, 2 души изпълняват длъжността "портиери". Свой помощници те си избират от лагерниците, които имат за задача да следят за реда в помещенията. От полицаите, охраняващи лагера и изброени в обобщената справка, е уволнен един поличай, който се явил на работа в нетрезво състояние. На негово място е назначен човек, който знае унгарски език, по всяка вероятност от старите бежанци.

В 102 и 107 кабинет в лагера се намират канцелариите на ИНТЕРПОЛ.

Както е известно, американското разузнаване в лагера най-напред се стреми да обработва младежи. Известни са два случая на завербуване от числото на унгарските бежанци. Понякога в лагера се появяват също така и служители от английското разузнаване. Те се стремят да подбират физически силни, годни за военна служба младежи, които изпращат на работа на т.н. обект "камп", намиращ се на около 100 км. от Франкфурт.

6. 9 1968 г.

С О Ф И Я

ТД/213

Нап. в 3 екз.

Изпълнител: Вангел

НАЧАЛНИК I-во У-НИЕ КДС

ПОЛКОВНИК: _____

Строго секретно
Екз. № _____

С П Р А В К А

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

ОТНОСНО: лагера за бегълци и
емигранти "Цирндорф" в ГФР.

Намира се в село Цирндорф, близо до град
Нюрнебург по шосето за Ротенбург. Ограден е с металическа
мрежа. Има вход откъм шосето, поотделно за коли и хора.
Откъм задната страна на лагера има още един вход, който
не се ползува. Адресът на лагера е: ул. "Ротенбургерштрассе"
№ 29. Сградите в района на лагера са разположени, както
следва (номерация по схемата на приложение № 1) :

Сграда № 1. Едноетажна, полицейски участък.

Сграда № 2. Католическа черква.

Сграда № 3. Едноетажна, в нея се намират левар-
ският кабинет, канцеларии на мощните организации и
гаражи.

Сграда № 4. Едноетажна, занималня за децата на
лагерниците.

Сграда № 5. Триетажна, общежития за жени.

Сграда № 6. Триетажна, в нея се настаняват
семейните лагерници.

Сграда № 7. Триетажна, главна сграда в лагера.
На първия етаж се намират: каса, читалня, канцеларии на
полицията, карантинни помещения за жени и мъже, столова,
кухня, лавка, фотолаборатория и складови помещения. На
втория етаж се намират: кабинетът на началника на лагера,
помещение за персонала, канцеларии на лагерната администра-
ция, читалня и спални помещения за мъже. На третия етаж

една от стаите е читалня, а останалите са спални помещения за мъже.

Сграда № 8. Караулка.

Сграда № 9. Триметажна, с надпис "Обединени служби". На първия етаж се намират: читалня, адресно бюро, канцеларии на помощните организации "ТОЛСТОЙ", "КАРИТАС" и "АФЦР". На втория етаж се намират: кабинетът на представителя на ООН, канцелария на помощната организация "ИЦЕМ", читалня и канцелария на американските служби в лагера. На третия етаж има канцелария на немското разузнаване.

Сграда № 10. Триметажна. Има общ вход със сграда № 9. На първия етаж са пощата и бюфет за служебните лица. На втория етаж се намират: читалня, работна служба, регистрация и кабинет на секретаря на съда Кривенчук. На третия етаж са съдът и службите към него.

Охрана и режим в лагера

Лагерът се охранява от немската полиция. На входа постоянно дежурят двама полицаи. Други двама дежурят пред полицейския участък. От лагерниците се изисква строго спазване на установения ред. В жилищните помещения се извършват чести проверки.

В този лагер се настаняват бегълци и невъзвращенци от социалистическите страни. При постъпването в лагера всеки лагерник получава една обходна карта, на която са нанесени номерата на всички стаи, през които той задължително трябва да премине. Първото денонощие всеки новопостъпил прекарва в карантинното помещение, след което му се извършва лекарски преглед. След това го настаняват в общестията. В продължение на няколко дни се явява последователно в указанияте в обходната карта кабинети, докато се

попълнят всички нанесени в нея графи. Взмета му отпечатъци от пръстите, правят му снимки и още преди приключването на задължителните посещения той получава лагерна карта. Всеки лагерник трябва да бъде адресно регистриран, да се запише в работната служба и в една от помощните организации. Също така всеки трябва да премине през канцелариите на немското и американско разузнавания. Там той попълва специални формуляри с около 20 въпроса, включващи биографични данни, близки, политическа принадлежност, военна служба, месторабота и др. Накрая трябва да се яви при Кривенчук, който оформя чрез съставяне на протокол всички отразени в обходната карта данни.

За всеки новопостъпил се образува следствено дело, което обикновено продължава няколко месеца. След приключването на делото, лагерникът се явява пред специален съд, който взема решение по следните въпроси:

- Разрешава ли се на лицето да остане в ГФР или не;
- Какъв "АЗИЛ" да му бъде издаден - политически или икономически;
- За кои държави му се разрешава да замине.

Лицата, които са съдени за политически престъпления или докажат, че причините за бягството им са от политически характер, получават политически "АЗИЛ", а останалите - икономически. Получилите политически "азил" имат право да останат в ГФР.

След като му бъде издадена лагерна карта, всеки лагерник има право да излиза в Цирндорф и Нюрнберг когато пожелае. Определено време за излизане и прибиране няма, но когато някой системно закъснява, полицаят на входа записва името му. Извън Нюрнберг лагерниците нямат право да се

движат. Нарушителите се задържат от полицията и принудително ги връщат в лагера.

През първите две седмици храната е безплатна. Всеки получава купони за храна за една седмица напред. Ако някой в продължение на два-три дни не се е хранил в стола се приема, че той си е намерил работа и му отнемат купоните. След това, за да получава храна, той трябва да заплаща определена сума. Тези, които още не са започнали работа получават храна, ако работят определено време по почистването на лагера.

Работа на лагерниците се предлага чрез работната служба.

Служби и организации в лагера

Служебни лица:

Секретар на съда: Кривенчук, роден е в Белорусия. Той е единственият член на съда до които лагерниците имат достъп преди гледането на делото. Оформя документите по следствените дела и ги докладва пред съда. Владее говоримо няколко езика, без български. При него обикновено се отива след повикване. Кабинетът му се намира на втория етаж в сграда № 10. Според показанията на завърнали се бегълци Кривенчук урежда срещу подкуп явяване на лагерниците пред съда в по-кратък срок.

Юрисконсулт на лагера Маринеску, роден е в Румъния. Дава безплатна юридическа консултация на лагерниците. Използува всяко контактуване с тях, за да вербова работници за английската армия. Кабинетът му е в сграда

Работна служба (Арбайтцайт)

Предназначена е да намира подходяща работа на лагерниците. Още при постъпването в лагера се регистрира професията на всеки и в зависимост от нея му се предлага работа. Отначало обаче на всички се предлага обща работа в някои промишлени предприятия в Нюрнберг. Никой от лагерниците не може да постъпи на работа без специално разрешение от работната служба (виж приложение № 2). Ако лагерникът си е намерил работа сам, трябва да представи в работната служба декларация от фирмата или лицето, които му осигуряват работа. При такъв случай лагерникът има право, ако желае да напусне лагера и да си наеме квартира. На такива лица се отнемат лагерните карти и те нямат право повече да влизат в лагера. Преди напускането са длъжни да посочат адреса, на който ще живеят, за да бъдат повикани в лагера когато се гледа делото им.

Периодически в лагера идват офицери от английската и американската армия, които набират работници за обслужващи армиите подразделения. Офицерът от американската армия е известен под името майор Шулиц. Набираните от него работници се използват в складови помещения на американската армия като общи работници, в автопарковете и др. Някои от тях преминават двуседмично военно обучение и след това носят охранителна служба на някои обекти на американската армия. По време на работа всички носят американска военна униформа. Заплаща им се по 800 марки месечно. Наставяват ги за живеене в района на казармите. Всеки от тях може по собствено желание да напусне работа.

Помощни организации

Това са представителства на някои религиозни организации в лагера, които се занимават с уреждане на разселването на лагерниците. В "Цирндорф" те са следните : ИЦЕМ - организира разселване за Австралия, Канада и някои други по-далечни страни; ИРЦ - Интернационален комитет на спасението организира разселване за всички страни, които приемат емигранти; АФЦР - Американски фонд за чехословашки емигранти; "Каритас" - за католици, "Толстой" - за източни православни. Тези организации са финансирани от чуждите разузнавания.

Всеки новопостъпил лагерник е длъжен да се запише в една от тях за разселване. При записването му дават чек не стойност 150 марки, с които от определени магазини в Нюрнберг може да си купи облекло.

Разпити

В обходната карта, която получава при постъпването лагерникът, фигурират и канцелариите на немското и американското разузнавания. Там лагерникът попълва специален формуляр с около 20 въпроса, след което служителят устно уточнява някои подробности. Ако се окаже, че лагерникът може да даде информация по политически, икономически и главно по военни въпроси, му предлагат да отиде до Нюрнберг и там да даде показания. Ако се съгласи, със специален микробус го откарват до Нюрнберг. Там в продължение на два дни се установява до каква степен той е запознат с въпросите, които ги интересуват, след което отново го връщат в лагера. Ако сведенията, които може да даде са ценни за тях, след известно време го откарват в Мюнхен. Там го настаняват на

ул. "Симпелдрасе" № 41 или 42. В тези два блока се намират служби на американското разузнаване. На лагерника се издава специален пропуск със снимка и надпис "Паспорт - САЩ". С този пропуск той може да напуска сградата и да се движи из Мюнхен. Инструктират го да не се интересува от другите лагерници, които се намират там, да не се опитва да научи имената им и да не споделя с тях биографията си. След свършването на разпитите той трябва да пази в тайна пребиваването си там. Ако иска да си кореспондира с някого му се дават фиктивни адреси и имена, чрез които да получава писмата си.

Разпитите продължават около две седмици. С най-големи подробности се установява всичко, което лагерникът може да съобщи, главно по военни въпроси. Водещият разпита служител владее добре български език и разполага с всички показания, дадени от лицето от постъпването му в лагера до момента.

Въпроси, които се поставят на разпита:

- Установъчни данни, имена на родителите и близките;
- Къде е работил и какви длъжности е заемал, къде е служил военна служба, в каква част, какво звание има по запаса;
- Личен състав на поделението, длъжности, звания и имена на офицерите, черти от характера им, наклонности и слабости;
- Действия на частта при тревога, пунктове за съсредоточаване и др.
- Какво военно производство имат предприятията, в които е работил.

При разпитите се използват карти, схеми, снимки и печатни материали.

Тези , от които американците останат доволни, в кратък срок получават американски паспорти. Срещу това те се задължават при повикване да се поставят на разположение на американската армия, за което подписват и специална декларация. Останалите се връщат в лагера и им се издават икономически " азили".

Досега няма данни за съществуването на подразделения на лагера "Цирндорф".

ЗАБЕЛЕЖКА: Справката е изготвена въз основа на данни от 1970 и 1971 година.

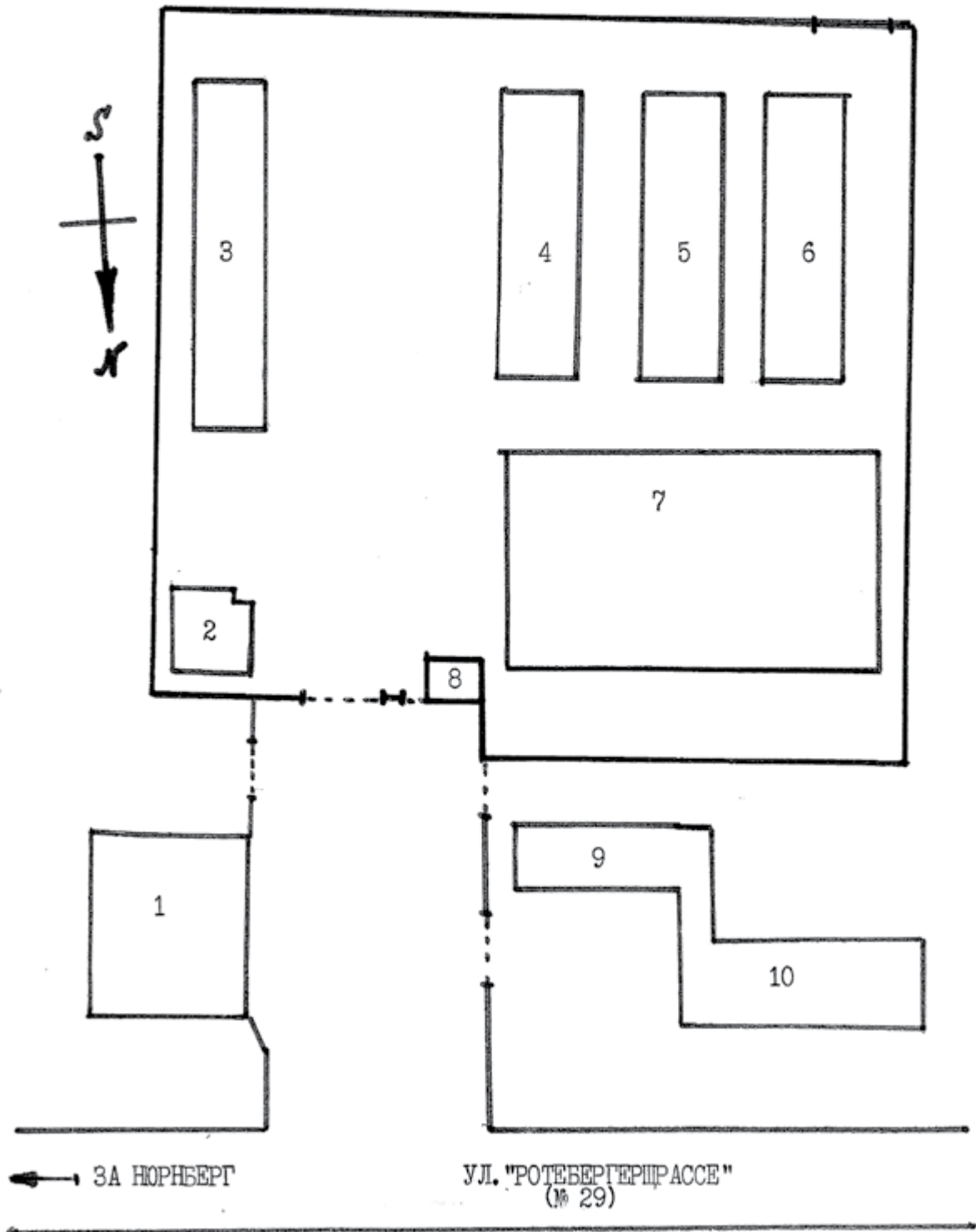
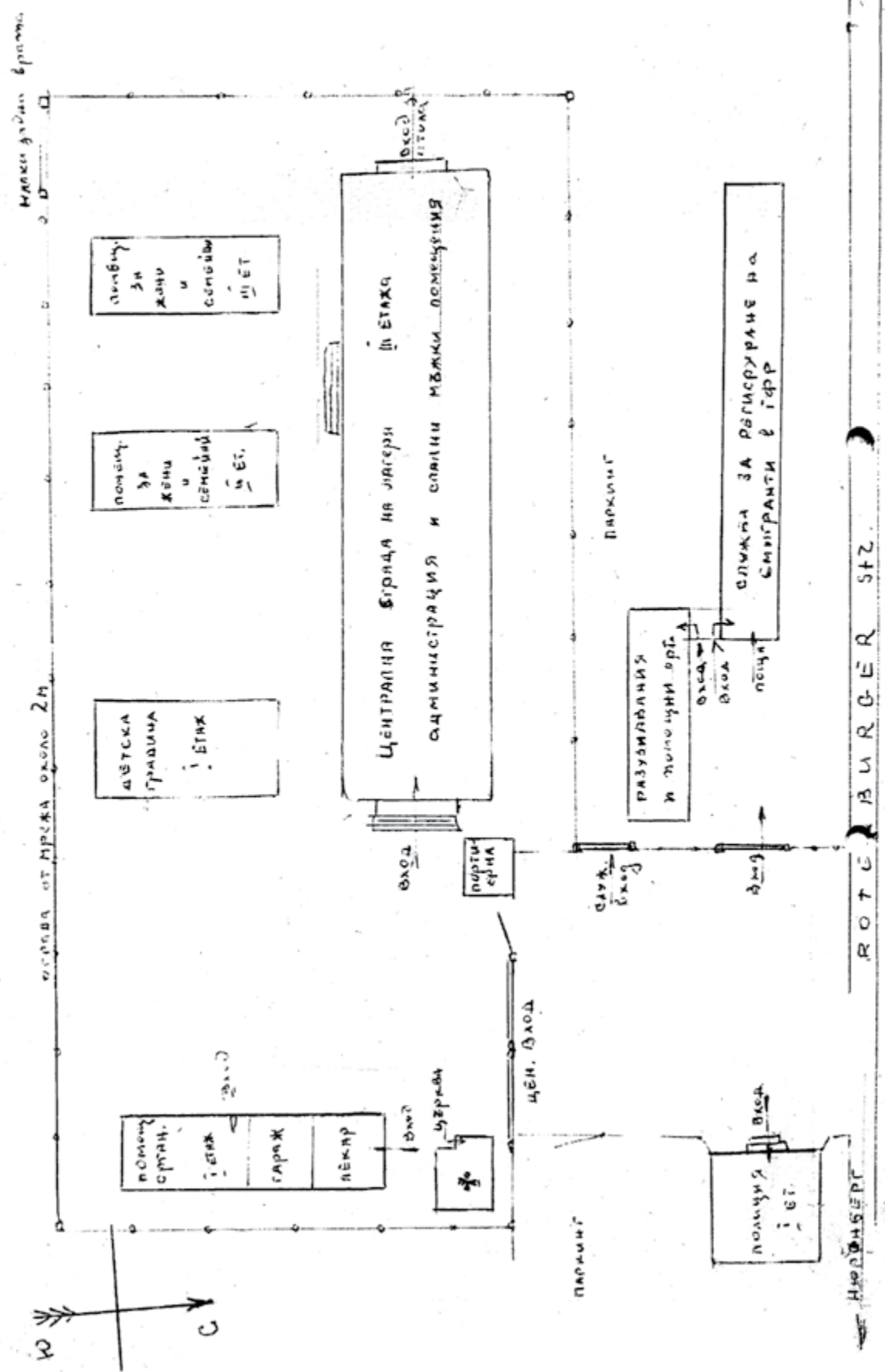
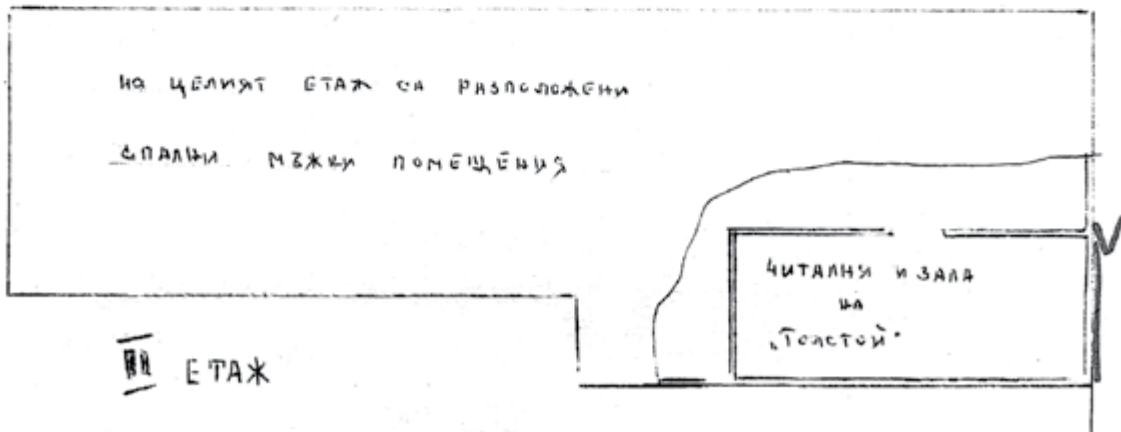
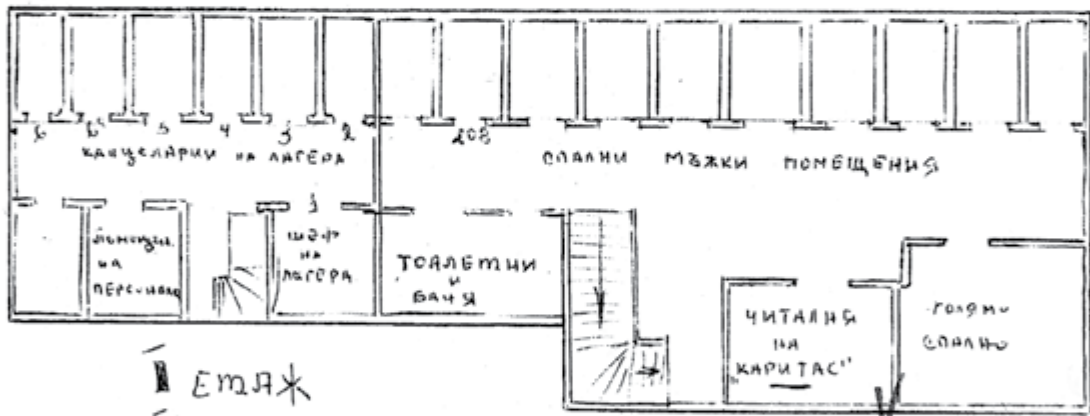
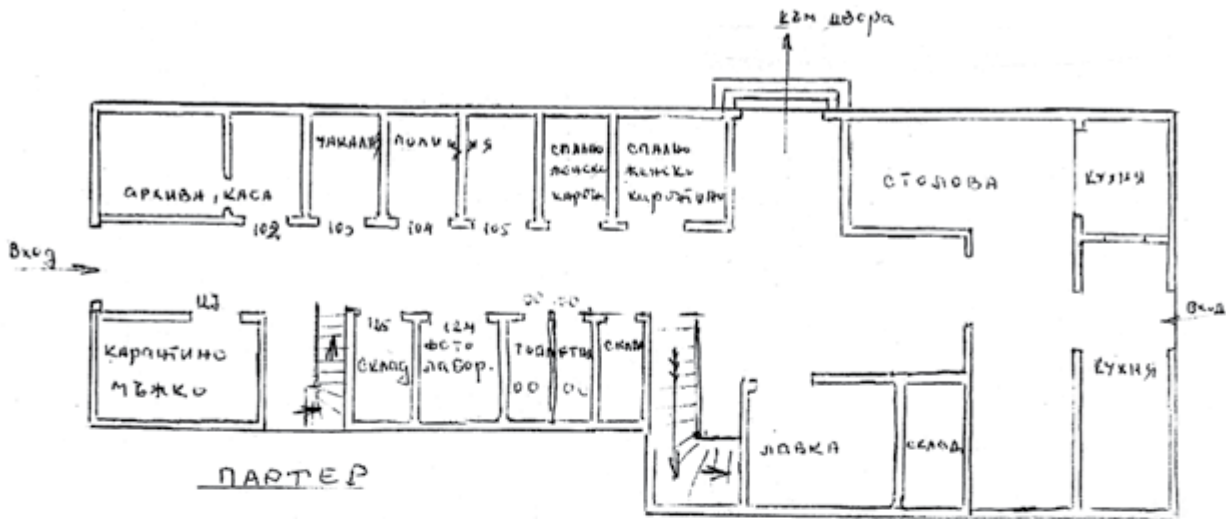

СХЕМА НА ЛАГЕРА "ЦИРНДОРФ"

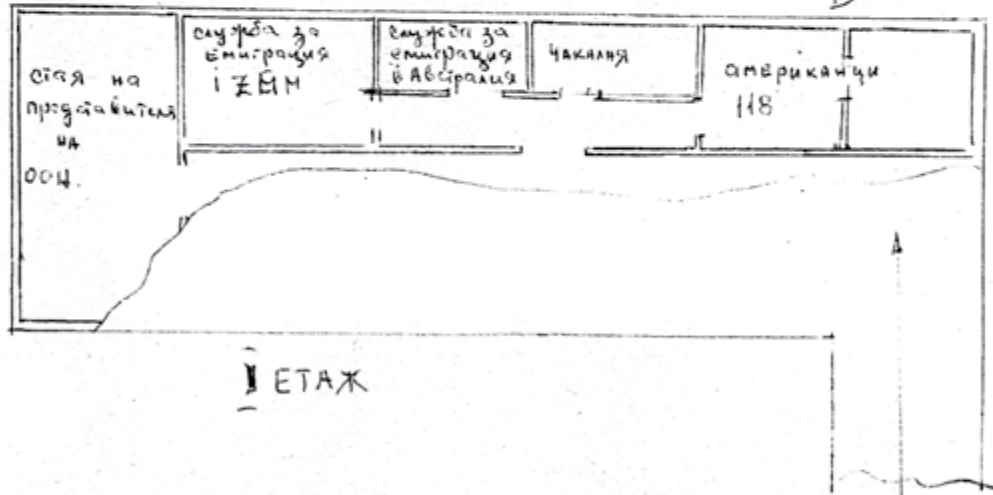
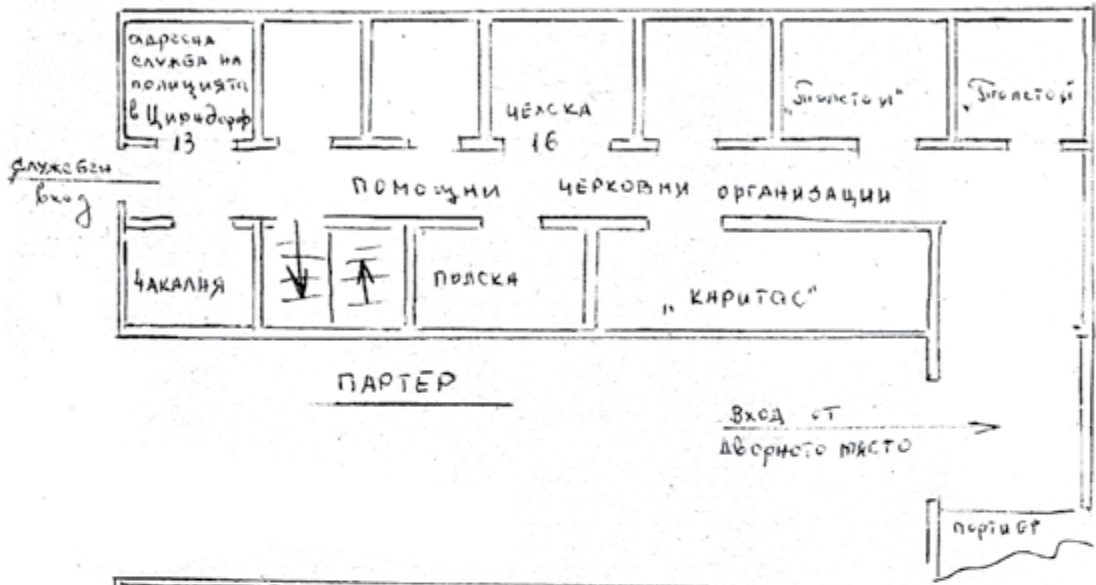
Окомерна скица на лагерот „Цирндорф“ при Мунхберг.

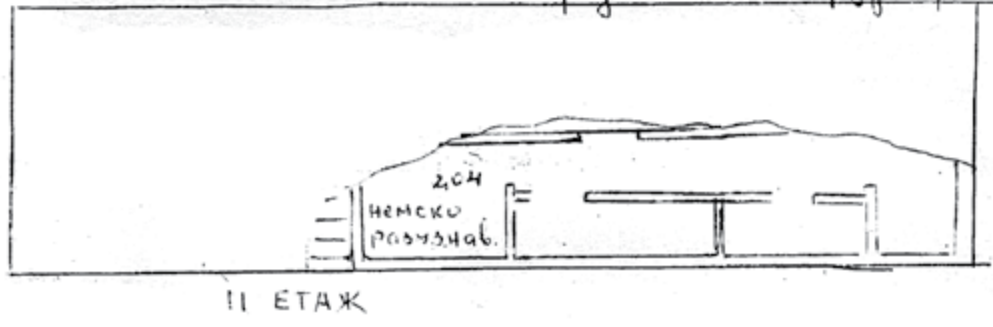
СКИЦА НА ЦЕНТРАЛНАТА ЛАГЕРНА СГРАДА

Скица на помещенията в сградата
на помощните организации и разузнаванията
извън района на лагера

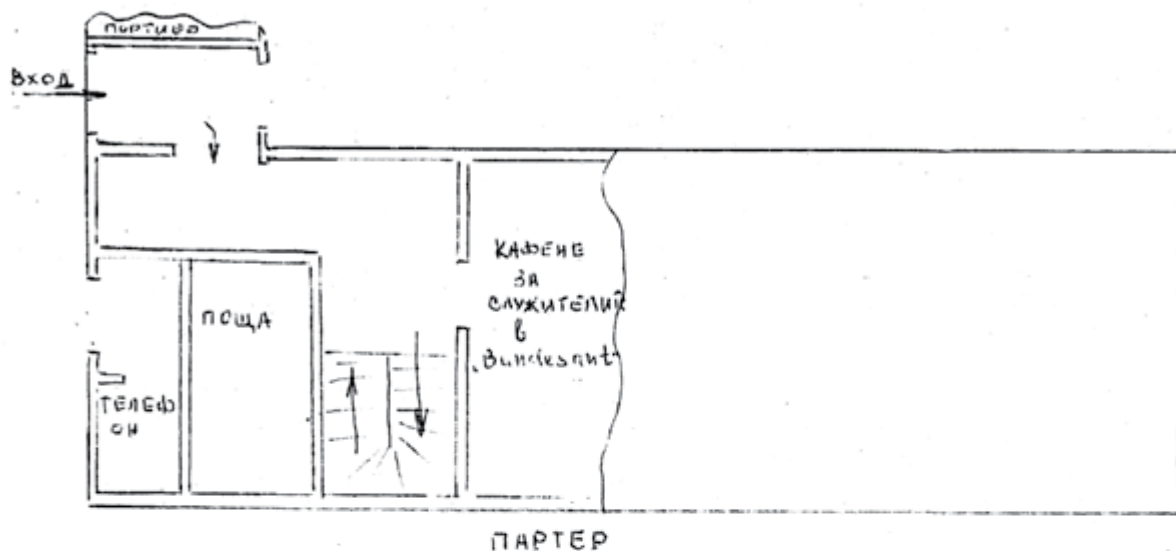

Съединен коридор между сградата на "Вилелмша" и тази сграда само между първите етажи

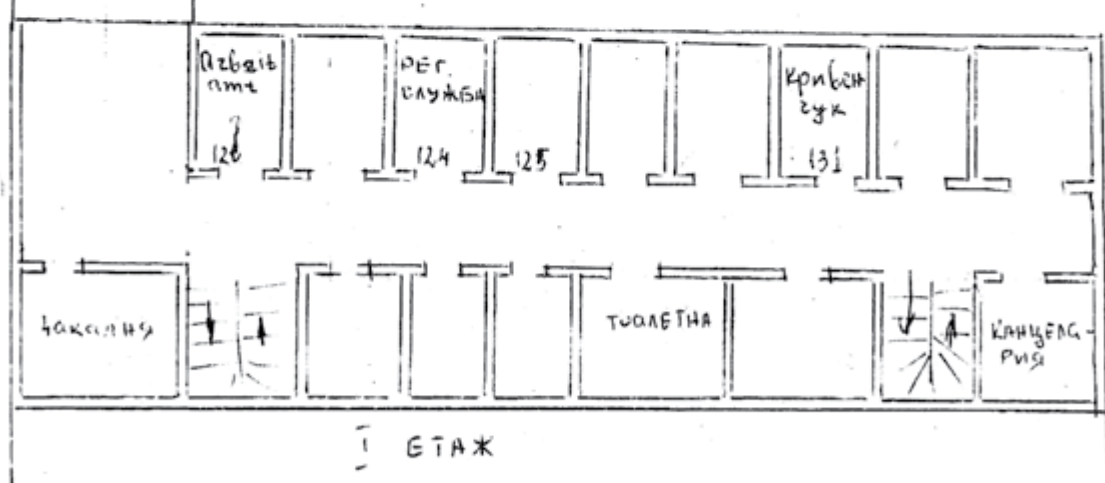

Из архивите на ДС

Скица на сградата „Служба за регистриране на емигранти в ГФР“

А прелезен коридор м/у
 3-те сифи на двете сгради
 Bundesamt и разузнаванията

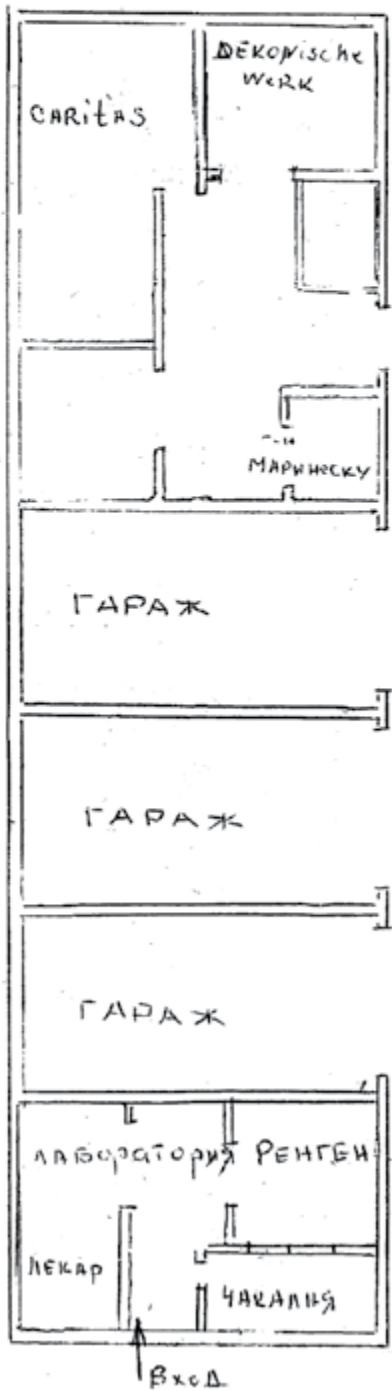

Вторият ЕТАЖ НЕ Е ПОСЕТЕН ОТ МЕН. НА НЕГО СЕ
 НАМИРАТ „СЪДЪТ“ И СЛУЖБИТЕ КЪМ НЕГО.

Из архивите на ДС

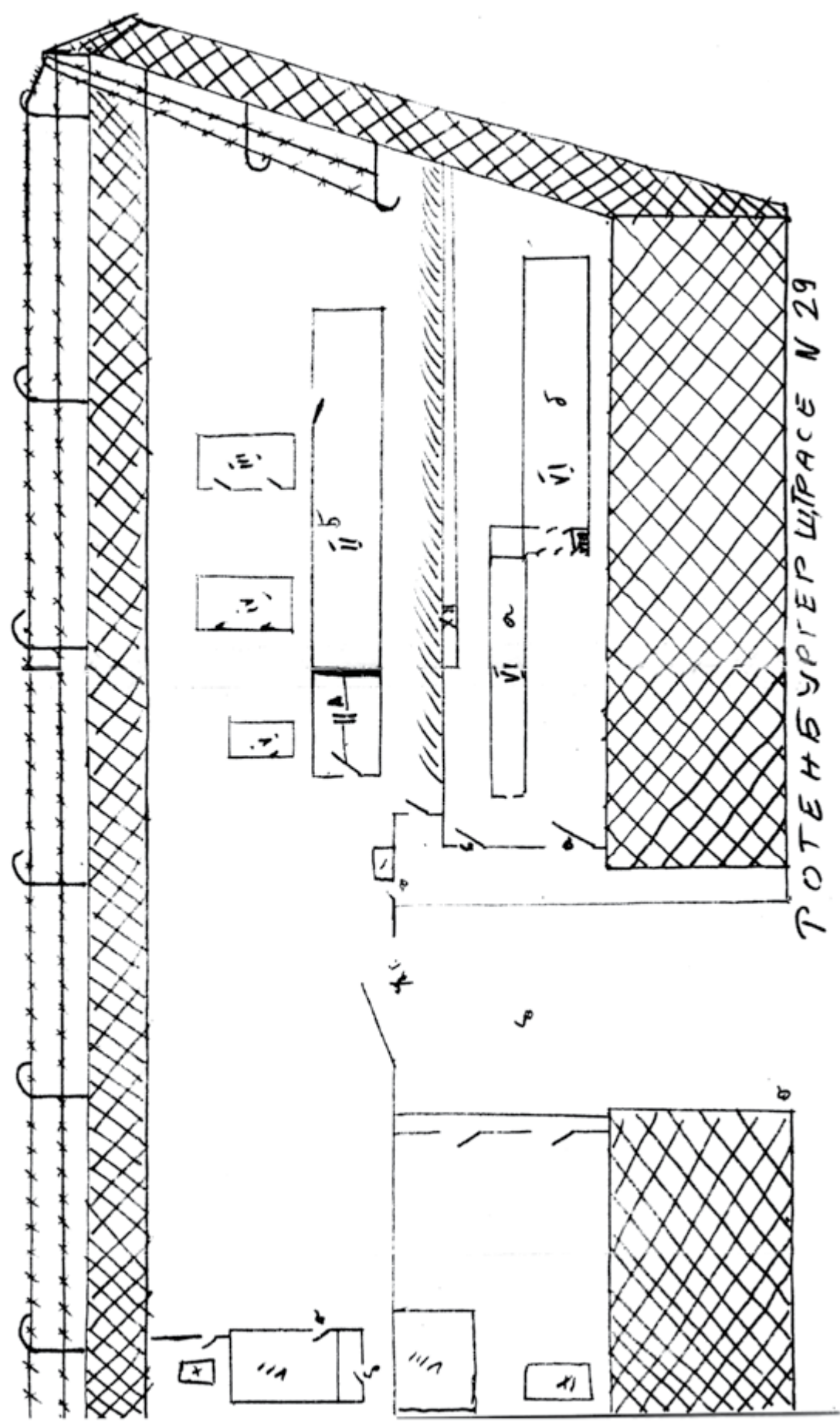
446

Скица на лекарския кабинет и помощните
организации в района на лагера

16

ОБЩ ВИД НА ЛАГЕРА В ЦИРЕНА ДРФ - Г.Ф.Р.

ГОТЕНБУРГЕР ШИРАСЕ N 29

от българите - изменници на Родината, преди да пристигнат в ДФР, минавали през лагерите в Гърция и Турция.

Горното Ви съобщаваме за сведение и оперативно ползуване.

Отпечат. в 3 екз.
№ 1-адресанта
№ 2-към дело
№ 3-отдел VI, ПГУ
№ 255 /18194-IV
Нанисала: СИ

ЗАМ.Н-К ПЪРВО ГЛАВНО У-НИЕ ДС
ПОЛКОВНИК *С. Вълчанов*

ПРЕВОД ОТ НЕМСКИ ЕЗИК

МИНИСТЕРСКИ СЪВЕТ
на
Г Д Р
Министерство за държавна сигурност

СТРОГО СЕКРЕТНО!

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

Приложено Ви изпращаме информационен доклад за "Сборния лагер Цирндорф" за евентуално по-нататъшно използване.

Материалът е съставен въз основа на наличните в момента при МДС /Министерство за държавна сигурност/ данни за този обект.

За да може да се комплектова този материал или да се създадат възможности за сравняване, ние Ви молим да проверите какви данни за горепосочения обект съществуват при МВР на НР България, които биха могли да бъдат предоставени на разположение на МДС.

От особен интерес биха били информацията относно:

- лични данни, описание на лицата и функции на служителите на лагера и другите служби;
- политическите организации, които действуват в лагера;
- извършването на проверката и методите на приемане в лагера;
- ролята на инспекцията на областната полиция във връзка с методите за приемане в лагера;
- снимки, скици и др. от "Сборния лагер Цирндорф".

Приложение:

9 листа

Строго секретно
ПРЕПИС!КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

СПРАВКА

за някои форми и методи на работа на американските специални служби с бегълците от социалистическите страни

Анализът на наличните материали показва, че американските специални служби отделят в съвременния етап голямо внимание на работата с бегълците от социалистическите страни и разполагат с добре разработена методика за проучване, обработка, проверка и използване на бегълците с разузнавателна цел.

Следва кратко изложение на някои раздели на секретните инструкции на американските специални служби, отнасящи се за най-важните елементи на работа с бегълците от социалистическите страни.

I. КАТЕГОРИИ БЕГЪЛЦИ

От психологична гледна точка американското разузнаване разделя бегълците на 4 категории:

1) Умен, волеви човек. Държи се уверено. Не проявява чувства на страх, скръб, учудване, радост. На разпитите е много внимателен, не се поддава на интимен разговор. Такъв човек според разузнаването рядко става агент-подстава.

2) Енергичен, издръклив, активно отстоява своите права. Такъв човек е способен да понесе големи лишения. Колкото по-грубо се отнасят с него, толкова по-силна е неговата съпротива. Проницателен, умея да скрива своето истинско лице и да играе избраната си роля.

3) Емоционална личност. За такъв човек е характерна неумиеността му да противопостави на чувствата си волята, ума, енергията. Склонен е да се крие от действителността, търси опора в друг човек, прекланя се пред силния човек.

4) Човек, който не е удовлетворен от своето положение в обществото, е склонен обикновено към самохвалство и преувеличаване на фактите. Недоверчив. Често може трудно да се определи кога лъже и кога говори истината.

От изброените по-горе 4 категории, американските специалисти отделят бегълците от славянски произход, които по тяхно мнение се характеризират по следния начин:

"Славяните чувствуват много болезнено унижението на националното им достоинство от чужденците. Реагират добре, когато се отнасят с тях с добрина, уважение, отзивчивост. Изпадат охотно към откровеност, ако те бъдат представени пред "голямо" началство. Те трябва да се убедят, че е необходима да говорят и така значително се опростява задачата за провеждане с тях на беседи на теми, интересувани разузнаването".

II. НАЧАЛЕН ЕТАП НА РАБОТАТА С БЕГЪЛЦИТЕ

Сътрудниците на специалните служби са задължени да съобщават в Центъра за всички случаи на обръщение на чужденци в американски учреждения и представителства. До получаването на специални указания на американски разузнавачи се препоръчва да предложат на чужденеца да подаде писмена молба за предоставяне на политическо убежище в САЩ. След изпълнението на тази формалност се прави щателен обиск на беглеца, фотографират го, вземат отпечатъци на пръстите му. След това се предлага на беглеца да попълни специален анкетен лист, в който той е длъжен подробно да напише биографията си, причините и обстоятелствата на бягството. Чужденецът преминава през щателен медицински преглед и проверка на умствената/психическа/пълноценност.

След получаването от Центъра на указания за чуждия гражданин, молещ за политическо убежище, личността на последния щателно

се проверява/изучават неговите документи, данните от биографията, обстоятелствата за бягството; определя се с каква интересна информация той разполага за разузнаването/. Беглецът се подлага на първоначална идеологическа обработка. Главната задача, решавана за първия етап на работа с беглеца, е изясняване степента на доверие към него.

III. ПОДГОТОВКА НА БЕГЛЕЦА ЗА РАЗПИТ

Работата със всеки конкретен беглец се възлага на сътрудник от контраразузнаването, способен да му внуши уважение, доверие, да го предизвика към откровен разговор. За тази цел се подбира следовател, познаващ страната на беглеца и родния му език, добре осведомен за начина на живот в социалистическите страни, за методите на пропаганда и за възпитанието на комунистически мироглед у гражданите на тези страни. В отделни случаи с беглеца може да се занимава цяла група специалисти-разузнавачи. В тази "оперативна" група се включват:

- Оперативен работник-следовател, непосредствено водещ разпита;
- Сътрудник от контраразузнаването-аналитик;
- Така наречените "спътници" на беглеца, които през целия период от изучаването му се намират при него. Един от "спътниците" е задължен да владее езика на беглеца.

Старши на "оперативната" група е следователят.

При подготовката на обекта за разпит се обръща внимание на обстановката, в която той се намира. Лицата, привлечени към изучаване на беглеца, се препоръчва предварително в неофициална обстановка да запознаят беглеца със следователя.

Като правило, известно време беглецът се намира в конспиративна квартира или така наречен "следствен център на контраразузнаването". Този център може да се намира в отделно помещение, в обикновено многоетажно градско жилище или във ферма в селска местност. Инструкциите на американското разузнаване се посочва необходимостта от създаване на всички условия за удовлетворяване на духовните, културните, битовите и т.н. потребности на лицата, поискали политическо убежище. При настаняването на бегълците се взема под

внимание тяхното социално положение в страната от която идват. Типе с "висок" ранг, също така и такива, които по време на проверката се окажат във от полозрение, се настаняват в "комфортни" помещения; на "обикновените" беглеци, заедно с полозираните в неискреност, се предоставят обикновени стаи.

Подозрителните лица, а също така и тези, които упорствуват на разпитите, могат да бъдат настанени в лошо осветена стая, с железен креват, без мивка и други удобства. В следствения център се предвижда обзавеждане за специален кацар за "особено трудни бегълци".

IV. РАЗПИТИ НА БЕГЛЕЦА

Приключвайки първото поучване на беглеца, следователят или "оперативната" група пристъпват непосредствено към неговия разпит. Този етап на работа трае обикновено от две седмици до два-три месеца. Разпитите се провеждат в специални помещения, в които се разпитват всички бегълци, без разграничаване на "трудни" и "дружески настроени". Обстановката на помещението е максимално проста: бюро на следователя със званец за повикване на охраната, едно-две кресла, два стола, елиния от които като правило е с неугодно облегало, огледало за прикрито наблюдение на обекта по време на разпита и след това. Скритото наблюдение на разпитвания се възлага на спитни специалисти, добре познаващи психологията на жителите на страната на беглеца. Ето защо по време на работа с беглеца, особено внимание се обръща на психическото му състояние: лошо настроение/подтиснатост/, обърканост, чувство на самотност, съзнаване на вината си, страх пред бъдещето. Според инструкцията се препоръчва да се има предвид, че "от гледищна точка на беглеца, той е предприел крачка на отчаяние. Отказал се е от привичния му свят, който той сменя с нещо неизвестно. Изгубил всичко, което е волило до кръга на неговите интереси и понятия, всичко, което за него е представлявало определена ценност и е лежало в основата на неговия мироглед".

Броят на въпросите, изяснявани от контраразузнаването от страна на беглеца, напълно зависи от степента на неговата осведоменост. В редица случаи те са наброявали не повече от 200, докато на двама бегълци, избягали едновременно, по същото време били зададени 44,000 въпроса и разпитите им продължили в продължение на 1 година. За разпита на един беглец е бил съставен специален въпросник, като например:

- организация и дейност на Министерството на отбраната;
- военни задължения в страната на беглеца;
- организация и дейност на Министерството на външните работи;
- организация и дейност на военното разузнаване;
- структура и дейност на други министерства, комитети и ведомства;
- особености на практическото претворяване в живота на идеите на марксизма-ленинизма в условията на дадената страна;
- недостатъци за провеждането на западната пропаганда на територията на тази социалистическа страна.

На друг, по-малко осветомен беглец е бил предложен анкетен лист от 5 пункта:

1. Работа, служебна дейност;
2. Образование;
3. Служба в армията;
4. Военни училища и курсове за подготовка;
5. Родствени връзки в страната.

Във всички случаи: се иска най-подробна информация, даже и описанието на това, от какъв вид транспортно средство беглеца обикновено се е ползвал и колко се плаща за съответен маршрут; каква е месечната му заплата, по какъв параграф се изплащат разходите.

Времето, определено за разпити на бегълци, не се регламентира, поради което следователят не поставя никакви ограничения при получаването на интересувашата го информация от източника.

Ако беглеца по собствена инициатива или лесно дава необходимите показания и няма основание да го подозират в неискреност, то метода на разпита е прост. В случай, когато разпитвания е неискрен, и за получаване на признания е необходимо да му се упражни натиск, то с прилага следната схема на провеждане на разпит: следовател - "инквизитор" - следовател "покровител". Следователят "инквизитор" играе ролята на пелантичен чиновник, не вярващ на нито една заявление на беглеца. По време на разпитите "инквизиторият" създава угнетяваща за разпитвания обстановка и го принуждава да търси от друг следовател "покровител", явяващ се в ролята на по-мек човек, пълен с доброжелателност. "Покровителят" се подбира доста щателно: обръща се внимание на това, той да има една националност с разпитвания и да принадлежи към етническата му група, да бъде на същата възраст, ръст, телосложение, да изглежда симпатичен, да умее да предразполага към себе си човека. В обстановката на "съперничество" между двамата сле-

лователи беглеца неволно се предразполага към "покровителя" и му дава тези ланни, които е скрил от "инквизитора". В инструкциите се посочва, че в някои случаи ролята на "инквизитор" се възлага на опитни следователи, а на "покровителя" - на хора из средата на съпровождащите беглеца или намиращи се в неговото обкръжение.

Когато "специалната тактика" не дава желаните резултати или следователите полозират беглеца, че към него има подстава, то по отношение на него се прилагат груби мерки. Обръщението към него се превръща в строго, на разпитите се създава тежка атмосфера на полозрителност, разпитвания могат да поставят в карцер или в тъмна звуконепроницаема стая, ограничавайки го в храната, водата, тоалет, лишаване от възможност да се бръсне, не дават пари, цигари и т.н. Беглецът може да бъде положен на физическо въздействие, а също така на действието на светлинни и звукови ефекти. Разпитите се волят от няколко следователи по всяко време на денонощието. Прилага се също метода "за мелипински преглед с разкриване на тежки забравания" лекуването на които изцяло зависи от "волята и разположението" на следователя. Ръководствата на специалните служби по отношение на беглеца могат да прилагат санкция като силнодействащи наркотически средства, които оказват вредно действие върху физическото и психическо състояние на човека.

V. ОЦЕНКА НА МОТИВИТЕ ЗА ПРЕДАТЕЛСТВО И ОПРЕДЕЛЕНИЕ СЪСТАВНАТА НА "БЛАГОНАДЕЖДНОСТ" НА БЕГЛЕЦА

Американците много внимателно подхождат към оценката на мотивите, побудили беглеца към измяна на Родината. Анализът за причините за измяната, правдоподобността на тяхното изложение се разглеждат като "една от първостепенните задачи" за работа с лицата, обръщащи се за политическо убежище. Специалистите-контраразузнавачи смятат, въпреки че большинството бегълци веднага заявяват за измяната по политически и идеологически съображения, в действителност само някои от тях са се ръководили от тези съображения при вземане на решение.

"Не голем брой бегълци, които преминават към нас по действително идеологически причини, говорят за това по-малко, отколкото останалите. За много причините за измяната имат двойствен характер. Те са идеологически по своята природа и лични по форма."

Из архивите на ДС

457

По заключението на тези специалисти, большинството бегълци се отнасят към категорията на тези лица, които не разбират с началството си, изпаднали са в затруднено положение поради нарушения на официалните предписания или на задължителните норми на живота за гражданите от дадената страна.

Обаче и в тази верига на "обърканост" заемат не последно място склонността към користолюбие, която по мнението на беглеца може да бъде удовлетворена на запад, от различен род семейни неуреплики и лична неудовлетвореност на заеманото положение от него в обществения живот. Сред бегълците често се срещат психически непълноценни хора.

Подчертавайки преобладаването на личните мотиви в причините за измяната, видните американски специалисти, основавайки се на данните, получени в процеса на многогодишните наблюдения на предателите, правят извод, че типичният беглец - това е вечно недоволният човек, който вижда във всичко стремеха към посегателства над личността му.

Първият период за проучването на лицето, обърнало се за политическо убежище, завършва с вземане на решение от контраразузнаването по отношение благонадеждността на беглеца.

Кончателно заключение за това поставя Центърът, вземайки под внимание мнението на междувеломствения комитет по делата на бегълците и резултатите от щателното разглеждане на следните документи:

- 1 - подробна биография на чужденеца, холатайствуващ за политическо убежище;
- 2 - пълно изложение на разузнавателните и контраразузнавателните данни, получени от беглеца в процеса на разпита;
- 3 - списък на връзките на беглеца;
- 4 - заключение на психиатър и медицинска справка за здравословното състояние;
- 5 - резултат от изпитанията на беглеца на "детектора на лъжата".

VI. ФОРМИ И МЕТОДИ НА ПРОВЕРКА

Всички сведения, получавани в процеса на разпита от беглеца, се изпращат в Центъра, където им се дава оценка и на следваателя се съобщават резултатите от проверката и данните за беглеца,

Из архивите на ДС

458

ако те са записани в делата на американското разузнаване.

В инструкциите на специалните служби се обръща сериозно внимание на проверката на най-уязвимите места в показанията на беглеца, които могат да потвърдят подозренията, че той е агент на подстава на разузнаването на социалистическите страни. Едно от тези места, по мнение на американците, може да бъде мотивировката на беглеца за причините и обстоятелствата за бягството. Тази част от неговите показания най-щателно се анализира. Особено се подчертава, че най-добрата легенда за подстава-това е, като правило, истинската биография на изпращания агент, в която липсва само фактът за неговата вербовка и дейността му в полза на разузнаването. По време на разпитите беглецът трябва да даде подробни обяснения за всички уязвими места в показанията си. В разказа на разпитвания се допуска наличието на някои "неточности", но ако те се срещат в съвкупност, то това трябва да бъде като сигнал на следователя, че това време него е агент-подстава. Най-типични "несъгласуваности" в легендите на бегълците са:

1. Арести и затвор за криминална и антидържавна дейност, с това често се опитват да обясняват продължителното прекъсване в работата, въпреки, че в действителност в същото време агентът-подстава е преминал специалната си подготовка.
2. Липса на логика в обясненията на този или друг пункт от биографията.
3. Липса на естествен страх пред наказателните органи, по-специално КЛС, по време на подготовката за бягство и след измяната.
4. Разбиране на известна терминология, като правило само за липа, свързани с разузнавателната дейност.
5. Признание на факта за сътрудничество с органите на КС, направено поради това, да се притъпи бдителността на следователя.

Изпитанието на изменника на "детектора на лъжата" се отнася към областта на по-прецизна проверка на неговата личност и като правило неговото провеждане се санкционира след завършването на разпитите. Преди процедурата за изпитания още веднаж се анализират показанията на изменника, съпоставят се техните данни с отчетно-архивните материали и сведения, получени от други източници, съставя се списък на въпроси за проверка на изучавания обект на полифизиография "детектор на лъжата". Обаче, както следва от

препоръките на съответните инструкции на американските специални служби, към тази процедура на специалистите се препоръчва да прибегват само за потвърждаване на някакви изводи, а не да правят това с помощта на тази "машина".

"Следователят трябва да направи всичко, което зависи от него, за да получи от полозирания необходимите признания, и да не прибегва до полиграфа."

VII. ОПРЕДЕЛЯНЕ НА ПО-НАТАТЪШНАТА СЪДБА НА БЕГЛЕЦА

Само след провеждането на целия комплекс от проверочни мероприятия по отношение на беглеца с него се водят преговори за това в каква страна той би желал да живее и работи, решават се имиграционните формалности, въпроси на трудоустройство, временна материална помощ и т.н. Предоставя се квартира на беглеца, също храна, облекло, пари за пребни разходи, но неговия статут още формално не е легализиран. Той е задължен да вземане на решението пет пъти в седмицата да се яви в "службата" и да бъде максимално откровен във своите показания. Специалните служби щателно препроверяват изложените от беглеца данни и след това вече решават въпроса за неговото по-нататъшно използване и съдба. На беглеца може да бъде предложена работа в пропагандния орган/пресата, радиото, телевизията и т.н. /или каквато и да е друга работа. Ако е специалист, може да се вземе в апарата на разузнаването като аналитик или консултант. Някои изменници ги оставят за работа в групата за приемане на бегълци и разпити.

Не е изключена възможността за привличане на беглеца за сътрудничество със специалните служби като агент или използването му с цел впитането му в оперативна игра с разузнаването на противника. Обаче, американците особено внимателно подхождат към въпроса за попускане на беглеца до секретна работа и до особено секретни материали. По мнението на вилни американски специалисти-контраразузнавачи, не може да се доверяват напълно на беглеца, защото "изменил ли е той веднаж, е способен да измени и втори път и т.н." В тези случаи когато в Пентъра се взема решение за привличането на беглеца към сътрудничество с американското разузнаване, той преминава специален стаж и едновременно с това се осъществява проверка на всички данни за постъпващото на работа лице. На проверявания се поставя външно наблюдение. Подобна проверка се прави по отношение на беглеца, приет на работа в американското разузнаване, през определени промеждутъци от време.

януари 1973 г. София

Лагерна администрация на лагера в Циндорф

Същата се състои от ¹началник на лагера, който се занимава с вътрешния ред на лагера. Двемата споменати ²⁻³мъж и ³жена от 108 стая представляващи представители на полицията в лагера. ⁴Фотограф. Двама ⁵⁻⁶счетоводители водещи изцяло счетоводството на лагера, единия е същевременно и касиер на лагера. ⁷⁻⁸⁻⁹Три деловодителки от канцелария № 2 /стая № 1 е за началник лагера/. Двама ¹⁰домакин и ¹¹помощник домакин държащи склада и следящи за чистота и вътрешния ред в лагера. За охрана на лагера има ¹²⁻¹³⁻¹⁴трима цивилни пазачи или по-скоро те охраняват вратата на лагера която се отваря само с натискане на бутон монтиран на бюрото в бутката до вратата. За охрана на лагера евентуално се разчита на полицията, чиято ограда е непосредствено пред врата на лагера. Лагера е сравнително малък по площ, но далече по уреден от този в Австрия. Освен старата сграда в която се настаняват всички ергени - нехранимайковци има и три нови модерни блокчета с вътрешно разпределение - както нормални жилищни сгради, на апартаменти. В тях се настаняват семействата или интелектуалците, доктори, инженери или такива, които са преседяли по-дълго време в лагера и са показали добро държание. Това се определя от началника на лагера и домакина. В тях се настаняват и жените. Споменатите сгради са с далече по-добри битови условия. Към лагера има и детска градина за децата на лагеристите до предучилищна възраст. В лагера е невъзможно да се проникне освен през входната врата с фалшив документ или с подправен ключ врата № 2 /виж схема 5. Оградата е градинска мрежа, която много грижливо се пази и поправя всекидневно. В лагера никога не се извършва проверка от полицията безпричинно. Лагерния ред се спазва от всички лагерници, защото при нарушаване на същия лагериста бива изхвърлен от лагера на улицата и повече никой не се интересува от него. Капацитетът на лагера е не повече от 500 души и то само от източния блок. За немци от източна Германия има друг лагер близо до Дюселдорф и както е ^{написано} приятелът условията били фантастични в сравнение с тези в Циндорф. По всяка вероятност лагера Циндорф в скоро време ще бъде затворен. Този въпрос е поставен пред властите за разглеждане в близко бъдеще.

5.II.1975 г.

"Стевчев"

И Н Ф О Р М А Ц И Я

ЗА ФЕДЕРАЛНАТА СЛУЖБА ЗА ЛЕГАЛИЗИРАНЕ НА ЧУЖДЕСТРАННИ
БЕГЪЛЦИ И СБОРЕН ЛАГЕР ЦИРНДОРФ, РОТЕНБУРГЕРШТ. 29-31

В основата на това резюме за сборния лагер за чужди граждани в Цирндорф лежат сведения, които са пригодени само за оперативно и следователско ползване.

На 1.10.1965 влезе в сила приетият на 28.4.1965 от Бундестага закон за чужденците. Законът отменя всички действащи от 1938 до сега полицейски разпоредби за чужденците и прави ясно обобщение на всички разпоредби. Влизането в сила на този закон означава, че издаването на разрешение за влизане и престой в ГФР се свежда до един единствен процес.

Въз основа на този закон сложната процедура на легализиране за двата юридически пътя за искане на политическо убежище се урежда чрез Цирндорф.

В Цирндорф, област Фюрт, са концентрирани всички служби, които вземат участие в приемането на чуждестранни бегълци. Решаваща служба за приемането респ. легализирането е "Федерална служба за легализиране на чуждестранни бегълци", Цирндорф, ок. Фюрт, ул. Ротенбург 29-31.

В непосредствена близост до Федералната служба /комплекс/ се намира подчиненият на Държавното министерство по труда и социалните грижи на провинция Бавария "Сборен лагер за чуждестранни бегълци" 3502 Цирндорф, обл. Фюрт, ул. Ротенбург 31 тел. 79 38 00.

Настояването на чужденци търсещи убежище в този сборен лагер се извършва от провинция Бавария по нареждане на Федералното правителство. В самия лагер се намира клон на службата за чужденци от общината във Фюрт.

В сградата на Федералната служба се намират още такива служби като:

- 1 - емигрантска служба на САЩ,
- 2 - клон на службата за работа,
- 3 - клон на благотворителното дружество.

"Сборният лагер за чуждестранни бежанци" Цирндорф възникна от някогашния лагер "Валка". Името значеше да прибира всички лица от социалистическия лагер, с изключения на тези от ГДР, напуснали нелегално страните си, да проучва техните искания за поли-

тическо убежище, и да решава дали се приема или отхвърля тяхното искане. Според по-нови данни в този лагер се приемат и лица от капиталистически страни.

Капацитетът на лагера е от 400 до 450 души.

Идвайки от централната гара в Нюрнберг до лагера се стига така:

От гарата с трамвай № 2 до ул. Густав Адолф, от там с автобус линия 70 до Цирндорф, Марктплац. От там до лагера са около 10 минути пеш. От ул. Ротенбург има един вход дълъг около 50 м. В дясно от него пред лагера има нов строеж, състоящ се от два блока съединени с пристройка. Предният блок има четири, задният три етажа с приземен етаж.

Пред новия строеж има паркинг. Този обект е заграден с телена ограда висока 1.80 м.

В тази нова сграда се намира Федералната служба за легализиране на чуждестранни бегълци както и различни организации и благотворителни дружества като:

ICEM	1/	Междуправителствен комитет за европейската емиграция	
		/Занимава се с въпросите на емиграцията/	
AFCR	2/	Американски фонд за чехословашките бежанци	
IM	3/	Вътрешна мисия	
DCV	4/	Германско благотворително дружество	
IRC	5/	Международен комитет за спасение	
PAIRC	6/	Полско-американски помощен комитет	
SRV	7/	Религиозно дружество "Рафаел"	
TV	8/	Дружество "Толстой"	
UARC	9/	Обединен американо-украински помощен комитет.	

На лявата страна на лагерния вход се намира едноетажна сграда, в която е настанена

Областна полиция - инспекция

Цирндорф, обл. Фхрт

ул. Ротенбург 27

Истинският лагер се състои от една главна сграда, която има четири етажа и две мансарди. В дясно от лагерния вход е стаята на портиера и входът за главната сграда. В лагера има още четири други сгради, две от които са жилищни. В другите две сгради се намират лагерните и управленчески помещения. Охрана на лагера няма. В портиерската стая стои мъж в цивилно облекло. Според последни данни на портиерското място стоят по-възрастни мъже, които се сменят на 12 часа. Портиерската стая е отворена всеки ден от 6 до 24 ч. Портиерите провеждат строг контрол върху лагерните документи за самоличност. В лагера не се допускат никакви лица без документи. Не е разрешен входа и за посетители. Всяко излизане и влизане в лагера се отбелязва от портиерите, което служи за контрол на лагерно-

то ръководство.

Сборният лагер е заграден с двуметрова телена ограда, върху която има 3-5 реда бодлив тел. Зад лагера има свободна площ.

В ляво от лагера се намира сервиз за лакиране на коли, а пред него строителна дърводелница ЦИМЕР, Роберт ОНГ. В дясно до входа, граничейки със сградата на Федералната служба, се намира инсталация за изгаряне на отпадъците на областта Фюрт. Срещу лагера, от другата страна на ул. Ротенбург, се намира малка градина.

Всеки нов идващ да търси убежище се обажда в лагерната полиция в централната сграда на сборния лагер. Тук се извършва малък предварителен разпит, която цели да се изяснят:

- причините за преселване в ГФР,
- как е пристигнал в ГФР,
- в каква политическа партия членува.

Освен това в полицията трябва да се съобщят и име, фамилия, рожд. данни, професия, близки роднини. След това търсещият убежище получава розов картон формат А 4, върху който е нанесено неговото име и номерата на стаите на различните бира, които трябва да посети. След това му посочват предвидената за него стая в една от сградите на лагера.

Ако търсещи убежище се обадят на други места в ГФР те се изпращат без придружител в лагера Цирндорф. Всеки търсещ убежище получава от лагерното ръководство лагерен паспорт. Той е жълт и със снимка. Освен това на него е отбелязано името, фамилията, дата и място на раждане и номера на стаята.

Всеки приютен в лагера трябва всекидневно, най-малко един час, да почиства. Два пъти седмично идват служители от американската армия, които вербуват работна сила за работните команди на американската армия. Повечето от живеещите в лагера се познават само по малки имена. Те идват предимно от следните страни: СФРЮ, ЧССР, УНР, България, Румъния, Полша, Ирак, Турция, Арабската република. Единични лица са от напиталистически страни като Ирландия и различните африкански държави.

приемане
Начинът за легализиране в лагера се извършва така:

След пристигането си в ГФР търсещите убежище чужденци се обаждат по правило в някой местен полицейски участък. От там, снабдени с формуляр, биват отправяни към Цирндорф. В сборния лагер се установява самоличността на пристигналия и се настанява в стая. Първият пореден пункт е стопанското отделение в главната сграда на лагера, от където се раздават необходимите материали, като кърпи за ръце, прибори за хранене, одеала и др. След това новопристигналият трябва да се обади в стая 107 или 108 на главната сграда при полицията,

07

където за първи път в лагера се вземат данни за лицето, произхода и причините за изследването.

След тези първи разпити търсещият убежище бива фотографиран и му се вземат дактилоскопични отпечатащи в същата сграда. След това следва медицински преглед.

По време на приемането трябва да се премине през няколко стаи на Федералната служба, при което според наличните данни, се касае до някаква американска служба, където биват поставяни следните въпроси:

- 1 - причини за напускане на родината,
- 2 - къде като какъв е работил,
- 3 - отбиване на военната служба, къде и в каква част,
- 4 - къде е преминал границата.

Интересуват се още от голям брой данни за родителите, сестрите и братята, познатите и работещите в органите на Държавна сигурност. В тези служби се прави опит да се спечели беглеца за американските помощни части в ГФР. След като добият първи впечатления за личността на търсещия убежище в резултат на първите разпити се решава, след консултация с неизвестна служба, дали този ще може да чака да бъде признат за "политически беглец" или трябва да бъде изпратен в друга страна. По правило чужденецът бива извикван след няколко седмици след първите разпити в стая 204 в сградата на Федералната служба.

От тук той бива от арван до Нюрнберг с един синьо-бял автобус, полиц. № 2298. Тук в службата за разпити, Нюрнберг Виландштр. 27, се извършва следващият и по-задълбочен разпит. Според налични данни се счита, че службите в сборния лагер респ. Федералната служба, правят предварителен избор на разпитваните тук.

Срокът за престой в сборния лагер Цирндорф за различните лица е много различен. Той достига от няколко дни до 6 месеца. След приключване на процедурата да получаване на убежище и разрешение за престой в ГФР следва освобождаването от лагера.

Стая 107 и 108

Канцелария на областната полиция. Тук става полицейското регистриране. Търсещите убежище биват фотографирани и дактилоскопирани.

Стая 102

В тази стая всеки търсещ убежище получава пари.

Стая 104

Канцелария на Федералната служба. Тук става уговорката за възможно работно място след приемането.

Стая 6

Раздаване на продоволствени марки.

Стая 3

В Стая 3 се раздава спално бельо, одеала, прибори за хранене и др.

Стая 404

Лекарски кабинет.

Стая 13

Тук всеки търсещ убежище трябва да се обади преди да напусне лагера завинаги.

Стая 218

Канцелария на американската осведомителна служба.

Стая 204

Канцелария на американската тайна служба.

Стая 118

Канцелария на БНД.

Стая 124

Тук става заключителният разпит на търсеция убежище преди приемането на молбата му.

В резултата на оценката от данни на някогашни бегълци, завърнали се в родините си през ГДР, станаха известни следните тайни служби, които се интересуват от бегълците в сборния лагер:

- 1 - Американска тайна служба на право в лагера,
- 2 - Американска тайна служба Нюрнберг, Виландр. 27,
- 3 - Германска осведомителна служба - БНД,
- 4 - Интерпол,
- 5 - различни емигрантски организации.

Американска тайна служба

Стая 218 - Канцелария на американската осведомителна служба. Тук работят някои си Яблонски и Павловски. Интересуват се от следните въпроси:

- 1 - икономически проблеми в страната,
- 2 - политически проблеми в страната,
- 3 - причини за напускане на страната,
- 4 - дейност на преселниците в родината им,
- 5 - политическа принадлежност на преселниците.

Стая 204 - Канцелария на американската тайна служба. Тук се извършват предварителни разпити, като се предполага, че беглецът може да даде важни сведения по военни, политически и икономически проблеми. Тук става и подборът на лицата, които биват разпитвани специално извън лагера.

Тези избрани бегълци биват закарвани с автобус до Нюрнберг, Виландр. 27, където биват подлагани на още един позадълбочен разпит. Този разпит служи преди всичко за това, да се наберат шпионски сведения за родината на беглеца. Тук се интересуват особено за

личните данни на беглеца, за стратегически важни предприятия, където той е работил, за личните данни на ръководните функционери, за военни въпроси и за всички проблеми на родината му. Предлагат се карти, на които трябва да бъдат нанесени някои уточнения респ. снимки, от някои военни коли, уреди и др., за да се уточни, на кое място и какъв брой от тези коли са видяни. Времетраенето на разпита и размерът на хонорара за дадените там сведения се определят от важноста на информацията, която беглецът е предал.

Стая 118 - Канцелария на БНД. Тя се интересува от военни проблеми, като например охрана на граничните пунктове, разположение на войсковите части, предимно в граничните райони, възможности за преминаване на границата извън контролнопропускателните пунктове. Проверка при живеещите в ГФР роднини за установяване на самоличността на беглеца.

467
Както вече посочихме, в сборния лагер Цирндорф се извършва избор на личности, които от гледна точка на западните тайни служби, могат да дадат обширни сведения за някои секрети и личности на родината си. Тези беглеци се изпращат в Нюрнберг, където се подлагат на подробен и задълбочен разпит. В един случай един от бегълците беше vorbaван от тази служба. Той получи задачата да започне работа при "Лабораторен сервиз" в Кайзерслаутерн. В тази част сигурно е изпълнил някои задачи. До сега не е ~~изяснено~~ установено да е изпратен някой по посока на ГДР.

В резултата на непотвърдени данни може да се разбере, че разговорите, които водят различните американски организации с бегълците, имат поверителен характер. Освен това сведенията от бегълците за социалните и политически условия в тяхните страни се използват, за да бъдат предадени на предавателите "Радио свободна Европа" и "Радио Свобода". Тези провеждат на първа линия политическо-идеологическа диверсия срещу социалистическата общност.

Като секретни служби на лагера трябва да се разглеждат най-напред сградата на Федералната служба, която въпреки че се намира извън лагера, се числи към него и там се влиза само след предварително обаждане. Такива служби са още лагерното ръководство и намиращият се в главната вграда полицейски участък. За някаква особена охрана на тези тайни служби за сега няма конкретни данни.

За действащите и настанени във Федералната служба за легализиране на чуждестранни бегълци и сборен лагер "Цирндорф" различни помощни организации и благотворителни дружества има следните данни:

ПРЕПИС

Приложение към ⁰кръжно на Федералното министерство на вътрешните
р боти от 5.май 1976 г.

V II 5 - 124 311/6

Паметна бележка за лица с повече гражданства

С връчването на документа за гражданство Вие ставате германски граждани. С това обаче Вие не загубвате Вашето предишно гражданство. Службите на другата държава, чието гражданство Вие продължавате да притежавате, имат право по всяко време на Вашия престой на нейната територия да постъпват с Вас така, сякаш притежавате само нейното гражданство. В такъв случай биха могли да Ви попречат например да напуснете страната. Германските задгранични представителства не биха били тогава в състояние да Ви окажат истинска германска правна защита. Ограничени са възможностите и да Ви се помогне по друг начин. Това се базира на международноправния принцип, че една държава не може да окаже дипломатическа защита на свой гражданин, ако той в това време е гражданин и на нея.

Подобен род трудности могат да възникнат и при пътувания в друга държава, с която Вашата родина е тясно свързана и трябва да се подчинява на различни споразумения за предаване на лица и други, създадени на правна основа.

Тези пречки могат да бъдат избегнати, ако се лишите от чуждото гражданство, след което ще можете да пътувате в родната си страна, или в някоя друга, тясно свързана с Вашата родина.

Но ако освен германското гражданство имате и друго гражданство, Вие трябва да посочвате пред съответните германски власти ^{за чужденци} чуждото си гражданство.

ПРЕВОД ОТ НЕМСКИ ЕЗИК.

Висш комисариат за емигрантите
при ООН

Представител в ГФР

ОКРЪЖНО ПИСМО

Относно: Даване на гражданство на емигрантите и лицата, имащи
право на убежище

1. По повод на нашите настоявания за облекчаване на формалностите при даване на гражданство на емигрантите Федералният министър на вътрешните работи даде своето съгласие. Министърът на вътрешните работи и сенаторите на отделните лендери бяха ~~само~~ уведомени посредством вътрешно окръжно от 5.5.1976 г. (Знаци: У II 5 - 124 311/6)
2. Новата инструкция предвижда при лицата, имащи право на убежище, чужденците останали без родина и взетите под германско покровителство емигранти
 - а) да не се иска ^{повече} освобождаване от предишното им гражданство по принцип. Целта на тази инструкция е да се спестят на кандидатите за гражданство нови контакти с предишната им родина, след като те не желаят това;
 - б) освобождаване от предишното гражданство трябва все пак да се иска от тези кандидати за ново гражданство, които поддържат контакти със своята родина, особено чрез пътуванията си до там;
 - в) да се посочват на всички лица рисковете, които произтичат от продължаващото състояние на лицата с повече гражданства. Убеждаването да става при наличието на документи; допълнително трябва да им се връчва паметна бележка. Трябва да се обяснява, че усилията за освобождаване от гражданства са в интерес на самите лица.

3.

3. Тази служба е на мнение, че по такъв начин значително ще се облекчи даването на гражданство на емигрантите. Ние сме убедени, че сега и тези емигранти, които до този момент не са започвали да действуват за получаване на гражданство, ще подадат такава молба.

4. Според тази служба особена важност представляват проблемите, касаещи лицата с повече гражданства. Паметната бележка на Федералното министерство на вътрешните работи, която се връчва на лицата, получили гражданство, трябва особено много да се съблюдава. Не трябва да се изпускат из пред вид рисковете, които съществуват за лицата с повече гражданства при посещения в друга страна - не само в първоначалната родина на получилия гражданство емигрант. Висшият комисариат на емигрантите препоръчва затова да се подаде молба за освобождаване от предишното гражданство, щом не съществуват никакви причини да не се направи това.

5. Както и до сега тази служба ще се застъпва пред съответните служби в интерес на емигрантите, ако се явят трудности при получаване на гражданство. За което молим в дадения случай да ни уведомяте.

Бон-Бад Годесберг,
юни 1976 г.

89

По вх.№ I4594/I.VIII.1970 г.
вх.№ 20316/20.X.1970 год.
вх.№ 24124/8.XII.1970 г.

IX Сл. Младков
Лично строго секретно! 5

Екз. № _____

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

У. Крушев

307 40
161

945 18 ЯНУ 1971

КРДОПБГДСРСБНА 1
чл. 31, ал. 6
от ЗДРДОПБГДСРСБНА
Дата: 17.04.2010г. Секретар: *[Signature]*

ДО
НАЧАЛНИКА НА ВТОРО ГЛАВНО У-НИЕ ДС

Т У К

У. Крушев
За съобразителност
с
д-р. Тодор Тодоров
1970

На Ваш № 6474/ 31.VII.1970 година
№ 9846/19.X. 1970 година
№ II611/ 7.XII.1970 година

От извършената проверка се установи, че на 10 км. от град Оберурзел, ГФР, действително се намира лагер за ИР. В същия се изпращат ИР само от средата на интелегенцията/хора с образование и професия/, които вече са минали през лагера Циндорф. В Оберурзел същите наново се проверяват, снемат им показания и т.н. "Надеждните" се обезпечават парично и ги освобождават, за да работят.

Не ни е известно дали ИР _____ е свързан с ИР от лагера. Същият обаче познава обстановката там, по което може да се предполага, че е свързан.

Отпечат. в 2 екз.
№ I-адресанта
№ 2-към дело
№ IV-I44/I6I94
Написала: СИ

ЗАМ.Н-К ПЪРВО ГЛАВНО У-НИЕ ДС
полковник: *[Signature]*

90

Hoffner

ЗР

Строго секретно

Екз. № 1

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

СПРАВКА

.ОТНОСНО: лагера за разселване на
бегълци от социалистическите страни
в ГФР - Оберурзел

Установено е, че в ГФР има няколко лагера, в които се настаняват бегълците и невъзвращенците от социалистическите страни, известни под името лагери за разселване. В тях се изпращат всички бегълци и невъзвращенци от социалистическите страни още с отиването и установяването им в ГФР. В тези лагери се извършват всички процедури по установяване личностте причините за бягството или невъзвращенството, събират подробна информация по интересующите ги въпроси и уреждат разселването в други страни или оставането в ГФР

Един от тези лагери е "Кемп Кинг" - гр.

Оберурзел

Град Оберурзел се намира на 12 км от Франкфурт на Майн. Северозападно от него се намира лагера, разположен в подножието на планината Танус. Заема 170 дк площ, оградена с високи бетонни стълбове и бодлива тел. В района на лагера има към 50 отделни сгради - нови постройки и паянтови бараки. Главният вход е на 200 метра от трамвайната спирка "Кулферхамер".

Лагерът е строго охраняван. Влизането и излизането става само с пропуски, които периодически се подменят. През ноща служебните сгради се охраняват с вътрешни постове, а района от дежурна група с кола, фарове и високоговорители.

КРДОПБГДСРСБНА	1
чл. 31, ал. 6 от ЗДРДОПБГДСРСБНА	
Дата : 17.04.2010г. Секретар : <i>[signature]</i>	

[Handwritten initials]
2

Лагерът "ОБЕРУРЗЕЛ" е седалище на командването на 503-та разузнавателна група на военното разузнаване на САЩ. От тази група в лагера работят около 600 служители, настанени в монолитните сгради, а в бараките се настаняват бегълците и невъзвращенците.

Обикновено в лагера "ОБЕРУРЗЕЛ" се настаняват тези, от които може да се получи значима военна, икономическа и политическа информация и тези с които е установен или се предвижда да се установи оперативен контакт. През този лагер минават и тези, които са избягали в Зап. Берлич. В отделни случаи, когато беглецът или невъзвращенецът представлява интерес, независимо от това, че е вече в друг лагер се изтегля пак в "ОБЕРУРЗЕЛ". Счита се, че всички, които са преминали през "ОБЕРУРЗЕЛ" са вече контингент и резерв на американското разузнаване. Още от 1952 г. лагерът се използва от разузнаването на САЩ за обработване на емигранти, дезертъри и ренегати от социалистическите страни и подготвянето им за изпълнение на техни задачи. В него през _____ са вербовани и българските граждани, _____

[Handwritten initials in a circle]

и _____
и върнати в НРБ.

При настаняването в лагера новопристигналите се запознават и приучват към спазване на правилника за вътрешния ред, в който е посочено: адрес, столова и време за ядене, приемни часове на администрация и паспорти, клуб и бар, привелегии, права и задължения, ограничения на достъпа в отделните помещения, богослужене, свободно време и т.н. За всички се попълват лагерни карти със снимка, установъчни данни, лагерен номер, личен подпис и отпечатъци от пръстите.

В този лагер разпитите се водят по предварително изготвени въпросници - книжки с въпроси съобразени с професията на разпитвания. Въпросите и отговорите се записват на магнетофон, повтарят се по няколко пъти, след което се оценява достоверността и искреността на разпитвания. Подлагат се

и на "детектор на лъжата". Понякога разпитваните и обработваните за вербовка се настаняват извън лагера в конспиративни квартири. Като вербовчици се използват и българи, един от които е известен под името "Литърс".

Всички данни се обобщават, доуточняват, анализират и въз основа на тях и личните качества на разпитваните и разследваните се взема отношение към тях.

Разузнавателната служба при лагера съдействува на надежните и оценени бепълци да се устроят по-нататък.

Н-К III ОТДЕЛЕНИЕ, IX ОТДЕЛ, II П.У-НИЕ ДС
Полковник *Милчев*

Отпеч. в 3 екз.

1-

2-

3-

Изп. Кънев

Нап. Георгиева

27. III. 71 г.

91

3112
СТРОГО СЕКРЕТНО!

М В Р
ВТОРО ГЛАВНО УПРАВЛЕНИЕ - ДС
Per. № 7358 Екз. 1
10.МАР. 98 2 19 год.
205

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

АНАЛИТИЧНА СПРАВКА

ОТНОСНО: Лагерите за бежанци и невъзвращенци в капиталистическите и други страни и основните насоки на контраразузнавателната работа на ВГУ-ДС срещу тяхната подривна дейност против страната

В различните капиталистически и други държави, като: Западна Германия, Австрия, Италия, Турция, Гърция, Австралия и САЩ, а така също в СФРЮ и Китай непосредствено от годините на Втората световна война или от по-късния период (50-те и 60-те години) съществуват т. нар. лагени за бежанци от социалистическите и развиващите се държави, които емигрират на Запад по политически, икономически, авантюристични и други съображения. Те се използват от разузнавателно-диверсионните служби и вражеските емигрантски центрове като допълнителен механизъм за подривна дейност срещу нас, поради което въпросите за техния политически и административно-правен статут, видовете такива обекти, кадровия им апарат и неговите форми, методи и тактика на подривна дейност против страната представляват значителен контраразузнавателен интерес за ДС.

32

Анализът на данните, с които разполага Второ главно управление-ДС показва, че дейността на разузнавателно-диверсионните служби от позиции на тези обекти против НРБ не е била еднаква през различните периоди на нашето обществено-политическо развитие. Тя е зависяла най-непосредствено от остротата на формите на класовата борба във вътрешен и международен мащаб и се е определяла от прониквателните цели и задачи, които те са си поставяли за решаване срещу нас.

Към 30.12.1981 г. на контраразузнавателните органи на ВГУ-ДС са известни повече от 12-13 активно действащи лагери за бегълци и невъзвращенци, в които пребивават лица от страната (в с. Трайскирхен, с. Бад-Кройциц и в градчето Райхенау – Австрия; в с. Цирендорф, с. Оберурзел-Таунус край Мюнхен и Франкфурт на Майн и в градовете Нюрнберг и Улм в Западна Германия; в градчетата Капуа и Латина и край с. Падричано близо до Триест в Италия (съществувал до края на 1979 г.), на о. Лаврион в Гърция; в Истанбул и гр. Йозгад-Турция, край Белград, СФРЮ (край гр. Перт, Австралия и на някои други места).

Задълбоченото изучаване на данните показва, че по-голямата част от тези обекти, особено лагерите, съществуващи на западногерманска, австрийска и италианска територия, са били първоначално създадени като пунктове за репатриране на различните разселени лица от герmanoфашистките власти, предимно съветски граждани, през годините на войната с цел оказване на съдействие за тяхното репатриране по родните им места. Още през този период обаче (1945-1947 г.) е проличало желанието на англоамериканските и френските тайни служби да

използват лагерите като механизъм за провеждане на различни подривни мероприятия против СССР и другите социалистически държави – обстоятелство, което е грубо противоречело на смисъла на Ялтенските договорености за тяхното предназначение. През 1948–1949 г. управлението на лагерите, подчинени дотогава на военноокупационните власти, е било предадено на т.нар. "Център за съвместни действия по бежанците" (ИРОС). Официално проблемът за тяхното съществуване е бил "интернационализиран" чрез регистрирането на тези обекти в Комисарията за бежанците в ООН. Апаратът на тази международна организация в Женева, Швейцария (Комисия за бежанците), а така също и различните "представителства" на същата в някои от западноевропейските градове – Рим, Виена, Атина и други, упражняват "контролни" и "наблюдателни" функции над дейността на лагерите. На етапа обаче, последните са напълно подчинени на националните органи и националната юрисдикция на страните, на територията на които съществуват.

По-съществено значение за нас има фактът, че лагерите в капиталистическите страни се издържат и функционират със материално-финансови средства на разузнавателно-диверсионните служби и преди всичко на американския подривен комплекс, на католическите, протестантските, ционистките и други организации и дружества, "благотворителни фондове" и дисидентски центрове.

Установено е, че през 1978–1979 г. американските разузнавателни служби предприеха нови стъпки за активизиране на дейността на лагерите и на усилията си за използването на същите като механизъм за подривна дейност против социа-

листическите държави. Те предложиха на официалните турски и гръцки органи да поемат "изцяло" материалните разходи за издръжката на тези обекти, функциониращи на територията на техните страни, срещу задълженията да не връщат бегълците и невъзвращенците от НРБ и другите социалистически държави на компетентните им власти и да им предоставят още по-големи възможности за тяхното използване за подривни мероприятия срещу нас.

Изучаването на лагерите в един сравнително-исторически аспект показва, че най-общо те може да се групират в три основни групи обекти: а) Лагери за бежанци в капиталистическите и други държави, официално "признати" от тяхното правителство и международните държавни организации, като ООН; б) Лагери, военно-диверсионни (тайни) обекти, създадени "скрито" на територията на европейските капиталистически страни и използвани от разузнавателно-диверсионните служби най-активно за придобиване на разузнавателна информация и провеждане на други шпионско-подривни операции срещу нас и в) Лагери или места за устройване на задържани и репресиранни за бягство и невъзвращенство граждани на социалистическите страни на територията на някои от останалите държави, в това число и СФРЮ.

Към първата група от такива обекти принадлежат лагерите в селището Трайскирхен-Австрия, в Цирендор – Западна Германия, в Истанбул-Турция, край гр. Перт-Австралия и др. По своя статут, положение и пр. тези обекти са известни като "обединени", "сборни", "открити" ("фрайланд"), "транзитни" или "етапни" лагери и тяхната задача формално е да служат като места за приемане, настаняване и проверка на

"политическата благонадеждност" на бежанците с цел даване на същите убежище в съответните страни или разселването им в другите държави.

Необходимо е да отбележим, че някои от тези лагери са "специализирани" за устройване в тях на лица по национален, народностен, социален или партийно-политически признак, т.е. само за бежанци от СССР, ГДР, ЧССР или ПНР, за евреи-бежанци или разселващи се обекти в Израел, само за младежи и пр. Оперативен интерес представлява практиката на турските органи за сигурност да настаняват в лагера "Кадъкьой" край Истанбул предимно лица от нетурска народност или на турци, "живеещи" извън границите на страната от социално-чужд за управляващите й слоеве произход, които нямат близки и роднини в нея и не разполагат с достатъчно "гаранции" за своята политическа благонадеждност.

Съществува също и такава особеност, че статутът на някои от лагерите на територията на европейските капиталистически държави – Италия, Австрия и др. се създавал значителни улеснения за по-бързото емигриране на бежанците в САЩ, Канада и други страни.

За контраразузнавателните органи на ДС представлява значителен оперативен интерес втората група лагери, към които има основания да отнесем специалния военен (шпионски) обект – лагера "Оберурзел-Таунус" край Франкфурт на Майн, а така също някои от лагерите, функциониращи в австрийските курортни туристически селища Бад-Кройзен и Райхенау, лагера в Йозгад-Турция и лагера на о. Тасос-Гърция, в който също са изпращани български граждани. Въпреки че за някои от тях липсва достатъчно информация, специалният подбор на

лицата, които се изпращат в същите, а така също степента на конспирация, в която се извършва това, особения им режим и начинът за използване на бегълците и невъзвращенците в тях, са сериозни основания към тях да се проявява по-целенасочен контраразузнавателен интерес.

Данните показват, че апаратът на лагерите се състои от управително тяло – директори, зам.-директори и друг ръководен персонал, от административно-технически, финансови, социални, информационни и здравни служби и от обслужващ технически персонал. В лагерите има отговорници за идеологическата и спортна дейност, картотеки, в които се концентрира информацията за преминаващите през тях чужди граждани и пр. В тях или в обкръжението им съществуват адвокатски кантори и бюра на трудовите борси, рекрутиращи "наемна ръка" или оказващи "услуги" на лицата за тяхното устройване, придобиване политическо убежище или разселване в другите страни.

По принцип лагерите за бежанци са разположени предимно в малките населени пунктове в близост до градските центрове. Те се помещават в солидни масивни постройки (бивши казарми, административни сгради, използвани от военно-полицейските служби, пансиони и др. подобни) и лагерната им територия е изолирана от селищните и градските райони с масивни железни или бетонни огради, някои от които обаче са преодолими за проникване или излизане от тях на външни лица. В лагерите има помещения за управленческия, административно-политическия, помощния и обслужващия персонал, "карантинни стаи" за изолиране на обектите, "приемни" за

среци и разговори на бежанците с външни лица, помещения за развлечение, съоръжени с радио- и телевизионни приемници, шах-зали, спортни площадки, църкви, лавки, барове и др. В някои обекти съществуват постройките само за семейни бегълци и невъзвращенци, за жени, както и за физическата им охрана.

Важно е, че лагерите военни (тайни) обекти са залегендирани като почивни станции (напр. лагерът "Оберурзел-Таунус" е известен като "Почивна станция на близки на военнослужащите от американската армия"), като места за отдых на служителите от полицейските органи за сигурност (лагера Бад-Кройциц) и под друга форма. В някои от тях са действително настанявани сътрудници на австрийските полицейски служби за провеждане на различни учебни сборовете.

Физическата охрана на лагерите в различните държави също не е еднаква. В болшинството от тях тя се състои от временно или постоянно изпълняващ охранителните функции персонал от няколко до 20-25 човека от състава на полицейските, жандармерийските и военните подразделения, в това число и от т. нар. специално привлечени и платени от органите за сигурност лица – бекчии (нощни пазачи) в Турция, които изпълняват своите задачи въоръжени, но в цивилно, гражданско облекло.

Охраната на лагерите – тайни обекти се е извършвала също от такъв апарат, някои от които е изпълнявал своето предназначение през деня от стационарни, а през нощта – от подвижни постове. В лагера Падричано, напр., са използвани и стражеви кучета.

Характерно е, че полицейският и административният персонал в лагерите е привличал за изпълнението на контролно-охранителните функции и ползващи се с доверието му лица из средите на бегълците и невъзвращенците, както и възрастни и нетрудоспособни за друга дейност обекти.

Констатирани са редица слабости във функционирането на охранително-пропускателния режим в лагерите, познаването на които е от значение за контраразузнавателните органи. Такива са несериозното изпълнение на задачите от някои служители, установяването на същите връзки с бегълците и невъзвращенците, вземането от тях на подкупи, наличието на възможности за проникване в сградите на лагерите през недобре защитени места в оградите, дори за изземване незабелязано на паспортите и др. лични документи от лицата и за организиране на бягство от тях в другите страни. Отделни обекти из средите на охранявания персонал са създавали връзки с бегълци и невъзвращенци и са вземали от тях подаръци. Сред полиците, охраняващи турските лагери е имало и изселници от НРБ.

Най-строг физически охранителен режим е установен в западногерманските лагери за бежанци от социалистическите страни, както и в лагерите-военни обекти. В последните същият е обезпечаван и с други средства, като в това число е разчитано и на по-високата заинтересованост на обектите, които попадат в тях за неговото опазване.

Съществуват редица особености и в реда за приемане и настаняване ("инвестирация") за бегълците и невъзвращенците в лагерите. Изучаването на данните по този въпрос показва, че най-често лицата се изпращат в същите от разузнавателните, контраразузнавателните и полицейските органи,

в това число и от гранично-охранителните служби, които са ги задържали или установили за пръв път случаите за тяхното пребиваване на територията на съответните страни с цел искане на политическо убежище или разселване в други държави. Турските и гръцките специални служби твърде често задържат конспиративно бегълците от НРБ в своите разузнавателни пунктове в Одрин, Лозенград, Серес, Орестиада, Димотика, Кавала и др. места, като се стремят да изтръгнат интересуващата ги от тях разузнавателна информация, да оценят пригодността им за обезпечаване на разузнавателните мероприятия или да ги демаскират като агенти на нашите органи за сигурност. В Австрия, Западна Германия и Италия бегълците и невъзвращенците са изпращани от съответните помощни организации или дори завеждани в лагерите от близки и познати на лицата. По отношение на бегълци от страната са постъпвали така и вражеските емигрантски организации. Съществува практика и за "самонастаняване", т.е. самоинициативно явяване на обектите пред лагерните власти за приемането им в тях. Оперативна значимост има обстоятелството, че в различните държави подривните служби и лагерните органи подхождат твърде диференцирано (на основата на наличните им данни за политическата благонадеждност, професионален признак, пол, семейно положение, възраст и др.) при вземането на решения за устройване на бежанците в лагерите. Обръща се внимание преди всичко на личността на обектите, на убедителността на тяхното "алиби" за бягство от страната, на връзките им с "местни лица" и на възможностите последните да гарантират политическата благонадеждност на същите. Австрийските органи, например, избягват да устройват бегълци и невъзвращенци в лагера "Трайскир-

хен", които разполагат с материални възможности за самонастаняване и самоиздръжка извън него. Те задължават трудоспособните обекти след 10-12-я ден на приемането им в лагера да се устройват на работа и да заплащат пансионни ("лагерни") такси от по 100 и повече шилинга месечно за престоя си в него. От другите лица изискват да се самонастаняват в близките до лагера населени пунктове и да се явяват пред лагерните власти за изясняване на интересуващите ги обстоятелства.

Установени са редица случаи, когато някои бегълци и невъзвращенци от страната в Италия, Западна Германия и други страни са се устройили в тях, без да са пребивавали в лагерите в същите държави. Това показва, че посочената практика на австрийските органи за сигурност се "упражнява" и прилага и от подривните служби на другите държави.

За решаване на въпроса за приемането на лицата в лагерите с цел даване или не на същите политическо убежище или за разселването им в другите държави, лагерните органи провеждат система от агентурно-оперативни, следствени, справочни, медико-санитарни, физиологически, психологически и други мероприятия. В лагерите се възбуждат "съдебни процедури" и водят административно-политически дела. В тях периодически функционират различни изселнически комисии на страните, които са съгласни да приемат определени контингенти бежанци за техни граждани. За изпълнение на всички тези задачи лагерните органи използват един сравнително разнообразен по своето предназначение допълнителен апарат в обкръжението на лагерите (административно-граждански и съдебни органи, болници и поликлиники, фото-ателиета, адвокатски бюра,

социални служби за трудово устройване, училища, магазини и др.), който без да представляват част от лагерния механизъм, има най-непосредствено и регулярно отношение към неговата дейност. В тези обекти те завеждат периодически бегълците и невъзвращенците за извършването на необходимите процедури за тяхната проверка, медицинско освидетелствуване, подготовка на необходимите им документи, за езиково обучение и пр., преди приемането им за свои граждани или разселването им в другите страни. Бегълците от лагера "Трайскирхен" например, са завеждани в някои болници и поликлиники в гр. Грац и в магазините "Хуберт" във Виена за прегледи и купуване на преценени дрехи с отпусканите им средства от помощните организации. Тези от лагера Латина са изучавали западни езици в едно от училищата близо до затвора "Регина чели" в Рим. Бежанци от западногерманските лагери край Мюнхен и Франкфурт на Майн са посещавали организирания курсове на "Гьоте институт". Всичко това е създавало предпоставки апаратът и на тези обекти да бъде добре информиран за бегълците и невъзвращенците от социалистическите страни.

Контраразузнавателен интерес представляват и различните заводи, предприятия, търговски и увеселителни заведения – барове, кина и дискотеки, спортни организации, заведения за обществено хранене и др., съдържатели и собственици на които са чужди граждани или емигранти, намиращи се в обкръжението на лагерите в селищата и населените пунктове, които бежанците посещават или в които се устройват на работа по време на пребиваването им в тях. На ВГУ-ДС са известни десетки такива обекти подозирани и като агентури на разузнавателно-диверсионните центрове.

Кадровият апарат на разузнавателните служби в лагерите е представен от сътрудници на различно равнище, в това число от разузнавачи, контраразузнавачи и агентура, които провеждат мероприятия сред лицата. Използват се както добре подготвени и владеещи езиците на съответните социалистически и други страни следователи, така и разузнавачи, легендарни сред административно-техническия персонал. Срещу нас се работи с агентура из средите на различните "помощни служби" и вражеската емиграция сътрудниците на които заемат официални длъжности в лагерната администрация. Може да се предположи, че по-голямата част от персонала на лагерите-военни (тайни) обекти е офицерски кадър.

Установено по безспорен начин, е, че на територията на някои от западноевропейските капиталистически страни, особено в Западна Германия, съществува специализиран подривен механизъм на американските, германските и другите органи за сигурност за работа чрез бежанците в лагерите, които провеждат активни подривни мероприятия против НРБ. Изградени са т.нар. "разузнавателни батальони" и "специални групи" (напр. 18-ти, 56-ти, 66-ти, 513-ти и др.) на военно-разузнавателните служби, включително и на Централното разузнавателно управление на САЩ-ЦРУ, които се използват срещу нас.

В кв. "Гизинг" в гр. Мюнхен, разположен между улиците: "Симпелщрасе", "Зимпелщрасе" и "Таунщрасе" №№ 1-7, се намира т. нар. Координационен комитет за въздушното разузнаване при армията на САЩ ("... *Allyd of force... climatary committee* ..."), подразделенията на който провеждат своите подривни операции сред бежанците. Там е и апаратът на 18-ти разузнавателен батальон, който е бил подчинен

нен на 66-та разузнавателна група при щаба на американската армия в Щудгард.

След реорганизацията на американските военноразузнавателни служби на територията на западноевропейските страни през 1969 г. в Западна Германия бе създаден "Обединен щаб на американското военно разузнаване" от поделенията на 513-та специална разузнавателна група, използваща за база лагера "Оберурзел-Таунус" и тези на 66-та такава група в Щудгард.

По данни на унгарските органи за сигурност в кв. "Гизинг" в Мюнхен се намирал също "Отдел за разпити на бежанците от социалистическите страни", ръководен от 18-ти разузнавателен батальон и от посочения "Обединен щаб на американското разузнаване". "Отделът" е поддържал оперативен контакт със западногерманското "Главно управление за разпити на бежанците" ("*Flourzettelstelle für Verfassungswesen*") на ул. "Мария Тереза" № 16 в града, с администрацията на "сборния" лагер Цирендорф, с ръководството на филиала на радиоцентъра "Свободна Европа-Свобода" (РСЕ-РС) и с "Центъра за съвместни действия по бежанците" (ИРОС) на ул. "Хедингщрасе" № 9-11 в Западен Берлин.

Американските разузнавателни служби във ФРГ използват система от т. нар. "пунктове за разпити" и "пунктове за пренощуване" на бежанците в различните градове с цел събиране на интересуващата ги информация, а така също за подбор, изучаване, обработка и вербовка на лица.

На "Отдела за разпити на бежанците от социалистическите страни" в Мюнхен е непосредствено подчинен "хотела"

на американските тайни служби на ул. "Таунцрасе" № 1 в града, с капацитет за настаняване от 40 до 60 лица. Той е оперативен орган за събиране на разузнавателната информация и за организирането на подривните операции срещу нас. Бегълците и невъзвращенците в него се подбират сред лицата в лагера Цирендорф и другите такива обекти. Те са пребивавали в "хотела" от един до няколко месеца при особен режим за настаняване и за движение извън него. Там са получавали американски лични документи, гарантиращи "защитата" им пред западногерманските власти.

В "хотела" са работели добре подготвени кадри на разузнавателните служби, някои от които са били и от българска народност. В него са изпращани на стаж дори сътрудници, които в последствие са изпълнявали подривни задачи от други позиции срещу нас.

Във Франкфурт на Майн, а така също и в други западногермански градове, тайните служби използват конспиративни квартири, в които въвеждат бегълци и невъзвращенци от лагера "Оберурзел-Таунус", а така също и лица, които не са пребивавали в лагерите с цел провеждане на различни вербовъчни мероприятия към същите.

Сред пребиваващите бегълци и невъзвращенци във ФРГ американският подривен комплекс работи и от позиции и прикрития в посолствата, консулствата, различните културни мисии и научно-изследователските учреждения. Получени са данни, че във връзка със събитията в Полша някои кадрови сътрудници на антикомунистическите (*св. Великолепиховски*) институти са се устроили на работа също в някои от лагерите (Цирендорф)-

За работа сред бегълците и невъзвращенците от социалистическите страни, а така също и сред местните граждани в Истанбул тайните служби използват т. нар. организация "Чужденци приятели на американците" (*American... دوسته ever...*).

Активни мероприятия сред бежанците провеждат и западногерманските органи за сигурност. Съвместно с американското разузнаване те използват "Центъра за разпити на бежанците" на ул. "Мария Тереза" № 16 в Мюнхен, в сградата на който работят едновременно кадри на техните и на американските разузнавателни служби. Друга таква тайна служба се прикрива като "Държавно учреждение" ("Бундесамт") в сграда с външен вид на замък на ул. "Тюлнащрасе" № 1 в града. Бежанци се разпитват и в двуетажна вила на брега на рега Изар, а така също в квартира на ул. "Виланщрасе" № 27 в Нюрнберг, в която се помещава "Бюро за разпити" на лица от лагера Цирендорф. Други такива "бюра" са установени в Хамбург, Дюселдорф и Гисен.

В Австрия, освен 34-ти отдел на Министерството на вътрешните работи, отношение към бегълците и невъзвращенците от социалистическите страни имат службите на д-р Петерлунер при Генералната дирекция на обществената безопасност, Първи отдел на Дирекцията на полицията на ул. "Таненгасе" № 8-10, Бюрото по въпросите на емиграцията на ул. "Бакерщрасе" 13, ръководено от д-р Нашман и австрийският АБВЕР.

В Турция, Гърция, Швеция, Австралия и другите страни съществува също такъв специализиран разузнавателен и

контраразузнавателен апарат. Установено е, например, че в лагера Падричано някои наши граждани са били разпитвани от сътрудници на италианските военно-разузнавателни служби. В Атина разпити на бегълци са извършвани на ул. "Халкокинди" 9 и във филтъра на гръцките тайни служби на пл. "Агия Параскеви". Подобно на американските органи за сигурност и те използват някои места за пренощуване на чужденците, включително хотелите: "Симеримис", "Амборико" и "Аркадия", в които устройват лицата, когато работят по същите. Както от наши, така и от източници на унгарските другари е известно, че турските органи за сигурност разпитват бегълци и невъзвращенци в специални помещения в Одрин, Лозенград, Истанбул, Бурса и др. градове, включително в приземните етажи на сградата на валииството в Истанбул, в сградите на полицията на ул. "Фефаджадеси" и "Кирезимеджадеси". Френските разузнавателни служби са обработвали по такъв начин някои обекти в стари замъци в покрайнините на Марсилия и в други градове.

Сред бежанците в лагерите провеждат мероприятия и интегрираните подривни служби на империалистическите страни. Установено е, че лагерите Трайскирхен, Падричано, Латина и др. се посещават периодически от "комисии на Интерпол" и че от позиции на тази полицейска служба са установявали разузнавателни контакти с лица американски кадрови разузнавачи, прикриващи се в дипломатическите и консулските учреждения на САЩ в европейските капиталистически страни.

Значителен контраразузнавателен интерес представлява и апаратът на религиозните, дисидентските, емигрант-

ските и др. центрове, които работи сред бежанците в лагерите. В редица западноевропейски градове, в близост до които има лагери, се намират централите на "Световния съвет на църквите" (ССЦ), на организацията "Интернационално действие" ("Каритас"), на "Вътрешната религиозна мисия" (VVC), на организацията "Международен комитет за спасението" (УСЕП), на "Американският фонд за оказване помощ на чехословашките бегълци" (АФЦР), на "Лигата за правата на човека", на "Помощният комитет за подпомагане на емигрантите" (ПК), на различните "благотворителни" фондове и дружества ("Толстой фондейшънъл", "Рокфелер", "Карнеги", организацията "Рафаел" и др.), които разполагат със свой апарат сред тях. Подобно на сътрудниците на разузнавателните служби и те използват своите възможности, присъствие в различните международни организации в ООН и позиции, които имат в дипломатическите, консулските, културните и други учреждения на съответните страни за провеждане на подривни мероприятия чрез бежанците против НРБ. Някои по-стари данни (от периода на 50-те и 60-те години), например, сочат, че така са действували срещу нас представителите на помощните организации в лагера "Кадъкьой" в Истанбул от американски произход. В лагера на о. Лаврион е имало дори организация на българите-мохамедани, която е използвана като допълнително средство за обработка в антикомунистически дух.

Тъй като въпросът за този апарат на противника е особено актуален на етапа заслужава да отбележим, че "Американският фонд за подпомагане на чехословашките бегълци" (АФЦР) разполага във Виена с хотел под същото име, в който

са устройвани бегълци и невъзвращенци. Организацията "Вътрешна религиозна мисия" (VVC) експлоатира с такава насоченост хотела "Щат Йоденгурд" в същия град. В Мюнхен наши граждани са изпращани за пренощуване в студентското общежитие на ул. "Омерцрасе" 9, за което отговарял д-р Алтърндер от Института за обучение по чужди езици, уличен като американски агент. Други лица са настанявани в "Дома за транзитници" в същия град. В Истанбул на ул. "Левент" № 1 в кв. "Топхаане" има общежитие, в което живеят и някои от лидерите на българските вражески емигрантски организации и центрове. В практиката на френските органи за сигурност и идеологическа диверсия е да устройват бежанци в "Хотела на изкуствата" на ул. "Толуз" в Париж и да използват с такава цел различните "частни пансиони" на католическите организации.

Определен контраразузнавателен интерес за нас представлява също апаратът на вражеските емигрантски организации и центрове, създаден за работа сред бегълците и невъзвращенците в лагерите. Изучаването на този въпрос показва, че техните лидери използват щатната и кадрова принадлежност към разузнавателно-диверсионните служби за посещаване на лагерите и провеждане на подривни мероприятия против НРБ. Такива са връзките например на Ст. Табаков с австрийските органи за сигурност, на Благо Славенов с Ватикана и "Световния съвет на църквите", на Енрико дел Белло, Димко Статев и др. обекти с италианските органи за сигурност, с "Лигата за правата на човека" и с др. центрове. Установено е, че някои от обектите работят като преводачи или на други длъжности в администрацията на лагерите, което им създава условия и възможности да се информират и да провеждат и за

свои цели различни мероприятия сред емигрантите.

Една от формите, която емигрантските центрове използват за организирането на подривни мероприятия против НРБ от позиции в лагерите е регулярното участие на отделни техни кадри в състава на различните изселнически комисии, което качество им е обезпечавало, както възможност да оказват въздействие над решенията им за разселване на лицата, така и е способствувало за утвърждаване представа в тях, че организациите са фактор, от който зависи тяхната съдба в капиталистическите държави. Известни са случаи, когато лидерите на центрoвете са давали различни "гаранции" и "препоръки" пред представителите на помощните организации и лагерните органи и дори, когато са съдействували неофициално на обектите да се преместват от един лагер в друг. Така е препращал доверените нему бегълци и невъзвращенци от лагера "Кадъкой" в лагера "Латина" Стратия Скерлев. В Триест Благо Славенов е организирал срещи с бегълци и невъзвращенци в кабинета си. Той е водил личен архив, в който е съхранявал собственоръчно попълваните от тях формуляри в лагерите, които в последствие е използвал за ангажирането на лицата в подривните мероприятия срещу нас. Злоупотребявал е като сътрудник на австрийските полицейски служби за лична изгода с контактите си с бегълците в Трайскирхен и Табаков.

Емигрантските центрове изучават интересуващите ги български граждани, пребиваващи в лагерите и чрез техните активисти и съмишленици, които живеят и работят в обкръжението на лагерите. Същественото в случая е обстоятелството, че някои от тях, като "Българското освободително движение"

(БОД), се стремят да създадат свой платен и постоянно функциониращ апарат за подривни мероприятия.

На трето място центровете използват привличаните от лагерните органи и от помощните организации бегълци и невъзвращенци за решаване на различни задачи в лагерите с цел изучаване обстановката в тях и събиране на сведения за лицата от страната. На контраразузнавателните органи на ДС са известни редица случаи, когато български граждани са били назначавани от администрацията на лагерите за ръководители на радиоуредби, като болногледачи в някои от медицинските пунктове или на други длъжности. Подходящите от тях са били използвани за преводачи в контактите с обектите. Предлагано е на бежанци дори да работят продължително време като такива. С такава цел последните са използвали и лица от турска, гръцка, арменска или друга народност.

Апаратът на противника в лагерите е провеждал сред бежанците, както разузнавателно-информационни, така и мероприятия за допълнителната тяхна "обработка" и за обезпечаване на разузнавателно-диверсионните органи с кадри от техните среди.

Подривните служби са събирали от бегълците и невъзвращенците политическа, икономическа, военна, биографична и друга информация за НРБ. Чрез тях те са изучавали интересуващите ги обекти с военно-отбранително предназначение – ракетни площадки, поделения, складове, заводи и др. Провеждали са социално-психологическо разузнаване, като са се стремели да придобиват данни за настроенията сред населението и за мероприятията на властта сред него. Специални обекти на разузнавателно изучаване и разузнавателен интерес

за тях са били "слабите" и "уязвимите" страни в дейността на партията и правителството в провеждането на вътрешната и външната политика на страната. Събирани са сведения за положението и различните групи, наши граждани и за евентуалното наличие сред тях на дисидентски прояви, използвана е политическа и криминална престъпност. Отделяно е внимание за изясняване условията и възможностите за проникване и провеждане на подривни мероприятия в НРБ. Установявани са слабостите на контраразузнавателния ни режим, охранителната и пропускателна системи, обезпечеността на границата, в туристическия статут и в паспортно-визовите изисквания за пребиваването на различните групи чужди граждани на територията на страната. Противникът се е интересувал за установяване начините на бягство и невъзвращенство на обектите, както и отношението на нашите органи към тях при евентуалното им завръщане в НРБ. Американските разузнавачи в "хотела" в Мюнхен са разпитвали подробно лицата за възможността да пребивават нелегално у нас. От тях те са придобивали различни документи с оригинални подписи и печати.

Разузнавателно-диверсионните служби са обръщали специално внимание за изучаване формите и методите на разузнавателната и контраразузнавателната работа на нашите органи. Обект на техния разузнавателен интерес са били особено агентурните методи на нашата работа, организацията на външното наблюдение и проследяването на чужденците, организацията на техническото (електронното) наблюдение в хотелските и туристическите комплекси, пропагандната и контрабандната дейност, степента и сигурността на охраната на

режимните обекти, заводите, предприятията и границата.

Обект на този негов разузнавателен интерес са били особено добре информираните за една или друга област за живота в НРБ наши граждани, степенувани на основата на критерия за тяхното лично и служебно положение, партийно-политическа принадлежност, образователен ценз и квалификация, месторабота и местоживееене, лични връзки и възможности, които са имали да придобиват информация. В структурен аспект например, разузнавачите са се целенасочвали активно за установяване на контакти и за разпити на: бивши военнослужещи от БНА и от органите на МВР; установени и демаскирани сътрудници на нашите органи; самоинициативно явили се пред тях информирани лица, готови да дават сведения, представляващи военна и държавна тайна; лекари, инженерно-технически кадри и представители на културните слоеве от населението; бивши сътрудници от средствата за масова информация и на лица, пребивавали зад граница в трудово-договорния обмен с другите страни. Повишен обект на разузнавателно изучаване за американците от "хотела" са били също нашите граждани, живеещи в приграничните райони или в близост до режимните обекти, до заводи и предприятия от национално значение, сътрудниците на нашите статистически и др. институти, в които се е концентрирала обобщена информация, учителите и работилите в другите социалистически държави, в това число особено в СССР. Обръщали са внимание на шофьорите на командирите на частите и поделенията, на партийните и държавните ни ръководители, на журналистите и кореспондентите от нашите вестници и списания, радио и телевизионни центрове.

С цел – укриване на разузнавателното си съприкосновение с тези обекти, фактът на тяхното пребиваване в лагерите и местата за разпити, разузнавателно-диверсионните служби са препоръчвали на бегълците да използват пощенски кутии и подставени адреси и да кореспондират с близките си в НРБ чрез системата за "поискаване" на писмата им от пощенските клонове в населените пунктове, в които са се намирали лицата. Установени са случаи на многократно (повече от 17 пъти използвани от обекти името и адреса на западногерманския гражданин Ерих Мюлер на ул. "Мюлдорфщрасе" 15 в Мюнхен, а така също и територията на някои други западногермански градове за връзка с близките им у нас. Други са си "служили" с имената и адресите на западногерманските граждани: Ото Шулц, Мюлер Вагнер, Херберт Г. Линеман, Хелмут Моравиц, Ане Ролф и Хуберт. На името на последния на ул. "Фолкинщрасе" 9 в Мюнхен се намира, вероятно, общежитие, защото някои от тях са посочвали в добавка към пощенските адреси и номерата на стаите, в които са били настанявани. Беглецът Радослав Косовски, лидер на вражеският емигрантски център "Български социалдемократически съюз" (БСДС), е установил връзки с родителите си в НРБ на адрес на фирмата "Сименс", намиращ се на ул. "Зайнтерщрасе" № 8 в Мюнхен – също общежитие, защото е отбелязвал и приземния етаж, където е бил настанен. Практикувало се е изпращането от тях и на писма чрез чужди граждани, пребиваващи в НРБ, които са пускани по вътрешния пощенски канал или са ги занасяли лично на адресатите.

Установени са пощенски кутии и конспиративни адреси и на бегълци и невъзвращенци, били и в лагера

"Оберурзел-Таунус", а така също и на лица пребивавали в пунктовете за разпити в Атафубург, Дюселдорф, Щутдгард, Нюрнберг и някои други западногермански градове.

Значителен контраразузнавателен интерес за контраразузнавателните органи на ДС представляват и методите, които разузнавателните органи са използвали за придобиване и фиксация на интересуващата ги разузнавателна информация за обектите. Анализът на данните за тази тяхна дейност показва, че те са прилагали комплекс от полицейски, агентурно-оперативни, технически, логически, психологически и др. способности. Служили са си например активно с индивидуалните и бригадните форми на разпита и са се старали да възбудят интерес у лицата за самоинициативно даване на информация. За същата са заплащали според нейното качество и оперативна стойност, която е представлявала за тях. Обещавали са улеснения за устройване на лицата на подходяща работа или за даване на същите политическо убежище или разселване в другите страни. Американските разузнавачи в "хотела" са обещетявали дори "денгубата" на обектите, когато са отклонявали последните от работа. Те са използвали формализирани способности (специално разработени анкетни формуляри) за събиране на сведения за произхода, образователния ценз, местоработата, службата на обектите във военните части и поделения, квалификацията им, владееенето от тях на западни езици и пр. за един период от 4-5 и повече години до момента на тяхното бягство или невъзвращенство в капиталистическите държави. За тази цел са използвали и попълваните предварително от тях лагерни документи, както и събраната

за същите информация от лагерните органи и помощните служби. Западногерманските разузнавачи са широко практикували изпращането на официални писма до бегълците и невъзвращенците, с които са ги поканвали да дадат информация, касаеща сигурността и интересите на ФРГ.

Противникът е използвал и някои научно-обосновани средства за усилията си в преодоляване на "психологическата бариера", която е съществувала между него и обекта. Той провеждал беседите със същите на родния им език, за да създавал обстановка на непринуденост и доверие при воденето на същите във формата на свободно изложение на фактите и обстоятелствата, които са им били известни. След това е методично и упорито доизяснявал подробностите. Изисквал е от лицата да чертаят различни схеми за разположението на заводите, предприятията или военните обекти и да показват същите по едромащабни карти. Карали са ги да ги описват. Въвеждали ги и в специални помещения, в които е имало фотообразци на оръжия за тяхното разпознаване. Разговорите е документирал скрито с подслушвателна техника или е използвал по явен начин магнитофони с цел психологически ефект. Въвличал ги е в спорове и дискусии за създаване на трудно контролирани от тях установки. Демонстрирал е своята добра осведоменост за живота и положението в НРБ, като им е посочвал "дребни факти" и малко известни за широката общественост наименования на местности, селища и други обекти. Използвал е информация от открити източници – радио, преса и др., както и впечатления, придобивани от личното му пребиваване у НРБ под формата на туризъм, гостувания и пр. Стараел се е всячески да подчертава добрата си информираност

и своите възможности за придобиване на сведения. Американски разузнавач от центъра в Мюнхен е предлагал на наш гражданин да му "разработи" в писмена форма оценка за политическото положение у нас. Следователите ("бетрорери") в "хотела" са се стремели да създават контакти и да "общуват" с лицата, да ги предразполагат на "чашка коняк" и да беседват с тях в присъствието на свои "асистенти". Те са изисквали същите да ги информират дори по въпроси от интимно естество – когато имат нужда от момичета за развлечение, от пари, дрехи и пр.

В местата за разпити на бежанците тайните служби са използвали камерни агенти за изучаване, обработка и оказване въздействие над бегълците и невъзвращенците. В стаите в "хотелă", където са били настанявани, са изпращани при тях такива лица и жени, които са се самопредлагали да им извършат различни "услуги". Към обектите са насочвани агенти из средите на вражеската емиграция и местните граждани.

В "хотела" са съществували строги инструкции за реда на разговорите и разпитите. На обектите е забранявано да внасят УКВ радиоапарати, както и да приемат, без разрешението на следователите в стаите други лица. Те са били задължавани да се хранят в определено време и на строго посочени места. Американските и западногерманските органи за сигурност са практикували посещаването на бегълците и невъзвращенците дори по техните домове.

В лагерите и другите места за "настаняване" на бежанците разузнавателно-диверсионните служби са провеждали мероприятия за "дообработка" на бежанците в антикомунисти-

чески дух и за тяхното въвличане в подривна дейност срещу НРБ. Заслужава в това отношение да се отбележи такъв факт, като използването на радиопропагандните и печатните средства, в това число и такива на вражеските емигрантски центрове, материали на които се дават на обектите за ползване. Така е практикувано дори в "хотелите" на американците в Мюнхен. На тази цел била подчинена и процедурата за разрешаване на политическо убежище. В Западна Германия съответните официални власти вземали периодически решения за политизиране реда за придобиване на същото от лицата от социалистическите страни, внушавайки у тях особената им анагажираност към Запада. С факта на осъществяване на бягствата и невъзвращенствата. Използван е и "режим на предпочитания" към лицата на базата на тяхната професия, образователен ценз, политическа ангажираност, връзки и пр.

Подривните служби на капиталистическите държави използват лагерите за рекрутиране сред лицата на кадри за военните и военнизираните подразделения, части и легиони със специално предназначение. Съществуват неоспорими факти, че по такъв начин някои от бегълците от НРБ са изпращани и в бойните части на САЩ в Корея, Виетнам и др. страни като войнишки, сержантски или офицерски персонал.

Особен интерес за нас представляват мероприятията, които противникът провежда сред обектите в лагерите за обезпечаване на разузнавателните си операции срещу нас. Всички налични данни показват, че американските разузнавачи се стремят да използват във вербовачен аспект факта на пребиваване на българските граждани в "хотела" и в пунктовете за разпити. Те полагат усилия да документират с всички

средства и възможности, с които разполагат, в това число и с вземането на дактилоскопични отпечатащи от тях своето разузнавателно съприкосновение със същите. Съществено значение за правилна оценка на неговата дейност в това отношение има и обстоятелството, че той се стреми да взема от обектите ангажиращи ги декларации не само за неразгласяване техния престой при него и сведенията, които са им станали известни, но и изрично да поемат задълженията да се поставят на разположение на американските разузнавателни служби, когато последните имат нужда от тях.

Така постъпват и турските органи за сигурност към българските граждани, които пребивават в лагера "Кадъгьой".

Известни са също случаи, когато сътрудниците на разузнавателните служби са устройвали наши граждани от лагерите в различни конспиративни квартири, за да ги обработват и подготвят за подривна дейност. С лицата са провеждали оперативни комбинации и експерименти за тяхното изучаване и проверка. Към някои от тях кадрите на противника са отправяли различни предложения за нелегалното им връщане в НРБ, за "доустановяване", документиране и пр. на интересувашите ги подробности за обектите на разузнавателен интерес. Предлагали са да ги снабдят с микро-фотоапаратура и бинокли. Обещавали са им големи възнаграждения, устройване и охолан живот. С един от нашите граждани, настанен в една от конспиративните квартири във Франкфурт на Майн са се срещали няколко американски разузнавачи, обработвайки го за подривна дейност. Друг беглец е бил проследяван при движението му из градските центрове, а трети – шантажиран.

Посочената дейност на противника срещу нас обосновава и изводите:

1. На етапа лагерите за бегълци и невъзвращенци в капиталистическите и други държави се използват активно от разузнавателно-диверсионните служби за подривна дейност срещу страната.

2. Постоянно активизиращите се връзки на НРБ с различните капиталистически страни, пребиваването на голям брой наши граждани в тях, активизиралите се усилия на противника за тяхната обработка, а така също и други фактори, способствуват за попадането в лагерите им все още значителен контингент български граждани, които емигрират на Запад по различни съображения. Голяма част от тези обекти са сравнително добре информирани по въпроси, които представляват военна, държавна и служебна тайна за НРБ.

3. Съвременната международна обстановка и тенденциите в развитието на лагерите като механизъм за подривна дейност против НРБ, използването и на други форми и методи на подривна дейност на противника чрез бегълците и невъзвращенците против страната правят особено актуален въпросът за тяхната разработка и наблюдение.

Съгласно т. 19-та на Заповед I-106/1978 г.

на др. Министър Второ главно управление-ДС организира разузнавателната и контраразузнавателната работа срещу противника, използващ тези лагери против НРБ. От 1969-1970 г. управлението води на литерен отчет някои от тези обекти (Трайскирхен, Бад-Кройциц, Райхенау в Австрия, Цирендорф и Оберурзел-Таунус в Западна Германия, Латина, Капуа и Падричано в

Италия, Кадъкьой в Турция и Лаврион в Гърция), като събира, систематизира и обобщава постъпващите по страни информация за тях в страната. Проблемът за агентурното проникване и разработка на лагерите е разработен в приетата и утвърдена от Ръководството на министерството за перспектива програма за агентурно-оперативни и др. мероприятия, които ще се провеждат срещу тях и в бъдеще. Сега се планират и провеждат мероприятия и за извеждането на наша агентура в лагерите с цел изучаване на режима и разкриване дейността на разузнавателно-диверсионните служби. В центъра и на територията на окръжните управления на МВР се водят и отделни дела на лица из средите на вражеската емиграция, които се използват от централите за работа сред емигрантите или представляват контраразузнавателен интерес за М-"50". Координират се операции с ПГУ и Шесто управление-ДС, с някои от останалите подразделения и с братските органи за сигурност от другите социалистически държави.

Всичко това обече е недостатъчно за ефективното наблюдение на лагерите. Не са на необходимото равнище на целенасоченост, активност и настъпателност в мероприятията ни за създаване на надеждни позиции сред противника, с цел разкриване, предотвратяване и пресичане на неговите подривни дейности против страната. Поради това на етапа ние все още нямаме добри възможности за своевременното установяване на бегълците и невъзвращенците, които пребивават в тях, като и евентуалната агентура на разузнавателните служби сред апарата им. Изоставал е и анализът на неговите прояви и нашето противодействие.

С цел подобряване на контраразузнавателната работа за наблюдението на лагерите и разузнавателно-диверсионните служби, които използва същите за организиране и провеждане на подривните мероприятия против НРБ, е необходимо:

1. В изпълнение на решение Б-17 на Политбюро на ЦК на БКП от 23.07.1977 г., на Заповед I-106 от 27.05.1978 г и другите разпореждания на др. Министър, ПГУ, ВГУ, Шесто управление-ДС и другите централни и окръжни поделения на МВР да активизират своята агентурно-оперативна, превантивна и профилактична дейност за своевременното разкриване, предотвратяване и пресичане на опитите за бягство и невъзвращенство на българските граждани в капиталистическите страни.

2. В съответствие с Т.19-та на Заповед I-106 от 1978 г. на др. Министър ВГУ-ДС да заведе на разработка и да организира с помощта на останалите поделения оперативното наблюдение и на останалите по-активно действащи срещу нас лагери за бегълци и невъзвращенци. Да се обезпечат агентурни позиции в същите за надеждно противодействие срещу разузнавателно-диверсионните служби. Да се обърне особено внимание за разработка на лагерите-военни обекти, използвани за организиране на разузнавателните операции против НРБ .

3. ВГУ-ДС съвместно с ПГУ, Шесто и Трето управление-ДС да разработват по-целенасочено специализирания апарат на американското, западногерманското, турското, гръцкото и други разузнавателни служби и помощните, идеологическите центрове, които провеждат мероприятия чрез бегълците и невъзвращенците в лагерите срещу нас.

4. ВГУ, Трето, Шесто управление-ДС и окръжните управления на МВР в страната да наблюдават по-ефективно бегълците и невъзвращенците, пребивавали в пунктовете за разпити, хотелите и общежитията на разузнавателно-диверсионните служби, които посещават НРБ като гости и туристи, а така също и завърналите се такива обекти с цел разкриване агентурата на противника и пресичане подривната дейност.

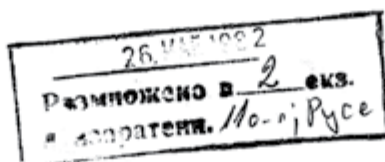
5. ВГУ, ПГУ, Шесто управление-ДС и окръжните управления на МВР в страната да активизират мероприятията си за проникване в обектите, намиращи се в обкръжението на лагерите, носители на информация за тяхната дейност и за проявите на разузнавателно диверсионните служби сред бегълците и невъзвращенците с насоченост срещу нас.

6. ВГУ-ДС да подобри съгласуваността и взаимодействието в работата си с ПГУ, Трето управление-ДС, Шесто управление-ДС, Главно следствено управление-МВР, отдел "Задгранични паспорти", с окръжните управления на МВР в окръзите и с братските органи за сигурност от социалистическите страни в мероприятията срещу лагерите и други скрити форми, които подривните служби използват за работа сред бегълците и невъзвращенците с насоченост срещу нас.

7. Да се издигне на по-високо равнище обработката, систематизирането и анализа на информацията, постъпваща за проявите на разузнавателно-диверсионните служби в лагерите, а така също и за противодействието на нашите органи срещу тях.

Отп. в 3 екз.
 № 1 - р-во на МВР ВГУ
 № 2 - отдел 12
 № 3 - отдел 14
 Изп.: Игнатов/14
 Нап.: Хриснова/5319

НАЧАЛНИК: *Г. Аначков*
 Ген.-лейтенант
 (Г. Аначков)

СТРОГО СЕКРЕТНО!

М. В. Р.
ПЪРВО ГЛАВНО
УПРАВЛЕНИЕ — ДС
гр. София
Рег. № 6269, екз. № 1
14. 04. 1987 год.

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

И Н Ф О Р М А Ц И Я

ОТНОСНО: Получаване на политическо убежище в Швеция

По наши данни, ако български гражданин или гражданин на СССР, УНР и ЧССР се намира в Швеция и желае да получи политическо убежище той се явява в някои полицейски участък и заявява своето желание, след което редът е следният:

Срещу паспорта или друг документ за самоличност (може и шофьорска книжка) в полицията му се издава жълта карта за самоличност с валидност една година. С този документ той няма право да работи и да пътува в чужбина. Може само да учи. Получава определена сума месечно от социалната служба при Държавната служба по

имиграцията - STATENS INVANDRAVEZK - SIV . За сам чове сумата е 2 020 шведски крони месечно за храна и други всекидневни нужди плюс парите за наема на жилището, в което живее. Освен това в началото на всеки сезон (пролет, лято, есен, зима) той получава по 1 500 шведски крони за дрехи, При необходимост, по преценка на социалната служба, може да се отпусне и по-голяма сума. Социалната помощ, уреждането на жилището и на учението се извършват от отдела за бежанци към STATENS INVANDRAVEZK - SIV, където бежанец бива изпращан веднага след интервюто в полицията. От службата за бежанци го изпращат в болницата за тропически болести Roslagstul, където му правят пълни изследвания на кръв, урина, вътрешните органи, а напоследък се тества и за СПИН. В болницата се издава здравен картон. Всички бежанци задължително учат шведски език по три часа на ден до получаване на отговора на молбата им за политическо убежище.

Отговорът на молбата за политическо убежище се бави различно - в зависимост от конкретния случай.

Обикновено молбата се бави в полицията около 2 месеца, след което я изпращат в SIV. Там се бави от 4 до 6 месеца, при положение, че всичко върви нормално и няма усложнения.

За българските граждани обикновено нямало проблеми да получат политическо убежище в Швеция - отговорите почти винаги били положителни. Гражданите на Полша без редовни полски документи биват връщани в ПНР от шведските власти. Румънските власти лишавали от румънско гражданство всеки техен гражданин, който избяга

и поиска политическо убежище в друга страна. Понастоящем в Швеция чакали за отговор на молбите си около 500 румънци.

В момента около 50 души еврей от СССР, официално пуснати от съветските власти, чакали разрешение за пребиваване в Швеция. Техният проблем се усложнявал, тъй като не могли да бъдат категоризирани като политически емигранти след като съветските власти официално са им разрешили да се изселят.

Разпита в полицията (т.н. интервю) на който е подлаган всеки чужденец, подал молба за политическо убежище, траел, обикновено около 4 часа. Провеждал се от един полицай в униформа на криминален инспектор и преводач. Присъствието на преводача не е задължително. Разпитвания може да се откаже от него. Ако има проблеми в полицията бежанец може да се свърже със Службата по имиграцията - SIV, като намери телефона на службата от указателя (има такъв във всяка телефонна кабина). Според законите на Швеция полицията е задължена да свърже всеки бежанец с отдела за бежанци към SIV, където се намира и службата за социални грижи.

При разпита полицаия попълвал два вида формуляри - формуляр "А" и формуляр "В". Формуляр "А" бил кратък и съдържал установъчните данни на бежанеца, декларацията му, че иска политическо убежище и причините, които го карат да го иска.

Формуляр "В" съдържал 16 въпроса, в които се включвали подробни данни за всички членове на семейството на бежанеца, включително родители, братя и сестри. За самия него въпросите също били конкретни и детайлни - образование, професия, политическа

дейност, месторабота, постове, които е заемал, военна служба, защо иска да остане в Швеция, ако се завърне в страната си какво ще му се случи и др.

Първоначално, бежанците били настанявани в т.н. "шлус" предварителни лагери, където престоявали не повече от 4 седмици. Ако бежанеца има близки или познати, живущи в Швеция, обикновено от SIV им предлагат да се погрижат за него и ако те се съгласят, го освобождават от лагера, като го регистрират в бюрото на SIV при комуната, където живеят близките му. Ако до 4 седмици бежанеца не бъде приет от някоя комуна, прехвърлят го в някои от т.н. лагери за бежанци, които са нещо като пансиони. Там той може да изчака решението на шведските власти относно оставането му в Швеция.

Ако още от полицията е даден отрицателен отговор на молбата, бежанеца може да я подаде директно до SIV чрез адвокат. Ако и оттам откажат, чрез адвоката молбата се изпраща в Министерството на труда, което е последната инстанция. Ако решат въпроса положително, те уведомяват за това SIV и по-точно емигрантското бюро към отдела за бежанци, където е регистриран чужденеца. Ако отговора е отрицателен, министерството уведомява директно полицията, която след това има грижата за бежанеца. Обикновено процедурата започва отново, като в молбата се изтъкват нови обстоятелства, принуждаващи бежанеца да иска убежище.

Интерес представлява следното обстоятелство: след като получи дадено искане за политическо убежище, SIV изпраща данните за лицето на Министерството на външните работи. Оттам

обикновено се дават указания на съответното посолство да провери информацията и да придобие данни за лицето, ако има такава възможност.

След като получи политическо убежище, т.е. след положителен отговор от SIV, бежанец получава от полицията т.н. документ за пътуване - "реседокумент", издаван на бежанци, съгласно Женевската конвенция.

За всеки бежанец, получил разрешение за политическо убежище, бюро то към отдела за бежанци, към което той е регистриран получава за възрастен - 26 000 шведски крони, за дете - 12 000 шведски крони.

До получаване на разрешението за всеки регистриран бежанец бюро то получава 12 000 шведски крони месечно. По-голямата част от сумата се изразходва за наем на жилището и за социалната осигуровка на бежанеца, останалата част се разпределя по усмотрение на шефа на бюро то.

Отп. в 1 екз.

Изп. 04-8523

Нап. ВХ/04-1111

14.04.1987 г.

С о ф и я

Приложение в 1
 към пасаж в 4
 ул. н. мо № 12 от 1.12.1968г.
 От Литов
 По раздела на Соколов

И Н Ф О Р М А Ц И Я

Относно: Приема на политически емигранти
 от ГРБ.

Наблюдаваната тенденция от средата на тази година се рязко увеличаване броя на емигриралите наши граждани в Швеция продължава като бележи непрекъснато нарастване. Според официалната статистика на службата за емигранти за деветмесечното на тази година в Швеция са приети 1190 души български граждани като политически бегълци на които е дадено политическа убежище. По месеци същите се разпределят както следва -

м. януари - 20	м. юни - 10	м. юли - 130
м. февруари - 10	м. юли - 0	м. август - 250
м. март - 10	м. септември - 50	м. септември - 730

от пристигналите в Швеция български граждани по-голямата част са български мъже. Според наличните данни през месеците два месеца пристигналите от тази категория продължават да нарастват, като създава значителни затруднения на местните власти. В района на Галше в изграден лагер от палатки на тях. се държи на българската колония, в района техният брой е около 5,000 души. В СМИ се появява остри протести от месни граждански комитети посочват, че в страната има без кверици 100 000 шведски граждани и не могат да си позволят лукса да дават предимство на

68

-18-

2.

идвамата чужденци.

Засега няма констатирани създаването на организации и сдруже-
ния от тази категория на антибългарска основа но е твърде ве-
роятно появяването им в олизко бъдеще.

Информацията е изготвена от Максимов.

Максимов
Кимов

Начини за осъществяване на бягство от Народна република България

1. Бягство без помощта на близки и познати живеещи в западните страни или лица водачи.
 - а/ Бягство от традиционните международни българо-югославски събори.
Тези именно събори се считат от болшинството бегълци за най-удобните места за бягство от НРБ.
На тези събори бягат хора лежали в затворите, изселвани, намиращи се под наблюдение. На тези лица (според собствените им думи) не им е все едно дали ще успеят да избягат или не. След предварителна подготовка – разучаване кога, къде и при какви условия, изисква ли се открит лист, а понякога и неколккратно посещение на съборите, те правят опитите си за бягство.
Предимството на тези събори е, че бягството не може да бъде открито известен срок от време.
 - б/ Бягство след разрешена екскурзия в социалистическите страни.
Най-често това бягство се осъществява след разрешена екскурзия в СФРЮ. След неколкодневен престой в СФРЮ бегълците преминават нелегално италианската граница.
По-трудно се осъществява бягство след разрешена екскурзия в социалистическите страни, когато на лицата не е разрешено преминаването през СФРЮ. В този случай много от тях отиват в българските посолства или представителства в тези страни, като молят (по спешност) да им се разреши преминаването през СФРЮ на връщане за България. Получилите разрешението, озовали се на югославска територия, преминават нелегално италианската или австрийската граници.
 - в/ Бягство след предварителна подготовка и опознаване на българската държавна граница.
Лицата решили да осъществят този вид бягство се подготвят дълго и старателно. След чести пътувания до гранични села, набавяйки си карти, компаси и др. те начертават план на пътя за бягството си.
Много често този вид бягство, но без предварителна подготовка, осъществяват хора, бягащи по принуда след извършването на някакво престъпление.
2. Бягство с помощта на лица водачи.
Лицата, прибягнали до този вид бягство, се свързват с лицата-водачи обикновено чрез трети лица срещу парично възнаграждение.
Лицата водачи са предимно хора живеещи в непосредствена близост до българската държавна граница.
3. Бягство с помощта на близки или познати, живеещи в западни страни:
 - а/ С помощта на фалшиви паспорти.
Близки или познати, живеещи в западни страни изпращат най-малко двама „свои хора“ – чужди поданици, в България. В няколкодневен срок те фалшифицират един от паспортите, с който единият от тях заедно с подготвеното за бягство лице преминават българската държавна граница.
Останалият в България чужд поданик след известно време заявява, че паспорта му е загубен или откраднат.
 - б/ Живеещите в западните страни близки или познати изпращат в България „свои хора“ (предимно българи бегълци) познаващи добре българската държавна граница и удобните за нелегално преминаване през нея места.
Срещу парично възнаграждение същите извеждат нелегално от България подготвеното за бягство лице.

Известни лагери и общежития за настаняване на бежанци:

На територията на Гърция:

1. Лагер в Солун
АКРДОПБГДСРСБНА - Р, НЛД 8880, т. 1
2. Лагер в Лаврион
АКРДОПБГДСРСБНА - Р, НЛД 8880, т. 1
3. Лагер в град Ермополис на остров Сирос
АКРДОПБГДСРСБНА - М, ф. 2, оп. 1, а. е. 1688
4. Лагер на остров Макронисос
АКРДОПБГДСРСБНА - М, ф. 2, оп. 1, а. е. 1688
5. Лагер в атинското предградие Агия Параскеви
АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-832
6. Гръцки разузнавателен център в град Драма
АКРДОПБГДСРСБНА - М, ф. 2, оп. 1, а. е. 1623

На територията на Турция:

1. Лагер „Хеким баш чифлик“ в Истанбул, на азиатския бряг на Босфора
АКРДОПБГДСРСБНА - М, ф. 2, оп. 1, а. е. 1142
2. Лагер „Мусафир хане казъл хей“ в град Костамона
АКРДОПБГДСРСБНА - М, ф. 2, оп. 1, а. е. 1142
3. Лагер „Мюлтеджи Мюзафирханеси Йозгат“ / бивш „Кампа“ в град Йозгат
АКРДОПБГДСРСБНА - М, ф. 2, оп. 1, а. е. 1688
4. Общежитие в квартал „Тарла башия“ в Истанбул
АКРДОПБГДСРСБНА - М, ф. 2, оп. 1, а. е. 1136

На територията на Югославия:

1. Общежитие на територията на стопанството „Пастухова станица“, Волошиновска околия.
АКРДОПБГДСРСБНА - М, ф. 2, оп. 1, а. е. 2223
2. Общежитие в земеделското стопанство в град Ниш
АКРДОПБГДСРСБНА - М, ф. 2, оп. 1, а. е. 2223
3. Общежитие в стопанството „Братство и единство“ край Бечей
АКРДОПБГДСРСБНА - М, ф. 2, оп. 1, а. е. 2223
4. Общежитие в стопанството на Бисерния остров на р. Тиса
АКРДОПБГДСРСБНА - М, ф. 2, оп. 1, а. е. 2223
5. Лагер във Войводина
АКРДОПБГДСРСБНА - М, ф. 2, оп. 1, а. е. 2223
6. Лагер „Църна река“
АКРДОПБГДСРСБНА - М, ф. 2, оп. 1, а. е. 2223
7. Лагер в с. Делчево
АКРДОПБГДСРСБНА - М, ф. 2, оп. 1, а. е. 2223
8. Лагер в с. Драчево, на 10 км. от Скопие
АКРДОПБГДСРСБНА - М, ф. 2, оп. 1, а. е. 2223
9. Лагер в Куманово
АКРДОПБГДСРСБНА - М, ф. 2, оп. 1, а. е. 2223
10. Лагер край с. Брус, Сърбия
АКРДОПБГДСРСБНА - М, ф. 2, оп. 1, а. е. 2223

11. Лагер в околностите на Есеница, близо до италианската граница
АКРДОПБГДСРСБНА - М, ф. 2, оп. 1, а. е. 2223
12. Лагер в с. Герово край Загреб, Хърватска
АКРДОПБГДСРСБНА - М, ф. 2, оп. 1, а. е. 2223
13. Лагер в Ниш, т.нар. „Прихваталище за българската емиграция“
АКРДОПБГДСРСБНА - М, ф. 2, оп. 1, а. е. 2223
14. Лагер в местността „Падинска скела“ край Белград
АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-853
15. Лагер край Битоля
АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-853
16. Лагер „Баня Ковилячи“
АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-853
17. Лагер „Голи Оток“ намира се на остров в Адриатическо море
АКРДОПБГДСРСБНА - М, ф. 2, оп. 1, а. е. 1115
7. Лагер край с. Фраскети (наказателен криминален лагер), на 3 км. от град Алатри, провинция Фрезиони
АКРДОПБГДСРСБНА - М, ф. 2, оп. 1, а. е. 1108
8. Лагер от транзитен тип Баньоли
АКРДОПБГДСРСБНА - М, ф. 2, оп. 1, а. е. 1108
9. Лагер в Удине
АКРДОПБГДСРСБНА - М, ф. 2, оп. 1, а. е. 1108,
10. Лагер в Грота Ферата, закрит 1978 г.
АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-830
11. Лагер във Фарфа Сабина, на разпореждане и издръжка на МВР
АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-830
12. Лагер в Латина
АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-830
13. Лагер в Капуа
АКРДОПБГДСРСБНА - Р, НЛД 8235, т. В
14. Лагер до град Аверса
АКРДОПБГДСРСБНА - М, ф. 2, оп. 1, а. е. 1115
15. Лагер „Меркантано ди Салерно“ но 12 км. Южно от Салерно
АКРДОПБГДСРСБНА - М, ф. 2, оп. 1, а. е. 1115

На територията на Италия:

1. Лагер „Опчина“ на 9 км. от Триест
АКРДОПБГДСРСБНА - М, ф. 2, оп. 1, а. е. 1108
2. Лагер „Сан Саба Майн“, Триест
АКРДОПБГДСРСБНА - М, ф. 2, оп. 1, а. е. 1108
3. Лагер „Джезуити“, Триест
АКРДОПБГДСРСБНА - М, ф. 2, оп. 1, а. е. 1108
4. Лагер „Анекса“, Триест
АКРДОПБГДСРСБНА - М, ф. 2, оп. 1, а. е. 1108
5. Лагер „Саба Некс“, Триест
АКРДОПБГДСРСБНА - М, ф. 2, оп. 1, а. е. 1108
6. Санаториум „Про Секус“, Триест
АКРДОПБГДСРСБНА - М, ф. 2, оп. 1, а. е. 1108
16. Лагер „Сан Антонио ди Понтеканяно“ на 15 км. Югоизточно от Салерно
АКРДОПБГДСРСБНА - М, ф. 2, оп. 1, а. е. 1115

На територията на Австрия:

1. Лагер „Вагна“ в района на град Лайбниц
АКРДОПБГДСРСБНА - М, ф. 2, оп. 1, а. е. 1205
2. Лагер „Трайскирхен“
АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-806
3. Лагер „Райхенау“, предназначен основно за жени
АКРДОПБГДСРСБНА - Р, ф. 4, оп. 7, а. е. 20
4. Лагер „Бад Кройцен“
АКРДОПБГДСРСБНА - Р, ф. 4, оп. 7, а. е. 20

5. Лагер „Гьотцендорф“
АКРДОПБГДСРСБНА - Р, НЛД 8236
6. Лагер „1001“
АКРДОПБГДСРСБНА - М, ф. 2, оп. 1, а. е.
1115
7. Лагер „1002“ в град Вейс
АКРДОПБГДСРСБНА - М, ф. 2, оп. 1, а. е.
1115
8. Лагер „Паж“ до Залцбург
АКРДОПБГДСРСБНА - М, ф. 2, оп. 1, а. е.
1136
9. Лагер край с. Трофан
АКРДОПБГДСРСБНА - М, ф. 2, оп. 1, а. е.
1115
10. Лагер край град Линц
АКРДОПБГДСРСБНА - М, ф. 2, оп. 1, а. е.
1136

На територията на Федерална република Германия:

1. Лагер „Валка“ край Нюрнберг
АКРДОПБГДСРСБНА - Р, НЛД 8237, т. 1
2. Лагери в Мюнхен
АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-805
3. Лагер „Кройкамп Бремен“ в град Бремен
АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-805
4. Лагер „Цирндорф“ на 20 км. от Нюрнберг
АКРДОПБГДСРСБНА - Р, НЛД 8237, т. 1
5. Лагер „Оберурзел“/ „Кемп Кинг“, на 20
км. от Франкфурт на Майн
АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-828
6. Санаториум „Хаусщайн“ до град Деген-
дорф
АКРДОПБГДСРСБНА - Р, НЛД 8237, т. 1
7. Лагер в Карлсруе
АКРДОПБГДСРСБНА - Р, НЛД 8237, т. 1
8. Лагер в Хановер
АКРДОПБГДСРСБНА - Р, НЛД 8237, т. 1
9. Лагер в Шортенз на 5 км. от град Вилмс-
хафен
АКРДОПБГДСРСБНА - Р, НЛД 8237, т. 1
10. Транзитен лагер в Унна Масен, край
Дортмунд
АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-805
11. Лагер „Ешборн“
АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-805

12. Лагер „Гисен“
АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-805
13. Лагер „Алстердорф“ в Хамбург
АКРДОПБГДСРСБНА - М, ф. 2, оп. 1, а. е.
1115
14. Лагер „Лезум“ в Бремен
АКРДОПБГДСРСБНА - М, ф. 2, оп. 1, а. е.
1115
15. Лагер „Алтвайер“ в Бремен
АКРДОПБГДСРСБНА - М, ф. 2, оп. 1, а. е.
1115

На територията на Швеция

1. Лагер в град Алвеста в Южна Швеция
АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-839

На територията на Дания

1. Лагер в град Архос, Дания
АКРДОПБГДСРСБНА - М, VI-Л-404, т. 4

СПИСЪК НА ПО-ВАЖНИТЕ СЪКРАЩЕНИЯ И ТЕРМИНИ

АФЦР	– American Fund for Czechoslovak Refugees (AFCR) – Американски фонд за чехословашки бежанци.
БНД	– Bundesnachrichtendienst (BND) – Федерална разузнавателна служба (Външно разузнаване на ФРГ).
ДВ/ДЛ	– доверена връзка/ доверено лице.
ИНКОПОР	– Обща световна емигрантска организация (INCOPOR)
ИРО	– The International Refugee Organization (IRO) – Международна организация на бежанците към ООН със седалище в Женева.
ИРЦ	– The International Rescue Committee (IRC) – Международен комитет за спасение.
ИЦЕМ	– От 1952 г. Intergovernmental Committee for European Migration (ICEM) – Междуправителствен комитет за европейска миграция. От 1980 г. Intergovernmental Committee for Migration (ICM) – Междуправителствен комитет по миграция. От 1989 г. International Organization for Migration (IOM) – Международна организация по миграция.
КДС	– Комитет за държавна сигурност.
МКЕ	– Международен комитет за емиграция (съгласно документите на ДС) / Вж. ICM .
ОАП	– Обект на агентурно проникване.
ООН	– Организация на обединените нации.
ПАИРС	– Polish American Immigration and Relief Committee (PAIRC) – Американски комитет за помощ на полските емигранти.
ПК	– Помощен комитет (за подпомагане на емигрантите).
СС	– секретен сътрудник.
ССЦ (ВСС/ ВЦЦ)	– World Council of Churches (WCC) – Световен съвет на църквите.
СФРЮ	– Социалистическа федеративна република Югославия.
УДБ	– Управление за държавна безопасност на СФРЮ.
УСЕП	– United States Escapee Program (USEP) – Американска програма за бежанците. В документите на ДС тази абривиатура се среща още като УСП и погрешно се тълкува като: Международна помощна църковна организация или Международен комитет на спасението.
ФРГ/ ГФР	– Федерална република Германия/ Западна Германия.

СПИСЪК НА ИЗПОЛЗВАНИТЕ ФОНДОВЕ И АРХИВНИ ЕДИНИЦИ

АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 2, оп. 1, а.е. 1108; 1115; 1136; 1142; 1205; 1623; 1688; 2191;
2223

АКРДОПБГДСРСБНА – М, ф. 2, оп. 4, а.е. 87

АКРДОПБГДСРСБНА – М, VI-Л-404, т. 4

АКРДОПБГДСРСБНА – М, VI-Л-562, т. 1, 2

АКРДОПБГДСРСБНА – М, VI-Л-563

АКРДОПБГДСРСБНА – М, VI-Л-805

АКРДОПБГДСРСБНА – М, VI-Л-806, т. 1, 2, 3

АКРДОПБГДСРСБНА – М, VI-Л-828

АКРДОПБГДСРСБНА – М, VI-Л-829

АКРДОПБГДСРСБНА – М, VI-Л-830

АКРДОПБГДСРСБНА – М, VI-Л-831

АКРДОПБГДСРСБНА – М, VI-Л-832

АКРДОПБГДСРСБНА – М, VI-Л-839

АКРДОПБГДСРСБНА – М, VI-Л-853

АКРДОПБГДСРСБНА – Р, НЛД с рег. № 5674

АКРДОПБГДСРСБНА – Р, НЛД с рег. № 8235, т. 1, 2, А, Б, В

АКРДОПБГДСРСБНА – Р, НЛД с рег. № 8236

АКРДОПБГДСРСБНА – Р, НЛД с рег. № 8237, т. 1

АКРДОПБГДСРСБНА – Р, НЛД с рег. № 8880, т. 1

АКРДОПБГДСРСБНА – Р, НЛД с рег. 15887, т. 1, 5

АКРДОПБГДСРСБНА – Р, ф. 4, оп. 7, а.е. 20

**ДЪРЖАВНА СИГУРНОСТ
И БЕЖАНСКИТЕ ЛАГЕРИ
НА ЗАПАД
(1944–1991)**

520

Документален сборник

Първо издание

ISBN – 978-619-7361-58-2

Star[®]

alfa_star@mail.bg